

Ministerie van Defensie

CATALOGUS NATIONALE OPERATIES

release 2022/1

Catalogus Nationale Operaties

INHOUDSOPGAVE

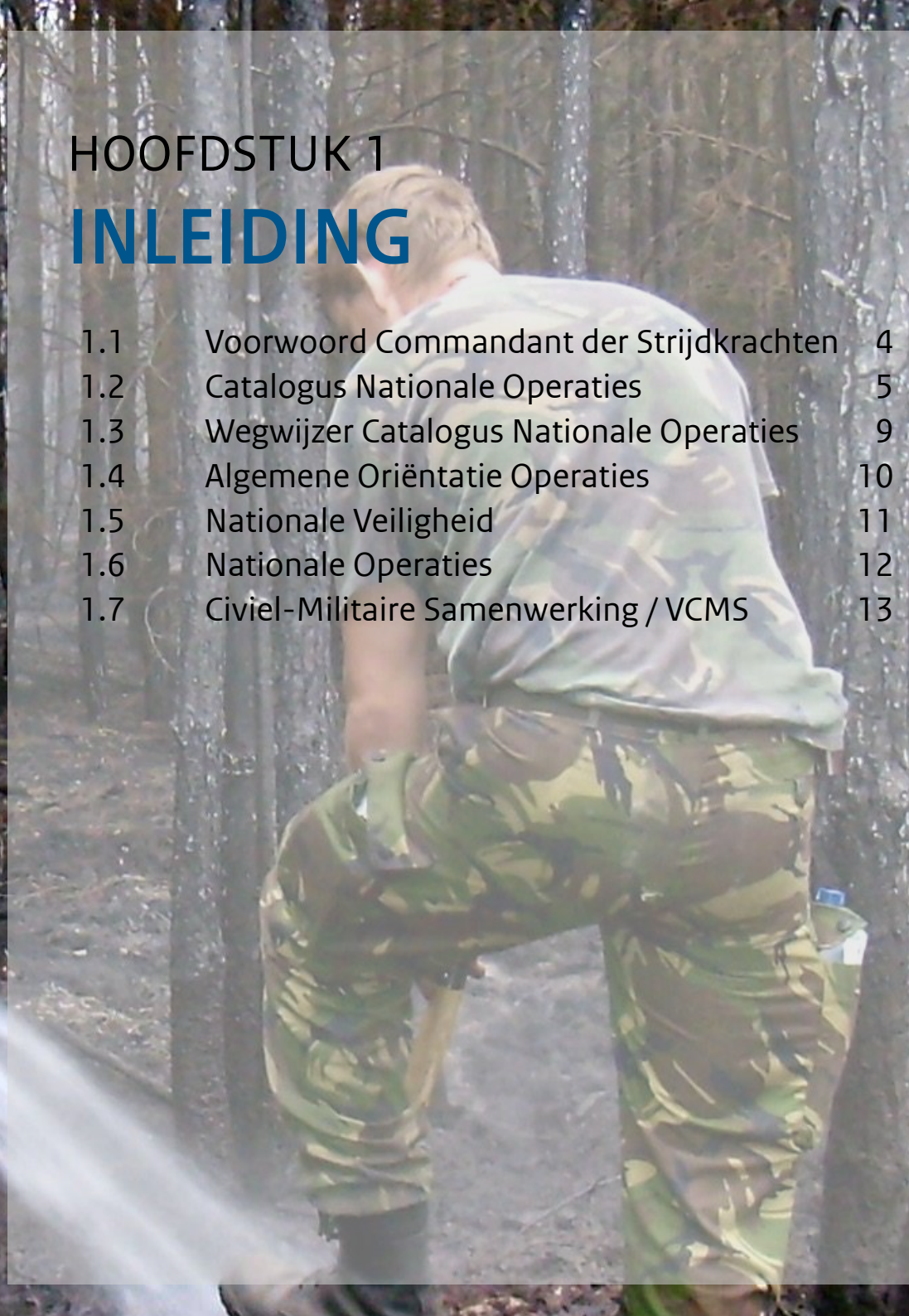
1	Inleiding	3
2	Evenement, Zaak, Incident, Ramp of Crisis	15
3	Veiligheidsstructuren	62
4	Partners in Veiligheid	77
5	Veiligheidsregio	79
6	Brandweer	84
7	GHOR	99
8	Politie	111
9	Openbaar Ministerie	127
10	Gemeente	131
11	Waterbeheer en Scheepvaartzorg	137
12	Overige overheden	141
13	Defensie	163
14	Nationale Operaties	191
15	Juridisch kader	214
16	Taken en capaciteiten	226
17	Beoogde effecten	246
18	Middelen	302
	Bijlagen	309

HOOFDSTUK 1

INLEIDING

1.1	Voorwoord Commandant der Strijdkrachten	4
1.2	Catalogus Nationale Operaties	5
1.3	Wegwijzer Catalogus Nationale Operaties	9
1.4	Algemene Oriëntatie Operaties	10
1.5	Nationale Veiligheid	11
1.6	Nationale Operaties	12
1.7	Civiel-Militaire Samenwerking / VCMS	13

Voorwoord Commandant der Strijdkrachten

De *catalogus Nationale Operaties* is de afgelopen jaren doorontwikkeld en vormt een nuttig en gewaardeerd naslagwerk. Het maakt zichtbaar wat onze krijgsmacht in samenwerking met de civiele instanties doet om Nederland veilig te houden. Het biedt de lezer een uitgebreid overzicht van hoe de krijgsmacht binnen ons Koninkrijk kan helpen om te beschermen wat ons dierbaar is.

Een sprekend voorbeeld van de bijdrage van de krijgsmacht aan de nationale veiligheid is natuurlijk de inzet tijdens coronacrisis. Die onderstreept hoe belangrijk het is dat de autoriteiten een beroep kunnen doen op militaire capaciteit. Dat geldt ook voor de inzet tijdens de wateroverlast in Limburg in 2021 en bij heftige demonstraties. Er zijn situaties waarin militairen en hun materieel een welkome aanvulling vormen op de mogelijkheden van de civiele autoriteiten.

Het ondersteunen van de civiele autoriteiten is deel van de grondwettelijke taak van de krijgsmacht om de belangen van het koninkrijk te verdedigen en beschermen. Een aantal taken is structureel, zoals kustwachttaken, luchtruimbewaking en -beveiliging en explosievenopruiming. Maar ook incidenteel wordt bijstand verleend. Denk aan specialistische ondersteuning bij politieonderzoeken en het blussen van een natuurbrand. De realiteit is daarbij dat we steeds meer steunverzoeken krijgen.

Dit document is eigenlijk nooit af. Het ontwikkelt zich voortdurend op basis van (inter)nationale ontwikkelingen. Dit is bijvoorbeeld een kleine update, maar er liggen belangrijke veranderingen in het verschiet. De zogenoemde Defensie Joint Doctrine Publicatie Nationale Inzet is vastgesteld. Net als de operatieplannen die samenhangen met nationale inzet. Dat betekent dat de catalogus een complete herziening wacht.

Maar ook internationale ontwikkelingen hebben vroeg of laat hun weerslag op nationale operaties en deze catalogus. Natuurlijk denk ik dan aan de Russische aanval op Oekraïne. Deze agressie beïnvloedt onze hele organisatie. Van onze positie in de samenleving tot ons budget. Maar ook op andere fronten nemen

de dreigingen in omvang toe. Ze worden complexer, diverser en lastiger te voorstellen.

De krijgsmacht en civiele instanties kunnen niet zonder elkaar bij het aangaan van deze uitdagingen. Essentieel voor goede samenwerking is ieders professionele kennis en ervaring, maar ook de juiste netwerken. Weten bij wie je moet zijn, wat je van elkaar kunt verwachten en zorgen voor een goede rolverdeling om de klus te klaren. Daar biedt deze catalogus de handvatten voor. We doen het immers samen, voor de veiligheid van ons grondgebied en alle inwoners.

Generaal Onno Eichelsheim,
Commandant der Strijdkrachten

1.2 Catalogus Nationale Operaties

Vooraf

Defensie heeft als hoofdtaken de verdediging van het eigen en bondgenootschappelijke grondgebied, het beschermen en bevorderen van de internationale rechtsorde en stabiliteit en de ondersteuning van de civiele autoriteiten bij crisisbeheersing, rampenbestrijding, rechtshandhaving en humanitaire hulp, zowel nationaal als internationaal. Het zijn 3 gelijkwaardige en even belangrijke taken van de krijgsmacht.

In 2005 hebben de ministers van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Justitie en Defensie het convenant Civiel-Militaire Bestuursafspraken (CMBA) ondertekend. Binnen de derde genoemde hoofdtak ontwikkelde Defensie zich van een vangnet als aanvulling op civiele capaciteiten naar een structurele partner in de veiligheidsketen.

De structurele samenwerking leidde tot het besef dat samenwerking op steeds meer terreinen mogelijk was en dat resulteerde in 2006 tot de intensivering van de civiel-militaire samenwerking (ICMS). Hiermee stelt Defensie een deel van zijn capaciteit gegarandeerd beschikbaar aan civiele autoriteiten; de overheid, zoals hulpdiensten, burgemeester, waterschappen en Openbaar Ministerie. Dit betreft een veelvoud aan taken op het terrein van crisisbeheersing en rampenbestrijding. In toenemende mate ondersteunt Defensiepersoneel civiele organisaties bij inzet voor de openbare orde en veiligheid, de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde en het openbaar belang. Bindende onderlinge afspraken realiseren een vlotte (zonder tijdrovend overleg) beschikbaarheid van benodigde specialistische capaciteit. De kennis en ervaring die in de laatste jaren is opgedaan en de resultaten van Nationale Operaties in de voorbije jaren, worden op dit moment toegepast om te komen tot Versterking [van de] Civiel-Militaire Samenwerking (VCMS).

De Catalogus Nationale Operaties geeft in de eerste plaats een algemene introductie van Defensie in het Nederlandse veiligheidsdomein. Het omvangrijkste gedeelte betreft taken, verantwoordelijkheden, bevoegdheden en mogelijkhe-

den van de krijgsmacht op dit gebied.

De catalogus beschrijft de wijze waarop Defensie de taken rondom Nationale Operaties uitvoert, welke capaciteiten de krijgsmacht daarvoor beschikbaar heeft, welke effecten daarmee gerealiseerd kunnen worden en de wijze waarop Defensie haar rol als structurele partner in de veiligheidsketen borgt. Het beschrijft welke ramptypen en scenario's we in Nederland onderscheiden en hoe Defensie daarin kan ondersteunen. Voor de volledigheid is ook informatie over de 'partners in veiligheid' opgenomen.

Militair Advies

Ondanks de gebruiksvriendelijke opzet van deze catalogus blijven Militair Adviseurs (MA) onveranderd het aanspreekpunt voor civiele partners. Voor elk niveau bij de diverse instanties zijn militair adviseurs beschikbaar: van veiligheidsregio tot ministerie. En evengoed zijn er op diversen niveaus en binnen meerdere organisaties binnen Defensie Militair Adviseurs werkzaam. Zij zijn de aangewezen personen om met aanvragers van bijstand/steun de inzet vorm te geven. Het overzicht van 'materieel, mensen en meedenken' is in deze catalogus namelijk niet compleet noch onuitputtelijk. Bovendien kennen MA de capaciteiten van Defensie zodanig dat het grootst mogelijk gewenste effect bereikt kan worden.

Zij ondersteunen bevoegd gezag bij het opstellen van de aanvraag, zijn het primaire aanspreekpunt van Defensie en brengen advies uit hoe het te bereiken effect door Defensie het beste te omschrijven.

Bij het gezamenlijk optreden bij Rampenbestrijding en Crisisbeheersing is het van groot belang om elkaar tijdig te informeren over de beschikbaarheid van middelen. Zowel de personele als materiële middelen zijn schaars en beschikbaarheid is afhankelijk van veel factoren, waardoor deze niet te allen tijde gegarandeerd kunnen worden. Daarnaast is er vaak sprake van wederzijdse afhankelijkheid. Dit vraagt om vroegtijdig afstemmen van gewenste te bereiken effecten.

>>>

Doel

De catalogus is bedoeld voor iedereen die werkt aan (nationale) veiligheid. Het document dient meerdere doelen. Ten eerste geeft het de partners in veiligheid en andere overheidsdiensten inzicht in wat Defensie kan betekenen in het kader van bijstand en steunverlening.

Defensiemedewerkers die voor Nationale Operaties worden ingezet, treffen in de catalogus relevante en praktische informatie aan over werkwijze en organisatie van de partners. Het document dient tevens voor opleiding en scholing.

Inhoud

Deze catalogus biedt een overzicht van relevante onderwerpen in het kader van Nationale Operaties. De naam die Defensie geeft aan inzet op Nederlands grondgebied voor steunverlening en bijstand aan de overheid noemt zij Nationale Taken. In het algemeen bij crisisbeheersing en rampenbestrijding.

De catalogus start met een keuzemenu; de [Wegwijzer](#) (pagina 9). Dankzij deze faciliteit komt elke gebruiker met één klik bij het onderwerp waarover hij informatie wenst.

Dit kan bijvoorbeeld een overzicht zijn van typen, soorten en indelingsvormen van rampen en crises (hoofdstuk 2). Maar deze catalogus biedt eveneens een overzicht van Nationale Operaties gerangschikt naar wettelijke grondslag ([hoofdstuk 14](#)) en het juridische kader waarbinnen dat gebeurt ([hoofdstuk 15](#)).

Een ander deel van de catalogus schetst in grote lijnen de nationale veiligheidsketen, de hoofdprocessen daarin en de wijze waarop rampenbestrijding en crisisbeheersing in Nederland is ingericht ([hoofdstuk 3](#)). De hoofdstukken 4 tot en met 11 geven in hoofdlijnen een beeld van de partners in de veiligheidsketen zoals bijvoorbeeld brandweer, gemeente of Openbaar Ministerie. Via een link komen gebruikers bij capaciteiten waarmee Defensie hen desgewenst kan ondersteunen.

[Hoofdstuk 13](#) beschrijft vervolgens de onderdelen van Defensie die ingezet worden bij Nationale Operaties, terwijl [hoofdstuk 16](#) een overzicht van hun taken en kwaliteiten geeft.

Ten slotte informeert [hoofdstuk 17](#) de gebruiker welke effecten Defensie kan

realiseren met ‘handjes, hersenen en hulpmiddelen’.

Het laatste deel van dit document behandelt de externe en interne besluitvorming bij de verschillende vormen van militaire bijstand en/of steunverlening ([Bijlagen met schema's](#), bijlagen 14b tot en met 14u).

Recente inzetten en actuele informatie zijn altijd beschikbaar op de website: [Defensie.nl](#).

Leeswijzer

De opzet van de catalogus is zodanig dat de gebruiker met behulp van hyperlinks naar andere delen van de catalogus kan klikken om rechtstreeks bij de gewenste informatie terecht te komen. Wie de catalogus als een boek van voor tot achter doorleest komt doublures tegen. Die zijn echter bewust geplaatst omdat gebruikers via verschillende ‘ingangen’ bij de informatie geraken en toch kennis moeten krijgen van achtergronden en nadere bepalingen.

Om het virtuele verband tussen de pagina's aan te geven zijn de tekens >>> en <<< als aanwijzing rechtsonder opgenomen. Dit >>> wanneer de tekst of het onderwerp op de volgende pagina doorgaat en wanneer het onderwerp eindigt staat rechtsonder <<<.

Binnen Defensiekringen bestaan meerdere benamingen voor de vier krijgsmachtdelen. Voor de leesbaarheid is hier gekozen voor Marine, Landmacht, Luchtmacht en Marechaussee in plaats van bijvoorbeeld Commando Zeestrijdkrachten, CZSK of Koninklijke Marine.

Deze catalogus wenst geen onderscheid naar geslacht, ras, religie noch ander overtuiging te maken. Lees voor hij dus ook zij, enzovoorts. Voor aanmerkingen zie onder kopje “Verantwoording en vrijwaring”.

In de catalogus treffen gebruikers soms ‘statusbalken’ aan. Elk met een andere betekenis.

Vertrouwelijk

In sommige crisis- en incidenttypen is de inzet van Defensie reëel, maar is de exacte invulling hiervan om operationele redenen niet openbaar. Dan volgt deze statusbalk:

>>>

In afwachting

In een aantal gevallen doen civiele (hulp)diensten (nog) geen beroep op Defensie. In dat geval volgt:

Nogmaals; de Wegwijzer op pagina 9 is het centrum van deze catalogus en zowel vertrekpunt voor elke informatiesoort als ook per hyperlink (her) bereikbaar vanuit elke pagina.

Beschikbaarheid

Deze catalogus verschijnt alleen digitaal en alleen als PDF-bestand. Defensie kiest voor een modern medium. Het domein van veiligheid, rampenbestrijding en crisisbeheersing vergt continue aanpassing aan nieuwe omstandigheden. Digitaal is de catalogus makkelijker (periodiek) te actualiseren

Tijdens het testen van de catalogus blijkt steeds weer dat verschillende hard- en software bij verschillende gebruikers ongewenste effecten vertonen. Dit ligt buiten de invloedssfeer van de samenstellers.

Zo is gebleken dat niet alle *PDF-reader plug-ins* van webbrowsers op de juiste wijze tekstblokken weergeven. Firefox geeft bijvoorbeeld de hoofdletter H niet goed weer. Het gebruik van Adobe Reader-software verdient aanbeveling. De respons is sneller en de weergave van de teksten is beter.

De catalogus kent een gelaagde opbouw. De gebruiker kan zonder internetverbinding de catalogus gebruiken en beschikken over de basisinformatie (eerste laag).

Extra informatie staat op internetpagina's die via hyperlinks vanuit de catalo-

gus bereikbaar is. In die tweede laag zijn gedetailleerde beschrijvingen te zien van capaciteiten (waaronder samengestelde capaciteiten toegesneden op specifieke ramptypes). Maar ook voorbeelden van Nationale Operaties door Defensie. Dit biedt aanvragers van bijstand of steunverlening dus een reëel en concreet beeld van de effecten.

Actualiseren

Zoals aangegeven verschijnt de catalogus alleen digitaal om de informatie zo actueel, gebruikersgericht en relevant mogelijk te houden.

Via www.defensie.nl/actueel/nieuwsbrieven/catalogus-nationale-operaties kunnen gebruikers zich abonneren op de nieuwsbrief "Nationale Operaties" met daarin de aankondiging van actuele wijzigingen in deze catalogus. Dit gaat via een e-mailmelding.

Let op het jaartal met versienummer rechtsonder op de bladzijde. Dat geeft aan wat de versie van dit document is.

In de periode liggend tussen het verschijnen van deze versie van de Catalogus Nationale Operaties en de vorige versie van 2018 hebben er belangrijke ontwikkelingen plaatsgevonden. Hierbij valt te denken aan De Herijking Capaciteiten Civiel Militaire Samenwerking in 2018 en 2019, de brief van 26 juni 2020 van de minister van Justitie en Veiligheid en de minister van Defensie aan de Tweede Kamer inzake de doorontwikkeling van de Civiel Militaire Samenwerking, de COVID-crisis, Oekraïne-crisis en de publicatie van de Defensienota 2022. Daarnaast is de Rijksbrede Veiligheidsstrategie in ontwikkeling. Voor 2023 wordt een volledige herziening van de Catalogus naar een nieuw op te stellen document voorzien waarin de civiel militaire samenwerking wordt beschreven. Landelijke Crisisplannen, de Rijksbrede Veiligheidsstrategie, de Defensievisie 2035 en de Defensienota 2022, de Joint Doctrine Publicatie Nationale Inzet en de diverse operatieplannen zijn belangrijke bronnen voor dit document.

Meest recente ontwikkelingen

Na de herindeling van de website van Defensie zijn daar nu gemakkelijker de nieuwsberichten te vinden die met de 'taken in Nederland' te maken hebben. Via deze link krijgt u ze in uw browser te zien: [Nieuws](#). Onderaan de pagina zijn

>>>

nog [meer \(oudere\) berichten](#) te vinden.

Verantwoording en vrijwaring

Deze catalogus is zorgvuldig samengesteld. Om de leesbaarheid te verbeteren is de oorspronkelijke tekst soms ingekort tot het meest belangrijke of zelfs vereenvoudigd. De informatie in deze catalogus vervangt nooit de officiële wetteksten, procedures, regelingen, convenanten en verdragen die aangehaald of toegelicht worden.

Op grond hiervan vrijwaart het Ministerie van Defensie zich van elke aansprakelijkheid.

De samenstellers van dit document nodigen lezers en gebruikers uit om eventuele onvolkomenheden, onjuiste of kwetsende informatie te melden via: sectie Nationale Operaties van de Defensiestaf. Het e-mailadres is:

dops.natops@mindef.nl.

De foto's in deze catalogus zijn onder meer verzameld via: Defensie.nl, Politie.nl, Brandweer.nl, GHOR.nl, de ministeries.

Colofon Uitgave 2022/1: augustus 2022

Deze Catalogus Nationale Operaties is een uitgave van:

Ministerie van Defensie
Defensiestaf, Directie Operaties,
J34 Nationale Operaties
dops.natops@mindef.nl

Hoofredactie:

Luitenant-kolonel C.A. Brouwer

Samenstelling:

Luitenant-kolonel D. Reijnen

Eindredactie:

Majoor D. Eimers

Fotografie:

zie bijlage 20 Fotoverantwoording

Daarnaast maakte de redactie dankbaar gebruik van diverse fotobibliotheken van Defensie-eenheden alsmede de Mediatheek Rijksoverheid, Directie Communicatie en Media Centrum Defensie. De verantwoording is opgenomen in [bijlage 20](#). In het geval van geschonden copyright, verzoekt de redactie de rechthebber via bovengenoemd e-mailadres contact op te nemen.

Release Notes bij 2022/1

Bij deze release-notes treft u de inhoudelijke wijzigingen aan ten opzichte van de vorige versie (2018/2):

- Aanpassingen aan de tabel Gegarandeerde Capaciteiten op basis van de vastgestelde Herijking Capaciteiten Civiel militaire Samenwerking.
- Gemeentelijke herindelingen en naamswijzigingen van gemeenten verwerkt t/m 1-4-2022. Met opname van Weesp in Gemeente Amsterdam, verschuift ook de grens van de Veiligheidsregio's Amsterdam-Amstelland en Gooi-en-Vechtstreek;
- Diverse kaarten vervangen als gevolg van de verschuiving van provincie- en veiligheidsregiogrenzen (Zuid-Holland-Zuid en Utrecht);
- Verschillende organisatieschema's vervangen door verschoven eenheden;
- Hoofdprocessen Bevolkingszorg aangepast naar de laatste stand;
- Aanpassing van de topstructuur van Defensie van februari 2019 in 13.1 en 13.3;
- Verplaatsen van (Internationale) Noodhulp en Humanitaire Hulpverlening van hoofdstuk 14.8 (Nationale Operaties) naar 16.6. (Taken);
- De paragraaf over Expeditionaire Logistieke Ondersteuning (ELO, 14.7) is buiten het bestek van de catalogus komen te vallen;
- Talloze voorbeelden van bijstand en steunverlening opgenomen n.a.v. de Corona-pandemie;
- Aanpassing van hoofdstuk 2.6 naar aanleiding van de nieuwe Nationale Veiligheidsstrategie;
- Naamswijziging van Instituut Fysieke Veiligheid (IFV) naar Nederlands Instituut Publieke Veiligheid (NIPV).

<<<

1.3 Wegwijzer Catalogus Nationale Operaties

Start het gebruik van de Catalogus Nationale Operaties op de meest praktische wijze via deze Wegwijzer. Negen hoofdthema's leiden gebruikers via hyperlinks rechtstreeks naar de gewenste informatie.

Vanuit elke pagina in dit document is de Wegwijzer via een link onderin te bereiken.

→ [Civiele hoofdprocessen](#)

→ [Crisis- of incidenttypen](#)

→ [Risicothema's en risicocategorieën](#)

→ [Beoogde effecten](#)

→ [Middelen](#)

→ [Wet- en regelgeving](#)

→ [Regionaal risicoprofiel](#)

→ [Militair adviseur in de regio](#)

→ [Nationale Operaties](#)

→ [Taken en capaciteiten Defensie](#)

→ [Gegarandeerde capaciteiten](#)

→ [Bijlage aanvraagprocedures](#)

1.4 Algemene Oriëntatie Operaties

Verkenning van actuele en relevante omstandigheden, kaders en statistieken:

 [Actueel dreigingsniveau - NCTV](#)

 [Misdaad in kaart - Politie](#)

 [\(hoog\)watergegevens - Rijkswaterstaat](#)

 [Natuurbrandrisico - Brandweer NL](#)

 [Volksgezondheid - RIVM](#)

 [Dierziekten - nVWA](#)

 [Luchtkwaliteit](#)

 [Weer, radar, waarschuwingen - KNMI](#)

 [Verkeer en files - VID-RWS](#)

 [Werkzaamheden - VID-RWS](#)

1.5 Nationale Veiligheid

Een crisis is een serie van gebeurtenissen die binnen een kort tijdsbestek tot maatschappelijke ontwrichting kan leiden, die – onder hoge tijdsdruk en een hoge mate van onzekerheid – vraagt om besluiten en maatregelen die buiten de dagelijkse gang van zaken vallen.

De gemiddelde misdaad leidt niet meteen tot grote sociale onrust. Zware georganiseerde criminaliteit is wel een bedreiging van de nationale veiligheid; waaronder het veiligheidsgevoel van de samenleving.

Een ramp is een eenmalige korte, hevige gebeurtenis op één plek. In alle gevallen worden één of meer vitale belangen bedreigd en dient handelend te worden opgetreden om de gevolgen van de gebeurtenis te beperken.

Er zijn incidenten, crises, rampen en zware ongevallen die niet door de primair verantwoordelijke hulpdiensten alléén kunnen worden bestreden. Ondersteuning in de vorm van militaire bijstand of -steunverlening met extra of specifieke capaciteit en middelen ligt dan voor de hand.

De nationale veiligheid komt in het geding als één of meerdere vitale belangen worden aangetast en waarbij de reguliere structuren en/of middelen niet toereikend zijn om de stabiliteit te handhaven.

De vitale belangen zijn:

- Territoriale veiligheid: ongestoord functioneren van Nederland als onafhankelijke staat in brede zin, dan wel de territoriale integriteit in enge zin;

- Economische veiligheid: ongestoord functioneren van Nederland als een effectieve en efficiënte economie;
- Ecologische veiligheid: beschikken over voldoende zelfherstellend vermogen van de leefomgeving bij aantasting;
- Fysieke veiligheid: ongestoord functioneren van de mens in Nederland, zijn omgeving en de vitale infrastructuur;
- Sociale en politieke stabiliteit: ongestoord voortbestaan van een maatschappelijk klimaat waarin groepen mensen goed met elkaar kunnen samenleven binnen de kaders van de democratische rechtsstaat en gedeelde waarden;
- Internationale rechtsorde: Het functioneren van het internationale stelsel van normen en afspraken, gericht op internationale vrede en veiligheid.

Het is de taak van de overheid de nationale veiligheid te waarborgen en te bevorderen. Dat betekent enerzijds dat de overheid inbreuk op de vitale belangen probeert te voorkomen en anderzijds dat de overheid adequaat optreedt in het geval van inbreuk op vitale belangen.

1.6 Nationale Operaties

Defensie beschikt over **mensen**, **middelen** en '**meedenkvermogen**'; brede expertise die onder meer is opgedaan tijdens internationale inzet in crisishaarden en nationaal tijdens vele operaties. Dit alles wordt in deze catalogus benoemd als 'capaciteiten'. Hiermee kan Defensie hoogwaardige ondersteuning leveren aan civiele autoriteiten in Nederland (de overheid, zoals hulpdiensten, burgemeester, waterschappen, Openbaar Ministerie). Bovendien verwacht de samenleving dat Defensie ook ondersteuning biedt in Nederlandse crisis- of rampsituaties.

Defensie kent drie hoofdtaken:

- Militaire Operaties;
- Militaire Missies;
- Militaire Taken.

Inzet op nationaal grondgebied is de hoofdtak "Militaire Taken". Deze ondersteuning vindt op zeer grote schaal plaats (bijvoorbeeld tijdens de *Nuclear Security Summit* in 2014 en de Coronacrisis in 2020/2021) maar ook kleiner. Overigens kan een vliegtuigramp in het buitenland (denk aan MH17) in Nederland eveneens Nationale Operaties noodzakelijk maken.

Deze inzet is enerzijds structureel van aard en het andere deel betreft specifieke inzet van tijdelijke aard. Een overzicht:

Nationale Operaties:

- het beveiligen van het Nederlandse grondgebied (inclusief het Caribisch deel van het Koninkrijk) anders dan in het kader van de eerste hoofdtak;
- het beveiligen en bewaken van het Nederlandse luchtruim;
- het beveiligen van de Nederlandse kustwateren;
- het beveiligen op de grond van (tijdelijke) militaire en aangewezen objecten;
- het verlenen van gastlandsteun (*Host Nation Support*);
- de logistieke ondersteuning van Militaire Missies;

Nationale Taken:

- diverse structurele taken (zie [paragraaf 1.6.2](#));
- het verlenen van militaire bijstand:
 - bij een ramp of crisis of de vrees voor het ontstaan daarvan;
 - handhaving van de openbare orde;
 - strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde;
 - bijzondere militaire bijstand;
- het verlenen van militaire steun in het openbaar belang;
- het verrichten van maatschappelijke dienstverlening;
- taken ten behoeve van Caribisch Nederland.

Civil-militaire samenwerking is ook minutieuze afstemming van de ruiming van een aantal vliegtuigbommen.

1.7 Civiel-militaire samenwerking / VCMS

Introductie

Defensie is in het kader van nationale veiligheid al vele jaren een belangrijke partner voor civiele autoriteiten. Bij dreigend capaciteitstekort in ramp- of crisissituaties doet zij een beroep op de krijgsmacht. Grote aantallen militairen zijn bijvoorbeeld ingezet bij de watersnoodramp in 1953, de dreigende overstromingen in het rivierengebied in 1995, de vuurwerkramp in Enschede in 2000, de *Nuclear Security Summit* in 2014, Hoge Instroom Migranten van 2015 - 2016 en COVID-19 vanaf voorjaar 2020.

Sinds 2000 is ondersteuning van civiele autoriteiten één van de hoofdtaken van Defensie. De Civiel-Militaire Bestuursafspraken (CMBA) van 2005 beschrijven o.a. regelingen voor bijstand en steunverlening. Een jaar later is dit

verder gestructureerd in het project Intensivering Civiel-Militaire Samenwerking (ICMS). Defensie ontwikkelde zich van een zogenoemd 'vangnet' (als civiele capaciteit tekortschiet) tot een structurele veiligheidspartner naast brandweer, politie en de geneeskundige hulpverleningsorganisatie in de regio (GHOR).

Van ICMS naar VCMS

De Inspectie Justitie & Veiligheid en de Audit Functie Defensie (AFD) concludeerden op basis van de eindmeting dat de civiel-militaire samenwerking – zoals afgesproken in ICMS – aan vrijwel alle randvoorwaarden voor effectieve militaire bijstand en steunverlening voldoet. Uitzondering hierop is de invulling van de positie van Defensie in de hoofdstructuur van de

>>>

rampenbestrijding en crisisbeheersing.

Aan de minister van Justitie en Veiligheid werd aanbevolen om bij Algemene Maatregel van Bestuur de rol en positie van Defensie als structurele partner in de hoofdstructuur van de rampenbestrijding, de crisisbeheersing en de geneeskundige hulpverlening te verankeren.

Die verankering is vervolgens in elke veiligheidsregio vastgesteld. Dit landelijk convenant samenwerkingsafspraken tussen veiligheidsregio's, politie en Defensie is te downloaden via: [Definitief Convenant Defensie](#).

Versterking van de Civiel-Militaire Samenwerking (VCMS) betreft eveneens:

- verkennen van nieuwe terreinen voor samenwerking en actualisering van beschikbare capaciteiten en inzetmogelijkheden;
- verbeteren mogelijkheden op het gebied van opleidingen en trainingen, oefeningen en simulaties;
- kennis delen uit wetenschappelijk onderzoek, *research & development*, *Concept Development & Experimentation*, innovatie initiatieven en voorstellen en *Cyber Security*;
- verhogen bekendheid van inzet in bijstand en steunverlening door de krijgsmacht;
- vereenvoudigen van (aanvraag)procedures voor veel voorkomende – routinematige – inzetten en verkennen van mogelijkheden om bestaande procedures beter te ondersteunen;
- ondersteunen van commandovoering;
- voorzien in informatie over inzetmogelijkheden (waaronder deze catalogus);
- uitwisselen van functionarissen tussen ministeries die betrokken zijn bij civiel-militaire samenwerking.

An aerial photograph showing a rural landscape with a significant flood. In the foreground, a road curves through green fields. To the left, a large area of water has inundated the fields. In the middle ground, several houses with red-tiled roofs are visible, some partially submerged in water. A road runs alongside the houses, with a few cars parked or driving. In the background, more houses and a line of trees are visible, with water rising behind them. The sky is overcast, and the overall scene depicts a crisis situation due to flooding.

HOOFDSTUK 2

EVENEMENT, ZAAK, INCIDENT, RAMP OF CRISIS

2.1	Introductie	16
2.2	Vitale Belangen, Vitale Infrastructuur, Impacttypen	17
2.3	Regionaal Risicoprofiel	19
2.4	Crisis- en Incidenttypen	20
2.5	Risicoanalyse Nationale Veiligheid	44
2.6	Elf Dominante Risico's	47
2.7	Bestuurlijke Netwerkkarten	60

2.1 Introductie

Wanneer andere instanties Defensie om bijstand of steun vragen, is er iets aan de hand. Dat hoeft niet per definitie iets met negatieve gevolgen te zijn zoals een brand of groot ongeval. Het kan ook een gebeurtenis zijn die tot vrolijkheid stemt. Wel is het op een dusdanig grote schaal of dusdanig complex dat de inzet van Defensie gewenst is.

Evenement

Evenementen kunnen aanleiding geven om bijstand of steunverlening van Defensie te wensen. Een grote topontmoeting (zoals de NSS 2014) of de inhuldiging van Koning Willem-Alexander, vragen bijvoorbeeld veel meer bewaking- en beveiligingscapaciteit dan de politie kan leveren. Zulke evenementen kunnen dus aanleiding zijn om bijstand en/of steunverlening van Defensie te vragen. Dit zijn altijd ruim van tevoren bekende gebeurtenissen die men in alle rust kan voorbereiden.

Zaak

Een (strafrechtelijk) onderzoek of opsporing kan middelen of expertise vereisen die alleen Defensie heeft.

Incident, ramp of crisis

Toelichting op de begrippen incident, ramp en crisis staat in [paragraaf 1.5](#). In eerste aanleg verrichten politie, brandweer en dergelijke de eerste hulp, zonder Defensie.

Naarmate een incident verder uitgroeit, kan dat leiden tot een (nationale) ontwrichting van de maatschappij of aantasting van de vitale belangen (zie verder volgend hoofdstuk).

Strategie Nationale Veiligheid en Risicoanalyse Nationale Veiligheid

De overheid wil voorkomen dat de maatschappij ontwricht raakt door een ramp of crisis, hetzij door deze te voorkomen hetzij door de gevolgen zoveel mogelijk te beperken als ze zich toch voordoen. Daarom onderzoekt zij onder andere met de Strategie Nationale Veiligheid welke dreigingen de nationale veiligheid in gevaar kunnen brengen en wat we daaraan kunnen en moeten doen. De strategie Nationale Veiligheid bestaat sinds 2007 en bestaat uit drie stappen:

1. Het identificeren en analyseren van verschillende soorten rampen, crises en dreigingen: “Wat bedreigt ons en hoe erg is het?”
2. Het vaststellen van de benodigde, te ontwikkelen en versterken capaciteiten om rampen te voorkomen of de gevolgen te beperken: “Wat doen we al en wat kunnen en moeten we nog meer doen?”
3. Het effectueren van te ontwikkelen en versterken capaciteiten in beleid en maatregelen. De identificatie en analyse vinden haar weerslag in het Nationaal Veiligheidsprofiel (NVP).

De Nederlandse overheid bereid zich voor op dergelijke escalaties. Verantwoordelijke diensten schrijven plannen om incidenten aan te pakken. Documenten zoals bijvoorbeeld Regionale risicoprofielen, Bestuurlijke Netwerkkarten en indeling van incidenttypen bieden daarbij structuur.

Het Analistennetwerk Nationale Veiligheid (ANV) heeft een aantal denkbare crises ingedeeld in dominante risico's: Risicoanalyse Nationale Veiligheid (zie [paragraaf 2.6](#)).

De Marechaussee gebruikt haar speurhonden in de havens om in vrachtwagens verborgen verboden middelen en verstekelingen te zoeken.

2.2 Vitale Belangen, Vitale Infrastructuur, Impacttypen

Welke invloed heeft een incident op vitale belangen of de zogeheten vitale infrastructuur? Welke risico's vloeien er uit voort? Door dat nu al in kaart te brengen, leidt dat tot inzicht in (mogelijke) maatregelen.

Beschrijving van die risico's vindt steeds plaats in termen van de verschillende impacttypen.

Vitale belangen / Impacttypen

Zoals al aangegeven is de nationale veiligheid in het geding wanneer vitale belangen worden bedreigd. De impact die een crisis of een ramp heeft laat zich vertalen in de (negatieve) invloed op een vitaal belang.

Deze vitale belangen zijn:

- Territoriale veiligheid: ongestoord functioneren van Nederland als onafhankelijke staat in brede zin, dan wel de territoriale integriteit in enge zin;
- Fysieke veiligheid: ongestoord functioneren van de mens in Nederland, zijn omgeving en de vitale infrastructuur;
- Economische veiligheid: ongestoord functioneren van Nederland als een effectieve en efficiënte economie;
- Ecologische veiligheid: beschikken over voldoende zelfherstellend vermogen van de leefomgeving (flora en fauna) bij aantasting;

>>>

- Sociale en politieke stabiliteit: ongestoord voortbestaan van een maatschappelijk klimaat waarin groepen mensen goed met elkaar kunnen samenleven binnen de kaders van de democratische rechtsstaat en gedeelde waarden;
- Internationale rechtsorde: het onverstoord kunnen functioneren van staten, internationale verdragen en rechten van de mens, financiële en economische regels en multilaterale instituties.

Vitale infrastructuur

De nationale veiligheid is evenzeer in het geding wanneer de vitale infrastructuur wordt bedreigd. Deze is namelijk essentieel voor een ongestoord verloop van processen in de samenleving.

De vitale infrastructuur bestaat uit de volgende groepen:

- Openbaar bestuur (diplomatieke communicatie, informatieverstrekking overheid, krijgsmacht, openbaar bestuur);
- Openbare orde en veiligheid;
- Rechtsorde (rechtspleging en detentie);
- Drinkwater (drinkwatervoorziening);
- Voedsel (voorziening en veiligheid);
- Energie (elektriciteit, aardgas, olie);
- Telecommunicatie (vaste en mobiele telecommunicatievoorziening, radiocommunicatie en navigatie, satellietcommunicatie, omroep, internettoegang, post- en koeriersdiensten);
- Oppervlaktewater (waterkwaliteit, keren en beheren waterkwantiteit);
- Financiën (betalingsdiensten, betalingsstructuur – privaat –, financiële overdracht overheid);

- Transport (wegverkeer, railverkeer, luchtverkeer, scheepvaart, leidingen en kabels);
- Gezondheid (ziekenhuiszorg, geneesmiddelen, sera en vaccins, nucleaire geneeskunde);
- Externe veiligheid (omgevingsveiligheid van risicobedrijven);
- Nucleaire en chemische industrie (vervoer, opslag en productie/verwerking);
- Cultureel erfgoed.

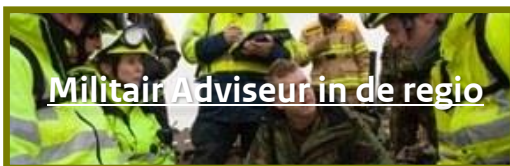
2.3 Regionaal Risicoprofiel

De zogeheten ‘regionale risicoprofielen’ beschrijven dreigingen die op lokaal niveau van zeker belang zijn en welke preventieve maatregelen die risico’s vergen. Dit betreft niet alleen risico’s als gevolg van de bron (de directe verstoring) maar ook van gevolgen in aangrenzende regio’s. Dit heet een effectgebied. Een ‘bron’ in België of Duitsland kan bijvoorbeeld effect in Nederland hebben.

Het risicoprofiel moet antwoord geven op de volgende vragen:

- Wat kan ons overkomen?
- Hoe erg is dat?
- Wat doen we er al aan?
- Wat kunnen we nog meer doen?

Elke veiligheidsregio heeft een inventarisatie gemaakt van relevante risico’s in eigen gebied en stelt hiervoor plannen vast aan de hand van de maatschappelijke thema’s uit [paragraaf 2.4](#). In een gebied zonder vliegveld is de waarschijnlijkheid van een vliegtuigcrash nu eenmaal kleiner dan rondom onze luchthavens. Datzelfde geldt voor chemische industrie en dergelijke. Deze plannen zijn openbaar via de websites van de veiligheidsregio’s. De links ervan staan in [Bijlage 9](#). Zoek daar op het regionaal risicoprofiel van een veiligheidsregio.

Natuurbranden komen steeds vaker voor. Defensie beschikt over eigen brandweerauto's voor haar oefenterreinen en ondersteunt daarmee ook de veiligheidsregio's.

2.4 Crisis- en Incidenttypen

Maatschappelijke thema's: Incidenttypen

In Nederland is gekozen om de diverse oorzaken van incidenten in te delen naar zogenoemde 'maatschappelijke thema's'. Hieronder staan enkele concrete scenario's die in regionale risicoprofielen zijn uitgewerkt op basis van die maatschappelijke thema's. De [handreiking regionaal risicoprofiel](#) is de basis voor deze indeling.

De incidenttypen zijn onderverdeeld in groepen die aangeven op welke omgeving de incidenten betrekking hebben. Op de navolgende pagina staan doorverwijzingen naar deze groepen met hun onderverdeling:

- Natuurlijke omgeving;

- Gebouwde omgeving;
- Technologische omgeving;
- Vitale infrastructuur en voorzieningen;
- Verkeer en vervoer;
- Gezondheid;
- Sociaal maatschappelijke omgeving.

>>>

Bij een brand in een afvalverwerkingsbedrijf in Zaltbommel werd een shovel van de Landmacht ingezet om het vuil uit elkaar te halen.

Crisis- en Incidenttypen

Natuurlijke omgeving

Gebouwde omgeving

Technologische omgeving

Vitale infrastructuur en voorzieningen

Verkeer en vervoer

Gezondheid

Sociaal maatschappelijke omgeving

<<<

2.4.1 Natuurlijke omgeving

In de natuurlijke omgeving worden de volgende rampen onderscheiden.

- Overstroming vanuit zee
- Overstroming vanwege hoge rivierstand
- Vollopen van polder / dijkdoorbraak

- Bosbrand
- Heide, (hoog)veen- en duingebieden

- Koudegolf, sneeuw en ijzel
- Hittegolf
- Storm en windhozen
- Aanhoudende laaghangende mist

- Ongedierte

- Varkenspest
- Mond- en klauwzeer
- Vogelgriep / vogelpest

2.4.1.1 Overstromingen

Nederland is kwetsbaar voor overstromingen vanuit zee en de rivieren: het aantal mensen in Nederland en de economische waarde van overstroombare gebieden is aanzienlijk toegenomen. De kans dat een overstroming in Nederland plaatsvindt is klein, maar de eventuele gevolgen zijn catastrofaal. De laatste grote overstroming in Nederland was die van februari 1953.

Hulpdiensten bereiden zich planmatig voor op de Ergst Denkbare (reële) Overstroming (EDO).

Defensie werd, in het kader van (mogelijke) overstromingen, in Nederland voor het laatst ingezet in 2012 (evacuatie Woltersum—Groningen) en buiten Nederland in 2013 bij de overstroming van de Elbe in Duitsland.

Personele capaciteit

Beveiligen

Bewaken

Stafcapaciteit

Redden

Construeren

Opvangen

Primaire levensbehoeften

Mobiliteit

Transporteren

Situational awareness

Militair Adviseur in de regio

Crisis- en incidenttypen

2.4.1.2 Extreme weersomstandigheden

Klimaatverandering zal ook invloed hebben op het weerbeeld in Nederland. Meer extreme weersomstandigheden kunnen optreden. De extremen liggen naar verwachting verder uit elkaar en de neerslaghoeveelheden nemen toe.

Wanneer als gevolg daarvan gebieden afgesloten raken door extreme sneeuwhoeveelheden of weggespoelde wegen als gevolg van extreme regenval, kunnen mobiliteitsmiddelen van Defensie uitkomst bieden.

Bij extreme droogte kan het noodzakelijk zijn grotere hoeveelheden water op moeilijk bereikbare plaatsen te brengen als vorm van beregening.

Na een zeer zware storm kan het aantal ontwortelde bomen zo groot zijn dat Defensiematerieel nodig is om dat naar een geschikte plaats af te voeren.

Personele capaciteit

Fire Bucket Operation

Redden

Construeren

Mobiliteit

Transporteren

Situational awareness

Militair Adviseur in de regio

Crisis- en incidenttypen

2.4.1.3 Aardbevingen

Bij een aardbeving kan aan de nevenstaande inzet-opties worden gedacht.

Een inzet van USAR is in dit geval ook waarschijnlijk. Defensie draagt daar aan bij. Meer over USAR bij [paragraaf 16.6.3](#).

De regio met het meest uitgewerkte plan voor dit ramptype is de Veiligheidsregio Groningen.

Personele capaciteit

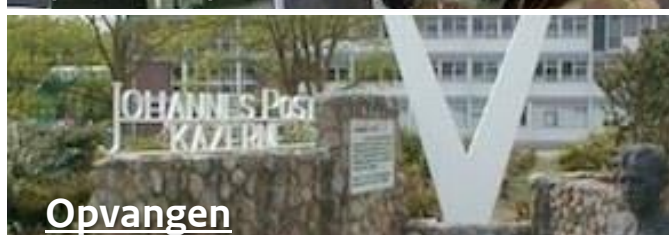
Gewondentransport over land

(Satelliet)communicatie

Mobiele medische capaciteit

Opvangen

Mobiliteit

Primaire levensbehoeften

Transporteren

Situational awareness

Beveiligen

Military trackers

Bewaken

Militair Adviseur in de regio

Crisis- en incidenttypen

2.4.1.4 Plagen

In Nederland zijn plagen een schaars verschijnsel, maar in vele landen kunnen bijvoorbeeld sprinkhanenplagen heersen die een omvang hebben die veel groter is dan de in Nederland meest bekende plagen van insecten als de Eikenprocessierups of de Spinselmotruips: die zijn veelal plaatselijk.

Wanneer op grote schaal pesticiden of insecticiden moeten worden verspreid om de plaag te bestrijden, zullen mensen mogelijk voor de duur van de behandeling moeten worden geëvacueerd en kunnen mogelijk langere tijd hun huis niet in.

2.4.1.5 Dierziekten

Er zijn vele dierziekten en enkele daarvan kunnen epidemische vormen aannemen omdat de besmetting daarvan via de lucht verloopt. Bekende voorbeelden van dergelijke dierziekten zijn:

- MKZ (Mond- en Klauwzeer, 2001)
- Varkenspest (1997/1998)
- Vogelgriep of vogelpest (2003)
- BSE (Gekkekoeienziekte)
- Q-koorts (2007)

Omdat ten behoeve van de bestrijding van de epidemie veelal een vervoersverbod wordt afgekondigd en de besmette bedrijven worden geruimd, zijn er door Defensie in het verleden de volgende capaciteiten ingezet:

- Faciliteiten (voor commandoposten)
- Ondersteuning van de politie bij check-points
- Ontsmettingscapaciteit

Op basis van de [Regeling aanwijzing ambtenaren Gezondheids- en welzijnswet voor dieren](#) kunnen de hierbij ingezette militairen belast worden met het toezicht op de naleving van die wet en de daarop rustende bepalingen. Controle op vervoersverboden is een treffend voorbeeld daarvan.

2.4.2 Gebouwde omgeving

Branden in kwetsbare objecten

- Grote brand in gebouw met niet of verminderd zelfredzame personen
- Grote brand in gebouwen met een grootschalige publieksfunctie
- Grote brand in bijzonder hoge gebouwen of ondergrondse bebouwing
- Brand in dichte binnensteden

Instorting van grote gebouwen of kunstwerken

- Instorting door explosie
- Instorting door gebrekkige constructie of fundering (zie ook bij aardbeving)

2.4.3 Technologische omgeving

Incidenten met brandbare/explosieve stof

Incidenten met brandbare/explosieve stoffen in de open lucht (weg, water, spoor, stationair, leiding).

Incidenten met giftige stof

Incidenten met giftige stoffen in de open lucht (weg, water, spoor, stationair, leiding).

Kernincidenten

Kernincidenten

- A-objecten (centrales, schepen, ruimtevaartuigen);
- B-objecten (opslag).

2.4.3.1 Incidenten met brandbare/explosieve stof

Bij verspreiding van de brandbare stof door water of lucht bij een incident is het mogelijk dat inwoners van het bedreigde gebied geëvacueerd moeten worden.

Blusvoertuigen spuiten objecten af (stof verdunnen) of blussen.

Wanneer, na primair onderzoek door de brandweer, nog onbekend is om welke stof het gaat kan een Detectie, Identificatie en Monitoring Team (DIM) team van de CBRN Responseenheid (Chemisch, Biologisch, Radiologisch en Nucleair) nader onderzoek hiernaar doen.

Waarnemen van de omvang van het incident kan bijvoorbeeld met onbemande vliegtuigjes.

Militair Adviseur in de regio

Crisis- en incidenttypen

Opvangen

Fire Bucket Operation

Blusvoertuigen

Detecteren

Situational awareness

Ontsmetten

Mobiele medische capaciteit

Mobiliteit

Transporteren

Redden

2.4.3.2 Incidenten met giftige stof

Bij verspreiding van de giftige stof door water of lucht bij een incident is het mogelijk dat inwoners van het bedreigde gebied geëvacueerd moeten worden. Wanneer de bewoners al in aanraking zijn gekomen met de stof zullen ze mogelijk medisch behandeld moeten worden.

Blusvoertuigen spuiten objecten af (stof verdunnen) of blussen.

Wanneer nog onbekend is om welke stof het gaat doet een Detectie, Identificatie en Monitoring Team (DIM) team van de CBRN Responseenheid nader onderzoek hiernaar.

Waarnemen van de omvang van het incident kan met onbemande vliegtuigjes (UAS).

Militair Adviseur in de regio

Crisis- en incidenttypen

Opvangen

Fire Bucket Operation

Blusvoertuigen

Detecteren

Situational awareness

Stafcapaciteit

Ontsmetten

Mobiele medische capaciteit

Mobiliteit

Transporteren

Redden

2.4.3.3 Kernincidenten

Een incident met een kerncentrale of kernopslag, verspreiding van radioactieve deeltjes door water of lucht, is het mogelijk dat inwoners van het bedreigde gebied geëvacueerd moeten worden. Wanneer de bewoners al in aanraking zijn gekomen met de deeltjes of straling zullen ze mogelijk medisch behandeld moeten worden.

Blusvoertuigen spuiten objecten af (stof weg te spoelen) of blussen.

Wanneer nog onbekend is om welke nuclide het gaat en wat het stralingsniveau is, doet een DIM team van de CBRN Responseeenheid nader onderzoek hiernaar.

Opvangen

Fire Bucket Operation

Blusvoertuigen

Detecteren

Analyseren

Stafcapaciteit

Ontsmetten

Mobiele medische capaciteit

Medische hulpposten

Mobiliteit

Transporteren

Redden

Militair Adviseur in de regio

Crisis- en incidenttypen

2.4.4 Vitale Infrastructuur en voorzieningen

Verstoring Energievoorziening

- (moedwillige) verstoring kortdurend
- (moedwillige) verstoring langdurend

Verstoring drinkwatervoorziening

Verstoring rioolwaterafvoer en -zuivering

Verstoring telecommunicatie en ICT

- verstoring telecommunicatie-infrastructuur
- verstoring Informatie en Communicatie Technologie (ICT)

Verstoring afvalverwerking

Verstoring voedselvoorziening

Militair Adviseur in de regio

Crisis- en incidenttypen

2.4.4.1 Verstoring Energievoorziening

Verstoring van energievoorziening is in de afgelopen jaren een paar keer voorgekomen:

- hoogspanningslijnen bezweken onder de ijzel;
- ongevallen met een helikopter en hoogspanningslijn.

Er is een overlap met de verstoring van telecommunicatie en ICT omdat veel van de installaties in die infrastructuur afhankelijk zijn van stroom en vaak een beperkte energievoorraad hebben in accu's.

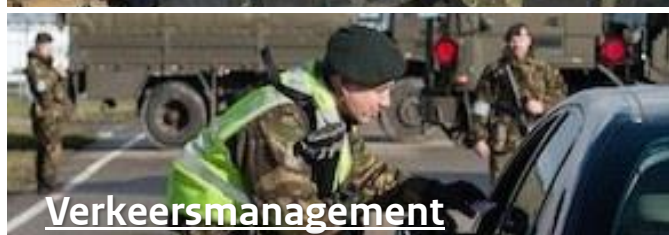
Personele capaciteit

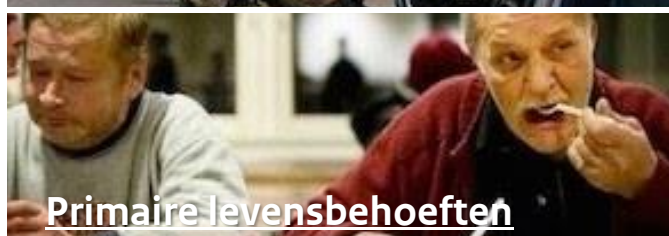
Situational awareness

Stafcapaciteit

Verkeersmanagement

Primaire levensbehoeften

Mobiliteit

Transporteren

Beveiligen

Bewaken

Opvangen

Militair Adviseur in de regio

Crisis- en incidenttypen

2.4.4.2 Verstoring telecommunicatie en ICT

Verstoring van telecommunicatie en Informatie en Communicatie Technologie (ICT) heeft verstrekken de gevolgen voor de maatschappij omdat de afhankelijkheid ervan vandaag de dag zeer groot is. Wanneer deze infrastructuur niet operationeel is zal naast het normale leven, ook de crisisbeheersing en rampenbestrijding niet normaal kunnen verlopen: ook zij leunt op telecommunicatie en ICT.

Een mogelijkheid is de inzet van CIS-middelen om de communicatie te herstellen tussen essentiële partijen en/of civiele commandoposten.

Personele capaciteit

(Satelliet)communicatie

Stafcapaciteit

Bewaken

Situational awareness

Mobiliteit

Transporteren

Beveiligen

Opvangen

Militair Adviseur in de regio

Crisis- en incidenttypen

2.4.5 Verkeer en Vervoer

Luchtvaartincidenten

Incidenten op of onder water

Verkeersincidenten op het land

Incidenten in tunnels

Militair Adviseur in de regio

Crisis- en incidenttypen

2.4.5.1 Luchtvaartincidenten

Bij luchtvaartincidenten onderscheiden we grofweg 2 soorten: in het binnenland en in het buitenland. Het verschil is de logistiek rondom de repatriëring van de slachtoffers en stoffelijke resten en het verplaatsen van bijvoorbeeld onderzoekers en ondersteunend personeel.

De bekendste voorbeelden van de afgelopen jaren zijn:

- Turkish Airlines 1951 crash bij Zwanenburg in 2009 (binnenland)
- Afriqiyah Airways 771 crash bij Tripoli in 2010 (buitenland)
- Malaysian Airlines 17 crash in Oekraïne in 2014 (buitenland)

Met name bij de laatste, omdat het een groot aantal Nederlandse slachtoffers betrof, is er veel in het werk gesteld om onder uiterst moeilijke omstandigheden de stoffelijke overschotten te bergen en bewijsmateriaal te verzamelen.

Daarnaast, in Nederland, het huisvesten van het noodmortuarium en de laboratoria ten behoeve van de identificatie van de stoffelijke resten.

Militair Adviseur in de regio

Crisis- en incidenttypen

Gewondentransport over land

Medische hulpposten

Mobiele medische capaciteit

Blusvoertuigen

Met name de crashes in het buitenland krijgen ook elementen mee uit de (internationale) noodhulp.

Opvangen

Faciliteren

Mobiliteit

Transporteren

2.4.5.2 Incidenten op of onder water

Bij een incident op of onder water, bijvoorbeeld aan boord van een riviercruiseschip, is het probleem dat de reguliere hulpverlening niet goed bij de ongevalslocatie kan komen. De kans dat het schip bereikt kan worden vanaf de oever met een valreep (loopplank met leuningen) is minimaal.

Om nabij een ongeval op het water toch werkruimte te creëren kan door middel van een deel van een drijvende brug (ponton) toch een vaste bodem worden gemaakt.

De duikers van Defensie zijn in staat onder water inspecties uit te voeren en reparatie- en constructiewerk te verrichten.

Ontsmetten

Medische hulpposten

Mobiele medische capaciteit

Opvangen

Mobiliteit

Construeren

Redden

Militair Adviseur in de regio

Crisis- en incidenttypen

2.4.5.3 Verkeersincidenten op het land

Verkeersongevallen op het land onderscheiden we in ongeval op de weg en ongeval op het spoor.

Wanneer er gevaarlijke stoffen bij komen kijken kunnen inzetopties van die crisistypen ook mogelijk zijn:

- [incident met brandbare/explosieve stof](#)
- [incident met giftige stof](#)

Capaciteiten die te maken hebben met het bergen van voertuigen staan op de pagina bij Mobiliteit.

2.4.5.4 Incidenten in tunnels

Incidenten in tunnels hebben als grote beperkende factor dat er weinig werkruimte op de plaats van het incident is. Daarnaast zijn er meestal ook maar een beperkt aantal toegangen. Alleen de ingang en uitgang van de tunnel kunnen door voertuigen worden gebruikt.

Een breed viaduct heeft vaak dezelfde beperkingen als een tunnel.

Wanneer gestrande voertuigen geborgen moeten worden, lukt dat niet met hijskranen. Bergings-tanks kunnen in dat soort gevallen vaak wel de trekkracht leveren die nodig is om voertuigen vlot te trekken (zie de aanrijding van 2 vrachttreinen in 2009 onder een viaduct in Barendrecht).

Ook hier geldt dat elementen uit de incidenten met brandbare/explosieve en giftige stoffen ingezet kunnen worden wanneer er sprake is van zo'n incident. Omdat in een tunnel niet direct zichtbaar zal zijn wat voor voertuigen bij het incident betrokken zijn, zal een autonome detectie, onder bescherming tegen stoffen, noodzakelijk zijn.

Gewondentransport over land

Medische hulpposten

Mobiele medische capaciteit

Ontsmetten

Opvangen

Transporteren

Mobiliteit

Detecteren

Militair Adviseur in de regio

Crisis- en incidenttypen

Incidenten met giftige stof

2.4.6 Gezondheid

Lange tijd is Nederland gespaard gebleven voor een ernstige gezondheidscrisis. In 2020 veroorzaakte het COVID-19 virus echter een enorme ontwrichting; niet alleen in ons land, maar mondiaal (pandemie).

Een ziektegolf kan het gevolg zijn van een bacterie of een virus, maar ook door vervuild drinkwater.

Onderscheid derhalve in:

- besmettelijk;
- niet-besmettelijk.

De COVID-19 crisis kostte ons land vele (dodelijke) slachtoffers en ander leed of schade. Defensie heeft op diverse fronten bijgedragen aan de bestrijding van deze crisis. Enkele voorbeelden zijn:

- Beschikbaar stellen van quarantaine- en isolatielocaties;
- Bemensen van teststraten;
- Plannen en ondersteunen van de inrichting van zogeheten 'coronazorghotels';
- Inzetten van artsen, verpleegkundigen en overig verzorgend personeel;
- Aanbieden van planningscapaciteit bij coördi-

natiecentra voor verspreiding van patiënten door het land;

- Leveren van beademingsapparatuur.

Militair Adviseur in de regio

Crisis- en incidenttypen

2.4.7 Sociaal Maatschappelijke Omgeving

Bij hoge uitzondering wordt de krijgsmacht ingezet bij steunverlening aan politie (burgemeester) voor het handhaven van de openbare orde. Een voorbeeld hiervan was in 2020. Om te voorkomen dat landbouwmachines de verkeersdoorstroming in een stadscentrum beletten liet de politie grote Defensie-wielvoertuigen op strategische punten parkeren, waardoor de landbouwmachines buiten het centrum bleven.

Paniek in menigten

Verstoring openbare
orde

2.4.7.1 Paniek in menigten

Wanneer er paniek in een menigte ontstaat is Defensie-capaciteit vaak geen relevante optie omdat de beschikbaarheid van capaciteiten de nodige tijd vergt. In de meeste gevallen zal het ontstaan van een grote menigte echter van te voren bekend zijn als gevolg van de benodigde vergunning en de planning en voorbereiding ervan. Als gevolg daarvan kan de inzet van Defensie voorbereid zijn en mogelijk ook al (preventief) ontplooid.

Sinds de vluchtelingencrisis van 2015 is het belang van MTV (Mobiel Toezicht Veiligheid) alleen maar groter geworden. Controle op ongewenste en gezochte personen, smokkel van verboden middelen en personen vindt gericht en steekproefgewijs plaats.

2.5 Risicoanalyse Nationale Veiligheid

Niet elke dreiging is even waarschijnlijk. Dat een grootschalige griepuitbraak Nederland eerder zal treffen dan een ongeluk met een kerncentrale is helder. Om inzicht te krijgen in de risico's die ons land loopt en de ernst van deze dreigingen met elkaar te vergelijken, heeft het kabinet de Nationale Risicobeoordeling (NRB) als onderdeel van de Strategie Nationale Veiligheid ontwikkeld.

In 2018 en 2019 heeft het Analistennetwerk Nationale Veiligheid (ANV) de risicoanalyse die de basis vormt voor de NRB 2016 herijkt. Dit leidde tot een lichte wijziging van de indeling in 'dominante risico's' voor de nationale veiligheid. Hierin staat van een aantal mogelijke crises de gevolgen per impacttype ([paragraaf 2.2](#)). Het risicodiagram geeft van de uitgewerkte scenario's enerzijds aan hoe groot de kans is dat het plaatsvindt en anderzijds hoe zwaar de gevolgen zijn.

Uit deze beoordeling komt een aantal dominante risico's naar voren waarop de overheid voorbereid wil zijn. Daarvoor zijn dus (regionale) risicoprofielen en crisisplannen opgesteld (voorbeelden tussen haakjes):

- Statelijke dreigingen (ongewenste buitenlandse inmenging, ongewenste buitenlandse beïnvloeding via hybride operaties, bedreiging knooppuntfunctie/aan- en afvoerlijnen NL);
- Multilaterale instituties en economische weerbaarheid (veiligheidsarrangementen onder druk, verstoring internationale handel);
- Verstoring vitale infrastructuur (energie, ICT en drinkwater);
- Terrorisme en extremisme (terrorisme, gewelddadig en niet-

>>>

gewelddadige extremisme);

- Militaire dreigingen (militaire dreigingen en ongewenste buitenlandse beïnvloeding via hybride operaties)
- Ondermijning lokaal gezag, criminele ondermijning (ondermijnende criminaliteit en criminele inmenging);
- Polarisatie en sociale cohesie (enclavevorming);
- Cybersecurity en digitale dreigingen (digitale sabotage, aantasting functioneren internet, cyberspionage en cybercriminaliteit);
- Natuurrampen (overstromingen, extreem weer, droogte/hitte, natuurbrand en aardbeving);
- Bedreigingen voor gezondheid en milieu (milieuramp, voedselcrisis, anti microbiële resistentie, infectieziekten);
- CBRN-dreigingen (CBRN proliferatie en stralingsongevallen);
- Infectieziekten (infectieziekten humaan, dierziekten en zoönose).

Deze worden dan uitgezet in een diagram met daarbij de waarschijnlijkheid op de horizontale en de impact op de verticale as.

Zware ongevallen zijn als zodanig geen bedreiging voor de nationale veiligheid en daarom ook niet meer opgenomen in de analyse. Vanwege de regionale impact vind je ze vanzelfsprekend wel terug bij de regionale risicoprofielen..

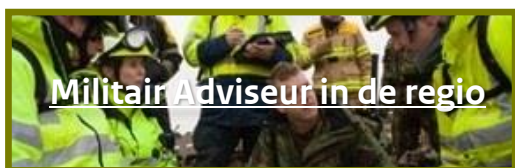

>>>

Dominante risico's uit de Geïntegreerde risicoanalyse Nationale Veiligheid

Klasse	Voorbeeld criterium: Aantal doden	Voorbeeld criterium: Aantasting democratische rechtstaat																
A. Beperkt	Minder dan 10	Beperkte aantasting functioneren van enkele instituties	1.1 Aantasting van de integriteit van het grondgebied	1.2 Internationale positie van Nederland	1.3 Digitale ruimte	1.4 Bondgenootschap-palijk grondgebied	2.1 & 2.2 Doden en gewonden	2.3 Gebrek aan primaire levensbehoeften	3.1 Kosten	3.2 Aantasting van de vitaliteit van de Nederlandse economie	4.1 Langdurige aantasting van het milieu en de natuur	5.1 Verstoring van het dagelijks leven	5.2 Aantasting van de democratische rechtstaat	5.3 Sociaal-maatschappelijke impact	6.1 Aantasting staatssoevereiniteit, vreedzame co-existence en vreedzame verschillenbeslchting	6.2 Aantasting mensenrechten	6.3 Aantasting financieel-economisch bestel	6.4 Aantasting multilaterale instituties
B. Aanzienlijk	10 tot 100	Beperkte aantasting functioneren van meerdere instituties																
C. Ernstig	100 tot 1000	Aantasting functioneren van meerdere instituties en/of aantasting vrijheden, rechten en kernwaarden																
D. Zeer ernstig	1000 tot 10.000	Aanzienlijke aantasting functioneren van meerdere instituties en vrijheden, rechten en kernwaarden																
E. Catastrofaal	Meer dan 10.000	Aanzienlijke aantasting van het functioneren van alle instituties, en vrijheden, rechten en kernwaarden																
Risicocategorie	Scenario		1.1 Aantasting van de integriteit van het grondgebied	1.2 Internationale positie van Nederland	1.3 Digitale ruimte	1.4 Bondgenootschap-palijk grondgebied	2.1 & 2.2 Doden en gewonden	2.3 Gebrek aan primaire levensbehoeften	3.1 Kosten	3.2 Aantasting van de vitaliteit van de Nederlandse economie	4.1 Langdurige aantasting van het milieu en de natuur	5.1 Verstoring van het dagelijks leven	5.2 Aantasting van de democratische rechtstaat	5.3 Sociaal-maatschappelijke impact	6.1 Aantasting staatssoevereiniteit, vreedzame co-existence en vreedzame verschillenbeslchting	6.2 Aantasting mensenrechten	6.3 Aantasting financieel-economisch bestel	6.4 Aantasting multilaterale instituties
Infectieziekten humaan	Griep пандemie- ernstig						E					E						
Extreem weer	Extreem weer							D				D						
Overstroming	Overstroming - ernstig (zee)		E		D		E	E	E		E	E						
Overstroming	Overstroming (rivier)		D						D			D						
Verstoring vitale infrastructuur	Verstoring elektriciteitsvoorziening							D				D						
Verstoring vitale infrastructuur	Keteneffecten elektriciteitsuitval							E	D D			E						
Verstoring vitale infrastructuur	Verstoring satelliet- systemen							D	D D									
Stralingsongevallen	Stralingsongeval Nederland		E						D									
Aantasting functioneren internet	Aantasting IP netwerk											D						
Ongewenste buiten- landse beïnvloeding (via hybride operaties)	Uitdagen en verlammen NAVO en EU			D											D			
Handelskrimp/ verstoring internationale handel	Schok wereld- handelsysteem								D	D								
Handelskrimp/ verstoring internationale handel	Schok wereld- handelsysteem permanent								E	E								
Handelskrimp/ verstoring internationale handel	Handelsoorlog								D D	D D								
Destabilisatie financieel systeem	Destabilisatie financieel systeem																	
Militaire dreigingen	Annexatie NAVO lidstaat			E	D	E									E			
CBRN Proliferatie	CBRN - Nuclear														D	E		
Veiligheidsarrangemen- ten onder druk	NAVO interne spanningen			D										D				D
Veiligheidsarrangemen- ten onder druk	EU interne spanningen			D					D	E								D

Samengestelde tabel uit de Geïntegreerde risicoanalyse Nationale Veiligheid, tabel 4 (rechtsboven) en 5.

De Marechaussee controleert de grenzen op illegale migratie. De Landmacht neemt waardevolle search-ervaring mee.

2.6 Elf dominante Risico's

In de opeenvolgende jaren van de Nationale Risicobeoordeling (NRB) zijn tot 2014 zes rapportages uitgebracht. Daarin werden 48 scenario's (risico's) uitgewerkt. Vanwege nieuwe dreigingen ontwikkelde de NRB zich door naar het Nationaal Veiligheidsprofiel (NVP). In 2018 en 2019 leidde dat tot een geïntegreerde risicoanalyse die de basis vormt voor de Nationale Veiligheidsstrategie. Het Analistennetwerk Nationale Veiligheid (ANV) stelt deze op.

De doorontwikkeling heeft nu geleid tot een herschikking in 11 dominante risico's met in totaal 26 risicocategorieën:

- Statelijke dreigingen (3 risicocategorieën);
- Bedreiging van multilaterale instituties en economische weerbaarheid (2 risicocategorieën);
- Verstoring vitale infrastructuur;
- Terrorisme en extremisme (3 risicocategorieën);
- Militaire dreigingen (2 risicocategorieën)
- Ondermijning lokaal gezag, criminele ondermijning (2 risicocategorieën);
- Polarisatie en verstoring sociale cohesie, enclavevorming;
- (inbreuk op) Cybersecurity en digitale dreigingen (4 risicocategorieën);
- Natuurrampen (4 risicocategorieën);
- CBRN-dreigingen (2 risicocategorieën);
- Infectieziekten (2 risicocategorieën).

>>>

Risicothema's en risicocategorieën

Deze 11 thema's vloeien voort uit de indeling van de risicocategorieën (in totaal 26) in de geïntegreerde risicoanalyse van het ANV.

Tik op de knoppen voor informatie over de bijbehorende risicocategorieën:

→ Statelijke dreigingen

→ Bedreiging van multilaterale instituties en economische weerbaarheid

→ Verstoring vitale infrastructuur

→ Terrorisme en extremisme

→ Militaire dreigingen

Ondermijning lokaal gezag, criminele ondermijning

Polarisatie en verstoring sociale cohesie

(inbreuk op) Cybersecurity en digitale dreigingen

Natuurrampen

CBRN-dreigingen

Infectieziekten

<<<

Diverse internationale organisaties geven jaarlijks een kaart uit met daarop per land de risico's op conflicten en politiek geweld. Landen met een extreem risico worden failed states genoemd.

2.6.1 Statelijke dreigingen

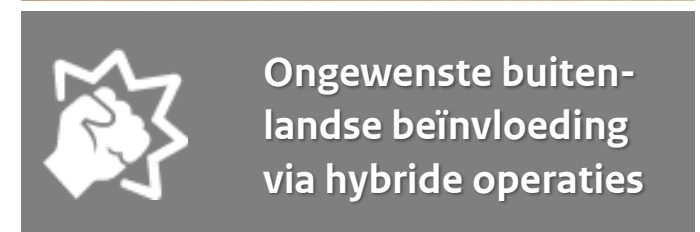
Binnen dit risicothema vallen 3 risicocategorieën. Deze onderwerpen raken ook aan de eerste hoofdtak (Militaire Operaties), hoewel misschien minder voor de hand liggend dan de militaire dreigingen (2.6.5). Met name als diplomatieke inspanningen en interventies niet tot het gewenste resultaat leiden.

Militair Adviseur in de regio

Dominante Risico's

Nederland kent verschillende multilaterale instituties. Het Vredespaleis in Den Haag is er één van.

2.6.2 Bedreiging van Multilaterale instituties en economische weerbaarheid

Binnen dit risicothema vallen 2 risicocategorieën.

Militair Adviseur in de regio

Dominante Risico's

Veiligheidsarrangementen onder druk

Verstoring internationale handel

Een brandweerman probeert een lift te openen tijdens een grote stroomstoring.

2.6.3 Bedreiging Vitale infrastructuur

Binnen dit risicothema valt 1 risicocategorie.

Tik op de knop voor meer informatie:

Na de aanslag op Madrid-Atocha in 2004 door Al-Qaida en de overmeesterde IS-terrorist in de Thalys op 21 augustus 2015 zijn aanslagen op treinen al lang niet meer denkbeeldig.

2.6.4 Terrorisme en extremisme

Binnen dit risicothema vallen 3 risicocategorieën.

Tik op de knoppen voor meer informatie:

Militair Adviseur in de regio

Dominante Risico's

→ Terrorisme

→ Niet-gewelddadig
extremisme

→ Gewelddadig
extremisme

Vanwege de toenemende dreiging uit landen ten oosten van het NAVO-verdragsgebied is er doorlopende aanwezigheid van NAVO-troepen in Estland in het kader van de Enhanced Forward Presence. Nederland draagt daar ook aan bij.

2.6.5 Militaire dreigingen

Binnen dit risicothema vallen 2 risicocategorieën.

Dit risicothema is de essentie van de NAVO-verdragen en maakt onderdeel uit van de eerste hoofdtak van Defensie. Het valt dan ook buiten het bestek van deze catalogus.

Militaire dreigingen

Hybride operaties via
ongewenste buiten-
landse beïnvloeding

Naast gelden verkregen uit omkoping en corruptie, kunnen ook criminele gelden in de reële economie belanden. De FIOD tracht deze op te sporen.

2.6.6 Ondermijning lokaal gezag, criminele ondermijning

Binnen dit risicothema vallen 2 risicocategorieën.

Tik op de knoppen voor meer informatie.

[terug naar wegwijzer](#)

Sociale cohesie draagt bij aan een omgeving die aangenaam woonbaar is. Verpaupering en ontbreken van sociale cohesie staan met elkaar in verband.

2.6.7 Polarisatie en verstoring sociale cohesie

Binnen dit risicothema valt 1 risicocategorie.

Militair Adviseur in de regio

Dominante Risico's

Enclavevorming

Tijdens grote internet storingen op 3 en 5 april 2013 raakte het betalingsverkeer in Nederland ontregeld.

2.6.8 (inbreuk op) Cybersecurity en digitale dreigingen

Binnen dit risicothema vallen 4 risicocategorieën.

Tik op de knoppen voor meer informatie:

Militair Adviseur in de regio

Dominante Risico's

[terug naar wegwijzer](#)

Een aanzienlijk deel van Nederland komt onder water bij een grote overstroming van de westelijke kustregio.

2.6.9 Natuurrampen

Binnen dit risicothema vallen 4 risicocategorieën.
Tik op de knoppen voor meer informatie:

→ Extreem weer

→ Overstroming

→ Natuurbrand

→ Aardbeving

Militair Adviseur in de regio

Dominante Risico's

Omdat aanslagen met CBRN middelen in de publieke ruimte niet meer ondenkbaar zijn, is in het NTC een metrostation nagebouwd en kan een dergelijk scenario onder tamelijk realistische omstandigheden worden geoefend.

2.6.10 CBRN-dreigingen

Binnen dit risicothema vallen 2 risicocategorieën.

Tik op de knoppen voor meer informatie:

→ CBRN proliferatie

→ Stralingsongevallen

Massavaccinaties zijn zeldzaam in Nederland. De jaarlijkse griepvrij die vele Nederlanders krijgen komt daar het dichtst bij in de buurt.

2.6.11 Infectieziekten

Binnen dit risicothema vallen 2 risicocategorieën.

Tik op de knoppen voor meer informatie:

2.7 Bestuurlijke netwerkkaarten

Hoofdstuk 4 beschrijft niet alle organisaties met een rol binnen Crisisbeheersing & Rampenbestrijding. Bijna alle betrokken actoren bij een crisis of ramp staan wél vermeld in de Bestuurlijke Netwerkkaarten Crisisbeheersing (BNC). Er zijn in totaal 25 netwerkkaarten met onderwerpen variërend van dierziektebestrijding, olie, bescherming cultureel erfgoed tot Spoorvervoer of Onderwijs. Netwerkkaarten tonen hoe organisaties/actoren/betrokkenen – niet tot de gebruikelijke civiele hulpverleningsorganisaties behorend – tot elkaar verhouden bij een bepaalde gebeurtenis (incident).

De netwerkkaart is bedoeld voor de responsfase (actie na het incident). Het is daarmee tegelijkertijd een waardevol instrument voor oefeningen, trainingen en opleidingen en een nuttig naslagwerk voor het maken van crisis- en rampenbestrijdingsplannen.

Het doel van een BNC is om overzicht te krijgen van de bestuurlijke partijen in een sector ('keten') en de rol die zij vervullen ten tijde van een crisis.

De netwerkkaart vult de geografische kaart aan. Op een geografische kaart kan een bestuurlijk netwerk worden gelegd; oftewel samenbrengen van feiten en bestuurlijke partijen.

Ze wijzen aan wie voor een bepaald onderwerp verantwoordelijk is en dus maatregelen kan treffen en wat de bestaande soorten instrumenten zijn.

Hierbij is er een onderscheid tussen de algemene keten en de functionele ketens.

Het geeft antwoorden op vragen als:

- Wat is er gebeurd (welke sectoren zijn of kunnen worden geraakt)?
- Wie gaat waar over?
- Wie gaat waar niet over?

De volgende stap betreft het nemen van maatregelen. De bestuurlijke netwerkkaarten geven geen overzicht van alle denkbare maatregelen, maar wijzen aan wie voor een bepaald onderwerp verantwoordelijk is en dus maatregelen kan treffen en wat bestaande soorten instrumenten zijn. Daarbij wordt een onderscheid gemaakt tussen de algemene keten en de functionele ketens.

Rampenbestrijding en handhaving van de openbare orde is de algemene keten. Kenmerkend daarvoor is dat het algemene bevolkingszorg betreft. Alleen in de algemene keten kunnen maatregelen getroffen voor de bevolking in het algemeen, zoals een besluit tot evacuatie. De algemene keten wordt decentraal vanuit het lokaal bestuur (burgemeester en voorzitter veiligheidsregio) aangestuurd. Het ministerie van Justitie en Veiligheid heeft een toezichthoudende rol.

De functionele ketens bestrijken één specifiek terrein en zijn daarom thematisch of aan een sector gebonden. Voorbeelden hiervan zijn Elektriciteit & Gas, Nooddrinkwatervoorziening, Luchtvaart en Telecommunicatie. Deze functionele ketens zijn bij crisis- en rampenomstandigheden met name gericht op terugkeer naar de normale situatie waarbij er weer beschikbaarheid is over de desbetreffende voorzieningen. De bedrijven, instellingen en bestuurslagen in de

>>>

functionele ketens hebben eigen verantwoordelijkheden binnen de crisisbeheersing. Partijen in de functionele ketens treffen enkele uitzonderingen daargelaten geen maatregelen betreffende bevolking.

Het kennen van het bestuurlijk netwerk en bestuurlijke aandachtspunten is essentieel voor bestuurders, maar ook voor degenen die bestuurders adviseren. Dat is in de veiligheidsregio in het bijzonder de (gemandateerde) operationeel leider.

De Bestuurlijke Netwerkkarten zijn te vinden op deze internetpagina: [Bestuurlijke netwerkkarten](#).

Bestuurlijke Netwerkkarten Crisisbeheersing

Handreiking

HOOFDSTUK 3

VEILIGHEIDSSTRUCTUREN

3.1	Introductie Veiligheidsstructuren	63
3.2	Het Crisisbeheersingsstelsel op Hoofdlijnen	65
3.3	Actoren in de veiligheidsketen en crisisbeheersing	66
3.4	Gecoördineerde Regionale Incidentbestrijdingsprocedure	75
3.5	Fasering in de rampenbestrijding en crisisbeheersing	76

Veiligheidsstructuren zijn er op bestuurlijk en operationeel niveau. Hier een kijkje in een coördinatiecentrum van een Regionaal Operationeel Team.

3.1 Introductie Veiligheidsstructuren

Bij een ernstige of abrupte (dreigende) aantasting van één of meer vitale belangen zijn de normale lijnen van besluitvorming en de gebruikelijke procedures niet meer toereikend. De besluitvorming zal in een dergelijk geval moeten plaatshebben binnen een daarop aangepaste structuur. De uiteindelijke structuur is mede afhankelijk van de omvang/impact van de situatie en waar de ramp/crisis (of de vrees ervoor) ontstaat of erkend wordt.

Voor de duidelijkheid; het feit dat deze catalogus deze structuur behandelt, laat onverlet dat er ook talloze situaties zijn die niet direct de nationale veiligheid bedreigen, maar waarin Defensie bijstand of steunverlening kan verlenen.

Een ramp of zwaar ongeval kan diverse effecten veroorzaken: aantasting van de volksgezondheid, grote materiële schade, gevaar voor mens en dier, ... Er is sprake van een escalatie, wanneer de bron en het effect groter worden, ge-

meentegrenzen gaat overschrijden of ernstige/langdurige gevolgen dreigen. Dit leidt tot (geleidelijke) opschaling vanaf het laagste niveau.

Grote crises of rampen (of de vrees ervoor) die een nationale impact (kunnen) hebben, worden vaak direct op (inter)departementaal niveau gecoördineerd. Die vindt dan plaats binnen een Ministeriële Commissie Crisisbeheersing (MCCb) of Interdepartementale Commissie Crisisbeheersing (ICCb). Naarmate de complexiteit toeneemt, groeit ook de coördinatiebehoefte en daarmee de opgeschaling.

Dit hoofdstuk beschrijft verder globaal deze gremia en hun taken. In de volgende hoofdstukken van de catalogus komen dan uitvoeriger beschrijvingen van andere partners in de Rampenbestrijding & Crisisbeheersing. Dat komt omdat voor de meest voor de hand liggende crises of rampen permanente regelin- >>>

gen en organisatiestructuren zijn vastgesteld en voor de bestrijding van incidenten op lokaal en regionaal niveau organisaties zijn aangewezen die dat in een dagelijkse taakuitvoering doen. Dit zijn:

- Veiligheidsregio ([hoofdstuk 5](#))
- Brandweer ([hoofdstuk 6](#))
- GHOR ([hoofdstuk 7](#))
- Nationale Politie ([hoofdstuk 8](#))
- Openbaar Ministerie ([hoofdstuk 9](#))
- Gemeente (bevolkingszorg) ([hoofdstuk 10](#))
- Waterbeheer en Scheepvaartzorg ([hoofdstuk 11](#))
- Rijksoverheid ([paragraaf 12.2](#))
- Provincie ([paragraaf 12.3](#))
- Rijkswaterstaat ([paragraaf 12.4](#))
- Waterschap ([paragraaf 12.5](#))
- RIVM ([paragraaf 12.6](#))
- Defensie ([hoofdstuk 13](#))

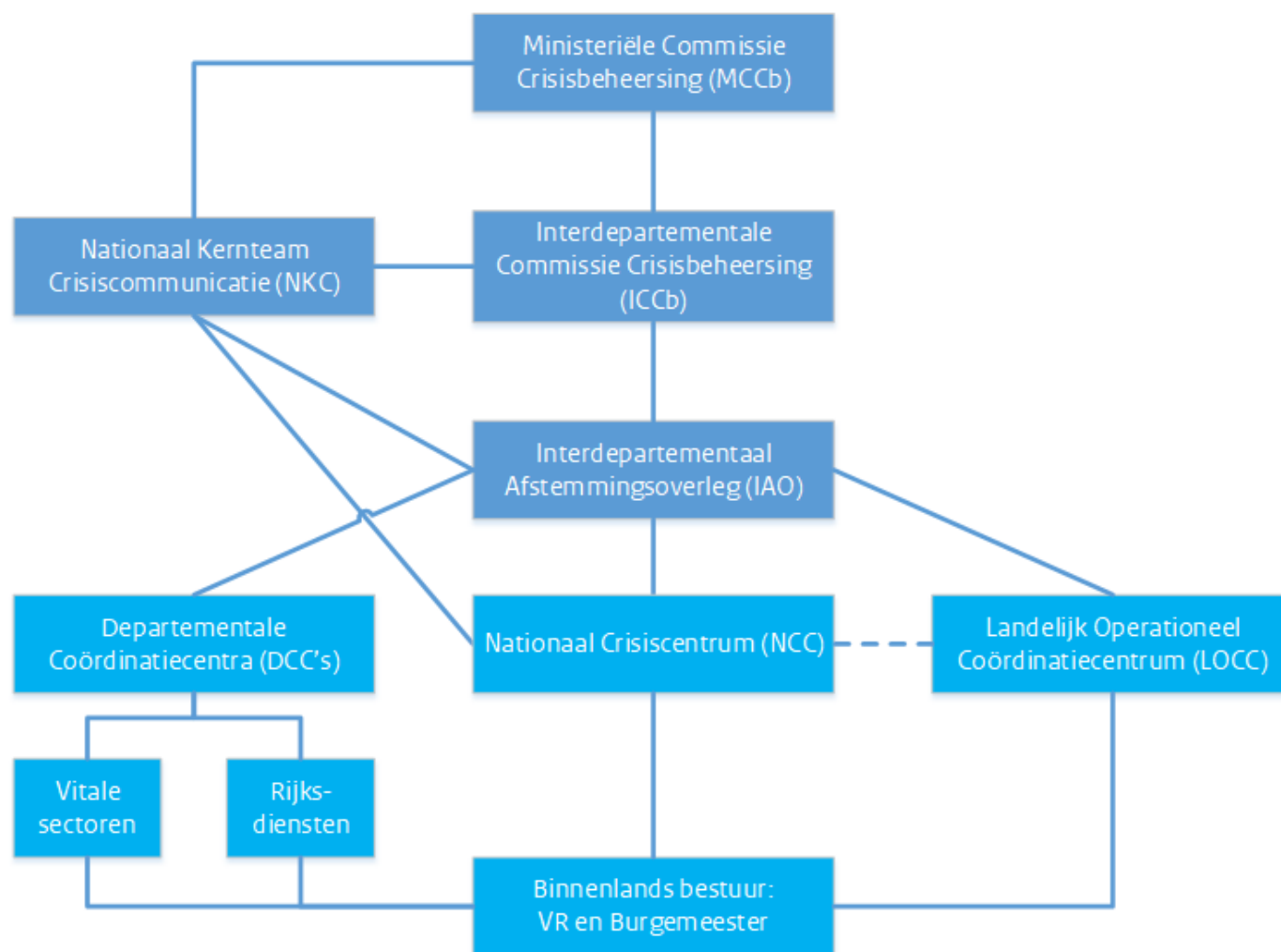
Bij de operationele diensten staat aangegeven welke effecten of capaciteiten Defensie als militaire bijstand of steunverlening kan leveren. Dit gebeurt aan de hand van de daar gehanteerde hoofdprocessen (ook wel “Knoppenmodel” genoemd). De knoppen zijn de hoofdprocessen van de hulpverleningsdiensten.

3.2 Het crisisbeheersingsstelsel op hoofdlijnen

Het crisisbeheersingsbeleid is op hoofdlijnen vastgelegd in het [Nationaal Handboek Crisisbesluitvorming](#) en geldt voor crises in Nederland. Voor de crisisbeheersing in Caribisch Nederland zijn afwijkende afspraken gemaakt die in deze catalogus niet nader aan de orde komen, met uitzondering van de wijze waarop Militaire Bijstand wordt verleend.

Hiernaast staat het crisisbeheersingsstelsel schematisch weergegeven.

Het uitgangspunt is dat elk departement zelf verantwoordelijk is voor de voorbereiding en afhandeling van crises op het eigen beleidsterrein. In eerste instantie voert de minister van het desbetreffende departement dan ook de crisisbeheersing en crisisbesluitvorming uit. Naarmate de crisis een sector overstijgend karakter krijgt worden meer departementen bij de crisisbesluitvorming betrokken en wordt er opgeschaald.

Crisisbeheersingsstelsel

3.3 Actoren in de veiligheidsketen en crisisbeheersing

Voor een efficiënte en effectieve crisisbeheersing en rampenbestrijding zijn coördinatie en besluitvorming van groot belang. Het Nederland kent een fijnmazig structuur van allerlei coördinatie- en besluitvormingsgremia; op allerlei bestuurlijke niveaus en in diverse geografische indelingen.

3.3.1 Burgemeester

De burgemeester is belast met de handhaving van de openbare orde. Hij krijgt daarvoor vanuit de Gemeentewet (GW) beleidsruimte en maatregelen ter beschikking. Hij kan bevelen of verordeningen uitvaardigen en beschikt over de politie om verstoring van de openbare orde te beletten of te beëindigen.

De burgemeester is samen met de wethouders verantwoordelijk voor de brandweerzorg, de geneeskundige hulpverlening en de rampenbestrijding en crisisbeheersing. Hij heeft het opperbevel in geval van een (dreigende) ramp of crisis.

Daarmee is hij in staat bevelen te geven aan organisaties die niet onder zijn normale gezag staan maar die wel deelnemen aan de bestrijding van een ramp of de beheersing van een crisis.

Zodra een ramp en/of crisis een ander (beleids)terrein raakt, ligt de beheersings- en bestrijdingsverantwoordelijkheid op een ander niveau. Zo zal een uitbraak van een dierziekte primair worden bestreden vanuit het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat en een rivierdijkdoorbraak vanuit het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. In beide gevallen vindt coördinatie met de burgemeester plaats indien hij maatregelen moet nemen die de openbare orde en veiligheid betreffen.

Taken van de burgemeester zijn onder andere:

- informatievoorziening aan de bevolking;
- opstellen van instructies aan gemeentelijke diensten;
- voeren van opperbevel bij rampenbestrijding en/of crisisbeheersing.

Overigens verschuift dit opperbevel naar de voorzitter van de veiligheidsregio

wanneer er een GRIP4 afgekondigd is.

3.3.2 Officier van Justitie

Na een strafbaar feit is het opsporingswerk een taak van de politie. Politieagenten zoeken naar sporen, horen getuigen en slachtoffers, houden verdachten aan en leggen alle gegevens vast in een proces-verbaal.

De eindverantwoordelijkheid voor de opsporing ligt bij het Openbaar Ministerie (OM). De officier van justitie (OvJ) bij het OM heeft het gezag over onderzoeken door de politie. Vooral als het om zware misdrijven gaat, geeft de OvJ direct leiding aan het onderzoek. Hij houdt daarbij in de gaten of de opsporing zorgvuldig en volgens de wettelijke regels verloopt.

Indien het opsporingswerk dit vereist kan de OvJ opdracht geven bepaalde dwangmiddelen te gebruiken. Bijvoorbeeld het in beslag laten nemen van gestolen voorwerpen of het aanhouden van een verdachte die niet op heterdaad is betrapt. Ondanks relatieve vrijheid in handelen moet het OM bij zware dwangmiddelen eerst toestemming vragen aan de rechter-commissaris (RC). Dit is bijvoorbeeld het geval bij huiszoeking of af luisteren van telefoons. De Hoofdofficier van Justitie kan ook specialisten inzetten ter ondersteuning van het opsporingsproces. De afgelopen jaren blijkt dat Defensie steeds vaker die expertise levert. De EODD is bijvoorbeeld vrijwel standaard betrokken bij opsporingswerk met hoog risico op het aantreffen van explosieven. Ook kwaliteiten als zoeken, verkennen, doorzoeken (search-capaciteit) helpen het OM bij het vinden van bewijs.

In de rechtszaal ziet de verdachte de OvJ in zijn rol van openbare aanklager. Hij vertelt tijdens de zitting waarvoor iemand terechtstaat. Vervolgens ondervraagt de rechter de verdachte over de zaak. Ook de OvJ krijgt de gelegenheid om vragen te stellen, net als trouwens de advocaat van de verdachte. Daarna houdt de OvJ zijn requisitoir: een betoog waarin hij de rechter vertelt wat hij van de zaak vindt en welke genoegdoening hij voor het overtreden van de wet eist. Dat kan een geldstraf zijn, een taakstraf of een celstraf.

>>>

3.3.3 Veiligheidsregio

Het Nederlandse grondgebied is verdeeld in 25 veiligheidsregio's (zie [bijlage 6](#)). De veiligheidsregio (VR) is een vorm van zogeheten 'verlengd lokaal bestuur'. De gemeenten in die regio hebben een overeenkomst met elkaar gesloten (gemeenschappelijke regeling) om eventuele crisisbeheersing (de voorbereiding op rampenbestrijding) samen aan te pakken. Op deze wijze is medeverantwoordelijkheid voor de bestuurlijke en organisatorische aansturing van de VR geborgd. In de Wet Veiligheidsregio (Wvr) is onder andere de indeling van de veiligheidsregio's vastgelegd, de bestuurlijke inbedding maar ook de organisatie van hulpverleningsdiensten.

Het doel van de VR is het vergroten van de slagkracht bij de beheersing van crises en de bestrijding van rampen onder één regionale bestuurlijke leiding. Het gaat daarbij over crises en rampen die de gemeentegrens overschrijden

of die een dusdanig omvangrijke inzet van middelen vergen dat coördinatie op regionaal niveau plaats moet vinden om tot concrete inzet van regionale middelen te komen.

Het bestuur van een veiligheidsregio bestaat uit de burgemeesters van de gemeenten van die regio. Zij benoemen uit hun midden de voorzitter van het bestuur. De VR zal bij het maken van risicoprofielen en plannen een beroep doen op de expertise van partners in de veiligheidsketen, bijvoorbeeld waterschappen, nutsbedrijven en Defensie.

Taken van de VR zijn onder andere:

- opstellen van risicoprofielen, inventarisatie en analyse van aanwezige risico's;
- opstellen van beleidsplannen, het beleid voor de meerjarige uitvoering van opgedragen taken;
- opstellen van crisisplannen, het operationele plan voor generieke crisis-aanpak;
- opstellen van rampenbestrijdingsplannen, het operationele plan voor de aanpak van concrete risico's voor specifieke inrichtingen;
- het leiding geven aan voorbereiding, respons en nazorg van een (dreigende) crisis of ramp.

3.3.3.1 Veiligheidsberaad

De voorzitters (meestal de burgemeester van de grootste gemeente in die regio) van de 25 Veiligheidsregio's zijn verenigd in het Veiligheidsberaad. Uit hun midden wordt een dagelijks bestuur van vijf leden/burgemeesters gevormd. Zij hebben elk een inhoudelijke portefeuille. De werkwijze en portefeuilleopbouw wijzigde in 2018.

Deze portefeuilles zijn:

- Brandweer;
- GHOR;
- Bevolkingszorg
- Informatievoorziening;
- Landelijke Meldkamer.

Het Dagelijks Bestuur bereidt de vergaderingen van het Veiligheidsberaad en de bestuursvergaderingen van het Nederlands Instituut Publieke Veiligheid (NIPV) voor, zij zijn ook het Dagelijks Bestuur van het NIPV.

Het Veiligheidsberaad ondersteunt de Veiligheidsregio's. Het beraad werkt met een strategische agenda voor de veiligheidsregio's. Daarin zijn zowel de gezamenlijke doelstelling met de ministeries als de eigen prioriteiten opgenomen:

- Evaluatie Wet Veiligheidsregio's;
- Digitale ontwrichting;
- Ongekende crises;
- Vrijwilligheid.

Zie ook: www.veiligheidsberaad.nl.

3.3.3.2 Raad commandanten en directeuren Veiligheidsregio's

Naast het Veiligheidsberaad, waarin alleen de voorzitters van de Veiligheidsregio's zitting hebben, bestaat er een Raad van Commandanten en Directeuren Veiligheidsregio's (RCDV).

3.3.4 (regionale) Coördinatie

Wanneer een incident, evenement, crisis of ramp een dusdanig grote inzet van mensen en middelen vergt dat het de onmiddellijke mogelijkheden van de gemeente en de burgemeester te boven gaan, richt de Veiligheidsregio een Regionaal Operationeel Team (ROT) in die de coördinatie overneemt. Zo'n team bestaat uit gespecialiseerde medewerkers van de diensten die op de plaats van het incident zijn ingezet.

Naar eigen inzicht voegen die hulpdiensten een eigen Actiecentrum (Ac) of stafsectie toe. Zij stemmen de inzet van eigen mensen en middelen af en coördineren operationele verzoeken met de andere Actiecentra of stafsecties. Deze teams staan verderop in dit hoofdstuk nader beschreven omdat de coördinatie plaats kan vinden zonder een operationeel ROT.

Wanneer er een inzet is op basis van de Politiewet, wordt er ook daar een regionaal coördinatieteam geactiveerd. In het geval van een inzet voor Openbare Orde en Veiligheid kan dat een Staf Grootchalig en Bijzonder Optreden (SGB) zijn. Wanneer er een grote operatie voor Strafrechtelijke Handhaving van de Rechtsorde of Taken ten behoeve van Justitie is, dan wordt er een Team Grootchalige Opsporing (TGO) ingesteld. Natuurlijk kunnen er meerdere naast elkaar bestaan omdat bij een grootschalige opsporing vaak ook de openbare orde en veiligheid in het geding kan raken of andersom. Deze coördinatie heeft dan ook tot doel om de diverse acties van deze inzetten te deconflicteren.

Wanneer er meer gecoördineerd moet worden dan alleen de operationele diensten en de bevolking moet worden geïnformeerd en de gemeente taken heeft, wordt er vaak ook een Gemeentelijk of Regionaal Beleidsteam (afhankelijk van de omvang) ingesteld. Maar ook wanneer er op het vlak van bevolkingszorg inzet van veel mensen en middelen nodig is zal de gemeente een eigen actiecentrum (team bevolkingszorg) activeren.

Naast al deze min of meer standaard regionale coördinatie gremia kunnen er specifieke regionale coördinatie gremia ingesteld worden. De 5 grootste Brabantse Gemeenten hebben bijvoorbeeld een coördinatie op de opsporing en bestrijding van georganiseerde misdaad.

3.3.4.1 Commando Plaats Incident (CoPI)

Het Commando Plaats Incident noemt men ook wel het “motorkapoverleg”. De hulpdiensten zoals politie en brandweer ondernemen direct actie als er een incident plaatsvindt. De organisatie op die plek heet logischerwijs Commando Plaats Incident (CoPI). De hulpverleners stemmen ter plekke af en gebruiken daarbij de motorkap van een voertuig als tafel. Het overgrote deel van de incidenten kunnen op deze manier worden afgehandeld.

3.3.4.2 Regionaal Operationeel Team

Hierboven is de regionale opschaling beschreven wanneer een incident een duidelijke uitstraling (effecten) heeft naar de omgeving.

Het Regionaal Operationeel Team (ROT) dient binnen 45 minuten na alarmering operationeel te zijn. Alarmering is meestal tegelijkertijd met de opschaling naar GRIP-2 (zie bijlage 11: [GRIP](#)).

Het ROT is een team, bestaande uit vertegenwoordigers van de betrokken diensten/organisaties, dat onder leiding van een Leider ROT een gecoördineerde uitvoering van de rampenbestrijding of crisisbeheersing bevordert. Het ROT draagt zorg voor het omgevingsmanagement. Het richt zich op het zogenoemde effectgebied, maar stemt voortdurend af met het CoPI. Het ROT is derhalve de verbindende factor tussen de verschillende Actiecentra. Bij de ondersteuning van de (Regionale of Gemeentelijke) Veiligheidsstaf in een GRIP 3-situatie (of hoger) werkt het ROT verder aan het wegnemen van maatschappelijke onrust door goede en eenduidige informatievoorziening aan bevolking en bestuurders.

Het Regionaal Operationeel Team is in hoofdlijnen verantwoordelijk voor de volgende taken:

- Het bepalen van het effectgebied;
- Het bepalen van de situatie in het effectgebied en de ontwikkeling daarvan;
- Het bepalen van de tactiek die moet leiden tot snelle hulpverlening en/of incidentbestrijding;
- Het geven van operationele leiding aan de aan de crisisbestrijdende diensten door coördinatie van werkzaamheden van de betrokken actiecentra;
- Het verzamelen en verstrekken van relevante gegevens over de crisissituatie en crisisbestrijding aan de betrokken organisaties;

>>>

- Het plannen en coördineren van de behoefte aan bijstandspotentieel en het aanvragen ervan namens het bevoegd gezag;
- Het onderhouden van contacten met bestuurlijke autoriteiten (PCC, NCC, LOCC, Waterschappen, omliggende gemeenten);
- Het onderhouden van contacten met externe deskundigen;
- Het doen van voorstellen aan de burgemeester over het waarschuwen, alarmeren, verplaatsen en opvangen van de bevolking;
- Het verzorgen van ingezette eenheden;
- Het geven van informatie en handelingsperspectieven aan bevolking en media, eventueel na afstemming met de communicatieadviseur van de Regionale of Gemeentelijke Veiligheidsstaf, ten aanzien van de operationele aspecten;
- Het overleg met en de informatievoorziening aan de Commissaris van de Koning in de provincie.

De Kernbezetting van het ROT bestaat uit de volgende functionarissen:

- Regionaal Operationeel Leider (gemandateerd Operationeel Leider);
- Algemeen commandant Brandweer;
- Algemeen commandant Geneeskundige zorg;
- Algemeen commandant Bevolkingszorg;
- Hoofd Sectie Politiezorg;
- Adviseur crisiscommunicatie;
- Informatiemanager (sectie informatiemanagement);
- Plotter;
- Verslaglegger;
- Officier van Justitie.

Facultatief:

- Militair Adviseur (Liaison Defensie);
- Hoofden secties / Liaisons overige sectoren en buitenland;
- Adviseurs ROT.

3.3.4.3 Regionale afdeling Conflict- en Crisisbeheersing

Binnen de regionale eenheid van de politie bestaat de afdeling (Regionale) Conflict- en Crisisbeheersing (RCCB, ook wel bureau CCB). Zij is belast met de coördinatie van de inzetten van de politie en de uitvoering van bijstandsaanvragen. Het RCCB onderhoudt daartoe contact met de afdeling Preparatie van de

Landelijke Eenheid en het LOCC en ze werken nauw samen, ieder vanuit eigen verantwoordelijkheden. Medewerkers van het RCCB inventariseren namens het zogeheten Hoofd Ondersteuning (HON), die deel uit maakt van een SGBO of TGO, de benodigde bijstand en vragen dat desgewenst aan.

Dit betreft bijvoorbeeld bijstand op basis van de politiewet 2012 (artikel 56 tot en met 58). Dat begint bij bijstand vanuit andere regionale eenheden of de landelijke eenheid, maar ook bijstand van de centrale middelen van het Ministerie van J&V (zoals Waterwerpers, bewakingscontainers en voertuigen verscherpt rijdend toezicht). Vervolgens de bijstand die geleverd kan worden vanuit de KMAR (artikel 57) of de rest van Defensie (artikel 58) en zelfs bijstand vanuit het buitenland.

Ook de KMAR heeft een bureau CCB.

3.3.4.4 (Nationale) Staf Grootschalig en Bijzonder Optreden

Wanneer de politie of KMAR tot een grootschalig en bijzonder optreden overgaat vindt de coördinatie van de diverse hoofdprocessen (primaire uitvoeringsprocessen) (zie [paragraaf 8.3](#)) plaats vanuit een (Nationale) Staf Grootschalig en Bijzonder Optreden ((N)SGBO). Zo is er afstemming tussen stafleden, alle hoofden van processen, hoofd ondersteuning en hoofd informatievoorziening.

Op het eerste gezicht lijkt dit een monodisciplinaire staf van de politie. Het komt echter voor dat aan deze staf externe functionarissen worden toegevoegd die als adviseur of liaison optreden, waaronder ook een Militair Adviseur.

3.3.4.5 Team Grootschalige Opsporing

Wanneer er een misdrijf is gepleegd en er op voorhand een ondubbelzinnige dader is, hoeft er weinig opsporing te worden verricht. Dit is meestal niet het geval.

Er komt een TGO zodra er sprake is van een misdrijf met de typering: (mogelijk) opzettelijk levensdelict, zeer ernstig zedendelict, brandstichting met ernstige gevolgen, gijzeling, ontvoering en andere misdrijven tegen de lichamelijke integriteit waarop een strafbedreiging van 12 jaar gevangenisstraf of meer staat. Zeker als dit gepaard gaat met een (te verwachten) grote maatschappelijke

>>>

impact. Dit TGO stemt de diverse rechetaken af tussen de verschillende betrokken regio's waar opsporing plaatsvindt.

In geval van zeer complexe of grootschalige onderzoeken bestaat de mogelijkheid dat de leiding besluit (in overleg met het Openbaar Ministerie) om verantwoordelijkheden in TGO- teams te verzwaren. Dit is bijvoorbeeld in het gevalen waarin sprake is van grote politieke of maatschappelijke impact. Daarnaast is voorzien in de mogelijkheid om op te schalen naar een zogenaamd Justitiële Staf Grootschalig en Bijzonder Optreden (Justitieel SGB). Ook in zo'n TGO of Justitieel SGB kan een Militair Adviseur opgenomen zijn.

3.3.4.6 Gemeentelijk beleidsteam

Zodra een crisis of een ramp grote groepen van de bevolking raakt of kan beïnvloeden, wordt een zogeheten GRIP-3 van kracht. Dat leidt ertoe dat het Gemeentelijk Beleidsteam (GBT) bijeenkomt. Waar het ROT zich specifiek op de operationele taak richt, neemt het GBT de regie over de rampbestrijding of crisisbeheersing en is bijvoorbeeld verantwoordelijk voor de communicatie.

Kernbezetting GBT:

- Voorzitter Gemeentelijk Beleidsteam;
- Adviseur Brandweer-, Politie-, Geneeskundige- en Bevolkingszorg (afhankelijk van de 'kleur' van het incident vervult één van de adviseurs de rol van de Operationeel Leider en een ander die van Informatie Manager);
- Strategisch adviseur communicatie;
- Procesondersteuner (LCMS – plotter / vastlegger);
- (Hoofd)Officier van Justitie;

De voorzitter kan oordelen andere expertise aan het team toe te voegen, zoals bijvoorbeeld:

- de Regionaal Militair Commandant (RMC) of de Militair Adviseur (Liaison Defensie);
- Rijksheren;
- Woningcorporatie;
- Waterschap(pen);
- Nutsbedrijven.

Het GBT is een ander bestuursorgaan dan het Gemeentelijk Management Team (GMT). Er is vanzelfsprekend wel overleg maar het GMT heeft in de bestrijding van het incident geen directe rol. De voorzitter van het GMT heeft dus contact met de vertegenwoordiger van de gemeente (hoofd sectie bevolkingszorg) in het ROT en niet met het GBT.

3.3.4.7 Regionaal Beleidsteam

Rampen houden zich begrijpelijkerwijs niet aan gemeentegrenzen. Soms is meteen duidelijk dat er sprake is van bovenlokale gevolgen. In andere gevallen kan een ramp of crisis escaleren, waardoor deze na verloop van tijd een bovenlokaal karakter krijgt.

Evenals bij de situatie waar een GBT noodzakelijk is, resulteert dit op grotere schaal (gemeentegrens overschrijdend) tot een Regionaal Beleidsteam. Op het moment dat de voorzitter van de veiligheidsregio een Regionaal Beleidsteam (RBT) instelt, is er formeel sprake van een bovenlokale ramp of crisis. Daarmee is de verschuiving van bevoegdheden naar de voorzitter van de veiligheidsregio ook een feit. De betrokken gemeenten maken onderdeel uit van het RBT, evenals de voorzitters van de betrokken waterschappen en de Hoofdofficier van Justitie. Dit gaat meestal gepaard met opschaling naar GRIP-4 ([zie 3.4](#)).

Met de komst van de Wv is het onderscheid tussen de lokale en bovenlokale aard van de ramp of crisis cruciaal. Bij een bovenlokale ramp of crisis gaan de wettelijke bevoegdheden voor het bestrijden ervan over naar de voorzitter van de veiligheidsregio. Dit geldt overigens niet alleen voor bevoegdheden met betrekking tot de rampenbestrijding zelf, maar ook voor bevoegdheden met betrekking tot de openbare orde.

De werkzaamheden binnen regionaal beleidsteam zijn (integraal) plannen, monitoren en – indien nodig – bijstellen van beleid en tolerantiegrenzen en de te behalen bestuurlijke en operationele prestaties plaats. De voorzitter van het beleidsteam besluit, maakt afspraken met partners en geeft de nodige beleidsuitgangspunten aan de operationeel leider.

Kernbezetting RBT:

- Voorzitter Regionaal Beleidsteam;
- Burgemeesters direct betrokken gemeenten;

>>>

- Hoofdofficier van Justitie;
- Voorzitter van elk direct betrokken waterschap;
- Adviseur Brandweer-, Politie-, Geneeskundige- en Bevolkingszorg (afhankelijk van de 'kleur' van het incident vervult één van de adviseurs de rol van Operationeel Leider en tevens de functie van Informatie Manager);
- Strategisch adviseur Communicatie;
- Procesondersteuner (LCMS plotter);

De voorzitter kan oordelen andere expertise aan het team toe te voegen, zoals bijvoorbeeld:

- Rijksheren;
- Adviseur van de Marechaussee;
- Vertegenwoordigers van andere organisaties die van belang zijn zoals Waterschappen.

3.3.4.8 Departementaal Coördinatiecentrum Crisisbeheersing

Zodra zich een omvangrijke crisis voordoet binnen het gezagsgebied van een bepaald ministerie is het mogelijk een Departementaal Coördinatiecentrum Crisisbeheersing (DCC) te activeren.

De samenstelling van het DCC is afhankelijk van de crisisoort en de minister is eindverantwoordelijk voor de voorbereiding, respons en nazorg van een zogeheten single sector crisis.

3.3.4.9 Interdepartementale Commissie Crisisbeheersing

Een Interdepartementale Commissie Crisisbeheersing (ICCb) wordt geactiveerd indien een (dreigende) crisis meer dan één sector overstijgt. De vaste leden van de ICCb zijn de NCTV die als voorzitter optreedt, een raadsadviseur van het ministerie van Algemene Zaken en hoog-ambtelijke vertegenwoordigers van de betrokken ministeries. Andere leden van de ICCb zijn de voorzitter van het Adviesteam, het hoofd van het Nationaal Kernteam Crisiscommunicatie (NKC) of de directeur voorlichting van het meest logische departement.

Taken van de ICCb zijn onder andere:

- informatie uitwisselen en inventariseren van informatielacunes;
- beeld- en oordeelsvorming van de situatie;
- besluiten over maatregelen, al dan niet op basis van de adviezen vanuit het Interdepartementaal Afstemmingsoverleg;
- adviseren aan de Minister-President, Minister van Algemene Zaken, en de Minister van Veiligheid en Justitie met betrekking tot het bijeenkomen van de Ministeriële Commissie Crisisbeheersing;
- adviseren aan de ministeriële commissie en/of aan andere overheden over de coördinatie en besluitvorming over het geheel van maatregelen;
- bepalen van strategische kaders;
- opstellen van instructies voor de rijksdienst;
- bepalen van beleidskaders voor (publieks-)voorlichting en woordvoering.

3.3.4.10 Ministeriële Commissie Crisisbeheersing

Crisisbesluitvorming op het politiek-bestuurlijke niveau vindt in beginsel plaats in de Ministeriële Commissie Crisisbeheersing (MCCb). Naast de vaste leden als de Minister-President, de Minister van Algemene Zaken en de Minister van Justitie en Veiligheid, nemen ook de ministers van de bij de crisis betrokken departementen deel. Verder zijn de voorzitter van de Interdepartementale Commissie Crisisbeheersing en hoge ambtelijke vertegenwoordigers van de betrokken departementen als adviseurs aanwezig.

De beraadslagingen van de MCCb gaan onder andere:

- de beeld- en oordeelsvorming;
- het nemen van besluiten, al dan niet op basis van de adviezen van de ICCb;
- de adviezen ten behoeve van de ministerraad of andere overheden;
- het bepalen van de strategische kaders;
- het inlichten van de Staten-Generaal;
- het opstellen van instructies voor de rijksdienst;
- het bepalen van de beleidskaders voor (publieks-)voorlichting en woordvoering.

3.3.5 Nationaal Coördinator Terrorismedbestrijding en Veiligheid (www.nctv.nl)

De minister van Justitie en Veiligheid is de coördinerend minister inzake crisisbeheersing. Ook heeft hij, in nauwe samenwerking met de andere ministeries, de regie bij het versterken van de nationale veiligheid. De Nationaal Coördinator Terrorismedbestrijding en Veiligheid (NCTV) geeft invulling aan deze coördinerende taak van de minister. De NCTV is met zijn organisatie verantwoordelijk voor terrorismedbestrijding, cyber security, nationale veiligheid en crisisbeheersing.

Taken van de NCTV zijn onder andere:

- duiden en reduceren van geïdentificeerde dreigingen;
- bewaken en beveiligen van personen, objecten, diensten, evenementen en vitale sectoren;
- zorgdragen voor (verhoging van) *cyber security*;
- versterken van de weerbaarheid van objecten, personen, structuren en netwerken;
- realiseren van optimale crisisbeheersing en crisiscommunicatie.

De dagelijkse werkzaamheden van de NCTV zijn te verdelen over drie sectoren: *front office*, *back office* en *action office*. Doel van deze werkwijze is om snel nieuwe relevante informatie te signaleren, daarop te alerteren (de relevante directies en externen), deze te duiden en vervolgens passende maatregelen te nemen.

3.3.5.1 Landelijk Operationeel Coördinatie Centrum (LOCC)

Het Landelijk Operationeel Coördinatie Centrum (LOCC) draagt zorg voor de landelijke coördinatie van de operationele inzet tijdens dreigende en acute incidenten, rampen, crises, calamiteiten en grootschalige evenementen. Dit gebeurt onder gezag van de het ministerie van Justitie en Veiligheid. Het doel is een samenhangende, efficiënte en effectieve inzet van mensen, middelen en expertise te bereiken. Functionarissen van Politie, Brandweer, GHOR, Defensie en gemeenten alsmede betrokkenen bij openbare orde bemensen het LOCC. Het LOCC is beheersmatig ondergebracht bij de landelijke eenheid van de Nationale Politie te Driebergen. Het kent 3 fases in de opschaling.

Taken van het LOCC zijn onder andere:

- tijdens nationale opschaling:
 - leveren van multidisciplinaire landelijke operationeel beeld;
 - toetsen van geformuleerde bestuurlijke dilemma's en handelingsperspectieven op operationele uitvoerbaarheid;
 - aanleveren van operationele handelingsperspectieven (adviesvorming).
- adviseren van betrokken organisaties over (bovenregionale) operationele vraagstukken;
- organiseren en/of bijdragen aan operationele planvorming;
- geven van een actueel overzicht van ingezette en/of inzetbare capaciteiten;
- coördineren van (voornamelijk) (inter)nationale multidisciplinaire bijstandsverzoeken bijstandsverzoeken van andere partners dan de Nationale Politie;
- optreden als *National Training Coordinator* voor de inzet van Nederlandse EU-experts in het kader van “*EU Civil Protection Mechanism*”;
- coördineren van inkomende bijstand van buitenlandse hulpverleningsdiensten in Nederland (*Host Nation Support*).

Indien bij opschaling een LOCC-O wordt uitgebracht (is de fase 3 opschaling), kunnen de taken worden uitgebreid met:

- het advies geven aan de nationale crisisstructuur over de operationele haalbaarheid van een voorgenomen bestuurlijk besluit;
- een zo afgestemd mogelijke uitvoering van de operationele aspecten van dergelijk besluit bevorderen;
- de operationele uitvoering van een dergelijk besluit monitoren.

3.3.5.2 LOT (Landelijk Operationeel Team)

Wanneer een crisis een dusdanig grote schaal heeft dat regionale coördinatie tekortschiet, kan het LOCC besluiten een aparte staf te vormen. Hierin coördineren de diverse disciplines dan hun eigen crisis, zodat het LOCC zich op zijn eigenlijke, normale taak kan focussen. Tijdens de COVID-19 crisis startte het LOCC zo'n specifiek team op: LOT-C(orona), die werd toegevoegd aan de nationale crisisstructuur.

>>>

3.3.5.3 Nationaal Crisiscentrum

Het permanent bezette Nationaal Crisiscentrum (NCC), ondergebracht bij het Ministerie van JenV, vervult de functie van interdepartementaal coördinatiecentrum en knooppunt van en voor de informatievoorziening op nationaal niveau. Zodra een van de onderdelen van de nationale crisisstructuur is geactiveerd, fungeert het opgeschaalde NCC als het centrale aanspreekpunt (één algemeen loket) binnen de Rijksoverheid voor alle publieke en private partners. Het NCC beheert daarom twee hoofdprocessen:

- Ondersteunen nationale crisisstructuur en daarbij betrokken partijen;
- Informatiemanagement en risico- en crisiscommunicatie.

Het NCC verzorgt en bewaakt het proces van crisiscoördinatie en crisiscommunicatie op rijksniveau. Het vormt in de ‘warme fase’ de basis van de crisisbeheersingsorganisatie op rijksniveau. Het NCC ondersteunt daarbij de partners die een inhoudelijke verantwoordelijkheid dragen voor een dreiging, incident, crisis of daarmee samenhangend beleid. Het NCC is in staat incident- en crisiserelateerde informatie van diverse bronnen te ontvangen, te combineren en deze tijdig aan diverse afnemers te verstrekken. In de ‘koude fase’ vindt vooral de preparatie en voorbereiding op de wijze van opereren tijdens een crisis plaats. Het NCC faciliteert met zijn expertise tevens andere partijen in de veiligheidsketen.

Het NCC bestaat uit twee eenheden: crisiscoördinatie alsmede communicatie.

De eenheid Crisiscoördinatie verzorgt een drietal zaken:

- *front office*, als (inter)nationaal ‘*single point of contact*’;
- expertise en ervaring op het gebied van de rijkscrisisstructuur, crisisbesluitvorming en -management;
- advisering en ondersteuning bij grootschalige evenementen.

De eenheid Communicatie draagt zorg voor de ontwikkeling en uitvoering van eigen én rijksbrede risico- en crisiscommunicatie. In het verlengde hiervan betreft dit ook de Corporate Communication en beleidscommunicatie van de NCTV en haar domeinen.

3.3.6 Interdepartementaal AfstemmingsOverleg

Het Interdepartementaal Afstemmingsoverleg (IAO) is een flexibel samen te stellen groep functionarissen in de aanloopfase van een (dreigende) crisis. Dit gebeurt op initiatief van een directeur van de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid of op verzoek van een Departementaal Crisis Coördinator. Aan de hand van de feitelijke situatie bepaald voorzitter de samenstelling van het team. Mogelijke leden zijn: een directeur van de NCTV (voorzitter), crisisbeleidsadviseurs van de betrokken ministeries, informatiemanagers, crisiscoördinatoren en crisiscommunicatieadviseurs.

Taken van het IAO zijn onder andere:

- het ondersteunen van ICCb en/of MCCb;
- het uitwisselen van informatie over de situatie;
- het aanvullen op de beeld- en oordeelsvorming;
- het besluiten over het afvaardigen van liaisons vanuit de nationale crisisorganisatie naar andere overheden, overheidsdiensten of (vitale) sectoren;
- het afstemmen van de inzet van een Crisis Expert Team (CET) en het aanwijzen van een nationale vraagregisseur;
- het bezien van de noodzaak tot het bijeenroepen van ICCb en/of MCCb en het afstemmen over de voorbereidingen;
- het afstemmen over de adviezen aan ICCb en/of MCCb over te nemen maatregelen, waaronder de inzet van bevoegdheden, al dan niet via mandaatverlening aan de rijksheren;
- het afstemmen over de maatregelen van de betrokken publieke en private partners;
- het afstemmen over de uitvoering van de ICCb/MCCb-besluiten;
- het ‘afvangen’ van onderwerpen die buiten ICCb en/of MCCb kunnen blijven;
- het besluiten tot een nadere, op de situatie toegesneden inrichting en werkwijze van de ondersteuning en advisering van ICCb en/of MCCb.

3.3.7 Crisis Expert Team(s)

In Nederland zijn er veel kennis- en adviesnetwerken beschikbaar. Deze hebben veelal hun eigen vorm en werkwijze. Tijdens crises is gebleken dat dit tot verwarring leidt. De adviesstructuur van landelijke adviesnetwerken kan eenvoudiger en behoeft standaardisering. Inhoudelijke experts van de participerende kennisinstituten gaan deel uitmaken van Crisis Expert Teams.

De voorzitter van het Crisis Expert Team (CET) ontvangt ten tijde van een (dreigend) incident een adviesvraag van de zogeheten 'vraagregisseur', die verantwoordelijk is voor de aanpak van het incident. De voorzitter prioriteert deze en zet dit verzoek uit binnen het kennisnetwerk. De voorzitter ontvangt de antwoorden van de inhoudelijk experts en integreert ze tot een kennisadvies dat is afgestemd op de vraag (en tijdpad) van de aanvrager.

Deze vraagregisseur heeft tot taak te beoordelen of een incident het inschakelen van het Crisis Expert Team rechtvaardigt en om kennisinhoudelijke vragen uit het veld te coördineren, te bundelen en te prioriteren. Na ontvangst van het advies van de voorzitter CET is het de taak van de vraagregisseur om dit te (laten) duiden en in te brengen in bijvoorbeeld het Regionaal Operationeel Team. Hiermee wordt ook een duidelijke scheiding aangebracht tussen de kennisinhoudelijke adviezen en de beleidsadvisering.

De minister van J&V heeft aangedrongen op deze harmonisering en de eerste CET's zijn inmiddels gevormd. Voorbeelden zijn:

- CET Milieu en Drinkwater (CET-md, voorheen BOT-mi (beleidsondersteuning milieu-incidenten) en EPA-d (Eenheid Planning en Advies drinkwater));
- CET Straling en Nucleair (CET-sn, voorheen de backoffices van EPAn (Eenheid Planning en Advies nucleair);
- CET Dierziekten.

Zowel een ROT als een ICCb kan de vragen stellen aan een CET. Zij is dus in principe nationaal georganiseerd maar niet exclusief toegankelijk voor een ICCb.

Het Outbreak Managementteam (OMT) van het RIVM kan in voorkomend geval de rol van een CET vervullen.

3.4 Gecoördineerde Regionale Incidentbestrijdingsprocedure (GRIP)

Ieder incident kent een bepaalde mate van opschaling. In heel veel gevallen pakken de hulpverleningsorganisaties het incident ter plaatse monodisciplinair aan. Zodra meer dan één hulpverleningsorganisatie aan de bestrijding van de effecten van het incident werkt, vindt meestal het zogenaamde ‘motorkapoverleg’ plaats. De coördinatie is vanzelfsprekend op de plek van het incident en de activiteiten beperken zich tot het normale routinematige handelen van de hulpverlening.

Op het moment dat een incident escaleert en meerdere hulpverleningsorganisaties in grotere verbanden met elkaar moeten werken, ontstaat een grotere behoefte aan coördinatie van werkzaamheden en afstemming van communicatie.

De wijze van optreden is eenduidig gemaakt door de introductie van de zogenoemde Gecoördineerde Regionale Incidentbestrijdingsprocedure (GRIP). Hierbij duidt men de normale routinematige incidentbestrijding met GRIP 0. Bij elke escalatie schakelt de verantwoordelijke commandant of bestuurder door naar de navolgende fase (via GRIP 1 naar GRIP 2 tot uiteindelijk GRIP 5).

Voor een meer gedetailleerde beschrijving zie [bijlage 11](#). Bij elk van de vijf GRIP-niveau's is duidelijk wie de eindverantwoordelijkheid heeft en welke besluitvormende en adviserende organen in de rampenbestrijding of crisisbeheersing een rol spelen.

In 2013 was de indeling van de GRIP gewijzigd en is GRIP 5 en GRIP RIJK toegevoegd. Het gebruik van de term ‘GRIP RIJK’, als aanduiding voor situaties waarin het Rijk op basis van regelgeving op deelaspecten stuurt, werd overbodig geacht en is derhalve weer geschrapt.

3.5 Fasering in de rampenbestrijding en crisisbeheersing

Bij de bestrijding van een ramp of de beheersing van een crisis onderscheidt men globaal de volgende fases:

- Fase 1 Proactie; voorkomen van rampen en crises door een zodanig gekozen inrichting van de maatschappij en de leefomgeving.
- Fase 2 Preventie; voorkomen van rampen en crises en het nemen van schadebeperkende maatregelen.
- Fase 3 Preparatie; regelgeving, operationele voorbereiding, planvorming, bewustwording, oefenen en trainen.
- Fase 4 Repressie; daadwerkelijke bestrijding van ramp, beheersing van crisis.
- Fase 5 Nazorg; herstel, voor allen (zowel slachtoffers, hulpverleners als andere betrokkenen) alsmede bundelen van de ervaringen (om te leren).

Hierbij noemen hulpverleners de fasen 1, 2, 3 en 5 in het jargon de 'koude fase' en fase 4 de 'warme'.

De fasering bij rampenbestrijding en crisisbeheersing is cyclisch. Alles grijpt in elkaar. Het personeel dermate goed oefenen kan schade beperken. Zodanig inrichten van woonwijken dat hulpverleningsdiensten gemakkelijk ter plaatse kunnen komen eveneens. Maar ook leren van de inzet tijdens repressie zorgt voor een betere voorbereiding op het volgende incident.

HOOFDSTUK 4

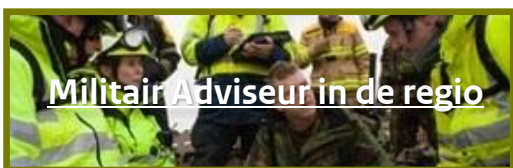
PARTNERS IN VEILIGHEID

4.1 Civiele Hoofdprocessen

78

Civiele Hoofdprocessen bij de partners in veiligheid

HOOFDSTUK 5

VEILIGHEIDSREGIO

5.1	De Veiligheidsregio's	80
5.2	Vorbereiden op Rampenbestrijding en Crisisbeheersing	82
5.3	Crisisbeheersing en Rampenbestrijding	83

5.1 De Veiligheidsregio's

Vanaf 1985 voorzag de Wet Rampen en Zware Ongevallen (WRZO) in regelingen om de bestrijding van incidenten te kaderen, die de normale capaciteiten van operationele diensten te boven gingen. De provincie zorgde daarbij voor de nodige coördinatie.

In de praktijk bleek deze wet niet voldoende. Dit had een aantal redenen. In de eerste plaats speelde het soms grote aantal gemeenten in de regio parten. Verder toonde de gecoördineerde inzet tijdens rampen en zware ongevallen tekortkomingen.

In 2002 besloot het kabinet om de besturen van brandweer en GHOR te integreren in een Veiligheidsregio (VR). Daarmee ontstond een vorm van verlengd lokaal bestuur.

5.1.1 Leiding en slagkracht

Het doel van de VR is de slagkracht bij beheersing van crises en bestrijding van rampen onder één regionale bestuurlijke leiding te versterken. Bij de formatie (25 in totaal) is gestreefd naar een indeling van regio's die qua omvang (risico's, inwoners) vergelijkbaar zijn. Grotere provincies bestaan daardoor uit meerdere regio's.

De regio-indeling zoals die in 2010 in de Wet op de Veiligheidsregio's (Wvr) is vastgesteld staat in [bijlage 6](#). Van elke regio zijn de betreffende gemeenten genoemd. Het besluit van het kabinet in 2002 heeft dus uiteindelijk in 2010 tot de instelling van de Wvr geleid met het gelijktijdige vervallen van de WRZO.

De grondslag voor de VR is een gemeenschappelijke regeling die de gemeenten binnen de VR zijn aangegaan. Hierdoor zijn zij medeverantwoordelijk voor de bestuurlijke en organisatorische aansturing van de VR (artikel 9, Wvr).

Meldkamers

Gegeven de plannen om per 1-1-2016 te komen tot een Landelijke Meldkamer Organisatie (LMO) betekent dit dat het voorzien in de meldkamerfunctie in de Veiligheidsregio (thans bij wet zo bepaald) op termijn over zal gaan naar de LMO en dat er maximaal 10 meldkamers zullen overblijven voor alle diensten gezamenlijk. De kwartiermakers zijn eind 2013 aangesteld. De transitie zou in 2021 zijn afgerond moeten worden. De LMO zal onder beheer komen van de Korpscommandant Nationale Politie.

>>>

Hoofdprocessen Veiligheidsregio

5.1.2 Taken

Het kabinet heeft wettelijk bepaald welke taken de VR (met de gemeenschappelijke regeling vanuit de gemeenten) op regionaal niveau dient uit te voeren (artikel 10, Wvr). Het gaat hier onder meer om multidisciplinaire taken die gericht zijn op crisisbeheersing en rampenbestrijding.

- inventariseren van risico's van branden, rampen en crises;
- adviseren van bevoegd gezag over risico's van branden, rampen en crises in de bij of krachtens e wet aangewezen gevallen alsmede in de gevallen die in het beleidsplan zijn bepaald;
- adviseren van het college van burgemeester en wethouders over de basis brandweerzorg (art 3, lid 1, Wvr);
- voorbereiden op de bestrijding van branden en het organiseren van de rampenbestrijding en de crisisbeheersing (zie 5.2);
- instellen en in stand houden van een brandweer;
- instellen en in stand houden van een GHOR;
- voorzien in de meldkamerfunctie;
- aanschaffen en beheren van materieel;
- inrichten en in stand houden van de informatievoorziening binnen de diensten van de veiligheidsregio en tussen deze diensten en de andere diensten en organisaties die betrokken zijn bij de onder d. e. f. en g. genoemde taken.

5.1.3 Activiteiten

Het bestuur van een veiligheidsregio bestaat uit de burgemeesters van de gemeenten van die regio. Deze burgemeesters benoemen uit hun midden een voorzitter. De VR doet bij het maken van profielen en plannen een beroep op expertise van de partners in de veiligheidsketens, bijvoorbeeld Rijkswaterstaat,

de waterschappen, nutsbedrijven en Defensie.

De dagelijkse activiteiten van de VR zijn onder andere:

- opstellen van risicoprofielen, inventarisatie en analyse van aanwezige risico's;
- opstellen van beleidsplannen, het beleid voor de meerjarige uitvoering van opgedragen taken;
- opstellen van crisisplannen, het operationele plan voor generieke crisis-aanpak;
- opstellen van rampbestrijdingsplannen, het operationele plan voor de aanpak van concrete risico's voor specifieke inrichtingen;
- leiding geven aan voorbereiding, respons en nazorg van een (dreigende) crisis of ramp (zie 5.3).

In het veiligheidsbureau, dat de dagelijkse werkzaamheden verricht binnen de VR, hebben de brandweer, de GHOR, de Politie, de gemeenten en Defensie permanente vertegenwoordigers. Voor Defensie is dit de Militair Adviseur (MA). Bij sommige veiligheidsregio's maakt Waterbeheer en Scheepvaartzorg eveneens structureel deel uit van het veiligheidsbureau; 'de vijfde kolom'.

<<<

5.2 Voorbereiden op rampenbestrijding en crisisbeheersing

Voorbereiden op rampen en crises is een belangrijke taak van de VR. Dat strekt van het opstellen van profielen, plannen en adviezen ook tot het beschrijven en beoefenen van standaardscenario's bij crisisbeheersing en rampenbestrijding. Dit beoefenen op operationeel niveau de politieteam, brandweerpelotons, geneeskundige hulpverleners en het Commando Plaats Incident (CoPI). Op bestuurlijk niveau gebeurt dat in ROT en RBT oefeningen.

Adviescapaciteit

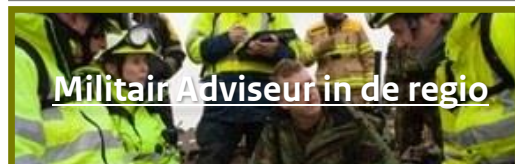
Het Landelijk Convenant Samenwerkingsafspraken vestigt de aandacht op de dagelijks bijdrage van Defensie aan deze taken en activiteiten. Dit uit zich met name door militaire adviescapaciteit binnen de regio, zoals:

- Commandovoeringstechnieken (besluitvormingsprocessen: beeldvorming,

oordeelsvorming en besluitvorming (BOB));

- Scenario planning: standaardscenario's, scenario's voor risico-objecten, te bereiken effecten door Defensie;
- Opleiden, Trainen en Oefenen (OTO): opzetten en ondersteunen van een oefening (scenario-ontwikkeling, waarnemers/trainers, oefenomgeving, responscellen etcetera, zie artikel 14, lid 2d WVR);
- Informeren en adviseren van de VR over de beschikbare capaciteiten binnen Defensie. Dit voorkomt tevens aanschaf van materieel dat slechts incidenteel binnen de VR nodig is, terwijl Defensie het beschikbaar heeft.

Defensie is in staat om scenario's op te stellen, tegenspel te bieden, waarneming en training te verzorgen van, tijdens en na oefeningen. Wanneer een oefening op openbaar terrein of in een openbare ruimte plaatsvindt, is het risico op nieuwsgierige blikken groot. Dit leidde in het verleden regelmatig tot negatieve publiciteit. Oefeningen in een beschermde omgeving (Defensieterrein) verkleint dit risico.

5.3 Crisisbeheersing en rampenbestrijding

Op het moment dat de omvang van een incident dat eist, schalen de hulpdiensten conform de GRIP-methodiek op. Zodra een Regionaal Operationeel Team (ROT) operationeel is, vaardigt Defensie een Militair Adviseur (MA) af om de VR te ondersteunen bij de bestrijding van het incident.

De primaire activiteiten van het ROT in de crisisbeheersing en rampenbestrijding zijn:

- Commandovoering;
- Coördinatie;
- Planning.

Het is van belang dat in een vroegtijdig stadium begonnen wordt met de planning van een mogelijke bijstand of steunverlening van Defensie. Weliswaar zijn in het kader van ICMS afspraken gemaakt over gegarandeerde capaciteiten, maar er is niettemin sprake van opkomsttijd.

Terwijl de officiële aanvraagprocedure vanuit lokaal bestuur via de ministeries in gang is, kan de MA alvast afstemmen met gewenste eenheden. Dit bespaart kostbare tijd en zo kan een officiële aanvraag voor militaire bijstand of - steunverlening in één

keer juist en compleet worden ingediend.

Beleidsteam

In een Gemeentelijk (GBT) of Regionaal Beleids-team (RBT) neemt indien gewenst of noodzakelijk de Regionaal Militair Commandant (RMC) plaats. In zijn plaats treedt soms een andere MA. Hij adviseert het beleidsteam over mogelijke capaciteiten bij de incidentbestrijding; in afstemming met de MA en bureau Nationale Operaties van Defensie (zie [paragraaf 14.3.7](#)). Ook houdt hij het GBT/RBT op de hoogte van scenario's die Defensie voorbereidt. Vanzelfsprekend beïnvloeden besluiten van het beleidsteam via de RMC ook de verdere voorbereidingen en operaties van Defensie.

HOOFDSTUK 6

BRANDWEER

6.1	Introductie Brandweer	85
6.2	Wie is Wie bij de Brandweer	87
6.3	Hoofdprocessen Brandweer	88
6.4	Redden	89
6.5	Technisch hulpverlening	90
6.6	Brandbestrijden	91
6.7	Ontsmetten	96
6.8	Informatiemanagement	97
6.9	Ondersteunen	98

De Tankautospuiter is het basisgereedschap van de Brandweer. Maar ze beschikken ook over Materiaalwagens als hierboven waar nog veel meer spullen in zitten om te blussen, te redden en dat onder alle omstandigheden.

6.1 Introductie Brandweer

Bestrijding van brand was vroeger een taak van de gemeente. Dat verklaart de veelal vrijwillige brandweerkorpsen in Nederland. Brandweertaken zijn meestal in de eigen gemeenschap werkzaam en dus snel ter plaatse. De frequentie van uitrukken van die vrijwillige brandweerkorpsen maakt dat het inefficiënt is om in kleine gemeenschappen beroepsbrandweer te hebben. Voor steden is dat anders en daar zijn meestal wél beroepskorpsen, omdat die dagelijks meer brandweertaken verrichten.

Regionalisering

Met de Wijzigingswet “Wet Veiligheidsregio’s” van 27 september 2012 is de regionalisering van de brandweer vastgelegd. Gemeenten met een gemeentelijke brandweer dienden deze op te heffen en voor 1 januari 2014 onder te brengen

gen bij de Regionale Brandweer. Daarmee verdwijnt de brandweertaken echter niet voor gemeenten. Het college van B&W blijft belast met de organisatie van de brandweertaken. Een brandweerkorps valt dus samen met de veiligheidsregio.

De brandweer beschikt over materieel, voorheen van de regionale brandweer, dat bij de gemeentelijke brandweer te weinig zou worden gebruikt en het aanschaffen en onderhouden ervan voor een regio veel efficiënter is (artikel 10 lid 1 h WvR). De brandweer voert binnen de VR tevens taken uit in het kader van de rampenbestrijding en de crisisbeheersing.

Samenwerking

Daarnaast zijn er bedrijven met een dusdanig verhoogd brandrisico, dat ze aangewezen zijn als bedrijfsbrandweerplichtig en dus een eigen (bedrijfs-)

>>>

brandweer dienen te onderhouden.

Er zijn collectieve en publiek-private samenwerkingsverbanden voor bedrijfs-brandweren ontstaan. Individuele bedrijven zijn vaak te klein om een bedrijfs-brandweer (nodig) te hebben, maar gaan dan samenwerken. Sommige industriegebieden vragen hier namelijk om vanwege veiligheidsrisico's. Die brandweezorg kan op zijn beurt weer te groot zijn voor de gemeente alleen. Pernis (sinds 1997) en Moerdijk (sinds 2013) zijn voorbeelden van dit soort samenwerkingen.

Wet

De publieke brandweezorg is geregeld in de Wet Veiligheidsregio's (Wvr) en wel de artikelen 3, 4 en paragraaf 4, artikel 25 tot en met 31.

Binnen de hulpverleningskolommen vertegenwoordigt de brandweer vanwege de voertuigkleur de "rode kolom".

Artikel 3 Wvr beschrijft de gemeentelijke brandweezorg:

- a. het voorkomen, beperken en bestrijden van brand, het beperken van brandgevaar, het voorkomen en beperken van ongevallen bij brand en al hetgeen daarmee verband houdt;
- b. het beperken en bestrijden van gevaar voor mensen en dieren bij ongevallen anders dan bij brand;
- c. bouwvergunningen: voorschriften voor het brandveilig gebruik van voor mensen toegankelijke plaatsen, voor zover daarin niet bij of krachtens enige andere wet is voorzien, en basishulpverlening op die plaatsen.

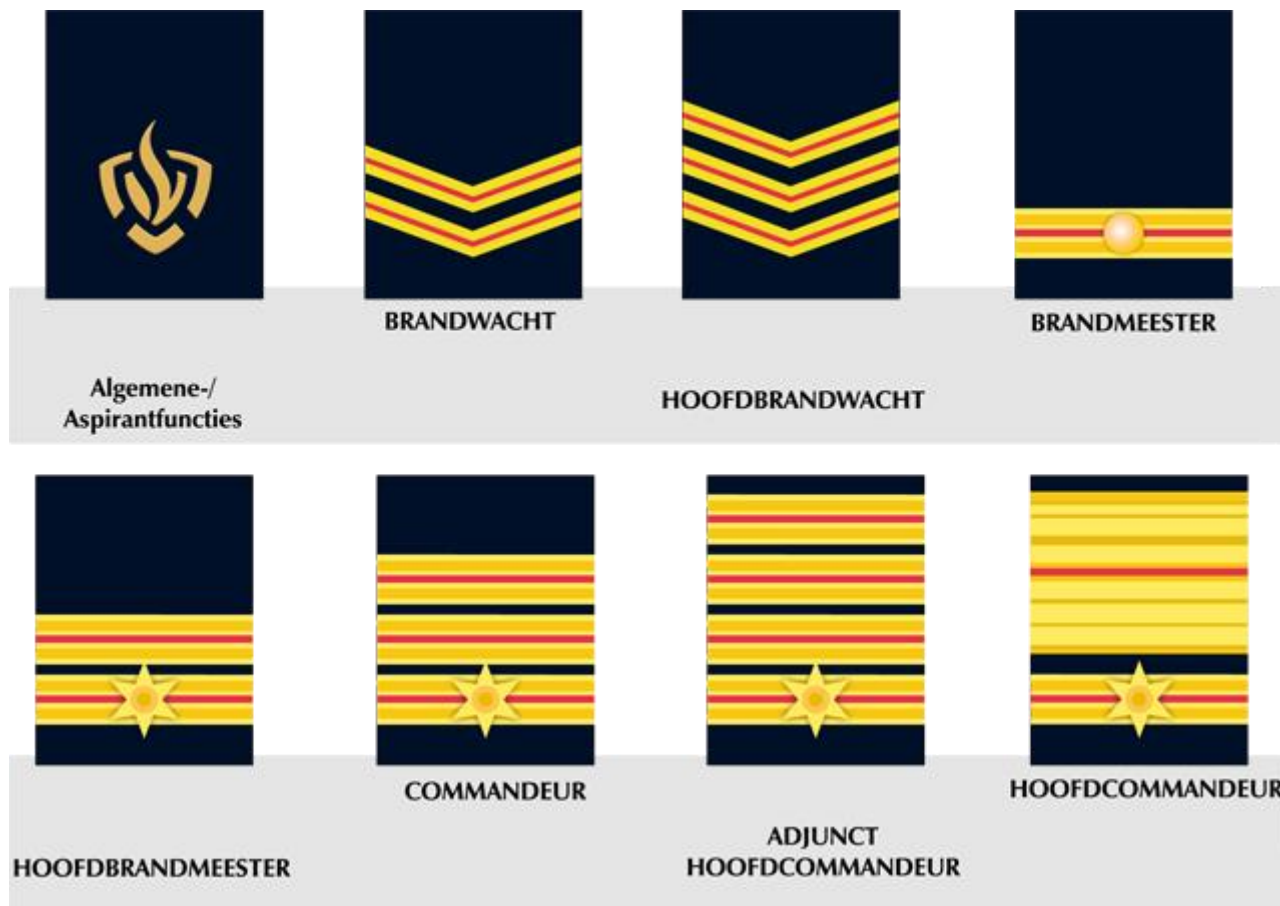
Binnen de genoemde taken zijn er natuurlijk situaties denkbaar die de capaciteiten van het individuele brandweerkorps te boven gaan. Wanneer de mogelijkheden uitgeput raken vullen omliggende brandweerkorpsen die uiteraard aan.

Onder bestuur van de veiligheidsregio voert de (regionale) brandweer in ieder

geval de volgende taken uit:

- voorkomen, beperken en bestrijden van brand;
- beperken en bestrijden van gevaar voor mensen en dieren bij ongevallen anders dan bij brand;
- waarschuwen van de bevolking;
- verkennen van gevaarlijke stoffen en het verrichten van ontsmetting;
- adviseren van andere overheden en organisaties op het gebied van de brandpreventie, brandbestrijding en het voorkomen, beperken en bestrijden van ongevallen met gevaarlijke stoffen.

6.2 Wie is Wie bij de Brandweer

Rangen en standen bij de Brandweer.

6.3 Hoofdprocessen Brandweer

De brandweer is verantwoordelijk voor de bron- en effectbestrijding. Onder bron- en effectbestrijding vallen de daadwerkelijke acties op de plaats van het incident of het rampterrein en het voorkomen van uitbreidingen het terugdringen van de oorzaak en de daarmee samenhangende fysieke effecten van een grootschalig incident. De hoofdprocessen (knoppenmodel) bij de brandweer vallen uiteen in een aantal deelprocessen:

- a) Redding:
 - 1. (specialistische) Redding
 - 2. Technische hulpverlening
 - 3. (Urban) Search and Rescue ((U)SAR)
- b) Brand- en Emissiebestrijding:
 - 1. (specialistische) Brandbestrijding
 - 2. Natuurbrandbestrijding
 - 3. Bestrijding ongeval gevaarlijke stoffen
 - 4. De-contaminatie
- c) Ontsmetting:
 - 1. Mens en dier
 - 2. Materieel
 - 3. Infrastructuur
- d) Informatiemanagement:
 - 1. Verkenning en waarneming
 - 2. Advies gevaarlijke stoffen (AGS)
 - 3. Meetplanleiding
- e) Ondersteuning:
 - 1. Inzet van waarschuwings- en alarmeringssystemen
 - 2. Grootschalige watervoorziening

Militair Adviseur in de regio

→ Redden en Search & Rescue

→ Technisch hulpverlening

→ Brandbestrijden

→ Ontsmetten

→ Informatiemanagement

Ondersteunen

6.4 Redden en Search & Rescue (Bijstandsmogelijkheden)

(Specialistisch) Redden

Duiken

Duikteams voor *Search & Rescue*, berging (slachtoffers) en *salvage construction* om redding of berging op dieptes vanaf 15m diepte (tot 81m) mogelijk te maken.

Duikrobots

Defensie beschikt over apparatuur om langdurig onderwater te kunnen werken. Daarbij beschikt Defensie over onbemande onderwaterrobots (AUV en ROV) die geautomatiseerd een gebied in kaart kunnen brengen met allerlei sensoren (b.v. onderwater zoeken naar drenkelingen of voertuigen).

Duikteams

Onderwaterrobots

Luchttransport

Militair Adviseur in de regio

Hoofdprocessen Brandweer

6.5 Technisch hulpverlenen (Bijstandsmogelijkheden)

Pontons

Defensie beschikt over pontons die zowel incidenteel als samengesteld tot een drijvende brug inzetbaar zijn. In combinatie met werkschepen ontstaat een werkplatform dat machines in de nabijheid van een plaats incident op het water brengt.

Zwaar materieel en bergingstanks

Om voertuigen en wapensystemen onder gevaarlijke omstandigheden te kunnen bergen gebruikt Defensie bergings- en genietanks (pantserwagens). Deze beschikken over imposante trekkrachten in hun lieren te realiseren en duwkrachten op hun schuif.

Bruggen

Universele bouwmachine

Bergings- en Genietanks

Mattenlegger

Pontons

Brugslag

Naast de degelijke Bailey-bruggen heeft Defensie ook de brugleggende tank. Die overbrugt in zeer kort tijdsbestek een greppel of stroom van maximaal 20 meter. Vervolgens rijden voertuigen van 50 ton – en na maatregelen 60 ton – erover heen.

Grondverzet

Grondverzetmachines van Defensie zijn inzetbaar om brandgangen te maken en terrein te egaliseren als hierin diepe (banden)sporen zijn getrokken. Ook zijn ze in te zetten om bijvoorbeeld brandende hopen cacaobonen of afval uit elkaar te halen.

Wegmatten leggen

Wanneer een terrein onbegaanbaar is voor normale voertuigen, rolt de MLC-70 een wegmat uit om het weer begaanbaar te maken. Voorbeeld van toepassing is een bypass bij een afgesloten stuk autosnelweg. Maar ook ontsluiting van een evenemententerrein is mogelijk.

Militair Adviseur in de regio

Hoofdprocessen Brandweer

6.6 Brandbestrijding (Bijstandsmogelijkheden)

Brandbestrijding bestaat uit de volgende subprocessen:

- (Specialistische) brandbestrijding
- Natuurbrandbestrijding
- Ongevalsbestrijding gevaarlijke stoffen
- De-contaminatie

6.6.1 Specialistische brandbestrijding (Bijstandsmogelijkheden)

Crashtender

Indien een brand vereist dat in een kort tijdsbestek de brand afgesloten moet worden van zuurstof en die ook nog eens een groot oppervlak beslaat en slecht bereikbaar is, kunnen brandweervoertuigen met een grote voorraad schuimvormend middel en grote worpafstand uitkomst bieden. Defensie beschikt o.a. over de *E-One Titan crashtender*. Dit is een speciaal type brandweervoertuig dat primair ingezet wordt voor de bestrijding van vliegtuigbranden op vliegvelden. Het blusvoertuig is echter ook inzetbaar voor het bestrijden van andere soorten branden.

E-One crashtender

Fire Bucket Operation

Blusvoertuigen

Blushelikopter

Wanneer grote hoeveelheden water benodigd zijn en dit over land niet mogelijk is, bieden helikopters van het Defensie Helikopter Commando (DHC) uitkomst.

De helikopters kunnen met een zogenoemde *Fire Bucket* (ook wel *Bambi Bucket* genoemd) water naar de brandhaard vervoeren en blussen. De AS-532 Cougar kan ca. 2500 liter water en de CH-47 Chinook kan ca. 7.500 liter water vervoeren.

De inzet van deze middelen is niet onbeperkt. De temperatuur van de lucht boven de brandhaard bepalen het hefvermogen van de helikopter. Dit reduceert de hoeveelheden. Verder beperkt de brandstofvoorraad vanzelfsprekend de vliegduur.

Blusvoertuigen

Defensie beschikt voor haar bedrijfsbrandweer daarnaast nog over meer algemene blusvoertuigen.

Militair Adviseur in de regio

Hoofdprocessen Brandweer

6.6.2 Natuurbrandbestrijden (Bijstandsmogelijkheden)

Personeel

Nablussen van een natuurbrand is vaak langdurig en arbeidsintensief werk. Defensie kan ondersteunen met omvangrijke groepen goed getraind personeel, met vuurwapens en scheppen.

Defensie **garandeert beschikbaarheid** van 3.000 militairen. Daarvan zijn er in eerste aanleg 200 (3 batches van 65) en wat later 1.000 beschikbaar. De resterende 1.800 zal een grotere reactietijd vergen.

Blusvoertuigen

Defensie beschikt over diverse soorten blusvoertuigen. Klik voor nadere informatie op de tekst in bijgaande afbeelding (link).

Blushelikopter

Wanneer grote hoeveelheden water benodigd zijn en dit over land niet mogelijk is, bieden helikopters van het Defensie Helikopter Commando (DHC) uitkomst.

De helikopters kunnen met een zogenoemde Fire Bucket (ook wel Bambi Bucket genoemd) water naar de

Personele capaciteit

E-One crashtender

Fire Bucket Operation

Blusvoertuigen

Militair Adviseur in de regio

Hoofdprocessen Brandweer

brandhaard vervoeren en blussen. De AS-532 Cougar kan ca. 2.500 liter water en de CH-47 Chinook kan ca. 10.000 liter water vervoeren.

De inzet van deze middelen is niet onbeperkt. De temperatuur van de lucht boven de brandhaard bepalen het hefvermogen van de helikopter. Dit reduceert de hoeveelheden. Verder beperkt de brandstofvoorraad vanzelfsprekend de vliegduur.

In 2014 is een convenant getekend over de uitvoering van dit soort bijstand. De aanvraagprocedure staat beschreven in **bijlage 14r**. Het convenant is gepubliceerd in de **Staatscourant**. In maart 2015 is een zogeheten *Memorandum of Understanding* getekend dat ook inzet in België mogelijk maakt.

Overige mogelijkheden

Naast blusmiddelen heeft Defensie specifieke bijstandsmogelijkheden ter ondersteuning ontwikkeld. De Defensie Natuurbrandbestrijding Ondersteuningsmodule (DNOM) is te vinden bij **Ondersteuning** en op de specifieke pagina over de **DNOM**. Meer informatie: **Natuurbranden**.

Natuurbrandrisico

6.6.3 Bestrijding ongeval gevaarlijke stoffen (Bijstandsmogelijkheden)

CBRN-detectie

De CBRN-respons is gegarandeerd in het convenant. Met alle expertise die aanwezig is in het Defensie CBRN Centrum (DCBRNC) is een capaciteit opgebouwd, die bestaat uit een Advies en Assistentie Team (A&A-team) en een Detectie, Identificatie en Monitoring team (DIM-team). Ondergebracht in de CBRN Responseenheid

Met name DIM is in ontwikkeling. Dit wordt momenteel nog uitgevoerd met tijdelijke voertuigen en middelen. Binnen afzienbare tijd beschikt de eenheid over gespecialiseerde voertuigen die alle capaciteiten aan boord hebben om stoffen te analyseren en te identificeren.

Dit is een [gegarandeerde capaciteit](#).

CBRN-ontsmetting

Het CBRN-ontsmettingssysteem (Chemisch Biologisch Radiologisch en Nucleair) ontsmet voertuigen, uitrusting, wegen en terrein.

Het systeem is ook voorzien van twee draagbare ontsmettingstoestellen voor het ontsmetten van moeilijk bereikbare plaatsen. Daarnaast heeft het systeem twee draagbare ontsmettingstoestellen waarmee de specialisten gevoelige apparatuur en (voertuig)interieurs ontsmetten.

Dit is een [gegarandeerde capaciteit](#).

6.6.4 De-contamineren (Bijstandsmogelijkheden)

CBRN-ontsmetting

Het CBRN-ontsmettingssysteem (Chemisch Biologisch Radiologisch en Nucleair) ontsmet voertuigen, uitrusting, wegen en terrein.

Het systeem is ook voorzien van twee draagbare ontsmettingstoestellen voor het ontsmetten van moeilijk bereikbare plaatsen. Daarnaast heeft het systeem twee draagbare ontsmettingstoestellen waarmee de specialisten gevoelige apparatuur en (voertuig)interieurs ontsmetten.

Dit is een gegarandeerde capaciteit.

6.7 Ontsmetten (Bijstandsmogelijkheden)

(Grootschalig) ontsmetten mens en dier

Ontsmetting van grote aantallen besmette hulpverleners of omwonenden na een ongeval met gevaarlijke stoffen, is primair een taak van de brandweer.

Bij onvoldoende capaciteit (bijvoorbeeld bij veel afzonderlijke ontsmettingslijnen voor mannen, vrouwen, verminderd zelfredzamen, ...) kan Defensie assisteren met een douchestraat. Daar komen de mensen 'vuil' binnen, kleden zich uit, douchen, drogen zich af en krijgen droge en schone kleren.

Ontsmetten voertuigen

Het CBRN-ontsmettingssysteem (Chemisch Biologisch Radiologisch en Nucleair) ontsmet voertuigen, uitrusting, wegen en terrein.

Het systeem is ook voorzien van twee draagbare ontsmettingstoestellen voor het ontsmetten van moeilijk bereikbare plaatsen. Daarnaast heeft het systeem twee draagbare ontsmettingstoestellen waarmee de specialisten gevoelige apparatuur en (voertuig)interieurs ontsmetten.

Dit is een gegarandeerde capaciteit.

6.8 Informatiemanagement (Bijstandsmogelijkheden)

Verkenning en waarneming

Bij brandbestrijding is het overzicht over de plaats van het incident essentieel. Deze zogenoemde 'situational awareness' (ervaren van de situatie) draagt bij aan een juiste beeldvorming en de daaruitvolgende besluitvorming.

Als dit overzicht ontbreekt, bijvoorbeeld tijdens een brand in een groot of complex gebied, behoort naast inzet van eigen observatiemiddelen ook onbemande vliegtuigen van Defensie tot de mogelijkheden. Deze zijn uitgerust met camera's, die een commandopost van live-beelden kunnen voorzien. Deze *Remotely Piloted Aircraft Systems* (RPAS) hebben een groter vliegbereik en kunnen langer in de lucht blijven dan de reguliere UAS.

Ook robots van de EODD (voorzien van een camera) kunnen voor het opbouwen van 'situational awareness' voor verkenning op de grond worden ingezet.

Advies gevaarlijke stoffen (AGS)

Bij een brand, een bedrijfs- of verkeersongeval kunnen gevaarlijke stoffen vrijkomen. Vanzelfsprekend moet de brandweer direct onderzoeken om welke stoffen het gaat.

Wanneer het gevaarlijk is om onbeschermd een verontreiniging te naderen, kan een beroep gedaan worden op de CBRN Responseenheid van Defensie. Een DIM-team van deze eenheid is in staat om te detecteren, bemonsteren en identificeren zonder zelf in aanraking te komen met de stoffen.

CBRN Responseenheid

Defensie beschikt over een CBRN Responseenheid, die bestaat uit een Advies- en Assistentieteam en Detectie, Identificatie en Monitoringteam. De teams zijn direct door een AGS te alarmeren en kunnen binnen 5 minuten vetrekken.

6.9 Ondersteunen (Bijstandsmogelijkheden)

Logistiek ondersteunen

Een brandweerpeloton kan geruime tijd autonoom aan het werk. Zodra de inzet een langdurige kwestie wordt, moet er ondersteuning en aanvulling plaatsvinden.

Modulair ondersteunen

Defensie beschikt over diverse capaciteiten om in (logistieke) ondersteuning te voldoen.

Denk hierbij aan constante aanvoer van diesel voor de voertuigen. Of aan mobiele keukens, drinkwater, douchecapaciteit en brandstofvoorziening voor apparaten.

Een bijzondere vorm van ondersteuning is de [DNOM](#).

HOOFDSTUK 7

GHOR

7.1	Introductie GHOR	100
7.2	Hoofdprocessen GHOR	103
7.3	Opgeschaalde acute Gezondheidszorg	104
7.4	Publieke Gezondheidszorg	106

De Defensie Gezondheidsorganisatie werkt samen met de GHOR en laten elkaar regelmatig in de keuken kijken. Hier een static show tijdens de landelijke traumadag UMC in september 2013.

7.1 Introductie GHOR

GHOR staat voor Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio. Het coördineert de inzet van geneeskundige diensten tijdens rampen en grote ongevallen. In hulpverleningskringen noemen ze dit de 'de witte kolom', vanwege de kleur van de veelal gebruikte witte uniformen in de zorg. De GHOR is verantwoordelijk voor de volgende twee rampbestrijdingsprocessen:

- Acute gezondheidszorg;
- Publieke gezondheidszorg.

Het is dus nadrukkelijk geen hulpverleningsorganisatie. GHOR moet ervoor zorgen dat bij crises de verschillende organisaties die zich met geneeskundige hulpverlening bezighouden (bijvoorbeeld GGD of ambulancevervoer), samen één hulpverleningsketen vormen. In het geval dat geneeskundige bijstand

wordt verleend door Defensie, coördineert de GHOR ook de inzet van de geneeskundige eenheden van Defensie.

GHOR is ook belast met advisering van overheden en andere organisaties op het gebied van geneeskundige hulpverlening. Het maakt samen met de Regionale Brandweer en de Gemeenschappelijke Meldkamer (GMK) deel uit van de Veilig-

Calamiteitenhospitaal

Wanneer er grote aantallen zwaar gewonden zijn en een acuut gebrek aan operatiecapaciteit ontstaat kan het calamiteitenhospitaal (zie paragraaf 16.5.1) worden geactiveerd. Dit staat in Utrecht en maakt deel uit van het Universitair Medisch Centrum Utrecht (UMCU).

>>>

heidsregio. Daarnaast heeft GHOR samen met brandweer, politie en gemeenten een belangrijke taak in voorbereiding op rampenbestrijding.

Wet

GHOR valt onder de Wet publieke gezondheid (Wpg) en ressorteert daardoor onder de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

GHOR is ook verankerd in de Wet Veiligheidsregio's. Paragraaf 5 behandelt in artikelen 32, 33 en 34 de GHOR. Daarin wordt bepaald dat GHOR schriftelijke afspraken moet maken met de acute zorginstellingen over samenwerking en voorbereiding op hun individuele en gezamenlijke taak.

De Wpg is per 1 januari 2012 gewijzigd om adequater in te spelen op de ontwikkelingen binnen een snel veranderende maatschappij. Doel was eveneens om Nederland beter voor te bereiden op grootschalige uitbraken van infectieziekten en andere rampen.

Daarmee sluit Wpg nu ook beter aan op de Wet veiligheidsregio's (Wvr). Die wetswijziging heeft tot gevolg dat het aantal GGD'en werd teruggebracht van 28 tot 25, waarbij de werkgebieden gelijk zijn aan de veiligheidsregio's. Dit vergemakkelijkt de samenwerking tussen de domeinen Openbare Veiligheid en Publieke Gezondheid.

Partners

Kolompartners van GHOR zijn onder andere de Regionale Ambulancevoorziening (RAV, bestaande uit de ambulancedienst en de Meldkamer Ambulancezorg, MKA), GGD, verpleeg- en verzorgingshuizen, ziekenhuizen, Snel Inzetbare Groepen ter Medische Assistentie (SIGMA), Mobiel Medisch Team (MMT), Rode Kruis, EHBO, Medisch Milieukundigen, GGZ, huisartsen en huisartsenposten (HAP), apotheken, maatschappelijk werk en Slachtofferhulp.

Verder vindt er overleg plaats met partners in het ROAZ (Regionaal Overleg Acute Zorg), een overlegorgaan met organisatiestructuur geïnitieerd vanuit de traumaregio. ROAZ verricht overigens ook geen geneeskundige hulpverlening.

De GGD, oftewel Gemeentelijke (of Gemeenschappelijke) Gezondheidsdienst, wordt niet direct genoemd in de kolom. Dit komt omdat bij een incident, ramp of crisis de coördinatie (vanaf GRIP 2) door GHOR plaatsvindt. Dat manifesteert zich met name op de beleidsterreinen zorg en veiligheid. De reguliere werkzaamheden van de GGD zijn gericht op gezondheidskundige preventie, voorlichting en nazorg.

Beleidssterreinen

Voorbereidingen op een crisis en de bestrijding ervan zijn voornamelijk gericht op de rol van de GGD ten tijde van een infectieziektecrisis. Bij een incident, ramp of crisis is de GGD verantwoordelijk voor de uitvoering van het proces Psychosociale Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen (PSHOR).

De GGD kent 5 belangrijke beleidssterreinen:

- Jeugd (gemeentelijke taak: schoolarts, consultatiebureau en voorlichting);
- Zorg en veiligheid (voorkomen, opsporen en bestrijden van gezondheidsrisico's waaronder infectieziekten);
- Publieke gezondheidszorg (adviseren gemeenten op het vlak van woonomgeving, milieu en gezondheidsbeleid);
- Gezondheidsonderzoek na ongevallen en rampen;
- Psychosociale hulpverlening (PSHOR);
- Kennis en innovatie.

Eén van deze wijzigingen van de Wpg is ook het invoeren van de functie directeur publieke gezondheid (DPG). De DPG is verantwoordelijk voor twee organisaties: GGD en GHOR, en is in die laatste hoedanigheid lid van de directie van de veiligheidsregio. De DPG is het aanspreekpunt en de gesprekspartner voor zowel het bestuur als voor de brandweer, politie, gemeente en justitie.

Daarbij geeft de DPG binnen het veiligheidsdomein integraal advies namens de geneeskundige kolom. Met de komst van de DPG is er één gezicht voor het openbaar bestuur richting de particuliere zorgpartijen, staan reguliere en

>>>

opgeschaalde (crisis)zorg dichterbij elkaar en vindt gezamenlijke planvorming van volksgezondheid en veiligheid plaats. Daarmee is bestuurlijke en operationele eenheid gecreëerd voor bijvoorbeeld de bestrijding van een (infectieziekte)crisis.

Hoofdprocessen

Voor GHOR geldt bij opschaling de volgende hoofdprocessen in het al eerder genoemde knoppenmodel:

- (opgeschaalde) Acute gezondheidszorg:
 - Triage;
 - Behandelen;
 - Vervoeren;
 - Ondersteuning bij crisiscoördinatie binnen zorginstellingen.
- Publieke gezondheid:
 - Medische milieukunde (MMK);
 - Advisering GAGS (gezondheidskundig adviseur gevaarlijke stoffen);
 - (grootschalige) Infectieziektebestrijding (IZB);
 - Bron en contactopsporing;
 - Medicatie, hygiëne en beschermende maatregelen;
 - Massavaccinatie;
 - Isolatie en quarantaine.
 - Psychosociale hulpverlening (alleen coördinatie naar de GGD);
 - Gezondheidsonderzoek na rampen.
- Ondersteuning;
- Informatiemanagement:
 - Geneeskundig.

In het kader van militaire bijstand kan Defensie bij opschaling een grote mate van capaciteiten toevoegen.

7.2 Hoofdprocessen GHOR

Geneeskundige hulpverlening bij rampen of crises is een samenspel van publieke en private organisaties uit de geneeskundige keten – ook wel aangeduid als de 'witte kolom'. Denk hierbij aan regionale ambulancevoorzieningen, meldkamers ambulancezorg, ziekenhuizen, GGD'en, huisartsen(posten) en Rode Kruis. Het bestrijden van een ramp of crisis betekent voor de geneeskundige keten dat het reguliere werk wordt uitgevoerd in een zogeheten 'opgeschaalde' situatie.

GHOR ondersteunt (de voorbereiding op) de geneeskundige hulpverlening bij crisisbeheersing en rampenbestrijding.

Samenwerking

De afkorting GHOR staat voor Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio. Naast brandweer, politie en gemeenten is GHOR één van de vier 'klassieke' kolommen in de crisisbeheersing en rampenbestrijding (en de voorbereiding daarop). Daarnaast wordt bij rampen en crises intensief samen gewerkt met uiteenlopende publieke - en private partijen. GHOR valt onder verantwoordelijkheid van het regionale veiligheidsbestuur. Dit bestuur bestaat uit de burgemeesters van de gemeenten die samen de veiligheidsregio vormen. Volgens artikel 1 van de Wet Veiligheidsregio's is GHOR belast met:

- Coördinatie, aansturing en regie van de geneeskundige hulpverlening;
- Advisering van andere overheden en organisaties op dat gebied.

Hierbij staan de processen 'acute gezondheidszorg' (voorheen 'spoedeisende medische hulpverlening') en 'publieke gezondheidszorg' centraal. De daadwerkelijke uitvoering van geneeskundige hulpverlening blijft een verantwoordelijkheid van de zorginstellingen en zorgverleners zelf.

Psychosociale hulpverlening

7.3 Acute Gezondheidszorg (Bijstandsmogelijkheden)

Bij grote ongevallen, zoals een vliegtuigcrash of een grote kettingbotsing, zijn er grote aantallen gewonden. In een dergelijke situatie ontstaat al snel een gebrek aan transportcapaciteit van gewonden naar ziekenhuizen in de omgeving van het ongeval. Niet elke gewonde behoeft echter dezelfde spoed. Voor triage van gewonden en prioriteit van afvoer naar ziekenhuizen richt de GHOR een gewondennest in. Gewoonlijk in de onmiddellijke nabijheid van de plaats van het incident.

Behandelen

Wanneer er grote aantallen lichtgewonden zijn, die enkel snij- en schaafwonden hebben en oppervlakkig onderzoek voldoet, kan behandeling ook buiten het ziekenhuis plaatsvinden. Dan kan mobiele medische capaciteit ingezet worden. (militair) Verpleegkundigen behandelen daar de lichtgewonden: wondtoilet verzorgen, verbinden, zwaluwstaartjes plakken, tetanusinjectie, etc.

Voorts beschikt Defensie over (militair) artsen die net als de verpleegkundigen kunnen ondersteunen bij de triage.

Militair Adviseur in de regio

Hoofdprocessen GHOR

Gewondentransport over land

Mobiele medische capaciteit

Medische hulpposten

Gewondentransport door de lucht

Vervoeren

De reguliere zorg beschikt over traumahelikopters (Mobiel Medisch Team). Hierdoor bereikt geavanceerde zorg de patiënt. Bovendien ontstaat de mogelijkheid om deze patiënt snel naar een traumacentrum te transporteren. Defensie kan in voorkomend geval met helikopters medische evacuaties (Medevac) verrichten. Bijvoorbeeld met Cougars en NH-90 van het Defensie Helikopter Commando (DHC). De inzet betreft met name bij evacuaties vanaf moeilijke of over land zelfs volstrekt onbereikbare locaties.

Defensie beschikt verder over ziekenauto's om Afvoercapaciteit aan te vullen.

Dit zijn voertuigen die in tegenstelling tot reguliere ambulances gemaakt zijn voor moeilijk begaanbare terreinen maar niet de voorzieningen hebben die ambulances wel hebben zoals: zuurstofvoorziening, hartbewaking, defibrillator etc. De voertuigen vervoeren mensen liggend en desnoods inzetbaar voor het transport van gewonden vanuit de crashsite naar het gewondennest. Of van het gewondennest naar een ziekenhuis of veldhospitaal. Ze zijn daarbij niet zonder meer als voorrangsvoertuig (zwaailichten, sirene) in te zetten. Defensie heeft allerlei varianten voor gewondenafvoer: wielvoertuigen (zowel gepantserd als ongepantserd) en rupsvoertuigen.

>>>

Capaciteitscoördinatie acute-zorg-instellingen

Zorginstellingen (ziekenhuizen, verpleeg- en verzorgingstehuizen), zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor planning en afstemming van de capaciteiten en individueel verantwoordelijk om te kunnen voorzien in zorgcontinuïteit.

Wanneer zeer grote aantallen mensen moeten worden verpleegd en verzorgd, kan het zijn dat er (bijvoorbeeld gesignaleerd door de GHOR) een tekort aan planningscapaciteit is. Een bataljon beschikt over een staf die voor alle gebieden waar zaken gepland moet worden over de juiste expertise beschikt. Een bataljonsstaf is dus in staat om scenario's tot in alle details uit te werken en te plannen, met de nodige alternatieve en *back-up* plannen.

Deze problematiek speelde nadrukkelijk bij de bestrijding van COVID-19 in 2020. IC-patiënten werden verdeeld over ziekenhuizen in heel Nederland die nog IC-bedden beschikbaar hadden. Staven van geneeskundige compagnieën werden ingezet om GGD's te ondersteunen.

Defensie voorzag diverse ROAZ's (Regionaal Overleg Acute Zorg) en het LOAZ (Landelijk Overleg Acute Zorg) van extra capaciteit. Daarnaast ondersteunden militairen het LCPS (Landelijk Coördinatiecentrum Patiëntenspreiding) Het Ministerie van VWS benutte operationeel denkvermogen van ervaren (onder)officieren om acuut beleid te ontwikkelen.

7.4 Publieke Gezondheid (Bijstandsmogelijkheden)

Gezondheid en veiligheid behoren tot de belangrijkste behoeften van mensen en het behoort tot de kerntaken van de overheid om daar de basis voor te leggen. GHOR en de GGD werken samen op het snijvlak van gezondheid en veiligheid. Eerstgenoemde opereert binnen thema's als publieke veiligheid, publieke gezondheid en acute zorg. De samenwerking tussen GHOR en GGD vindt zijn basis in de Wet publieke gezondheid (Wpg) en de Wet veiligheidsregio's (Wvr).

De GGD voert processen uit die tot het domein publieke gezondheid behoren. Deze processen zijn psycho-sociale hulpverlening, medische milieukunde, gezondheidsonderzoek na rampen en infectieziektebestrijding.

Op de hiernavolgende pagina's:

7.4.1 Infectieziektebestrijding

7.4.2 Medische Milieukunde

7.4.3 Gezondheidsonderzoek na rampen

7.4.4 Psychosociale hulpverlening bij ongevallen en rampen (PSHOR)

CBRN

De CBRN-Responseenheid doet op de plaats van het incident veilig onderzoek naar allerlei vormen van besmetting.

Opvang

Voor slachtoffers en evacuees stelt Defensie locaties en faciliteiten beschikbaar. Dit kan voor zowel de eerste opvang als langduriger. Indien gewenst is het geschikt voor grote aantallen mensen.

Logistieke ondersteuning

Van keukengroepen, douchecapaciteit en drinkwatervoorziening tot brandstofinstallaties voor voertuigen. Defensie is in staat (modulair) logistieke ondersteuning in allerlei vormen te bieden.

Overige middelen

Andere middelen, zoals autonoom functionerende stroomcapaciteit, zijn van doorslaggevend belang als stroomvoorziening, toegang tot internet en/of telefoonverbindingen zijn uitgevallen.

Ook kan beademingsapparatuur beschikbaar worden gesteld om extra IC-capaciteit te creëren in ziekenhuizen.

>>>

7.4.1 Infectieziektebestrijding (Bijstandsmogelijkheden)

In het geval van (de aanloop naar) een pandemie kan de overheid (het ministerie van VWS) besluiten tot een massavaccinatie tegen de infectieziekte. Een recent voorbeeld is de Mexicaanse griep in 2009. Wanneer zeer grote bevolkingsgroepen ingeënt moeten worden, ontbreekt het de reguliere kolompartners aan capaciteit en zijn militaire verpleegkundigen desgewenst beschikbaar om te ondersteunen bij het vaccineren.

Bewaken en beveiligen

Wanneer de vrees voor grote aantallen slachtoffers bestaat, breekt er mogelijk paniek uit en zullen mensen, koste wat het kost, een vaccin of inenting willen laten inbrengen. Verstoring van de openbare orde zal tot gevolg hebben dat de distributie van vaccins en de locatie van inenting beveiligd moeten worden om de openbare orde te handhaven.

Dit geldt evenzeer voor locaties waar mensen in quarantaine of isolatie verblijven. In dat laatste geval betreft het ook het voorkomen dat mensen die in quarantaine of isolatie zijn de locatie kunnen verlaten.

Militair Adviseur in de regio

Hoofdprocessen GHOR

Personele capaciteit

Bewaken en Beveiligen

Stafcapaciteit

Crowd Management

Faciliteren

Vaccinatie

In geval van een massavaccinatie zijn militaire verpleegkundigen inzetbaar, die kunnen assisteren. Tevens is logistieke ondersteuning denkbaar, bijvoorbeeld het distribueren van vaccins.

Testen

Voor het ondersteunen bij grote teststraten kan Defensie militair personeel opleiden en inzetten om tests af te nemen.

Stafcapaciteit

Stafofficieren hebben tijdens missies expertise opgedaan en kunnen de GGD en ziekenhuizen bijstaan met planningscapaciteit. In 2020 ondersteunden zij op grote schaal diverse coördinatiecentra (LOT-C, LCPS en LOAZ) in het kader van COVID-19.

Noodmortuarium

Bij een uitbraak van infectieziektes met een hoge mortaliteit raakt de capaciteit van uitvaartcentra uitgeput. Defensie heeft mobiele mortuaria.

Quarantaine locaties

Defensie beschikt over grotere aantallen legeringsgebouwen die afgescheiden kunnen worden en dienst doen als quarantainelocatie. In 2020 is daarvan gebruik gemaakt voor gerepatrieerde vakantiegangers die mogelijk met COVID-19 waren besmet. Ook faciliteerde Defensie in een enkel geval de opvang van asielzoekers.

>>>

7.4.2 Medische Milieukunde (Bijstandsmogelijkheden)

Medische milieukunde beschouwt de invloed van gevaarlijks stoffen op de gezondheid van burgers en brengt chronische gezondheidseffecten na blootstelling in kaart. Het doel is blootstelling aan deze schadelijke milieueffecten te voorkomen, dan wel te beperken.

In het kader van medische milieukunde is onder andere een gezondheidkundig adviseur gevaarlijke stoffen (GAGS) inzetbaar. Deze persoon kan op het rampterrein of bij het Regionaal Operationeel Team aanschuiven en vanuit geneeskundig perspectief adviezen geven op het gebied van medische milieukunde.

In het algemeen beschikt de 'witte kolom' over weinig tot geen persoonlijke beschermingsmiddelen, anders dan stofmaskers en beschermende handschoenen. En al helemaal geen capaciteit voor het ontsmetten van mensen en middelen bij een CBRN (e)-incident. CBRN besmette personen worden door de brandweer ontsmet.

7.4.3 Gezondheidsonderzoek na rampen (Bijstandsmogelijkheden)

Na de ramp of crisis bestaat de behoefte aan onderzoek naar gevolgen voor de gezondheid. De insteek is:

- Optimalisatie van de individuele gezondheidszorg;
- Optimalisatie van de publieke gezondheidszorg;
- Vergroten van wetenschappelijke kennis;
- Beantwoorden van vragen van maatschappij en politiek.

Het centrum voor Gezondheid en Milieu (cGM) van het RIVM is eerste aanspreekpunt voor advies en expertise. Andere partijen als laboratoria, traumacentra, bedrijfsartsen kunnen heel specialistische bijdrages leveren. Mogelijkerwijze is na de missies in het buitenland ook bij Defensie specifieke expertise opgebouwd.

7.4.4 Psychosociale hulpverlening bij ongevallen en rampen (PSHOR) (Bijstandsmogelijkheden)

De GGD in de regio is verantwoordelijk voor de aansturing van het PSHOR-proces. PSHOR heeft als doel het psychisch evenwicht (zelfcontrole en zelfredzaamheid) van getroffen personen van een ramp, crisis of incident te herstellen.

Getroffenen zijn niet alleen directe slachtoffers, maar ook hun partners, vrienden en niet te onderschatten: hulpverleners.

Bij de uitvoering van PSH wordt gebruik gemaakt van expertise die bij diverse partijen aanwezig is, zoals Slachtofferhulp, maatschappelijk werkers en kerkgenootschappen.

Defensie heeft uitgebreide ervaring met dienstverlening op dit vlak en heeft veel expertise in huis inzake Post Traumatische Stress Stoornissen (PTSS).

Opvangen

Faciliteren

Militair Adviseur in de regio

Hoofdprocessen GHOR

HOOFDSTUK 8

POLITIE

8.1	Introductie Politie	112
8.2	Wie is Wie bij de Politie	115
8.3	Hoofdprocessen Politie	116
8.4	Orde handhaving	117
8.5	Opsporing	121
8.6	Interveniëren	123
8.7	Bewaken en Beveiligen	124
8.8	Mobiliteit	125
8.9	Overige uitvoeringsprocessen	126

Op 9 juli 2013 werd de, sinds 20 november 2011 vermiste, duiker door sonarapparatuur en duikers van de Marine gevonden in De Nieuwe Meer bij Amsterdam.

8.1 Introductie Politie

Sinds 1 januari 2013 staat de Nationale Politie onder eenhoofdige leiding van de korpschef en heeft zij één landelijke en 10 regionale eenheden. De regionale indeling van de politie is weergegeven in [bijlage 4](#). Het landelijk opererend Politiedienstencentrum ondersteunt het gehele politiekorps met ongeveer 63.000 functionarissen. De politie wordt vanwege het blauwe uniformen ook wel de 'blauwe' kolom genoemd.

De belangrijkste andere wijziging in de PW is dat daarmee de gelijkvormigheid van de politie- en veiligheidsregio's verleden tijd is. Wel vallen grenzen samen met die van veiligheidsregio's, waarbij meerdere VR soms binnen het werkgebied van een regionale eenheid van de politie vallen.

De Politie heeft als belangrijkste taken:

- Veiligheid realiseren (voor iedereen in Nederland);
- Openbare orde bewaken;
- Criminaliteit voorkomen en bestrijden;
- Strafbare feiten opsporen;
- Hulp verlenen bij nood;
- Taken voor Justitie uitvoeren.

Politiewerk is verdeeld in basispolitiezorg en specialistische taken. Kort gezegd richt eerstgenoemde zich op het dagelijkse toezicht; in het verkeer, in de wijk, bij evenementen etc. De andere betreft bijvoorbeeld in kaart brengen en bestrijden van mensenhandel. Naast deze taken zorgt de politie voor het zorgvuldig opnemen en afhandelen van aangiften en meldingen.

>>>

8.1.1 Basispolitiezorg

Basispolitieagenten doen – 24 uur per dag 7 dagen per week – het basispolitiewerk. Zij zorgen voor een veilige en leefbare wijk, stad of regio. De agenten zijn dagelijks aanwezig op straat. Basispolitiezorg bestaat globaal uit de volgende taken:

- Dagelijks toezicht: de aanwezigheid van politie op straat voorkomt overtredingen en misdrijven;
- Preventie: tips om bijvoorbeeld inbraken te voorkomen;
- Verkeer: alcoholcontroles, onderzoek verkeersongeval en de gemeente adviseren over verkeersmaatregelen (bijvoorbeeld over aanpassen snelheid);
- Recherche en forensische opsporing: bijvoorbeeld na diefstal en inbraak in tegenstelling tot een forensisch expert die DNA-sporen onderzoekt;
- Hulpverlening;
- Handhaving: wetten en regelgeving op het gebied van wapens en munitie en sluitingstijden van horecagelegenheden en winkels.

Ter ondersteuning van de basispolitieagenten zijn op regionaal niveau ook meldkamermedewerkers en informatiespecialisten ondergebracht. Zij zijn zeg maar de schakel tussen de politie en de ‘buitenwereld’. Op de meldkamer komen alle meldingen binnen en wordt de noodhulp aangestuurd. Ook zorgen medewerkers voor aansturing bij grootschalige incidenten en calamiteiten. De medewerkers van het *Real Time Intelligence Center* zorgen 24 uur per dag, zeven dagen per week voor actuele informatie.

8.1.2 Specialistische taken

Op het moment dat in het politiewerk meer kennis is vereist worden specialisten ingeschakeld. Sommige specialisten werken landelijk, anderen bij één van de tien eenheden. Voorbeelden zijn rechercheur en explosievenverkenner.

De politie heeft rechercheurs op elk niveau. In de basisteams houden zij zich

vooral bezig met de opsporing van veelvoorkomende criminaliteit.

De regionale recherche richt zich op de bestrijding van zware criminaliteit en verricht onderzoeken naar criminele verbanden. De rechercheurs draaien daarnaast onderzoeken met een hoge prioriteit, zoals mensenhandel, zeden, kinderporno, milieu, fraude, *cybercrime*, migratiecriminaliteit en de uitvoering van rechtshulpverzoeken. Ook richt zij zich op criminaliteit met een hoge impact op het slachtoffer, zoals overvallen.

8.1.3 Landelijke eenheid

De politie heeft één operationele Landelijke Eenheid voor regio-overschrijdend en specialistisch politiewerk. Taken zijn ondermeer aanpak van zware-, georganiseerde criminaliteit en terrorisme, het bewaken en beveiligen van leden van het Koninklijk Huis of andere hoogwaardigheidsbekleders en opsporing op de snelwegen, het spoor, het water en in de luchtvaart. De Landelijke Eenheid ondersteunt de regionale eenheden onder meer met specialisten op het gebied van recherche en forensische opsporing, maar ook met politiehonden, politiepaarden en helikopters. De Landelijke Eenheid bestaat uit zeven diensten.

Dienst Landelijk Operationeel Centrum

Het LOC vormt het hart in de aansturing van alle actuele operaties en zorgt voor overzicht en samenhang. Daartoe beschikt het LOC permanent over een volledig en actueel operationeel beeld: wat speelt er in de maatschappij en welke mensen en middelen heeft de politie beschikbaar? Zo kan het Landelijk Operationeel Centrum eventueel bijsturen en de slagkracht van de politie afstemmen op de veiligheidssituatie van dat moment.

Dienst Landelijke Recherche

Deze dienst bestrijdt zware en georganiseerde criminaliteit. Maar ook specifieke fenomenen als kinderporno, milieucriminaliteit, terrorisme en ‘*high tech crime*’. Daarnaast is de dienst de officiële nationale opsporingsinstantie als Nederlanders – of Nederlandse eigendommen buiten onze landsgrenzen – betrok-

>>>

ken raken bij of het doelwit zijn van aanslagen of activiteiten van de zware, georganiseerde criminaliteit.

Dienst Landelijke Informatieorganisatie

Deze dienst verricht specifieke, landelijke taken zoals internationale informatieuitwisseling en nationale informatiecoördinatie. De dienst zorgt tevens voor overzicht van en inzicht in de (inter)nationale veiligheidssituatie ten behoeve van het operationele politiewerk. Verder fungeert de dienst binnen de politie als loket voor onder meer Europol, Interpol en Nederlandse *liaison officers* die namens de politie in het buitenland werken.

Dienst Landelijke Operationele Samenwerking

Het LOS levert operationele ondersteuning en hoogwaardige (technologische) vernieuwing aan de Nederlandse politie. Het gaat daarbij om afgeschermd operaties zoals undercover- en getuigenbeschermingsprogramma's, het afluisteren van bijvoorbeeld telefoongesprekken, maar ook om bereden, speur- en specialistische dieren. Het Landelijk Forensisch Servicecentrum maakt eveneens deel uit van deze dienst.

Dienst Infrastructuur

Deze Dienst Infrastructuur bestrijdt de onveiligheid en criminaliteit op de Nederlandse hoofdinfrastructuur: snelweg, water, spoor en luchtvaart. De dienst biedt verder luchtsteun om de slagkracht van de politie te verhogen.

Dienst Bewaken en Beveiligen

De politie bewaakt en beveiligt personen, objecten en diensten op nationaal, regionaal en lokaal niveau. Deze beveiligingsmaatregelen zijn goed op elkaar afgestemd. Naarmate de dreiging groter is of de beveiligingsopdracht ingewikkelder, nemen ook de te nemen maatregelen toe. In zulke situaties krijgt de DBB een prominentere rol en levert ondersteuning met specifieke expertise en bijzondere inzetmiddelen. Dit doet de dienst in nauwe samenwerking met de NCTV en het Openbaar Ministerie.

Dienst Speciale Interventies (DSI)

De DSI bestrijdt alle vormen van ernstig geweld en terrorisme. De Aanhoudings- en Ondersteuningsteams van de politie zijn een onderdeel van deze dienst. Zij treden op als redelijkerwijs mag worden verondersteld dat er sprake is van omstandigheden die levensbedreigend zijn voor de politie of anderen.

8.1.4 Bijstand

Wanneer een regionale eenheid vaststelt dat deze mensen of middelen tekort komt, toetst de afdeling Preparatie van het LOC eerst of er aanvulling is bij andere regionale - of de landelijke eenheid. Dit is interne monodisciplinaire bijstand. De afdeling informeert het LOCC over de genomen beslissingen.

Het besluit om bijstand elders te verlenen is eigenlijk een besluit om prioriteiten te verleggen. De politie beschikt niet over reserve-eenheden die naar behoefte kunnen worden opgeroepen.

Als de gevraagde capaciteit niet geheel of gedeeltelijk bij andere eenheden van de politie beschikbaar is, kan de afdeling Preparatie namens de Minister van Justitie en Veiligheid een bijstandsaanvraag voor Defensie-inzet indienen.

In de Politiewet wordt onderscheid gemaakt in bijstand geleverd door de Marechaussee (artikel 57), door andere onderdelen van de krijgsmacht (artikel 58) en door onderdelen van de krijgsmacht voor bijzondere bijstandseenheden (artikel 59).

8.1.5 Opschaling

Bij inzet van grote aantallen medewerkers van politie of bijzondere situaties wordt er meestal overgegaan tot het instellen van een coördinatieteam. Voorbeelden daarvan zijn een (Nationale) Staf Grootchalig Bijzonder Optreden ((N) SGB) of Team Grootchalige Opsporing (TGO). In zo'n opgeschaald coördinatiecentrum kan een Militair Adviseur worden uitgenodigd.

8.2 Wie is wie bij de Politie

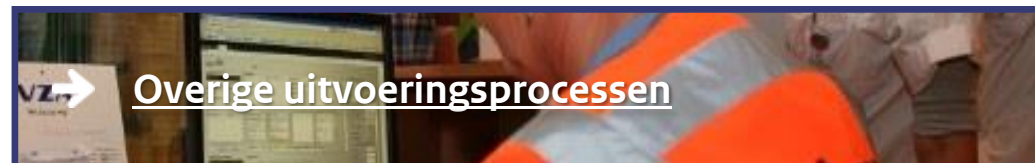
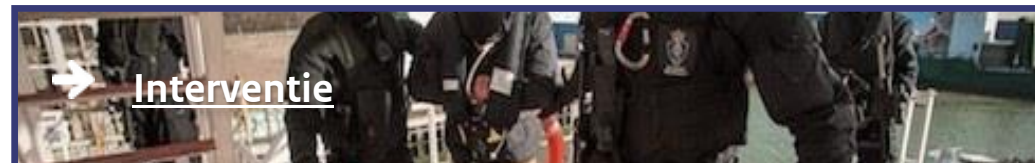
De Inspecteur en hoger zijn de officiersrangen. De Korpschef is de enige politieofficier met de rang van Eerste Hoofdcommissaris.

8.3 Hoofdprocessen Politie

Politie, Justitie en Defensie werken structureel samen en maken graag gebruik van elkaars expertise en capaciteit. Het al eerder genoemde 'knoppenmodel' kent bij de politie de volgende hoofdprocessen en onderverdeling:

- (Openbare) Ordehandhaving:
 - *Crowd management*
 - *Crowd control*
 - *Riot control*
- Opsporing:
 - Grootschalige opsporing
 - Bijzondere opsporing
 - Recherchemaatregelen
- Interventie:
 - Speciale interventie en arrestatie
 - Observatie
 - Onderhandeling
- Bewaking en beveiliging:
 - Bewaking en beveiliging objecten/diensten
 - Beveiliging van personen
 - CBRNe-detectie
- Mobiliteit:
 - Verkeersgeleiding statisch
 - Verkeersgeleiding dynamisch
 - Verkeershandhaving en opsporing
- Handhaving netwerken;
- Informatiemanagement;
- Verkenning en waarneming;
- Ondersteuning.

>>>

8.4 Ordehandhaving (Bijstandsmogelijkheden)

Ordehandhaving is een specifieke politietaak. Bij gebrek aan capaciteit kan Defensie snel bijstand of steunverlening leveren.

Zowel in het hoogste geweldsspectrum (gespecialiseerde eenheden) als bij de 'normale' taken als bijvoorbeeld gebiedsafzetting of ondersteuning bij het verkrijgen van een goed incidentbeeld (zogenoeten 'situational awareness')

Ordehandhaving

De marechaussee kan bijstand verlenen aan de politie. Defensie heeft veel meer te bieden. Eenheden kunnen bijvoorbeeld een buitenring leggen rond een gebied waar de orde moet worden hersteld.

Defensie kan niet alleen op het land uit de voeten, maar ook te water en in de lucht. Militairen beschikken over gevarieerde uitrusting en passen dit naar gelang van omgeving, omstandigheden en taak aan.

8.4.1 Crowd management (Bijstandsmogelijkheden)

Bij grote evenementen is het bevorderlijk goed zicht te houden op de mensenstroom. Bij 'crowd management' leiden organisatoren of autoriteiten de mensenmassa in goede banen. Ondersteuning van Defensie bestaat bijvoorbeeld uit het bouwen van een brug (viaduct) over de straat wanneer grote mensenmassa's over die straat moeten en daar te veel verkeer rijdt. Zij doet dit vaak bij Open Dagen van de krijgsmacht delen en bij andere evenementen als de Nijmeegse Vierdaagse.

Waarnemen

Het verkrijgen en behouden van goed overzicht ('*situational awareness*') kan van essentieel belang zijn bij een bewakings- of beveiligingsopdracht. Vooral in tijden van rampen en crises.

8.4.2 Crowd control (Bijstandsmogelijkheden)

Zodra 'crowd management' door ontstane omstandigheden niet meer mogelijk is, treedt de volgende fase aan. Bij 'crowd control' is het oogmerk mensenmassa's in bedwang te houden.

Waarnemen

Het verkrijgen en behouden van goed overzicht ('*situational awareness*') kan van essentieel belang zijn bij een bewakings- of beveiligingsopdracht. Vooral in tijden van rampen en crises.

Crowd and Riot Control

Voor bijstand en/of steunverlening aan politie bij de processen 'crowd control' en 'riot control' heeft met name de Marechaussee speciaal uitgeruste teams beschikbaar die zijn opgeleid in CRC (*Crowd and Riot Control*).

8.4.3 Riot control (Bijstandsmogelijkheden)

De meeste repressieve vorm van mensenmassa-controle heet 'riot control'. Dit is het neerslaan van onlusten en massale vechtpartijen.

Waarnemen

Het verkrijgen en behouden van goed overzicht ('*situational awareness*') kan van essentieel belang zijn bij een bewakings- of beveiligingsopdracht. Vooral in tijden van rampen en crises.

Crowd and Riot Control

Voor bijstand en/of steunverlening aan politie bij de processen 'crowd control' en 'riot control' heeft met name de Marechaussee speciaal uitgeruste teams beschikbaar die zijn opgeleid in CRC (*Crowd and Riot Control*).

8.5 Opsporing (Bijstandsmogelijkheden)

Politie, Justitie en Defensie intensiveren de laatste jaren hun samenwerking bij het opsporingsproces. Ervaring met apparatuur die in Afghanistan is gebruikt voor het opsporen van bembommen, blijkt ook heel nuttig bij het uitvoeren van opsporingsopdrachten omtrent criminele activiteiten.

Waarneming

Defensie heeft specialistische middelen voor observatiedoeleinden. Infrarood- en warmtebeeldapparatuur, radar, video, etc. gedragen door voer- / vaar- / vliegtuigen, helikopters, of UAS, maar ook op afstand bestuurbare voer- en vaartuigen (RPV's).

Zoeken

(Maritime) Advanced Search Teams ((M)AST) en (Maritime) Intermediate Search Teams ((M)IST) hebben al vele malen hun kwaliteiten bewezen tijdens steunverleningen aan politie en justitie. Bij vermoeden van ex-

plosieven worden zij ondersteund door de EODD. De Militaire Adviseur kan gedetailleerde informatie verstrekken.

Observatie

Indien mensen of locaties langere tijd geobserveerd moeten blijven door speciaal getraind personeel, kan Defensie daarin voorzien. De eenheden zijn uitgerust met een groot assortiment aan specialistisch apparatuur. De Militaire Adviseur kan gedetailleerde informatie verstrekken.

Steunverlening hoeft zich niet te beperken tot observatie en opsporing. In dezelfde operatie kunnen ook bijvoorbeeld Genie-, logistieke - of stafondersteuning van dienst zijn.

Duiken

Duikers van de Defensie Duik Groep (DDG) mogen dieper duiken dan die van de brandweer en het Landelijk Team Onderwater Zoeken (LTOZ).

8.5.1 Bijzondere opsporings- en interventiecapaciteiten

Naast genoemde capaciteiten in deze catalogus, beschikt Defensie over een aantal zeer specifieke capaciteiten die evenzeer inzetbaar zijn voor militaire bijstand.

Deze capaciteiten zijn bekend bij de Militair Adviseur in de regio, maar staan niet als zodanig in deze catalogus vermeld omwille van vertrouwelijkheid.

De MA ondersteunt autoriteiten bij het (op maat) samenstellen van militaire bijstand tijdens crises of rampen zoals die genoemd zijn in de hoofdstukken over dreigingsthema's en crisis-/incidenttypen.

Onderstaande afbeelding staat daarom in deze catalogus wanneer Defensie gespecialiseerde capaciteiten heeft die geheimhouding behoeven, maar waarover de MA in de regio in gewenste situaties gedetailleerde informatie heeft:

Militair Adviseur in de regio

Hoofdprocessen Politie

Hoofdprocessen OM

Crisis- en incidenttypen

Dreigingsthema's

8.6 Intervenieren (Bijstandsmogelijkheden)

Net als bij de hiervoor genoemde taken werken politie, Justitie en Defensie bij interventie-operaties al langere tijd structureel samen.

Defensie levert bij dit proces vooral steun in de vorm van zogeheten 'situational awareness' (verkrijgen en behouden van zo groot mogelijk situatiebeeld), Geniesteun logistieke ondersteuning, etc.

Bijzondere bijstand

Defensie treedt op in alle geweldsspectra. Daarom beschikt de organisatie over verscheidene bijzondere interventie- en bijstandseenheden.

Geniecapaciteit

Wanneer een hindernis geslecht moet worden heeft de Genie capaciteiten die het mogelijk maken een overgang van ruim 20 meter te creëren met een 'brugleggende tank'. Arrestatie-eenheden kunnen op die manier ongehinderd andere obstakels en barricaden omzeilen.

8.7 Bewaking en Beveiliging (Bijstandsmogelijkheden)

Binnen Defensie is uiteraard veel expertise van bewaken en beveiligen. Mocht deze taak voor politie te groot of te zwaar worden, dan is Defensie beschikbaar voor militaire bijstand of steunverlening. Regelmatig verrichten eenheden hiervan dit soort werk. Er is echter nog veel meer capaciteit beschikbaar die bij zeer effectief zijn bij bewaken of beveiligen.

Bewaken

Volgens de Defensie-doctrine is het bewaken van een locatie het onder toezicht nemen ervan en alleen geautoriseerd personeel toelaten. Het personeel is hierbij zichtbaar aanwezig en meestal licht bewapend.

Beveiligen

Bij beveiligen (locatie, konvooi) voert Defensie de bewapening op, is de inspanning zwaarder en is de inzet eigenlijk het verzekeren van het object. In extreme gevallen zet Defensie daarbij bijvoorbeeld schepen of helikopters in.

Bewaken en beveiligen

Explosievendetectie

Genie-capaciteit

Situational awareness

Militair Adviseur in de regio

Hoofdprocessen Politie

Explosievendetectie

De explosieven opruimingsdienst Defensie (EODD) heeft een breed assortiment aan middelen om springstoffen op te sporen, veilig te stellen en eventueel te ruimen.

Barricaderen en ruimen

Onderdeel van objectbeveiliging kan zijn om rondom fysieke hindernissen op te werpen. Het opwerpen of juist weghalen van hindernissen is van oudsher het werk van de Genie.

Waarnemen

Het verkrijgen en behouden van goed overzicht (situatiebeeld) kan van essentieel belang zijn bij een bewakings- of beveiligingsopdracht. Vooral in tijden van rampen en crises.

8.8 Mobiliteit (Bijstandsmogelijkheden)

Een toegankelijk en vlot doorstromend verkeerssysteem in Nederland. Dat is de kern van mobiliteit. Hierbij gaat het om verkeersmanagement, oftewel het structureren en sturen van verkeersstromen voor een optimaal gebruik van het verkeerssysteem met gebruik van statische - en dynamische instrumenten.

Meer specifiek: verkeerscirculatie, verkeersdosering, verkeersinformatie en verkeersregulering.

Op velerlei manieren kan Defensie de politie steunen bij management van verkeer, zowel statisch als dynamisch.

Verkeer managen

Verkeer reguleren

Verkeer begeleiden

Verkeer managen en reguleren

De KMar heeft een breed assortiment aan capaciteiten, ook op het gebied van controle en handhaving.

Verkeer begeleiden

De verkeerstechnische begeleiding en ere-escortes voert de KMar uit op basis van de Politiewet en de NCTV-aanwijzing [Circulaire bijzondere Verkeerstechnische Begeleiding](#).

Militair Adviseur in de regio

Hoofdprocessen Politie

8.9 Overige (Bijstandsmogelijkheden)

Identificatie

In het kader van identificatie van slachtoffers levert de Marechaussee permanent een bijdrage aan het Landelijk Team Forensische Opsporing (LTFO).

Situational awareness

Stafondersteuning

Logistiek ondersteunen

Overige middelen

Militair Adviseur in de regio

Hoofdprocessen Politie

Waarnemen

Het verkrijgen, cq behouden van goed overzicht (situatiebeeld) is essentieel bij een bewakings- of beveiligingsopdracht. Vooral in tijden van rampen en crises.

Stafcapaciteit

Bij een tekort aan middelen bij civiele diensten heeft Defensie stafcapaciteit klaar staan in de vorm van (indien nodig autonoom draaiende) computer-netwerken en mobiele werkruimte.

Logistiek ondersteunen

Daarnaast zijn er legio mogelijkheden op het gebied van logistieke en facilitaire ondersteuning.

HOOFDSTUK 9

OPENBAAR MINISTERIE

9.1	Introductie Openbaar Ministerie	128
9.2	Hoofdprocessen Openbaar Ministerie	130

Binnen opsporingsteams werkt het OM geregeld samen met Politie, Douane, FIOD en de Marine.

9.1 Introductie OM

Mensen die worden verdacht van het plegen van een strafbaar feit, krijgen met het Openbaar Ministerie (OM) te maken. Het OM is de enige instantie in Nederland die verdachten voor de strafrechter kan brengen. Het OM zorgt ervoor dat strafbare feiten worden opgespoord en vervolgd. Het werkt hiervoor samen met politie en andere opsporingsdiensten. De officier van justitie (de zaaksofficier) leidt het opsporingsonderzoek. Het OM heeft tevens de taak om te zorgen dat het vonnis van de rechter wordt uitgevoerd; boetes betaald, gevangenisstraffen uitgezeten en taakstraffen goed uitgevoerd. Samen met de rechters is het OM onderdeel van de rechterlijke macht. Het OM is dus geen ministerie in de betekenis die in het dagelijks spraakgebruik wordt gebezigd.

Het OM is een landelijke organisatie verdeeld over tien arrondissementen. Deze zijn gelijk aan de regio's van de politie. De indeling van de arrondissementen

is weergegeven in [bijlage 8](#). Daarnaast is er een landelijk parket dat zich richt op de bestrijding van (internationaal) georganiseerde misdaad. Militaire strafzaken zijn exclusief belegd bij het OM Oost-Nederland in Arnhem (de militaire kamer).

Op de tien arrondissementsparketten beoordelen officieren van justitie, ondersteund door administratieve en juridische specialisten, de honderdduizenden zaken die jaarlijks binnenkomen. De leiding over een arrondissementsparket berust bij de Hoofdofficier van Justitie. Hij heeft een plaatsvervanger. Binnen het arrondissement bestaan naast de (zaks)officieren van justitie ook nog rechercheofficieren van justitie. Zij zijn verantwoordelijk voor de organisatie van de recherche en de criminele inlichtingendienst bij hun regionale eenheid van de politie.

>>>

De zaken waarin hoger beroep wordt aangetekend komen bij één van de vier vestigingen van het Ressortsparket. Daar heet de vertegenwoordiger van het OM 'advocaat-generaal'. De parketten worden geleid door hoofdofficieren van justitie en hoofdadvocaten-generaal. De landelijke leiding van het OM berust bij het College van Procureurs-Generaal (het College, CPG) in Den Haag. De minister van Justitie en Veiligheid is politiek verantwoordelijk voor het OM. Hij bepaalt samen met het College de prioriteiten in de opsporing en vervolging.

Het OM beschikt tevens over het Functioneel Parket, een landelijk opererend onderdeel. Zij is verantwoordelijk voor de opsporing en vervolging in strafzaken waarin een bijzondere opsporingsdienst (BOD) het onderzoek doet.

De BOD's zijn:

- De Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA);
- De Fiscale Inlichtingen- en Opsporingsdienst (FIOD);
- De Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid (Inspectie SZW);
- De Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT).

Daarnaast is het Functioneel Parket verantwoordelijk voor de opsporing en vervolging van vrijwel alle milieuzaken van de Nationale Politie. Ook is het Functioneel Parket belast met de handhaving van de wetgeving voor de visserij en de veiligheid op de Noordzee.

Hoewel de naam dat doet vermoeden maakt een hulpofficier van justitie geen deel uit van het OM. Het is een politieofficier met de rang van inspecteur of hoger. Bij de KMar zijn in de eerste plaats aangewezen de officieren van de KMar. Daarnaast onderofficieren die door de minister van Justitie & Veiligheid in overeenstemming met de minister van Defensie zijn aangewezen. De hOvJ heeft enkele bijzondere bevoegdheden.

Opschaling

In het geval van grootschalige incidenten wordt overgegaan tot het instellen van een coördinatieteam: Team Grootschalige Opsporing (TGO).

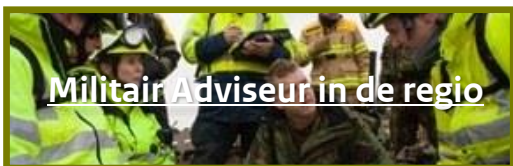
9.2 Hoofdprocessen Openbaar Ministerie

Het Openbaar Ministerie (OM) heeft geen primaire taak in de (veiligheids-) regio en heeft daardoor ook geen 'knoppen'. Toch heeft het OM wel primaire hoofdprocessen:

Samengevat zijn de primaire taken van het OM:

- Opsporen strafbare feiten
- Vervolgen van verdachten
- Uitvoeren van het vonnis

Politie, Justitie en Defensie werken structureel samen en maken graag gebruik van elkaars expertise en capaciteit.

→ Opsporen

→ Vervolgen

→ Ten laste leggen

HOOFDSTUK 10

GEMEENTE

10.1	Introductie Gemeente	132
10.2	Hoofdprocessen Bevolkingszorg	134
10.3	Publieke zorg	135
10.4	Crisisvoorbereiding en rampenbestrijding	136

Vergaderingen van de gemeenteraad en het college van Burgemeester en Wethouders worden meestal gehouden in een raadszaal.

10.1 Introductie Gemeente

De gemeente is de overheidsinstantie die het dichtst bij de burger staat. Hoewel de laatste decennia veel gemeenten gefuseerd zijn, bestaat Nederland anno 2018 nog altijd uit 380 gemeenten en 3 zogenoemde BES-eilanden.

Tot de dagelijkse taken van de gemeente behoren:

- Burgerzaken (paspoort, rijbewijs, bevolkingsregister, ...)
- Omgevingsontwikkeling (stadsontwikkeling)
- Verkeer en vervoer (mobiliteit)
- Onderwijs
- Welzijn en sociale zaken
- Belastingheffing

De gemeente is daarbij de uitvoeringsinstantie van een heleboel wetten.

Naast haar dagelijkse taak heeft de gemeente een wezenlijke rol bij crisisbeheersing en rampenbestrijding. Dit wordt Bevolkingszorg genoemd. De integrale veiligheid bestaat uit 2 componenten: de sociale veiligheid en de fysieke veiligheid.

Sociale veiligheid

De sociale veiligheid bestaat voor een belangrijk deel uit de 'openbare orde en veiligheid'. Hoofdstuk IX van de **Gemeentewet** (GW) gaat over de bevoegdheden van de (gemeente)raad: zij kan verordeningen vaststellen die (onder andere) ten doel hebben deze openbare orde en veiligheid zeker te stellen, specifiek toegesneden op lokale situaties. De verordeningen kunnen ook worden ingezet om het ontstaan van incidenten te voorkomen. De politie heeft, naast de handha-

>>>

ving van de openbare orde, de taak om deze verordeningen te handhaven. Artikel 175 van die wet geeft aan de burgemeester uitdrukkelijk de bevoegdheid maatregelen te nemen.

De burgemeester blijft in zijn gemeente voor de openbare orde en veiligheid verantwoordelijk totdat een zogeheten **GRIP4** wordt afgekondigd. Artikel 39 in de Wet Veiligheidsregio's (Wvr) regelt dat in dat geval de voorzitter van de veiligheidsregio die taak overneemt.

Fysieke veiligheid

Fysieke veiligheid bestaat voor een belangrijk deel uit brandweezorg, geneeskundige hulpverlening, bevolkingszorg alsmede crisisbeheersing en rampenbestrijding. Deze taken zijn met de invoering van de Wvr overgedragen aan de veiligheidsregio.

Bevolkingszorg

Drie van de vier onderwerpen van de fysieke veiligheid komen als aparte hoofdprocessen aan de orde bij Brandweer, GHOR en Veiligheidsregio. Het proces Bevolkingszorg blijft bij de gemeente, waarvoor een specifiek team is geformeerd.

Zodra een incident leidt tot activering van het ROT neemt de algemeen commandant hiervan de coördinatie van alle activiteiten op zich en heeft dan contact met de respectievelijke teams Bevolkingszorg van de gemeenten.

Vanwege de nationale kleuren (rood-wit-blauw-oranje) kreeg Bevolkingszorg en gemeente de benaming 'oranje kolom'.

Met name bij grotere incidenten kunnen gemeenten deze taken niet alleen uitvoeren. Daarom werken gemeenten binnen de veiligheidsregio's intensief samen, zowel op het gebied van planvorming als bij daadwerkelijke operationele inzet.

Opschaling

Naast de eerdergenoemde gemeenteraad, het college van B&W (het 'politieke' onderdeel) en het ambtelijk gemeenteapparaat, kent de gemeente ook een zogeheten Gemeentelijk Beleidsteam (GBT). Dit team komt samen op het moment dat een (aanstaande) crisis of ramp een GRIP3-status bereikt.

Het kan zijn dat er incidenten ontstaan die tot een GRIP-opscaling leiden, maar dat er geen enorm rampterrein is. Bij de grootschalige incestgevallen van 's-Hertogenbosch (zomer 2009, GRIP3 'stil') en Amsterdam (december 2010, GRIP3 'stil') hebben de gemeenten besloten hoog op te schalen om alle partijen (politie, GHOR – met name GGD – en gemeente) aan tafel te krijgen. Het resultaat was een gedetailleerde coördinatie bij de aanpak van deze zaken vanwege de te verwachten grote sociale onrust en grote aantallen getroffen.

Preparatie

Aangezien inzet in een 'warme fase' voor een GBT minder frequent voorkomt, zal de behoefte om deze situatie te beoefenen groter zijn dan bij politie en brandweer, die dankzij de dagelijkse werkzaamheden eigenlijk al continue 'oefenen'. Net als bij het Regionaal Operationeel Team (ROT) en Regionaal Beleidsteam (RBT) oefenen gemeenteambtenaren regelmatig daadwerkelijk aan de hand van scenario's.

10.2 Hoofdprocessen Bevolkingszorg

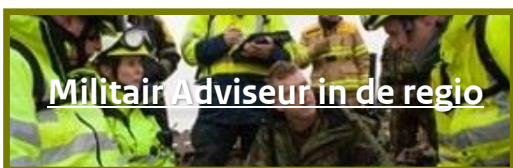
In het al eerder genoemde knoppenmodel is de gemeente verantwoordelijk voor de hoofdprocessen:

- Communicatie (pers- en publieksvoorlichting, verwanteninformatie);
- Publieke Zorg (opvang, voorzien in primaire levensbehoeften, registreren mens en dier op locatie, registratie schademeldingen, verplaatsen mens en dier (kleinschalig) (zie 10.3);
- Omgevingszorg (milieubeheer, ruimtebeheer, bouwbeheer);
- Evacuatie (verplaatsen mens en dier grootschalig);
- Nafase (bijzondere uitvaartverzorging, nazorg);
- BackOffice (algemene ondersteuning, bestuurs- en juridische ondersteuning);
- Informatiemanagement (BackOffice informatie, beheer en output CRIB en CRAS)

Van de processen waar Defensie geen noemenswaardige en voor de hand liggende steunverlening voor heeft volgt geen nadere paragraaf maar een korte beschrijving hieronder.

Communicatie

Vanwege maatschappelijke veranderingen is (crisis)communicatie inmiddels een noodzakelijk proces; zeker bij rampen en crises. In de acute fase neemt de bevolking geen genoegen meer met het verstrekken van feitelijke informatie over het incident. Tegenwoordig verwachten inwoners ook instructies over hoe ze moeten handelen. Bij burgemeesters ligt de taak de crisis te duiden en 'burgervader/moeder' te zijn. Door de komst van sociale media is omgevingsanalyse een onmisbare functie binnen crisiscommunicatie geworden. Vroeger richtten gemeenten zich vooral op pers- en publieksvoorlichting.

Nafase

De zorg die nodig is om zo snel mogelijk na de ramp of crisis naar de reguliere situatie terug te keren wordt herstell zorg genoemd. Afhankelijk van de aard en de impact van een incident kan daar bijzondere uitvaartverzorging, nazorg (bv psychosociaal) en schaderegistratie deel van uitmaken.

BackOffice en Informatiemanagement

Dit zijn interne processen bij de gemeente.

10.3 Publieke zorg

Registratie van (alle) slachtoffers was een belangrijk proces bij crisis of ramp. Uit ervaring met incidenten blijkt echter dat registreren van alle getroffen een illusie is omdat velen zelf de rampplek verlaten. Bevolkingszorg is teruggegaan naar de primaire reden om slachtoffers te registreren: het informeren van verwanten. Gemeenten zullen alleen slachtoffers registreren die niet in staat zijn zelf hun verwanten te informeren.

Personele capaciteit

Wanneer er grote hoeveelheden slachtoffers geregistreerd moeten worden, kan Defensie snel ondersteunen met inzet van extra personeel.

Opvang

Wanneer als gevolg van een incident bewoners niet meer in hun eigen huis kunnen wonen, is de gemeente verantwoordelijk voor de (tijdelijke) opvang van de getroffen. Meestal worden daartoe openbare gebouwen (meestal sporthallen) ingericht tot slaapzalen.

Wanneer de groepen echter zo groot zijn dat die de

Militair Adviseur in de regio

Hoofdprocessen Gemeente

Personele capaciteit

Opvangen

Transporteren

Primaire levensbehoeften

Overige middelen

Stafcapaciteit

capaciteit van deze gebouwen overtreft of dat die gebouwen niet beschikbaar zijn, zal de gemeente op zoek moeten naar alternatieve opvanglocaties.

In de **gegarandeerde capaciteiten** van Defensie is voorzien in opvanglocaties voor geëvacueerde mensen. Zie daarvoor **tabel** bij paragraaf 17.18.

In principe kan op elk kazernecomplex opvangcapaciteit worden ingericht, maar de in 17.18 genoemde zijn gegarandeerde capaciteiten.

Vervoer

Onder zware omstandigheden, bijvoorbeeld bij hoogwater en overstromingen, kan vervoer van evacuees van groot belang zijn. Defensie kan op diverse manieren steun verlenen, bijvoorbeeld met voertuigen met hoge wielassen om door het water te rijden.

Primaire levensbehoeften

Defensie is gewend voorzieningen voor primaire levensbehoeften te realiseren in alle gebieden ter wereld; zelfs op plekken die daar (door het ontbreken van nutsfaciliteiten) niet op zijn ingericht. Mobiele keukens zijn daar een voorbeeld van maar ook mobiele bad- en wasinstallaties.

Stafvoorzieningen

Middelen zoals autonoom functionerende stafcapaciteit, stroomvoorziening, toegang tot internet en/of telefoonverbindingen, zijn in crises van levensbelang. Bij Defensie zijn deze om operationele redenen altijd *stand-by*.

10.4 Crisisvoorbereiding en rampenbestrijding

De crisistaf van de gemeente dient crisissituaties met essentiële onderdelen als bevelvoering en de BOB-werkwijze (beeldvorming, oordeelsvorming en besluitvorming) geregeld te beoefenen. Met een schat aan ervaring is Defensie in staat om voor de oefening scenario's op te stellen, tegenspel te geven alsmede waarneming en training te verzorgen.

Oefeningen in een beschermde omgeving geeft voor de crisistaf het voordeel dat het verloop van de oefening niet in de openbaarheid plaatsvindt en dus ook niet tot publieke informatie leidt.

Hierin kan Defensie uitstekend ondersteunen met bijvoorbeeld oefenlocaties op eigen terrein.

Opleiden, trainen en oefenen

Militair advies

Militair Adviseur in de regio

Hoofdprocessen Gemeente

HOOFDSTUK 11

WATERBEHEER EN SCHEEPVAARTZORG

11.1	Introductie Waterbeheer en Scheepvaartzorg	138
11.2	Havenbedrijf / (Rijks)havenmeester	140

Duikers van de Defensie Duikgroep kunnen in havens schepen en kades controleren op verdachte objecten. Samengestelde teams voor havenbeveiliging is een gegarandeerde capaciteit.

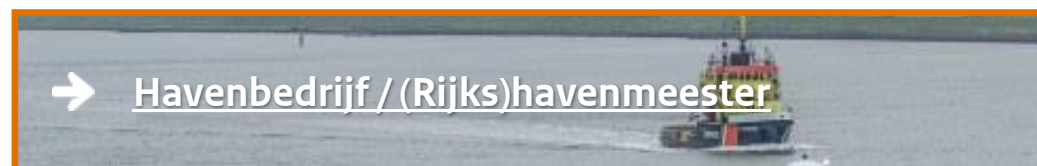
11.1 Introductie Waterbeheer en Scheepvaartzorg

Nederland is een land van water. Niet voor niets verdient het de bewonderenswaardige reputatie als het gaat om zeevaart en handel. Nederland beschikt over zeehavens, binnenhavens, belangrijke scheepvaartroutes en drukbevaren rivieren. Vandaar dat enkele veiligheidsregio's een zogenoemde vijfde kolom in hun structuur hebben opgenomen die zich bezighoudt met waterbeheer en scheepvaartzorg.

Binnen die kolom zijn Rijkswaterstaat (RWS), de waterschappen en indien van toepassing het havenbedrijf vertegenwoordigd.

Militair Adviseur in de regio

→ Havenbedrijf / (Rijks)havenmeester

→ Waterschap

→ Rijkswaterstaat

>>>

De volgende hoofdprocessen (vergelijk het ‘knoppenmodel’) vallen hieronder:

- Waterkering en waterkwantiteitsbeheer;
- Waterkwaliteitsbeheer;
- Nautisch verkeersmanagement;
- *Search and Rescue*;
- Informatiemanagement.

Waterkering, waterkwantiteitsbeheer en -kwaliteitsbeheer zijn taken die bij zowel Rijkswaterstaat als bij het waterschap zijn belegd. Het gaat er daarbij om wie voor het betreffende gebied verantwoordelijk is.

Nautisch verkeersmanagement is een taak die zowel bij Rijkswaterstaat als bij het havenbedrijf liggen.

Search and rescue is een taak die bij het havenbedrijf rust daar waar het in het havengebied zelf betreft. Wanneer het aansluit op een grootschalige reddingstaak dan valt dit proces onder de verantwoordelijkheid van de brandweer.

Informatiemanagement is het aggregaat van informatie dat bij alle drie organisaties afkomstig is.

De bevoegdheden van de Algemeen Commandant Waterbeheer en Scheepvaartzorg (ACWSZ) zijn begrensd door de bepalingen in de bestuurlijke netwerkkaarten. Verder komt de taakinvulling van de ACWSZ tot stand in overleg tussen de veiligheidsregio (VR), de waterschappen, RWS en het Havenbedrijf in die regio. Deze functionaris wordt dus op maat ingebed in de VR.

De waterschappen en de regionale diensten Rijkswaterstaat opereren in beginsel zelfstandig, zij het in afstemming met andere beheerders en met provincies.

Omdat de Hoofdingenieur-Directeur van de regionale dienst van RWS, net als de (Rijks)havenmeesters Rotterdam en Amsterdam, het hoofd Facilitair Steunpunt Nieuwe Haven te Den Helder en de directeur Kustwacht tevens rijksheer voor I&W zijn, kunnen zij sowieso deelnemers zijn in een Regionaal Beleids-team. Als het zinvol is een ACWSZ in de VR in te bedden zijn deze diensten ook

direct vertegenwoordigd in het Regionaal Operationeel Team

De burgemeester (of voorzitter veiligheidsregio) zou op grond van zijn noodbevelsbevoegdheid (inclusief het opperbevel) in verband met de openbare orde en veiligheid aan een beheerder zo nodig een bevel kunnen geven. Toepassing van het beginsel van subsidiariteit houdt echter in dat hij een verzoek tot interventie doet aan de Commissaris van de Koning of de minister van I&W (behalve indien de situatie dit niet toelaat). De burgemeester (of voorzitter veiligheidsregio) past hier dus in beginsel zijn bevoegdheden niet toe.

Voor het IJsselmeergebied en Waddenzee (met het Eems-Dollardgebied) gelden aparte afspraken inzake samenwerking. In beide gebieden wordt gewerkt met een coördinerend regionaal beleidsteam in geval van regiogrensoverschrijdende waterincidenten. Bij effecten in andere gemeenten / regio's worden daar één of meerdere regionale operationele teams en (regionale) beleidsteams inge-richt voor de bestrijding van de effecten op het eigen grondgebied.

Het zeegebied tot 1 kilometer buiten de kust is gemeentelijk / provinciaal ingedeeld. Het gezag van de minister van I&W krachtens de “Wet bestrijding ongevallen Noordzee” heeft in dit gebied voorrang boven het gezag van de burgemeester of voorzitter veiligheidsregio krachtens de Gemeentewet en Wet veiligheidsregio's. Dit heeft geen betrekking op de Waddenzee, het IJsselmeergebied (inclusief randmeren) en de Zuid-Hollandse en Zeeuwse Stromen.

11.2 Havenbedrijf / (Rijks)-havenmeester

Daar waar een haven is, vormt een havenbedrijf het bevoegd gezag. De havenbedrijven van Rotterdam en Amsterdam zijn vanzelfsprekend de meest bekende. Het havenbedrijf heeft naast de taak om de bedrijvigheid in de haven uit te baten ook formele taken die met veiligheid verband houden. Deze zijn meestal bij een divisie Havenmeester belegd.

De (Rijks)havenmeester heeft in het algemeen de volgende taken:

- zorg voor een vlotte afwikkeling van het scheepvaartverkeer;
- toezicht houden op **orde en veiligheid** in de haven.
- toezicht houden op naleving van de wet- en

regelgeving op het gebied van veiligheid, transport-, en milieuveiligheid;

- toezien op – en handhaving van nautische wet- en regelgeving;
- inspecteren op veiligheids- en milieuvoorschriften;
- bijdragen aan het bestrijden van incidenten;
- bediening van (zee)sluizen.

HOOFDSTUK 12

OVERIGE OVERHEDEN

12.1	Introductie	142
12.2	Rijksoverheid	143
12.3	Provincie	146
12.4	Rijkswaterstaat	147
12.5	Waterschap	155
12.6	RIVM	159

Sinds het dreigingsniveau substantieel is, worden bepaalde objecten door de Marechaussee bewaakt, zo ook het complex van de Staten-Generaal.

12.1 Introductie

Het Nederlandse staatsbestel is opgebouwd uit een bestuur en een gekozen volksvertegenwoordiging; zowel op rijks, provinciaal als gemeentelijk niveau.

Landelijk vormt de Staten-Generaal (Eerste en Tweede Kamer) de volksvertegenwoordiging en is de regering (de ministers in Het Kabinet) het bestuur. Onder aanvoering van een minister, vaak bijgestaan door één of meerdere staatssecretarissen, bepaalt een ministerie beleid voor een specifiek verantwoordelijkheidsgebied en controleren Eerste en Tweede Kamer dit.

De ministeries hebben elk hun gebied van verantwoordelijkheid. In meer of mindere mate ondersteunen ministeries elkaar bij de uitvoering van hun taak. Defensie, als uitgever van deze catalogus, is een ministerie dat dit zelfs tot één van de hoofdtaken rekent. Met Nationale Operaties biedt Defensie onder civiel (burger) gezag ondersteuning bij taken op Nederlands grondgebied. Niet dat

elk ministerie daar gebruik van kan en zal maken. Enkele ministeries worden echter zo vaak ondersteund dat het zinvol is ze in dit hoofdstuk te benoemen en beschrijven.

Naast de directe overheidsorganisaties beschrijft dit hoofdstuk ook de provincie, Rijkswaterstaat, het waterschap en het RIVM.

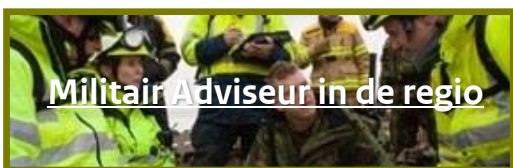
12.2 Rijksoverheid

Zoals gezegd geven ministeries – ook wel departementen genoemd – vorm aan het beleid van de regering. Het aantal ministeries verschilt per regeerperiode, maar meestal zijn het grotendeels dezelfde.

Diverse departementen hebben zogeheten ‘Rijksheren’ die namens hen de belangen in de regio vertegenwoordigen. Wanneer in een uitzonderlijke situatie de vitale infrastructuur van Nederland bedreigd wordt of ontregeld is, dan kunnen deze Rijksheren aanwijzingen geven om de meest gewenste situatie te bereiken. Rijksheren kunnen daartoe uitgenodigd worden bij een RBT, GBT of ROT.

Veel van deze Rijksheren komen in de andere paragrafen nog apart aan de orde, maar enkele die een prominente rol spelen tijdens crisissituaties behoeven hier al toelichting. Bestuurlijke netwerkkaarten geven het totaalbeeld.

Departementen of Rijksdiensten hebben vaak ook een eigen opsporingsdienst. De Fiscale Inlichtingen en Opsporingsdienst (FIOD-ECD) is daar een goed voorbeeld van. Er bestaan vier van dit soort opsporingsdiensten. Deze opsporingsdiensten maken graag gebruik van de capaciteiten van Defensie. Het feit dat er veelal geen convenant of arrangement bestaat voor die samenwerking maakt dat de politie in het onderzoek betrokken moet worden om vervolgens via de Politiewet de bijstand van Defensie te kunnen aanvragen. De opsporingsdiensten staan overigens ook bij het betreffende departement.

>>>

Justitie en Veiligheid

Het ministerie vervult een belangrijke taak op het gebied van nationale veiligheid. Hiertoe behoren organisaties als de NCTV, het NCC en het LOCC. Beschrijvingen van deze onderdelen staan in [paragraaf 3.3](#) bij 'Actoren in de Veiligheidsketen en Crisisbeheersing'.

Indien de situatie daarom vraagt zal de CdK ook als Rijksheer optreden voor het Ministerie van Justitie en Veiligheid. In dit geval zal het zaken m.b.t. rechtspleging betreffen. Voor de andere 2 poten van de 'beheersdriehoek' zijn Politie en Openbaar Ministerie verantwoordelijk en die zijn al in de Veiligheidsregio verankerd.

Naast het Openbaar Ministerie beschikt J&V nog over de Rijksrecherche.

Economische Zaken en Klimaat

De Rijksheer van Economische Zaken en Klimaat (EZ&K) heeft vanwege de verregaande privatisering vaak geen rol wanneer er een crisis op het beleidsterrein van EZ&K is maar heeft wel een informatiepositie. Voorheen waren de directeurs van de Kamers van Koophandel Rijksheer namens dit ministerie. Tegenwoordig heeft het ministerie 5 regioambassadeurs die die rol vervullen. De indeling van de regio's volgt die van de Kamers van Koophandel (zie afbeelding hiernaast).

EZ heeft ook een bijzondere rol vanuit de mijnbouwwet. Naast de mijnen en groeves vallen daar ook de *off-shore* installaties onder en ook de daarbij behorende rampenbestrijding. Hier treedt de Inspecteur-Generaal der Mijnen namens EZ op.

Daarnaast is EZ leidend bij schaarste in de maatschappij.

Regio-indeling zoals die door het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat wordt gebruikt.

- Noord
- Noordwest
- Oost
- Zuidwest
- Zuid

Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK)

De Commissaris van de Koning (CdK) is hier de Rijksheer die de belangen van BZK vertegenwoordigd. Zie hiervoor verder [paragraaf 12.3](#). De CdK is ook coördinerend rijksheer in zijn provincie.

Defensie

De Rijksheer is de Regionaal Militair Commandant (RMC). Zie hiervoor [paragraaf 14.2.1](#).

Financiën

De Nederlandsche Bank (DNB) heeft een rol als Rijksheer. Zij is verantwoordelijk voor de stabiliteit van de financiële sector, waaronder het betalingsverkeer.

Financiën heeft als opsporingsdienst de FIOD-ECD. Zij speuren bijvoorbeeld naar witwaspraktijken (ontduiking belastingen).

Infrastructuur en Waterstaat (I&W)

De belangrijkste directie binnen I&W in het kader van crisisbeheersing en rampenbestrijding is Rijkswaterstaat (RWS). Vandaar dat deze apart is opgenomen in [paragraaf 12.4](#). De Hoofdingenieur-Directeur (HID) van de regionale diensten van RWS treedt op als Rijksheer als het gaat over (water)wegen en oppervlaktewater. Drinkwater maakt ook deel uit van het gebied waar I&W over gaat.

I&W heeft als opsporingsdiensten de Inspectie Leefomgeving en Transport, en de ILT-IOD, de voormalige Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu Inlichtingen- en Opsporingsdienst (VROM-IOD).

Rijksheer namens dit ministerie zijn ook de 4 [Rijkshavenmeesters](#).

Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS)

Dit ministerie is verankerd in de Veiligheidsregio door de Directeur Publieke Gezondheid (DPG). Het RIVM treedt hier namens het ministerie adviserend op. Tijdens een crisis op het gebied van de volksgezondheid treedt meestal een inspecteur van de Inspectie voor de Gezondheidszorg als Rijksheer op.

Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW)

Onder dit ministerie ressorteert de inspectie SZW, waarin de Arbeidsinspectie en Sociale Inlichtingen en Opsporingsdienst (SIOD) zijn opgegaan.

Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV)

Het ministerie heeft een opsporingsdienst in de “Inlichtingen- en Opsporingsdienst van de Nederlandse Voedsel en Waren Autoriteit” (NVWA-IOD), voorheen de Algemene Inspectie Dienst.

Dit ministerie is leidend bij uitbraak van besmettelijke dierziekten. Afdeling 2 van de wet [Gezondheids- en welzijnswet voor dieren](#) regelt de bevoegdheden bij het ontstaan daarvan. Militairen kunnen op grond van de [Regeling aanwijzing ambtenaren Gezondheids- en welzijnswet voor dieren](#) belast worden met het toezicht op de naleving van regels (bijvoorbeeld vervoersverboden). De inzet zal altijd op basis van de regeling MSOB plaatsvinden.

12.3 Provincie

De provincie heeft al een lange geschiedenis en gaat terug tot in de 16^e eeuw. Toen al waren het geografisch afgebakende gebieden met aan het hoofd een stadhouder. Met de hervormingen die het Nederlandse staatsbestel heeft door- gemaakt is de positie en de invloed van de provincie meermaals herzien. Nog steeds is het de overheidslaag tussen rijk en de gemeenten. Daar waar de ge- meente te klein en de nationale overheid te groot is, heeft de provincie nog steeds een aantal toezichtstaken.

Het provinciaal bestuur bestaat uit Gedeputeerde Staten met Provinciale Staten als de volksvertegenwoordiging en is verantwoordelijk voor:

- ruimtelijke ordening;
- verkeer en vervoer (niet voor niets spreken we van provinciale wegen);
- economie, agrarische zaken;
- milieu (zij treedt hier vaak op als bevoegd gezag voor bedrijven met een complexe milieuvergunning);
- recreatie;
- natuur en landschap;
- welzijn;
- cultuur;
- bestuurlijke organisatie;
- toezicht op de waterschappen en op de financiën van de gemeenten.

De Commissaris van de Koning (CdK) is voorzitter van het provinciaal bestuur én heeft tevens een taak als vertegenwoordiger van de landsregering (rijksorgaan) in de provincie. Hoewel de CdK bestuurlijk hiërarchisch bovenge- schikt is aan burgemeesters, heeft de CdK geen doorslaggevende stem bij be- stuurlijke besluiten die bij de bestrijding van een bovenlokale ramp of crisis worden genomen.

Ten tijde van de Wet Rampen en Zware Ongevallen (WRZO) had de CdK nog een prominente rol in de keten en dus rechtstreeks invloed op de aanvraag van mi- litaire bijstand. Nu lopen de lijnen vanuit de Veiligheidsregio rechtstreeks naar de overheid (LOCC en ministeries).

Commissarissen van de Koning hebben nu de bevoegdheid tot het geven van ‘Aanwijzingen’. Wel omtrent de samenwerking binnen het regionaal beleids- team maar niet over de genomen besluiten (bestuurlijk noch operationeel). De bevoegdheid hiertoe ligt tegenwoordig bij de voorzitter van de veiligheidsregio.

Als een ramp zich uitstrekt over meerdere veiligheidsregio's, heeft de CdK wel ruimere bevoegdheden als het gaat om inhoudelijke aansturing van de bestrij- ding.

In het geval van bovenregionale rampen zijn voorzitters van de veiligheidsre- gio's, de CdK's en de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) in ieder geval geroepen elkaar goed op de hoogte te houden. De provincie kan ertoe besluiten om in tijden van crisis en rampenbestrijding ook een crisis- beraad bijeen te roepen. Zij nodigt dan ook de betrokken Rijksheren uit om aan dat overleg deel te nemen.

De CdK heeft ook een toezichthoudende taak op de veiligheidsregio's, zowel in de 'koude' als 'warme' fase. Hij ziet met name toe op de samenwerking binnen het RBT, de rapportages over rampen en crises en de crisisplannen. Bovendien legt hij ook regelmatig werkbezoeken af aan de gemeenten in zijn provincie. Welke bevoegdheden de CdK daarin heeft en hoe hij zijn toezicht moet uitoefe- nen ligt vast in een ambtsinstructie uitgegeven door de minister van BZK.

In de regeling MSOB (Militaire Steunverlening in het Openbaar Belang) is het ook voor de CdK, net als de burgemeester en de dijkgraaf, mogelijk militaire steun aan te vragen wanneer hij dat nodig acht.

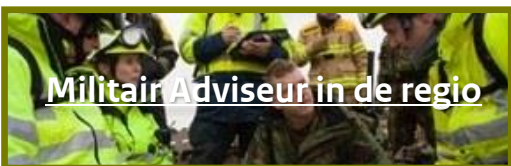

12.4 Rijkswaterstaat

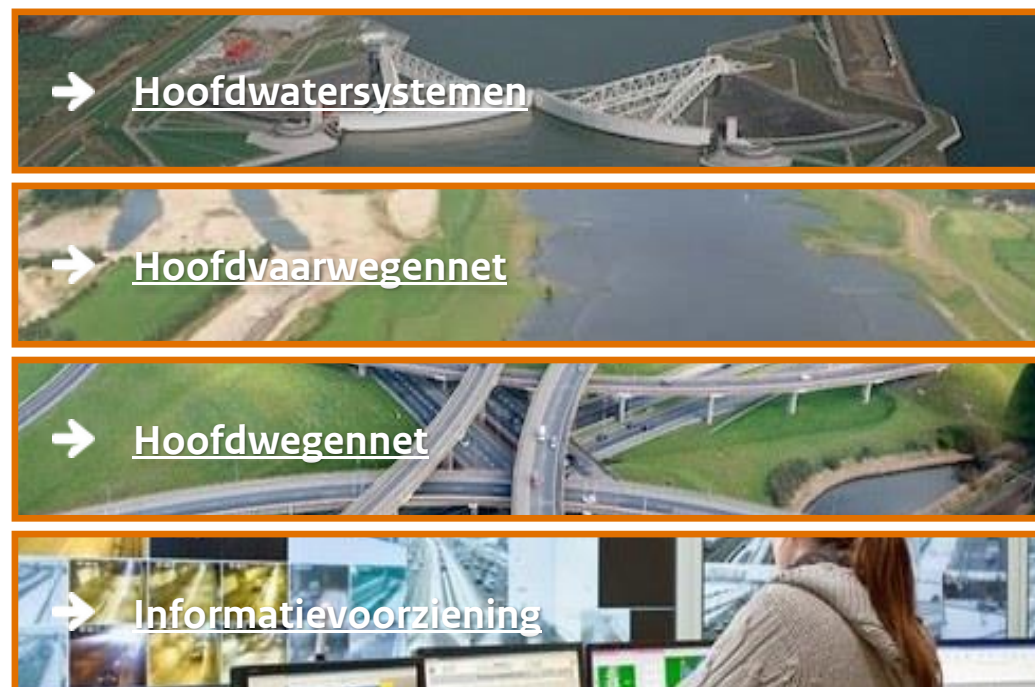
Rijkswaterstaat (RWS) is de uitvoeringsorganisatie van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (I&W).

Enkele kenmerken van de organisatie:

- circa 9.000 medewerkers;
- regionaal georganiseerd, centraal aangestuurd;
- sinds 2006 een agentschap;
- een budget van circa 4,1 miljard euro in 2018.

Militair Adviseur in de regio

>>>

De Missie van Rijkswaterstaat is samenwerken aan een veilig, leefbaar en bereikbaar Nederland:

- beschermen van Nederland tegen overstromingen ('droge voeten');
- beheren en ontwikkelen van de Rijkswegen (vlot en veilig verkeer over de weg);
- beheren en ontwikkelen van de Rijkswaarswegen en -wateren (vlot en veilig verkeer over water);
- inzetten op een duurzame leefomgeving (voldoende en schoon oppervlaktewater);
- betrouwbare en bruikbare informatie.

Hoewel de organisatie van oudsher sterk regionaal georiënteerd was, heeft RWS zich in de laatste decennia ontwikkeld tot één landelijke organisatie. Dit verklaart tevens waarom het soms afhankelijk is van het crisistype en de crisislocatie om te kunnen bepalen welk RWS-onderdeel in eerste aanleg verantwoordelijk is.

Voor ketenpartners is het van belang om te weten welk onderdeel van RWS in eerste aanleg verantwoordelijk is voor het bestrijden van een crisis. Daarbij geldt als algemeen uitgangspunt: doet een crisistype zich binnen één regio voor, dan is het betrokken regionale RWS-onderdeel verantwoordelijk voor de afhandeling van de situatie. In de operationele afhandeling zijn tevens medewerkers van andere RWS-onderdelen betrokken.

Bij regio-overstijgende crisistypen op wegen en vaarwegen (behoudens de Noordzee) schaalst RWS op naar een Corporate Crisis Team (CCT) waarin afvaardigingen vanuit betrokken regionale en landelijke RWS-onderdelen samenkomen. De operationele afhandeling vindt weliswaar nog steeds in de regio plaats, maar dit CCT stuurt de operatie strategische aan.

Ten slotte is het denkbaar dat er bijvoorbeeld een cyber-aanval of een andere verstoring is van de informatievoorziening van RWS. Het is logisch dat hierbij het specifiek verantwoordelijke organisatieonderdeel aan zet is. In dit laatste geval zal bijvoorbeeld de Centrale Informatievoorziening (CIV) een rol spelen.

12.4.1 Organisatie

Rijkswaterstaat is organisatorisch onderverdeeld in een zevental regionaal opererende organisatieonderdelen en een achttal landelijk opererende organisatieonderdelen.

12.4.1.1 Regionale onderdelen

RWS Noord-Nederland (RWS NN)

provincies Groningen, Friesland en Drenthe, inclusief het Waddengebied.

RWS West-Nederland Noord (RWS WNN)

provincie Noord-Holland, met extra nadruk op de Randstad, Amsterdam en Schiphol.

RWS West-Nederland Zuid (RWS WNZ)

provincie Zuid-Holland, met extra nadruk op Den Haag, Rotterdam en gehele Rijnmondgebied.

RWS Oost-Nederland (RWS ON)

provincies Gelderland en Overijssel.

>>>

Waterstaat

De vaststelling van Christiaan Brunings' Plan tot beheeringhe van de Waterstaat in de Bataafse Republiek op 24 mei 1798 wordt beschouwd als de geboorte van de Rijkswaterstaat (RWS). In de beginperiode volgen reorganisaties elkaar snel op; het begrip Waterstaat blijft steeds in de naamgeving terug komen. Het Bureau van de Waterstaat is vanaf 1798 de centrale organisatie. De grondwetswijziging van 1848 en de daarop volgende Provinciewet van Thorbecke bood de provincies de gelegenheid eigen waterstaatsdiensten in te stellen. Zo ontstonden er Provinciale Waterstaten en de centrale organisatie werd ter onderscheiding aangeduid als 's Rijks Waterstaat aanvankelijk niet aan elkaar geschreven. Pas vanaf ongeveer 1880 ontstond het gebruik om de naam als een woord te schrijven: Rijkswaterstaat.

RWS Midden-Nederland (RWS MN)

provincies Utrecht en Flevoland, inclusief de randen van de omliggende provincies.

RWS Zuid-Nederland (RWS ZN)

globaal provincies Noord-Brabant en Limburg.

RWS Zee en Delta (RWS ZD)

provincie Zeeland, Deltawerken, Noordzee, Nederlandse Kust, nautisch beheer omgeving Bonaire, Saba en St. Eustatius.

12.4.1.2 Landelijk Opererende Onderdelen

Rijkswaterstaat kent sinds 2013 acht organisatieonderdelen die regio-overstijgend actief zijn:

RWS Verkeer- en Watermanagement (RWS VWM).

Dit is vanuit crisisbeheersingsoogpunt gezien zonder meer het belangrijkste RWS-onderdeel. Denk maar aan crisistypen die hierop betrekking hebben en regio-overstijgend zijn. Bij crisesbestrijding is er nauwe samenwerking met het regionale RWS-onderdeel. De HID (Hoofdingenieur-Directeur, de hoogste directeur van ieder RWS-onderdeel) van VWM is bovendien zeggend 'proceseigenaar crisisbeheersing' voor geheel Rijkswaterstaat.

RWS Centrale Informatievoorziening (RWS CIV).

Dit onderdeel is te beschouwen als het ICT-bedrijf van RWS. De dienst is tevens verantwoordelijk voor beheer en levering van grote hoeveelheden data, areaalgegevens, verkeerscentrales enz. alsmede het Security Operations Center (SOC) waarvandaan de 'Cyber'-component van RWS wordt beveiligd.

RWS Ruimte voor de Rivier (RWS RvdR).

Rijkswaterstaat werkt samen met waterschappen, gemeenten en provincies aan het rijksprogramma "Ruimte voor de Rivier": maatregelen die onze rivieren op

34 plaatsen meer ruimte geven. Dit programma zorgt voor de veiligheid van vier miljoen inwoners in het rivierengebied en bovendien voor een omgeving met kansen voor recreatie, economie en ecologie.

RWS Water, Verkeer en Leefomgeving (RWS WVL).

WVL staat voor de kwaliteit van de drie bovengenoemde RWS netwerken: het hoofdwegennet, het hoofdvaarwegennet en de hoofdwatersystemen; met aandacht voor de leefomgeving (nu en in de toekomst). Dit onderdeel levert met name een bijdrage op het gebied van strategie, visie, advies, monitoring, kwaliteitsnormering en -borging.

RWS Grote Projecten en Onderhoud (RWS GPO).

GPO zorgt ervoor dat de RWS netwerken beschikbaar zijn en blijven door middel van het realiseren van grote aanleg- en onderhoudsprojecten.

RWS Programma's, Projecten en Onderhoud (RWS PPO).

PPO realiseert infrastructuurprojecten tot 65 miljoen euro.

RWS Corporate Dienst (RWS CD).

Verzorgt een groot aantal taken op het gebied van HRM, communicatie, facilitaire- en financiële dienstverlening, bestuurlijk Juridische zaken en vastgoed.

RWS Bestuursstaf (RWS BS).

Het bestuur ziet toe op het functioneren van de organisatie als geheel, waarbij het accent ligt op de strategische sturing en besluitvorming. In het bestuur is niet elk organisatieonderdeel maar wel elk primair proces van RWS vertegenwoordigd.

>>>

12.4.1.3 De Netwerkcentra

De landelijke organisatie RWS WVL heeft 3 netwerkcentra die onderdeel uitmaken van de respectievelijke netwerken: Hoofdwatersystemen (HWS), Hoofdvaarwegennet (HVWN) en Hoofdwegennet (HWN). Hierna worden deze kort toegelicht. Verkeer-, watermanagement en informatievoorziening zijn hun hoofdtaken.

Watermanagementcentrum Nederland (WMCN)

Het WMCN in Lelystad is één van de drie netwerkcentra van Rijkswaterstaat. Het Watermanagementcentrum is hét centrum voor kennis en informatie over het hoofdwatersysteem in Nederland en draagt bij aan een uniform en optimaal management van het watersysteem.

Hoofdwatersystemen (HWS)

Verkeerscentrum Nederland (VCNL)

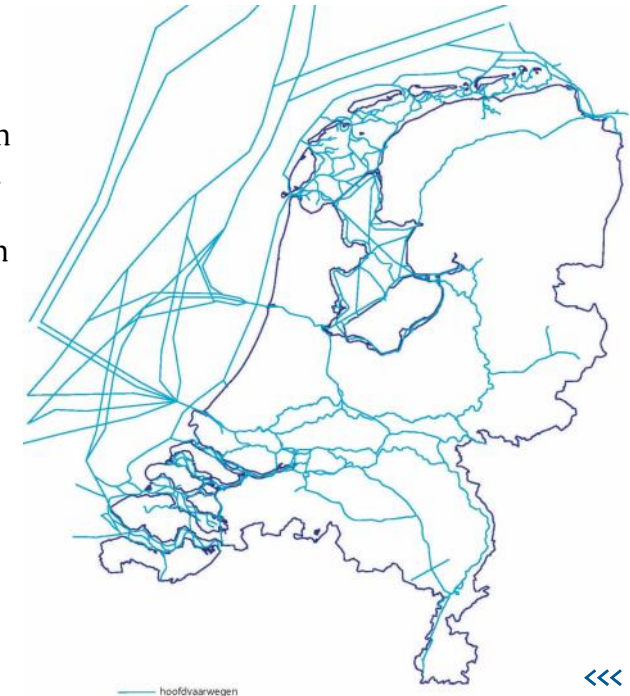
Het VCNL in Utrecht is verantwoordelijk voor de verkeersinformatie en het landelijk verkeersmanagement. Voor verkeersinformatie wordt samengewerkt met marktpartijen zoals de ANWB en de VerkeersInformatieDienst (VID).

Hoofdwegennet (HWN) ↑ en ↓ Hoofdvaarwegennet (HVWN)

ScheepvaartVerkeersCentrum (SVC)

Het SVC te Rotterdam zet zich in voor een betrouwbare vaarweg. Samen met de overige RWS-diensten wordt gewerkt aan een uniform en optimaal management van het scheepvaartverkeer.

12.4.2 Hoofdwatersystemen

Dit netwerk heeft als taken:

- beschermen van ons land tegen overstromingen ('droge voeten');
- werken aan een land met voldoende en schoon oppervlaktewater.

Beheergebied:

- 90.184 km² oppervlaktewater
- 35 kilometer duinen
- 214 kilometer dijken en dammen
- 10 stuwen
- Afsluitdijk en Houtribdijk
- 4 stormvloedkeringen

Tankdozer

Wanneer in slecht begaanbaar terrein toch een veelzijdig inzetbaar stuk gereedschap nodig is, is de genietank een oplossing. Deze kan hoge duw en trekkrachten realiseren.

Waarneming

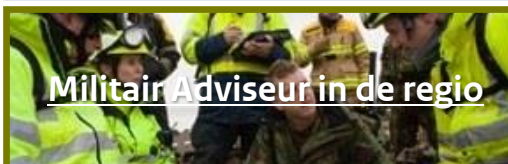
Defensie heeft middelen, geschikt voor observatie. Infrarood- en warmtebeeldapparatuur, radar, video, etc. gedragen door vliegtuigen, helikopters, of UAS, maar ook door RPV's.

Tijdelijke wegverharding

Wanneer een terrein onbegaanbaar is voor normale voertuigen, rolt de MLC-70 een wegmat uit om het weer begaanbaar te maken. Voorbeeld van toepassing is een *bypass* bij een afgesloten stuk autosnelweg. Maar ook ontsluiting van een evenemententerrein is mogelijk.

Duikers

De duikers van Defensie zijn in staat onderwater inspecties uit te voeren en reparatie- en constructiewerk te verrichten.

12.4.3 Hoofdvaarwegennet

Het beheren en ontwikkelen van de rijkswaarden en -wateren.

Beheergebied:

- 2.137 kilometer kanalen en rivieren,
- waarvan 1.462 kilometer hoofdtransportas
- 5.472 kilometer vaarweg in open water
- 84 sluizen
- 281 bruggen

Areaal voor 'nat' verkeersmanagement:

- 10 'natte' verkeerscentrales, 1 landelijk scheepvaartverkeerscentrum
- 12 verkeersposten
- Circa 120 patrouille-, meet- en oliebestrijdingsvaartuigen.

Waarneming

Defensie heeft middelen, geschikt voor observatie. Infrarood- en warmtebeeldapparatuur, radar, vi-

deo, etc. gedragen door vliegtuigen, helikopters, of RPAS, maar ook door RPV's.

Tankdozer

Wanneer in slecht begaanbaar terrein toch een veelzijdig inzetbaar stuk gereedschap nodig is, is de genietank een oplossing. Deze kan hoge duw- en trekkrachten realiseren.

Kruiend ijs springen

Eén van de taken van de Genie in het gevecht is het opruimen en het opwerpen van hindernissen. De Genie beschikt over experts op het gebied van gebruik van springstoffen om (indien noodzakelijk) kruiend ijs te laten springen.

Pontons

Defensie beschikt over pontons die zowel incidenteel als samengesteld tot een drijvende brug inzetbaar zijn. In combinatie met werkschepen ontstaat een werkplatform dat machines in de nabijheid van een plaats incident op het water brengt.

Duikers

De duikers van Defensie zijn in staat onderwater inspecties uit te voeren en reparatie- en constructiewerk te verrichten.

Havenbescherming

De duikers van de DDG kunnen onderwater de bodem, vaartuigen, kades, objecten en keringen onderzoeken op schade, manipulaties, aanwezigheid van verdachte voorwerpen, etc. Meer over havenbescherming: [Samengestelde eenheid](#). Dit is een [gegarandeerde capaciteit](#).

12.4.4 Hoofdwegennet

Taak: het beheren en ontwikkelen van rijkswegen.

Beheergebied:

- 3.042 kilometer snelweg inclusief verkeers-signalering
- 1.491 kilometer op- en afritten en verbindingswegen
- 45 spitsstroken
- 2.774 viaducten
- 23 tunnels
- 748 beweegbare en vaste bruggen
- 18 ecoducten

Verkeersmanagement:

- 5 regionale verkeerscentrales en 1 landelijk verkeerscentrum (VCNL)
- 108 rijbaanbrede Dynamische Route Informatie Panelen (DRIP's) en 350 berm-DRIP's
- 2.000 camera's
- dynamische verkeersmanagementsystemen
- route-informatiesystemen

Bruggen

De brugleggende tank of de "Leguaan" kan snel een stevige brug leggen tussen twee landhoofden. Deze bruggen hebben een draagvermogen van 70 ton.

Mattenlegger

Wanneer een terrein onbegaanbaar is voor normale voertuigen, rolt de MLC-70 een wegmat uit om het weer begaanbaar te maken. Voorbeeld van toepassing is een *bypass* bij een afgesloten stuk autosnelweg.

Bouwmachines

Defensie beschikt ook over standaard industriële bouwmaschinen zoals de wiellaadschop en kleine graafmachines.

Logistiek

De diepladers van Defensie ("Tropco") kunnen ondersteunen bij het afvoeren van wrakken en afgevallen lading.

12.4.5 Informatievoorziening

Vlotte doorstroming van het verkeer is belangrijk. Zowel op het water als op de weg: Verkeer en watermanagement. Rijkswaterstaat heeft daarvoor diverse verkeerscentrales die toezicht houden op de doorstroming. Op het moment dat zich een incident voordoet is alles erop gericht de doorstroming zo snel mogelijk weer op gang te helpen. Informatievoorziening moet verkeersdeelnemers en hulpdiensten daartoe in staat stellen.

Waarneming

Defensie heeft middelen, geschikt voor observatie. Infrarood- en warmtebeeldapparatuur, radar, video, etc. gedragen door vlieg-, vaar en voertuigen, helikopters, of UAS, maar ook door RPV's.

Mattenlegger

Wanneer een terrein onbegaanbaar is voor normale voertuigen, rolt de MLC-70 een wegmat uit om het weer begaanbaar te maken. Voorbeeld van toepassing is een *bypass* bij een afgesloten stuk autosnelweg.

Duikers

De duikers van Defensie zijn in staat onder water constructiewerk te verrichten: slijpen, zagen, lassen. Zij kunnen dus provisorisch een gat dichten in een scheepshuid zodat verdere lekkage niet mogelijk is of het schip weer waterdicht wordt en gelicht kan worden.

12.5 Waterschap

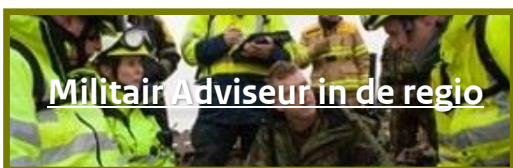
Nederland is een land van water. Een groot deel ervan ligt beneden de zeespiegel. (Grond)waterbeheer is daardoor al eeuwenlang een belangrijke taak om ons land droog te houden en de bodem geschikt te laten zijn voor landbouw. Tegelijk werd grondgebied (terug)gewonnen door inpolderingen en bemaling.

Waterwegen meanderen dwars door gemeente- en provinciegrenzen. Aangezien plaatselijke belangen beïnvloed worden door wat er bovenstrooms en benedenstrooms, aan de kust en door waterbeheersing wordt uitgevoerd, zijn in de loop der jaren hoogheemraadschappen, polderdistricten en waterschappen ontstaan. Nog steeds hebben deze waterschappen hun grenzen op de waterkeringen of afbakeningen van stroomgebieden liggen. In [bijlage 10](#) is de kaart van Nederland opgenomen met daarin de waterschappen. De Nederlandse water- en hoogheemraadschappen zijn verenigd in een koepelorganisatie, de Unie van Waterschappen.

De volgende taken worden tot de taken van het waterschap gerekend:

- waterkeringszorg;
- waterkwantiteitsbeheer (voldoende water);
- waterkwaliteitsbeheer (schoon oppervlaktewater).

Vanwege doelmatigheid vervult het waterschap soms ook nevensgeschikte werkzaamheden. Een voorbeeld daarvan is vaarwegenbeheer. Normaal be-

Waterschappen

Het oudste waterschap dateert al van 1255 (Hoogheemraadschap van Rijnland). Al eerder werkten dorpen en buurtschappen samen om de waterhuishouding te regelen. De oudste samenwerking vond plaats in Utrecht omstreeks 1122, toen twintig buurtschappen samenwerkten voor een afdamming van de Kromme Rijn onder Wijk bij Duurstede. Het is dus een zeer oude en in de wereld unieke bestuurslaag. Sinds 1848 is deze in de Grondwet verankerd.

Ooit waren er 1.200 waterschappen, polderdistricten en dergelijke. Anno 2018 zijn er na vele fusies en herindelingen nog 21 waterschappen over.

→ Beheer Waterkeringen

→ Beheer waterkwantiteit

→ Beheer waterkwaliteit

>>>

Wat het wegenbeheer betreft, gaat het om de wegen en fietspaden buiten de bebouwde kom. Over het algemeen lopen deze wegen door polders, over dijken en in afgelegen gebieden. Ook zorgt het waterschap bij deze wegen voor onderhoud van de wegen, maar ook van de berm en langs de wegen.

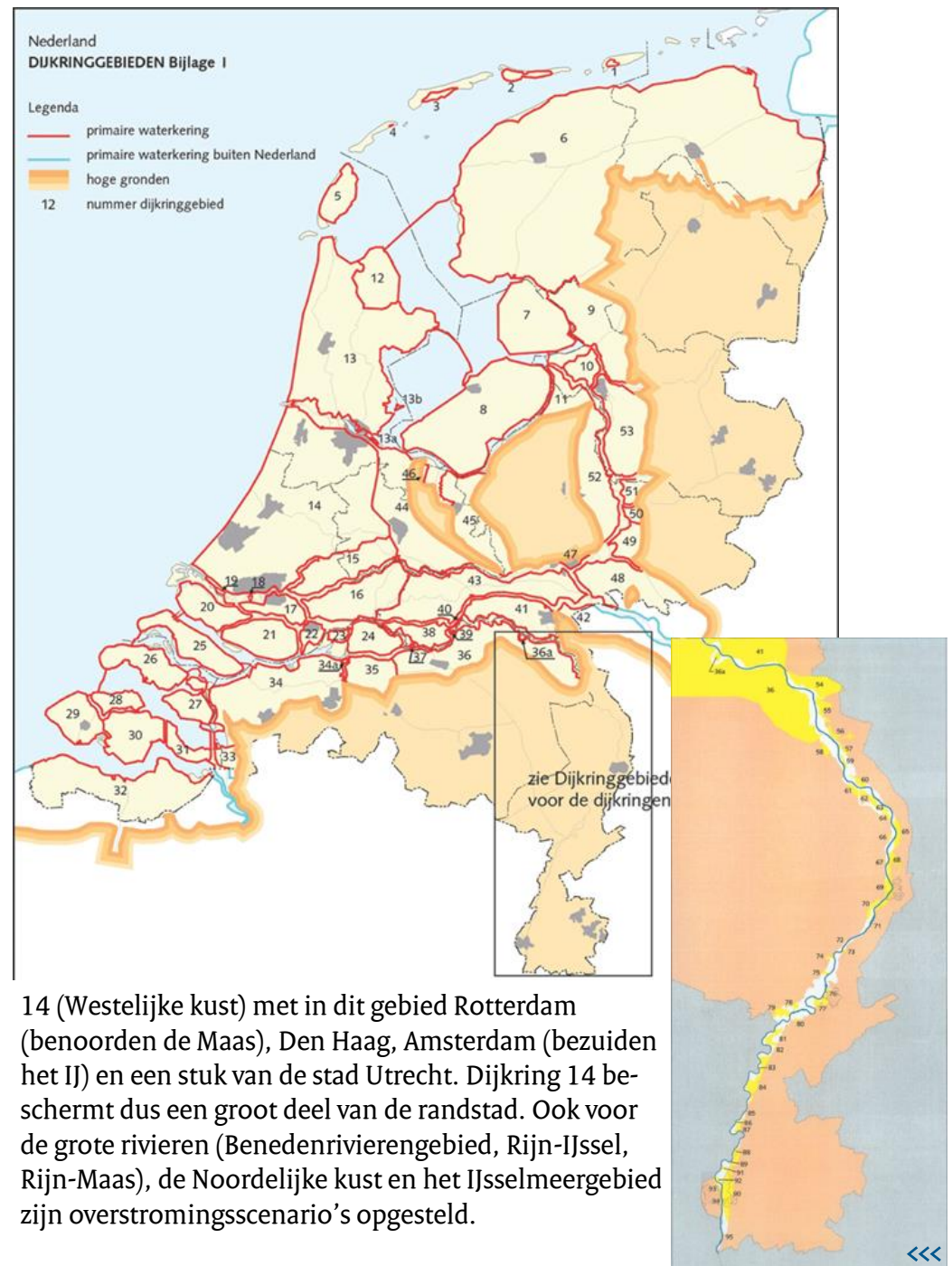
De dijkgraaf is de voorzitter van het Waterschap en heeft zitting in zowel het gekozen algemeen bestuur en in het dagelijks bestuur. Een dijkgraaf heet ook wel watergraaf als er geen belangrijke dijken binnen zijn waterschapsgrenzen liggen.

Aangezien de dijkgraaf de vertegenwoordiger is van een waterschap en bij dreiging van dijkdoorbraak of wateroverlast de partij is met deskundigheid en beheer over dijken en gemalen, is hij de aangewezen persoon om bij de crisisbeheersing of rampenbestrijding betrokken te zijn. Hij wordt dan als Rijksheer uitgenodigd.

Waterkeringen met een essentiële functie zijn dijkkringen. De oudste dijkkring (de Westfriese omringdijk) stamt van omstreeks 1250 en maakt nu deel uit van “Dijkkring 13”. Deze vormt een geografische begrenzing in de crisis- en rampenbestrijdingsplannen.

Er zijn sinds 2006 in totaal 95 dijkringen (of dijkringgebieden). Voor die tijd waren de dijken in oostelijk Noord-Brabant en Limburg (stroomgebied van de Maas) niet als dijkringen aangemerkt. Een overzichtskaart van Nederlandse Dijkringen staat hiernaast.

Een scenario in de nationale crisbeheersingsplannen is die van de Ergst Denkbare Overstroming (EDO). Het betreft hier met name aantasting van Dijkkring

12.5.1 Beheren waterkeringen

Situational awareness

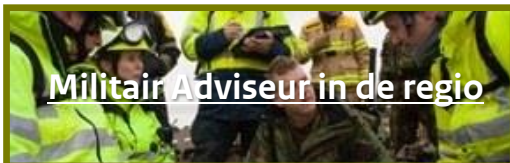
Personele capaciteit

Bewaken

Genie-capaciteit

Militair Adviseur in de regio

Hoofdprocessen Waterschap

Hoofdprocessen Waterbeheer en scheepvaartzorg

Situational awareness

Defensie kan ondersteunen bij het beheer van waterkeringen door betrouwbaar overzicht van de plaatselijke situatie te bieden, bijvoorbeeld vanuit de lucht door inzet van onder andere helikopters.

Maar ook F-16 gevechtsvliegtuigen met infrarood-camera's hebben hun nut inmiddels bewezen. Zij kunnen waterbewegingen door en onder de dijk in beeld brengen.

Personeel

Regelmatige langdurige inspecties van omvangrijke dijkvakken en kades doet een zwaar beroep op het personeel van Waterschappen. Extra militaire manschappen toonden hun waarde de afgelopen jaren al vaker aan.

Bewaken

Voor het bewaken van dijkvakken, kades en risico-gebieden kan Defensie extra personeel leveren. Bijvoorbeeld wanneer dijken zijn afgesloten voor het verkeer.

Geniecapaciteit

Voor noodreparaties, extra beschermende maatregelen, creëren van toegang, etc. kan de Genie een uitgebreid assortiment aan capaciteiten ter beschikking stellen, zowel boven- als onderwater.

12.5.2 Beheren waterkwantiteit

Lenspomp

Technische ondersteuning van het Waterschap met brandweermiddelen is zonder meer mogelijk. Een lenspomp met een capaciteit van 210 m³/h maakt het mogelijk een ondergelopen gebied leeg te pompen of uitgevallen gemalen te vervangen.

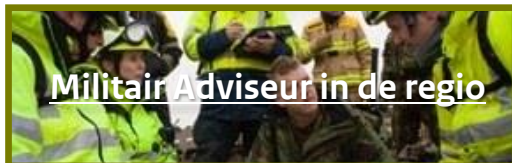

Brandweermiddelen

12.5.3 Beheren waterkwaliteit

Oliescherm

Daarnaast beschikt de Marinebrandweer over een 400 meter lang oliescherm in een container verpakt. Dat kan worden ingezet tot windkracht 5.

Militair Adviseur in de regio

Hoofdprocessen Waterschap

Hoofdprocessen Waterbeheer en scheepvaartzorg

12.6 RIVM

Al meer dan 100 jaar beschermt en bevordert het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) de gezondheid van de bevolking en de kwaliteit van het leefmilieu. In 1909 begon het RIVM met een kleine groep onderzoekers die cholera en andere ernstige ziektes bestreed. Levens redden was hun belangrijkste drijfveer.

Intussen is het uitgegroeid tot een omvangrijk kennisinstituut en als betrouwbare adviseur voorziet het RIVM de overheid van onafhankelijke kennis op het gebied van gezondheid en milieu. Het gaat daarbij om onderwerpen als infectieziekten, vaccinaties, bevolkingsonderzoeken, leefstijl, voeding, geneesmiddelen, milieu, duurzaamheid en veiligheid. RIVM doet dit door middel van de pijlers onderzoek, advies, regie en uitvoering.

Concreet zijn de taken:

- beleidsondersteuning; nationale coördinatie;
- preventie- en interventieprogramma's;
- informatie aan professionals en burgers;
- kennisontwikkeling en onderzoek;
- ondersteuning aan inspecties;
- calamiteitenfuncties.

Opdrachtgevers zijn voornamelijk ministeries, inspecties en internationale or-

ganisaties, zoals de Europese Unie en de Verenigde Naties. Daarnaast heeft het veel nationale en internationale partners en bouwt de organisatie aan nieuwe netwerken en multidisciplinaire samenwerkingsverbanden. In Nederland wordt onder andere samengewerkt met TNO, NIVEL, KNMI en diverse universiteiten.

Wetenschappelijk onderzoek legt het fundament onder de taken van het RIVM. Het gaat dan om expertise over:

- infectieziekten en vaccinologie;
- volksgezondheid en zorg;
- milieu en veiligheid.

→ Infectieziekten en vaccinologie

→ Volksgezondheid en zorg

→ Milieu en veiligheid

>>>

Landelijke Coördinatie Infectieziekten

Bij een uitbraak van infectieziekten is de LCI (Landelijke Coördinatie Infectieziekten) verantwoordelijk voor de inhoudelijke advisering aan overheid en professionals over de bestrijding van de uitbraak en implementatie van landelijk beleid. De LCI coördineert zowel de bestrijding van infectieziekten in Nederland als de daarmee samenhangende communicatie om op landelijk en regionaal niveau adequaat en snel te kunnen handelen.

De LCI draagt bij aan het onderhoud en de inrichting van het professionele bestrijdingsnetwerk. Dit bestaat uit onder meer deskundigen van de GGD-organisaties en zorginstellingen alsmede eerstelijnszorg- en arboprofessionals. Daarnaast is het centrum verantwoordelijk voor de medisch-inhoudelijke aansturing van het Rijksvaccinatieprogramma (RVP) en voor de uitvoering van de medisch-inhoudelijke aspecten van de hieprikscreening bij pasgeboren baby's (NHS) en de screening van zwangere vrouwen.

Outbreak Managementteam (OMT)

Wanneer bestaande richtlijnen of draaiboeken te weinig houvast bieden, komt een zogeheten *Outbreak Managementteam* (OMT) bij elkaar. Dit was bijvoorbeeld het geval bij de Mexicaanse griep in 2009 (H1N1) en bij COVID-19 in 2020 (SARS CoV-19). Hieraan nemen specialisten deel die veel van de desbetreffende ziekte afweten. Een OMT kan binnen korte tijd bijeenkomen, werkt volgens vastgelegde draaiboeken en stelt een bestrijdingsadvies op.

Op basis van het OMT-advies bepaalt de minister hoe de infectieziekte wordt bestreden. Dit gebeurt in een bestuurlijk afstemmingsoverleg dat functioneert onder verantwoordelijkheid van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS). Als het gaat om een ziekte die via dieren wordt overgedragen op mensen (zoönose) is ook het ministerie van Economische Zaken en Klimaat hierin vertegenwoordigd. Voorbeelden hiervan zijn geweest de Q-koorts-epidemie, de ebola-uitbraak in West-Afrika, COVID-19 (ook gevonden op nertsen) of de toename van ziekte door meningokokken W.

Volksgezondheid

Het RIVM is hét expertise- en regiecentrum van de overheid dat kennis vernieuwt, verzamelt, genereert, integreert en toepasbaar maakt voor het publieke domein. Het draagt daarmee duurzaam bij aan de bevordering van de gezondheid van de bevolking en het leefmilieu en de bescherming tegen risico's op gezondheidsschade en aantasting van het leefmilieu.

Het RIVM zorgt ervoor dat bruikbare en onafhankelijke kennis beschikbaar komt voor de rijksoverheid en de lagere overheden, om beleid te formuleren en maatregelen te nemen. Daarnaast heeft het RIVM landelijke regietaken en uitvoeringstaken op het gebied van volksgezondheid en milieu.

In Nederland worden taken op het gebied van de volksgezondheid in Nederland decentraal uitgevoerd. Daardoor groeit bij het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) de behoefte aan overzicht en de mogelijkheid om waar nodig bij te sturen, waar dat nodig is. Daarvoor is als eerste adequate kennis nodig.

Het RIVM is gevraagd om de nationale coördinatie van een aantal onderwerpen op zich te nemen. Bij het RIVM zijn daartoe het Centrum voor Infectieziektebestrijding, het Centrum voor Bevolkingsonderzoek en het Centrum voor Gezond Leven opgericht. Deze centra ondersteunen het beleid, coördineren de uitvoering, zorgen voor richtlijnen en draaiboeken en zijn een belangrijke vraagbaak voor professionals in het veld.

Tussen Defensie en het RIVM bestaat een samenwerking. Er wordt kennis en ervaring uitgewisseld en er worden gezamenlijk scenario's uitgewerkt.

12.6.1 Infectieziekten en vaccinologie

Wanneer er een acute dreiging is van infectieziekten, voedselveiligheid of op milieugebied, dan heeft Defensie een assortiment aan mogelijkheden om de civiele diensten te ondersteunen.

Dat loopt uiteen van bewaken en beveiligen, overzicht krijgen van het incident, ontsmetten, ontruimen tot evacueren en opvangen.

Dit is een [gegarandeerde capaciteit](#).

Ontsmetten

Mobiele medische capaciteit

Tentenkampen

Transporteren

Stafcapaciteit

Militair Adviseur in de regio

Hoofdprocessen van RIVM

Ontsmetting

Defensie heeft gespecialiseerde eenheden op het gebied van ontsmetting.

Tentenkamp of Veldhospitaal

Bij ramp of crisis kan Defensie een mobiel hospitaal realiseren op nagenoeg iedere gewenste locatie. Ook plaatst zij een gewoon tentenkamp om tijdelijke behandelplekken of tijdelijke overnachtingsgelegenheden te creëren.

Logistieke capaciteit

Het materieel van Defensie staat bekend om zijn mobiliteit. Logistieke ondersteuning vindt plaats over de weg, over het water en door de lucht.

Stafcapaciteit

Bij een tekort aan functionarissen om grote operaties aan te sturen kan Defensie stafofficieren inzetten om steun te verlenen en grote planningsopgaven te verwerken.

12.6.2 Milieu en veiligheid

CBRN-detectie

De CBRN-respons is gegarandeerd in het convenant. Met alle expertise die aanwezig is in het Defensie CBRN Centrum (DCBRNC) is een capaciteit opgebouwd, die bestaat uit een Advies en Assistentie Team (A&A Team) en een Detectie, Identificatie en Monitoring Team (DIM Team).

Met name DIM is in ontwikkeling. Dit wordt momenteel nog uitgevoerd met tijdelijke voertuigen en middelen. Binnen afzienbare tijd beschikt de eenheid over gespecialiseerde voertuigen die alle capaciteiten aan boord hebben om stoffen te analyseren en te identificeren.

Dit is een [gegarandeerde capaciteit](#).

Ontsmetting voertuigen

Het CBRN-ontsmettingssysteem (Chemisch Biolo-

gisch Radiologisch en Nucleair) ontsmet voertuigen, uitrusting, wegen en terrein. Dit is noodzakelijk wanneer vanuit een verontreinigd gebied het schone gebied wordt ingereken. Dat kan het geval zijn bij besmettelijke (dier)ziekten zoals de varkens- of vogelpest.

Het systeem is ook voorzien van twee draagbare ontsmettingstoestellen voor het ontsmetten van moeilijk bereikbare plaatsen. Daarnaast heeft het systeem twee draagbare ontsmettingstoestellen waarmee de specialisten gevoelige apparatuur en (voertuig)interieurs ontsmetten.

Dit is een [gegarandeerde capaciteit](#).

NTC CBRN Trainingsfaciliteit

Behalve de 24-uurs responscapaciteit is de Nationale Trainingsfaciliteit bij Defensie ondergebracht. Hier kunnen militaire en civiele instanties zoals personeel van brandweer, ambulance en politie trainen. Defensie heeft uitgebreide kennis en ervaring op dit gebied en stimuleert kennisdeling en multidisciplinaire samenwerking.

EODD en CBRN-explosieven

De EODD heeft gespecialiseerde teams voor het ruimen van CBRN-explosieven (vuile bom). Dit geldt bijvoorbeeld voor een gifgasgranaat uit de Tweede Wereldoorlog. Dit team is ook inzetbaar tijdens een terroristische dreiging.

HOOFDSTUK 13

DEFENSIE

13.1	Introductie Defensie	164
13.2	Wie is Wie bij Defensie	167
13.3	Defensiestaf	171
13.4	Marine	174
13.5	Landmacht	176
13.6	Luchtmacht	179
13.7	Koninklijke Marechaussee	182
13.8	Defensie OndersteuningsCommando	187

Defensie kent vier krijgsmachtdelen. Bij bijzondere gelegenheden is een vaandelgroep met de vaandels van alle krijgsmachtdelen aanwezig.

13.1 Introductie Defensie

Defensie is met haar hoofdtak Nationale Operaties steeds meer een structurele en betrouwbare partner in de veiligheidsketen geworden. Op het gebied van openbare orde en veiligheid, strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde en steunverlening in het openbaar belang. Hiermee laat Defensie zien wat de toegevoegde waarde is van haar capaciteiten: mensen, middelen en meedenken. Of in militaire kringen ook wel 'handjes, hersenen en hulpmiddelen' genoemd.

Dit hoofdstuk beschrijft de interne structuur en de algemene werkwijze binnen Defensie in relatie tot Nationale Operaties. In militaire kringen afgekort tot NatOps. De meer specifieke werkwijze per bijstands- of steunvorm staat in [bijlage 14](#) met stroomschema's.

Om meer duidelijkheid te geven over de organisatie van Defensie en welke

partijen op het snijvlak met civiele partijen opereren, volgt een bondige beschrijving van de onderdelen waaruit ze bestaan.

Defensie staat onder politieke leiding van de minister en de staatssecretaris

>>>

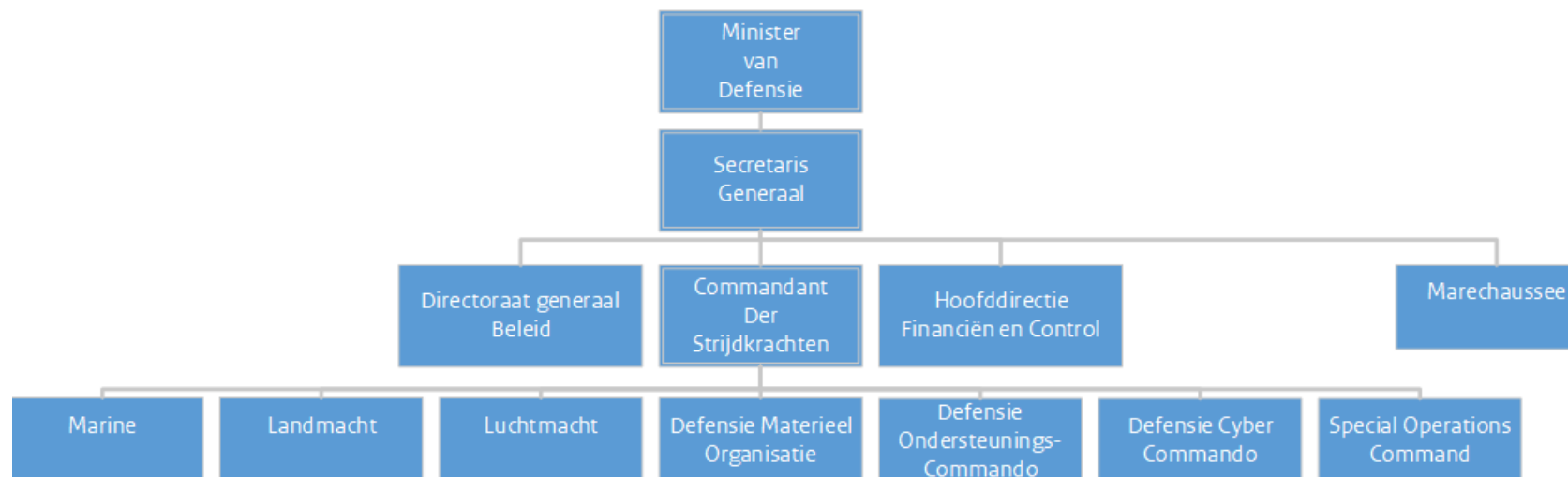

Over Defensie

Kerngegevens

Nationale Operaties Defensie

organisatieschema Ministerie van Defensie

en onder bestuurlijke leiding van de secretaris-generaal. Hij heeft zijn eigen staf, het bureau secretaris-generaal (BSG).

De bestuursstaf, commandant der strijdkrachten en de defensieonderdelen en bijzondere organisatiedelen staan onder directe leiding van de minister en de secretaris-generaal. De topstructuur is in februari 2019 gewijzigd.

13.1.1 Bestuursstaf

De Bestuursstaf ondersteunt en adviseert de Minister en Staatssecretaris, de leden van het kabinet, bij de dagelijkse en strategische leiding. De Secretaris-Generaal is de hoogste ambtenaar van het ministerie en geeft leiding aan de Bestuursstaf. De Bestuursstaf bestaat uit de volgende directies of afdelingen:

- Bureau Secretaris-Generaal (BSG);
- Directie Bedrijfsondersteuning Bestuursstaf (DBOBS);
- Directie Communicatie (DCo);
- Directie Financiën en Control Bestuursstaf;
- Directie Juridische Zaken (DJZ);
- Centrale Organisatie Integriteit Defensie (COID).

Toelichting op direct betrokken onderdelen van de Bestuursstaf bij Nationale Operaties volgt hieronder. Vanzelfsprekend hebben ook de andere (hoofd-) directies invloed op het domein van de Nationale Operaties maar de

betrokkenheid is op afstand en niet van direct belang voor de uitvoering van de taken.

13.1.1.1 Bureau Secretaris-Generaal

Het Bureau Secretaris-Generaal (BSG) ondersteunt en adviseert de politieke en ambtelijke leiding in zowel inhoudelijke als praktische zin. BSG zorgt voor de noodzakelijke afstemming binnen het departement en bewaakt de voortgang. Daarnaast ondersteunt BSG de departementsleiding in haar managementtaak. Het BSG ondersteunt de SG in zijn taak als korpsbeheerder van de KMar.

13.1.1.2 Directie Communicatie

De Directie Communicatie (DCo) is eindverantwoordelijk voor de interne en externe communicatie van Defensie. Kerntaken hierbij zijn:

- Vergroten van draagvlak voor Defensie voor het verkrijgen van maatschappelijke steun voor de inzet van Defensie en de instandhouding van een veelzijdig inzetbare krijgsmacht. Het uitdragen van de uitvoering en de resultaten van Nationale Operaties kan een belangrijke bijdrage aan deze doelstelling leveren;
- Positioneren van Defensie als aantrekkelijke werkgever;

>>>

- Creëren en versterken van betrokkenheid, identificatie en trots van de medewerkers met de eigen organisatie zodat de medewerkers als ambassadeurs van Defensie optreden.

13.1.1.3 Directie Juridische zaken

De Directie Juridische Zaken (DJZ) vervult de centrale juridische, bestuurlijke en wetgevingsfunctie binnen het Ministerie van Defensie. Naast het ondersteunen en adviseren van de Minister bewaakt de DJZ de juridische en bestuurlijke zorgvuldigheid van het beleid. In het bijzonder vervult DJZ een rol bij Nationale Operaties als adviseur van de minister bij de inzet van Defensie-personeel of middelen ter ondersteuning van de civiele autoriteiten. De rol die DJZ vervult verschilt per type bijstand of steunverlening:

- Juridisch-bestuurlijke advisering bij inzet KMAR;
- Juridisch-bestuurlijke toetsing bij inzet van Defensie voor Militaire Bijstand op grond van de Politiewet 2012;
- Juridisch-bestuurlijke advisering bij inzet van Defensie voor Militaire Bijstand op grond van de Wet Veiligheidsregio 2010;
- Juridisch-bestuurlijke advisering bij inzet van Defensie voor Militaire Steunverlening Openbaar Belang;
- Juridisch-bestuurlijke advisering bij inzet van Defensie voor Militaire Bijstand in Caribisch Nederland;
- Juridisch-bestuurlijke toetsing bij inzet van Defensie voor Maatschappelijke Dienstverlening in situatie met een politiek of juridisch complexe dimensie;

Daarnaast is DJZ betrokken bij het tot stand komen van convenanten tussen Defensie en andere partners in de veiligheidsketen en eventuele samenwerkingsafspraken tussen departementen.

13.1.2 Directoraat-Generaal Beleid

De Directoraat-Generaal Beleid (DGB) is verantwoordelijk voor de integrale totstandkoming van het beleid. Civiel-militaire samenwerking maakt onderdeel uit van dit beleid.

- Hoofddirectie Beleid (HDB);
- Hoofddirectie Bedrijfsvoering (HDBV);
- Hoofddirectie Personeel (HDP);
- Directie Veiligheid;
- Directie Plannen (1).

13.1.3 Hoofddirectie Financiën en Control

De Hoofddirectie Financiën en Control (HDFC) is verantwoordelijk voor het centrale begrotingsproces. Dit proces valt onder directe verantwoordelijkheid van de Secretaris-Generaal.

13.1.4 Commandant der Strijdkrachten

De Commandant der Strijdkrachten geeft leiding aan zijn (defensie)staf en de krijgsmacht– en Defensieonderdelen: Marine, Landmacht, Luchtmacht, Defensie Materieel Organisatie, Defensie Ondersteuningscommando, het Defensie Cyber Commando en *Special Operations Command* (13.3 t/m 13.8).

DMO beheert en verwerft het materieel dat Defensie in gebruik heeft of neemt. Zij heeft als zodanig geen rol binnen nationale operaties en wordt daarom hier verder niet beschreven.

13.1.5 Bijzondere organisatieonderdelen

Naast de hiervoor genoemde organisatiedelen en de Bestuursstaf, kent het ministerie nog een aantal bijzondere organisatiedelen die min of meer buiten de gewone hiërarchie staan. Deze organisatiedelen zijn:

- [Inspecteur Generaal der Krijgsmacht \(IGK\)](#);
- [Inspecteur Generaal Veiligheid \(IGV\)](#);
- [Inspecteur Militaire Gezondheidszorg \(IMG\)](#);
- [Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst \(MIVD\)](#);
- [Militaire Luchtvaartautoriteit \(MLA\)](#);
- [Militaire Huis van de Koning](#).

Koninklijke Marine

De rangen zijn ingedeeld per rangcluster (vlag- en opperofficieren, hoofd-officieren, subalterne officieren, onderofficieren, korporaals en manschap-pen). Bij de Koninklijke Marine behoort een korporaal echter tot de onder-officieren. Bij de Marine is er een verschil tussen de vloot en mariniers rangonderscheidingstekens, die van de mariniers staan in het zwart.

Admiraal

Luitenant-admiraal
Generaal

Vice-admiraal
Luitenant-generaal

Schout-bij-nacht
Generaal-majoor

Commandeur
Brigade-generaal

Kapitein ter zee

Kolonel

Kapitein-luitenant ter zee

Luitenant-kolonel

Luitenant ter zee der 1e klasse

Majoor

Luitenant ter zee der 2e klasse oudste categorie

Kapitein

Luitenant ter zee der 2e klasse

Eerste luitenant

Luitenant ter zee der 3e klasse

Tweede luitenant

Adjudant-onderofficier

Adjudant-onderofficier

Sergeant-majoor

Sergeant-majoor

Sergeant

Sergeant

Korporaal

Korporaal

Matroos der 1e klasse

Marinier der 1e klasse

Matroos der 2e klasse

Marinier der 2e klasse

Matroos

Marinier der 3e klasse

De koning mag als lid van de regering geen deel uitmaken van de Krijgsmacht. De Koning draagt in plaats van rangonderscheidingstekens dit zogeheten "distinctief" op zijn uniformen.

13.2 Wie is wie bij Defensie

In tegenstelling tot civiele hulpdiensten kent Defensie vier krijgsmachtdelen die op sommige onderdelen in uniform en aanspreektitels verschillen. De krijgsmachtdelen zijn: (allemaal "Koninklijk") Marine, Landmacht, Luchtmacht en Marechaussee. De aanspreektitel en rangbenaming is met name bij de Marine verschillend. Marinemannen en -vrouwen dragen doorgaans blauwe werkkleding. De mariniers dragen een camouflagetenuet met op de linker mouw "korps mariniers" aangebracht. Voorts hebben mariniers een rode bies in de broekspijp van hun nette uniform. De rang van Admiraal bestaat in feite niet. De Nederlandse krijgsmacht kent namelijk geen "5-sterren generaal".

>>>

Koninklijke Landmacht

Bij cavalerie en militaire administratie zijn de rangonderscheidingstekens in de rang van korporaal tot en met sergeant-majoor/opperwachtmeester uitgevoerd in zilver.

Generaal

Luitenant-
generaal

Generaal-
majoor

Brigade-
generaal

Kolonel

Luitenant-
kolonel

Majoor

Kapitein/
Ritmeester

Eerste luitenant

Tweede
luitenant

Vaandrig/
Kornet

Adjutant-
onderofficier

Sergeant-
majoor/
Oppeerwacht-
meester

Sergeant der
1^e klasse/
Wachtmeester
der 1^e klasse

Sergeant/
Wachtmeester

Korporaal
der 1^e klasse

Korporaal

Soldaat
der 1^e klasse

Soldaat
der 2^e klasse

Soldaat
der 3^e klasse

Koninklijke Luchtmacht

Generaal

Luitenant-generaal

Generaal-majoor

Commodore

Kolonel

Luitenant-kolonel

Majoor

Kapitein

Eerste luitenant

Tweede luitenant

Vaandrig

Adjudant-onderofficier

Sergeant-majoor

Sergeant der 1^e klasse

Sergeant

Korporaal der 1^e klasse

Korporaal

Soldaat der 1^e klasse

Soldaat der 2^e klasse

Soldaat der 3^e klasse

Bij de Luchtmacht zitten de rangonderscheidingstekens net als bij de Marine op de mouw van de jas van het zogenoemde Dagelijks Tenue. Het gevechtstenue (GVT) heeft deze tekens op de schouder.

>>>

Koninklijke Marechaussee

Luitenant-generaal

Generaal-majoor

Brigade-generaal

Kolonel

Luitenant-kolonel

Majoor

Kapitein

Eerste luitenant

Tweede luitenant

Kornet

Adjudant-onderofficier

Opperwachtmeester

Wachtmeester der 1^e klasse

Wachtmeester

Marechaussee der 1^e klasse

Marechaussee der 2^e klasse

Marechaussee der 3^e klasse

Marechaussee der 4^e klasse

De Bestuurs- en Defensiestaf van het Ministerie van Defensie zijn gehuisvest in het Plein Kalvermarktcomplex in Den Haag

13.3 Defensiestaf

Ter ondersteuning van de CDS functioneert de Defensiestaf; in feite de hoogste militaire leiding. Naast onderdelen als “Internationale Militaire Samenwerking”, “Bureau Reservisten en Samenleving”, het Defensie Cyber Commando (DCC), of “Evaluaties” staan ook een aantal directies de CDS bij. De Directie Operaties (DOPS) stuurt Nationale Operaties aan.

13.3.1 Commandant der Strijdkrachten

Als lid van de Bestuursstaf draagt de Commandant der Strijdkrachten (CDS) bij aan alle integrale beleidsontwikkeling door de Bestuursstaf. Daarbij draagt de CDS zorg voor de ontwikkeling van het operationele beleid. Uit het geformuleerde (operationele) beleid komen de operationele behoeftestellingen voort; oftewel wat is er nodig om de beleidsdoelen te

bereiken? In de rollen van de CDS als *corporate planner*, behoeftesteller én *corporate operator* is de beleids-, plannings- en begrotingsprocedure in belangrijke mate richtinggevend. De CDS is daarin belast met het opstellen en beheren van de investerings- en exploitatieplannen, de integratie van alle afzonderlijke plannen en het opstellen van het Defensieplan.

In zijn rol van *corporate operator* verzorgt de CDS de aansturing van de operationele inzet en het gereedstellingsproces bij de Operationele Commando's (OPCO). Hij 'kanaliseert' het uit te voeren beleid naar de OPCO's. In deze zogenaamde 'trechterrol' bewaakt de CDS de samenhang en uitvoerbaarheid. Dit gebeurt al in de fase waarin het beleid door onderdelen van de Bestuursstaf wordt ontwikkeld. Omgekeerd fungeert hij als intermediair tussen de OPCO's en de Bestuursstaf. Niettemin communiceren de verantwoordelijke

>>>

functionarissen uit de Bestuursstaf en de overeenkomstige functionarissen uit de staven van de OPCO's evenzeer rechtstreeks met elkaar.

De ondersteuning van de OPCO's door de dienstencentra geschiedt in een klant-leverancier relatie. Sturing door de CDS vindt in beginsel plaats door het geven van opdrachten en het daarbij ter beschikking stellen van middelen aan de OPCO's. Als *corporate planner* heeft de CDS tevens een rol bij de toewijzing van middelen aan de Defensie Materieel Organisatie (DMO) en het Defensie Ondersteuningscommando (DOSCo), voor zover de daaronder ressorterende bedrijven en dienstencentra hun exploitatie niet (volledig) dekken uit inkomsten die zij genereren uit de verkoop van goederen of de levering van diensten.

Als verantwoordelijke voor de operationele gereedstelling en inzet van de krijgsmacht heeft de CDS de bevoegdheid aanvullende prioriteiten te stellen bij de door dienstencentra te leveren producten en diensten aan de OPCO's.

De plaatsvervangend CDS (P-CDS) kan de CDS waarnemen in al zijn taken.

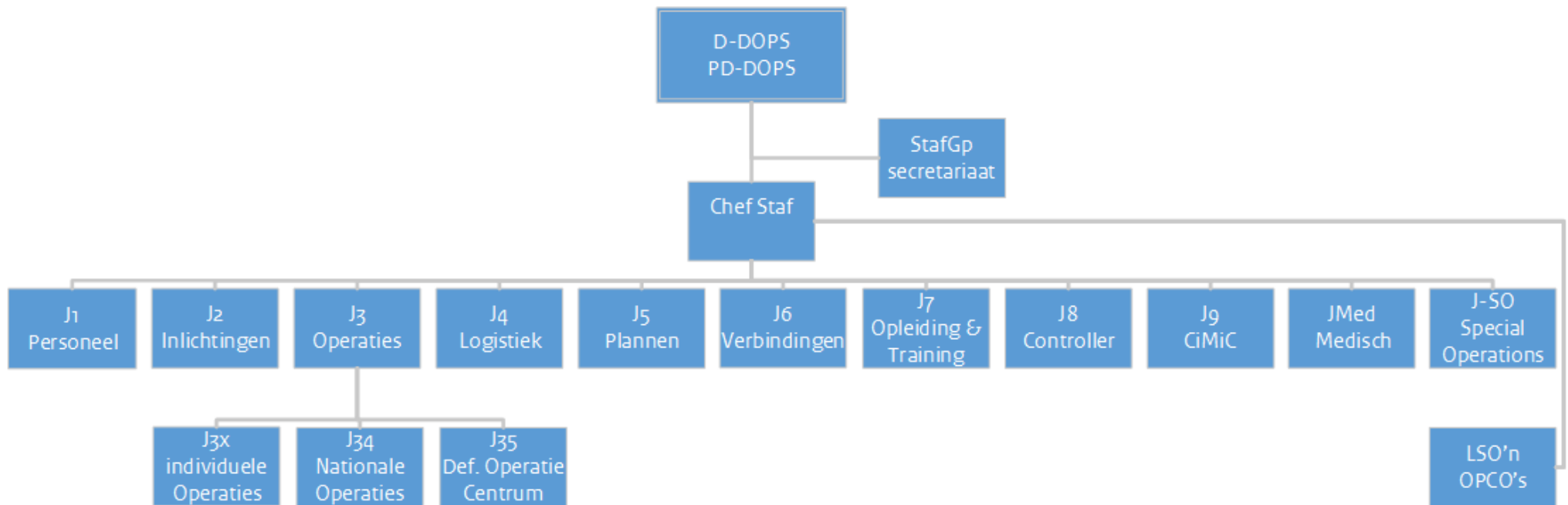
13.3.2 Directie Operaties

De Directie Operaties (DOPS) is verantwoordelijk voor het plannen, voorbereiden, uitvoeren, ondersteunen en aansturen van de operaties van de Nederlandse Strijdkrachten, inclusief de Nationale Operaties. Binnen de DOPS is de plaatsvervangend directeur (PD-DOPS) primair verantwoordelijk voor de Nationale Operaties.

De DOPS is ingericht volgens de zogenoemde **J-structuur**, zoals die binnen de NAVO uniform is. Elke functionaliteit heeft een nummer zoals "Personeel" bijvoorbeeld J1 is.

De J3 is verantwoordelijk voor de uitvoering van de operaties. Onder de J3 valt onder meer het Defensie Operatie Centrum (DOC) dat 24/7 bezet is en zorgt voor de actuele inzet in binnen- en buitenland en het verwerken en doorgeleiden van inkomende en uitgaande berichten.

De Sectie Nationale Operaties is ook onderdeel van J3 en die sectie is

organisatieschema Directie Operaties

>>>

verantwoordelijk voor alle militaire bijstand (niet zijnde de inzet van de Koninklijke Marechaussee) en steunverlening door Defensie.

13.3.2.1 Sectie Nationale Operaties

De sectie Nationale Operaties is verantwoordelijk voor de (beleidsmatige) voorbereiding, aansturing en afhandeling van Nationale Operaties zoals beschreven in de paragrafen 14.4 tot en met 14.6 en 14.8.

De sectie NatOps bestaat uit een sectiehoofd en drie vaste medewerkers, naar behoefte aangevuld met parttime militairen. De vaste medewerkers komen van verschillende krijgsmachtdelen. De sectie is 24 uur per dag en 7 dagen per week **bereikbaar** en beschikbaar door middel van piketdiensten.

Naast inzet in Nederland zoals in de paragrafen 14.4 tot en met 14.7 beschreven is de sectie ook verantwoordelijk voor de aansturing van militaire inzet ten behoeve van internationale noodhulp en humanitaire hulpverlening (paragraaf 14.8).

De zogenoemde Maatschappelijke Dienstverlening (MADI) – verschilt met militaire steunverlening – is een doorgeschoven verantwoordelijkheid naar de Operationeel Commando's (zie 13.3.3). Met dit mandaat vragen OpCo's de sectie Nationale Operaties weliswaar om advies in die gevallen dat de dienstverlening maatschappelijk, politiek of juridisch 'gevoelig' is of kan zijn.

13.3.2.2 Defensie Operatie Centrum

Het Defensie Operatie Centrum (DOC) heeft een spilfunctie binnen de Directie Operaties. Het staat 24 uur per dag, 7 dagen per week in contact met alle Defensieonderdelen en eenheden die deelnemen aan internationale en nationale operaties. Medewerkers bij het DOC verzamelen alle berichten en rapportages van lopende en verwerken deze informatie in rapportages en overzichten. Zij informeren indien nodig de D-DOPS en sleutelfunctionarissen binnen de DOPS continu over belangrijke ontwikkelingen en eventuele calamiteiten.

Daarnaast is het DOC verantwoordelijk voor de ochtendbriefing van de directeur operaties aan de CDS en beheert en bewaakt het Calamiteiten Actie Team.

Voor Nationale Operaties en de daarbij geldende aanvraagprocedures is het DOC zeg maar de 'brievenbus' van Defensie. Alle aanvragen komen er binnen en de medewerkers dragen zorg voor de juiste verspreiding ervan. Zij houden ook contact met de operatiecentra van de krijgsmachtdelen en de brigades over de uitvoering ervan.

13.3.2.3 Opschaling binnen Defensie

Wanneer er een crisis is, schaaft ook het departement van Defensie op. Dat kan zijn wanneer er een incident is met de in het buitenland ingezette troepen of binnen de organisatie in Nederland. Met het DOC beschikt Defensie al over een coördinatiecel voor alle lopende operaties in binnen- en buitenland. Het DOC schaaft dan door naar een ruimere bezetting waarmee een Crisis Advies Team (CAT) wordt geformeerd dat het Defensie BeleidsTeam (DBT) kan adviseren over de te nemen maatregelen. Het DBT wordt voorgezeten door de SG.

13.3.3 Operationele Commando's

De Operationele Commando's (OPCO) ofwel krijgsmachtdelen richten zich op het primaire proces van Defensie. Op aanwijzing van de CDS zijn zij verantwoordelijk voor het formeren en gereed stellen van eenheden en personen. Het OPCO draagt ook zorg voor de personele en materiële instandhouding van ingezette eenheden tijdens een operatie. Ten slotte is het OPCO ook verantwoordelijk voor de nazorgfase van een inzet, inclusief de recuperatie van de operationeel ingezette capaciteit. Voor elke nationale operatie wordt door de CDS (door tussenkomst van de DOPS) een coördinerend OPCO aangewezen. Dit OPCO is voor de uitvoering van de actie verantwoordelijk.

In de volgende secties worden de OPCO's behandeld.

13.3.4 Defensieonderdelen

Sinds februari 2019 vallen de defensieonderdelen Defensie Materieel Organisatie (DMO) en het Defensie Ondersteuningscommando (DOSCO) ook direct onder de CDS. Alleen het DOSCO wordt verderop behandeld.

Het Commando Zeestrijdkrachten beschikt over een moderne vloot.

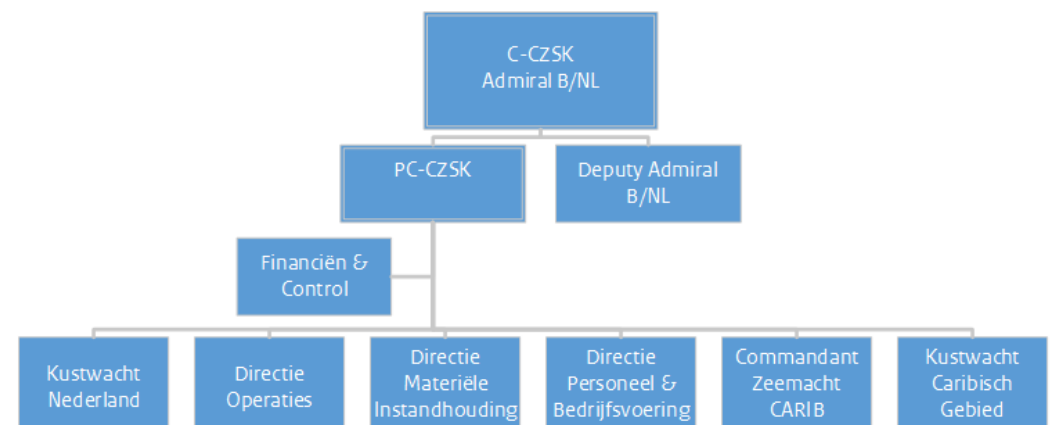
13.4 Marine (Commando Zeestrijdkrachten)

De Koninklijke Marine zet zich met vloot en mariniers wereldwijd in voor veiligheid op en vanuit zee. De Marine kan zelfstandig operaties uitvoeren. Optreden kan ook samen met de Landmacht, Luchtmacht, Marechaussee en met buitenlandse bondgenoten. In Nederland en in het buitenland helpt de Marine bij crisisbeheersingsoperaties, humanitaire hulpoperaties en bij rampen. De Koninklijke Marine is het oudste onderdeel van de Nederlandse krijgsmacht.

13.4.1 Marine globale taken en capaciteiten.

Veiligheid op zee

Door scheepvaartroutes en knooppunten op zee te beveiligen is ongehinderde handel en veilig energietransport mogelijk. De Marine bestrijdt bijvoorbeeld drugstransporten, piraterij, mensensmokkel, wapensmokkel en terreur. Mari-

Organisatieschema Commando Zeestrijdkrachten

>>>

neschepen varen daarvoor patrouilles, leggen blokkades en voeren *boarding*-operaties uit.

Onderzeeboten beveiligen wereldwijd zeegebieden en verzamelen inlichtingen. Dichter bij huis ruimt de Marine explosieven op zee en in havens. Ook redt ze drenkelingen en controleert de kustwateren.

Veiligheid vanuit zee

Eenheden van het Korps Mariniers kunnen vanuit zee op het land worden ingezet en zelfstandig landoperaties uitvoeren of ondersteunen. Ze doen dit onder meer door:

- aanvoer van militairen, voertuigen, munitie, voeding en water;
- geven van medische en humanitaire hulp;
- verzamelen van inlichtingen met onder andere geavanceerde sensoren;
- geven van vuursteun.

Op zee kan de Marine hiervoor ook een basis inrichten op een marineschip. Vanuit deze basis kan een commandant het bevel voeren over een operatie. Een dergelijke basis op zee is helemaal zelfvoorzienend met eigen medische voorzieningen, helikopters, landingsvaartuigen en technische ondersteuning.

Marine in Nederland

In Nederland levert de Marine een belangrijke maatschappelijke bijdrage. Ze:

- ondersteunt de Kustwacht en voert zoek- en reddingsacties uit;
- bestrijdt terrorisme;
- ruimt niet-ontplofte explosieven op zee en in havengebieden, veelal in nauwe samenwerking met de Explosieven Opruimingsdienst;
- levert duikexpertise en duikmedische assistentie;
- verricht hydrografische metingen voor het maken van zeekaarten;
- ondersteunt civiele autoriteiten bij onder meer natuurrampen of het zoeken naar vermiste personen.

De Marine heeft een maritieme gebiedsverantwoordelijkheid zowel in vredes-tijd als, zoals in noodwetgeving bespreken, in crisistijd.

In het Caribisch gebied beschermt de Marine het grondgebied en de wateren van het Koninkrijk der Nederlanden. Om deze taken uit te voeren, zijn permanent marineschepen en marinierseenheden aanwezig in het Caribisch gebied.

13.4.2 Maritiem Hoofdkwartier (MHK)

Het Maritiem Hoofdkwartier valt rechtstreeks onder de Directie Operaties. Het Hoofd Maritiem Hoofdkwartier legt verantwoording af aan de Directeur Operaties. Het Maritiem Hoofdkwartier is het permanente coördinatiepunt binnen de Directie Operaties en realiseert de uitwisseling van informatie tussen enerzijds de operationele eenheden in inzet of oefening enerzijds en anderzijds de bestuurlijke elementen, staven en een deel van de ondersteunende eenheden aan de wal anderzijds.

13.4.3 Nationale Operaties (NATOPS)

De sectie Nationale Operaties is bij de Marine (CZSK) belegd bij de afdeling Operaties (N3) van het Maritiem Hoofdkwartier (MHK) in Den Helder en maakt deel uit van de Directie Operaties. De sectie is o.a. belast met de voorbereiding, coördinatie, aansturing en afhandeling van alle NATOPS-gerelateerde activiteiten en coördineert waar nodig met de andere krijgsmacht delen. Het bureau is de liaison naar de Directie Operaties van de Defensiestaf. Ook verzorgt het bureau de liaisonfunctie naar de Kustwacht.

Alle beschikbare operationele eenheden kunnen in principe worden ingezet voor nationale operaties, afhankelijk van het advies dat de sectie NATOPS geeft. De sectie is verantwoordelijk voor alle NATOPS (gerelateerde) inzetten en treedt in voorkomende gevallen, in opdracht van de CDS, op als Commandant Militaire Middelen (CMM).

Voor inzetten op de eilanden in het Caribisch gebied, onderhoudt zij contact met het Operatie Centrum CZMCARIB op de marinekazerne “Parrera” op Curaçao.

Het Commando Landstrijdkrachten beschikt over modern materieel en goed getrainde militairen.

13.5 Landmacht (Commando Landstrijdkrachten)

De Koninklijke Landmacht zorgt in (inter)nationaal verband voor de verdediging van Nederland en het bondgenootschappelijk grondgebied. Op het land; dus in steden, bergen, bossen en woestijnen. Zij levert daarnaast wereldwijd een bijdrage aan vrede, veiligheid en stabiliteit. Deze kan bestaan uit crisisbeheersing, humanitaire hulp en rampenbestrijding.

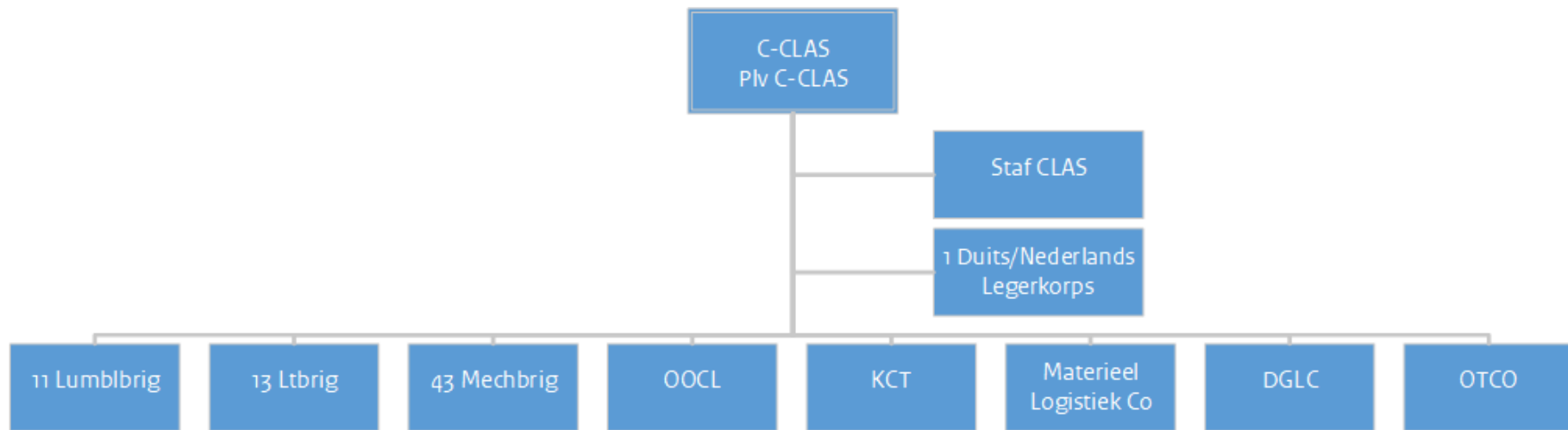
De Landmacht heeft al geruime tijd eenheden in haar geledingen die niet oorspronkelijk tot dit Operationeel Commando behoren, maar zijn samengevoegd vanuit Luchtmacht en Marine met landmachteenheden. In onderstaand organogram is de samenstelling van de Landmacht weergegeven. Naast de drie brigades en het OOCL kent de Landmacht nog het Opleidings- en Trainingscommando (OTCO), het Materieellogistiek Commando (Matlogco), Het Korps Commandotroepen, het Defensie Grondgebonden

Luchtverdedigingscommando (DGLC), het Duits-Nederlandse Legerkorps Hoofdkwartier.

Binnen de staf is een Directie Training en Operaties opgenomen waarbinnen het Territoriaal Operatie Centrum (TOC) is opgenomen. Daar zijn de Nationale Operaties belegd. Aan het TOC is ook het Situatie Centrum gekoppeld. Dat is 24/7 bezet.

Elk van de drie brigades en het Operationeel Ondersteunings Commando Land (OOCL) heeft in haar hoofdkwartier een staf waarbinnen ook een bureau Nationale Inzet is opgenomen. De 3 brigades hebben zogenoemde gebiedsverantwoordelijkheid die niet alleen in vredetijd geldt, maar zelfs specifiek voor crisistijd is beschreven in de Noodwetgeving.

>>>

Organisatieschema Commando Landstrijdkrachten

13.5.1 Brigades

Terwijl de brigades vanzelfsprekend waar ter wereld ook de gevechtseenheden van de Landmacht zijn, hebben ze daarnaast een bijzondere taak in het kader van Nationale Operaties. Zie hiervoor [paragraaf 14.3.4](#).

De brigades bestaan uit meerdere onderdelen.

11 Luchtmobiele Brigade

Het hoofdkwartier is gevestigd op de Oranjekazerne in Schaarsbergen. 11 Luchtmobiele Brigade heeft in totaal zo'n 4.500 medewerkers. De brigade bestaat onder andere uit de eenheden:

- 11 Infanteriebataljon (Air Assault) Garde Grenadiers en Jagers;
- 12 Infanteriebataljon (Air Assault) Regiment Van Heutsz;
- 13 Infanteriebataljon (Air Assault) Regiment Stoottroepen Prins Bernhard;
- 11 Geniecompagnie (Air Assault);
- 11 Herstelcompagnie (Air Assault);
- 11 Bevoorradingscompagnie (Air Assault);
- 11 Geneeskundige compagnie (Air Assault);
- 20 Natresbataljon.

13 Lichte Brigade

Het hoofdkwartier is gevestigd op de Generaal-majoor De Ruyter - van Steveninckkazerne in Oirschot. De brigade bestaat onder andere uit:

- 17 Pantserinfanteriebataljon Garderegiment Fuseliers Prinses Irene;
- 42 Pantserinfanteriebataljon Limburgse Jagers;
- 42 Brigadeverkenningsskadron Huzaren van Boreel;
- 41 Pantsergeniebataljon;
- 13 Geneeskundige Compagnie;
- 13 Herstelcompagnie;
- 30 Natresbataljon.

43 Gemechaniseerde Brigade

Het hoofdkwartier van deze brigade is gevestigd op de Johannes Postkazerne bij Havelte. De brigade bestaat onder andere uit de volgende eenheden:

- 44 Pantserinfanteriebataljon Johan Willem Friso;
- 45 Pantserinfanteriebataljon Oranje Gelderland;
- 43 Brigadeverkenningsskadron Huzaren van Boreel;
- 11 Pantsergeniebataljon;
- 43 Geneeskundige Compagnie;
- 43 Herstelcompagnie;
- 10 Natresbataljon.

>>>

OOCL (Operationeel OndersteuningsCommando Land)

Het hoofdkwartier is gevestigd op de Frank van Bijnenkazerne in Apeldoorn. Met 6.500 medewerkers is het de grootste eenheid van de landmacht. Het OOCL kent naast specifieke landmachteenheden ook eenheden die een combinatie zijn van mensen en middelen van de andere krijgsmachtdelen en Defensie ondersteunen:

- 101 Geniebataljon;
- 400 Geneeskundig Bataljon;
- Bevoorradings en Transport Commando;
- 1 CMI-Commando;
- Command & Control Ondersteuningscommando (C2OstCo)
- **Explosieven Opruimingsdienst Defensie (EODD)**;
- Joint ISTAR Commando;
- VuursteunCommando;
- Ondersteuningsgroep CLAS.

Het OOCL levert ook mensen die het StafDetachement Nationale Operaties (SDNO) vormen. In voorkomend geval zal dit SDNO het Landelijk Operationeel Coördinatie Centrum (LOCC) ondersteunen bij de plan- en besluitvorming.

13.5.2 Staf Landmacht (CLAS)

De Commandant Landstrijdkrachten heeft een staf met directies, afdelingen, secties en 'bureaus' met uiteenlopende expertise die hem ondersteunen bij het uitvoeren van het beleid zoals het ministerie en de Bestuursstaf dat voorleggen.

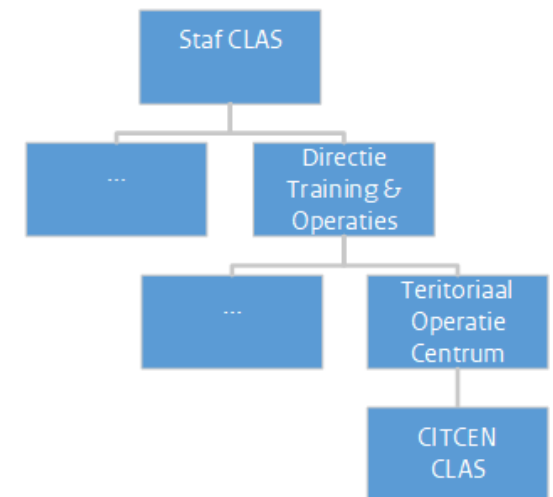
Voor de invulling van beleidsmatige zaken op het gebied van nationale operaties bij de Landmacht bestaat er een Raad Commandanten Nationale Inzet (RCNI). De raad wordt gevormd door de drie RMC'n, plaatsvervangend C-OOCL, plaatsvervangend C-OTCO, het hoofd van de Afdeling Uitvoering van de DT&O en de senior adviseur Strategie & Plannen van Staf CLAS. Voorzitter van deze raad is de commandant van het TOC. Hij is tevens Kennisautoriteit Natio-

nale Inzet van Defensie.

Territoriaal Operatie Centrum (TOC)

Binnen dezelfde Directie Training & Operatiën is het Territoriaal Operatie Centrum (TOC) geplaatst. Het TOC is de spin in het web wanneer er grootschalige operaties gaande zijn op Nederlands grondgebied. Zij voert, binnen de kaders die door de DOPS zijn gegeven, de voorbereiding, de operationele planning, de aansturing en afwikkeling van Nationale Inzetten uit.

Voorbeelden waarbij het TOC wordt geactiveerd zijn nationale (crisis)operaties in het kader van militaire bijstand en steunverlening maar ook bij grote (internationale) troepenbewegingen door Nederland en de *Host Nation Support* die daarbij nodig is. Het TOC was bijvoorbeeld volledig operationeel aan de slag bij de ondersteuning die geboden moest worden ten behoeve van COVID-19 vanaf voorjaar 2020. Maar ook bij de diverse rotaties van een Amerikaanse helikopterbrigade en *Defender*-oefeningen.

Organisatieschema Staf CLAS

<<<

*Nog is de F-16 het paradepaardje van het Commando Luchtstrijdkrachten.
Haar opvolger, in de vorm van de F35 is onderweg.*

13.6 Luchtmacht (Commando Luchtstrijdkrachten)

Het Commando Luchtstrijdkrachten (CLSK) zorgt voor veiligheid vanuit en transport door de lucht. Het is een modern en technologisch krijgsmachtdeel dat wereldwijd actief is. De Luchtmacht ondersteunt bestrijding van internationale onrust en biedt hulp bij rampen. Hiervoor beschikt het krijgsmachtdeel over hooggekwalificeerd personeel, vliegtuigen, helikopters en andere wapensystemen.

Internationaal levert de Luchtmacht met onder meer humanitaire operaties een belangrijke bijdrage aan de stabiliteit in de wereld. En een stabiele wereld geeft rust. Dat is goed voor de handel en de veiligheid van Nederland.

Binnen Nederland draagt de Luchtmacht dag en nacht bij aan veiligheid:

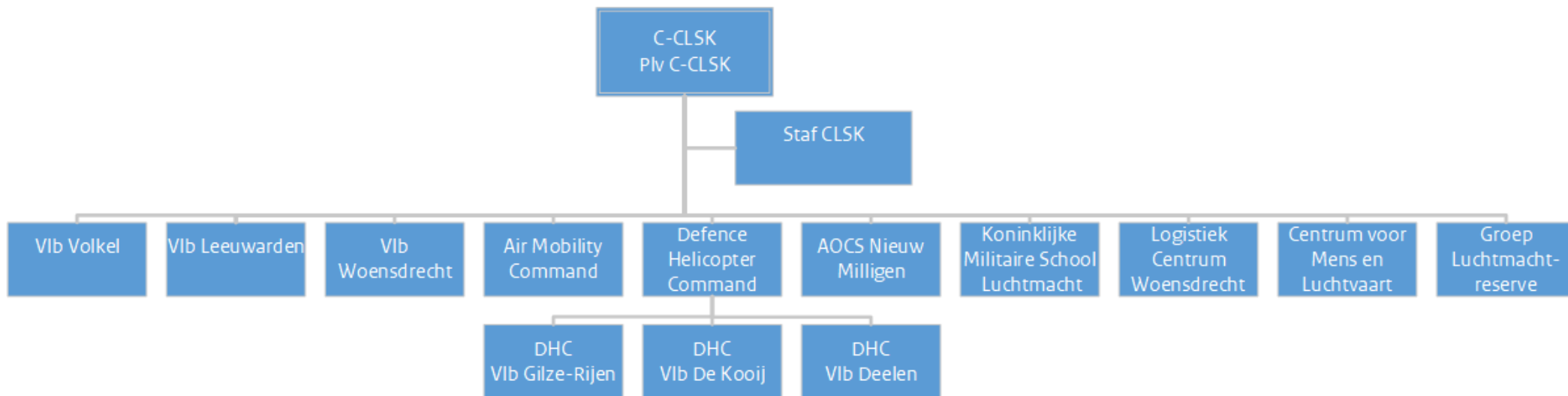
- Jachtvliegtuigen staan 24 uur per dag paraat voor het beschermen van het luchtruim;

- Patrouillevliegtuigen voeren kustwacht taken uit;
- De militaire gevechts- en luchtverkeersleiding draagt bij aan een veilig, ordelijk en vlot verloop van het vliegverkeer;
- Transporthelikopters leveren ondersteuning bij het blussen van grote (natuur-)branden of vervoeren mensen en materiaal bij calamiteiten;
- (Gevechts)helikopters en in sommige gevallen jachtvliegtuigen kunnen in voorkomend geval opsporingsacties van politie of Openbaar Ministerie ondersteunen.

13.6.1 Luchtmachtonderdelen

De Commandant Luchtstrijdkrachten (C-LSK) heeft naast zijn staf een achttal luchtmachtonderdelen onder zijn commando:

>>>

Organisatieschema Commando Luchtstrijdkrachten

- 3 luchtmachtbases (Vliegbases Volkel, Leeuwarden en Woensdrecht)
- Air Mobility Command (voorheen Vlb. Eindhoven);
- Defensie Helikopter Commando (DHC);
- Air Operations Control Station Nieuw Milligen (AOCS-NM);
- Koninklijke Militaire School Luchtmacht (KMSL, onderdeel van Woensdrecht);
- Logistiek Centrum Woensdrecht (LCW);
- Centrum voor Mens en Luchtvaart (CML);
- Groep Luchtmachtreserve.

DHC is een 'paarse' (samengesteld uit alle krijgsmachtdelen) organisatie op Vlb. Gilze-Rijen, MVK De Kooij en Vlb. Deelen.

De Staf Commando Luchtstrijdkrachten maakt het beleid en stuurt de organisatie aan. De staf bestaat uit drie directies, die elk over een ander gedeelte van het organisatiebeleid gaan:

- De Directie Operaties (DO) stelt de operationele normen vast voor de Luchtmacht. Daarnaast coördineert de DO de samenstelling van personeel en materieel om de eenheden operationeel gereed te krijgen. Tevens stemt ze af met Luchtmachtonderdelen over de verdeling en inzet van personeel en materieel t.b.v. een operationele inzet, zowel tijdens nationale als internationale operaties. De DO bestaat uit de volgende

afdelingen:

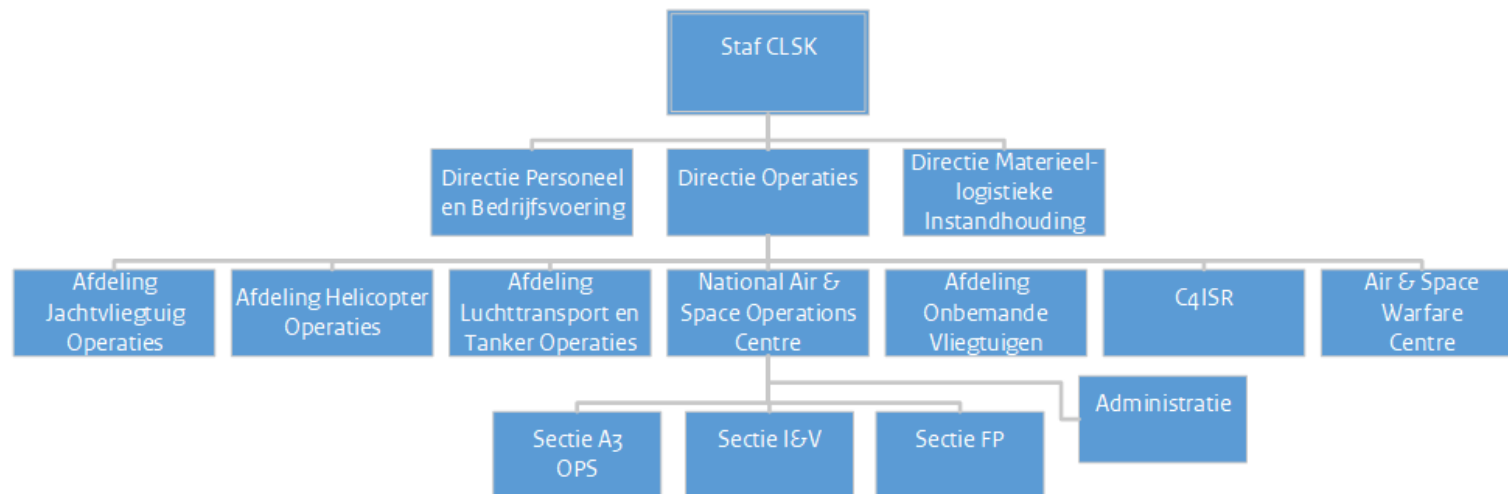
- *National Air & Space Operations Center* (NASOC);
- Afdeling Jachtvliegtuig Operaties (AJO);
- Afdeling Helikopter Operaties (AHO);
- Afdeling Luchttransport en Tanker Operaties (ALTO);
- Afdeling Onbemande Vliegtuigen;
- *Air & Space Warfare Center*;
- Command, Control, Communications, Computers, Intelligence, Surveillance en Reconnaissance (C4ISR).

- De Directie Materieellogistieke Instandhouding (DMI) zorgt dat de Luchtmacht over het juiste materieel beschikt.
- De Directie Personeel en Bedrijfsvoering (DP&BV) zorgt dat de Luchtmacht over voldoende en kwalitatief goed personeel beschikt en zorgt voor ontwikkeling, beheer en bewaking van de bedrijfsvoering.

13.6.2 National Air & Space Operations Center

Bij inzet van luchtmachteenheden of individuele militairen tijdens internationale uitzendingen of nationale operaties, voert het NASOC de planmatige en beheersmatige regie. Het NASOC stelt zeker dat de inzet

>>>

Organisatieschema Staf CLSK

binnen vastgestelde kaders haalbaar is; met voldoende personeel en middelen.

13.6.2.1 Sectie A3 Operaties

De sectie A3 Operaties initieert en coördineert het operationele planningsproces binnen het CLSK. Daarnaast coördineert en ondersteunt de sectie alle luchtmachtoperaties, (individuele) uitzendingen, oefeningen en inzet t.b.v. Nationale Operaties. De sectie stelt zeker dat de gevraagde personele en materiële capaciteiten door de Luchtmacht worden geleverd en luchtmachtbelangen zijn geborgd.

Daarnaast fungeert de sectie Operaties 24 uur per dag als centraal aanspreekpunt voor eenheden of individuele militairen tijdens internationale uitzendingen of nationale operaties.

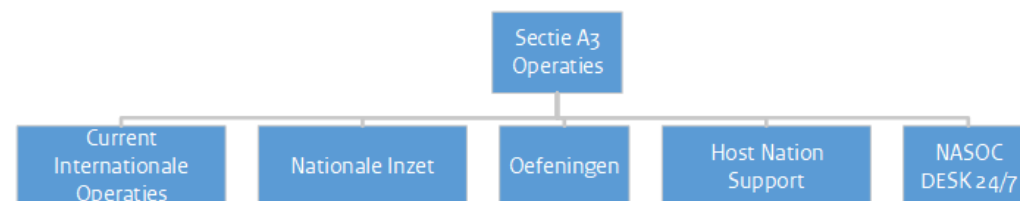
13.6.2.2 A3 Bureau 'Uitzendingen en Nationale Operaties'

Het bureau is belast met het initiëren en coördineren van activiteiten met betrekking tot de planning van nationale en internationale operaties die worden uitgevoerd door luchtmachteenheden. Het planningsproces van CLSK maakt deel uit van het DOPS planningsproces. Daarnaast begeleidt het bureau de lopende operaties en de inzet van luchtmachteenheden i.h.k.v. nationale operaties. In voorkomend geval levert het bureau een functionaris die optreedt

als Commandant Militaire Middelen (CMM). Het bureau verzorgt de liaison functie met de DOPS en coördineert waar nodig met andere krijgsmachtdelen.

13.6.2.3 NASOC DESK

Binnen de sectie Operaties is de NASOC DESK gepositioneerd. NASOC DESK beschikt over vijf shifts waarmee een permanente (24/7) bezetting garanderen. Zij fungeert als primair aanspreekpunt voor uitgezonden of oefenende luchtmachteenheden, personeel, achterban, zendende onderdelen, DOPS en andere krijgsmachtdelen. Voorts is de NASOC DESK ook primair coördinator bij afwijkingen van de operationele bedrijfsvoering, in het geval van calamiteiten waarbij luchtmachtpersoneel is betrokken of bij aanvragen en coördinatie ten behoeve van Nationale Operaties.

Organisatieschema Sectie A3 Operaties NASOC

<<<

De Koninklijke Marechaussee heeft zelfstandige nationale taken. De politietaak op Schiphol is er daar een van.

13.7 Koninklijke Marechaussee

De Koninklijke Marechaussee (KMar) is een politieorganisatie met een militaire status die verantwoordelijk is voor een breed takenpakket. In artikel 4 van de Politiewet 2012 (PW) staan de (politie)taken van de KMar opgesomd. Verder zijn taken van de KMar belegd in de Vreemdelingenwet 2000. De KMar heeft meerdere taken: bewaking & beveiliging, rechtshandhaving, handhaving vreemdelingenwetgeving, militaire politietaak, samenwerking bijstand en assistentie, **grensbewaking** en (vredes)missies.

13.7.1 Gezag en beheer

De diversiteit van deze verantwoordelijkheden stelt bijzondere eisen aan de aansturing van de KMar. Kort gezegd komt het neer op scheiding tussen gezag en beheer. Het gezag over de KMar berust bij verschillende ministers. Dit hangt

af van het beleidsterrein waarbinnen de betreffende taak valt. Het gezag berust bij het Ministerie van Justitie en Veiligheid voor de taken die in de Politiewet beschreven staan. Daarnaast vloeien een beperkt aantal taken voort uit eigen taken van Defensie en rust het gezag dus daar.

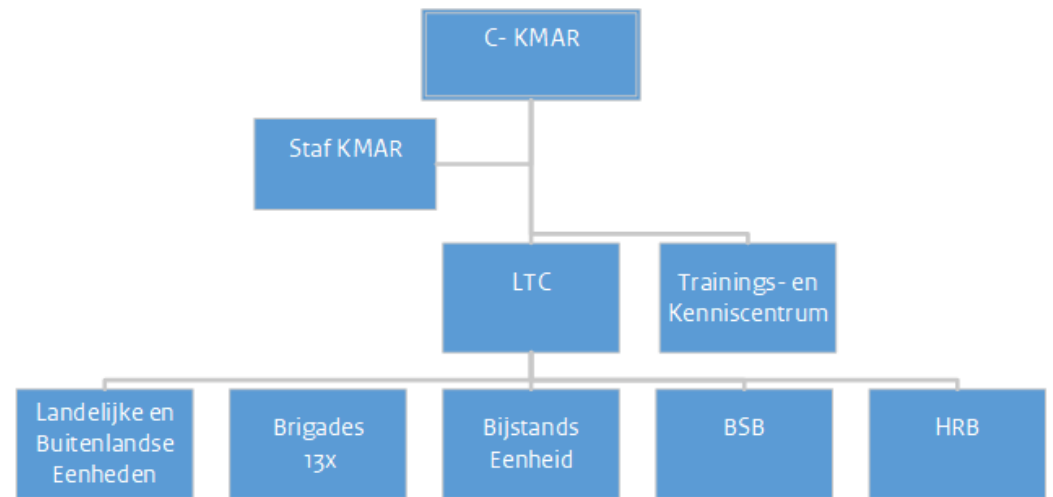
Het beheer van de KMar berust bij de Minister van Defensie. Die is verantwoordelijk voor het beschikbaar hebben en houden van voldoende mensen en middelen van de juiste kwaliteit.

13.7.2 Zelfstandige structurele taak

De zelfstandige nationale taken van de KMar zijn vastgelegd in de Politiewet. Deze taken zijn:

>>>

- waken over de veiligheid van de leden van het koninklijk huis, in samenwerking met andere daartoe aangewezen organen (zoals de Dienst Bewaken & Beveiligen van de Landelijke Eenheid van de Nationale Politie);
- uitvoering van de politietaak ten behoeve van Nederlandse en andere strijdkrachten, alsmede internationale militaire hoofdkwartieren, en ten aanzien van tot die strijdkrachten en hoofdkwartieren behorende personen;
- uitvoering van de politietaak op de luchthaven Schiphol en op de andere door de Minister van Infrastructuur en Waterstaat en de Minister van Defensie aangewezen luchtvaartterreinen, alsmede de beveiliging van de burgerluchtvaart;
- verlening van bijstand alsmede de samenwerking met de politie krachtens deze wet, daaronder begrepen de assistentieverlening aan de politie bij de bestrijding van grensoverschrijdende criminaliteit;
- uitvoering van de politietaak op plaatsen onder beheer van de Minister van Defensie, op verboden plaatsen die krachtens de Wet bescherming staatsgeheimen ten behoeve van de landsverdediging zijn aangewezen, alsmede op het terrein van de ambtswoning van de Minister-President;
- uitvoering van diverse taken op het vlak van **grensbewaking** en controle op toegang en vertrek van vreemdelingen (met name asielzoekers);
- bestrijden van mensensmokkel en van fraude met reis- en identiteitsdocumenten;
- verrichten van beveiligingswerkzaamheden in opdracht van de Minister van Justitie en Veiligheid en de Minister van Defensie ten behoeve van De Nederlandsche Bank N.V. (waaronder het begeleiden van de transporten van de DNB).

Organisatieschema Koninklijke Marechaussee

13.7.3 Organisatiestructuur

Van oudsher is de Marechaussee een organisatie die gebiedsgebonden optrad. Zij was ingedeeld in districten en brigades. De Marechaussee werkt op basis van informatiegestuurd optreden (IGO). Sinds februari 2016 stuurt het Landelijk Tactisch Commando alle brigades aan. Daarnaast is er een staf in Den Haag en het opleidings-, trainings- en kenniscentrum (Apeldoorn).

De eenheden zijn:

- Regionale eenheden;
 - Brigade Brabant-Noord / Limburg-Noord;
 - Brigade Brabant-Zuid;
 - Brigade Den Haag Beveiliging;
 - Brigade Drenthe-IJsselstreek (locaties in Darp en Groningen);
 - Brigade Limburg Zuid.
 - Brigade Noord-Holland;
 - Brigade Oostgrens-Midden;
 - Brigade Oostgrens-Noord;
 - Brigade Scheldestromen;
 - Brigade Utrecht;
 - Brigade Veluwe;
 - Brigade Waddengebied;
 - Brigade Zuid-Holland;

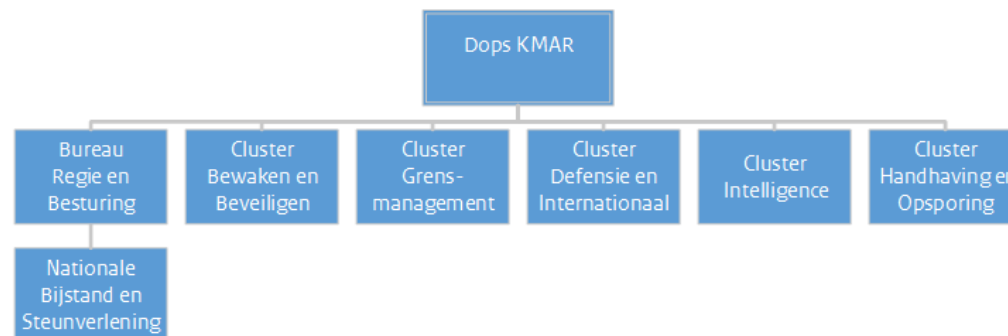
>>>

- Landelijke en buitenlandse eenheden;
 - Brigade Buitenlandse Missies;
 - Brigade Caribisch Gebied (Curaçao);
 - Brigade Grensbewaking;
 - Brigade Hoog Risico Beveiliging (HRB);
 - Brigade Krijgsmacht en Operationele Ondersteuning;
 - Brigade Operationele Service & Support (BOSS);
 - Brigade Politie & Beveiliging;
 - Brigade Recherche;
 - Brigade Speciale Beveiligingsopdrachten (BSB);
 - Brigade Toezicht Beveiliging Burgerluchtvaart;
 - Brigade Vreemdelingenzaken;

13.7.4 Staf KMAR

De Staf van de Koninklijke Marechaussee bestaat uit het Kabinet, Directie Operaties, Directie Personeel en Bedrijfsvoering en Organisatie alsmede de afdeling Financiën en Control.

Directie Operaties

Organisatieschema Directie Operaties KMAR

Directie Operaties bestaat uit een commandogroep, een bureau Regie & Besturing en 5 thematische clusters: Bewaken en Beveiligen, Grensmanagement, Handhaving & Opsporing, *Intelligence* (met het Strategisch Informatie Centrum) en tenslotte Defensie/Internationaal.

Nationale Operaties (NatOps)

De coördinatie van de inzet van de Marechaussee ten behoeve van de ondersteuning van civiele autoriteiten (Nationale Operaties) en de rest van Defensie vindt plaats binnen het cluster Regie & Besturing.

13.7.5 Landelijk Tactisch Commando

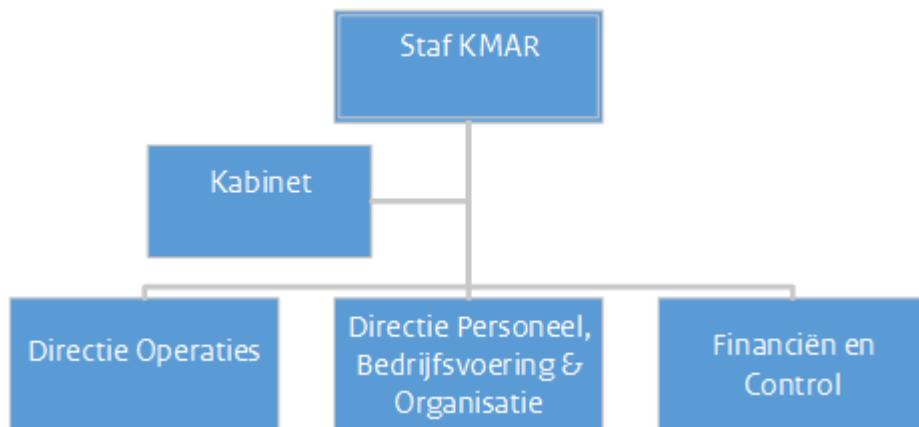
Onderdeel van de omvorming naar het IGO is de oprichting van het Landelijk Tactisch Commando (LTC); de kern van alle operaties van de Marechaussee. Het is sinds 1 januari 2015 operationeel. De thuisbasis ligt in Soesterberg.

Het LTC kent de volgende kernprocessen:

- Inlichtingen;
- Plannen;
- Operaties;
- Support.

De spin in dat web is het operatiecentrum (OpsCent). Het OpsCent beschikt over de volgende onderdelen:

- Meldkamer (samenvoeging van de landelijke meldkamer en die van Schiphol);
- Cameratoezicht-ruimte;

Organisatieschema Staf KMAR

- Real Time Intelligence Desk;
- Klantcontactcentrum.

Wanneer in 2017 de reorganisatie afgerond is zal de organisatiestructuur van de KMAR zijn aangepast en zullen de organisatieschema's in deze catalogus aangepast zijn aan de werkelijke situatie. In de loop van het proces zullen regelmatig verschuivingen plaatsvinden.

13.7.6 Bijzondere eenheden

De Marechaussee heeft een aantal eenheden met een bijzonder karakter.

13.7.6.1 Brigade Speciale Beveiligingsopdrachten

De Brigade Speciale Beveiligingsopdrachten (BSB) is onderdeel van de Marechaussee en gericht op speciale beveiligingsopdrachten, zoals persoonsbeveiliging in binnen en buitenland. De BSB zorgt voor de beveiliging van hoge militairen die Nederland bezoeken en met de beveiliging van door Defensie aangewezen personen bij crisisbeheersingsoperaties.

Tevens beveiligt de BSB, onder gezag van het ministerie van buitenlandse zaken, uitgezonden personeel dat werkzaam is op een aantal Nederlandse diplomatieke- en consulaire posten (ambassades en consulaten). Zij valt rechtstreeks onder het LTC.

Daarnaast heeft de BSB ook arrestatieteams en observatieteams. Het arrestatieteam van de BSB is tevens onderdeel van de Dienst Speciale Interventies van de Nationale Politie. Ze beschikken over gepantserde (rups)voertuigen.

De BSB levert ook de *air-marshals* die risicovluchten beveiligen.

13.7.6.2 Bijstandseenheid

Naast de BSB beschikt de marechaussee over 4 pelotons Bijstandseenheid (BE). De BE is vooral bedoeld voor bewakings- en beveiligingsopdrachten in het hogere geweldsspectrum. De BE is gevuld met medewerkers die deze taak als neventaak hebben. Op het moment dat zij ingezet worden voor de BE, leggen ze dus tijdelijk hun reguliere taak neer. Het LTC stuurt deze eenheden aan. De BE wordt ingezet in de volgende vormen:

- Bijzondere beveiligings- en bewakingsopdrachten;
- Ondersteuning van een optreden van Bijstandseenheden (art 60 PW) bij antiterroristische acties;
- Verlenen van bijstand aan de politie ter handhaving van de openbare orde in bijzondere gevallen;
- Verlenen van bijstand aan de politie ter handhaving van de openbare orde door middel van de ondersteuning van reguliere mobiele eenheden van de politie of de KMar;
- Verlenen van bijstand aan de Brigade Speciale Beveiligingsopdrachten van de KMar of aan speciale politie-eenheden;
- optreden als CRC-eenheid tijdens crisisbeheersingsoperaties;
- optreden als snel inzetbare militaire eenheid in het kader van militaire bijstand t.b.v. de ordehandhaving of rechtshandhaving op de Nederlandse Antillen en Aruba;
- Optreden als *Integrated Police Unit* (IPU) tijdens crisisbeheersingsoperaties bij politie missies voor NAVO, VN en EU.

13.7.6.3 Brigade Operationele Service & Support

De operationele ondersteuningsgroep verricht ondersteunende en operationele taken ten behoeve van het Landelijk Tactisch Commando.

>>>

De ondersteuningseenheid beschikt over knip-, zaag- en slijpmaterialen, waarmee ze barricades kunnen slechten en objecten toegankelijk kunnen maken. Ze is bovendien gespecialiseerd in de bevrijding en evacuatie van personen die zich vrijwillig hebben vastgeketend. Maar ook voor de basis- en eerste gewondenverzorging van eigen eenheden of een BRATRA-inzet (bestrijden van brand en verspreiden van cs-traangas) wordt de hand niet omgedraaid. Ze kunnen met hun expertise en middelen op het gebied van BRATRA een dreiging met brandbare middelen, zoals molotovcocktails, het hoofd bieden. Daarnaast kan de eenheid menigten uiteendrijven of een halt toeroepen door cs-traangas of zogeheten less lethal weapons te gebruiken.

De KMar heeft in totaal 4 ondersteuningseenheden Landelijke Bijstandsorganisatie. Ze zijn verdeeld over het land. Alle 4 vallen ze onder de Landelijke Bijstandsorganisatie. Een eenheid bestaat uit 6 personen, onder wie een chauffeur en een groepscommandant. Lid zijn is een specialistische neventaak.

13.7.6.4 Brigade Hoog Risico Beveiliging

De brigade HRB bestaat uit 7 pelotons, waarvan er 6 ingezet worden voor bewaken & beveiligen en 1 peloton t.b.v. de beveiliging van De Nederlandsche Bank.

In 2016 was nog sprake van een bijstandsconstructie die wordt aangevraagd door de politie. Daarna zal sprake zijn van een eigen taak (middels opname in de politiewet).

In 2015 werden 2 pelotons gevuld en de andere 4 volgden in 2016. Zij nemen geleidelijk de taak over van de Bijstandseenheid die deze beveiliging nu voor haar rekening neemt.

13.7.6.5 Brigade Toezicht Beveiliging Burgerluchtvaart (BTBB).

De BTBB is de toezichthouder op beveiliging van burgerluchtvaart. Daarnaast is deze afdeling de schakel tussen de particuliere beveiligingsbedrijven, luchthavens en de instantie verantwoordelijk voor de veiligheid in de luchtvaart: de NCTV. De afdeling speelt een belangrijke rol bij de ontwikkelingen binnen de luchtvrachtcontrole.

De Marechaussee certificeert bedrijven die vracht zonder *security check* aan boord te mogen brengen (*Regulated Agent of Known Consigner*) en controleert of ze hun beveiliging op orde hebben. Ook is de KMar verantwoordelijk voor de *screening* van luchtvracht op verboden substanties. Zij certificeert particuliere beveiligingsbedrijven om vracht te mogen scannen en certificeert explosievenhonden die in de vracht gebruikt worden om deze hierop te kunnen onderzoeken. De KMAR heeft zelf ook drugs- en explosievenhonden om vracht op deze zaken te onderzoeken.

Het DOSCo heeft Paresto (de Defensie-cateraar) als een van haar bedrijven. Tijdens de NSS in 2014 heeft Paresto talloze maaltijden verzorgd voor onder meer de Politie.

13.8 Defensie OndersteuningsCommando

Het Defensie OndersteuningsCommando (DOSCo) verricht ondersteunende taken voor Defensie. Het zorgt bijvoorbeeld voor voedsel, gezondheidszorg, gebouwen, oefenterreinen, onderwijs en personeelsdiensten. Zo kunnen Marine, Landmacht, Luchtmacht en Marechaussee zich richten op hun belangrijkste hoofdtaak: werken aan vrijheid, veiligheid en welvaart.

13.8.1 Organisatiestructuur DOSCo

Het DOSCo kent naast haar staf een grote verscheidenheid aan eenheden. De eenheden behoren tot 3 divisies en de NLDA:

- Divisie Defensie Gezondheidszorg Organisatie
- Divisie Facilitair, Logistiek & Beveiliging
- Divisie Personeel & Organisatie Defensie

- Nederlandse Defensie Academie (NLDA)

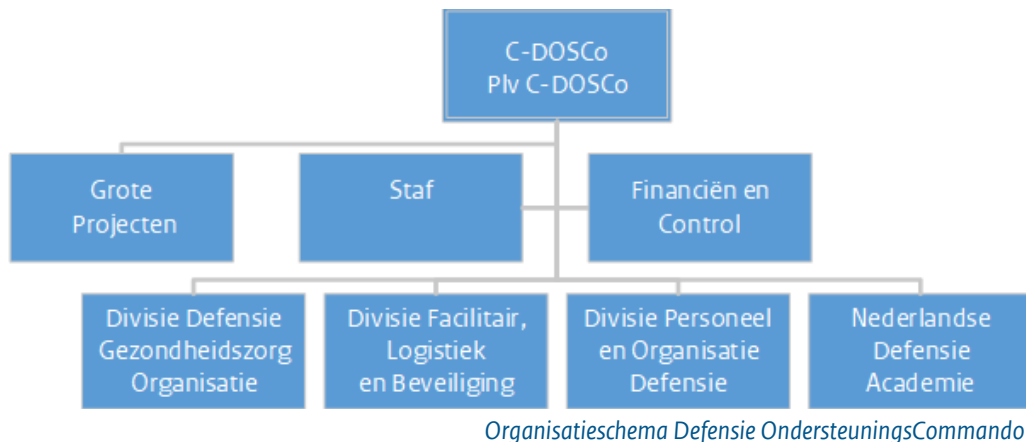
Lang niet alle diensten en bedrijven kunnen ingezet worden in Nationale Operaties. Vandaar dat hierna alleen wat dieper wordt ingegaan op de onderdelen waar dat wel van toepassing zou kunnen zijn.

De staf van het DOSCo wordt gevormd door de Ondersteuningsgroep en het Kabinet. Het organisatieschema staat op de volgende pagina weergegeven.

13.8.2 Staf DOSCo

De staf van het DOSCo wordt gevormd door de ondersteuningsgroep en het kabinet.

>>>

13.8.2.1 Staf DOSCo

Het DOSCo kenmerkt zich door een matrix-organisatie waar andere defensieonderdelen lijnorganisaties zijn. De ondersteuningsgroep heeft alle elementen uit de **J-structuur**:

- Kernstaf
- Personeel en Organisatie (J1)
- Vraag en Aanbodmanagement (J3, J5)
- Bedrijfsvoeringondersteuning met o.a. Informatiebeveiliging (J2), Materieellogistiek (J4), Informatievoorziening (J6)
- Defensie Vastgoedmanagement (J4)
- Financiën en Control J8
- Communicatie
- Grote projecten

In Vraag en Aanbodmanagement (VAM) is een *Operations Support Center* (OPSUPCEN) aanwezig die de divisies van het DOSCo ondersteunt. De 'J3 en J5' van het DOSCo. Het OPSUPCEN DOSCo is de verbindende factor voor zowel externe als interne relaties.

Defensie Vastgoed Management

Is verantwoordelijk voor het beheer van het Defensievastgoed en adviseert de Defensiestaf en de Defensieonderdelen over alle aspecten betreffende het

vastgoed. Namens Defensie Vastgoedmanagement wordt het daadwerkelijk beheer uitgevoerd door het Rijksvastgoedbedrijf (RVB).

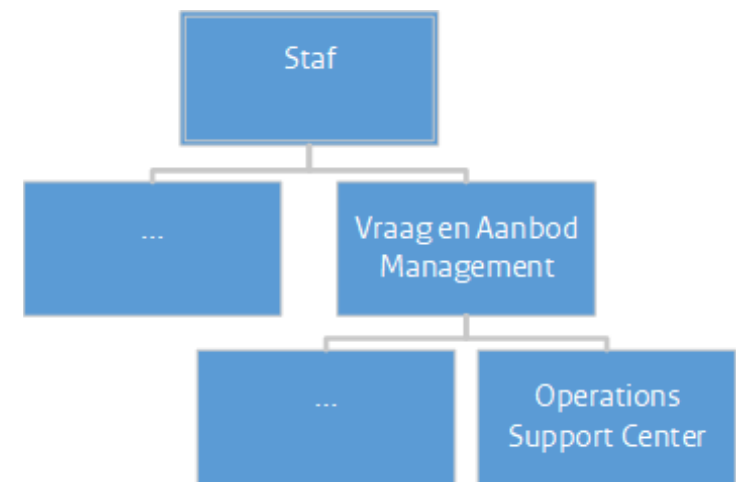
13.8.2.2 Operations Support Center (OPSUPCEN)

Het OPSUPCEN coördineert, informeert en verbindt de activiteiten die de divisies voor elkaar moeten uitvoeren en de activiteiten die door andere defensieonderdelen aan het DOSCo worden gevraagd.

Om coördinatie van activiteiten voor andere defensieonderdelen mogelijk te maken is er een liaison (LSO) opgenomen voor elk Defensieonderdeel (inclusief de Bestuursstaf) en één voor tweeden (andere departementen) en derden (extern rijksoverheid).

Nationale Operaties (NatOps)

De aanvragen voor Militaire Bijstand en Steunverlening komen vanuit DSDops/ Natops bij het OPSUPCEN DOSCo binnen en worden daar in behandeling genomen en uitgezet bij de verschillende divisies. Bij dit defensieonderdeel DOSCo is geen specifiek bureau NatOps, maar is de coördinatie ingebed in de normale activiteiten van het OPSUPCEN.

Organisatiestructuur Staf DOSCo

>>>

13.8.3 Eenheden DOSCo

13.8.3.1 Defensie Gezondheidszorg Organisatie

Defensie levert hoogwaardige medische zorg aan haar personeel. Ook tijdens uitzending en oefening. De operationele eenheden en gezondheidszorg-bedrijven worden hierbij ondersteunt door de divisie Defensie Gezondheidszorg Organisatie (DGO).

Defensie Gezondheidszorg Organisatie (DGO), bestaat naast haar staf uit:

- Bijzondere Medische Beoordelingen
- Centraal Militair Hospitaal
- Coördinatiecentrum Expertise Arbeidsomstandigheden en Gezondheid
- Defensie Tandheelkundige Dienst
- Eerstelijns Gezondheidszorg Bedrijf
- Defensie Gezondheidszorg Opleidings- en Trainingscentrum
- Instituut samenwerking Defensie en Relatieziekenhuizen
- Militair Geneeskundig Logistiek Centrum
- Militair Revalidatie Centrum
- Militaire Bloedbank
- Militaire Geestelijke Gezondheidszorg

Eerstelijns Gezondheidszorg Bedrijf

Eerstelijns Gezondheidszorg door gezondheidscentra op defensielocatie. Daar wordt voorzien in huisartsenzorg, tandarts en fysiotherapie.

Centraal Militair Hospitaal

Het Centraal Militair Hospitaal (CMH) is dé tweedelijns gezondheidszorg-instelling van Defensie en een goed geoutilleerd ziekenhuis, waar specialistische zorg wordt verleend. Het eveneens in Utrecht gevestigde [calamiteitenhospitaal](#) is in overleg met het UMCU en Ministerie van VWS beschikbaar voor de opvang bij calamiteiten. Het CMH telt ongeveer 250 medewerkers die altijd gericht zijn op de inzetbaarheid van de militair.

Defensie Gezondheidszorg Opleidings- en Trainingscentrum

Het centrum verzorgt krijgsmachtbreed de geneeskundige opleidingen.

Instituut samenwerking Defensie en Relatieziekenhuizen

Het Instituut samenwerking Defensie en Relatieziekenhuizen (IDR) coördineert de samenwerking van Defensie met civiele ziekenhuizen.

Militair Geneeskundig Logistiek Centrum

De geneeskundig-logistieke ondersteuning via verzorgen van levering van het gehele goederenpakket benodigd voor medische, farmaceutische, fysiotherapeutische en tandheelkundige verzorging.

Militair Revalidatie Centrum

Het revalidatiecentrum is aangesloten bij de brancheorganisatie Revalidatie Nederland, erkend en gecertificeerd en is ingericht voor behandeling van zowel militairen als burgers. De productgroepen zijn: Neurologie, Trauma & Pijn, Orthopedie en (algemene) Ondersteuning, Arbeidsrevalidatie en Orthopedie Techniek Aardenburg.

Militaire Bloedbank

De bloedvoorziening van militair-geneeskundige eenheden bij operationele inzet in het buitenland en voor leden van het Koninklijk Huis bij (staats) bezoeken aan het buitenland. De MBB is gespecialiseerd in het realiseren van diepgevroren bloedproducten.

Militaire Geestelijke Gezondheidszorg

De Militaire Geestelijke Gezondheidszorg (MGGZ) zet zich in voor een optimale geestelijke gezondheid van actief dienende militairen en veteranen. De MGGZ beschikt over expertise gericht op de behandeling van Post Traumatisch Stress Syndroom (PTSS).

13.8.3.2 Divisie Facilitair, Logistiek & Beveiliging

De Divisie Facilitair, Logistiek & Beveiliging (DFLB) heeft een eigen divisiestaf en bestaat uit de volgende onderdelen:

- Paresto
- Defensie Bewakings- en BeveiligingsOrganisatie (DBBO)
- Facilitair Bedrijf Defensie (FBD)
- Defensie Verkeers- en Vervoersorganisatie (DVVO)
- Mediacentrum Defensie (MCD)

>>>

- Financieel Administratie en Beheer Kantoor (FABK)
- Bureau Internationale Militaire Sport
- Koninklijk Tehuis voor Oud-Militairen en Museum Bronbeek

Paresto

Verzorgt de catering op ongeveer 90 Defensielocaties in Nederland en Duitsland.

Defensie Bewakings- en BeveiligingsOrganisatie

Zorgt dag en nacht voor de fysieke beveiliging van de te beschermen belangen van de Defensieonderdelen binnen het Koninkrijk. Dit wordt gedaan door een combinatie van gewapende interventie, patrouillegang en toegangscontrole. Daarmee ondersteunt de DBBO de operationele inzet van Defensie.

Facilitair Bedrijf Defensie

Levert facilitaire ondersteuning voor Defensie. Denk daarbij aan wasserij, postbezorging, reprografie, magazijnbeheer en servicebalies.

Defensie Verkeers- en Vervoersorganisatie

Verzorgt wereldwijd het transport van personen en goederen. Bijvoorbeeld grote verplaatsingen als eenheden op oefening of uitzending gaan. Dat gebeurt over de weg, door de lucht, over zee of met de trein.

13.8.3.3 Divisie Personeel & Organisatie Defensie

De Divisie Personeel & Organisatie Defensie (DPOD), bestaat naast haar eigen divisiestaf (hier Besturing genoemd) uit Dienstencentra en Uitvoeringsbedrijven:

Besturing

- Bedrijfsvoering
- Regie & Integratie

Dienstencentra en Uitvoeringsbedrijven

- Management Development
- Defensie Coördinatie Centrum (DCC)
- Diensten Geestelijke Verzorging
- Dienstencentrum Bedrijfsmaatschappelijk Werk

- Dienstencentrum Human Resources
- Dienstencentrum Internationale Ondersteuning Defensie
- Dienstencentrum Juridische Dienstverlening
- Dienstencentrum Re-integratie
- Dienstencentrum Werving en SelectieUitvoeringsbedrijf Begeleidings- en bemiddelingsorganisatie
- Uitvoeringsbedrijf Organisatie en Formatie
- Uitvoeringsbedrijf Personeelsplanning
- Uitvoeringsbedrijf Rechtspositie
- Uitvoeringsbedrijf Veteranen, Reservisten, Decoraties

13.8.3.4 Nederlandse Defensie Academie

De Nederlandse Defensie Academie (NLDA), bestaat uit:

- Koninklijk Instituut voor de Marine
- Koninklijke Militaire Academie
- Instituut Defensie Leergangen
- Faculteit Militaire Wetenschappen
- Nederlands Instituut voor Militaire Historie
- ExpertiseCentrum Leiderschap Defensie
- Talencentrum Defensie

HOOFDSTUK 14

NATIONALE OPERATIES

14.1	Hoofdprocessen Defensie (NatOps)	192
14.2	Militair Advies	194
14.3	NatOps organisatie	197
14.4	Militaire Bijstand en Steunverlening	201
14.5	Maatschappelijke Dienstverlening	206
14.6	Militaire Bijstand in Caribisch Nederland	208
14.7	Gastlandsteun	211

14.1 Hoofdprocessen Defensie (Nationale Operaties)

Eén van de hoofdtaken van de krijgsmacht is civiele (burger) organisaties in Nederland te ondersteunen. Dit zijn in hoofdzaak overige overheidsonderdelen zoals gemeenten of provincies, politie, brandweer of andere hulpdiensten, maar ook het Openbaar Ministerie. Bij Defensie heeft deze taak de naam Nationale Taken.

Er zijn verschillende vormen. Ze zijn in [paragraaf 1.6](#) al aangehaald. In dit hoofdstuk wordt nader ingegaan op de volgende facetten van Nationale Taken:

Nationale Taken

- Militaire bijstand:
 - in geval van een ramp of crisis of de vrees voor het ontstaan daarvan;
 - handhaving van de openbare orde en veiligheid;
 - strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde;
 - bijzondere militaire bijstand.
- Militaire steunverlening in het openbaar belang;
- Maatschappelijke dienstverlening;

Militair Adviseur in de regio

Gegarandeerde capaciteiten

→ Militair Advies

→ NatOps organisatie

→ Militaire Bijstand en Steunverlening

→ Maatschappelijke dienstverlening

→ Host Nation Support (gastlandsteun)

>>>

Nationale Taken kunnen een incidenteel en structureel karakter hebben ([zie paragraaf 16.2](#)). Doordat Defensie de laatste jaren vaak is ingezet blijken sommige taken vaak voor te komen of blijkt dat alleen Defensie die taken kan uitvoeren. Dat leidt ertoe dat het structurele taken van Defensie worden. Maar die taken zijn pas *dán* structureel als er op enigerlei wijze een permanente regeling voor is getroffen door een wet, (ministeriële) regeling of convenant.

De vraag of Defensie die bijstand, steun- of dienstverlening mag leveren wordt beantwoord in het aanvraagtraject. Daarbij dient de aanvraag aan voorwaarden te voldoen, zoals aanvragen volgens de juiste procedure en gestoeld op een wetsartikel, een interne regeling van Defensie of een convenant.

De Militair Adviseur ([zie paragraaf 14.2](#)) is bij uitstek de persoon die de aanvrager kan ondersteunen bij de juiste formulering van de aanvraag.

De procedureschema's van de diverse soorten aanvragen staan in de [bijlagen 14b tot en met 14u](#) opgenomen.

De wettelijke grondslagen waar het gros van deze taken door ontstaan of waaronder zij plaatsvinden staan in [hoofdstuk 15](#). Zonder een wettelijke grondslag is een inzet van Defensie ten behoeve van civiele autoriteiten niet mogelijk.

De verrekening van de kosten voor deze nationale inzet zijn voor wat betreft de militaire bijstand en steunverlening ([paragraaf 14.4](#)) geregeld in het Convenant FNIK (Financiering Nationale Inzet Krijgsmacht, paragraaf 14.4.6). De belangrijkste elementen uit dit convenant zijn opgenomen in [bijlage 13](#).

Nationale Operaties

Naast deze Nationale Taken zijn er op Nederlands grondgebied ook inzetten die verband houden met Militaire Operaties en die worden Nationale Operaties genoemd. Alleen *Host Nation Support*; wordt hierna toegelicht.

*Militair advies wordt zowel in de koude als ook in de warme fase gegeven.
Hier overleg met de burgemeester van Terschelling over het opruimen van de stranden in januari 2019.*

14.2 Militair Advies

De militaire ondersteuning door Defensie aan de civiele partners begint bij de Militair Adviseur (MA). Op alle niveaus (strategisch, tactisch en operationeel) (vanuit de civiele context) borgt Defensie haar adviescapaciteit.

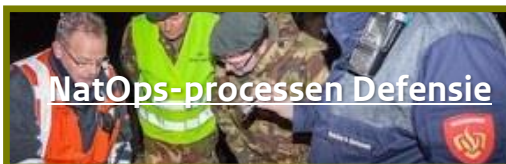
Namens de Commandant der Strijdkrachten (CDS) zit de Regionaal Militair Commandant (RMC) in het (gemeentelijk of regionaal) beleidsteam en is de Regionaal Militair Operationeel Adviseur (RMOA) het eerste aanspreekpunt in de Veiligheidsregio voor de Politie, het OM, de Brandweer of de GHOR en andere partners in de veiligheidsketen. Voor het noodzakelijke

voortzettingsvermogen wordt de beroeps RMOA ondersteund door reserve-officieren RMOA. Bij de ingezette eenheden (op de zogeheten Plaats Incident) brengt Defensie een liaison officier (LSO) uit. Een functie die doorgaans door de RMOA of één van de leden van zijn team zal worden uitgevoerd.

De RMOA komen uit alle krijgsmachtdelen, vertegenwoordigen de CDS en zijn ondergebracht bij de landmacht. De landmacht brigades coördineren de inzet van de eenheden bij Nationale Operaties en formeren indien noodzakelijk een Operatie Centrum (Opacen) binnen het hoofdkwartier van de brigade.

De Militair Adviseur is het aanspreekpunt voor de veiligheids- en ketenpartners op het gebied van de capaciteiten, kennis en kunde die Defensie kan inzetten voor de veiligheid in Nederland. De MA heeft gedegen kennis van de militaire organisatie en is door zijn dagelijkse werk in de civiele structuren goed

>>>

bekend met de veiligheidsorganisatie in Nederland. In de 'koude' fase (buiten crisistijd) ondersteunt hij de veiligheids- en ketenpartners bij scenario-ontwikkeling, oefenen en trainen. In de 'warme' fase is de hij direct betrokken bij de bestrijding van het incident en zet de MA zijn kennis van de militaire organisatie in voor het effectief en efficiënt inzetten van middelen of expertise. Er zijn verschillende functionarissen in de rol van Militair Adviseur.

Voor het maritieme domein zal in veel gevallen een medewerker van het Marine Hoofdkwartier of het Kustwacht hoofdkwartier optreden als MA.

14.2.1 Regionaal Militair Commandant

De Regionaal Militair Commandant (RMC), tevens plaatsvervangend brigadecommandant, is een officiële functie die in de "Regeling militaire gezagsdragers" buitengewone bevoegdheden krijgt toegekend. De RMC vervult een belangrijke rol als Militair Adviseur in de relatie met de civiele autoriteiten in het zogeheten 'gebied van verantwoordelijkheid'. De belangrijkste taken van de RMC zijn:

- optreden als Rijksheer namens Defensie;
- optreden als MA op het niveau van het bestuur van de veiligheidsregio, de Commissaris van de Koning en het (regionaal of gemeentelijk) beleidsteam (RBT/GBT). Dit is het tactisch en/of strategisch niveau;
- optreden als CMM in geval van een Nationale Operatie in zijn 'gebied van verantwoordelijkheid' als de CDS hem dat opdraagt.

De RMBA zal in zijn plaats optreden wanneer hij zelf niet beschikbaar is.

14.2.2 Regionaal Militair Beleidsadviseur (RMBA)

De RMC heeft meerdere veiligheidsregio's in zijn gebied en kan bij een grotere crisis of ramp onmogelijk bij alle R/GBT-vergaderingen aanwezig zijn. Binnen de brigade zijn er andere functionarissen die hem kunnen waarnemen (zoals het Hoofd G3 NatOps). Daarnaast heeft elke regio een reserveofficier die als

Militair Adviseur kan functioneren en in plaats van de RMC bij een RBT (of GBT) aanwezig kan zijn, de Regionaal Militair Beleidsadviseur (RMBA).

14.2.3 Hoofd bureau NatOps - Sectie G3

De Sectie G3 is binnen het brigadehoofdkwartier verantwoordelijk voor het voorbereiden, uitvoeren en afronden van operaties. Binnen de staf is een functionaris die optreedt als specialist Nationale Operaties; het hoofd van bureau of sectie NatOps:

- Is in voorkomend geval waarnemer van de RMC;
- Treedt op als Militair Adviseur op het tactisch en/of strategisch niveau (bijvoorbeeld het Bestuur van de veiligheidsregio, (regionaal of gemeentelijk) Beleidsteam (RBT/GBT));
- Geeft leiding aan de Regionaal Militair Operationeel Adviseurs (RMOA) in het 'gebied van verantwoordelijkheid' van de brigade;
- Coördineert de ondersteuning van de RMOA's en doet dit wanneer noodzakelijk vanuit een geactiveerd Operatie Centrum (Opcen);
- Is verantwoordelijk voor de opleiding en training van de MA en het ondersteunend personeel van het Opcen van de brigade.

14.2.4 Regionaal Militair Operationeel Adviseur

Defensie koppelt aan elke veiligheidsregio een team van Militair Adviseurs. Deze Regionaal Militair Operationeel Adviseur (RMOA) vertegenwoordigt Defensie op het operationele niveau bij alle crisis- en ketenpartners in de regio. De RMOA maakt structureel deel uit van de crisismanagementstructuur van de regio waaraan hij werkzaam is. Hij staat als zodanig ook genoemd als defensieliaison in het Landelijk Convenant Samenwerkingsafspraken. Hoewel de brigades onderdeel zijn van de Landmacht, zijn de RMOA afkomstig uit alle krijgsmacht delen. Afhankelijk van het zwaartepunt van een regio kan een RMOA ook afkomstig zijn van de Luchtmacht, de Marine of de Marechaussee. Het team met parttime militairen maakt het mogelijk om 24 uur per dag, 7

>>>

dagen per week een RMOA in de regio beschikbaar te hebben voor de civiele partners en operaties voor een langere tijd te kunnen ondersteunen of van voldoende personeel te voorzien voor alle voorkomende taken.

De belangrijkste taken van de RMOA zijn:

- Vertegenwoordigt Defensie in de regio waar hij geplaatst is;
- Treedt op als Militair Adviseur in of bij de veiligheidsregio, (regionaal operationeel team, Openbaar Ministerie (OM), (regionale eenheid van de) politie, (Justitieel-) Staf Grootchalig en Bijzonder Optreden (SGBO), Team Grootchalige Opsporing (TGO) of burgemeester en overige crisis- en ketenpartners. De RMOA is (mede-) verantwoordelijk voor het begeleiden van de aanvraag voor militaire bijstand of steunverlening;
- Zorgt voor integrale voorbereiding op en coördinatie van militaire bijstand en steunverlening door in alle fases van de rampenbestrijding en/of crisisbeheersing actief deel te nemen. Op die manier geeft hij invulling aan voorbereiding, coördinatie, uitvoering en evaluatie van maatregelen in de veiligheidsketen;
- Stimuleert vroegtijdige betrokkenheid binnen de politieorganisatie bij het voorbereiden van politieacties waarbij een beroep wordt gedaan op defensiecapaciteiten;
- Draagt bij aan de organisatie van multidisciplinaire oefeningen;
- Participeert binnen de gegeven mogelijkheden als volwaardig lid van het regionaal operationeel team;
- Treedt op als intermediair tussen (delen van) Defensie en de civiele autoriteiten bij voorbereiding op en uitvoering van inzet van defensiecapaciteiten.

Het militair advies omvat meer dan alleen het presenteren van defensiecapaciteiten die bijdragen aan crisisbeheersing en rampenbestrijding. De MA participeert volwaardig binnen het ROT, draagt bij aan de vorming van scenario's, en doet voorstellen op welke wijze middelen het gewenste effect sorteren. Daarbij zijn opties die een combinatie vormen van

defensiecapaciteiten en middelen uit de regio die civiele autoriteit in staat moeten stellen de beste maatregelen te treffen. Dit is een **gegarandeerde capaciteit**.

14.2.5 DS-DOPS J3 Natops

Naast de in paragraaf 13.3.2.1 genoemde taken zal DS-DOPS natuurlijk ook (strategisch) militair advies uitbrengen aan civiele instanties. Soms in de vorm van een liaison namens Defensie, soms als vaste deelnemer in gremia.

14.2.6 Commando Zeestrijdkrachten

Vanwege de specifieke nautische kennis die de Marine heeft kan de Commandant Zeestrijdkrachten of iemand uit zijn naam militair adviseur zijn van de Rijkshavenmeesters. Dit aangezien de havens en de zeegaten over het algemeen tot het nautische / maritieme domein worden gerekend.

14.2.7 (permanente) Liaisons

Defensie is bij verschillende organisaties en departementen (ad-hoc en permanent) vertegenwoordigd of heeft liaisons geplaatst om namens Defensie als Militair Adviseur op te treden en de belangen te behartigen (tactisch en strategisch). Tevens zullen ze veelal als adviseur functioneren bij de voorbereiding van departementale crisisplannen.

Bij de volgende organisaties is Defensie vertegenwoordigd of heeft liaisons uitgebracht:

- Ministerie van Justitie en Veiligheid / NCTV;
- het LOCC (het plaatsvervangend hoofd is een militair);
- Ministerie van BZK;

Het Defensie Operatie Centrum (DOC) heeft een duidelijke rol in NatOps-operaties.

14.3 NatOps organisatie

Naast de personele invulling van het Militair Advies uit 14.2 kan Defensie afhankelijk van de omstandigheden op- en afschalen om de uitvoering van inzet te ondersteunen. Hieronder enkele organisatorische aspecten.

Militair Adviseur in de regio

NatOps-processen Defensie

14.3.1 Defensie Operatie Centrum (DOC)

Voor Nationale Operaties en de daarbij geldende aanvraagprocedures is het DOC de brievenbus van Defensie. Alle aanvragen komen er binnen en zij dragen zorg voor de juiste verspreiding ervan. Zij houdt ook contact met de operatiecentra van de Krijgsmachtdelen en de brigades over de uitvoering ervan.

14.3.2 DS-DOPS J3 Natops

Naast de in paragraaf 13.3.2.1 genoemde taken zal DS-DOPS natuurlijk ook (strategisch) militair advies uitbrengen aan civiele instanties. Soms in de vorm van een liaison namens Defensie, soms als vaste deelnemer in gremia.

>>>

Het bureau NatOps adviseert de (plaatsvervangend) directeur Operaties over Nationale Operaties en bereidt de besluitvorming over aanvragen voor.

14.3.3 Coördinerend Operationeel Commando

Wanneer er sprake is van een inzet in het kader van de uitvoering van Nationale Taken waar meerdere defensieonderdelen bij betrokken zijn (*joint*), wordt er door D-DOPS een Coördinerend OPCO aangewezen. Dat is vervolgens belast met het uitvoeren van de operationele coördinatie, de informatievoorziening en advisering, ontplooiing, instandhouding, terugkeer en afwikkeling van de inzet. Andere betrokken defensieonderdelen treden ondersteunend aan dat OPCO op.

14.3.4 Commandant Militaire Middelen

De Directie Operaties (DOPS) wijst bij elke inzet voor NatOps een Commandant Militaire Middelen (CMM) aan. Deze CMM kan van alle Krijgsmachtdelen zijn. Die is verantwoordelijk voor het onder civiel gezag stellen van militaire capaciteiten. De belangrijkste taken zijn:

- zorgdragen voor de controle op de opgedragen bijstand of steunverlening;
- zorgdragen voor het voortzettingsvermogen van de ingezette capaciteiten;
- zorgdragen voor het in- en uitmelden van de opgedragen bijstand of steunverlening;
- optreden als bewaker van het mandaat (wettelijke toestemming voor de taak) en in die hoedanigheid de zogenoemde *red-card-holder* om optreden buiten het mandaat te voorkomen;
- ruggespraak houden met de piketofficier NatOps over mandaatkwesties;
- contacten onderhouden tussen DOPS (zie 13.3.2), civiele autoriteiten en de overige defensieonderdelen.

Meestal is er ten behoeve van een inzet één CMM aangewezen, maar voor meerdere parallelle inzetten kunnen er dus meerdere CMM's actief zijn. Bij inzetten met deelname van meerdere defensieonderdelen, kunnen er zelfs meerdere CMM's zijn: CMM-Land, CMM-Lucht en CMM-Maritiem.

Mandataris

Bij zeer omvangrijke inzetten of grote evenementen van nationaal belang is er een zogeheten Mandataris van Defensie. Dit was het geval bij de grote NSS-bijeenkomst van wereldleiders in Den Haag in 2014. Een ander voorbeeld is een staatsbegrafenis. Naast Defensie hebben andere departementen dan ook een mandataris voor deze situatie.

14.3.5 Territoriaal Operatie Centrum (TOC)

Binnen de Directie Training & Operatiën van de Landmacht is het Territoriaal Operatie Centrum (TOC) geplaatst. Het TOC is de spin in het web bij operaties op Nederlands grondgebied. Bijvoorbeeld bij *Host Nation Support* (troepenbewegingen van bondgenoten door Nederland), als ook tijdens grootschalige inzet van Defensie bij crises en rampen.

Het TOC is begin 2020 gestart en bestaat uit ruim 40 functionarissen uit alle krijgsmachtdelen in de volledige G1 t/m G9 structuur. Naar behoefte schaaft het TOC op. Zo groeide de bezetting tijdens het hoogtepunt van de coronacrisis in het voorjaar en zomer van 2020 naar bijna 140 militairen en burgers.

Het TOC richt zich op het bovenregionaal en landelijk niveau en op inzet op het land. Zij onderhoudt daartoe relaties met onder andere het LOCC, de Nationale Politie en Rijkswaterstaat.

>>>

14.3.6 NatOps bij de krijgsmachtdelen / organisatiedelen

De commandanten van de krijgsmachtdelen en andere organisatiedelen binnen Defensie hebben ook een zogenoemd 'Bureau Nationale Operaties'.

Het bureau NatOps van de Landmacht, binnen de Directie Training en Operaties (DT&O), coördineert overkoepelend over de drie brigades en het OOCL de inzet en de beschikbare capaciteiten voor nationale operaties. Bij de Luchtmacht (in de A3), Marine (in de N3), en het DOSCo (in de Kernstaf Operationele Ondersteuning) zijn vergelijkbare functionarissen aanwezig die een rol vervullen die vergelijkbaar is met het hoofd NatOps van de Landmacht. Daar zijn dieper in de organisatie verder geen specifieke NatOps-functionarissen.

14.3.7 Landmachtbrigades

De Landmacht heeft het Nederlands grondgebied ingedeeld in een drietal zogeheten 'gebieden van verantwoordelijkheid' voor elk van de brigades. De drie brigades zijn verantwoordelijk voor het Militair Advies aan de civiele autoriteiten in hun gebied van verantwoordelijkheid. De Regionaal Militair Commandant (RMC) wordt als verantwoordelijke voor het Militair Advies ondersteunt door Regionaal Militair Beleidsadviseurs (RMBA) en teams van Regionaal Militair Operationeel Adviseurs (RMOA). De adviesorganisatie wordt ondersteunt en aangestuurd door de NatOps-organisatie in het brigade-hoofdkwartier.

Elke brigade draagt zorg voor de contacten met de veiligheidsregio's, regionale eenheden van de politie, het OM, provincies en andere civiele crisis- en ketenpartners in dat gebied ([zie bijlage 9](#)).

Nederland is sinds juli 2016 als volgt verdeeld in deze 'gebieden van verantwoordelijkheid' en omvat:

11 Luchtmobiele Brigade

Het hoofdkwartier van de 11e brigade is gevestigd op de Oranjekazerne in Schaarsbergen en heeft 'West-Midden' (Nederland) als gebied van verantwoordelijkheid.

de veiligheidsregio's:

- Noord- en Oost-Gelderland, Gelderland-Midden, Gelderland-Zuid, Noord-Holland-Noord, Zaanstreek-Waterland, Kennemerland, Amsterdam-Amstelland, Haaglanden, Hollands Midden;

de regionale eenheden van politie:

- Amsterdam, Den Haag, Noord-Holland, Oost-Nederland (Gelderse deel);

de provincies:

- Gelderland, een deel van Zuid-Holland, een deel van Noord-Holland.

13 Lichte Brigade

Het hoofdkwartier is gevestigd op de Generaal-majoor De Ruyter-van Steveninckkazerne in Oirschot en heeft 'Zuid' als gebied van verantwoordelijkheid.

de veiligheidsregio's:

- Rotterdam-Rijnmond, Zuid-Holland-Zuid, Zeeland, Midden- en West-Brabant, Brabant-Noord, Brabant-Zuidoost, Limburg-Noord en Limburg-Zuid;

regionale eenheden van politie:

- Rotterdam, Zeeland West-Brabant, Oost-Brabant en Limburg

de provincies:

- een deel van Zuid-Holland, Noord-Brabant, Zeeland en Limburg

43 Gemechaniseerde Brigade

Het hoofdkwartier van deze brigade is gevestigd op de Johannes Postkazerne bij Havelte en heeft 'Noord' als gebied van verantwoordelijkheid.

>>>

de veiligheidsregio's:

- Groningen, Fryslân (Friesland), Drenthe, IJsselland, Twente, Utrecht, Gooi en Vechtstreek en Flevoland;

de regionale eenheden van politie:

- Noord-Nederland, Oost-Nederland (Overijsselse deel) en Midden-Nederland.

de provincies:

- Friesland, Groningen, Drenthe, Overijssel, Flevoland, Utrecht en een deel van Noord-Holland;

14.3.8 Operatie Centrum (Opcen)

Wanneer eenheden worden ingezet ter ondersteuning van civiele autoriteiten zal Defensie net als de andere hulpverleningsdiensten een actiecentrum openen om de coördinatie van de ingezette eenheden te verrichten. Zij draagt zorg voor een compleet beeld van de inzet ten behoeve van de Commandant Militaire Middelen (CMM).

Het Opcen zendt waar nodig een liaison (LSO) uit om nabij het incident een contactpersoon te hebben tussen civiele autoriteiten, ingezette eenheden en het Opcen.

Dit Opcen is bij de verschillende brigades op andere plaatsen ondergebracht. Dat kan zijn entiteit binnen een brigade operatiecentrum, of een Opcen op een andere locatie dicht bij het inzetgebied.

Daar waar het om een inzet gaat waarbij de CMM van de Marine is en de inzet door de Marine wordt gedaan zal het Maritiem Hoofdkwartier (MHK) in Den Helder in dat geval als Opcen functioneren.

14.3.9 Stafdetachement Nationale Operaties (SDNO)

De plaatsvervangend commandant van het Operationeel Ondersteunings-commando Landoptreden (OOCL) is tevens commandant Stafdetachement Nationale Operaties (SDNO). Dit stafdetachement ondersteunt het Landelijk Operationeel Coördinatie Centrum (LOCC) bij grootschalige rampen of crises bij planvorming en coördinatie. Dit is het geval bij opschaling naar fase 2 en hoger van het LOCC. Zie verder bij [paragraaf 17.3](#).

Ter ondersteuning van zieken- en verzorgingstehuizen werden ten tijde van COVID-19 ook militairen ingezet. Dit betrof zowel militair (para)medisch personeel als militairen voor taken die na een korte opleiding konden worden uitgevoerd door niet-medisch personeel.

14.4 Militaire Bijstand en Steunverlening

Militair Adviseur in de regio

NatOps-processen Defensie

Gegarandeerde capaciteiten

Juridisch kader

14.4.1 Militaire Bijstand op grond van Wet Veiligheidsregio's

Op grond van artikel 51, lid 3 van de [Wet Veiligheidsregio's](#) kan de Minister van Justitie en Veiligheid zich in bijzondere gevallen (bij een ramp, ongeval, crisis of incident) wenden tot de Minister van Defensie met een verzoek om Militaire Bijstand. De procedure staat beschreven in [bijlage 14b](#).

14.4.2 Militaire Bijstand op grond van de Politiewet 2012

Op grond van artikel 57 en 58 van de [Politiewet 2012](#) kan de Minister van

>>>

Justitie en Veiligheid bepalen dat bijstand wordt verleend door Defensie. Dit gebeurt in overeenstemming met de Minister van Defensie die bepaald op welke wijze deze bijstand wordt verleend. Artikel 57 betreft de bijstand door de Marechaussee, waarbij onder deze bijstand niet wordt verstaan de in artikel 4 genoemde politietaken. Artikel 58 betreft de bijstand die wordt verleend door andere delen van de Krijgsmacht, niet zijnde de Marechaussee.

De bijstand die op grond van artikel 57 en 58 wordt verleend kan zowel op grond van de handhaving van de openbare orde en veiligheid worden aangevraagd (door burgemeester), als op grond van de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde (aangevraagd door Hoofdofficier van Justitie).

De procedures zijn beschreven in [bijlage 14c](#) (Art 57 OO&V), [bijlage 14d](#) (Art 57 SHRO), [bijlage 14e](#) (Art 58 OO&V) en [bijlage 14f](#) (Art 58 SHRO).

14.4.2.1 Bijzondere bijstandseenheden

Alhoewel Militaire Bijstand op grond van artikel 59 van de Politiewet 2012 (bijzondere bijstandseenheden) een inzet is van Defensie in het kader van Nationale Operaties, verloopt de aanvraag en inzet op een afwijkende wijze. Het is mogelijk dat, gebaseerd op de inzet onder artikel 59, aanvullende Militaire Bijstand wordt gevraagd ter ondersteuning van de ingezette speciale eenheden. Deze aanvullende inzet (conform artikel 58) wordt wel op de normale wijze aangevraagd.

De alarmering van de speciale eenheden verloopt rechtstreeks via de landelijke eenheid van de Nationale Politie. De Dienst Speciale Interventies van Defensie maakt deel uit van het zogeheten 'nationale stelsel'. De Officier van Justitie dient een aanvraag voor bijstand in met een plan van inzet bij het College van Procureurs-Generaal (CPG) dat in bepaalde gevallen gemandateerd is hierover te beslissen. Het gaat dan om de volgende situaties:

- Situaties die vallen binnen door de Minister van Justitie en Veiligheid (in overeenstemming met de Minister van Defensie) vastgestelde

standaardscenario's;
en die

- niet op meerdere locaties tegelijk plaatsvinden met onderling verband ofwel een groot nationaal belang op enige andere wijze in het geding brengen;

en

- niet omvatten de inzet van het M-Squadron van de *NL Maritime Special Operations Forces* (NLMARSOF).

In alle andere gevallen behoudt de Minister van Justitie en Veiligheid de beslissingsbevoegdheid. Indien het M-Squadron wordt ingezet, zal de Minister van Defensie worden geconsulteerd.

De Minister van Justitie en Veiligheid laat zich in een nationale situatie adviseren door zijn beleidsteam alvorens over het plan van inzet te beslissen. Met als vertegenwoordiger de Directie Juridische Zaken (DJZ) neemt ook Defensie deel aan dat beleidsteam. DJZ informeert de Secretaris-generaal (SG), de Commandant der Strijdkrachten (CDS) en de Directie Communicatie (DCO).

De Minister van Justitie en Veiligheid of de Nationaal Coördinator Terrorismedebestrijding en Veiligheid (NCTV) stellen de Minister van Defensie en Minister-President direct in kennis van een besluit tot inzet van een speciale eenheid; indien mogelijk nog voorafgaand aan de daadwerkelijke inzet.

14.4.3 Vereenvoudigde bijstandsaanvragen

Een bijstandsaanvraag vergt de nodige tijd. Tijd die er soms niet is of omdat het niet gewenst is dat er ruchtbaarheid wordt gegeven aan de aanvraag van bijstand. Voor dergelijke tijdkritische vormen van bijstand en bijstandsvormen die veelvuldig voorkomen zijn speciale afspraken gemaakt. Hierna worden enkele van die bijzondere bijstandsvormen behandeld.

>>>

14.4.3.1 Bijstand door de EODD

Voor inzet voor het ruimen van explosieven door de EODD geldt een afwijkende procedure. Door de specifieke expertise heeft de EODD een unieke positie waarin de EODD direct door hulpverleningsdiensten wordt ingelicht.

Er is verschil tussen het ruimen van aangetroffen conventionele explosieven en inzet voor het ruimen van aangetroffen geïmproviseerde explosieven. CBRN-explosieven zijn daarbij inbegrepen.

Als slechts het vermoeden bestaat dat er explosieven zijn, zoals bij bijvoorbeeld een huiszoeking, geldt de procedure voor het aanvragen van bijstand volgens Politiewet artikel 58.

De procedure die geldt bij het aantreffen van conventionele explosieven aan land is beschreven in [bijlage 14m](#).

Bij het werkelijk aantreffen van verdachte objecten geldt het Protocol Verdachte Objecten (PVO) dat door Ministerie van Binnenlandse Zaken is opgesteld. De meldingsprocedure daarvan is ook opgenomen in [bijlage 14m](#). Het PVO is niet openbaar maar voor hulpverleningsdiensten aan te vragen via het Infopunt Veiligheid van het NIPV.

14.4.3.2 Bijstand door de DDG

Om vermiste personen en mogelijk bewijsmateriaal te zoeken onder water zou kostbare tijd verloren gaan wanneer daarvoor eerst een formele bijstandsaanvraag zou moeten worden doorlopen. Om snel een duikteam van Defensie ter plaatse aan het zoeken te krijgen is een convenant afgesloten dat de aanvraagprocedure verkort.

Alleen de Hoofdofficier van Justitie kan om de inzet van een duikteam verzoeken via de verkorte procedure. In voorkomend geval kan dat ook de Rechercheofficier zijn. De procedure daarvan is opgenomen in [bijlage 14p](#).

14.4.4 Militaire Steunverlening in het Openbaar Belang

Militaire Steunverlening in het Openbaar Belang (MSOB) is de inzet van de krijgsmacht ten behoeve van een bestuursorgaan in het kader van een zogenaamd 'Openbaar Belang'. Nederland kent talloze bestuursorganen. Wanneer de gewenste inzet als Militaire Bijstand mogelijk is geniet dat de voorkeur.

De Minister van Defensie heeft richtlijnen opgesteld voor steun aan de bestuursorganen 'Minister', Commissaris van de Koning, Burgemeester en Dijkgraaf. Dit is de ministeriële regeling "[Militaire Steunverlening in het Openbaar Belang](#)". Daarin zijn procedures opgesteld voor alle instanties binnen de defensieorganisatie die betrokken (kunnen) zijn bij de behandeling en afhandeling van aanvragen. De Regeling MSOB is van toepassing in Nederland. In principe geldt de regeling dus niet voor Caribisch Nederland, maar eventueel kan de regeling daar wel naar analogie worden toegepast.

Een bestuursorgaan kan Militaire Steunverlening aanvragen zodra zij haar taak / verplichting (voor het openbaar belang) niet zelfstandig, niet tijdig of niet afdoende kan uitvoeren.

Bij de aanvraag dient het orgaan aan te geven waarom het niet in staat is zelf in de gevraagde capaciteit te voorzien. Bovendien moet gemotiveerd worden waarom de opdracht niet aan een civiele marktpartij kan worden gegund (non-concurrentie beding).

Alleen als de minister de aanvraag rechtstreeks indient (MSOB Interdepartementaal) geldt deze laatste voorwaarde niet. Zie voor opmerkingen hierover bij de noten in [bijlage 12](#).

MSOB wordt altijd **ongewapend** uitgevoerd.

De aanvraagprocedures staan beschreven in [bijlage 14g](#) (gewone MSOB) en [bijlage 14h](#) (MSOB interdepartementaal).

>>>

14.4.5 Financiering en verrekening

Defensie is zelf verantwoordelijk voor instandhouding en gereedstelling van de Krijgsmacht. Extra uitgaven in het kader van Militaire Bijstand en Militaire Steunverlening worden zogezegd exogeen gefinancierd. Hiervoor is het convenant Financiering Nationale Inzet Krijgsmacht (FNIK) ontwikkeld. De FNIK zorgt voor een eenduidige, effectieve en efficiënte wijze van verrekening van de additionele kosten die door Defensie voor Nationale Operaties zijn gemaakt.

Het convenant (met ingang van 1 januari 2010) tussen de Ministeries van Defensie, Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en Justitie (nu Justitie en Veiligheid) regelt dat alle inzet van Defensie in het kader van Nationale Operaties wordt gefinancierd door een jaarlijkse toevoeging aan de begroting van Defensie van € 3.373.000 (bedrag per 1 januari 2021, was voorheen € 3.080.000). Deze toevoeging wordt betaald door de Nederlandse gemeenten vanuit het Gemeentefonds (€ 1.996.265,00), het Ministerie van Justitie en Veiligheid (€ 1.239.061,00) en de overzeese rijkdelen (het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, € 137.673,00).

Onder de FNIK-regeling vallen niet de kosten voor zogeheten Maatschappelijke Dienstverlening ([zie paragraaf 14.5](#)), Host Nation Support ([zie paragraaf 14.6](#)) of (Internationale) Noodhulp ([zie paragraaf 16.6](#)).

Het convenant heeft geen invloed op de procedures en werkwijze bij het aanvragen van Militaire Bijstand en/of Militaire Steunverlening in het Openbaar Belang. Defensie verplicht zich tot het leveren van bijstand en/of steun ongeacht de werkelijke kosten die worden gemaakt. Daarbij geldt wel dat alle partijen met elkaar afspraken maken over nadere financiering van de inzet in het resterende jaar als de inzet van een dermate grote omvang is dat het budget in één keer wordt overschreden.

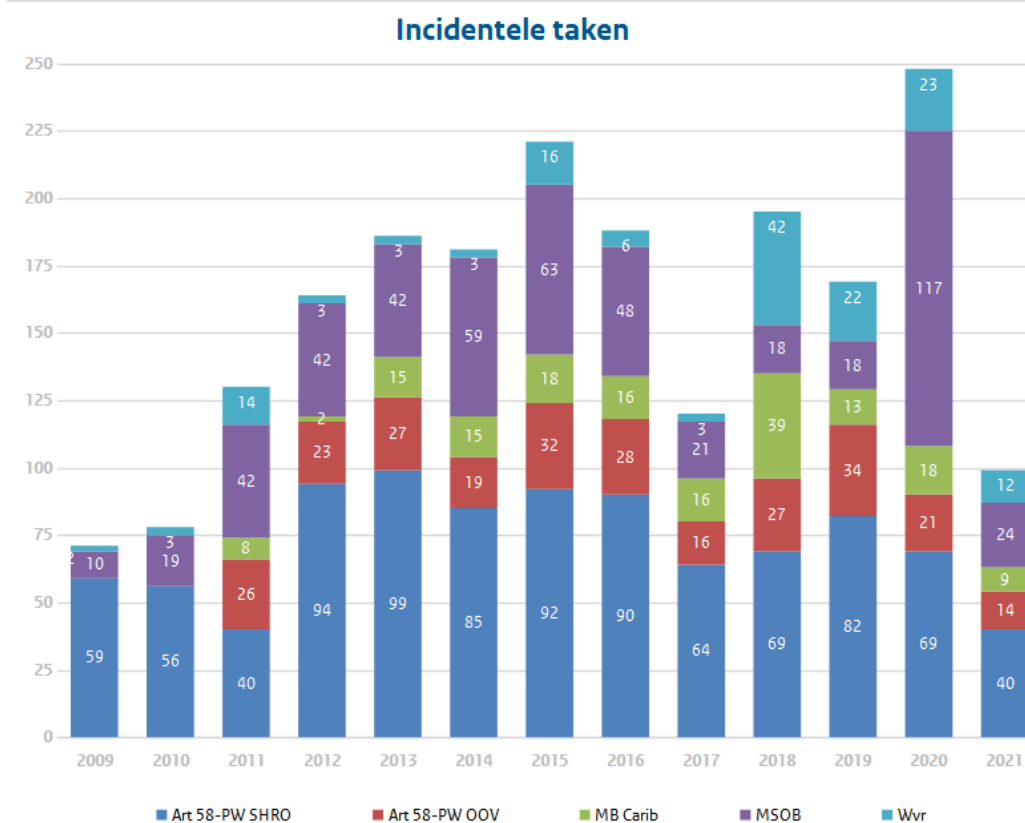
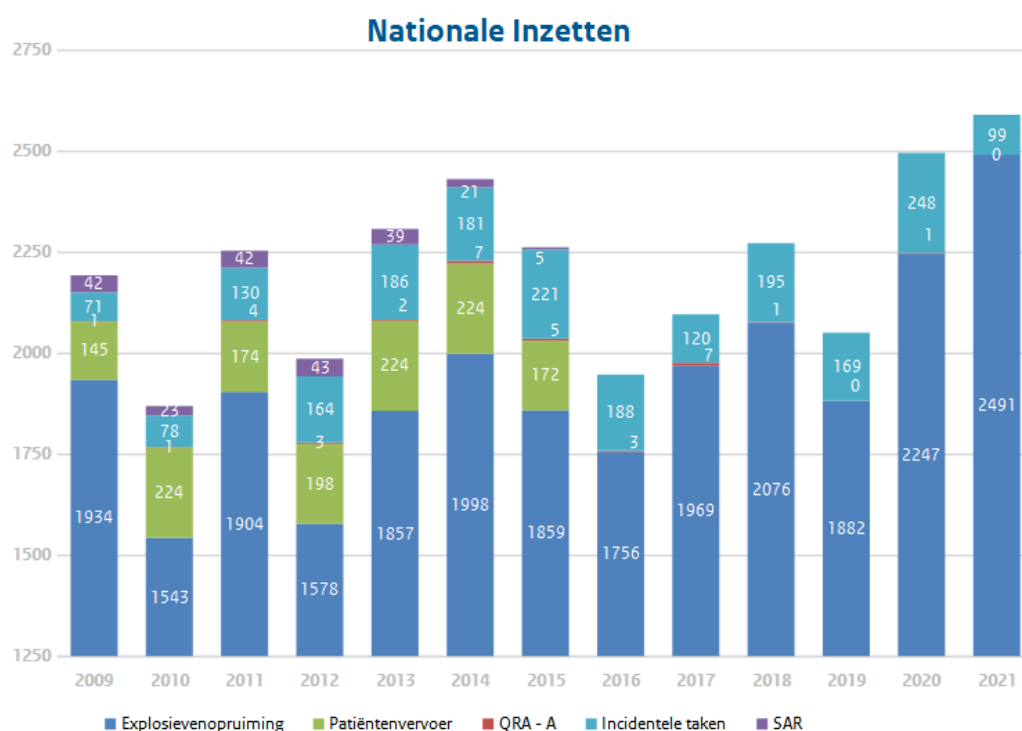
Het convenant FNIK is tot wederopzegging geldig en wordt elke twee jaar geëvalueerd. Indien daar aanleiding toe is stellen de convenantpartijen de

jaarlijkse vergoeding bij. De regeling staat in [bijlage 13](#).

14.4.6 Inzetten in het kader van Nationale Operaties

Nevenstaande grafieken geven de inzetten in de afgelopen jaren weer in het kader van Militaire Bijstand en Militaire Steunverlening. De gegevens over 2009 en 2010 zijn niet helemaal compleet. De inzetten voor Militaire Bijstand artikel 58-PW zijn voor die jaren getotaliseerd. De gegevens over inzet in het Caribisch gebied ontbreken voor die jaren.

Daarnaast betreft het alleen de structurele en incidentele inzetten zonder de inzet van de KMAR en Kustwacht.

In de tabellen zijn inzetten in het kader van *Host Nation Support* (5x in 2019, 1x in 2020 en 2x in 2021) niet opgenomen evenals bergingen van vliegtuigwrakken (2x in 2019). Daarnaast zijn er in 2021 er in tegenstelling tot 2020 een paar langdurige inzetten geweest in het kader van COVID-19. In besteedde mandaten waren 2020 en 2021 in die zin vergelijkbaar.

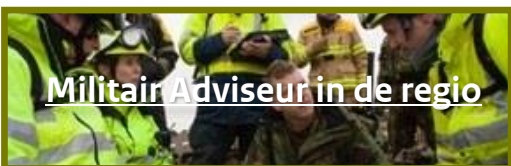

Elk jaar wordt er voor de Vierdaagse van Nijmegen bij Cuijk een pontonbrug over de Maas gelegd om de wandelaars over te kunnen laten steken.

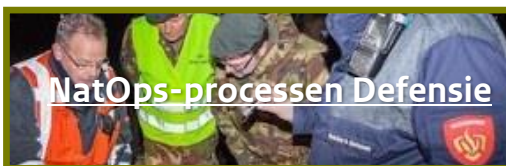
14.5 Maatschappelijke Dienstverlening

Maatschappelijke Dienstverlening heeft betrekking op door Defensie te leveren goederen en/of diensten zonder een wettelijke grondslag. Onder Maatschappelijke Dienstverlening (MADI) verstaat Defensie: op incidentele basis inzetten van personeel en/of materieel ter ondersteuning van een charitatief doel voor derden (maar geen overheidsinstantie) uit oogpunt van goed nabuurschap of ter bevordering van de positieve beeldvorming van de Krijgsmacht.

Indien een (rijks-)overheidsinstantie maatschappelijke dienstverlening

Militair Adviseur in de regio

NatOps-processen Defensie

aanvraagt dan dient Defensie de Regeling Maatschappelijke Steunverlening in het Openbaar Belang te hanteren ([paragraaf 14.4](#)).

Dit is omdat mensen het uitvoeren van MADI anders gaan uitleggen als het verrichten van (commerciële) activiteiten door de overheid. Dit kan verstrend werken voor civiele marktpartijen. Het is om die reden dat Defensie MADI met grote terughoudendheid inzet. Het uitgangspunt is “Nee – tenzij” waarbij Defensiepersoneel de aanvraag aan de hand van vastgestelde criteria en voorwaarden beoordeelt. Wanneer vanwege de financiële mogelijkheden van een instelling een normale civiele uitvoering van diensten onmogelijk maken en de uitvoering van de taak van die instelling daarmee in gevaar komt, is een non-concurrentiebeding niet van toepassing.

De bevoegdheid voor MADI is gemandateerd aan de commandanten van de >>>

Defensieonderdelen. In enkele gevallen moeten zij de Minister van Defensie om toestemming vragen. Dat geldt als de aanvraag politiek gevoelig is, een principieel beleidsmatig karakter heeft of van groot publicitair belang is.

Maatschappelijke Dienstverlening verricht Defensie alleen met diensten die behoren tot of in het verlengde liggen van de normale hoofdtaken van Defensie en in het bijzonder van het betreffende defensieonderdeel. Dus nooit branchevreemde activiteiten.

In gevallen dat MADi wordt aangevraagd buiten Nederland moet het doel en de betrokken personen of instanties passen in het gevoerde Nederlandse buitenland-beleid. Het Ministerie van Defensie moet daarom inzicht hebben in de achtergronden van de aanvragende personen en/of instanties. In het buitenland komen in principe alleen in aanmerking de diensten die Defensie verleent aan gerenommeerde humanitaire organisaties zoals het (Nederlandse) Rode Kruis. Bij dienstverlening aan andere, minder bekende, humanitaire organisaties moet deze een aanvaardbaar Plan van Aanpak aan het Ministerie van Defensie overleggen aan de hand waarvan die voldoende vertrouwen krijgt dat de hulp ook daadwerkelijk terecht komt bij degenen die deze hulp nodig hebben. Afstemming met het Ministerie van Buitenlandse Zaken is noodzakelijk.

De aanvraagprocedure is opgenomen in [bijlage 14q](#).

Recente voorbeelden van Maatschappelijke Dienstverlening zijn:

- Pontonbrug bij Cuijk voor de Vierdaagse (jaarlijks)
- Transport van de 5 goederenwagons t.b.v. het herinneringscentrum Kamp Westerbork (december 2014)
- Transport van een drukpers van verzetskrant Trouw naar het Drukkerijmuseum in Meppel (april 2015)
- Transport van daken voor een Atlantikwall-bunker in Noordwijk (met Chinook-helikopter, maart 2015)

In mei 2016 vond een transport plaats van oude wagons die werden gebruikt voor transporten naar concentratiekampen. Na restauratie op een Defensiecomplex in Coevorden worden de wagons in Kamp Westerbork tentoongesteld. Het transport en het beschikbaar stellen van de loods is een voorbeeld van maatschappelijke dienstverlening.

Na de passage van orkaan Irma over Sint Maarten op 6 september 2017 werd door Defensie op verschillende fronten noodhulp verleend. Hier wordt drinkwater verdeeld onder de bevolking.

14.6 Militaire Bijstand in Caribisch Nederland

Het Caribische deel van het Koninkrijk bestaat uit twee soorten eilanden: Aruba, Curaçao en Sint Maarten zijn landen binnen het Koninkrijk. Bonaire, Sint Eustatius en Saba zijn bijzondere gemeenten. Bij de omvorming van de Nederlandse Antillen als land naar de drie landen en de drie gemeenten op 10 oktober 2010, zijn er wetten en regelingen ingesteld om de positie en ondersteuning van de landen binnen het Koninkrijk te bepalen. Op basis daarvan zijn de verschillende soorten bijstand en steunverlening als volgt georganiseerd:

14.6.1 Aruba, Curaçao en Sint Maarten

Op grond van artikel 1 lid 2 van het Koninklijk Besluit van 3 juli 1987 betreffende “[Aanwijzingen inzake de inzet van de Krijgsmacht in Aruba,](#)

[Curaçao en Sint Maarten](#)” verleent Defensie Militaire Bijstand voor de interne veiligheid van het land en de openbare orde in Aruba, Curaçao en Sint Maarten (zogenoemde ‘Harde Bijstand’). Militaire Bijstand in geval van een orkaan of een andere calamiteit (zogenoemde ‘Zachte Bijstand’) wordt verleend op basis van artikel 3 van het Besluit.

Aanvraagprocedures zijn weergegeven in [bijlage 14i](#) (Art 1 lid 2) en [bijlage 14j](#) (Art 3).

‘Zachte Bijstand’ (ZB) vindt in beginsel ongewapend plaats en is gericht op het ondersteunen van de lokale bevolking en de lokale autoriteiten bij het verlenen van hulp. De veiligheidssituatie na een calamiteit kan echter inzet van bewapend bewakingspersoneel noodzakelijk maken, of een geleidelijke

>>>

overgang naar handhaving van de openbare orde met zich mee brengen. Daardoor kan vermenging plaatsvinden van de twee vormen van bijstand. Op dat moment is vaak onvoldoende tijd om de aanvraagprocedure voor ‘Harde Bijstand’ (HB) alsnog te laten plaatsvinden.

Het verdient daarom de voorkeur om zodra enige noodzaak van gewapende militairen wordt voorzien, zo spoedig mogelijk de goedkeuringsprocedure voor bijstand ter handhaving van de openbare orde en veiligheid dan wel de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde op te starten. Zo nodig kan de beslissing om goedgekeurde HB daadwerkelijk in te zetten door de Commandant Zeemacht Caribisch Gebied (CZMCARIB) naar bevind van zaken worden genomen.

Indachtig deze mogelijke – en in de praktijk vaak voorkomende – overgang van de ene vorm van bijstand naar de andere, is in 2000 tussen de Directie Juridische Zaken (DJZ) en CZMCARIB, in overleg met de Commandant Zeestrijdkrachten, afgesproken dat in te zetten militairen in alle gevallen (dus ook bij inzet in het kader van ZB) wel al het persoonlijk wapen mogen meenemen met daarop geplaatst een lege patroonhouder. Tevens is het toegestaan een volle patroonhouder op de man te dragen. Het omwisselen van de lege patroonhouder door de volle is pas toegestaan ter voorbereiding op daadwerkelijk gebruik van het vuurwapen ter zelfverdediging of na verkregen toestemming voor inzet in HB.

Voor het militair personeel geldt bij gewapende inzet bij HB een reeds vastgestelde standaard geweldsinstructie. Uitgifte daarvan door CZMCARIB vereist voorafgaande toestemming van DJZ, die als procesbewaker optreedt voor de goedkeuringsprocedure voor de bijstandsaanvraag.

Indien de capaciteit van CZMCARIB ontoereikend is om in de gevraagde Zachte Bijstand te voorzien, zal CZMCARIB aanvullende capaciteit vanuit Nederland moeten aanvragen. Hiertoe neemt CZMCARIB contact op met het Defensie Operatie Centrum (DOC) dat vervolgens de Directie Operaties (DOPS) en DJZ informeert. Aan deze aanvullende inzet voor Zachte Bijstand is in beginsel geen formele (additionele) goedkeuringsprocedure verbonden. Leidt de gevraagde bijstand tot conflicten met andere operationele inzet die in de visie van de Commandant der Strijdkrachten (CDS) niet (meer) verantwoord is, dan dient te worden opgeschaald naar nationale calamiteitenbesluitvorming.

Op dat moment zal DJZ het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties door DJZ informeren en zal het DOC het Nationaal CrisisCentrum (NCC) informeren. Het NCC coördineert dan verdere bijstandsaanvragen terwijl de besluitvorming plaatsvindt in de Interdepartementale Commissie Crisisbeheersing (ICCb) of de Ministeriële Commissie Crisisbeheersing (MCCb).

Er bestaan geen formele regelingen inzake bijzondere bijstand, steunverlening in het openbaar belang of maatschappelijke dienstverlening voor Aruba, Curaçao en Sint Maarten. Defensie beoordeelt per geval aanvragen of situaties die aanleiding geven tot noodzaak inzet, in overleg met de betrokken departementen.

14.6.2 Bonaire, Sint Eustatius en Saba (Caribisch Nederland)

Militaire Bijstand ter handhaving van de openbare orde, handhaving van de rechtsorde of voor diensten ten behoeve van justitie in Caribisch Nederland is gebaseerd op de artikelen 6 tot en met 9 van de [Veiligheidswet BES](#) (bepalingen over de politie en over de brandweerbijstand, de rampenbestrijding en de crisisbeheersing op Bonaire, Sint Eustatius en Saba). De Marechaussee verleent in beginsel de bijstand omdat hieraan aan een deel van de politietaken in Caribisch Nederland is toegewezen. In uitzonderlijke gevallen, dat wil zeggen als de KMar kwalitatief of kwantitatief niet in de gevraagde bijstand kan voorzien, volgt inzet van overige delen van de Krijgsmacht.

In de Veiligheidswet BES is geen onderscheid gemaakt tussen HB en ZB. Echter, de artikelen 6 tot en met 9 vertonen grote overeenkomst met de artikelen 57 tot en met 59 van de Politiewet 2012 en kunnen als zodanig als HB worden aangemerkt. Artikel 58 van de wet is te vergelijken met artikel 51 van de Wet Veiligheidsregio. Belangrijk verschil in de afhandeling van de aanvraag tot bijstand is dat de Minister van Defensie over aanvragen voor Caribisch Nederland besluit waar in Nederland de Minister van Justitie en Veiligheid dit doet. Dit laatst geldt niet voor de bijzondere bijstand (inzet van speciale eenheden zoals de DSI). Hier beslist ook in Caribisch Nederland de Minister van Justitie en Veiligheid. Een besluit tot bijstand in het kader van artikel 58 Veiligheidswet BES is gemandateerd aan CZMCARIB.

>>>

De aanvraagprocedures zijn weergegeven in [bijlage 14k](#) (Art 6 t/m 9) en [bijlage 14l](#) (Art 58).

Er bestaan geen formele regelingen inzake bijzondere bijstand, steunverlening in het openbaar belang of maatschappelijke dienstverlening voor Caribisch Nederland. Aanvragen of situaties die aanleiding geven tot een noodzaak tot inzet in dat kader, worden analoog aan de bestaande regelingen voor Nederland afgehandeld.

Wanneer grote troepenverplaatsingen plaatsvinden van NATO-collega's over Nederlands grondgebied, worden zij ondersteund door Defensie. In juni 2018 en juli 2020 verplaatste zich een Amerikaanse helikopterbrigade over en door Nederland. In de Rotterdamse haven was een tijdelijk militair gebied ingericht.

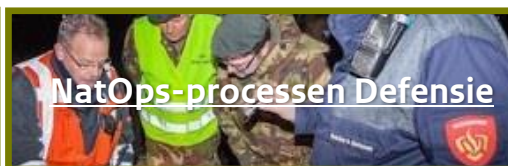
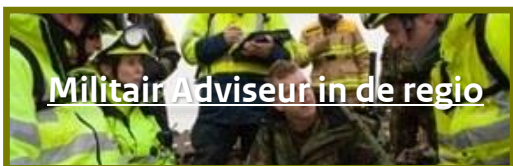
14.7 Gastlandsteun

Het is binnen Defensie gebruikelijk om 'gastlandsteun' *Host Nation Support* (HNS) te noemen. Dit omvat de civiele en militaire ondersteuning die Nederland levert aan bondgenootschappelijke eenheden en NAVO-organisaties die verblijven op en/of verplaatsen over Nederlands grondgebied. Het gaat daarbij primair om verblijf en verplaatsing in het kader van internationale missies, oefeningen en (strategische) verplaatsingen. Verblijf van buitenlandse eenheden binnen Nederland vanwege crisisbeheersing en rampenbestrijding valt hier niet direct onder.

De Commandant der Strijdkrachten (CDS) is uiteindelijk verantwoordelijk voor uitvoering van de *Host Nation Support* maar heeft de operationele taken gedelegeerd naar de krijgsmacht delen:

- a. De Landmacht is verantwoordelijk voor: de coördinatie en planning van alle HNS, de procedures die de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO) overeengekomen zijn voor HNS en het 'Eventualiteitenplan HNS' (*contingency plan HNS* - CP HNS), met uitzondering van wat onder b., c. en d. is verwoord;
- b. De Marine is verantwoordelijk voor de coördinatie van HNS direct gekoppeld aan bezoek van gastschepen aan Nederlandse havens. Het gaat dan om bezoekende schepen waarbij geen invoer, uitvoer of doorvoer van militair materieel en/of personeel wordt uitgevoerd;

>>>

- c. De Luchtmacht is verantwoordelijk voor de coördinatie van HNS direct gekoppeld aan bezoekende vliegtuigen op Nederlandse luchthavens. Het gaat dan om bezoekende vliegtuigen waarbij geen invoer, uitvoer of doorvoer van militair materieel en/of personeel wordt uitgevoerd;
- d. De KMar is verantwoordelijk voor de coördinatie van HNS direct gekoppeld aan bezoekende bondgenootschappelijke (militaire politie) eenheden en zal de militaire politietaken verband houdend met HNS uitvoeren.

Het gaat daarbij voornamelijk om de volgende activiteiten:

- Beschikbaar stellen, bewaken en beveiligen van faciliteiten voor laden en lossen van schepen;
- Beschikbaar stellen, bewaken en beveiligen van faciliteiten voor verzorging (eten, wassen en slapen);
- Beveiligen en bewaken van transportroutes (corridors);
- Het onderhouden van verbindingen (liaisons, coördinatie, situationeel beeld)

Er is een aantal vaste locaties voor gastlandsteun beschikbaar in Nederland:

- Luchthavens: Eindhoven, Schiphol, Rotterdam, en Woensdrecht;
- Zeehavens: Rotterdam, Amsterdam, Eemshaven en Vlissingen.

De te leveren gastlandsteun wordt in principe uitgevoerd met militaire middelen en militair personeel. Indien dit niet mogelijk is wordt, in overleg met de bondgenoot die HNS aangevraagd heeft, overgegaan tot de inkoop of inhuur van civiele middelen.

14.7.1 Beveiliging en bewaking

De tijdelijk ingerichte logistieke locaties zijn veelal van huis uit niet-militaire objecten; de aanvoerlijnen naar deze locaties zijn altijd openbaar terrein. Het beveiligen en bewaken van locaties en routes tijdens HNS-operaties is daarom een samenspel tussen:

- civiele autoriteiten (die verantwoordelijk zijn voor de openbare orde);
- eigenaar van de betreffende locatie, gebouw of terrein;
- Nederlandse en buitenlandse militairen die verantwoordelijk zijn voor de beveiliging en bewaking van (ook tijdelijke) militaire terreinen, objecten

of activiteiten.

Schepen van buitenlandse krijgsmachten die in Nederlandse havens verblijven verzorgen meestal hun eigen bewaking en beveiliging aan boord en de onmiddellijke toegang tot het schip.

14.7.2 Verantwoordelijkheden militaire objecten

Militaire terreinen zijn in beginsel niet publiek toegankelijk. De interne orde wordt bewaard door Defensiepersoneel (inbegrepen burgerbewakers) en is geen verantwoordelijkheid van de burgemeester. Met betrekking tot geweldgebruik bij de bewaking van militaire objecten dient men de Rijkswet aan te houden. Wel geldt daarnaast de wettelijke politietaak (KMar) op basis van artikel 4 van de Politiewet 2012.

Een tijdelijk militair object of terrein is een bivaklocatie, verzamel- of logistiek gebied waar zich (Nederlands of buitenlands) militair personeel of materieel bevindt en dit als zodanig is bekend gesteld. Objecten in de zin van de Rijkswet met betrekking tot geweldgebruik bij de bewaking van militaire objecten zijn onder te verdelen in vaste objecten en mobiele objecten zoals bijv. transporten van wapens.

14.7.3 Regionaal Militair Commandant (RMC)

De RMC is verantwoordelijk voor het verkrijgen van toestemming van de eigenaar voor gebruik van de locatie. De RMC onderneemt daartoe de volgende activiteiten:

- indienen van een verzoek tot het gebruik van de gewenste locatie bij de rechtmatige eigenaar;
- opnemen van bepalingen over toegangsregeling, brandpreventie en milieuzorg in het met de eigenaar af te sluiten contract. Daarnaast regelingen met betrekking tot de geweldsinstructie (zie taken KMar), de ambtsinstructie en “Rijkswet geweldgebruik bewaken militaire objecten” ([vaste instructiekaart](#));
- informeren van de KMar;
- informeren van de burgemeester.

>>>

Bij een tijdelijk verblijf van buitenlandse eenheden op Nederlands grondgebied wordt in beginsel Nederlands bewakingspersoneel ingezet. Militairen van buitenlandse strijdkrachten mogen immers slechts geweld gebruiken in het geval van noodweer. Voor het verblijf in Nederland stelt de Minister van Defensie ‘*Rules of Engagement*’ (inbegrepen de vastgestelde geweldsinstructie) voor niet-Nederlandse eenheden vast.

14.7.4 HNS bij inzet bij rampen en crises

Wanneer een buitenlandse militaire eenheid ten behoeve van een ramp of crisis in Nederland wordt ingezet, bijvoorbeeld in het kader van het *EU Civil Protection Mechanism* (EU-CPM), verblijft en verplaatst die eenheid ook in Nederland. Deze HNS is een andere dan in het geval dat een buitenlands strijdmacht Nederland doorkruist. De HNS wordt in dit geval separaat georganiseerd via de bijstandsaanvraag aangezien de buitenlandse eenheid is ingezet langs een internationaal hulpverzoek vanuit de civiele autoriteiten.

Hetzelfde is van toepassing wanneer buitenlandse politie-eenheden in Nederland bijstand verlenen of anderszins verblijven. In politiekringen wordt dat ook HNS genoemd en wanneer daarvoor bijvoorbeeld legering nodig is, kan de politie daartoe bijstand of steunverlening aanvragen bij Defensie.

14.7.5 Coördinatie HNS

Ten behoeve van de coördinatie van HNS-activiteiten is er bij elk Krijgsmacht- of Defensieonderdeel een HNS coördinatie-cel ingericht bij de betreffende NatOps-organisatie. Ten behoeve van bevriende krijgsmachten is er één ingang naar het Ministerie van Defensie dat is ondergebracht bij het Bureau NatOps van de Directie Operaties: het *Single National Point of Contact* (HNS SNPOC). Zij zijn bereikbaar op hns.sn poc@mindef.nl of +31 70 3188608 / 3186793.

HOOFDSTUK 15

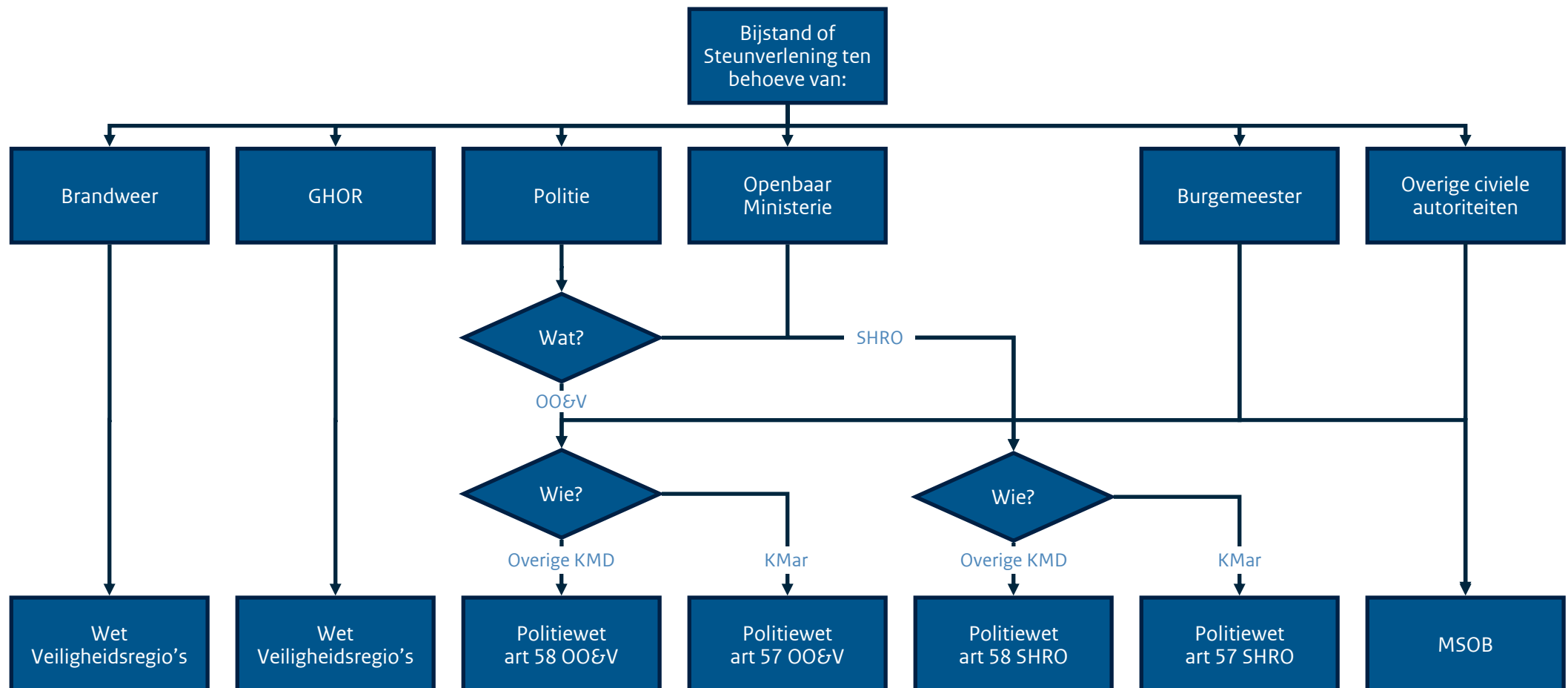
JURIDISCH KADER

15.1	Wegwijzer Juridisch Kader	215
15.2	Inleiding	216
15.3	Wet Veiligheidsregio's	217
15.4	Politiewet 2012	218
15.5	Regelingen Caribisch Gebied	220
15.6	Structurele Taken	221
15.7	Militaire Steunverlening in het Openbaar Belang	222
15.8	Landelijk Convenant	223
15.9	Navo-verdragen	224
15.10	Overige convenanten, arrangementen en wetten	225

15.1 Wegwijzer Juridisch Kader - Op basis van hoofdprocessen

Deze wegwijzer geeft in het kort weer welke procedure de aanvrager van Militaire Bijstand of Steunverlening dient te volgen. In dit schema zijn niet opgenomen de (afwijkende) (verkorte) procedures voor structurele taken en uitzonderingen. De Militaire Adviseur in de regio kent in de gegeven situatie de meest voor de hand liggende procedure. KMD staat hieronder voor Krijgsmachtdelen.

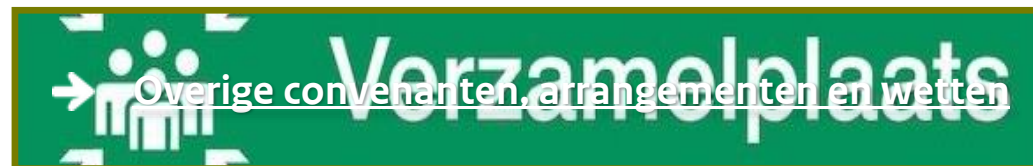
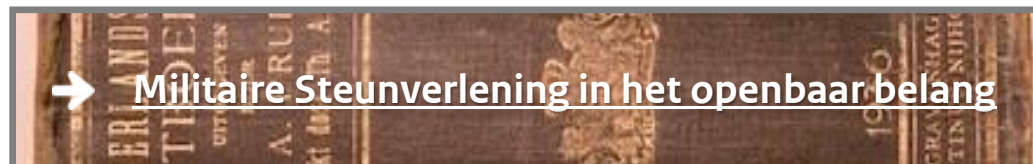
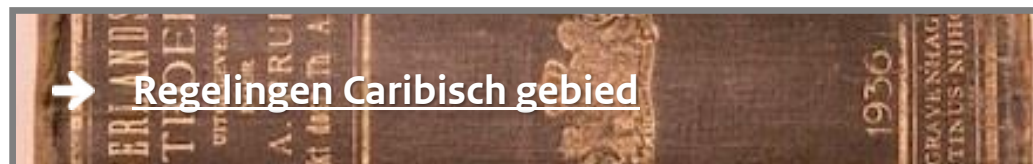
Door op een van de onderste boxen te klikken, komt u direct in de betreffende aanvraagprocedure terecht.

15.2 Inleiding

Dit hoofdstuk gaat dieper in op wettelijke grondslagen onder mogelijke bijstand of steunverlening van Defensie tijdens incidenten of crises.

Een klik op de knoppen leidt naar de juiste pagina van deze catalogus met de gewenste informatie.

15.3 Wet Veiligheidsregio's

De Wet Veiligheidsregio's (Wvr) is op 11 februari 2010 van kracht verklaard en lost daarmee de Wet Rampen en Zware Ongevallen af die sinds 1985 de organisatie van hulpdiensten in tijden van crisisbeheersing en rampenbestrijding regelde. Ook de Brandweerwet (1985) en de Wet Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen (1991) vervallen sindsdien.

De belangrijkste veranderingen en/of nieuwe bepalingen:

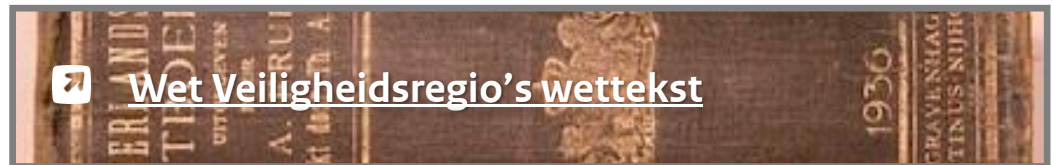
- Geregionaliseerde brandweer;
- GHOR;
- Rol van de VR in tijden van crisis (warme fase);
- Rol van de VR onder normale omstandigheden (koude fase);
- De rol van de burgemeester in geval van rampen of zware ongevallen;
- De rol van de voorzitter veiligheidsregio in geval van rampen of zware ongevallen.

De politieorganisatie bij rampen en zware ongevallen staat niet in de wet beschreven. De link tussen de veiligheidsregio en de politieorganisatie wordt vast-

gelegd in een convenant conform artikel 19 lid 1 Wvr.

De integrale tekst van de Wet Veiligheidsregio's is te lezen via de link naar: [Wet Veiligheidsregio's](#). De meest relevante artikelen daaruit zijn in [bijlage 5](#) van deze catalogus opgenomen.

Op basis van artikel 51 lid 3, Wvr is de aanvraag voor militaire bijstand mogelijk. De aanvraagprocedure staat in [bijlage 14b](#).

15.4 Politiewet 2012

De Politiewet (PW) van 2012 loste de PW van 1993 af. Daardoor beschikt Nederland sinds 2013 over de Nationale Politie, bestaande uit één korps met tien regionale eenheden en een landelijke eenheid. Daardoor is er sindsdien ook maar één korpschef.

In de Politiewet is naast de taak en bevoegdheid van de politie ook de politietaat van de Koninklijke Marechaussee (KMar) geregeld. Verder is in die wet geregeld hoe de politie bijstand krijgt van de KMar (artikel 57) en Defensie in het geheel (artikel 58).

De integrale tekst van de Politiewet is te lezen op wetten.nl via de link naar: [Politiewet 2012](#). De meest relevante artikelen daaruit zijn in [bijlage 3](#) van deze catalogus opgenomen.

Er is een aantal artikelen dat (militaire) bijstand mogelijk maakt:

- militaire bijstand door de Marechaussee art 57-PW, in het kader van openbare orde en veiligheid;

[Militair Adviseur in de regio](#)

[Terug naar juridisch kader](#)

- militaire bijstand door de Marechaussee art 57-PW, in het kader van strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde;
- militaire bijstand door de overige krijgsmachtdelen art 58-PW, in het kader van openbare orde en veiligheid;
- militaire bijstand door de overige krijgsmachtdelen art 58-PW, in het kader van strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde;
- bijzondere militaire bijstand art 59-PW

Militaire bijstand art 57-PW, Openbare orde en veiligheid

In dit type bijstand ondersteunt de Marechaussee de politie bij het uitvoeren van haar taken. De KMar treedt hier organiek op. De burgemeester is de aanvragende partij. De aanvraagprocedure staat in [bijlage 14c](#).

>>>

[→ Primaire Politieprocessen](#)

Militaire bijstand art 57-PW, Strafrechtelijke handhaving rechtsorde

In dit type bijstand ondersteunt de Marechaussee de politie bij het uitvoeren van haar taken. De KMar treedt hier organiek op. De Officier van Justitie is de aanvragende partij. De aanvraagprocedure staat in [bijlage 14d](#).

Militaire bijstand art 58-PW, Openbare orde en veiligheid

In dit type bijstand ondersteunt Defensie met de overige krijgsmachtdelen de politie bij het uitvoeren van haar taken. De burgemeester is de aanvragende partij. De aanvraagprocedure staat in [bijlage 14e](#).

Militaire bijstand art 58-PW, Strafrechtelijke handhaving rechtsorde

In dit type bijstand ondersteunt Defensie met de overige krijgsmachtdelen de politie bij het uitvoeren van haar taken. De Officier van Justitie is de aanvragende partij. De aanvraagprocedure staat in [bijlage 14f](#).

Militaire bijstand art 59-PW

Het betreft hier inzet van de bijzondere bijstandseenheden van Defensie in het kader van het stelsel van bijstandseenheden. De Dienst Speciale Interventies maakt daar onderdeel van uit.

De DSI van de Marechaussee maakt deel uit van het stelsel van Bijstandseenheden.

15.5 Regelingen Caribisch gebied

Het Koninkrijk der Nederlanden bestaat naast Nederland ook nog uit het Caribisch deel van Nederland. Dat bestaat uit de drie landen Aruba, Curacao en Sint Maarten en de drie bijzondere gemeenten Bonaire, Sint Eustatius en Saba. De drie bijzondere gemeenten samen heten Caribisch Nederland.

Meer informatie: [Caribisch gebied](#)

Veiligheidswet BES

Om de positie van de bijzondere gemeenten ten opzicht van Nederland op het gebied van veiligheid (politie alsmede brandweerborging, rampenbestrijding en crisisbeheersing alsmede de voorbereiding daarop) te waarborgen is op 30 september 2010 de Veiligheidswet BES (Bonaire, Sint Eustatius en Saba) van kracht geworden. Daarin is, net als in de WvR en de PW2012, de bijstand door Defensie geregeld. Daarover handelen de artikelen 6 tot en met 9. De meest relevante artikelen uit deze wet en aanwijzing zijn opgenomen in de volgende bijlagen:

[bijlage 16: Wet BES](#)

Aanwijzing inzet Krijgsmacht

In de “Aanwijzingen inzake de inzet van de krijgsmacht in Aruba, Curaçao en Sint Maarten” is iets soortgelijks geregeld met betrekking tot de 3 landen in de Cariben. Artikel 1.2 gaat daarbij over harde bijstand (bewapend, inwendige veiligheid en openbare orde) en artikel 3 over zachte bijstand (rampen, ongevallen en storingen in het verkeer of de verbindingen). De meest relevante artikelen

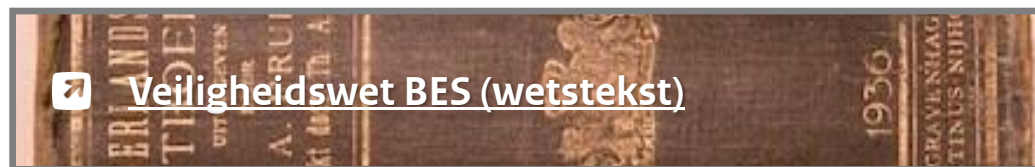

[Militair Adviseur in de regio](#)

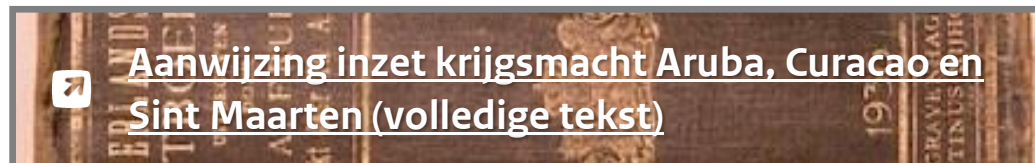

[Terug naar juridisch kader](#)

uit deze wet en aanwijzing zijn opgenomen in de volgende bijlagen: [bijlage 17: Aanwijzing inzet Krijgsmacht](#)

[Veiligheidswet BES \(wetstekst\)](#)

[Aanwijzing inzet krijgsmacht Aruba, Curaçao en Sint Maarten \(volledige tekst\)](#)

15.6 Structurele Taken

Defensie heeft haar nationale taken in twee groepen verdeeld: structurele- en incidentele taken. De beschrijving van die taken staan in [hoofdstuk 16](#). Structurele taken hebben een wettelijke grondslag of zijn bepaald in regelingen, besluiten en convenanten of arrangementen.

Zelfstandige (politie)taken

De zelfstandige politietaken:

- Koninklijke Marechaussee ([zie 16.2.1](#), [Politiewet](#) en [Vreemdelingenwet](#));

Structurele taken

Structurele taken op het gebied van Nationale Operaties zijn:

- Kustwacht ([zie 16.2.2](#), [Besluit instelling Kustwacht](#));
- Dienst der Hydrografie ([zie 16.2.3](#));
- Explosievenopruiming (EODD, [zie 16.2.4](#));
- Luchtruimbewaking (QRA, [zie 16.2.5](#), [Regeling bijstand bestrijding luchtvaartterrorisme](#));
- Luchtverkeersleiding ([zie 16.2.6](#));
- Bijzondere bijstandseenheden ([zie 16.2.7](#));
- Search and Rescue ([zie 16.2.8](#)).

Militair Adviseur in de regio

Terug naar juridisch kader

Gegarandeerde capaciteiten

Voor een zekere beschikbaarheidsgarantie van capaciteiten voor incidentele taken zijn convenanten opgesteld en zijn in het kader van ICMS al afspraken gemaakt (zogenoemde 'gegarandeerde capaciteiten').

Het onderscheid tussen zelfstandige taken en structurele taken is: bij een zelfstandige taak ligt er geen opdracht ten grondslag aan de uitvoering van een specifieke opdracht. Bij een structurele taak is er altijd sprake van een vorm van alarmering of opdrachtverstrekking voor een operatie start.

Structurele taken

Zelfstandige politietaken

Gegarandeerde capaciteiten

15.7 Militaire Steunverlening in het Openbaar Belang

De meeste Nationale Operaties zijn onder te brengen bij de twee belangrijkste wetten: Wet Veiligheidsregio en Politiewet. Omdat niet alle bijstand en steunverlening indeelbaar bleek, stelde Defensie in 2007 de Regeling Militaire Steunverlening in het openbaar belang (MSOB) op. Deze regeling is een direct gevolg van de afspraken in het kader van de Intensivering Civiel-Militaire Samenwerking (ICMS).

Het kenmerk van militaire steunverlening is dat Defensie bijspringt omdat een bestuursorgaan zelf niet, niet tijdig of niet afdoende kan (laten) voorzien in een taak die zij wettelijk dient uit te voeren. Het bestuursorgaan dient in de aanvraag te motiveren waarom alleen Defensie kan helpen. De verplichting is bijvoorbeeld om eerst bij marktpartijen te inventariseren.

Pas als dat niet lukt omdat er onvoldoende, niet tijdig of niet de juiste capaciteiten beschikbaar zijn, kan Defensie, na ampele overweging haar capaciteiten aanwenden om het bestuursorgaan steun te verlenen. Het stroomschema voor de aanvraag is weergegeven in [bijlage 14g](#) en [bijlage 14h](#) (Interdepartementaal).

De belangrijkste passages van de MSOB-regeling zijn opgenomen in [bijlage 12](#). De volledige tekst is via de knop te bereiken.

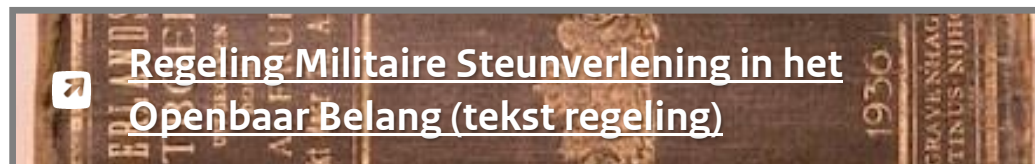
MSOB en Maatschappelijke Dienstverlening (MADI, zie [paragraaf 14.5](#)) lijken ogenschijnlijk veel op elkaar, maar er is wel degelijk een aantal verschillen.

[Militair Adviseur in de regio](#)

[Terug naar juridisch kader](#)

[Regeling Militaire Steunverlening in het Openbaar Belang \(tekst regeling\)](#)

15.8 Landelijk Convenant Voor Samenwerkingsafspraken

Omdat de rol van Defensie als (structurele) veiligheidspartner niet is beschreven in de Wvr, is er in samenspraak met het Veiligheidsberaad door Defensie een modelconvenant opgesteld. Hierin komt die rol duidelijk tot zijn recht en bestaat eenduidigheid over de samenwerking tussen de veiligheidspartners en Defensie.

De belangrijkste elementen daaruit zijn:

- De rol van de Regionaal Militair Commandant (RMC) binnen de veiligheidsregio (VR);
- De rol van de Officier Veiligheidsregio, de Militair Adviseur (tegenwoordig Regionaal Militair Operationeel Adviseur genoemd, RMOA);
- Diensten die Defensie aanbiedt tijdens de koude fase (buiten crisisbeheersing en rampenbestrijding);
- Diensten die Defensie levert tijdens de warme fase (tijdens crisisbeheersing en rampenbestrijding);
- Een actielijst met acties specifiek voor die regio.

Elke VR (er zijn er dus 25) stelt met de betreffende regionale eenheid van de politie en RMC dit modelconvenant op en ondertekenen het. De volledige tekst is te vinden via de knop.

[Militair Adviseur in de regio](#)

[Terug naar juridisch kader](#)

[Landelijk convenant samenwerkingsafspraken \(tekst\)](#)

15.9 NAVO-verdragen

Host Nation Support, gastlandsteun, is niet alleen gebaseerd op gastvrijheid en goed gastheerschap, maar een verplichting als gevolg van NAVO-verdragen. Deze is verder uitgewerkt in NAVO-doctrines, waaruit nationale doctrines en operatiebevelen volgen

Artikel 5 van het NAVO-verdrag raakt de kern. Dit artikel gaat over de gezamenlijke bewaking en beveiliging van het bondgenootschappelijke grondgebied: een aanval op één van de lidstaten wordt als een aanval op het bondgenootschap (elk van de lidstaten individueel) gezien. De consequentie van dit ene artikel is verstrekkend. Er dient dus een heleboel geregeld te worden om dat en de voorbereiding daarop te bewerkstelligen.

De territoriale integriteit van de lidstaten maakt dat een vreemde krijgsmacht niet zondermeer een ander land mag binnentreden en door dat land verplaatsen ook al zijn de bedoelingen bondgenootschappelijk en vredig.

Om onderlinge ondersteuning toch mogelijk te maken, is er een groot aantal regelingen die verplaatsing door een lidstaat onder voorwaarden mogelijk maakt.

Host Nation Support vindt zijn basis in internationale verdragen op politiek strategisch niveau. Het NAVO-beleid is geformuleerd in “MC 0334/2, NATO Principles and Policies for Host Nation Support” (MC staat voor *Military Committee*). De hiervan afgeleide doctrine is vastgelegd in de ‘Allied Joint Publication’ 4.3: *Allied Joint Doctrine for Host Nation Support* (april 2021)’.

15.10 Overige convenanten, arrangementen en wetten

Structurele taken en bijbehorende convenanten

Hieronder valt de operationele overeenkomst van Commandant Zeestrijdkrachten met de Kustwacht over bijstand en steunverlening door Defensie aan de Kustwacht.

Overige wetten, convenanten en arrangementen

- De Wet veiligheidsregio's (Wvr) stelt in Artikel 19 dat het bestuur van de veiligheidsregio een convenant sluit met de Minister van Defensie over de samenwerking met de Koninklijke Marechaussee over haar politietaak (in artikel 4, eerste lid, onder c, Politiewet 2012);
- Convenant samenwerking KMAR en Douane m.b.t. ongedocumenteerde asielzoekers en de bestrijding van mensen- en goederensmokkel;
- Convenant m.b.t. Vierdaagse Marsen te Nijmegen;
- [Convenant over de uitvoering van Fire Bucket Operations](#); In dit convenant wordt nog gesproken over de codes oranje en rood. Voorjaar 2018 zijn de codes licht-, donkergroen en geel vervangen door "fase 1" en de code oranje en rood door "fase 2".
- [Memorandum of Understanding van Fire Bucket Operations NL-BE](#);
- [Verdrag integratie van de beveiliging van het luchtruim NL-BE-LU](#);

- In de veiligheidsregio Noord-Holland Noord is de DDG sinds 1 januari 2010 aangewezen voor het hulpverleningsduiken. Dit is zowel gericht op het redden van slachtoffers onderwater als het mogelijk bergen van slachtoffers onderwater. Daarnaast fungeert de DDG als duikcoördinator binnen deze veiligheidsregio.
- Convenant Arrangement Militaire Bijstand *Search*-capaciteit. Dit convenant regelt de inzet van grondgebonden *search*-capaciteit via een verkorte procedure (zie [bijlage 14u](#));
- [Instellingsbesluit USAR](#);
- [Regeling inzake SAR-dienst](#);
- [Circulaire vliegtuigberging](#).

Verder sloten de vliegbases van de Luchtmacht, de schietkampen van Oldebroek en Harskamp en de brandweer van de Marinehaven convenanten voor inzet van hun blusvoertuigen in de omliggende gemeenten.

Militair Adviseur in de regio

Terug naar juridisch kader

HOOFDSTUK 16

TAKEN EN CAPACITEITEN

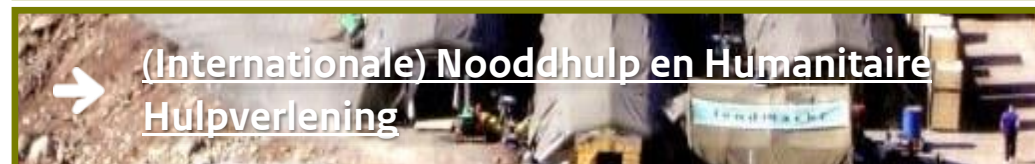
16.1	Introductie Taken	227
16.2	Structurele Taken	228
16.3	Incidentele Taken	235
16.4	Gezamenlijke activiteiten	239
16.5	Diversen	241
16.6	(Internationale) Noodhulp en Humanitaire Hulpverlening	244

16.1 Introductie taken

Defensie verricht nationale taken op basis van wetten, regelingen, convenanten en arrangementen. In de loop der jaren hebben gespecialiseerde onderdelen van de Krijgsmacht soms spontaan hulp geboden aan civiele partners. Hierdoor ontwikkelde zo'n incidentele klus tot een bijna vanzelfsprekende taak. Hoewel het vanuit eigen initiatief en gebleken succes is ontstaan is de wil geuit daar een vaste vorm aan te geven.

Om een duidelijk onderscheid te maken, kadert Defensie deze taken binnen een aantal categorieën.

Veel van de capaciteiten die Defensie levert zijn voor vele soorten bijstand, steun- en dienstverlening inzetbaar. Sommige van die middelen, mensen en meedenkvermogen zijn geregeld gewenst omdat de oplossing van identieke incidenten of problemen vaak tot inzet van dezelfde capaciteiten leidt. Daarom zijn die capaciteiten in deze catalogus dan ook concrete praktische voorbeelden.

De Kustwacht is een structurele taak van Defensie, waar zij een groot bestanddeel van levert.

16.2 Structurele taken

Defensie voert zogenoemde structurele taken uit voor de Nederlandse samenleving. Dagelijks. Hierdoor lijken ze niet meer zo bijzonder waardoor pers en omroep er nog nauwelijks aandacht voor hebben. Zij zijn daardoor echter niet minder belangrijk.

Voor structurele taken geldt dat er geen specifiek bijstand- over steunverleningsverzoek nodig is, hoewel het dat wel degelijk is. De betreffende eenheid wordt wel conform de overeengekomen alarmeringslijnen en regelingen opgeroepen.

Structurele zelfstandige taken zijn taken die eenheden autonoom uitvoeren, zonder dat het een bijstands- of steunverleningsverzoek/oproep vereist, waarbij die eenheden ook alleen maar ten behoeve van die nationale taak zijn ingericht. Deze zelfstandige taken zijn bij wet, ministeriële regeling of ministerieel besluit bepaald. Zie hiervoor ook het deel dat gaat over Juridisch Kader ([Hoofdstuk 15](#)).

Hieronder staan de structurele (nationale) taken van Defensie:

- Koninklijke Marechaussee;
- Kustwacht;
- Dienst der Hydrografie
- Explosievenopruiming;
- Luchtruimbewaking en -beveiliging (BeNeLux);

>>>

- Luchtverkeersleiding;
- (bijdrage aan) Bijzondere bijstandseenheden;
- “Search and Rescue”
- Berging en identificatie van vermiste (oorlogs)slachtoffers.

16.2.1 Koninklijke Marechaussee

De Koninklijke Marechaussee (KMar) is een politieorganisatie met een militaire status die verantwoordelijk is voor een breed takenpakket. In artikel 4 van de Politiewet 2012 (PW) staan de (politie)taken van de KMar opgesomd. Ook zijn taken van de KMar belegd in de Vreemdelingenwet (grensbewaking).

De KMar is werkzaam op verschillende taakvelden, te weten beveiliging, rechtshandhaving, handhaving vreemdelingenwetgeving, militaire politietaken, samenwerking bijstand en assistentie, [grenstoezicht](#), beveiliging burgerluchtvaart en (vredes)missies.

De diversiteit van deze verantwoordelijkheden stelt bijzondere eisen aan de aansturing van de KMar. Kort gezegd komt het neer op scheiding tussen gezag en beheer. Het gezag over de KMar berust bij verschillende ministers. Dit hangt af van het beleidsterrein waarbinnen de betreffende taak valt. Het gezag berust bij het Ministerie van Justitie en Veiligheid voor de taken die in de Politiewet beschreven staan. Daarnaast vloeien een beperkt aantal taken voort uit eigen taken van Defensie en rust het gezag dus daar.

Het beheer van de KMar berust bij de Minister van Defensie en is belegd bij de SG als korpsbeheerder. Die is verantwoordelijk voor het beschikbaar hebben en houden van voldoende mensen en middelen van de juiste kwaliteit zodat de met het gezag overeengekomen doelen worden bereikt.

Zelfstandige politietaken

De KMAR heeft zelfstandige nationale taken. Deze zijn gebaseerd op de PW en de Vreemdelingenwet. Deze taken zijn:

- waken over de veiligheid van de leden van het koninklijk huis, in samenwerking met andere daartoe aangewezen organen (zoals de Eenheid Bewaken en Beveiligen van de landelijke eenheid van de politie, de Marechaussee levert bijstand maar beveiligt de woon- en

werkverblijven);

- uitvoering van de politietaken ten behoeve van Nederlandse en andere strijdkrachten, alsmede internationale militaire hoofdkwartieren, en ten aanzien van tot die strijdkrachten en hoofdkwartieren behorende personen;
- uitvoering van de politietaken op de luchthaven Schiphol en op de andere door de Minister en de Minister van Defensie aangewezen luchtvaartterreinen, alsmede de beveiliging van de burgerluchtvaart namens de NCTV;
- verlening van bijstand alsmede de samenwerking met de politie krachtens deze wet, daaronder begrepen de assistentieverlening aan de politie bij de bestrijding van grensoverschrijdende criminaliteit;
- uitvoering van de politietaken op plaatsen onder beheer van de Minister van Defensie, op verboden plaatsen die krachtens de Wet bescherming staatsgeheimen ten behoeve van de landsverdediging zijn aangewezen, alsmede op het terrein van de ambtswoning van de Minister-President;
- uitvoering van diverse taken op het vlak van grensbewaking en controle op toegang en vertrek van vreemdelingen (met name asielzoekers);
- bestrijden van mensensmokkel en van fraude met reis- en identiteitsdocumenten;
- verrichten van beveiligingswerkzaamheden in opdracht van de Minister van Justitie en Veiligheid en de Minister van Defensie ten behoeve van de Nederlandsche Bank N.V. (waaronder het begeleiden van de transporten en beveiliging van de locaties van de DNB).

16.2.2 Kustwacht (www.kustwacht.nl)

Op 1 januari 2007 is het Besluit instelling Kustwacht Nederland in werking getreden. Hiermee is het samenwerkingsverband Kustwacht formeel omgevormd tot Kustwacht Nederland. De Kustwacht is een zelfstandige civiele organisatie die taken uitvoert en coördineert voor vijf ministeries: Infrastructuur en Waterstaat, Justitie en Veiligheid, Financiën, Economische Zaken en Klimaat en Defensie.

>>>

In Den Helder beschikt de Kustwacht over een Kustwachtcentrum dat fungeert als centraal meld-, informatie- en coördinatiecentrum (front office). Hier is tevens gevestigd het nationale Maritiem en Aeronautisch Reddings Coördinatie Centrum (JRCC). In het Kustwachtcentrum is ook een back office ingericht. Diverse handhavingsdiensten leveren hiervoor personeel. In geval van incidenten of overtredingen raadpleegt dit personeel verschillende databases, voegt de benodigde informatie samen en treedt integraal op.

De missie van de Kustwacht

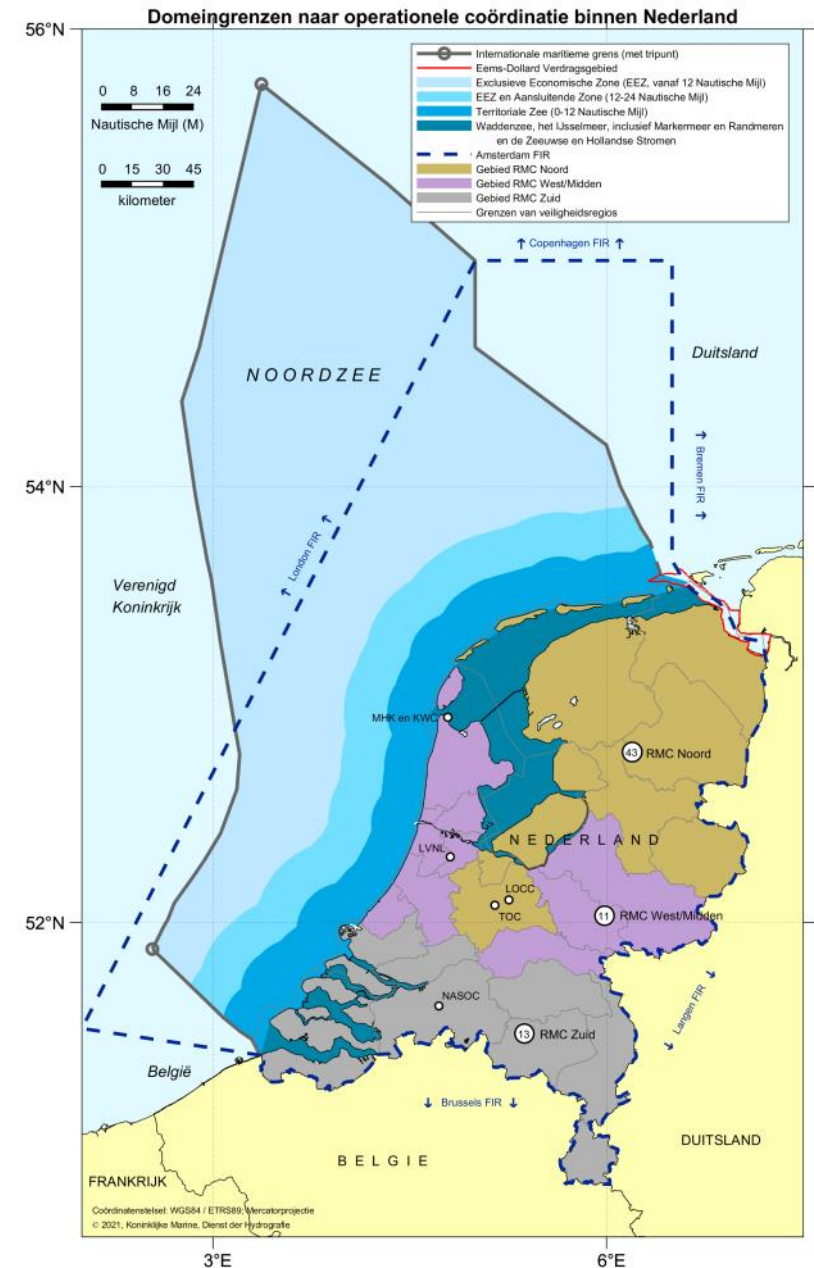
De Kustwacht heeft 3 hoofddoelstellingen:

- Een verantwoord gebruik van de Noordzee;
- De veiligheid op zee, zowel op het gebied van dienstverlening als van handhaving.
- Het toezien op de naleving van (inter-)nationale wetgeving en verplichtingen.

Kustwachttaken

De Nederlandse Kustwacht is verantwoordelijk voor de volgende taken:

- Dienstverleningstaken:
 - Nood-, spoed- en veiligheidsverkeer;
 - Maritieme hulpverlening, - opsporing en - redding (SAR);
 - Rampen- en incidentenbestrijding;
 - Verkeersbegeleiding;
 - Vaarwegmarkering;
 - Zeeverkeersonderzoek;
 - Explosievenopruiming (in samenwerking met EODD en Marine).
- Toezichthoudende taken:
 - Algemene politietaken;
 - Douane toezicht (in-, uit- en doorvoer van goederen);
 - Toezicht op het milieu;
 - Toezicht op de visserij;
 - Toezicht op het scheepvaartverkeer;
 - Toezicht op de uitrusting van schepen;
 - Toezicht op mijnbouwactiviteiten op de Noordzee;
 - Grensbewaking.

Werkgebied van Kustwacht Nederland en de diverse hoofdkwartieren en operatiecentra van Defensie.

>>>

De Minister van Defensie is verantwoordelijk voor de organisatie en het beheer van de Kustwacht en de uitvoering van kustwachttaken. Het Kustwachtcentrum is beheersmatig ondergebracht bij de Marine. De Kustwacht heeft de beschikking over varende en vliegende middelen die boven en op zee voor kustwachttaken worden ingezet.

Het werkgebied van de Kustwacht omvat de territoriale zee en de aangrenzende Exclusieve Economische Zone (EEZ).

Voor de maritieme hulpverlening, opsporings- en reddingstaak vallen ook de Waddenzee, het IJsselmeer (inclusief Markermeer en Randmeren) en de Zeeuwse- en Zuid Hollandse Stroom onder de verantwoordelijkheid van de Kustwacht.

Voor de aeronautische hulpverlening- en reddingstaak is de *Flight Information Region* (FIR) Amsterdam als verzorgingsgebied vastgesteld. Dit gebied omvat ook het Nederlands grondgebied.

De Kustwacht heeft vanuit haar taak om toezicht te houden op de openbare orde en veiligheid ook een taak als het gaat om op zee opgeviste en aangetroffen explosieven. De melding van aangetroffen explosieven vindt plaats aan het Kustwachtcentrum die op haar beurt de Stafofficier van Dienst van de Marine of de EODD inlicht. Deze explosieven worden vervolgens door de Defensie Duikgroep verplaatst en vernietigd of door de EODD geruimd. Voor meer informatie zie onder EODD.

Voor meer informatie zie ook: [Kustwacht](#)

16.2.3 Dienst der Hydrografie

De Dienst der Hydrografie voert voor Nederland de 'SOLAS'-verantwoordelijkheid voor hydrografie uit. Zo bevordert zij de veiligheid van navigatie en maakt verantwoord overig gebruik van het zeegebied mogelijk door het verzamelen, samenstellen en beheren van voor de zeevaart benodigde omgevingsinformatie en het publiceren hiervan als datasets en in producten.

De Dienst der Hydrografie ondersteunt daarnaast de voorbereiding en de uitvoering van wereldwijde militair-maritieme operaties van de Krijgsmacht door het verzamelen en beheren van militaire omgevingsinformatie, en door

dit toegesneden op de operatie te leveren. Bij militaire missies willen commandanten zoveel mogelijk recente informatie hebben over veilige vaarroutes (hydrografie), het weer (meteorologie) en de omstandigheden in delen van de oceanen (oceanografie).

Vaargebieden in kaart brengen

Door de diepte van de zeebodem en vaarroutes nauwkeurig in kaart te brengen, kunnen zeevarenden veilig navigeren. De Dienst der Hydrografie doet dit voor het Nederlands zeegebied (continentaal plat). Dit doet zij ook voor de wateren rondom het Caribische deel van het Koninkrijk. De dienst werkt nauw samen met Rijkswaterstaat. De militaire hydrografie brengt vaargebieden in kaart waar schepen van de Koninklijke Marine naar toe gaan voor militaire oefeningen en/of operaties.

Informatie delen

De informatie verwerkt de dienst in digitale en papieren zeekaarten en nautische publicaties. Deze stelt de dienst beschikbaar aan militaire en civiele gebruikers. Deze producten zijn namelijk ook van belang voor rederijen en havenautoriteiten. De dienst verstrekt informatie aan belanghebbenden ook via de Berichten aan Zeevarenden (BaZ). Dat zijn verbeterbladen voor zeekaarten en correcties op nautische boekwerken.

Eenheden

De Dienst der Hydrografie van de marine verzamelt de beschikbare meetgegevens en heeft hiervoor zelf twee opnemingsvaartuigen, Zr. Ms. Luymes en Zr. Ms. Snellius en expeditionaire teams met mobile hydrografische en METOC-pakketten.

Voor meer informatie zie ook: [Hydrografie](#)

Hydrografisch opnemingsvaartuig
Zr.Ms. Snellius

>>>

16.2.4 EODD (Explosieven Opruimingsdienst Defensie)

De ruiming van conventionele - en geïmproviseerde explosieven op het land en te water is voorbehouden aan de ExplosievenOpruimingsDienst van Defensie (EODD). Te water betekent hier oppervlaktewater binnen 1 kilometer uit de kustlijn en minder dan 10 meter diep en daarnaast in rivieren en havens.

De conventionele explosieven zijn veelal een overblijfsel uit de Tweede Wereldoorlog. Dagelijks worden er nog bommen en granaten gevonden die al die jaren onder de grond of onderwater hebben gelegen. Dit is een Niet-Gesprongen Conventioneel Explosief (NGCE). In het verleden besloot de ministerraad dat de taak voor het ruimen van die explosieven is voorbehouden aan de diensten van de krijgsmachtdelen. Vermoedelijk is daartoe lang geleden al besloten, maar in elk geval op 13 april 1999 is dat alsnog op deze manier door de ministerraad vastgesteld. Dit staat in de [Circulaire Vliegtuigbergings](#) ingaande 19 oktober 2016 (zie ook [BIDKL](#)).

Door de EODD wordt daarbij regelmatig gebruik gemaakt van civieltechnische explosievenopsporingsbedrijven (voor b.v. graafwerkzaamheden). Indien personeel van de EODD niet bij de opsporingswerkzaamheden zijn, dan dienen de desbetreffende opsporingsbedrijven in het bezit te zijn van een ontheffingsvergunning van het ministerie van Justitie en Veiligheid. De handhaving van de openbare orde en veiligheid is een primaire verantwoordelijkheid van de burgemeester: de ruiming van explosieven buiten defensie terreinen vinden dus altijd plaats onder gezag van de burgemeester.

In de loop der jaren zijn er ook geïmproviseerde explosieven gevonden. Ook hiervan is de ministerraad van mening dat de EODD deze ruiming exclusief uitvoert. Zij heeft dat tijdens de ministerraad van 14 juli 1976 besloten (het ExplosievenOpruimingsCommando Koninklijke Landmacht (EOCKL) kreeg die exclusieve taak).

De EOD's van de diverse krijgsmachtdelen, EOCKL, EOCKLu en de EOD-Compagnie van de Duik- en Demontegroep van de Marine zijn op 3 juni 2009 samengevoegd tot de EODD. De EODD is ondergebracht bij het OOCL. De EODD is opgebouwd uit personeel van alle krijgsmachtdelen en levert structureel capaciteit voor het ruimen van explosieven.

Daarnaast is de EODD in staat explosieven op te sporen en te identificeren. De inzet vindt onder gezag van de burgemeester plaats conform de Politiewet 2012 (bijstand in het kader van openbare orde en veiligheid).

De Marine is in samenwerking met de Kustwacht verantwoordelijk voor het opruimen van uit zee opgevisste explosieven, het ondersteunen bij het ruimen van mijnen op zee, duikopdrachten, hyperbare behandelingen en militaire duiksteun op Nederlands grondgebied. De Marine maakt daarbij gebruik van eigen duikteams of van maritieme EODD-teams om op zee gevonden explosieven onschadelijk te maken. De maritieme EOD-teams werken intensief samen met de Defensie DuikGroep (DDG). Zij delen onder andere faciliteiten.

De EODD bestaat uit een staf, het logistieke peloton, een grondgebonden EOD compagnie, een maritieme EOD compagnie, het Expertisecentrum Explosievenopruiming en de EOD-school. Zij werken voorts intensief samen met de specialisten van Brandweer en Politie op het gebied van kennis en opleiding.

Meer informatie op de website: [EODD](#). Dit is een [gegarandeerde capaciteit](#).

Voor de EODD bestaat een verkorte aanvraagprocedure. Deze is weergegeven in [bijlage 14m](#).

16.2.5 Luchtruimbewaking en -beveiliging

Het bewaken van het Nederlands luchtruim behoort tot één van de oudste taken van de krijgsmacht. De bestrijding van luchtvaartterrorisme is een nationale verantwoordelijkheid. In Nederland is de Minister van Justitie en Veiligheid aangewezen als bevoegde nationale autoriteit en wordt in praktijk uitgevoerd door de Nationaal Coördinator Terrorisme en Veiligheid (NCTV). Zowel de NAVO, het *Air Operations and Control Station* (AOCS NM) van de Luchtmacht als de NCTV kan een civiel vliegtuig aanmerken als een terroristische dreiging vanuit de lucht. Vanaf dat moment is de Minister van Justitie en Veiligheid bevoegd aanwijzingen te geven aan twee bewapende F-16's, de zogenaamde *Quick Reaction Alert* (QRA). Inzet van de QRA vindt dan plaats onder verantwoordelijkheid van de Minister van Justitie en Veiligheid.

In de regeling [Bijstand bestrijding luchtvaartterrorisme \(Renegade regeling\)](#) zijn procedureafspraken tussen de ministeries van Defensie en Justitie en

>>>

Veiligheid over de militaire bijstandsverlening bij de bestrijding van terroristische dreigingen vanuit de lucht vastgelegd. De aanvraagprocedure staat in [bijlage 14n](#).

In maart 2015 is een *Memorandum of Understanding* tussen Nederland, België en Luxemburg getekend dat bepaald dat de luchtmachten van eerstgenoemde landen dit vanaf 2016 gezamenlijk voor de gehele BeNeLux uitvoeren.

Meer informatie: [Verdediging luchtruim](#)

16.2.6 Luchtverkeersleiding

Het vliegverkeer in het luchtruim boven Nederland wordt door verschillende partijen geleid. De hogere gebieden (*upper area*, boven 24.500 voet) door Eurocontrol, de vliegroutes van en naar luchthavens en onder de *upper area* door Luchtverkeersleiding Nederland (LVNL) samen met het luchtverkeersleidingcentrum van de Luchtmacht. Beiden zijn sinds december 2017 in één gebouw gevestigd op Schiphol. De militaire gevechtsleiding is in Nieuw-Milligen gebleven. Zie ook: [AOCS-NM](#).

16.2.7 Bijzondere bijstandseenheden

In artikel 59 van de Politiewet staat dat er één of meer bijzondere bijstandseenheden zijn die bestaan uit personeel van de politie, de Marechaussee of andere delen van de Krijgsmacht. Hun inzet is bij dreiging van terroristische acties en zware criminaliteit. De inzet van eenheden van het zogeheten “stelsel van speciale eenheden” vindt plaats onder gezag van het OM en onder aansturing van het hoofd DSI op grond van artikel 59 van de Politiewet.

Defensie levert een bijdrage aan het stelsel, dat bestaat uit de volgende eenheden:

Aanhoudings- en Ondersteuningseenheden

Deze eenheden zijn opgeleid voor het aanhouden van vuurwapengevaarlijke verdachten, ongeacht eventuele banden met terroristische organisaties, waarbij geen escalatie wordt verwacht naar het geweldsniveau van de Unit Interventie of M-Squadron van de Mariniers. De aanhoudings- en

ondersteuningseenheden vallen beheersmatig onder de politie (6x) en de Marechaussee (1x).

Dienst Speciale Interventies (DSI)

De DSI bestaat uit de Unit Interventie (UI), de Unit Expertise & Operationele Ondersteuning (UE&OO) en een staf. De UI is gespecialiseerd in kleinschalige *high risk operations*, waarin sprake is van explosieven/zware vuurwapens, opofferingsbereidheid van verdachten en/of CBRN-dreigingen. Om flexibel te kunnen optreden is de UI samengesteld uit personeel van Defensie (2/3) en politie (1/3). De scherpschutters zijn ondergebracht in de UE&OO. De helft van de schutters zijn afkomstig van Defensie, de andere helft is afkomstig van de politie. De DSI valt beheersmatig onder de Landelijke eenheid Nationale Politie.

M-Squadron van NLMARSOFF

Het M-Squadron van de *Netherlands Maritime Special Operation Forces* (NLMARSOFF) is een speciale bijstandseenheid, bestaande uit special forces van het Korps Mariniers. Zij is gespecialiseerd in contraterreuroperaties en gijzelingssituaties in complexe omgevingen zoals schepen, vliegtuigen, treinen, olieplatformen en gebouwen.

Het M-Squadron valt beheersmatig onder het Ministerie van Defensie en kan zowel zelfstandig worden ingezet, als in combinatie met de Unit Interventie van de DSI.

16.2.8 Search and Rescue (SAR)

De Nederlandse SAR-dienst is ondergebracht bij de Nederlandse Kustwacht. De coördinatie van de inzet van alle eenheden die deel uit maken van de SAR-dienst vindt plaats bij het Kustwachtcentrum.

Het Kustwachtcentrum is het operationele deel van de Kustwacht en valt onder het Ministerie van Defensie. Het is gecoloeerd met het Marine Hoofdkwartier in Den Helder en fungeert als nationaal Communicatie- en Coördinatie Centrum. Het is aangewezen als Nederlands Maritiem en Aeronautisch Reddings Coördinatie Centrum.

>>>

In Nederland zijn als SAR-eenheden aangemerkt de varende eenheden van onder andere de Koninklijke Nederlandse Redding Maatschappij (KNRM), Reddingsbrigades, de vaartuigen van de Marine, vaartuigen van het Ministerie van Verkeer en Waterstaat en Landelijke Eenheid van de Politie en van Bergings- en sleepdienst Theunisse. Als luchtgebonden eenheden zijn primair aangemerkt de vliegende eenheden van de Kustwacht (Dornier) en Noordzee Helikopters Vlaanderen (NHV).

16.2.9 Bergings- en identificatiedienst

De Bergings- en Identificatiedienst Koninklijke Landmacht (BIDKL) heeft in de berging van vliegtuigwrakken uit de Tweede Wereldoorlog taken wanneer het om stoffelijke resten gaat.

De BIDKL bestaat sinds 1945 en is verantwoordelijk voor het opsporen, bergen en identificeren van slachtoffers uit de Tweede Wereldoorlog. Dat gaat zowel om militairen als burgers. De dienst wil oorlogsslachtoffers een naam geven en hun families informeren. Ze oordeelt niet over 'goed' of 'fout'.

Voor het onderzoeken van stoffelijke resten beschikt de BIDKL over een modern laboratorium op Kamp Soesterberg. Daar werken 4 zogenoemde identificatiespecialisten. Zij combineren archeologie, antropologie en militaire geschiedenis.

De BIDKL was in 2007 medeoprichter van de Werkgroep Vermiste Personen Tweede Wereldoorlog, die nabestaanden oproept DNA af te staan. Dat vergelijkt de werkgroep met DNA-profielen van onbekende oorlogsslachtoffers uit naamloze graven. Het levert met regelmaat identificaties op.

De dienst maakt als internationaal erkend kenniscentrum deel uit van een wereldwijd netwerk. Ze adviseert over opsporing, berging en identificatie van vermisten op voormalige slagvelden en uit vliegtuigwrakken.

In de jaren '80 en '90 nam het aantal teruggevonden slachtoffers en identificaties sterk toe. Dat gebeurde door nieuwe bouwprojecten, betere explosievenopsporing en nieuwe samenwerkingsverbanden. Ook historische bronnen waren steeds beter beschikbaar. Door moderne forensische methoden zoals DNA- en isotopenonderzoek, lukte het steeds vaker stoffelijke resten te identificeren. Waar onderzoek in het verleden stopte, werden graven heropend

voor nieuwe analyses.

Meer informatie op de website: [BIDKL](#)

Gevonden stoffelijke resten van militairen uit de 2e Wereldoorlog worden door de BIDKL zorgvuldig geborgen en voor identificatie overgebracht naar Soesterberg.

16.2.10 Berging vliegtuigwrakken

De eerder genoemde circulaire vliegtuigberging gaat over het bergen van een vliegtuig, met de daarin nog aanwezige bemanning en munitie.

De Stafofficier Vliegtuigberging (SOVB) is belast met en verantwoordelijk voor het daadwerkelijke bergen van vliegtuigwrakken, wanneer een gemeente besluit tot berging van een vliegtuigwrak over te gaan. Hij schakelt ook BIDKL en EODD in wanneer dat nodig mocht blijken. Ook adviseert hij de civiele autoriteiten. De SOVB is ondergebracht bij het Logistiek Centrum Woensdrecht.

Defensie staat ook de civiele autoriteiten bij in Caribisch Nederland. Ook daar is dat onder civiel gezag. Hier mariniers op patrouille in het kader van OO&V op Sint Maarten na orkaan Irma.

16.3 Incidentele taken

Als overheidsorganisatie staat de gehele Krijgsmacht in dienst van de samenleving. Vanzelfsprekend dus dat alle mensen, middelen en meedenk-expertise ook (incidenteel) ingezet worden bij de (derde) hoofdtaak van Defensie: ondersteuning van civiele autoriteiten in Nederland en het Caribisch deel van het Koninkrijk. Normaliter zal Defensie echter een groot deel van haar organisatie belasten met de taak (voorbereiding op) de verdediging van het bondgenootschappelijke grondgebied en internationale crisisbeheersings- en stabilisatieoperaties. Dit zijn de andere twee hoofdtaken van Defensie.

Militair Adviseur in de regio

Terug naar taken en capaciteiten

16.3.1 Gegarandeerde capaciteiten

Om te voorkomen dat Defensie voortdurend alle capaciteiten inzet voor die andere hoofdtaken, waardoor ze in crisistijd niet beschikbaar zijn voor Nationale Operaties, zijn er afspraken gemaakt. Meerdere bestuurlijke afspraken, convenanten en regelingen leggen vast welke capaciteiten (gegarandeerd) op afroep binnen een zo kort mogelijk tijdsbestek inzetbaar zijn.

De tabellen op de volgende bladzijden geven precies de afspraken aan die per capaciteit concreet zijn gemaakt.

In de civiele aanvraag voor inzet van defensiecapaciteiten dient een 'te bereiken effect' geformuleerd te worden. Defensie zal dan vervolgens analyseren

>>>

hoe de bijstand het beste uitgevoerd kan worden en welke defensiecapaciteiten daar het beste invulling aan kunnen geven.

16.3.2 Niet-gegarandeerde capaciteiten

De Krijgsmacht heeft de andere capaciteiten weliswaar (incidenteel) beschikbaar maar garandeert ze niet. Vandaar het onderscheid.

De aanbeveling is altijd de Militair Adviseur in de regio te raadplegen die inzicht heeft welke capaciteiten op de gewenste locatie binnen een gewenst tijdsbestek inzetbaar zijn.

Het doel van alle krijgsmachtdelen is om de inzet van niet gegarandeerde capaciteiten zo snel als mogelijk nadat de inzet is goedgekeurd te realiseren.

16.3.3 Voortzettingsvermogen en zelfvoorzienendheid

De bijstand of steunverlening die geleverd wordt, zeker daar waar het gaat om gegarandeerde en andere incidentele capaciteiten, zijn in beginsel niet zelfvoorzienend en continuerend. In de aanvraag dient nadrukkelijk te worden gespecificeerd voor welke duur de gevraagde inzet geldt en of de inzet langer dan een normale werkdag per etmaal gevraagd wordt.

Dit heeft consequenties voor het aantal opvolgende eenheden dat ingezet moet worden (voortzettingsvermogen). De arbeidstijdenwet (ATW) is onverkort van toepassing. Wanneer een inzet ‘rond de klok’ is, betekent dit dat 2 of 3 opvolgende ploegen moeten worden ingezet (afhankelijk van de aard van de inzet en de omstandigheden).

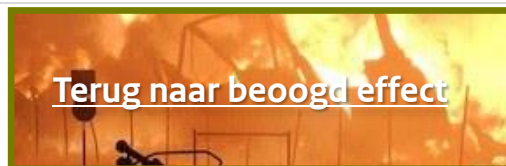
De zogeheten ‘batches’ van de (gegarandeerde) detachementen militairen zijn in beginsel inzetbaar voor 8 uren per etmaal en zijn voor die duur zelfvoorzienend (*self-supporting*). De volgende eenheden vallen qua verzorging terug op de dienst aan wie zij zijn toegevoegd (b.v. brandweer, politie of

waterschap). Indien verzorging daar niet mogelijk is, moet dat expliciet in de aanvraag staan, zodat de eenheid hiermee door hun opdracht rekening mee kan houden

>>>

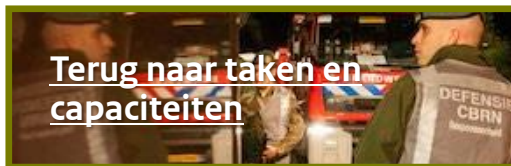
Gegarandeerde capaciteiten*

Capaciteit	Hoeveel
Militair Adviseur (Defensieliaison) per veiligheidsregio. De fulltime Militair Adviseur wordt bijgestaan door parttime Militair Adviseurs.	25 x
Detachement van 3.000 militairen	3 x 65 (of 200) 1.000 1.800
Tijdelijke opvang van grote hoeveelheden personen op Defensiecomplexen.	Zie 17.18
EOD (IEDD) -team, inbegrepen gerobotiseerde ruimingsmiddelen.	1
EOD (IEDD) -team, inbegrepen gerobotiseerde ruimingsmiddelen.	1
EOD (IEDD/CBRN) - team, inbegrepen gerobotiseerde ruimingsmiddelen.	2
Maritiem EOD (IED) - duikteam, inbegrepen gerobotiseerde ruimingsmiddelen.	1
Maritiem EOD (IED) - duikteam, inbegrepen gerobotiseerde ruimingsmiddelen.	2
CBRN Responsteam Advies en Assistentie (A&A)	1 team
CBRN Responsteam Detectie, Identificatie en Monitoring (DIM)	1 team
CBRN-ontsmettingscapaciteit	1 ontsmettings- straat
Blushelikopters voor het bestrijden van (bos)branden, eventueel aangevuld met een FireBucket Operations Team (FBOT).	
Defensie Natuurbrandbestrijdingondersteuningsmodule (DNOM)	
Schepen van de wacht voor de bescherming van havens en vaarroutes	2
Samengestelde eenheden voor de bescherming van havens	2
Eenheid voor de bewaking en beveiliging van objecten en gebieden (is gelijk aan eerste batch 3000 militairen)	
	>>>

Gegarandeerde capaciteiten (vervolg)*

Capaciteit	Hoeveel
Mobiel detectiesysteem met diverse sensoren voor bewaking van objecten en gebieden	
Genie-eenheid inclusief technische adviescapaciteit	1 compagnie
Een vouwbrug voor noodbruggen en noodvloten	1 (1 peloton)
Stafcapaciteit voor aansturing van operaties bij rampen en crisis (bijvoorbeeld de SDNO (Stafdetachement Nationale Operaties))	
Rups- en wielvoertuigen voor de evacuatie van burgers binnen rampgebieden	350
Kleine onbemane vliegtuigen voor de bewaking en beveiliging van objecten en gebieden (teams met expert operators voor verstedelijkt gebied).	
Toelichtingen	
* De beschikbaarheid van deze capaciteiten is onderhevig aan beschikbaarheid en voorafgaande afspraken. Zie daartoe ook de <u>verklarende woordenlijst</u> (consignatie en Notice To Move—NTM).	
	<<

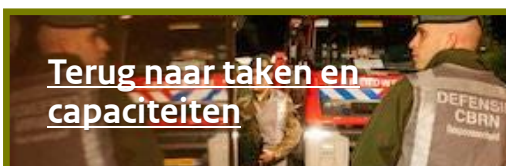
Het trainingshuis op het Nationaal Trainingscentrum CBRN te Vught

16.4 Gezamenlijke activiteiten

Naast de eerder genoemde zelfstandige, structurele en incidentele taken zijn er sinds kort een nieuwe groep activiteiten. Hierbij is niet ondubbelzinnig sprake van wie die activiteiten (taken) uitvoert. Het zou bestempeld kunnen worden als gezamenlijke activiteiten of ‘combined assets’; een activiteit van enkele departementen tezamen.

Militair Adviseur in de regio

Terug naar taken en capaciteiten

16.4.1 Nationaal Training Centrum CBRN

Op 27 november 2014 is het Nationaal Trainings Centrum CBRN (NTC CBRN) officieel geopend. Het NTC CBRN verzorgt voor civiele hulpverleningsorganisaties en Defensie mono- en multidisciplinaire opleidingen en trainingen onder zogenoemde CBRN-omstandigheden die zich in Nederland kunnen voordoen. CBRN staat voor Chemisch, Biologisch, Radiologisch en Nucleair. Daarnaast stelt het NTC op verzoek middelen, bebouwing en daar waar nodig trainingsondersteuning ter beschikking.

Verder biedt het de mogelijkheid om het ontsmetten van voertuigen, infrastructurele zaken of personen, te beoefenen en kan er worden getraind in het uitvoeren van metingen.

>>>

Op het 6 hectare grote terrein beschikt het NTC CBRN over een:

- Opleidings- en trainingshuis met tientallen in te richten multifunctionele ruimtes;
- Ingestorte bebouwing;
- Agrarische loods;
- Ontsmettingsstraat die tevens kan worden gebruikt als snelweg of winkelstraat;
- Metrostation inclusief treinstellen;
- Spooreplacement met laad- en losdock en wagons;
- CBRN-detectielaan;
- CBRN-meetvelden;
- Containerterminal;
- Mobiele geldautomaat-kiosk.

Binnen deze voorzieningen kent het NTC CBRN in totaal vijftig verschillende realistische *settings* waarbinnen kan worden getraind. Van een spoedeisende hulppost tot postagentschap, van chemisch laboratorium tot winkelcentrum enzovoorts. Al deze ‘natuurgetrouwe omstandigheden’ zijn tot stand gekomen op basis van de TNO “*Training Needs Analysis*” en door een grondige inventarisatie van de gebruikerswensen die bij de diverse veiligheidspartners leven.

Het NTC CBRN is, net als het Defensie Expertise Centrum CBRN (DEC CBRN), de CBRN School en de CBRN Responseenheid een onderdeel van het Defensie CBRN Centrum (DCBRNC).

Op het DCBRNC werken naast militairen, vertegenwoordigers van strategische partners zoals politie, Brandweer, GGD/GHOR, TNO, NFI, het RIVM, NIPV en DCMR/ LIOGS. Hierdoor heeft het DCBRNC over de volle breedte een duidelijke interdepartementale functie op het gebied van “kennisontwikkeling en deling”, “opleiding en training” alsmede “inzet en ondersteuning” binnen het CBRN-vakgebied. Of anders verwoord, het vakgebied gevaarlijke stoffen.

Het DCBRNC is daarmee een multidisciplinaire organisatie – van en vóór de partners – dat effectief en efficiënt samenwerken faciliteert. Door dit unieke

samenwerkingsverband wordt bestaande kennis en ervaring niet gedupliceerd maar voor en door een breder publiek gedeeld. Naast het verbeteren van de ondersteuning van *First Responders* op een “Plaats Incident” of een “Plaats Delict” streeft het samenwerkingsverband in het bijzonder naar het verhogen van de kwaliteit van, en meer eenduidigheid bij, het opleiden en trainen binnen het vakgebied gevaarlijke stoffen.

Meer informatie: [NTC](#).

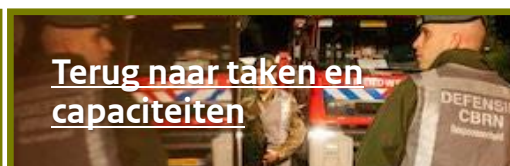

Prinsjesdag is het grootste jaarlijks terugkerende ceremonieel ondersteunde evenement.

16.5 Diversen

En met bovenstaande categorieën van structurele -, zelfstandige -, incidentele taken en gezamenlijke activiteiten is nog niet alles genoemd.

Er zijn ook nog (nationale) taken die nog niet of niet meer tot Defensie behoren, maar waarin Defensie wel degelijk een groot belang of grote inbreng heeft. Wijzigingen in de hierna genoemde taken zijn vaak het resultaat van reorganisaties en kabinetsbesluiten om taken anders te beleggen.

16.5.1 Calamiteitenhospitaal

De faciliteit 'Calamiteitenhospitaal' was een structurele taak van Defensie. Het is nu een civiel-militair samenwerkingsverband tussen het UMC Utrecht (UMCU) en het Centraal Militair Hospitaal (CMH). De Commandant CMH is tevens lid van de Raad van Bestuur UMC Utrecht. Het Calamiteitenhospitaal is gevestigd onder het beddenhuis van het UMCU waar het CMH aan grenst.

Het Ministerie van Defensie en/of het Ministerie van VWS en/of het UMC Utrecht stelt het Calamiteitenhospitaal beschikbaar. Het Calamiteitenhospitaal is een landelijke voorziening voor gegarandeerde medische opvang van militaire en burgerslachtoffers (groepen groter dan vijf personen), die de reguliere opvangcapaciteiten van ziekenhuizen in kwalitatief of

>>>

kwantitatief opzicht te boven gaan. Het Calamiteitenhospitaal is na alarmering binnen 30 minuten operationeel en heeft een maximale capaciteit van 200 bedden verdeeld over “*high, medium & low care*” alsmede isolatiebedden (quarantaine). In principe gaat het om tijdelijke opvang in de acute fase.

Enkele GHOR-regio's hebben afspraken gemaakt met het calamiteitenhospitaal dat vanaf vijf of meer T1/T2 slachtoffers een verzoek kan worden gedaan tot opstarten van het calamiteitenhospitaal.

Het calamiteitenhospitaal wordt voorts operationeel gesteld in het geval van de volgende scenario's:

1. Situaties van oorlog of oorlogsdreiging, crisis of operationele inzet waarbij (grote) aantallen Nederlandse militaire slachtoffers moeten worden opgevangen: de Minister van Defensie verzoekt om openstelling;
2. Ongevallen in het buitenland, waarbij te repatriëren groepen Nederlandse ingezetenen (militair en/of burger) betrokken zijn: de Minister van Defensie dan wel de Minister van VWS verzoekt om openstelling;
3. Situaties waarin de Nederlandse overheid hulp aanbiedt bij de medische opvang van buitenlandse slachtoffers van ongevallen en crisis in het buitenland: de Minister van VWS verzoekt om openstelling;
4. De opvang van slachtoffers bij een uitbraak van bijzondere infectieziekten: de Minister van VWS verzoekt om openstelling;
5. Specifieke calamiteiten, aanslagen of grote ongevallen in Nederland, die de reguliere opvangcapaciteit te boven gaan: de Raad van Bestuur UMC Utrecht besluit tot openstelling.

Zie ook de website van het [Calamiteitenhospitaal](#).

16.5.2 Structurele samenwerking

Defensie werkt intensief en structureel samen met civiele partners. Defensie beschikt over kenniscentra en scholen op het gebied van explosieven en CBRN. Binnen die kenniscentra en scholen wordt samengewerkt met politie (CENTREX), brandweer, GGD/GHOR, RIVM, NFI en TNO. Deze samenwerking resulteert in het samenvoegen van die capaciteiten van de overheidsdiensten onder één dak. Met name kan daar genoemd worden het kenniscentrum EOD en de School EOD als ook het Defensie ExpertiseCentrum CBRN (DEC CBRN) en de CBRN School (CBRNS).

Hieronder treft u een aantal voorbeelden van samenwerking aan die landelijk zijn.

IDR

Ook op het vlak van de gezondheidszorg wordt intensief samengewerkt. Het Instituut samenwerking Defensie en Relatieziekenhuizen (IDR) is daar een goed voorbeeld van.

Het IDR werkt samen met de volgende relatieziekenhuizen: het Erasmus Medisch Centrum Dijkzigt, het Ikazia Ziekenhuis, het Maasstad Ziekenhuis, het Sint Franciscus Gasthuis (allemaal in Rotterdam), het Maxima Medisch Centrum in Veldhoven, het Medisch Centrum Haaglanden, het Medisch Centrum Leeuwarden, het Medisch Spectrum Twente in Enschede, het Rijnstate Ziekenhuis in Arnhem, het Rode Kruis Ziekenhuis in Beverwijk, het Sint Elizabeth Ziekenhuis in Tilburg en het Universitair Medisch Centrum St. Radboud in Nijmegen.

DCSC

Het Defensie Cyber Security Centre (**DCSC**, voorheen Defensie Computer Emergency Response team, DefCERT) werkt hecht samen met het Computer Emergency Response Team van de Nederlandse overheid dat onderdeel is van het Nationaal Cyber Security Centrum (**NCSC**). Ook wordt samengewerkt met de Algemene

>>>

Inlichtingen en Veiligheidsdienst (AIVD). DCSC maakt deel uit van de Defensie Materieel Organisatie (DMO).

Zij participeren in het Nationaal Respons Netwerk (NRN) om de digitale weerbaarheid van Nederland te vergroten. De Belastingdienst, SURFnet, DCSC (DCSC), de Informatiebeveiligingsdienst voor gemeenten (IBD) en het Nationaal Cyber Security Centrum (NCSC) hebben zich als eerste partijen aan het NRN gecommitteerd.

DCC

Het Defensie Cyber Commando (DCC) is een in 2014 opgerichte eenheid. Ook dat gaat intensief samenwerken met de organisaties die bij DCSC zijn genoemd. Het DCC is een Defensiebrede organisatie (in jargon: joint, paars) en geplaatst onder de Commandant der Strijdkrachten. Daarnaast wordt er intensief samengewerkt met de *Joint Sigint en Cyber Unit* (JSCU) (een AIVD/MIVD samenwerkingsorganisatie). Het DCSC heeft een defensieve taakstelling (bescherming) terwijl het DCC een offensieve taakstelling heeft.

16.5.3 Ceremonieel

Wanneer belangrijke buitenlandse gasten ons land bezoeken, bijvoorbeeld een staatsbezoek, wordt rondom de ontvangst en de diverse plechtigheden het nodige ceremonieel vertoon verzorgd. Daarnaast zijn er regelmatig erewachten bij 'het aanbieden ten paleize van de geloofsbrieven van ambassadeurs'. Daarnaast is bij menigeen bekend de veel grotere ondersteuning bij Prinsjesdag en bij staatsbegrafenissen en inhuldigingen.

Ook alle ondersteuning die is geleverd bij de aankomst van de stoffelijke resten van de slachtoffers van de MH-17 ramp op Vliegbasis Eindhoven, waarbij talloze militairen de kisten van het vliegtuig naar de rouwauto's hebben gedragen, valt binnen de ceremoniële activiteiten van Defensie.

Ceremoniële taken zijn weliswaar als nationale inzetten te beschouwen maar worden door het Kabinet van de CDS gecoördineerd en uitgevoerd door de

Operationele Commando's.

Meer informatie op internet: [Ceremonieel](#)

Ereafzetting langs de route van de Gouden Koets tijdens Prinsjesdag. Een vast jaarlijks evenement waarbij het nodige ceremonieel wordt getoond.

<<<

Na de aardbeving op 25 april 2015 in de buurt van Kathmandu in Nepal, is USAR.nl uitgezonden om te helpen bij het zoeken naar slachtoffers. Zij werden met de 5 ton hulpgoederen door de KDC10 van de Luchtmacht naar Nepal gebracht.

16.6 (Internationale) Noodhulp en Humanitaire Hulpverlening

Ook bij (internationale) noodhulp en humanitaire hulpverlening is Defensie geregeld betrokken. Noodhulp is gericht op ondersteuning en hulp aan staten. Humanitaire hulpverlening is gericht op individuen. De uitvoering van humanitaire taken wordt afgestemd tussen het Ministerie van Buitenlandse Zaken (BuZa) en dat van Defensie. De inzet van militair personeel en materieel voor noodhulp en humanitaire hulpverlening zal van korte duur zijn (in beginsel niet langer dan zes weken). Voor deze (internationale) noodhulp stelden de ministeries van Defensie, Buitenlandse Zaken en

Ontwikkelingssamenwerkingen in 2014 raamovereenkomst op.

Deze taak valt buiten het raamwerk van Nationale Inzet. Vooral ook omdat ze niet op Nederlands grondgebied plaatsvindt. Ze is gebaseerd op specifieke convenanten.

Humanitaire hulp is het bieden van levensreddende hulp, het verlichten van lijden en het behouden van menselijke waardigheid in acute noodsituaties als gevolg van natuurrampen en door mensen veroorzaakte crises. Hierbij handelt de hulpverlener vanuit humanitaire principes van neutraliteit, onpartijdigheid en onafhankelijkheid.

Het Ministerie van Buitenlandse Zaken stelt het (de) vragende land(en) of de (internationale) organisaties die om noodhulp of humanitaire

>>>

hulpverlening vragen, op de hoogte van de te verlenen noodhulp of humanitaire hulpverlening. BuZa draagt – zo nodig in overleg met het Ministerie van Defensie – zorg voor de contacten en afstemming met andere hulpverlenende organisaties. Dit zijn niet-gouvernementele organisaties (NGO's), Europese Unie (EU) of VN-organisaties (Verenigde Naties), Internationaal Rode Kruis (ICRC).

Het Ministerie van Defensie legt (in overleg met BuZa) de wijze van inzet van militair personeel en materieel vast in een projectplan en dient dit ter goedkeuring in bij het Ministerie van Buitenlandse Zaken. De activiteiten worden uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van het Ministerie van Defensie, conform het projectplan en in overeenstemming met de met het Ministerie van Buitenlandse Zaken overeengekomen projectbegroting.

16.6.1 Luchttransport

In het geval dat het Ministerie van Buitenlandse Zaken ten behoeve van noodhulp of humanitaire hulpverlening de inzet van luchttransportcapaciteit nodig acht, dient het een aanvraag in bij het Ministerie van Defensie. Vluchtaanvragen van andere ministeries, noodhulporganisaties en/of media worden verwezen naar het Ministerie van Buitenlandse Zaken.

In het projectplan vermeldt het Ministerie van Defensie het vluchtplan, de geschatte tijdsduur, vliegduur, benodigd militair personeel en materieel. Bovendien geeft zij in het projectplan een schatting van de te maken additionele kosten. Daarop stuurt het Ministerie van Buitenlandse Zaken ter bevestiging een opdrachtbrief.

Indien de luchttransportcapaciteit van het Commando Luchtstrijdkrachten (CLSK) ontoereikend is, zal de Defensie Verkeer en Vervoer Organisatie (DVVO) op verzoek van het Ministerie van Buitenlandse Zaken als intermediair optreden op zowel de militaire als civiele markt.

De aanvraagprocedure staat in [bijlage 14t](#).

16.6.2 Zeetransport

Naast vliegtuigen van de Luchtmacht kunnen ook schepen van de Marine ingezet worden voor (internationale) noodhulp. De amfibische

transportschepen “Zr. Ms. Rotterdam” en “Zr. Ms. Johan de Witt” en het logistiek ondersteuningsschip “Zr. Ms. Karel Doorman” zijn daarvoor uitermate geschikt. Zij beschikken over veel laadruimte, geneeskundige capaciteit en landingsmogelijkheid voor helikopters. Voor de inzet van deze schepen zijn vooralsnog geen bijzondere procedures of randvoorwaarden opgesteld.

16.6.3 USAR.NL

[USAR.NL](#) (*Urban Search & Rescue Nederland*) is de Nederlandse bijstandseenheid voor het zoeken en redden van ingesloten of bedolven slachtoffers bij rampen in binnen- en buitenland. USAR.NL is wereldwijd inzetbaar. De leiding van USAR.NL berust bij het Ministerie van Justitie en Veiligheid in de vorm van een Landelijk Operatie Team (LOT).

De participatie van Defensie bestaat uit het beschikbaar stellen van het platform van de vliegbasis Eindhoven, een transportvliegtuig en USAR personeel. Het team is door de modulaire opbouw ook gesegmenteerd in te zetten. USAR.NL dient tussen het 12de en 24ste uur na alarmering operationeel te zijn in het inzetgebied. USAR.nl is onder andere ingezet na de aardbeving in Nepal van april 2015, na diverse ongevallen Nederland, op Sint Maarten in september 2017 en in Beiroet na de grote explosie in augustus 2020.

De aanvraagprocedure staat in [bijlage 14s](#).

HOOFDSTUK 17

BEOOGDE EFFECTEN

17.1	Opleiden, Trainen, Oefenen	248
17.2	Kennis	250
17.3	Stafcapaciteit	252
17.4	Informatie en Inlichtingen	254
17.5	Interveniëren	260
17.6	Brandbestrijden	262
17.7	Redden	266
17.8	Bewaken en Beveiligen	268
17.9	Cyber	271
17.10	Beschermen / CBRN(e)	273
17.11	Evacuëren	278
17.12	Mobiliteit	280
17.13	Transporteren	285
17.14	Weg- en Waterbouw, Constructie	290
17.15	Levensbehoeften	292
17.16	Geneeskundig Ondersteunen	294
17.17	Technisch Ondersteunen	298
17.18	Faciliteren	300

Beoogd effect

De te beogen of gewenste effecten die de inzet van Defensiecapaciteiten heeft zijn in dit hoofdstuk ingedeeld vanuit de functies van militair vermogen. Deze indeling is:

- Stafcapaciteit (vanuit Commandovoering),
- Informatie en inlichtingen,

- Interventies (manoeuvre),
- Brandbestrijding (slagkracht),
- Bescherming en
- Logistiek.

Opleiden, trainen en oefenen

Kennis

Stafcapaciteit

Informatie en inlichtingen

Interveniëren

Brandbestrijden

Redden

Bewaken en beveiligen

Cyber

Beschermen / CBRN en explosieven

Evacueren

Mobiliteit

Transporteren

Weg en waterbouw, constructie

Levensbehoeften

Geneeskundig ondersteunen

Technisch ondersteunen

Faciliteren

Militair Adviseur in de regio

Gegarandeerde capaciteiten

Middelen

Het opleiden en trainen van ziekenhuispersoneel om te werken onder CBRN-omstandigheden en met een gewonden ontsmettingsstation is een van de vele mogelijkheden.

17.1 Opleiden, trainen en oefenen

Opleiden en trainen is een kerntaak binnen Defensie. Zeker tijdens de decennia dat grote aantallen (jaarlijks duizenden) dienstplichtigen naar hun militaire taak werden begeleid. Ondanks de opschorting van de opkomstplicht genieten ook nu jaarlijks vele honderden militairen meerdere opleidingen voor hun taak binnen Defensie.

Defensie beschikt daarvoor over een uitgebreid pallet aan opleidings- en trainingscentra (OTC'n). Ook binnen Defensie is het Opleiden, Trainen, Oefenen (OTO) modern ingericht. Niet meer zoals vroeger per wapen en dienstvak op

één kazerne in Nederland, maar steeds meer samengevoegd tot clusters.

Zonder daarin compleet te kunnen zijn, staan hierna een paar voorbeelden. De Militair Adviseur kan het best een voorstel maken aan de hand van de opleidingsbehoefte en het ruime aanbod van opleidingen en cursussen bij Defensie.

Defensie Expertise Centrum CBRN (DEC CBRN)

Het DEC CBRN is, samen met de CBRN School (CBRNS), de Responseenheid CBRN (CBRN RE) en het Nationaal TrainingsCentrum CBRN (NTC CBRN) een onderdeel van het DCBRNC en gehuisvest bij het OTC-Genie op de Van Brederodekazerne te Vught. Haar taken liggen op het terrein van het vergaren, analyseren, verwerken en verstrekken van kennis en informatie op het vakgebied CBRN-verdediging inclusief de ervaringen uit oefeningen en missies. Daarnaast is

>>>

Militair Adviseur in de regio

Terug naar beoogd effect

een belangrijke taak het inrichten van één centrale Defensie CBRN-kennisbank. De kennis en ervaring van het DEC CBRN is in het bijzonder van belang als input voor beleidsvorming, doctrinevorming, operationele behoeftestellingen en het materiële verwervingsproces.

Al de hier vermelde eenheden worden al geruime tijd ingezet ter ondersteuning van civiele diensten. Meer informatie en nieuws op de website: [CBRN](#)

Land Training Centre (LTC)

Het Land Training Centre is de adviseur op het gebied van training van de landmacht, essentieel voor de eenheden voor het bereiken van hun operationele gereedheid. Het LTC verzorgt daarvoor opleidingen voor bijvoorbeeld commandovoering en operationele besluitvorming, ondersteunt bij de planning, voorbereiding en uitvoering van trainingen, evalueert commandant(en) en eenheden tijdens trainingen en adviseert over verbeteringen. Deze opleidingen kunnen worden ondersteund door *e-learning*, simulatie, *serious gaming* etc. Meer informatie op de website: [LTC/LWC](#)

Defensie DuikSchool (DDS)

De DDS heeft faciliteiten (zoals het 21 m diepe Triton-bassin) en infrastructuur om onder verschillende omstandigheden duikers te trainen. Uiteraard zijn deze faciliteiten in beginsel voor Defensie-duikers, maar brandweer en andere civiele hulpverleners zijn op afgesproken momenten ook welkom.

Ook op de pioniers- en pontonniersschool verzorgt Defensie duikopleidingen.

OTCRij

Het Opleidings- en Trainingscentrum Rijden (OTCRij) is een grote rijsschool en heeft het grootste afgesloten rijopleidingsterrein in Nederland met 25 kilometer aan verharde wegen. Het verzorgt rijopleidingen voor alle bij Defensie in gebruik zijnde voertuigen. Daarnaast vermeldt het lesrooster de opleidingen voor aanvullende werktuigen op de voertuigen: berging, laden & lossen en ook rijden op 'buitengewone wegen' (onverhard terrein, door watergangen, hin-

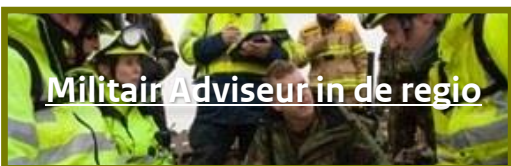
dernissen). Dit OTC kan voor andere overheidsdiensten die met bijzondere voertuigen rijden aanvullende rijopleiding verzorgen (naast de standaardopleidingen voor het civiele rijbewijs).

Het centrum tekende met de Regionale Ambulance Voorziening van de Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost een convenant voor de rijopleidingen van de bemanningen van ambulances.

Meer informatie op de website: [OTCRij](#)

Oefenterreinen en faciliteiten

Defensie beschikt over een groot aantal oefenterreinen in Nederland. Daar kunnen andere overheidsdiensten op een afgesloten terrein onder gecontroleerde omstandigheden oefenen. Verder bezitten de meeste legerplaatsen uitgebreide sportfaciliteiten die aanwezig zijn op de meeste legerplaatsen. Voorbeelden daarvan zijn: klimtorens, oefendorpen in Hollandsche Rading, Marnehuizen en Zoutkamp.

Militair Adviseur in de regio

Terug naar beoogd effect

ID-Fraude

Het Expertise Centrum Identiteitsfraude & Documenten (ECID) is een onderzoeksbureau van de Koninklijke Marechaussee in samenwerking met het Korps Landelijke Politiediensten waarvan het hoofdkantoor gevestigd is op de luchthaven Schiphol.

17.2 Kennis

Defensie expertise Centrum CBRN (DEC CBRN)

Het DEC CBRN is, samen met de CBRN School (CBRNS), de Respons Eenheid CBRN (CBRN RE) en het Nationaal TrainingsCentrum CBRN (NTC CBRN) een onderdeel van het DCBRNC en gehuisvest bij het OTC-Genie op de Van Brederodekazerne te Vught. Haar taken liggen op het terrein van het vergaren, analyseren, verwerken en verstrekken van kennis en informatie op het vakgebied CBRN-verdediging inclusief de ervaringen uit oefeningen en missies. Daarnaast is een belangrijke taak het inrichten van één centrale Defensie CBRN-

kennisbank. De kennis en ervaring van het DEC CBRN is in het bijzonder van belang als input voor beleidsvorming, doctrinevorming, operationele behoeftstellingen en het materiële verwervingsproces.

Al de hier vermelde eenheden worden al geruime tijd ingezet ter ondersteuning van de civiele diensten. Informatie en nieuws: [DCBRNC](#)

EODD (ExplosievenOpruimingsdienst Defensie)

De EODD is het meest bekend om haar ruimploegen die in het land gevonden explosieven onschadelijk maken en ruimen. Door de jarenlange ervaring met allerlei conventionele en geïmproviseerde explosieven is er bij de EODD en haar voorgangers een schat aan ervaring en kennis opgedaan. Deze is verankerd in het Expertisecentrum EOD en op het gebied van explosieven onderwater

>>>

Militair Adviseur in de regio

Terug naar beoogd effect

bij de Defensie Duikschool (DDS).

De EODD bestaat uit een staf, het logistieke peloton, een grondgebonden EOD-compagnie, een maritieme EOD-compagnie, het Expertisecentrum Explosievenopruiming en de EOD-school. Zij werken verder intensief samen met de specialisten van brandweer en politie op het gebied van kennis en opleiding. Informatie op de website: [EODD](#)

DDG

De Defensie Duikgroep (DDG) verleent een brede expertise op het gebied van duikarbeid en overige arbeid onder overdruk. Hierin wordt actief samengewerkt met de Defensie Duikschool en het Duikmedisch Centrum. Tevens heeft de DDG zitting in diverse (inter)nationale overlegfora. De expertiseverlening omvat onder andere het opstellen van beleid en procedures.

De DDG heeft ook een actieve rol in de normstelling op het gebied van duikmateriaal. Hiervoor doet zij aan marktverkenning, bewaakt zij de aansluiting van Defensie bij de hedendaagse stand der techniek en heeft zij een rol bij het uitvoeren van ongevalsonderzoeken. Dit doet zij zowel voor Defensie als ook in het kader van Militaire Bijstand.

Meer informatie vindt u op de website: [DDG](#)

Regelmatig ontmoeten het LOCC en het OOCL elkaar. C-OOCL en plv C-OOCL zijn daar meestal bij aanwezig.

17.3 Stafcapaciteit

Commandovoering is meer dan alleen leiding nemen en geven. Het behelst het totale proces van een weloverwogen beslissing nemen op basis van omgevingsfactoren, zogeheten common operational picture (het totaalbeeld), het oogmerk van de operatie en de opgestelde scenario's. Commandovoering bestaat uit de elementen besluitvorming, leidinggeven en bevelvoering. Commandovoering is uiteindelijk de verbindende schakel tussen de verschillende functies van optreden.

Deel van de besluitvorming is het opstellen van alternatieve plannen

Militair Adviseur in de regio

Terug naar beoogd effect

(scenario's). Daarvoor beschikt een militaire eenheid ter grootte van ten minste een bataljon over een staf die in staat is de commandant te ondersteunen bij zijn besluitvormingsproces (stafcapaciteit). Een bataljonsstaf kan dus ook een Regionaal Operationeel Team bijstaan in het besluitvormingsproces door juist die planningsbehoefte te kunnen invullen.

Dit is een **gegarandeerde capaciteit**.

SDNO

Het Stafdetachement Nationale Operaties (SDNO) is een planningsstaf samengesteld uit militairen van de staf van het OOCL en de staven van de eenheden binnen het OOCL, met de plaatsvervangend commandant van het OOCL als commandant van het SDNO. Zij zijn in staat bij grootschalige operaties het

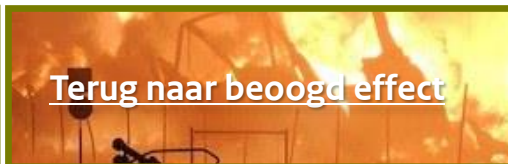
>>>

Landelijk Operationeel Coördinatie Centrum (LOCC) te ondersteunen bij planning en coördinatie. Naar behoefte worden zij bijgestaan door officieren uit de brigadestaven en het Civiel en Militair Interactiecommando (CMI-Co). Dit is opgezet naar aanleiding van de oefeningen rondom de ergst denkbare overstroming (EDO) en de daarbij te verwachten grootschalige evacuaties. Het SDNO is natuurlijk ook inzetbaar in andere scenario's. Het SDNO wordt door het LOCC aangevraagd wanneer er wordt opgeschaald naar fase 2 en hoger.

Dit is een [gegarandeerde capaciteit](#).

Facilitair en logistiek

Het DOSCo heeft als gevolg van haar activiteiten kennis van en ervaring met de planning van grootschalige facilitaire en logistieke ondersteuning. Het DOSCo kan daardoor staf- en adviescapaciteit leveren voor dit soort grote behoeften en kan een Staf Grootschalig en Bijzonder Optreden (SGB0) of een Operationeel Team van de Veiligheidsregio bijstaan, ook in de planning van bijvoorbeeld een grootschalige opvang.

01:30 19-COPI-IM: Druk op Noord is weg. De organisatie vraagt zich af of de hoeveelheid politie daar gerechtvaardigd is. De security staat NIET onder regie politie. Security en organisatie lossen dit op.

Oordeelsvorming:

①

Besluiten:

①

Operationele veiligheid:

①

Bestrijding:

①

Slachtofferbeeld:

① 00:43 19-COPI-IM:

Bronhouder MES, totaalrapportage 00:00 uur

MES	OPGAVE
Zorgcontacten Totaal	148
E1	1
E2	4
E3	143
Ziekenhuistransport	2

Lokale meteo:

① 22:33 19-COPI-IM:
Lichte regen gestart. Na 24:00 hardere regen verwacht.

De partners in veiligheid gebruiken het LCMS (Landelijk Crisis Management Systeem) om een gezamenlijk beeld van de situatie op te bouwen. LCMS is afgeleid van het door Defensie gebruikte ISIS (Integrated Staff Information System).

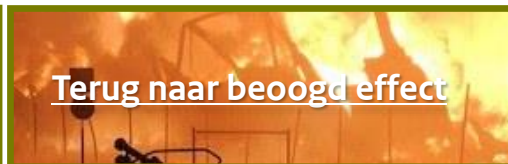
17.4 Informatie en inlichtingen

Een andere expertise van de Krijgsmacht die met name in periodes van crisis nuttig is voor het civiel gezag is het verwerven informatie en inlichtingen. Van oudsher is dit een onmisbare schakel in militaire operaties.

17.4.1 Situational awareness

UAS Raven

De Raven is een 91 centimeter lang vliegtuig met een spanwijdte van 140 cm.

>>>

Het gewicht is circa 2 kilogram, het is van Kevlar gemaakt. De kruissnelheid is ongeveer 48 km/uur. Normaal gesproken vliegt Raven 50 tot 350 m boven het aardoppervlak. Het toestel heeft een vliegbereik van ongeveer 10 km en kan 1 uur in de lucht blijven.

Tot de uitrusting behoort een daglichtcamera en nachlichtcamera. Elk systeem bestaat uit een set grondapparatuur en drie vliegtuigen. Een volledige crew bestaat uit twee personen. Het aantal teams met expert-operators voor verstedelijkt gebied is beperkt.

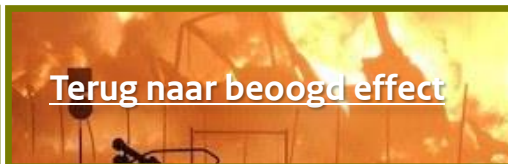
Meer informatie: [Raven mini UAS](#). Dit is een [gegarandeerde capaciteit](#).

X-300 Integrator

De X-300 is de opvolger van de ScanEagle is een *Shorrange Tactical UAS*. De Integrator is groter dan zijn voorganger en vliegt langer, hoger en verder. Het vliegtuigje met een startgewicht van ongeveer 60 kg wordt gelanceerd met een pneumatische katapult en de recovery vindt plaats d.m.v. een *skyhook wingtip capture*. De X-300 kan voor zowel land operaties als ook voor maritieme operaties ingezet worden. Meer informatie: [X-300 Integrator](#).

Militair Adviseur in de regio

Terug naar beoogd effect

Fennek Voorwaartse Waarnemer (VWWRN)

De Fennek VWWRN wordt ingezet door de voorwaartse waarnemersgroepen. De VWWRN beschikt over speciale technologie:

- Met meerdere radio's en hardware kunnen de waarnemers vuursteun aanvragen vanaf de grond (grondgebonden vuursteun), vanuit de lucht (luchtsteun) of vanaf zee (scheepsgeschut);
- Geavanceerd navigatiesysteem (GPS-ILS);
- De voertuigcommandant of vuursteunofficier gebruikt extra *command and control (C2) hardware* om vuursteuncoördinatie-taken uit te voeren. Daarnaast zijn er nog meerdere C2-middelen beschikbaar;
- De *Advanced Fire Support Information System software (AFSIS)*;
- Het voertuig heeft een ingebouwde speciale waarnemingsuitrusting. Met de voorwaartse waarnemers, de ogen van de vuursteun, vinden militairen doelen op grote afstand. De speciale waarnemingsuitrusting is ook buiten het voertuig te gebruiken (uitgestegen optreden).

meer informatie: [Fennek VWWRN](#)

De brigade en bataljons verkenningseenheden beschikken naast de Fennek ook nog over Squire-gevechtsweldbewakingsradars. Deze detecteren verplaatsingen van voertuigen en personen en komen vooral tot hun recht in gebieden waar geen verplaatsingen mogen zijn. Gezamenlijk zijn zij in staat om zowel optisch als met radar een gebied te bewaken.

>>>

Patrouille vaartuigen

De *Ocean-going Patrol Vessels* (OPV) van de Marine hebben sensoren die het schip in staat stellen op volle zee te patrouilleren. Ze worden ingezet voor de bewaking van kustwateren en havens, bestrijding van terrorisme en piraterij en voeren antidrugsoperaties uit.

Zr.Ms. Friesland, één van de 4 OPV's, heeft tijdens de NSS in 2014 de kustwateren beveiligd.

17.4.2 Waarneming en verkenning

JISTARC

Dit staat voor *Joint Intelligence, Surveillance, Target Acquisition & Reconnaissance* Commando. Het JISTARC is ondergebracht bij het OOCL. Het bestaat uit verschillende eenheden die werken op het gebied van verzamelen en verwerken van informatie: de EOVS-compagnie, 2 Verkenningsseskadrons, het *Field Humint* Eskadron, een Inlichtingenseskadron en de *Aireal Systems* Batterij. Ook het CMI-Commando van het OOCL beschikt over analisten.

ASIC JISTARC

Verkenners voeren operaties uit die gericht zijn op het verkrijgen van informatie over de samenstelling, activiteiten, capaciteiten en intenties van individuen en organisaties. Zij gebruiken hiervoor verschillende observatie en surveillance tactieken. Deze vorm van optreden is bekend als 'Non-Source Operations' binnen het spectrum van *Human Intelligence* (HUMINT-) operaties. Deze tactieken zijn zeer geschikt om *Human Source* operaties, politiewerkzaamheden en counter-inlichtingen te ondersteunen. Deze taken worden vaak uitgevoerd op grote afstand en kunnen vallen binnen het kader van 'Special Reconnaissance'. De verkenners kunnen deze taken zowel in 'bosrijk' (groene) als 'bebouwd' (witte) gebieden uitvoeren.

Naast deze verkenners bestaan ook nog analisten die gegevens verzamelen uit menselijke bronnen en deze analyseren tot bruikbare informatie die onderdeel kan zijn van een opsporingsoperatie.

Tot de taken van het JISTARC op het gebied van HUMINT behoren:

- Het uitvoeren van *discrete source operations*;
- Het uitvoeren van ondervragingen;
- Het uitvoeren van de-briefingsgesprekken tijdens operationele inzet;
- Het uitbrengen van inlichtingenliaison.

Remotely Piloted Aircraft Systems (RPAS) Detectiesysteem

Het Defensie Grondgebonden Luchtverdedigings Commando (DGLC) beschikt over 2 RPAS detectiesystemen. Elk systeem bestaat uit een mobiele mast, een *Electro Optical* sensor (camera), Squire Radars en een C2-systeem. De

>>>

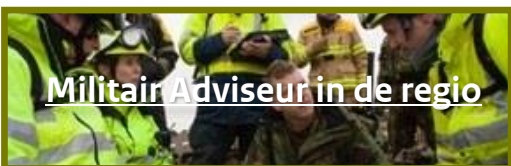
apparatuur wordt bediend vanuit een Commandopost (CP) of vanuit bestaande infrastructuur. Met deze middelen is het DGLC in staat om RPAS (drones) te detecteren, automatisch te classificeren en te volgen.

Het RPAS-detectiesysteem moet op een locatie staan waar toezicht is. Het geheel wordt centraal bediend. Sommige middelen zijn voorzien van eigen stroomvoorziening voor kortstondig gebruik, maar voor normale inzet dienen de middelen te worden aangesloten op een (lokale) 230v stroomvoorziening. Voor de onderlinge connectiviteit wordt gebruik gemaakt van WiFi en datakabels.

17.4.3 Zoeken (Search)

Het frequente inzetten van de Search-capaciteiten van Defensie heeft ertoe geleid dat voor alle grondgebonden (op de grond) inzetvormen een convenant is afgesloten om een verkorte aanvraagprocedure mogelijk te maken. Deze is onder voorwaarden te gebruiken en staat weergegeven in [bijlage 14u](#).

Military Trackers

Het Korps Mariniers beschikt over professioneel opgeleide spoorzoekers, de zogenaamde *Military Trackers*. Deze mariniers zijn gespecialiseerd in het 'lezen van het terrein' en het analyseren van omgevingen, om zo sporen of aanwijzingen te vinden en te volgen. "*Absence of the normal, presence of the abnormal*". Denk hierbij aan afwijkingen in de natuur, stukjes kleding of voetstappen.

Dit specialisme komt van pas in gevechtssituaties of oorlogsgebieden, maar ook in civiele omstandigheden. De *Military Trackers* van het Korps Mariniers bewezen afgelopen jaren hun waarde door politie en justitie regelmatig ondersteund bij het zoeken naar vermiste of voortvluchtige personen of bewijsmateriaal.

Military Trackers kunnen voor twee taken worden ingezet:

- Het lokaliseren van sporen;
- Het (achter)volgen van een persoon of groep.

Zo hebben de *Military Trackers* op Curaçao ondersteuning gegeven aan de lokale autoriteiten bij het opsporen van ontsnapte gevangenen. In Nederland leidde de inzet van een team in de zaak van een vermoord meisje tot het vinden van een aantal persoonlijke voorwerpen van het meisje en in de geruchtmakende vermissingszaak van 2 broertjes doorzochten de mariniers het bosgebied tussen Rhenen en Doorn.

Daarnaast zijn *Military Trackers* een week beschikbaar geweest voor de regio Zeist tijdens de week van de inbraak. Tijdens deze week hebben ze meerdere keren een route in kaart gebracht van een roofovervaller en hebben ze de mensen van de forensische opsporing op sporen gewezen bij een inbraak. In de regio is er vaker ondersteuning geleverd om sporen en/of routes in kaart te brengen bij inbraken met geweld.

>>>

Military Search

Military search-capaciteit heeft zijn nut eveneens al meer dan eens bewezen bij zoekacties voor het OM en politie.

Het doel van het inzetten van *Military Search*:

- Opsporen van middelen van een criminele organisatie of personen;
- Vergaren van inlichtingen;
- Zoeken en vinden van bewijs.

Military Search is ingedeeld bij de 11^e, 13^e als 43^e brigade van de Landmacht en bij de vloot en het Korps Mariniers van de Marine. Afhankelijk van het doel van de zoekactie, zijn er verschillende soorten capaciteiten beschikbaar:

- Ondersteunen bij het controleren van personen en voertuigen op targets (algemene taak).
- *Intermediate Search*-capaciteit (IST) is verder gespecialiseerd en past gestructureerd zoekmethodes en technieken toe, waardoor er met grotere waarschijnlijkheid een target kan worden gevonden of kan worden uitgesloten dat deze zich ergens bevindt. Dit kan zowel op het land als in of nabij het water.
- *Advanced search*-capaciteit (AST) heeft aanvullende specialistische middelen (zoals metaaldetectoren) die zelfstandig of in combinatie met *intermediate search* capaciteit in de grond kan kijken of verborgen ruimtes kan identificeren;
- Militairen die op linie een gebied uitkammen;
- De *search*-eenheden van de Marine hebben de specifieke capaciteit om in het maritieme domein te opereren. Vandaar dat IST en AST de extra aanduiding *M(aritime)* hebben, MIST en MAST. Denk daarbij aan haveninfrastructuur, schepen en platforms en amfibisch optreden. De teams van het Korps Mariniers zijn daarnaast gewend aan extreem terrein.

De targets waarnaar gezocht kunnen worden zijn:

- Niet-conventionele en conventionele explosieven;
- Wapens en munitie;
- Drugs;
- Personen;
- Inlichtingen;
- Objecten.

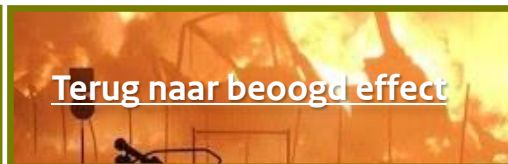
De Militair Adviseur stelt na overleg met de (*senior*) *search advisor* / -coördinator van de in te zetten eenheid de meest geschikte capaciteit voor.

Search onder water door Defensie Duikgroep (DDG) (evt icm RPV)

Defensie beschikt over vele militairen die kunnen duiken zoals de duikers van de bijzondere eenheden bij het Korps Commandotroepen (KCT), het Korps Mariniers en de KMAR. De duikers van de Marine en de Genie kunnen op grote diepte onder water werken.

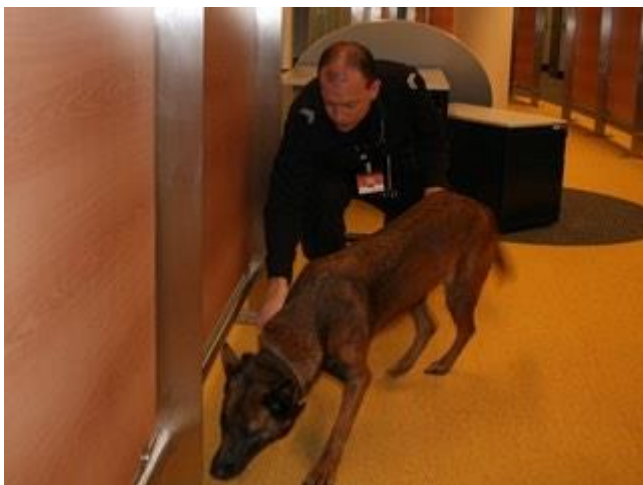
De DDG kan ondersteunen bij het zoeken naar bewijsmateriaal, het bergen van drenkelingen, het in kaart brengen van een gezonken wrak etc. Niet alle Defensie duikers beschikken over dezelfde duikbevoegdheden. Het duikcoördinatiecentrum van de DDG houdt rekening met die specifieke capaciteiten bij de toewijzing van defensieduikers. Meer informatie vindt u op de website: [DDG](#).

>>>

Speurhonden

De Luchtmacht beschikt over honden die getraind zijn om explosieven op te sporen. Meer informatie: [Explosievenspeurhonden](#).

17.4.4 CBRN-Respons

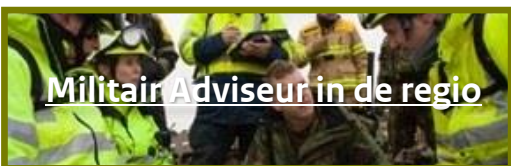
Bij CBRN-incidenten in Nederland ondersteunt Defensie de civiele autoriteiten met een zogenaemde “nationaal gegarandeerde capaciteit”. Deze capaciteit is ondergebracht bij de CBRN-Responseenheid. Deze eenheid levert 365 dagen per jaar 24/7 ondersteuning aan civiele autoriteiten met een team Advies en Assistentie (A&A) en een team Detectie, Identificatie en Monitoring (DIM).

Tijdens een inzet is er altijd sprake van minimaal één A&A-team (2 personen) en minimaal één DIM-team (4 personen). Een A&A-team adviseert de betrokken hulpdiensten over de huidige en toekomstige gevaren van CBRN-agentia en -stoffen en over de te nemen beschermings- en tegenmaatregelen bij incidenten. Tevens ondersteunt het A&A-team de hulpverleners bij het incident met het aanvragen en inzetten van aanvullende militaire CBRN-capaciteiten. De Militair Adviseur assisteert bij de aanvraag ervan. Een DIM-team voert in op-

dracht van het A&A-team taken uit op het gebied van detectie, identificatie en monitoring. Het DIM-team beschikt hiervoor over een meetstrategie voor detectie, identificatie en monitoring van CBRN-agentia en -stoffen.

De capaciteit van A&A en DIM is complementair aan de CBRN-capaciteit van de civiele hulpdiensten. Het personeel van de CBRN-Responseenheid is ondergebracht bij het Defensie CBRN Centrum te Vught. Voor meer informatie zie: [Gevaarlijke Stoffen](#). Dit is een [gegarandeerde capaciteit](#).

De aanvraagprocedure staat in [bijlage 14o](#).

Militair Adviseur in de regio

Terug naar beoogd effect

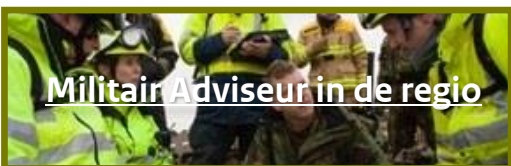

Tijdens de rellen en plunderingen in reactie op de avondklok in januari 2021 werd door de KMAR bijstand verleend aan de ME in het centrum van Eindhoven.

17.5 Intervenieren

Dienst Speciale Interventies

De Dienst Speciale Interventies (DSI) is een organisatie, ondergebracht bij de landelijke eenheid van de Politie, die leiding geeft aan de bijzondere bijstandseenheden van politie, KMAR en Defensie. Defensie, waartoe natuurlijk ook de KMAR behoort, levert verschillende eenheden ten behoeve van de DSI. Nadere beschrijving volgt hieronder maar er is ook informatie te vinden op internet: [Terreurbestrijding](#).

Militair Adviseur in de regio

Terug naar beoogd effect

M-Squadron van NLMARSO

Het M-Squadron van de *Netherlands Maritime Special Operations Forces* (NLMARSO), voorheen Unit Interventie Mariniers (UIM), is de eenheid die ingezet wordt in zeer complexe en gevaarlijke situaties. Zij zijn getraind voor het hoogste geweldsspectrum. Zij maken deel uit van de DSI. Zie ook op het internet: [UIM](#)

Korps Commando Troepen

Het Korps Commando Troepen (KCT) is het *Special Forces*-korps van de Landmacht. Ook zij kunnen in het hoogste geweldsspectrum opereren. Zie ook op internet: [KCT](#).

Specialismen van het KCT in dit kader zijn:

- Hostage Release Operations;

>>>

- Non-Combatant Evacuation;
- Scherpschutters.

Brigade Speciale Beveiligingsopdrachten

De Brigade Speciale Beveiligingsopdrachten (BSB) is onderdeel van de Marechaussee en gericht op speciale beveiligingsopdrachten, zoals persoonsbeveiliging in binnen- en buitenland. Daarnaast heeft de BSB ook een arrestatieteam en een observatieteam. Het arrestatieteam van de BSB is tevens onderdeel van de Dienst Speciale Interventies van de Nationale Politie. Naast de BSB beschikt de marechaussee over 4 pelotons Bijstands Eenheid (BE). De BE is vooral bedoeld voor bewakings- en beveiligingsopdrachten in het hogere geweldspectrum.

Quick Reaction Alert (QRA)

Wanneer een vliegtuig onaangekondigd het luchtruim van Nederland binnen-vliegt, kan dat een bemanning zijn die kwade bedoelingen heeft. Om de mogelijke dreiging te verijdelen zal de Luchtmacht een QRA de lucht in sturen om het vliegtuig te onderscheppen en tot koerswijziging dwingen of aanzetten om te communiceren met de luchtverkeersleiding. Meer over deze zogeheten structurele taak: [QRA](#)

Deze taak wordt in samenwerking met de Belgische Luchtmacht voor de gehele BeNeLux uitgevoerd. Zie hier: [het verdrag](#).

Crowd and Riot control

Ordehandhaving. Dit is een specialisme van de bijstandseenheden van de Marechaussee.

Explosieven Opruimingsdienst Defensie (EODD)

Het ruimen en onschadelijk maken van explosieven (conventioneel en geïmproviseerd), is een taak die exclusief bij de EODD is belegd. Het ruimen van zee-mijnen is een taak van de Marine. Meer informatie hierover: [EODD](#).

Luchtverdediging

Wanneer er een dreiging is van vliegtuigen of andere projectielen die potentieel -strategisch-belangrijke plaatsen kunnen vernielen, kan een luchtverdedigings-eenheid voor de nodige luchtverdediging zorgen en ruim voor het bereiken van het beoogde doel die dreiging neutraliseren. Ze zijn ingezet ten tijde van de NSS in 2014. Meer informatie: [DGLC](#).

De fregatten van de Marine kunnen ook worden ingezet voor luchtverdedigingsdoeleinden. Ten tijde van de NSS lagen ze voor de kust van Noordwijk.

Springen kruierend ijs

Wanneer na een lange periode van vorst de dooi aanbreekt en er een sterke wind staat, raken ijsschotsen op drift. Die kunnen door het kruien (het op elkaar schuiven van ijsschotsen) schade aanrichten aan dijklichamen en kunstwerken. Explosievenexperts van de Genie elimineren dit gevaar door met springstof deze ijsschotsen kapot te maken.

De brandweer van de Luchtmachtbases hebben afspraken gemaakt met omliggende gemeentes om de crash-tenders in te zetten bij grote branden. Hier bijstand bij een brand in Tilburg in september 2019

17.6 Brandbestrijden

17.6.1 Specialistische blussing

Fire Bucket Operations

Om de beschikbaarheid van blushelikopters van Defensie voor Nationale Operaties te verbeteren tekenden de ministeries van Defensie, Justitie en Veiligheid, Infrastructuur en Waterstaat alsmede de Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland een convenant over de uitvoering van Fire Bucket Operations. Dit bepaalt de procedures om een blushelikopterteam in te kunnen zetten of *stand-*

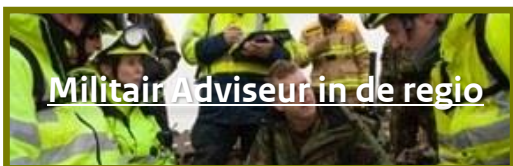
by te hebben (consignatie).

In dat laatste geval is de tijd tot inzet van de blushelikopter veel korter dan zonder deze consignatie.

De VR Noord- en Oost-Gelderland heeft de meeste expertise over dit soort branden en dient als adviesorgaan voor de inzet van blusheli's. Zij beschikt eveneens over een team dat de brandbestrijding coördineert.

Inzet van blusheli's beperkt zich niet alleen tot natuurbranden (bijvoorbeeld ook bij brand in een cacao-opslag), maar alleen voor dat soort branden is het convenant afgesloten. Verder zijn er convenanten tussen de vliegbases van de Luchtmacht en de schietkampen van Oldebroek en Harskamp voor inzet van hun blusvoertuigen in omliggende gemeenten.

>>>

E-One Titan *crashtender*

De *E-One Titan crashtender* is een speciaal type brandweervoertuig dat voornamelijk ingezet wordt voor de bestrijding van vliegtuigbranden op vliegvelden. Het blusvoertuig is ook inzetbaar voor het bestrijden van andere soorten branden.

Een *E-One* kan 11.700 liter water, 750 liter schuimvormend middel en 250 kilo bluspoeder meenemen. Het bereik van het bluskanon op het dak is ongeveer 76 meter. Water en blusschuim kunnen via alle hierboven beschreven systemen het voertuig verlaten, bluspoeder alleen via de dakmonitor of de haspel.

De blusmiddelen kunnen via diverse systemen (al dan niet gelijktijdig) uit het voertuig gespoten worden.

De 25 voertuigen staan op de volgende locaties:

- Vliegbasis Eindhoven: 5
- Brandweer Opleiding en Trainingscentrum (Vliegbasis Woensdrecht): 4
- Vliegbasis Leeuwarden: 3
- Vliegbasis Volkel: 3
- Vliegbasis Woensdrecht: 3
- Defensie Helikopter Commando (Vliegbasis Gilze-Rijen): 3
- Maritiem Vliegkamp De Kooy Den Helder: 3
- Militair Luchtvaartterrein Deelen: 1

Defensie zette haar *crashtenders* de afgelopen jaren meermalen in. Dit gebeurde onder meer bij de vuurwerkramp in Enschede, fabrieksbranden in Veghel, Tilburg, Sint Maartensdijk en Breda, een industriebrand in Someren, heidebranden nabij Heeze en Woensdrecht en een natuurbrand in Alphen-Chaam. In januari 2011 is de *crashtender* ingezet voor een grote brand bij een chemiebedrijf in Moerdijk.

Meer technische details vindt u via: [*E-one Titan crashtender*](#).

>>>

17.6.2 Overige Blusvoertuigen

Mercedes-Benz Atego

Naast de E-One beschik Defensie nog over andere blusvoertuigen. Voor de vliegbases zijn dit Mercedes-Benz blusvoertuigen.

Ginaf

Het Artillerie Schietkamp Oldebroek (ASK) en het Infanterie Schietkamp De Harskamp (ISK) beschikken over “Ginaf” blusvoertuigen. Deze blusvoertuigen zijn terreinvaardig en er bestaat voor het ASK een convenant met de VR Noord- en Oost-Gelderland voor de inzet van deze blusvoertuigen.

Mercedes-Benz Actros

Deze 5 robuuste voertuigen zijn specifiek bedoeld voor inzetgebieden om helikopteroperaties te ondersteunen. Zie: [Actros-brandweerwagen](#).

Overige blusmiddelen

Defensie beschikt nog over enkele andere specialistische blusmiddelen. Zie hiervoor [paragraaf 18.4](#).

>>>

17.6.3 Fire Bucket Operations

Defensie beschikt voor haar transporthelikopters over *Fire-buckets*: Flexibele waterzakken die onder de heli gehangen worden en waarmee watermassa's over brandhaarden kunnen worden uitgestort (zie volgende pagina). Onder bepaalde voorwaarden is dit een [gegarandeerde capaciteit](#). Op basis van een [memo-randum van overeenstemming](#) uit maart 2015 is inzet van deze heli's ook op Belgisch grondgebied en op verzoek van Belgische autoriteiten mogelijk.

Boeing CH-47D Chinook transporthelikopter

De 11 zware Chinook CH-47D transporthelikopters kunnen met 3 haken vracht vervoeren. De centrale *cargo hook* kan maximaal 12.700 kilogram dragen. Het vliegbereik is afhankelijk van het gebruik van extra brandstoftanks in de cabine, maar zonder die tanks is het 250 kilometer. Zonder nuttige belading 324 kilometer.

Brandbestrijding: De Chinook kan een 'Fire-bucket' vervoeren. Een Chinook is zo in staat om per keer bijna 7.500 liter water op een brandhaard te storten. Of hij legt een watergordijn, om uitbreiding van de brand te voorkomen of objecten af te schermen. Meer informatie: [Boeing CH-47D Chinook](#).

Eurocopter AS-532U2 Cougar MK II transporthelikopter

Het Defensie Helikopter Commando heeft 17 AS-532U2 Cougar transporthelikopters voor vervoer van troepen en materieel. Externe ladingen kunnen onder de romp worden vastgehaakt. De taken bestaan daarnaast onder meer uit gewondentransport en assistentie bij brandbestrijding.

De toestellen kunnen circa 20 passagiers vervoeren of maximaal 2.450 kilogram interne of 3.000 kilogram externe lading. Het vliegbereik is maximaal 800 kilometer (zonder brandstofreserve).

Brandbestrijding: De Cougar is ook inzetbaar voor brandbestrijding door bevestiging van de eerdergenoemde 'Fire-bucket'. Voor de Cougar beschikt deze over een inhoud van 2.500 liter.

Meer informatie: [Eurocopter AS-532U2 Cougar](#)

Redden van mensen kan een lastige klus zijn. Zeker wanneer ze onder het ijs raken. Duikers van de Defensie Duikgroep hebben uitrusting en zijn getraind voor inzet onder dat soort extreme omstandigheden.

17.7 Redden

Het redden van personen bestaat in eerste instantie uit het opsporen van de persoon en in tweede instantie uit het redden. *Search and Rescue* ("SAR") in het Engels. De meest bekende variant is de nautische/marine SAR waarbij met behulp van helikopters drenkelingen uit zee of personen in nood van een schip of boorplatform worden gehaald.

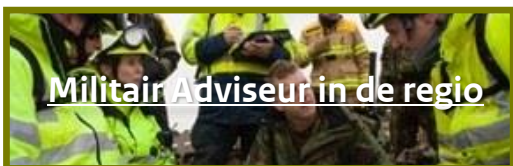
Een minder bekende variant is de USAR (*Urban Search and Rescue*). Dat is het zoeken en redden van personen in bewoond gebied. Defensie levert een permanente bijdrage aan het USAR.NL team dat in staat is in heel kort tijdsbestek op

een rampplek te zijn om haar werk te doen. Meer informatie over USAR.nl vindt u [hier](#).

Overigens is er een grijs gebied tussen redden en opsporen. Als het vermoeden bestaat dat de vermiste persoon overleden zal zijn wordt redding opsporing (en berging). Voor opsporing met UAS/RPV en duikers zie Opsporen bij de politie.

Ten behoeve van redding kan gebruik gemaakt worden van voer-, vlieg en vaartuigen van Defensie. Zie daarvoor bij Mobiliteit.

Search onder water door Defensie Duikgroep (DDG) (evt icm RPV)
Defensie beschikt over vele militairen die kunnen duiken zoals de duikers van de bijzondere eenheden bij het Korps Commandotroepen (KCT), het Korps Mariniers en de KMAR. De duikers van de Marine en de Genie kunnen op grote >>>

Militair Adviseur in de regio

Terug naar beoogd effect

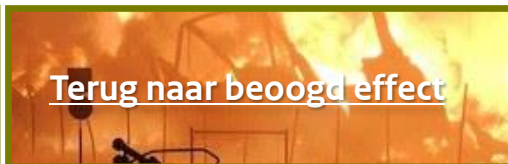
diepte onder water werken.

De DDG kan ondersteunen bij het zoeken naar bewijsmateriaal, het bergen van drenkelingen, het in kaart brengen van een gezonken wrak etc. Niet alle Defensie duikers beschikken over dezelfde duikbevoegdheden. Het duikcoördinatiecentrum van de DDG houdt rekening met die specifieke capaciteiten bij de toewijzing van defensieduikers, die op grote diepte onder water kunnen en mogen werken. Meer informatie via de website: [DDG](#)

In de veiligheidsregio Noord-Holland Noord is de DDG sinds 1 januari 2010 aangewezen voor het hulpverleningsduiken. Dit is zowel gericht op het redden van slachtoffers onderwater als het mogelijk bergen van slachtoffers onderwater. Daarnaast fungeert de DDG als duikcoördinator binnen deze veiligheidsregio. De DDG heeft zitting in landelijke overlegfora (zie ook bij paragraaf [17.2 Kennis](#)).

Militair Adviseur in de regio

Terug naar beoogd effect

Bij diverse evenementen waar Defensie bij betrokken is zorgt zij voor haar eigen beveiliging. Ook onder andere omstandigheden kan Defensie personeel leveren voor beveiligingstaken.

17.8 Bewaken en beveiligen

17.8.1 Algemeen

Voordat dit onderwerp verder wordt uitgewerkt is het zinvol om bij de [verklarende woordenlijst](#) het verschil te bestuderen tussen de civiele en de militaire context van deze woorden. Deze sectie hanteert de civiele context van bewaken en beveiligen. Daarom moet bij de aanvraagprocedures van militaire bijstand duidelijk zijn of er sprake is van gewapende of ongewapende bijstand.

Er kan alleen maar sprake zijn van gewapende bijstand in het kader van de Poli-

tiewet. Bij bijstand conform artikel 57 (KMar) is het alleen van belang of er toestemming gegeven is voor het meevoeren van automatisch vurende wapens. Dat is vanwege het andere type wapen dat de KMar draagt dan de politie. De KMar wordt ingezet in haar politietaak en daarmee is gewapende inzet daarmee gelijk aan haar normale inzet.

Voor bijstand conform artikel 58 (rest van de Krijgsmacht) is het ook van belang of er bewapende bijstand plaatsvindt en dat dan automatisch vurende wapens mogen worden gevoerd. Primair zal het uitgangspunt zijn de inzet onbewapend uit te voeren.

Voor bewaking en beveiliging van (tijdelijke) militaire objecten zijn aparte regels opgesteld en binnen dat mandaat zal Defensie conform de geweldsinstruct-

>>>

ties en gewapend de taken uitvoeren.

Bewaken en beveiligen van overige objecten gebeurt in de regel zo dat militairen het te bewaken object onder permanente observatie houden om bij waargenomen binnendringing of betreding de politie te waarschuwen. Die zal dan ingrijpen.

Voor een militaire bijstandsaanvraag zijn enkele bepalingen in [bijlage 14](#) van belang. Defensie heeft een standaard-geweldsinstructie voor bewakings- en beveiligingstaken tijdens Nationale Operaties. Deze is ook het uitgangspunt bij het opleiden van haar personeel. Wanneer er geen specifieke geweldsinstructie bij een gewapende bijstand van kracht is, hanteert Defensie deze instructie. Deze is opgenomen in [bijlage 19a](#).

17.8.2 Bewaken en beveiligen door militairen

Bewaken en beveiligen kan op 2 manieren: permanent bewaken en beveiligen door posten, observeren en patrouilles. Hiervoor bestaan 2 oplossingsrichtingen. Afhankelijk van het dreigingsniveau kan personeel ingezet worden zoals dat is opgenomen bij [18.2 Personele capaciteit](#). Dit is veelal bij een laag dreigingsniveau. Het bataljon bewaken en beveiligen is de optie voor hogere dreigingsniveaus. Dit zijn [gegarandeerde capaciteiten](#).

gingsniveaus. Dit zijn [gegarandeerde capaciteiten](#).

De andere is waarnemingsapparatuur opstellen en op het moment dat die wat signaleren poolshoogte gaan nemen.

17.8.3 Bewaken en beveiligen maritiem domein

Een gegarandeerde capaciteit die door de Marine levert is de samengestelde eenheden voor havenbeveiliging. Deze eenheden zijn in staat om zowel boven- als onderwater controles uit te voeren op dreigingen die zich op, in of aan schepen of maritieme infrastructuur kunnen bevinden en deze te neutraliseren. Een samengestelde eenheid bestaat uit 28 militairen van de DDG en 4 van de EODD. Waar nodig beschikken zij over de nodige apparatuur om hen te ondersteunen bij de werkzaamheden. Meer informatie vindt u op de website: [DDG](#)

Verder kan de Marine haar schepen inzetten om de vaarroutes en aanlooproutes van de zeehavens te bewaken en beveiligen. "Schepen van de wacht" heet dat in jargon. Dit is een [gegarandeerde capaciteit](#).

17.8.4 Bewaken en beveiligen door de Marechaussee

De KMar is verantwoordelijk voor het ongestoord kunnen functioneren van vitale objecten en personen die van belang zijn voor de Staat. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de woon- en werkverblijven van de leden van het Koninklijk Huis, de beveiliging van De Nederlandsche Bank, het bewaken en beveiligen van luchthavens en het beveiligen van hoge militairen en/of andere hoogwaardigheidsbekleders die reizen naar zogenaamde hoog-risicogebieden in het buitenland. Zie ook de website: [Beveiliging van objecten](#).

Deze beveiligingstaken worden uitgevoerd door de verschillende brigades waaronder de Brigade Speciale Beveiligingsopdrachten (BSB). Daarnaast beschikt de KMar over pelotons Hoog Risico Beveiliging (HRB). De BSB is een bijzondere eenheid die wordt ingezet wanneer snel en specialistisch optreden vereist is. De brigade kan samen met civiele of militaire eenheden optreden, maar opereert indien gewenst ook zelfstandig. De BSB beschikt onder meer over observatie- en arrestatieteams en *air-marshals*. Het personeel, dat een gerichte training heeft gevolgd, is voor een breed scala van opdrachten inzetbaar, variërend van

>>>

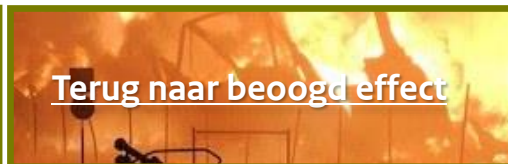
het binnendringen in gebouwen en het beveiligen van objecten en personen tot aan het herkennen van explosieven. Uiteraard zijn de persoonlijke beschermingsmiddelen aangepast aan het optreden. Voor een goede uitvoering van de taken is de brigade bovendien met snelle en praktische voertuigen uitgerust.

De Marechaussee heeft een bijzondere positie in de maatschappij omdat zij naast beveiligen ook met geweld kan en mag ingrijpen als de situatie daar om vraagt. Dit geschiedt op basis van de Geweldsinstructie politie. Hiervoor heeft de Marechaussee speciale middelen en vakmanschap in huis. De expertise en vaardigheden van de Marechaussee zijn complementair aan die van andere diensten, zoals de politie of particuliere beveiligingsorganisaties.

Het beveiligen van transporten van De Nederlandsche Bank behoort ook tot het takenpakket van de Marechaussee.

De Marechaussee werkt op het gebied van bewaken en beveiligen nauw samen met deze organisaties. De Marechaussee is gericht op samenwerking en interoperabiliteit met publieke en private partners en wil deze partners aanvullen met specifieke kennis en vaardigheden, zoals bijvoorbeeld met de Bijstands Eenheid (BE). De BE is een inzetmiddel met specifieke uitrusting en tactieken en is in staat zich te richten op bewaken en beveiligen in bijzondere omstan-

digheden, ordehandhaving in een hoog geweldspectrum en het geïntegreerd kunnen optreden met andere diensten. Dit zowel in Nederland als in het buitenland.

Hoog Risico Beveiliging is een taak van de Marechaussee.

Op 25 september 2014 werd het Defensie Cybercommando opgericht. Deze eenheid is ondergebracht bij de Landmacht maar zal de gehele krijgsmacht ten dienste staan. Ook zal deze eenheid intensief samenwerken met alle andere overheidsorganisaties die zich met cyber bezighouden.

17.9 Cyber

Cyber is een begrip dat is afgeleid van *cyberspace*. Daarmee wordt veelal het internet bedoeld maar *cyber* is breder. Het betreft alle informatiesystemen, communicatiesystemen, gegevensbestanden en de aanvallen die daarop kunnen worden uitgevoerd zoals: diefstal, veranderen of vernietigen van gegevens, toegang tot systemen ontfangen, binnendringen en oneigenlijk gebruiken van besturingssystemen, ontregelen van procesbesturingen, verstoren van computergestuurde processen.

Cyber wordt steeds meer een wapen van staten en *non-state-actors* om samenle-

vingen en militaire operaties te verstoren. Het is daarom essentieel om militaire cyberoperaties te kunnen uitvoeren. Daarnaast groeit het aantal criminele (burgers en bedrijven) cyberactiviteiten.

17.9.1 Defensie Cyber Commando (DCC)

In de loop van 2014 is het Defensie Cyber Commando (DCC) opgericht. Defensie beschikte al over enige cyber-capaciteit in de vorm van het DCSC het Defensie Cyber Security Centrum. Dit team was hoofdzakelijk defensief gericht om de computersystemen van Defensie te beschermen tegen aanvallen van buitenaf. Het DCC is, als resultaat van de Defensie Cyber Strategie, opgericht om cybermogelijkheden in militaire operaties beter te benutten maar het heeft ook een coördinerende en regierol binnen het Cyberdomein. Zij vormt de schakel

>>>

tussen de verdedigende (*Cybersecurity*), cyberinlichtingen en aanvallende capaciteiten (offensieve cyber).

Het Defensie Cyber Commando is ondergebracht bij de Commandant der Strijdkrachten. Het beschikt over personeel van alle krijgsmachtdelen. Het commando streeft op het gebied van onderzoek en ontwikkeling, opleiding en personeel naar maximale samenwerking. Naast andere departementen ook met publieke partners, kennisinstellingen en het bedrijfsleven. Daarvoor is het Defensie Cyber Expertise Centrum (DCEC) opgericht. Zij zijn onderdeel van het DCC en leidend in alle ontwikkel-, onderzoek- en opleidingstrajecten.

Waar mogelijk werkt het commando met andere landen samen die een vergelijkbare ambitie hebben, dezelfde aanpak voorstaan als Nederland en die op een vergelijkbaar niveau opereren. Informatie: [Cyber Commando](#).

17.9.2 Defensie Cyber Security Centrum (DCSC)

Informatiesystemen bij de krijgsmacht zijn vaak van levensbelang. Cyberaanvallen om deze systemen in te komen moeten daarom worden voorkomen. Het Ministerie van Defensie zet hiervoor onder meer het Defensie Cyber Security Centrum (DCSC) in.

Het team moet ervoor zorgen dat militaire operaties geen hinder ondervinden en de informatiesystemen van Defensie betrouwbaar zijn. Hiervoor moet DCSC:

- cyberdreigingen op tijd zien;
- onderzoeken hoe groot de dreiging is;
- zorgen dat de dreiging vermindert of verdwijnt;
- cyberincidenten voorkomen of oplossen.

Daarnaast kan DCSC ook civiele autoriteiten ondersteunen bij de coördinatie van cyberdreigingen.

Bij het uitvoeren van haar werkzaamheden werkt DCSC nauw samen met ande-

re teams, zoals:

- het Nationaal Cyber Security Centrum (NCSC);
- het NATO Computer Incident Response Capability (NCIRC);
- binnen het *Forum of Incident Response and Security Teams* (FIRST).

Meer informatie: [DCSC](#).

Wanneer een incident gepaard gaat met gewaarwording van een onbekende substantie, is het zaak vast te stellen wat het is. Defensie heeft een Advies en Assistentie-teams (A&A team) die op de plaats van het incident eerste ondersteuning biedt.

17.10 Beschermen / CBRN en explosieven)

17.10.1 Detectie

CBRN-Responsteams

Bij CBRN-incidenten in Nederland ondersteunt Defensie de civiele autoriteiten met een 'nationaal gegarandeerde capaciteit'. Deze capaciteit is onder gebracht bij de CBRN-Responseenheid. Deze eenheid levert 365 dagen per jaar 24/7 ondersteuning aan civiele autoriteiten met een Advies en Assistentie (A&A)-team en een Detectie, Identificatie en Monitoring (DIM)-team.

Militair Adviseur in de regio

Terug naar beoogd effect

Tijdens een inzet is er altijd sprake van minimaal één A&A-team (2 personen) en minimaal één DIM-team (4 personen). Een A&A-team adviseert de betrokken hulpdiensten over de huidige en toekomstige gevaren van CBRN-agentia en -stoffen en over de te nemen beschermings- en tegenmaatregelen bij incidenten daarmee. Tevens assisteert het A&A-team de hulpverleners bij het incident met het aanvragen en inzetten van aanvullende militaire CBRN-capaciteiten. Een DIM-team voert in opdracht van het A&A-team taken uit op het gebied van detectie, identificatie en monitoring. Het DIM-team beschikt hiervoor over een meetstrategie voor detectie, identificatie en monitoring van CBRN-agentia en -stoffen.

De A&A en DIM-capaciteit is complementair aan de CBRN-capaciteit van de civiele hulpdiensten. Het personeel van de CBRN-Responseenheid is onder-

>>>

gebracht bij het Defensie CBRN Centrum te Vught. Voor meer informatie zie: [Gevaarlijke Stoffen](#). Dit is een [gegarandeerde capaciteit](#).

Mobiel Stralingslaboratorium

Defensie beschikt over een mobiel stralingslaboratorium (MSL). Dit voertuig heeft hoog-specifieke radiologische (R) en nucleaire (N) analyseapparatuur en meetcapaciteit aan boord en kan daardoor specifiek vaststellen wat voor straling er is, wat de vermoedelijke oorzaak is en welke radioactieve stof het betreft. Het MSL Defensie kan in radioactief besmet gebied haar metingen verrichten en het personeel is opgeleid om gedegen uitspraken te doen over stralingsdosis in de omgeving, radioactieve luchtbesmettingen en radioactieve oppervlaktebesmettingen. Het heeft de taak op te treden bij stralingsincidenten binnen Defensie maar kan ook ingezet worden bij radiologische en nucleaire noodsituaties zoals beschreven in het Nationaal Calamiteitenplan Straling (NCS). De eenheid waar dit voertuig is ondergebracht werkt intensief samen met instituten als het RIVM en stelt het RIVM in staat om beleidsadviezen uit te brengen in het geval van een calamiteit. De eenheid beschikt daarnaast over een interventievoertuig dat primaire meetapparatuur bij zich heeft. Het personeel van deze eenheid is ondergebracht bij het Squadron Technologie en Missieondersteuning van het Logistiek Centrum Woensdrecht van de Luchtmacht.

[Militair Adviseur in de regio](#)

[Terug naar beoogd effect](#)

17.10.2 CBRN-ontsmetting

Het CBRN-ontsmettingssysteem van Defensie is in het bijzonder uitgerust voor het uitvoeren van ontsmettingen van voertuigen en infrastructuur. Het ontsmetten van niet-gewond (civiel) personeel is, gelet op het tijddwingende karakter, een taak die volledig bij de brandweer ligt.

Het systeem is voorzien van twee draagbare ontsmettingstoestellen voor het ontsmetten van moeilijk bereikbare plaatsen en twee draagbare ontsmettingstoestellen voor het ontsmetten van gevoelige apparatuur en (voertuig)

interieurs.

Het CBRN-ontsmettingssysteem wordt door zes personen bediend en bestaat uit een 20' ISO-container en losse componenten.

>>>

Het ontsmettingssysteem heeft twee watertanks (elk 1.500 liter) en kan daarvoor voor een bepaalde tijd zelfstandig opereren. Twee ontsmettingssystemen samen vormen een zogenoemde ontsmettingsstraat. De capaciteit van één ontsmettingsstraat per uur is 500 m² voertuigoppervlak of maximaal 6000 m² terrein door 1 ontsmettingssysteem (het maximum is afhankelijk van de terreinsoort).

Meer informatie ook op de website: [CBRN](#). Dit is een [gegarandeerde capaciteit](#).

17.10.3 (CBRN-)Search

Military Search

Military Search-capaciteit heeft zijn nut al meer dan eens bewezen bij het zoeken naar mogelijk verborgen explosieven.

Het doel van het inzetten van *Military Search* capaciteit kan zijn:

- Zoeken en vinden van bewijs;
- Veiligstellen van infrastructuur (sweepen).

Military Search capaciteit is ingedeeld bij de Marine, Landmacht en Luchtmacht.

Afhankelijk van het doel waarvoor de zoekactie wordt opgezet, zijn er verschillende soorten capaciteiten beschikbaar:

- (*Maritime*) *Intermediate Search* capaciteit is verder gespecialiseerd en past gestructureerd zoekmethodes en technieken toe, waardoor er met grotere waarschijnlijkheid een target kan worden gevonden of kan worden uitgesloten dat een target zich ergens bevindt.
- (*Maritime*) *Advanced Search* capaciteit heeft aanvullende specialistische middelen die zelfstandig of in combinatie met *intermediate search* capaciteit onder de grond kan kijken of verborgen ruimtes kan identificeren.

De targets waarnaar gezocht wordt kunnen zijn:

- Niet conventionele en conventionele explosieven;
- CBRN (gevaarlijke stoffen) in samenwerking met de CBRN RE;
- Wapens en munitie.

Welke capaciteit het meest geschikt is, wordt door de militair adviseur voorgesteld na overleg met de *search advisor* / -coördinator van de desbetreffende brigade dan wel CZSK indien het search in het maritieme domein betreft.

Speurhonden

De Luchtmacht beschikt over honden die getraind zijn om explosieven op te sporen. Meer informatie: [Explosievenspeurhonden](#).

>>>

DDG

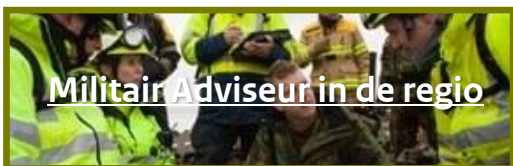
Naast de EODD heeft ook de Defensie Duikgroep (DDG) de expertise om, maar dan onderwater, explosieven op te sporen en te ruimen. Zij doen dat in het maritieme domein zoals op open zee, in kustwateren, in de aanloop naar zeehavens, in zeehavens en binnen Nederland ook in de ruime binnenwateren. Meer informatie vindt u op de website: [DDG](#).

EODD

Explosieven (op)ruimen is belangrijk om te voorkomen dat ze ongecontroleerd afgaan. De EODD heeft al sinds vele jaren de exclusieve (en structurele) taak van de ministerraad gekregen om hiervoor zorg te dragen. Het gaat daarbij om zowel de conventionele als de geïmproviseerde explosieven. Dit is als een [gegarandeerde capaciteit](#) in de catalogus opgenomen maar is evenzeer een structurele taak. Meer informatie vindt u bij: [EODD](#) en op de website: [EODD](#)

De aanvraagprocedures (normaal en protocol verdachte objecten) staan in [bijlage 14m](#).

[Militair Adviseur in de regio](#)

[Terug naar beoogd effect](#)

Fuchs-NBC

De Fuchs-NBC is een (CBRN)-verkenner; Chemisch Biologisch Radiologisch Nucleair. Het ondersteunt uitgezonden eenheden bij het uitvoeren van nucleaire, biologische en chemische verkenningen en detectie. De Fuchs is uitgerust met een uitgebreid assortiment sensoren.

Het doel van CBRN-verkenning is het verzamelen van informatie om de aanwezigheid van CBRN-dreiging of CBRN-aanvallen al dan niet te bevestigen. Bij vloeistofbesmetting kan de bemanning een analyse en een identificatie uitvoeren en besmette gebieden afzetten. De Fuchs is uitgerust met instrumenten die militairen gebruiken voor het nemen van grondmonsters.

Ook het verzamelen van plaatselijke meteorologische gegevens behoort tot de mogelijkheden van de Fuchs.

>>>

17.10.4 Onderdrukking van signalen

Fuchs pantservoertuig voor elektronische oorlogvoering

Naast de Fuchs-NBC, beschikt Defensie ook over het pantservoertuig “TPz Fuchs Eloka” voor elektronische oorlogvoering. De enige overeenkomst is dat beide voertuigen gebruik maken van een Fuchs-onderstel. Meer informatie: Fuchs EOv.

Dit voertuig kan ingezet worden om in een gebied bepaalde radiofrequentiebanden af te luisteren of te onderdrukken. Dat laatste kan van belang zijn om eventuele radiografische besturing van explosieven of voertuigjes onmogelijk te maken.

Wanneer de Maas in Limburg buiten haar oevers treedt, krijgen traditiegetrouw Borgharen en Itteren het eerst natte voeten. Personeel van de NatRes zorgt met 4-tonners voor de nodige ondersteuning.

17.11 Evacueren

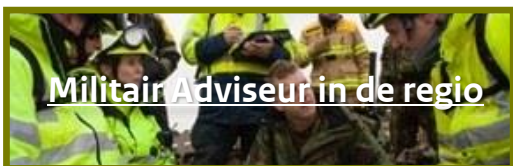
Evacueren vindt gewoonlijk plaats vóóordat de ramp of het incident heeft plaatsgevonden en daarom lijkt het op redden wat tijdens of net na het incident plaatsvindt. Evacueren van mensen vindt bijvoorbeeld plaats wanneer de verwachting is dat een besmettelijke ziekte uitgebroken is en inwoners van een gebied preventief naar een andere locatie moeten verplaatsen om verdere besmetting te voorkomen. Een andere vorm is wanneer de waterstanden in rivieren zo hoog worden of dijken te zwak waardoor dijkdoorbraak dreigt. Een grootschalige evacuatie is sinds de hoogwaterperioden in 1993 en 1995, waar-

bij bij de laatste daadwerkelijk 250.000 mensen zijn geëvacueerd, niet meer voorgekomen.

Dankzij betrouwbaardere waterhoogtevoorspellingen is tijdig ingrijpen mogelijk. Bij Borgharen en Itteren in Zuid-Limburg en vaak ook bij Bergen in Noord-Limburg bereikt de Maas vaker een niveau waarbij wegen onderlopen. De 4-tonners van Defensie, die door dieper water kunnen rijden, transporteren inwoners van hun huizen naar hoger gelegen grond vice-versa.

Naast de vaar- en voertuigen van Defensie inzet om inwoners uit benarde situaties te redden, is op grote schaal evacueren vooral een planningsprobleem. Dit is een **gegarandeerde capaciteit**. De volgorde en vertrektijden van evacueren is van groot belang om het verkeerssysteem niet volledig vast te laten lopen.

>>>

Militair Adviseur in de regio

Terug naar beoogd effect

Bij deze grote planningsopdrachten ondersteunt het Stafdetachment Nationale Operaties (SDNO).

Zie voor meer informatie ook: [SDNO](#) en [SDNO Internet](#).

Daf YA-4400 serie

De Daf YA-4400, ook wel 4-tonner genoemd, is het werkpaard van Defensie. In vele varianten is deze vierwielaangedreven vrachtauto beschikbaar. Waaronder de versie die in staat is personen te vervoeren (YAP-4442). Vanaf eind 2018 wordt dit voertuig vervangen. Er zullen zo'n 2.000 nieuwe Scania's voor in de plaats komen in Nederland. In "de West" worden ze nu al vervangen door Iveco's.

In 2015 is tijdens een periode van onderhoud van de pont van Tiengemeten een Landing Craft Utility (LCU), een landingsvaartuig, ingezet als veerpont.

17.12 Mobiliteit

17.12.1 Begaanbaar maken (rups/wiel)

Bouwmachines

Defensie beschikt over meerdere verschillende types wiellaadschoppen en andere bouwmachines; ook wel wiellader of shovel genoemd.

Meer informatie: [grondverzetmachines](#).

Leopard 1 brugleggende tank

Dit is een brugleggende tank gebouwd op het onderstel van de Leopard 1. Die creëert in een zeer korte tijd onder moeilijke omstandigheden een relatief kleine overbrugging. Door deze tank in te zetten, kunnen kleine waterlopen en hindernissen in het terrein overgestoken worden.

De 4 pantsergeniecompagnieën van de Landmachtbrigades beschikken elk over 2 Leopard 1 brugleggers. De tank vervoert bovenop een uitschuifbare brug van 2 delen van 11 meter. Na uitschuiven en koppelen is de totale lengte van de brug 22 meter. De uitgeschoven brug kan maximaal 20 meter overbruggen.

De brugdelen bestaan uit 2 onderling verbonden rijplaten met een afzonderlijke breedte van 1,55 meter. In totaal hebben de brugdelen een breedte van 4

>>>

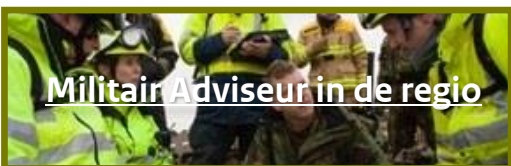
meter. De brug van de Leopard 1 heeft de classificatie MLC50 en MLC60 (met bijzondere maatregelen). Meer informatie: [Leopard 1 bruglegger](#).

MLC-70 wegmatsysteem

Deze oprolbare mat van staal of kunststof dient als tijdelijke (weg)verharding. Bijvoorbeeld voor omleidingen, waterovergangen en als rolbaan voor vliegtuigen. Het MLC-70 wegmatsysteem maakt slecht begaanbaar terrein op snelle en flexibele wijze berijdbaar.

Achter op de terreinvrachtauto is een installatie geplaatst waarmee militairen de wegmatten kunnen leggen. Op het wegmatsysteem bevindt zich een opgevouwen mat die zich tijdens het leggen automatisch ontvouwt. De wegmatten kunnen aan elkaar gekoppeld worden. Bij 2 soorten wegmatsystemen is een hijskraan nodig om de wegmatten van de vrachtauto op en af te hijsen. De wegmatten kunnen tanks en voertuigen met een gewicht van 650 kN (kilonewton) dragen. Meer informatie: [MLC-70](#)

Leguaan

4 Leopard 1 brugleggende tanks zijn in november 2011 vervangen door de Leguaan brugleggers MLC70 op een wielonderstel. De Leguaan-wiel legt de brug onder goede omstandigheden binnen 8 minuten en heeft een maximale overspanning van 25 meter. Die overspanning is, door gebruik te maken van 2 overlappende bruggen, te vergroten tot 38,5 meter.

Het voertuig heeft een aantal voordelen ten opzichte van de oude brugleggende tank. Zo is de verplaatsingssnelheid op de weg hoger en zijn de kosten van onderhoud en gebruik lager. De Leguaan is in tegenstelling tot de bruglegger met rupsen ongepantserd en minder terreinvaardig in het veld. Meer informatie:

[Leguaan](#).

>>>

17.12.2 Bergen van gestrande voertuigen

Leopard 2 genietank (Kodiak)

De Kodiak is in staat om doorgangen te forceren in gebieden met hindernissen als aarden wallen, greppels, barricaden en mijnenvelden. De standaard-uitvoering is voorzien van een bulldozerblad, een graafarm met hijscapaciteit, een snijbrander en een hydraulische knipper. Ook is de Kodiak worden inzetbaar bij humanitaire rampen. Hiervoor kan het voertuig worden uitgerust met een hydraulische knipper of hamer. Meer informatie: [Kodiak](#).

Leopard 1 genietank

De Leopard 1 genietank komt in kleine aantallen voor bij artillerie- en genie-eenheden. Dit middelzware rupsvoertuig is bedoeld voor specifieke genietaken.

Deze tank beschikt over een:

- kraaninstallatie;
- bergingsinstallatie;
- dozerinstallatie (grote stalen plaat waarmee een voertuig bijvoorbeeld aarde kan wegduwen);

- elektrische las- en snij-installatie.

De tank kan greppels en anti-tankgrachten overbruggen met zogeheten fascines. Fascines zijn hoogwaardige kunstofbuizen die genisten in een bundel op de dozer van de genietank plaatsen. Met deze constructie kunnen pantsergenie-eenheden dit soort hindernissen vullen en overbruggen.

De Leopard 1 genietank vult greppels of anti-tankgrachten met een diepte van maximaal 3 meter en een breedte van maximaal 10,5 meter. Het maken van doorwaadbare plaatsen in beekjes behoort ook tot de mogelijkheden van de Leopard 1. Meer informatie: [Leopard 1 Genietank](#)

Leopard 1 bergingstank

De Leopard 1 bergingstank is in staat om defect materieel tot een gewicht van

>>>

50 ton te bergen. Het voertuig beschikt over een kraan, een hijslier, een hoofdlier en een snij- en lasinstallatie. Om het voertuig te verankeren en stabiel te houden is het uitgerust met een steunblad. Tevens kunnen met het steunblad grondverzetwerkzaamheden worden verricht. Meer informatie: [Leopard 1 bergingstank](#).

Leopard 2 bergingstank

De Leopard 2 bergingstank is in staat om defecte tanks tot 60 ton te bergen. Het voertuig beschikt over een kraan-, lier-, snij- en lasinstallatie. Om het voertuig te verankeren en stabiel te houden is het uitgerust met een dozer/steunblad. De Leopard 2 bergingstank kan op het achterdek een reservemotor vervoeren. Meer informatie: [Leopard 2-bergingstank \(Buffel\)](#).

17.12.3 Brugslag

Bruggen (MGB, Bailey)

De brug wordt in onderdelen aangevoerd en ter plekke in elkaar gezet. Door de constructie kan deze brug grote overspanningen bereiken zonder ondersteund te worden. Afhankelijk van de belasting natuurlijk.

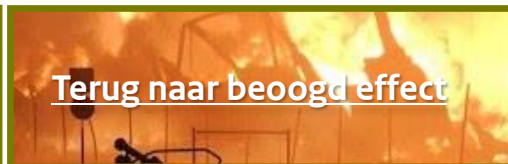
Pontons, vlotten en veren

Drijvende werkplatforms, veerpont of vaste oeververbinding. Defensie heeft verschillende vaartuigen die ingezet kunnen worden als drijvend werkplatform of zelfs als veerpont. Dit is een [gegarandeerde capaciteit](#).

Naast de pontons en brugdelen van de Genie kunnen ook de landingsvaartuigen van de Marine ingezet worden als pontveer.

Zie ook: [LCU-landingsvaartuig](#)

Defensie heeft na de invoering van het Fysieke Distributie concept haar voertuigenpark omgezet naar het WisselLaadSysteem. De Scania kan met de haakarm een standaard haakarmbak oppakken en vervoeren, dus ook een haakarmbak van de Brandweer.

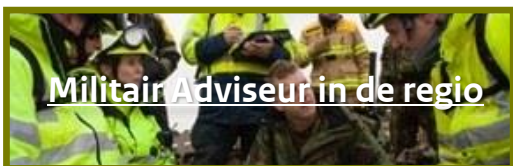
17.13 Transporteren

17.13.1 Transport over land

TROPCO 650kN

De TROPCO is een trekker-opleggercombinatie. Deze semi-dieplader wordt gebruikt voor het vervoer van de Leopard-tank en de Pantserhouwitsers en is voorzien van een lierinstallatie. Specificaties 650kN:

- Lierinstallatie: 240 kN minimale statische trekkracht;
- Afmetingen oplegger (l x b x h): 10,51 x 2,99 (max 3,42) x 1 meter;

Militair Adviseur in de regio

Terug naar beoogd effect

- Combinatie maximaal laadvermogen: 65.000 kilogram

TROPCO 400kN

Naast de TROPCO 650kN beschikt Defensie ook over de TROPCO 400kN. Deze TROPCO is bestemd voor het transport van infanterievoertuigen en overige uitrustingsstukken. Specificaties 400kN:

- Laadvermogen: 40.000 kilogram

Zowel de 650kN als de 400kN versie kan ook gebruikt worden voor het trekken van opleggers met een koppelpenhoogte van ongeveer 1,45 meter.

Zie ook op internet: [DAF-trekker-opleggercombinatie](#).

>>>

Vervoer van 20' containers door zwaar terrein, Wissel Laad Systeem (WLS)

De Scania Wissel Laad Systeem (WLS) is een vrachtauto die bestemd is voor het vervoer van containers of flatracks. Een flatrack bestaat uit een containerframe met kopschotten en is een onafgesloten geheel. Het wissellaadsysteem is de totale constructie van vrachtauto en haakarm. De haakarm is het middel om de laadeenheid zelfstandig de vrachtwagen op of af te zetten.

De vrachtauto WLS kan ingezet worden bij rampenbestrijding door bijvoorbeeld een civiele brandweer-flatrack te vervoeren. De vrachtauto WLS kan uitgerust worden met een autolaadkraan (ALK). De ALK kan een meegevoerd flatrack beladen en ontladen. Meer informatie: [WLS](#).

Scania Gryphus, 100kN

De nieuwe loot aan de stam die de oude bekende 4-tonner en de 10-tonners gaat vervangen. De voertuigen stromen in de komende jaren in. Meer informatie: [Gryphus](#).

17.13.2 Luchttransport

Lockheed C-130 Hercules

De Lockheed C-130H Hercules vervoert personeel en materieel van de krijgsmacht en is inzetbaar voor humanitaire hulpvluchten. De Hercules is een middelzwaar transportvliegtuig met een achterlaadklep dat tot 17.500 kilo over een afstand van circa 7.800 kilometer kan vervoeren. Het toestel is niet afhankelijk van speciale beladingsfaciliteiten op luchthavens.

De Hercules kan opstijgen en landen op zeer primitieve vliegvelden waarbij nauwelijks voorzieningen aanwezig hoeven te zijn. Dit is belangrijk bij het uitvoeren van crisisbeheersingsoperaties en het verlenen van humanitaire hulp. Het vliegtuig is ook geschikt voor evacuatie van gewonden.

De 4 C-130H-30 Hercules toestellen zijn ingedeeld bij het 336 Squadron op vliegbasis Eindhoven. Meer informatie: [Lockheed C-130 Hercules](#)

>>>

Airbus A330-MRTT

De Airbus A330-MRTT (*multi role tanker transport*) is de vervanger van de KDC-10. Nederland heeft deze toestellen niet zelf in bezit, maar heeft de beschikking over een aantal vliegtuigen per jaar uit een vloot van 9 van deze toestellen. Ze zijn samen met 5 andere NAVO-partners gefinancierd maar eigendom van de NAVO. 5 ervan zijn op vliegbasis Eindhoven gestationeerd. De inzet ervan wordt geregeld door de *Multinational MRTT Unit* (MMU) die eveneens op de vliegbasis is gestationeerd.

De A330-MRTT kan snel grote hoeveelheden vracht en personeel over lange afstand vervoeren. De A330 doet ook dienst als vliegend tankstation. Zo kan een F-16 of F-35 gemakkelijk in de lucht bijtanken.

De A330's kunnen flinke hoeveelheden vracht (45.000 kg) en personeel (267 personen) snel en over grote afstanden vervoeren. Het vliegbereik is circa 8.300 kilometer.

Meer informatie: [Multinational MRTT Unit](#)

Boeing CH-47D Chinook transporthelikopter

De 11 zware Chinook CH-47D en 47F transporthelikopters kunnen grondtroepen snel verplaatsen. Ook vervoeren ze materieel, proviand en andere voorraden. Het laden en lossen gebeurt snel via de laaddeur aan de achterzijde. De 3 haken onder de romp dienen om grotere vrachten aan vast te haken.

De toestellen kunnen circa 33 personen vervoeren in stoelen en eventueel nog 24 mensen zittend op de vloer. Zowel de voorste als de achterste *cargo-hook* kan elk worden belast met maximaal 9.072 kilogram. De centrale *cargo-hook* kan maximaal 12.700 kilogram dragen (het totale gewicht zowel intern als extern inclusief brandstof mag niet meer zijn dan 13.343 kilogram).

Het vliegbereik is afhankelijk van het gebruik van extra brandstoftanks in de cabine, maar zonder die tanks 250 kilometer en zonder nuttige belasting 324

kilometer. De CH-47's zijn ingedeeld bij het 298 Squadron van het Defensie Helikopter Commando op Vliegbasis Gilze-Rijen.

De Chinook kan worden voorzien van een zogeheten *Fire-bucket*. Dit zijn flexibele watercontainers die onder de helikopter hangen. Een Chinook is zo in staat om per keer bijna 10.000 liter water op een brandhaard te storten. Of hij legt een watergordijn, om uitbreiding van de brand te voorkomen of om objecten af te schermen. Meer informatie: [Boeing CH-47D Chinook](#)

Militair Adviseur in de regio

Terug naar beoogd effect

>>>

Eurocopter AS-532U2 Cougar MK II transporthelikopter

Het Defensie Helikopter Commando heeft 17 AS-532U2 Cougar transporthelikopters voor vervoer van troepen en materieel. Externe ladingen kunnen onder de romp worden vastgehaakt. Het toestel is in te zetten voor maritieme operaties (vanaf een schip) en onder meer voor gewondentransport en assistentie bij brandbestrijding.

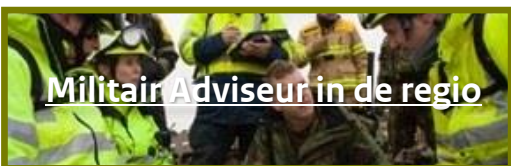
In de helikopter is plaats voor circa 20 passagiers of maximaal 2.450 kilogram interne of 3.000 kilogram externe lading. Het vliegbereik is maximaal 800 kilometer (zonder brandstofreserve). De Cougars zijn gestationeerd op Vliegbasis Gilze-Rijen en ingedeeld bij het 300 Squadron van het Defensie Helikopter Commando.

Voor brandbestrijding is de helikopter te voorzien van een zogeheten *Fire-bucket*. Dit zijn flexibele watercontainers die onder de helikopter hangen. Voor de Cougar gaat het om een inhoud van 2500 liter. Meer informatie: [Eurocopter AS-532U2 Cougar](#).

NH90

De NH90 is ontwikkeld naar een idee uit de jaren '80 om een gezamenlijke NAVO-helikopter te ontwikkelen. Diverse landen nemen deel aan dit project. De NH90 kent 2 versies: een maritieme gevechtshelikopter (NFH) en een tactische transporthelikopter (TTH). Het vliegbereik is 800 kilometer. Meer informatie: [NH90](#).

17.13.3 Zeetransport

Amfibische transportschepen

Defensie heeft 2 amfibische transportschepen (Landing Platform Docks, LPD). Ze hebben helikopterhangars en landingsplaatsen. Verder kunnen er landingsvaartuigen in geplaatst worden en kan het schip tot 604 manschappen meeneemen. Door de hangars om te bouwen krijgt het schip (tijdelijk) een andere inrichting. Meer informatie: [LPD](#)

Logistiek ondersteuningsschip

De nieuwste telg in de vloot van de Marine is het Joint logistic Support Ship (JSS) Zr.Ms. Karel Doorman. Al tijdens haar proefvaarten in 2014 werd zij ingezet voor internationale noodhulp. Meer informatie: [JSS](#).

De specificaties van het schip:

- laadvermogen van 10.600 ton;
- waarvan 5.000 ton zwaar rollend materieel;
- ruimte voor een aantal helikopters;
- landingsplaats voor helikopters;
- klein ziekenhuis met 2 operatiekamers;
- licht bewapend;
- zelfbeschermingsmiddelen.

links-boven: Zr.Ms. Rotterdam (166 m lang)
links-onder: Zr.Ms. Johan de Witt (176 m lang)
boven: Zr.Ms. Karel Doorman (205 m lang)

Militair Adviseur in de regio

Terug naar beoogd effect

Genisten worden ook ingezet voor Internationale Noodhulp. Hier ruimen zij een ingestorte brug op eiland Great Abaco van de Bahama's op na orkaan Dorian. Daarna bouwden zij een tijdelijke brug (september 2019).

17.14 Weg- en Waterbouw, Constructie

Defensie heeft een eigen aannemersbedrijf. Dat is 101 Geniebataljon. Het maakt deel uit van OOCL en is gespreid over meerdere locaties in Nederland: Wezep en Hedel. Dit bataljon is in staat om huisvesting te bouwen alsmede wegen en bruggen te construeren. Dat doen ze bij de bouw van de eigen kampen in de inzetgebieden, maar ook bij wederopbouw van getroffen gebieden, zoals ziekenhuizen herstellen in Afghanistan, een schoolje bouwen, wegen herstellen, landingsbaan herstellen.

Zie ook: [101Gnbat](#). Dit is een [gegarandeerde capaciteit](#).

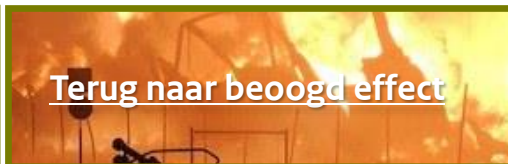
Defensie beschikt over meerdere verschillende types wiellaadschoppen en andere bouwmaschinen; ook wel wiellader of shovel genoemd.

Meer informatie: [grondverzetmachines](#).

>>>

[Militair Adviseur in de regio](#)

[Terug naar beoogd effect](#)

Duikcapaciteit

De Defensie Duikgroep (DDG) heeft van oudsher de expertise voor werkzaamheden in het maritieme domein:

- technische verkenningen/inspecties van onderwater infrastructuur;
- duiken op en in gezonken voer-, vlieg- en vaartuigen;
- uitvoeren van schadeherstel. Dit omvat onder andere het uitvoeren van reparaties aan onderwaterinfrastructuur, zoals waterkeringen en specialistische (onderwater)constructies;
- onderwater demolitie (constructief springen);
- begaanbaar maken van vaarwegen en havens, bijvoorbeeld tijdens/na hoogwaterscenario's en een orkaanpassage.

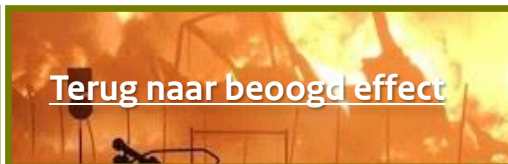
Meer informatie vindt u op de website: [DDG](#) en [genieduikers](#)

Constructiewerkzaamheden onder water is geen probleem voor de duikers van de genie.

Militair Adviseur in de regio

Terug naar beoogd effect

Defensie beschikt over boorinstallaties om waterputten te slaan. Deze kunnen worden ingezet om drinkwater te winnen of om de brandweer te voorzien van bluswater.

17.15 Levensbehoeften

In crisissituaties bestaat de mogelijkheid van schaarste van sommige (noodzakelijke) levensbehoeften. Omdat de Krijgsmacht overal ter wereld in zijn eigen behoeften moet voorzien heeft Defensie diverse faciliteiten die het mogelijk maken om aan schaarse middelen te komen. Deze capaciteiten zijn ook voor Nationale Operaties inzetbaar.

Militair Adviseur in de regio

Terug naar beoogd effect

17.15.1 Levensonderhoud

Voedselbereiding

Defensie heeft voor militairen in het veld tegenwoordig diepgevroren maaltijden die in de Mobiele Satellietkeuken (MSK) worden bereid. De maaltijden ontdooien onder hoge temperatuur en worden daarna opgewarmd. Deze MSK's kunnen tot op zekere hoogte om voor geëvacueerde personen warme maaltijden bereiden.

Mobiele drinkwaterinstallaties

Niet al het water is geschikt voor consumptie (drinken en koken). Om bij een inzet toch over voldoende geschikt water te beschikken, heeft Defensie

>>>

(mobiele) drinkwaterinstallaties. Deze zuiveren en ontsmetten het water. Dat kan oppervlaktewater zijn en water uit een bron, al dan niet zelf geboord. Meer informatie: [Mobiele Drinkwaterinstallatie](#)

Waterboorinstallatie

Defensie heeft boorinstallaties om zelf in benodigd water te voorzien. Dit hoeft niet persé voor drinkwater te zijn. De Genie kan daarmee waterputten realiseren. Meer informatie: [Waterboorinstallatie](#)

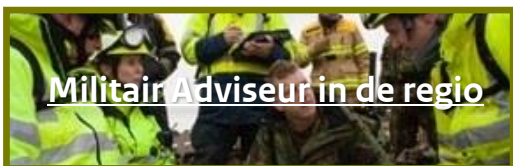

Defensie beschikt over diverse gewondentransportvoertuigen, gepantserd en ongepantserd. Rechts op de foto de YPR, links de Boxer die in 2014 zijn intrede gedaan heeft en bij de 13e brigade de YPR heeft vervangen.

17.16 Geneeskundig Ondersteunen

Volledig begrijpelijk kan een krijgsmacht niet zonder medische verzorging. En juist vanwege de inzet onder moeilijke (oorlogs)omstandigheden is het logisch dat deze capaciteit bij Defensie een omvangrijke expertise heeft. Uiteraard kan die kennis en kunde bij rampenbestrijding en crisisbeheersing een grote rol spelen.

Militair Adviseur in de regio

Terug naar beoogd effect

17.16.1 Gewondentransport

First Responders (geneeskundige afvoergroepen)

Dit zijn militairen die in staat zijn om zelfstandig en volgens een protocol eerste hulp te verlenen aan slachtoffers van een ongeval. Bovenop de ZHKH (Zelfhulp en Kammeradenhulp, militaire EHBO) kunnen zij het leven van een slachtoffer met aanvullend aangeleerde levensreddende handelingen verlengen. Dit is nog geen medisch personeel maar een militair met een geneeskundige neventaak. Zij zijn gewondenhulp of geneeskundig verzorger.

Deze militairen zijn daardoor in te zetten in een gewondennest om gewonden gereed te maken voor transport naar een ziekenhuis.

>>>

YPR en Boxer

Defensie beschikt over gepantserde gewondentransportvoertuigen. De YPR is het rupsvoertuig op bovenstaande foto en de Boxer het wielvoertuig. Meer informatie: [Boxer](#)

MB 290GD

Dit is een ongepantserd licht gewondentransportvoertuig; een zogeheten ziekenauto. Het is echter niet vergelijkbaar met een ambulance. Het vervoert een patiënt liggend maar verder is er geen geavanceerde apparatuur aanwezig. Meer informatie: [MB 290GD](#).

Aeromedical evacuation

De Luchtmacht is bij uitstek het onderdeel voor het uitvoeren van gewonden-luchttransport (*Aeromedical Evacuation*) voor de Nederlandse krijgsmacht. Onder bijzondere omstandigheden kan dit ook voor nationale operaties ingezet worden. Gewondentransport kan uitgevoerd worden met vliegtuigen, zoals de A330-MRTT en de Hercules C-130, als ook met helikopters, zoals de Chinook, de Cougar en de NH-90 transporthelikopters.

Militair Adviseur in de regio

Terug naar beoogd effect

17.16.1 Mobiele medische capaciteit

Medische hulpposten

De hulpposten leveren geneeskundige zorg door algemeen militaire artsen (AMA) en algemeen militair verpleegkundigen (AMV).

De AMA beheerst de traumatologie op het niveau van de huisarts en triage op niveau van de spoedeisende hulparts. Tevens beheerst de AMA de eerstelijns (huisartsniveau) behandelingen en is verantwoordelijk voor de geneeskundige keten. De AMA is specifiek getraind om in moeilijke omstandigheden ingezet te worden en geneeskundige (keten)hulp te bieden.

De AMV heeft aanvullend een vervolgopleiding gevolgd met modules over onder andere transport, publieke gezondheid, traumatologie en eerstelijnszorg.

>>>

Veldhospitaal

Op het operatietoneel moet onder geïmproviseerde omstandigheden een ziekenhuis kunnen worden gebouwd. Dit valt in 2 stukken uiteen: de verplegingscapaciteit en de operatiecapaciteit. Voor de verplegingscapaciteit kan een veldhospitaal worden neergezet. Een veldhospitaal met 3 tenten met elk 20 bedden voor low care verpleging (60 bedden totaal).

POON

De operatiecapaciteit kan in het veldhospitaal zijn ondergebracht, maar Defensie beschikt sinds kort ook over Polyvalente Onderkomens (POON). Deze zijn in de plaats gekomen van de MOGOS, die wordt afgestoten.

Ziekenhuis in schip

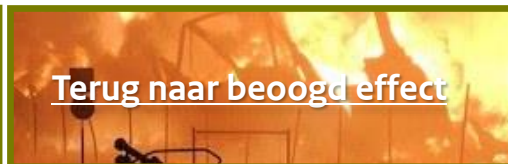
De Zr.Ms. Johan de Witt en de Zr.Ms. Karel Doorman (foto) hebben de beschikking over een zogenaamd Role 2+ ziekenhuis (d.w.z. met operatiekamer en *Intensive Care*). Op de Zr.Ms. Rotterdam kan een Role 2+ ziekenhuis worden gebouwd. Daarmee zijn humanitaire operaties voor de kust van Afrika uitgevoerd.

Gewondenontsmetting

Wanneer als gevolg van een incident met gevaarlijke (CBRN) stoffen slachtoffers eerst ontsmet moeten worden voordat de behandeling plaats kan vinden heeft

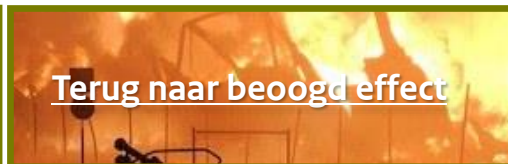
>>>

Defensie daarvoor specialistische capaciteit.

Centraal Militair Hospitaal (CMH)

Defensie heeft een eigen ziekenhuis voor haar personeel. Dit Centraal Militair Hospitaal (CMH) is verbonden aan het Universitair Medisch Centrum Utrecht (UMCU). Daar is ook het calamiteitenhospitaal gevestigd. Het Calamiteitenhospitaal is niet langer van Defensie. Meer informatie: [CMH \(Defensie Gezondheid Organisatie\)](#) en [Calamiteitenhospitaal](#)

Defensie kan een complete kantoornetwerkinfrastructuur opbouwen op elk denkbare locatie.

17.17 Technisch Ondersteunen

Satellietcommunicatie

Defensie heeft satellietcommunicatie nodig, zoals bijvoorbeeld in Afrika. Defensie stuurt operaties aan door sensordata en beeldinformatie te delen. De hele communicatieketen van Defensie verloopt via satellieten. Zo ontwikkelde Nederland in Afghanistan een complete netwerkomgeving via de satelliet. Militairen op uitzending kunnen hierdoor e-mails en internetten.

Defensie gebruikt voor haar satellietcommunicatie verschillende frequentiebanden. Ze verschillen zowel in informatiedichtheid als in de mate van beveili-

Militair Adviseur in de regio

Terug naar beoogd effect

>>>

ging. Defensie neemt de frequentiebanden af van commerciële en militaire satellietaanbieders. Dit biedt Defensie flexibiliteit en zekerheid.

MOTEL HF

Het Mobiel Telefoon systeem (Motel) is in eerste instantie gerealiseerd ten behoeve van de Luchtmacht onder de benaming MOTEL HF. MOTEL HF is een mobiel telefoniesysteem bestaande uit basisstations, portofoons en/of mobilofoons en aanverwante middelen. Het aantal basisstations bedraagt nu 12 stuks en het totaal bestand aangekochte porto-/mobilofoons is 849 stuks.

Het MOTEL HF systeem verzorgt spraakcommunicatie en beperkte tekstberichtverzending met ambulante gebruikers. Het systeem is aangekocht voor gebruik tijdens vredesoperaties. Daarnaast wordt het systeem ook regelmatig ingezet als bijstand en steunverlening in Nederland bij grote evenementen zoals de NSS en de inhuldiging van de Koning.

Kazernecomplexen kunnen naast noodopvanglocatie ook dienst doen als locatie voor andere omstandigheden. In juli en augustus 2014 was de Korporaal van Oudheusden kazerne in Hollandsche Rading de plaats waar de identificatie van de slachtoffers van de vliegcrash in Oekraïne plaats had.

17.18 Faciliteren

Defensie beschikt over een groot aantal kazernecomplexen en (oefen)-terreinen. Desgewenst richt Defensie deze in voor steunverlening en bijstand.

Wanneer grote groepen mensen moeten worden geëvacueerd en tijdelijk ondergebracht, heeft Defensie diverse locaties ter beschikking als gegarandeerde opvangcapaciteiten (afgesproken in de CMBA) dat conform de tabel op de volgende bladzijde in tijdelijke opvang faciliteert. Vanzelfsprekend bestaan er meer complexen waar een soortgelijke opvang te realiseren is, maar dan is er meer tijd nodig. Zie ook: [Gegarandeerde capaciteiten](#).

[Militair Adviseur in de regio](#)

[Terug naar beoogd effect](#)

Opvangcapaciteit kan ook andere doelen dienen bijvoorbeeld om grote aantallen slachtoffers te identificeren. Of als tijdelijk mortuarium. Dit is uitgevoerd na de vliegtuigcrash in Oekraïne op 17 juli 2014 waarna op 23 juli de eerste stoffelijke resten naar de Korporaal van Oudheusdenkazerne werden gebracht waar onder leiding van het LTFO de identificatie is uitgevoerd van alle slachtoffers.

Verder worden kazernes gebruikt door de politie voor trainingsdoeleinden en kunnen hulpdiensten bij grote en langdurige inzetten buiten de eigen woonregio medewerkers huisvesten op een kazerne.

In 2020 en 2021 zijn gebouwen van militaire complexen ook ingezet als quarantaine-locaties voor COVID-19 en als opvanglocatie voor asielzoekers.

>>>

Een ander voorbeeld is de radiozendmast van Hoogersmilde. Na de brand en het instorten van de toren is op de Johan Willem Friso kazerne in Assen een tijdelijke mast opgebouwd om het Noorden van het land toch van radio- en TV-signaal te voorzien.

Opvanglocaties

Provincie	Locatie	Optie licht*	Optie midden*	Optie zwaar*
GR	Willem Lodewijk van Nassau-kazerne, Zoutkamp	100	100 800	580 bedden 800 stretchers
FR	Vliegbasis Leeuwarden	2.300	2.300 800	240 bedden 3.100 stretchers
DR	Johan Willem Friso-kazerne, Assen	200	200 800	1.100 bedden 1.000 stretchers
OV	Johannes Postkazerne, Havelte	200	200 800	1.100 bedden 1.000 stretchers
GLD	Oranjekazerne, Schaarsbergen	200	200 800	1.100 bedden 1.000 stretchers
UTR	Van Braam Houckgeest-kazerne, Doorn	200	200 800	1.300 bedden 1.000 stretchers
FL	Generaal Winkelmankazerne, Harskamp	200	200 800	850 bedden 1.000 stretchers
ZL	Vliegbasis Woensdrecht	200	200 800	1.200 bedden 1.000 stretchers
NB/LI	Generaal-majoor De Ruyter van Steveninck-kazerne, Oirschot	200	200 800	2.800 bedden 1.000 stretchers
NH	Marinekazerne, Amsterdam (capaciteit aan verandering onderhevig door herverdeling van het complex)	100	360 500	360 bedden 1.100 staand**
ZH	Van Ghentkazerne, Rotterdam	100	100 400	725 bedden 500 stretchers
* Het aantal personen dat ondergebracht kan worden. ** Met staand is hier bedoeld dat personen niet kunnen overnachten.				

Militair Adviseur in de regio

Terug naar beoogd effect

Gegarandeerde capaciteiten

<<<

HOOFDSTUK 18

MIDDELEN

18.1	Introductie middelen	303
18.2	Personele capaciteit	304
18.3	DNOM	305
18.4	Maatwerk, overige middelen	307

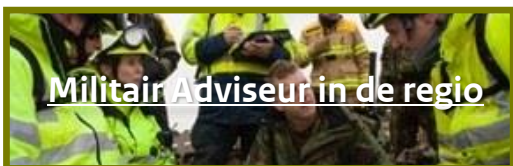

Zr. Ms. Karel Doorman in Caribisch gebied na orkaan Irma.

18.1 Introductie middelen

Naast de te bereiken effecten in het vorige hoofdstuk, waar veel middelen van Defensie zijn beschreven, zijn er nog talloze andere middelen met een veel generieker karakter. Deze middelen zijn in dit hoofdstuk opgenomen.

In een sectie zijn ook de samengestelde capaciteiten opgenomen. De Defensie Natuurbrandbestrijding Ondersteuningsmodule (DNOM) is daarvan de eerste.

Militair Adviseur in de regio

Beoogde effecten

Personele capaciteit

DNOM

Maatwerk en overigen

De meest generieke inzetcapaciteit van Defensie: Manschappen. Hier op de foto een inzet van manschappen bij het opruimen van de stranden van Schiermonnikoog. Lading van tijdens een storm te water geraakte containers van de MSC Zoe op 4 januari 2019 was daar aangespoeld.

18.2 Personele capaciteit

Wanneer een incident of ramp een dusdanig omvang heeft dat er behoefte is een grote aantallen mensen zijn militaire manschappen een van oudsher degelijke en betrouwbare bijstands- of steunverleningscapaciteit. Van **bewaken en beveiligingen** en heidebrandbestrijding met vuurwapen en scheppen tot het vullen van zandzakken.

In de tabel met **gegarandeerde capaciteiten** staan drie aantallen manschappen genoemd. In totaal kunnen 3000 mannen en vrouwen ingezet worden. De genoemde aantallen zijn onderverdeeld: de eerste batch, 200 militairen, bestaat

uit drie eenheden van pelotonsgrootte (65 militairen), van elke brigade één, die snel beschikbaar moet kunnen zijn.

Uiteindelijk zullen de brigades in staat moeten zijn het gehele contingent van nagenoeg 3.000 militairen te mobiliseren. Daartoe vindt een zekere mate van consignatie van manschappen plaats wanneer daar door de civiele autoriteiten om wordt verzocht. Dat bekort de *Notice to Move* (NTM).

Militair Adviseur in de regio

Terug naar middelen

Medio 2014 werd een convenant getekend voor de inzet van blusheli's bij natuurbranden. Deze "Fire Bucket Operations" zijn een gegarandeerde capaciteit indien consignatie wordt opgedragen..

18.3 DNOM

Naar aanleiding van enkele grote bos- en heidebranden in de afgelopen jaren zijn, in samenwerking tussen de VR Noord-en-Oost Gelderland (VR NOG) en Defensie, capaciteiten in kaart gebracht. Aangezien verschillende inzetopties bij elke natuurbrand terugkwamen is er een Defensie Natuurbrandbestrijding OndersteuningsModule (DNOM) ontwikkeld. Daarin komen de volgende capaciteiten samen:

- Commandovoertuig met defensieliaison;
- Grondverzetcapaciteit - brandgangen creëren, terrein egaliseren;

- Bergingscapaciteit - hulpverleningsvoertuigen lostrekken;
- Brandstofvoorziening om brandweerwagens af te tanken op locatie.

>>>

DNOM+

De DNOM+ kan daar bijvoorbeeld de volgende elementen aan toevoegen:

- aanvullende grondverzet- of bergingscapaciteit;
- Ziekenauto (ZAU);
- Scania 8x8 haakarm, vervoer van brandweercontainers in zwaar terrein.
- MLC-70 wegmatsysteem met op afroep een tweede;
- Mobiele keuken;
- Vrachtwagen voor personeelsvervoer.

De DNOM kan onder bepaalde voorwaarden een [gegarandeerde capaciteit](#) zijn.

Mogelijke onderdelen van de DNOM in beeld: op de voorgrond een ziekenauto en een YAP4240, op de achtergrond rijdt het YBZ-3300 bergingsvoertuig en op de grond ligt een MLC-70 wegmatt (rechts op foto).

Militair Adviseur in de regio

Terug naar middelen

Een uitzending is altijd maatwerk. Uit vele onderdelen van Defensie wordt een op haar taak toegesneden eenheid samengesteld: een taskforce. Hier de inschepping van het Patriot detachement voor Turkije.

18.4 Maatwerk, overige middelen

Zoals in de inleiding van deze catalogus al geschreven, beschrijft deze catalogus een selecte weergave van de mogelijkheden die Defensie heeft om haar 'civiele partners in veiligheid' bijstand en steun te verlenen. Deze weergave is niet allesomvattend en limitatief.

In beginsel zou Defensie alles in kunnen zetten wat zij tot haar beschikking heeft: elke unieke capaciteit, elk individueel uitrustingsstuk, elk denkbare combinatie van mensen, middelen en meedenkcapaciteit. Maatwerk dus.

Hier willen we nogmaals onderstrepen dat de rol van de Militair Adviseur juist daarom zo belangrijk is: hij of zij weet wat Defensie kan, weet de wegen te bewandelen om diep in de organisatie de mogelijkheden te onderzoeken en de beschikbaarheid ervan in te schatten.

>>>

18.4.1 Specialistische Brandweermiddelen

De brandweer van de Marinehaven in Den Helder (Korps Marinebrandweer (KMB)) beschikt over een aantal specialistische middelen die de brandweer gebruiken kan bij brandbestrijding en/of effectbestrijding. Dit naast de normale ondersteuning van de brandweer in Noord-Holland bij de reguliere taken.

Lenscapaciteit

Het KMB beschikt over een lenscontainer met een lenscapaciteit van 3500 l/min. Deze container is voorzien van een eigen dieselmotor, beschikt over hijsogen en kan derhalve ook d.m.v. een kraan aan boord worden gezet. De maximale afstand tussen container en af te pompen ruimte bedraagt 100 meter.

Deze container is specifiek geschikt voor het afpompen van ruimten die vol water staan. Deze container wordt op een haakarmchassis gebracht met een chauffeur en een bediener.

Oliescherm

Het KMB beschikt over een 400 meter lang oliescherm dat is ingevouwen in een haakarmbak/container. Deze container wordt aan de waterzijde geplaatst en aansluitend kan het scherm met een klein vaartuig worden uitgevaren. Het scherm is inzetbaar tot windkracht 5.

Bij aanvraag wordt deze container (linker foto) op een haakarmchassis gebracht met een chauffeur.

Schuimhaakarmcontainer

Het KMB beschikt over een schuimhaakarmcontainer (rechter foto) met 7500 liter schuimvormend middel (SVM) Stahmex AFF-3% (niet alcoholbestendig). Deze container op een haakarmchassis gebracht met een chauffeur en een bediener.

Bronto RPX 61 Hoogwerker

Nieuw in het materieelbestand is de hoogwerker die tot 61m hoogte kan reiken.

HOOFDSTUK 19

BIJLAGEN

Bijlage 1: Verklarende Woordenlijst	310
Bijlage 2: Afkortingen	313
Bijlage 3: Politiewet 2012	318
Bijlage 4: De Regionale Eenheden van de Politie	321
Bijlage 5: Wet Veiligheidsregio's	322
Bijlage 6: De Veiligheidsregio's	325
Bijlage 7: Gemeentewet	328
Bijlage 8: De Arrondissementen	330
Bijlage 9: Defensie en de Veiligheidsregio's	331
Bijlage 10: De Waterschappen	336
Bijlage 11: GRIP	337
Bijlage 12: Regeling MSOB	340
Bijlage 13: Convenant FNK	341
Bijlage 14: Aanvraagprocedures	343
Bijlage 15: Aanvraagformulieren	379
Bijlage 16: Wet BES	385
Bijlage 17: Aanwijzing inzet Krijgsmacht	387
Bijlage 18: Vreemdelingenwet	388
Bijlage 19: Geweldsinstructie	389
Bijlage 20: Foto- en afbeeldingverantwoording	393
Bijlage 21: Adresoverzicht	394

Bijlage 1: Verklarende Woordenlijst

B

Bataljon	Indelingseenheid van landmachteenheden tot een min of meer zelfstandige eenheid. Een bataljon bestaat uit een aantal ondersteunende pelotons en de compagnieën die de gevechtskracht leveren.
Bewaken	is het systematisch en onafgebroken toezicht houden op en waarnemen van activiteiten, een gebied, object, personeel, materieel of (informatie)systeem teneinde te waarschuwen of te alarmeren bij (mogelijke) inbreuken op de veiligheid van activiteiten, het gebied, het object, het personeel, het materieel of het (informatie)systeem.
Beveiligen	(civiele context) is het geheel van maatregelen en activiteiten om onbevoegde of onbedoelde beïnvloeding van de bedrijfsprocessen, gebieden, objecten, materieel of (informatie)systemen te mitigeren, te onderkennen en beheersbaar te maken. (militaire context) is bewaken (het systematisch en onafgebroken toezicht houden op en waarnemen van activiteiten, een gebied, object, personeel, materieel of (informatie)systeem) en het bij (mogelijke) inbreuken op de veiligheid van de activiteiten, het gebied, het object, het personeel, het materieel of het systeem ook met alle middelen (desnoods geweld) voorkomen en bestrijden van deze (mogelijke) inbreuken.
Brigade	Indelingseenheid van landmachteenheden tot een zelfstandig opererende eenheid van verbonden wapens. In totaal kan het gaan om een totaal aan militairen van 2000 tot 6500. Een brigade is opgebouwd uit een staf, enkele ondersteunende compagnieën en de bataljons die de

gevechtskracht leveren. Een brigade heeft ongeveer 4 bataljons en 4 compagnieën.

Bij de Marechaussee is ook sprake van de term brigade. Daarbij gaat het dan om de kleinste zelfstandige eenheid, vergelijkbaar met de compagnie van de Landmacht. In vergelijking met de politie zou ook sprake kunnen zijn van de parallel met het politiebureau.

C

Caribisch Nederland

Het Koninkrijk der Nederlanden bestaat uit de 4 landen Nederland, Aruba, Curaçao en Sint Maarten. De laatste 3 landen vormen samen met de 3 bijzondere gemeenten Bonaire, Sint Eustatius en Saba het Caribisch deel van het Koninkrijk. De 3 bijzondere gemeenten samen heten Caribisch Nederland.

Capaciteiten	verzamelnaam voor expertise, mensen, middelen, zowel kwalitatief als kwantitatief.
Compagnie	Indelingseenheid van landmachteenheden. Een compagnie kan een zelfstandige eenheid zijn (bijvoorbeeld een verkenningseskadron of herstelcompagnie) of een onderdeel van een bataljon. Een compagnie kent meerdere pelotons.
COVID-19	De pandemie die werd veroorzaakt door het SARS-CoV-2 (<i>severe acute respiratory syndrome-coronavirus-2</i>) virus dat de ziekte COVID-19 (<i>Coronavirus disease 2019</i>) veroorzaakt. Gemakshalve wordt in deze catalogus alleen COVID-19 gebruikt, maar kan betrekking hebben op de pandemie, de (ondersteuning bij de) bestrijding, en het vaccinatieprogramma dat ermee samenhangt.

>>>

G

GRIP

Gecoördineerde Regionale Incidentbestrijdingsprocedure, zie: [GRIP](#)

GRIP 0: monodisciplinaire incidentbestrijding

GRIP 1: tenminste 2 diensten zijn aanwezig voor de incidentbestrijding, er is een COPI

GRIP 2: coördinatie vindt plaats op niveau van ROT

GRIP 3: coördinatie vindt plaats op niveau van ROT, er is een gemeentelijk beleidsteam

GRIP 4: coördinatie vindt plaats op niveau van de Veiligheidsregio

GRIP 5: coördinatie vindt plaats tussen meerdere Veiligheidsregio's, bronregio heeft de leiding

H

Host Nation Support Gastlandsteun. Verplichting vanuit de NAVO-verdragen om bondgenootschappelijke eenheden en NAVO-organisaties die ons grondgebied passeren te ondersteunen en verzorgen tijdens hun verblijf in en verplaatsing door ons land.

K

Knoppenmodel Model waarbij de primaire hulpverleningsprocessen van de hulpdiensten worden weergegeven als knoppen. Het is matrix van de primaire taken met de ondersteunende diensten.

Kunstwerk Constructie in de infrastructuur van het (vaar- en spoor-) wegennet. Voorbeelden zijn viaducten, (beweegbare) bruggen, tunnels, *fly-overs*, etc.

L

Liaison Verbindingsofficier, officier die contacten onderhoudt tussen partijen. Defensie kent meerdere liaisons die in Nationale Operaties worden ingezet:

1. Liaison van Defensie in de VR (RMOA, RMBA, RMC), deze worden door de veiligheidspartners Defensie liaisons

genoemd. Dit zijn de militair adviseurs binnen de VR en regionale eenheid van de politie. De RMC en RMBA zijn dat op het beleidsniveau (RBT) en de RMOA is dat op operationeel niveau (ROT, Veiligheidsbureau en SGBB).

2. Liaisons van Defensie op nationaal niveau. Zo wordt door DS-DOps militair advies uitgebracht bij nationale gremia (DCC's) en andere departementen en is er een permanente liaison bij het LOCC en de NCTV.
3. Liaisons binnen defensie:
 - a. Tussen defensieonderdelen
 - b. Tussen de CMM (vaak door tussenkomst van een actiecentrum van Defensie) en de ingezette eenheden. Deze liaisons worden ingezet door en in opdracht van de CMM.
 - c. Tussen de CMM (vaak door tussenkomst van een actiecentrum van Defensie) en een COPI of een crisisstaf van een andere overheid. Deze liaisons worden ingezet door en in opdracht van de CMM.

Gangbare terminologie binnen Defensie is dat de RMOA, RMBA en de RMC als zodanig worden benoemd en wanneer over liaisons gesproken wordt, meestal de militairen beschreven bij 3 bedoeld worden.

M

MLC/Military Load Class

Het aantal MLC drukt het draagvermogen van een uitrusting of brug uit in tonnage (1.000 kg): MLC50 is een brug met draagvermogen van 50.000 kg.

N

NAVO – functionele staf structuur (bijvoorbeeld: CJ4, J3)

C:	Combined	1:	Personeel
	meerdere nationaliteiten	2:	Inlichtingen
J:	Joint	3:	Operaties
	meerdere krijgsmacht delen	4:	Logistiek

>>>

A: <i>Air</i> – Lucht(macht/optreden)	5: Plannen
G: <i>Ground</i> – Land(macht/optreden)	6: Verbindingen
N: <i>Naval</i> – Zee(macht/optreden)	7: Opleiding en training
	8: Controlling
	9: Cimic (<i>Civil-Military-Cooperation</i>)
U: <i>United Nations</i>	Med: Medisch
	SO: <i>Special Operations</i>

NTM NTM staat voor “*Notice to Move*”. Met dit “hoe snel” wordt bedoeld de tijd die ten hoogste benodigd is om de in te zetten eenheden gereed te hebben voor vertrek van hun kazerne of basis. De tijd benodigd om op de inzetlocatie aan te komen dient daarbij te worden opgeteld. Het zijn altijd “best effort” tijden. Defensie streeft ernaar deze tijd zo kort mogelijk te laten zijn. In het geval van opvanglocaties gaat het om de tijd totdat de eerste personen kunnen worden opgevangen. NTM tijden kunnen op verzoek van de autoriteiten nog verder verkort worden door speciale afspraken, als de situatie daar aanleiding toe geeft. Dit geldt tevens voor de grootte van batches die het betreft. Consignatie van eenheden behoort daarbij tevens tot de mogelijkheden.

O

Operationeel zie Strategisch

OPCO Operationeel Commando:
Commando Zeestrijdkrachten, CZSK
Commando Landstrijdkrachten, CLAS
Commando Luchstrijdkrachten, CLSK

R

RPV *Remotely Pivoted Vehicle*: een op afstand bestuurd voertuig. Dit kan zowel een onderwatervoertuig zijn (op afstand bestuurd onderwaterrobot), of een robot op wielen of rupsen. Doordat de bestuurder niet aan boord hoeft te zijn kunnen deze voertuigen zeer klein zijn en wordt de bestuurder niet aan

dezelfde gevaren blootgesteld als het voertuig. Een voorbeeld is de explosieven-ruim-robot.

S

Sector

Werkgebied, gebied van verantwoordelijkheid van een departement.

Strategisch

In de militaire en de civiele wereld worden verschillende abstractieniveaus bedoeld met de termen Strategisch, Tactisch en Operationeel. Bij de civiele partners is het operationele niveau de brandweerman bij de brand, de politieagent op straat. Het niveau van de soldaat op patrouille wordt in militaire termen het technisch niveau genoemd. Het tactische niveau is vergelijkbaar en ligt daar onmiddellijk boven. Wat in civiele termen het strategisch niveau wordt genoemd, is in militaire termen het operationele niveau. Voor de militair is het strategische niveau het politiek (strategische) niveau (de militaire inzet is de operationele vertaling van de politieke strategische doelen). Strategisch binnen de civiele wereld is dus het militaire strategisch en operationele gezamenlijk.

T

Tactisch

zie Strategisch

Technisch

zie Strategisch

Triage

Triage is het beoordelen van slachtoffers bij grote(re) ongevallen, rampen en pandemieën, in verschillende categorieën verdeeld naar de ernst van de verwondingen of ziektebeeld.

Triage categorieën:

- T1 - ABC instabiel (directe behandeling noodzakelijk)
- T2 - ABC bedreigd (continue monitoring noodzakelijk)
- T3 - Niet ABC bedreigd (opvangcentrum)
- T4 - Niet behandelbaar
- (T5 – Overleden)

<<<

Bijlage 2: Afkortingen

A

ABC	<i>Airway, Breathing, Circulation</i> (luchtweg, ademhaling en bloedsomloop)
ABNL	Admiraliteit BeNeLux
Ac	Actie Centrum (Ac'a = ActieCentra)
AC	Algemeen Commandant (met hierachter de kolom)
ACWSZ	Algemeen Commandant Waterbeheer en Scheepvaartzorg
AFD	Audit Functie Defensie
AGS	Advies(eur) gevaarlijke stoffen (van de Brandweer)
AIVD	Algemene Inlichtingen en Veiligheidsdienst
AMA	Algemeen Militaire Arts
AMV	Algemeen Militaire Verpleegkundige
ANV	Analistennetwerk Nationale Veiligheid
AOCS NM	<i>Air Operations and Control Station</i> van de Koninklijke Luchtmacht in Nieuw-Milligen
ARCC	Aeronautisch Reddings Coördinatie Centrum (<i>Aeronautic Rescue Coordination Centre</i>)
ASK	Artillerie Schietkamp (Oldebroek)
AST	Advanced Search Team
AT	Adviesteam (tegenwoordig Interdepartementaal Afstemmingsoverleg, IAO)
Atb	Alerteringssysteem Terrorismebestrijding
ATW	Arbeidstijdenwet
AUV	<i>Autonomous Underwater Vehicle</i>

B

BAM	Basismodule Titaan (militair <i>local</i> en <i>wide area network</i>)
BBE	Bijzondere Bijstandseenheid (van de KMAR)
BES	de 3 bijzondere gemeenten Bonaire, Sint Eustatius en Saba
BDM	Brandstof Distributie Middel

BIDKL	Bergings- en Identificatiedienst Koninklijke Landmacht
BOSS	Brigade Operationele Service & Support (van de KMAR)
BSB	Brigade Speciale Beveiligingsopdrachten (van de KMAR)
BSG	Bureau Secretaris-Generaal
BZK	(Ministerie van) Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
BZ	(Ministerie van) Buitenlandse Zaken (ook wel BuZa)

C

CAOC	<i>Combined Air Operations Centre</i> (van de NAVO)
CAT	Crisis Advies Team
CBRN(e)	Chemisch, Biologisch, Radiologisch en Nucleair (explosieven)
CBRN RE	CBRN Responseenheid
CBRNS	CBRN School
CDS	Commandant der Strijdkrachten
CET	Crisis Expert Team
CIS	Communicatie en Informatie Systemen
C-KMAR	Commandant Koninklijke Marechaussee
CLAS	Commando Landstrijdkrachten = (Koninklijke) Landmacht
C-LAS	Commandant Landstrijdkrachten
CMBA	Civiel-Militaire Bestuursafspraken
CMH	Centraal Militair Hospitaal
CMI-Co	Civiel Militair Interactie Commando
CMM	Commandant Militaire Middelen
COID	Centrale Organisatie Integriteit Defensie
COL	Coördinerend Operationeel Leider
CPG	College van Procureurs-Generaal
CoPI	Commando Plaats Incident
COVID-19	<i>Coronavirus disease 2019</i> (zie ook verklarende woordenlijst)
CSLK	Commando Luchtsrijdkrachten = (Koninklijke) Luchtmacht
C-LSK	Commandant Luchtsrijdkrachten
CZMCARIB	Commandant Zeemacht Caribisch Gebied

>>>

CZSK C-ZSK	Commando Zeestrijdkrachten = (Koninklijke) Marine Commandant Zeestrijdkrachten
D	
DBBO	Defensie Bewakings- en BeveiligingsOrganisatie (onderdeel van het DOSCo)
DBOBS	Directie Bedrijfsondersteuning Bestuursstaf
DBT	Defensie BeleidsTeam
DEC CBRN	Defensie Expertise Centrum CBRN
DefCERT	Defensie <i>Computer Emergency Response Team</i> (nu DCSC)
DCBRNC	Defensie CBRN Centrum
DCC	Departementaal Crisiscentrum (of) Departementaal Coördinatiecentrum Crisisbeheersing
DCC	Defensie Cyber Commando
DCEC	Defensie Cyber Expertise Centrum
DCMR	Dienst Centraal Milieubeheer Rijnmond
DCO	Directie Communicatie
DCSC	Defensie <i>Cyber Security</i> Centrum
DDG	Defensie Duikgroep
DGB	Directoraat-Generaal Beleid
DGLC	Defensie Grondgebonden LuchtverdedigingsCommando
DHC	Defensie Helikopter Commando
DJZ	Directie Juridische Zaken
DKDB	Dienst Koninklijke en Diplomatieke Beveiliging (onderdeel van de Landelijke Eenheid Nationale Politie, EEB)
DMO	Defensie Materieel Organisatie
DNOM	Defensie Natuurbrandbestrijdingondersteuningsmodule
DOC	Defensie Operatie Centrum, fungeert als DCC bij een crisis
DOPS	Directie Operaties (van de Defensiestaf)
DOSCo	Defensie Ondersteuningscommando
DPG	Directeur Publieke Gezondheid
DSI	Dienst Speciale Interventies
DVVO	Defensie Verkeers- en VervoerOrganisatie (onderdeel van het DOSCo)

E	
EAC	EerstAanwezend Commandant
EBB	Eenheid Bewaken en Beveiligen (van de landelijke eenheid Nationale Politie)
EEZ	Exclusieve Economische Zone
EOD(D)	Explosieven Opruimingsdienst Defensie (vroeger aangeduid met EOD, EOCL, EOC, EODD)
EU	Europese Unie
EUCPM	<i>EU Civil Protection Mechanism</i> (EU-mechanisme voor burgerbescherming)
EV	Explosieven Verkenner (van de Politie)
EZ&K	(Ministerie van) Economische Zaken en Klimaat
F	
FBO(T)	<i>Fire Bucket Operations</i> (Team) - Blushelikopter
FIOD-ECD	Fiscale Inlichtingen- en Opsporingsdienst - Economische Controle Dienst
G	
GAGS	Geneeskundig Advies(eur) gevaarlijke stoffen (van de GHOR)
GBT	Gemeentelijk Beleidsteam
GGD	Gemeentelijke of Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst.
GGZ	Geestelijke gezondheidszorg en verslavingszorg
GHOR	Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio (oud) Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen
GMK	Gemeenschappelijke Meldkamer
GovCERT.NL	<i>Computer Emergency Response Team</i> Nederlandse Overheid
GRIP	Gecoördineerde Regionale Incidentbestrijdingsprocedure
GW	Gemeentewet
H	
HAP	Huisartsenpost
HART	<i>Hazardous Area Response Team</i>

HDB	Hoofddirectie Beleid
HDBV	Hoofddirectie Bedrijfsvoering
HID	Hoofdingenieur-directeur (hoge functie bij RWS)
HNS	<i>Host Nation Support</i>
HOvJ	Hoofdofficier van Justitie
hOvJ	Hulpofficier van Justitie (maakt geen deel uit van het OM)
HRB	Hoog Risico Beveiliging (van de KMAR)
I	
I&W	(Ministerie van) Infrastructuur en Waterstaat
IAO	Interdepartementaal Afstemmingsoverleg
ICCb	Interdepartementale Commissie Crisisbeheersing
ICMS	Intensivering Civiel-Militaire Samenwerking
ICRC	<i>International Committee of the Red Cross</i> (Internationaal Rode Kruis)
IDR	Instituut Defensie en Relatieziekenhuizen
IED(D)	<i>Improvised Explosive Device (Disposal)</i>
IFV	Instituut Fysieke Veiligheid (nu: NIPV)
IGV	Inspecteur Generaal Veiligheid Defensie
IMG	Inspectie Militaire Gezondheidszorg
IMS	Internationale Militaire Samenwerking
IRBR	Interregionaal Beleidsteam
IROT	Interregionaal Operationeel Team
ISIS	<i>Integrated Staff Information System</i>
ISK	Infanterie Schietkamp (De Harskamp)
IST	<i>Intermediate Search Team</i>
ILT	Inspectie Leefomgeving en Transport (van het Ministerie van I&W)
ILT-IOD	ILT Inlichtingen- en Opsporingsdienst (voorheen van VROM)
IZB	Infectieziektebestrijding
J	
J&V	(Ministerie van) Justitie en Veiligheid
JBOZ	(Afdeling) Juridische, Bestuurlijke en Operationele Zaken (bij het Ministerie van Justitie en Veiligheid)

JRCC	Joint Rescue Coordination Centre
K	
KCT	Korps Commando Troepen
KL	Koninklijke Landmacht (www.landmacht.nl)
KLPD	Korps Landelijke Politiediensten, tegenwoordig de Landelijke Eenheid Nationale Politie
KLu	Koninklijke Luchtmacht (www.luchtmacht.nl)
KM	Koninklijke Marine (www.marine.nl)
KMAR	Koninklijke Marechaussee (www.marechaussee.nl)
KMARNs	Korps Mariniers
KNRM	Koninklijke Nederlandse Redding Maatschappij
KWNL	Kustwacht Nederland (www.kustwacht.nl)
L	
LCI	Landelijke Coördinatie Infectieziekten
LCMS	Landelijk Crisis Management Systeem
LCPS	Landelijk Coördinatiecentrum Patiëntenspreiding
LCU	<i>Landing Craft Utility</i> (landingsvaartuig)
LIOGS	Landelijk Informatiepunt Ongevalsbestrijding Gevaarlijke Stoffen
LMO	Landelijke Meldkamer Organisatie
LOAZ	Landelijk Overleg Acute Zorg (overkoepeling van ROAZ)
LOCC(-O)	Landelijk Operationeel Coördinatiecentrum (locc) (-Opgeschaald)
LOT(-C)	Landelijk Operationeel Team (-Corona)
LSO	Liaison Officier
LTFO	Landelijk Team Forensische Opsporing
LTOZ	Landelijk Team OnderwaterZoeken (van de Landelijke Eenheid Nationale Politie)
LVNL	Luchtverkeersleiding Nederland

M

MAC	Militair Actie Centrum (tegenwoordig Operatie Centrum)
MADI	Maatschappelijke Dienstverlening
MAOT	<i>Mobile Air Operations Team</i>
MAST	<i>Maritime Advanced Search team</i>
MCCb	Ministeriële Commissie Crisisbeheersing
MHK	Maritiem Hoofdkwartier
MIST	<i>Maritime Intermediate Search Team</i>
MIVD	Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst
MKA	Meldkamer Ambulancezorg
MLA	Militaire Luchtvaartautoriteit
MMK	Medische MilieuKunde
MMT	Mobiel Medisch Team
MOGOS	Mobiel Geneeskundig Operatiekamer Systeem
MRCC	Maritiem Reddings Coördinatie Centrum (<i>Maritime Rescue Coordination Centre</i>)
MSOB	Militaire Steunverlening in het Openbaar Belang (MSOB)
MTF	<i>Medical Treatment Facility</i> (Medische Hulppost)
MVK	Marine VliegKamp

N

NASOC	<i>National Air & Space Operations Center</i>
NatOps	Nationale Operaties
NCC	Nationaal Crisiscentrum (factsheet NCC)
NCIRC	<i>NATO Computer Incident Response Capability</i>
NCSC	Nationaal Cyber Security Centrum
NCTV	Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid
NFI	Nederlands Forensisch Instituut
NGO	Niet-gouvernementele Organisaties
NI	Nationale Inzet
NIPV	Nederlands Instituut Publieke Veiligheid (voorheen: IFV)
NKC	Nationaal Kernteam Crisiscommunicatie
NLDA	Nederlandse Defensie Academie
NLMARSOFF	<i>Netherlands Maritime Special Operation Forces</i>

NOTAM

NSE

NTC

NTM

NVWA(-IOD)

Notice to Airmen

National Support Element

Nationaal Training Centrum

ook: Nationaal Territoriaal Commandant

Notice to move (aankondiging te vertrekken - vertrokken na, [woordverklaring](#))

(Inlichtingen- en OpsporingsDienst van de) Nederlandse Voedsel en Waren Autoriteit

O

OM

OMT

OOCL

Opcen

OPCO

OTC

OvD

Openbaar Ministerie

Outbreak Managementteam (onder leiding van het RIVM)

Operationeel OndersteuningsCommando Land

Operatie Centrum (voorheen MAC)

Operationeel Commando

Opleidings- en Trainingscentrum

Officier van Dienst

P

PAG

plv of P

POON

PSHOR

PVGN

PVO

PW

Parket Advocaat-Generaal

plaatsvervangend (als in plv C-LAS, plaatsvervangend commandant Landstrijdkrachten of PC-LAS)

Polyvalente Onderkomens

Psychosociale Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen

Publieke Gezondheid en Veiligheid Nederland

Protocol Verdachte Objecten

Politiewet

Q

QRA

Quick Reaction Alert; zeer snel inzetbare onderscheppingseenheid van de Luchtmacht voor de luchtruimverdediging

R

RAV

Regionale Ambulancevoorziening

>>>

RBT Regionaal Beleidsteam
 RC Rechter-commissaris
 RCCB Regionale afdeling Conflict- en Crisisbeheersing
 RCDV Raad commandanten/directeuren Veiligheidsregio's
 RCNI Raad Commandanten Nationale Inzet
 RIAGG Regionaal Instituut voor Ambulante Geestelijke

Gezondheidszorg
 RIVM Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
 RMOA Regionaal Militair Operationeel Adviseur
 RMBA Regionaal Militair Beleidsadviseur
 ROAZ Regionaal Overleg Acute Zorg
 ROT Regionaal Operationeel Team
 ROV *Remotely Operated Vehicle*
 RPAS *Remotely Piloted Aircraft System*
 RPV *Remotely Pivoted Vehicle*
 RMC Regionaal Militair Commandant
 RVB Rijksvastgoedbedrijf
 RWS Rijkswaterstaat

S

SAR *Search and Rescue*
 SDNO Stafdetachment Nationale Operaties (wordt gevormd vanuit het OOCL)
 SG Secretaris-Generaal
 SGBO Staf Grootchalig en Bijzonder Optreden (van de Politie)
 SIGMA Snel Inzetbare Groepen ter Medische Assistentie
 SIOD Sociale Inlichtingen- en Opsporingsdienst
 SNPOC *Single National Point of Contact*
 SNO *Senior National Officer*
 SNR *Senior National Representative*
 SOCOM *Special Operations Command*
 SOVB Stafofficier Vliegtuigberging

T

TARC *Tactical Air Reconnaissance Center* (Tactisch Luchtverkenning)

centrum)
 TEV Teamleider Explosieven Veiligheid (van de Politie)
 TGB Tijdelijk Gebied met Beperkingen
 TGO Team Grootchalige Opsporing (van de Politie)
 TNO Toegepast Natuurwetenschappelijk Onderzoek (TNO NV)
 TOC Territoriaal Operatiecentrum (ondergebracht bij staf CLAS)

U

UAS *Unmanned Aircraft System*
 UAV *Unmanned Aerial Vehicle*
 USAR *Urban Search & Rescue*

V

VCMS Versterking Civiel-Militaire Samenwerking
 VID VerkeersInformatieDienst
 VN Verenigde Naties (ook wel UN: *United Nations*)
 VR Veiligheidsregio
 VWS (Ministerie van) Volksgezondheid, Welzijn en Sport

W

Wpg Wet Publieke Gezondheid
 Wvr Wet Veiligheidsregio's: Wet van 11 februari 2010, houdende bepalingen over de brandweezorg, de rampenbestrijding, de crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening
 WRZO Wet Rampen en Zware Ongevallen (vervallen door Wvr)

Z

ZAU (militaire) Ziekenauto

Bijlage 3: Politiewet 2012

De in dit kader belangrijkste passages uit de PW2012 zijn hieronder opgenomen. De volledige tekst van deze wet is hier te vinden: [Politiewet 2012](#). Onderstaande teksten zijn zoals zij gelden op 31-07-2022.

Hoofdstuk 2. De uitvoering van de politietaak

§ 2.1. De taak van de politie en de politietaken van de Koninklijke Marechaussee

Artikel 3

De politie heeft tot taak in ondergeschiktheid aan het bevoegd gezag en in overeenstemming met de geldende rechtsregels te zorgen voor de daadwerkelijke handhaving van de rechtsorde en het verlenen van hulp aan hen die deze behoeven.

Artikel 4

1. Aan de Koninklijke Marechaussee, die onder het beheer van Onze Minister van Defensie staat, zijn, onverminderd het bepaalde bij of krachtens andere wetten, de volgende politietaken opgedragen:
 - a. het waken over de veiligheid van de leden van het koninklijk huis, in samenwerking met andere daartoe aangewezen organen;
 - b. de uitvoering van de politietaak ten behoeve van Nederlandse en andere strijdkrachten, alsmede internationale militaire hoofdkwartieren, en ten aanzien van tot die strijdkrachten en hoofdkwartieren behorende personen;
 - c. de uitvoering van de politietaak op de luchthaven Schiphol en op de andere door Onze Minister en Onze Minister van Defensie aangewezen luchtvaartterreinen, alsmede de beveiliging van de burgerluchtvaart;
 - d. de verlening van bijstand alsmede de samenwerking met de politie krachtens deze wet, daaronder begrepen de assistentieverlening aan de politie bij de bestrijding van grensoverschrijdende crimina-

liteit, het bewaken en beveiligen van objecten en diensten en het waken over de veiligheid van aangewezen personen als bedoeld in artikel 42, eerste lid, onder c; [red: het waken over de veiligheid van leden van het koninklijk huis en andere door Onze Minister aangewezen personen]

- e. de uitvoering van de politietaak op plaatsen onder beheer van Onze Minister van Defensie, op verboden plaatsen die krachtens de Wet bescherming staatsgeheimen ten behoeve van de landsverdediging zijn aangewezen, alsmede op het terrein van de ambtswoning van Onze Minister-President;
- f. de uitvoering van de bij of krachtens de Vreemdelingenwet 2000 opgedragen taken, waaronder begrepen de bediening van de daartoe door Onze Minister voor Immigratie en Asiel aangewezen doorlaatposten en het, voor zover in dat verband noodzakelijk, uitvoeren van de politietaak op en nabij deze doorlaatposten, alsmede het verlenen van medewerking bij de aanhouding of voorgeleiding van een verdachte of veroordeelde;
- g. de bestrijding van mensensmokkel en van fraude met reis- en identiteitsdocumenten;
- h. het in opdracht van Onze Minister en Onze Minister van Defensie ten behoeve van De Nederlandsche Bank N.V. verrichten van beveiligingswerkzaamheden.

Onder personen die behoren tot de andere strijdkrachten en internationale hoofdkwartieren, bedoeld in het eerste lid, onder b, worden mede begrepen de personen, aangewezen bij algemene maatregel van bestuur op voordracht van Onze Minister van Defensie.

3. Onze Minister kan de commandant van de Koninklijke Marechaussee algemene en bijzondere aanwijzingen geven, voor zover het betreft:

>>>

- a. de uitoefening van de taken, bedoeld in het eerste lid, onder a en h;
- b. het waken over de veiligheid van door Onze Minister aangewezen personen als bedoeld in het eerste lid, onder b;
- c. de uitoefening van de taak, bedoeld in het eerste lid, onder c, ten behoeve van de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde en de beveiliging van de burgerluchtvaart;
- d. de bewaking en beveiliging van de ambtswoning van Onze Minister-President, bedoeld in het eerste lid, onder e.

Hoofdstuk 5. Bijstand

§ 5.1. Bijstand aan de politie

Artikel 56

1. Behoeft een eenheid bijstand van andere eenheden voor de handhaving van de openbare orde, dan richt de burgemeester een verzoek daartoe aan de korpschef.
2. Behoeft een eenheid bijstand van andere eenheden voor de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde, dan wel voor het verrichten van taken ten dienste van de justitie, dan richt de officier van justitie een verzoek daartoe aan de korpschef.
3. Behoudens in spoedeisende gevallen wordt het verzoek, bedoeld in het eerste en tweede lid, niet gedaan dan nadat de regioburgemeester in de gelegenheid is gesteld zijn zienswijze over het verzoek te geven.
4. Indien het in het eerste of tweede lid bedoelde verzoek geheel of gedeeltelijk wordt afgewezen, kan de burgemeester onderscheidenlijk de officier van justitie Onze Minister verzoeken de korpschef op te dragen alsnog in de gevraagde bijstand te voorzien.
5. Behoeft een landelijke eenheid bijstand van andere eenheden bij de

uitoefening van de taak, bedoeld in artikel 42, eerste lid, onder c, [red: het waken over de veiligheid van leden van het koninklijk huis en andere door Onze Minister aangewezen personen] dan verstrekt Onze Minister aan de korpschef de nodige opdrachten.

Artikel 57

1. De Koninklijke Marechaussee kan bijstand verlenen aan de politie.
2. Onze Minister bepaalt, na overleg met Onze Minister van Defensie, of bijstand wordt verleend.
3. Indien bijstand moet worden verleend, bepaalt Onze Minister in overeenstemming met Onze Minister van Defensie op welke wijze de bijstand wordt verleend.

Artikel 58

1. In bijzondere gevallen kan bijstand worden verleend door andere delen van de krijgsmacht.
2. Onze Minister bepaalt, in overeenstemming met Onze Minister van Defensie, op welke wijze de bijstand zal worden verleend. Daarbij worden tevens nadere regels of beleidsregels gegeven over de uitoefening van bevoegdheden krachtens deze wet.

Artikel 59

1. Er zijn één of meer bijzondere bijstandseenheden bestaande uit personeel van de politie, de Koninklijke Marechaussee of andere delen van de krijgsmacht. Deze bijzondere bijstandseenheden worden belast met bijregeling van Onze Minister en Onze Minister van Defensie aangewezen bijzondere onderdelen van de politietaak.
2. Behoeft de politie, de rijksrecherche of de Koninklijke Marechaussee bijstand van een bijzondere bijstandseenheid als bedoeld in het eerste lid, dan richt de officier van justitie, door tussenkomst van het College van procureurs-generaal, een verzoek daartoe aan Onze Minister.

>>>

3. Indien bijstand door een bijzondere bijstandseenheid als bedoeld in het eerste lid nodig is, bepaalt Onze Minister of en op welke wijze die bijzondere bijstandseenheid wordt ingezet. Onze Minister stelt Onze Minister van Defensie onverwijld in kennis van de inzet.
4. Bij regeling van Onze Minister en Onze Minister van Defensie kunnen nadere regels worden gesteld omtrent de uitvoering van het tweede en derde lid, alsmede de organisatie van de bijzondere bijstandseenheden.
5. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur op voordracht van Onze Minister en Onze Minister van Defensie kunnen regels worden gesteld over de bewapening, de uitrusting en de bekwaamheid van het personeel van de bijzondere bijstandseenheden.

§ 5.3. Bijstand aan de Koninklijke Marechaussee

Artikel 61

De politie kan bijstand verlenen aan de Koninklijke Marechaussee, met inachtneming van de artikelen 62 tot en met 64.

Artikel 62

Behoeft de Koninklijke Marechaussee bijstand van de politie voor de handhaving van de openbare orde, dan richt Onze Minister van Defensie op aanvraag van de burgemeester een verzoek daartoe aan Onze Minister. Onze Minister verstrekt aan de korpschef de nodige opdrachten en stelt Onze Minister van Defensie daarvan in kennis.

Artikel 63

Behoeft de Koninklijke Marechaussee bijstand van de politie voor de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde, dan wel voor het verrichten van taken ten dienste van de justitie, dan richt Onze Minister van Defensie op aanvraag van de officier van justitie een verzoek daartoe aan het College van procureurs-generaal. Het College van procureurs-generaal verstrekt door tussenkomst van de korpschef aan de betrokken politiechefs de nodige

opdrachten en stelt Onze Minister en Onze Minister van Defensie daarvan in kennis.

Artikel 64

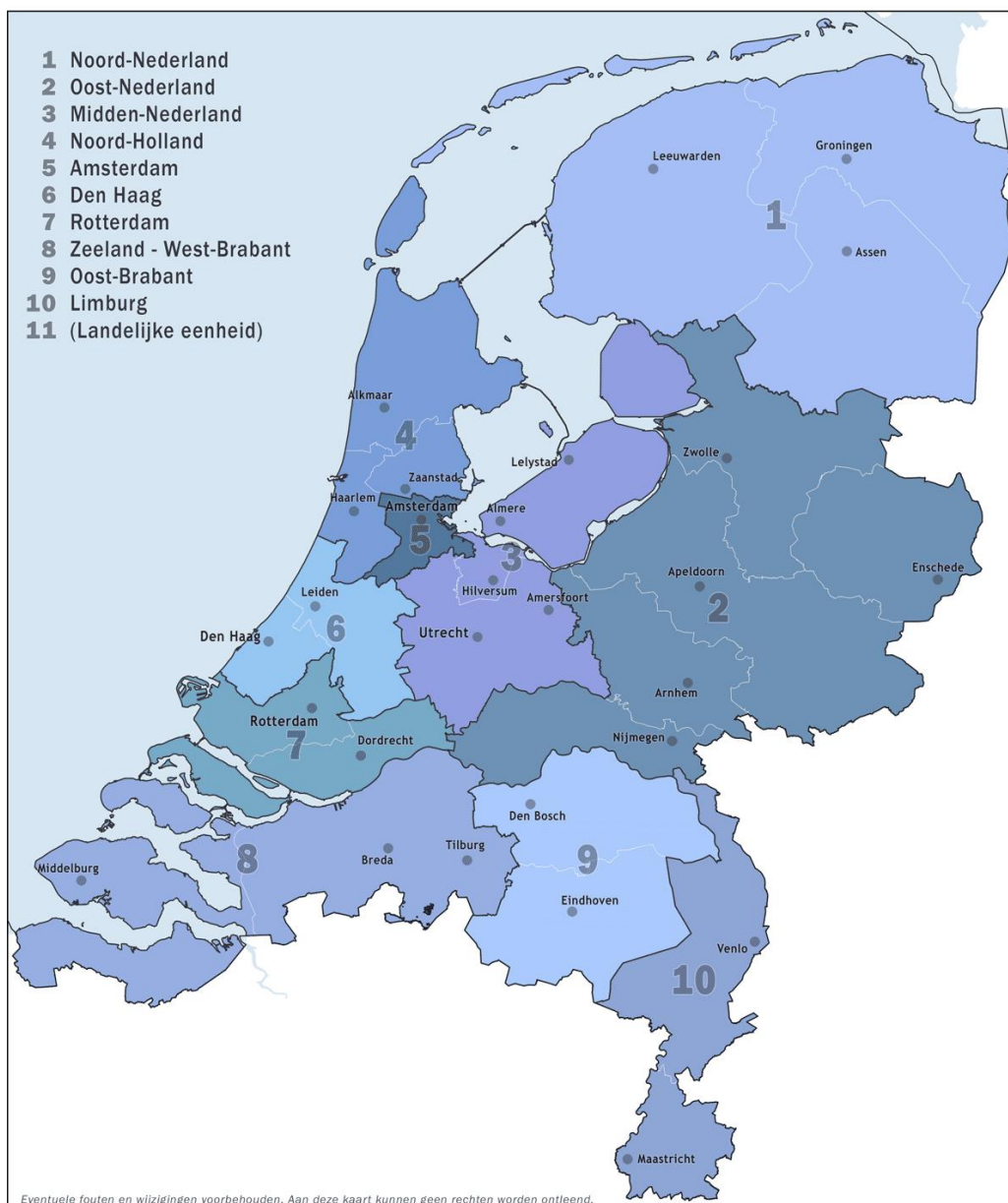
1. Behoeft de Koninklijke Marechaussee bijstand van de politie bij de uitoefening van de taken die zij op grond van artikel 4, derde lid, verricht onder verantwoordelijkheid van Onze Minister, dan verstrekt Onze Minister, in overeenstemming met Onze Minister van Defensie en na overleg met het College van procureurs-generaal, door tussenkomst van de korpschef aan de betrokken politiechefs van een regionale eenheid de nodige opdrachten.
2. Artikel 4, derde lid, is van overeenkomstige toepassing ten aanzien van de politiechef, voor zover die eenheid bijstand verleent aan de Koninklijke Marechaussee als bedoeld in het eerste lid.

Bijlage 4: De Regionale Eenheden van de Politie

Vanaf januari 2012 kent Nederland één landelijk Politiekorps. Voor de politie is Nederland verdeeld in tien regionale eenheden, die elk één of meerdere veiligheidsregio's omvatten en een landelijke eenheid. Op de kaart hiernaast kunt u zien hoe de verdeling gemaakt is.

POLITIE 1 korps, 11 eenheden

2022

Jan-Willem van Aalst — www.imergis.nl

Bijlage 5: Wet Veiligheidsregio's

De in dit kader belangrijkste passages uit de Wvr zijn hieronder opgenomen. De volledige tekst van deze wet is hier te vinden: [Wet op de Veiligheidsregio's](#). Onderstaande teksten zijn zoals zij gelden op 31-07-2022.

§ 2. De gemeente

Artikel 2

Het college van burgemeester en wethouders is belast met de organisatie van:

- a. de brandweezorg;
- b. de rampenbestrijding en de crisisbeheersing;
- c. de geneeskundige hulpverlening.

Artikel 3

1. Tot de brandweezorg behoort:
 - a. het voorkomen, beperken en bestrijden van brand, het beperken van brandgevaar, het voorkomen en beperken van ongevallen bij brand en al hetgeen daarmee verband houdt;
 - b. het beperken en bestrijden van gevaar voor mensen en dieren bij ongevallen anders dan bij brand.

Artikel 5

De burgemeester heeft het opperbevel in geval van een ramp of van ernstige vrees voor het ontstaan daarvan. Degenen die aan de bestrijding van een ramp deelnemen, staan onder zijn bevel.

§ 3. De veiligheidsregio

Artikel 8

Het Nederlandse grondgebied is verdeeld in regio's, overeenkomstig de bij deze wet behorende bijlage, die kan worden gewijzigd bij algemene maatregel van bestuur.

Artikel 9

De colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten die behoren

tot een regio als bedoeld in artikel 8, treffen een gemeenschappelijke regeling, waarbij een openbaar lichaam wordt ingesteld met de aanduiding: veiligheidsregio.

Artikel 10

Bij de regeling, bedoeld in artikel 9, worden aan het bestuur van de veiligheidsregio de volgende taken en bevoegdheden overgedragen:

- a. het inventariseren van risico's van branden, rampen en crises;
- b. het adviseren van het bevoegd gezag over risico's van branden, rampen en crises in de bij of krachtens de wet aangewezen gevallen alsmede in de gevallen die in het beleidsplan zijn bepaald;
- c. het adviseren van het college van burgemeester en wethouders over de taak, bedoeld in artikel 3, eerste lid;
- d. het voorbereiden op de bestrijding van branden en het organiseren van de rampenbestrijding en de crisisbeheersing;
- e. het instellen en in stand houden van een brandweer;
- f. het instellen en in stand houden van een GHOR;
- g. het voorzien in de meldkamerfunctie;
- h. het aanschaffen en beheren van gemeenschappelijk materieel;
- i. het inrichten en in stand houden van de informatievoorziening binnen de diensten van de veiligheidsregio en tussen deze diensten en de andere diensten en organisaties die betrokken zijn bij de onder d, e, f, en g genoemde taken.

Artikel 12

1. De hoofdofficier van justitie en de voorzitter van het waterschap binnen welks grondgebied de veiligheidsregio is gelegen, worden uitgenodigd deel te nemen aan de vergaderingen van het bestuur van de veiligheidsregio. Indien een arrondissement het grondgebied van meer dan één veiligheidsregio omvat, treedt in elke regio de hoofdofficier van justitie of een door hem daartoe aangewezen plaatsvervangend hoofdofficier van justitie of officier van justitie namens hem op.

>>>

Indien het grondgebied van een veiligheidsregio in meer dan één waterschap is gelegen, bepalen de betrokken voorzitters van de waterschappen wie van hen deelneemt aan de vergaderingen.

2. De voorzitter van de veiligheidsregio nodigt andere functionarissen wier aanwezigheid in verband met de te behandelen onderwerpen van belang is, uit deel te nemen aan de vergaderingen van het bestuur van de veiligheidsregio.

Artikel 13

De commissaris van de Koning wordt uitgenodigd om bij de vergaderingen van het bestuur van de veiligheidsregio aanwezig te zijn. De commissaris kan zich laten vertegenwoordigen.

§ 4. De brandweer

Artikel 25

1. De door het bestuur van de veiligheidsregio ingestelde brandweer voert in ieder geval de volgende taken uit:
 - a. het voorkomen, beperken en bestrijden van brand;
 - b. het beperken en bestrijden van gevaar voor mensen en dieren bij ongevallen anders dan bij brand;
 - c. het waarschuwen van de bevolking;
 - d. het verkennen van gevaarlijke stoffen en het verrichten van ontsmetting;
 - e. het adviseren van andere overheden en organisaties op het gebied van de brandpreventie, brandbestrijding en het voorkomen, beperken en bestrijden van ongevallen met gevaarlijke stoffen.
2. De brandweer voert tevens taken uit bij rampen en crises in het kader van de rampenbestrijding en de crisisbeheersing.

§ 5. De GHOR

Artikel 32

1. De GHOR staat onder leiding van de directeur publieke gezondheid van de gemeentelijke gezondheidsdienst, bedoeld in artikel 14 van de Wet

publieke gezondheid.

2. De directeur publieke gezondheid is belast met de operationele leiding van de geneeskundige hulpverlening.

Artikel 33

1. Organisatorische verbanden die zorg of een andere dienst verlenen waarop aanspraak bestaat ingevolge artikel 3.1.1 van de Wet langdurige zorg of ingevolge een zorgverzekering als bedoeld in artikel 1, onderdeel d, van de Zorgverzekeringswet, zorgaanbieders als bedoeld in de Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg, Regionale Ambulancevoorzieningen en gezondheidsdiensten in die regio, die een taak hebben binnen de geneeskundige hulpverlening, treffen de nodige maatregelen met het oog op hun taak en de voorbereiding daarop. .
2. Het bestuur van de veiligheidsregio, de Regionale Ambulancevoorziening en de in die regio werkzame instellingen, zorgaanbieders en diensten, bedoeld in het eerste lid, maken schriftelijke afspraken over de inzet van deze instellingen, zorgaanbieders en diensten bij de uitvoering van hun taak en op de voorbereiding daarop.
3. De organisatorische verbanden, zorgaanbieders, Regionale Ambulancevoorzieningen en diensten, bedoeld in het eerste lid, verstrekken het bestuur van de veiligheidsregio desgevraagd alle informatie over hun inzet en de voorbereiding daarop.
4. Bij algemene maatregel van bestuur worden eisen gesteld aan de inhoud van afspraken, bedoeld in het tweede lid.

§ 9. Bovenlokale rampen en crises

Artikel 39

1. In geval van een ramp of crisis van meer dan plaatselijke betekenis, of van ernstige vrees voor het ontstaan daarvan, is de voorzitter van de veiligheidsregio ten behoeve van de rampenbestrijding en crisisbeheersing in de betrokken gemeenten bij uitsluiting bevoegd

>>>

toepassing te geven aan:

- a. de artikelen 4 tot en met 7 van deze wet;
 - b. de artikelen 172 tot en met 177 van de Gemeentewet, met uitzondering van artikel 176, derde tot en met zesde lid; [\[zie bijlage 7\]](#)
 - c. de artikelen 11, 14, eerste lid, 56, eerste en vierde lid, en 62 van de Politiewet 2012;
 - d. de artikelen 5 tot en met 9 van de Wet openbare manifestaties.
2. De voorzitter van de veiligheidsregio roept een regionaal beleidsteam bijeen, dat bestaat uit de burgemeesters van de gemeenten die betrokken zijn of dreigen te worden bij de ramp of crisis, alsmede uit de hoofdofficier van justitie, bedoeld in artikel 12, eerste lid. De voorzitter van elk direct betrokken waterschap wordt uitgenodigd deel uit te maken van het beleidsteam.
 3. De voorzitter van de veiligheidsregio wijst een regionaal operationeel leider aan, die is belast met de leiding van een regionaal operationeel team, dat bestaat uit leidinggevendenden van de betrokken diensten. De regionaal operationeel leider neemt deel aan de vergaderingen van het regionaal beleidsteam. De voorzitter van de veiligheidsregio nodigt voorts de functionarissen wier aanwezigheid in verband met de omstandigheden van belang is, uit deel te nemen aan de vergaderingen.
 4. Tenzij de vereiste spoed zich daartegen verzet, neemt de voorzitter van de veiligheidsregio geen besluiten met toepassing van de in het eerste lid genoemde artikelen dan nadat hij het regionaal beleidsteam daarover heeft geraadpleegd. Een burgemeester kan in het regionaal beleidsteam schriftelijk bezwaar doen aantekenen, indien hij van mening is dat een voorgenomen besluit het belang van zijn gemeente onevenredig schaadt.
 5. De voorzitter van de veiligheidsregio geeft de regionaal operationeel leider de bevelen die hij nodig acht in verband met de uitvoering van de door hem genomen besluiten.

6. Zodra de omstandigheden het toelaten, ontbindt de voorzitter het regionaal beleidsteam.

§ 11. Bijstand

Artikel 51

1. Behoeft de voorzitter van een veiligheidsregio in geval van een brand, ramp of crisis of van ernstige vrees voor het ontstaan daarvan bijstand, dan richt hij een verzoek daartoe aan Onze Minister. Hij stelt de commissaris van de Koning van het verzoek in kennis.
2. Onze Minister voldoet aan het verzoek, tenzij dringende redenen zich daartegen verzetten.
3. Onze Minister richt zich met een verzoek om bijstand tot de voorzitter van een andere veiligheidsregio, tot de commissaris van de Koning of zo nodig tot Onze betrokken Minister dan wel indien militaire bijstand gewenst is tot Onze Minister van Defensie, die de nodige voorzieningen treffen, tenzij dringende redenen zich daartegen verzetten.
4. Onze Minister kan de Regionale Ambulancevoorziening een aanwijzing geven over de inzet van ambulances.
5. In afwijking van het eerste lid kan de voorzitter van een veiligheidsregio een verzoek als in dat lid bedoeld rechtstreeks richten tot de voorzitter van een aangrenzende regio, mits de crisisplannen van beide regio's afspraken daaromtrent omvatten en er sprake is van spoed. De voorzitter stelt van zijn verzoek Onze Minister en de commissaris van de Koning in kennis.

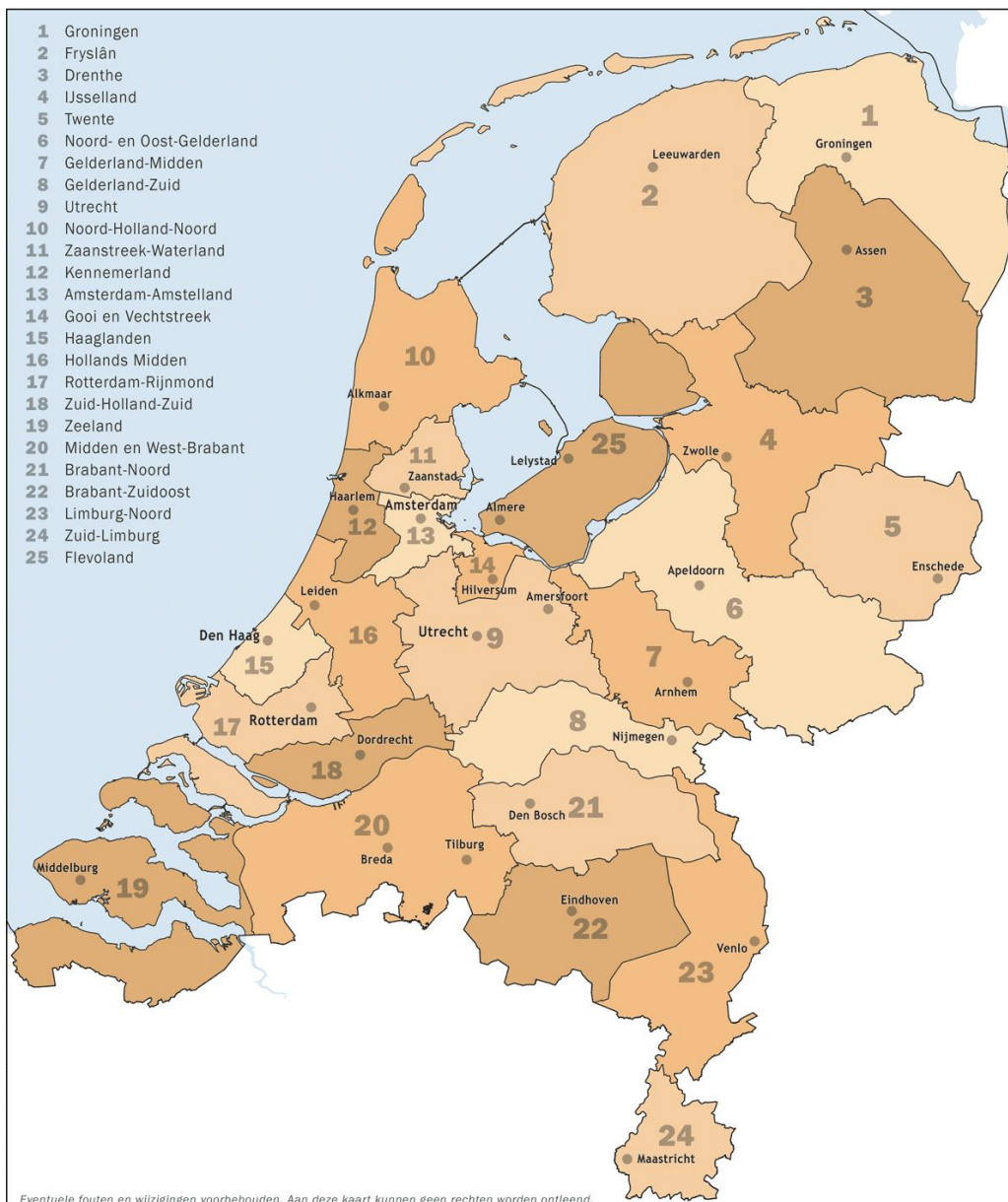
Bijlage 6: De Veiligheidsregio's

Het land is verdeeld in 25 Veiligheidsregio's. Deze regio's zijn weergegeven op de kaart. Op de volgende bladzijden staan de gemeenten per Veiligheidsregio opgesomd.

De contactpersonen van de Veiligheidsregio's staan vermeld in bijlage 9 bij de respectievelijke gebiedsindeling van Defensie en de Brigades.

FYSIEKE VEILIGHEID 25 veiligheidsregio's

2022

>>>

Jan-Willem van Aalst — www.imergis.nl

Groningen

Eemsdelta, Groningen, Het Hogeland, Midden-Groningen, Oldambt, Pekela, Stadskanaal, Veendam, Westerkwartier, Westerwolde.

Fryslân

Achtkarspelen, Ameland, Dantumadiel, De Fryske Marren, Dongeradeel, Harlingen, Heerenveen, Leeuwarden, Noardeast-Fryslân, Ooststellingwerf, Opsterland, Schiermonnikoog, Smallingerland, Súdwest-Fryslân, Terschelling, Tytsjerksteradiel, Vlieland, Waadhoeke, Weststellingwerf.

Drenthe

Aa en Hunze, Assen, Borger-Odoorn, Coevorden, Emmen, Hoogeveen, Meppel, Midden-Drenthe, Noordenveld, Tynaarlo, Westerveld, De Wolden.

IJsselland

Dalfsen, Deventer, Hardenberg, Kampen, Olst-Wijhe, Ommen, Raalte, Staphorst, Steenwijkerland, Zwartewaterland, Zwolle.

Twente

Almelo, Borne, Dinkelland, Enschede, Haaksbergen, Hellendoorn, Hengelo, Hof van Twente, Losser, Oldenzaal, Rijssen-Holten, Tubbergen, Twenterand, Wierden.

Noord- en Oost-Gelderland

Aalten, Apeldoorn, Berkelland, Bronckhorst, Brummen, Doetinchem, Elburg, Epe, Ermelo, Heerde, Harderwijk, Hattem, Lochem, Montferland, Nunspeet, Oldebroek, Oost Gelre, Oude IJsselstreek, Putten, Voorst, Winterswijk, Zutphen.

Gelderland-Midden

Arnhem, Barneveld, Doesburg, Duiven, Ede, Lingewaard, Nijkerk, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Scherpenzeel, Wageningen, Westervoort,

Zevenaar.

Gelderland-Zuid

Berg en Dal, Beuningen, Buren, Culemborg, Druten, Heumen, Maasdriel, Neder-Betuwe, Nijmegen, Tiel, West Betuwe, West Maas en Waal, Wijchen, Zaltbommel.

Utrecht

Amersfoort, Baarn, De Bilt, Bunnik, Bunschoten, Eemnes, Houten, IJsselstein, Leusden, Lopik, Montfoort, Nieuwegein, Oudewater, Renswoude, Rhenen, De Ronde Venen, Soest, Stichtse Vecht, Utrecht, Utrechtse Heuvelrug, Veenendaal, Vijfheerenlanden, Wijk bij Duurstede, Woerden, Woudenberg, Zeist.

Flevoland

Almere, Dronten, Lelystad, Noordoostpolder, Urk, Zeewolde.

Noord-Holland-Noord

Alkmaar, Bergen, Castricum, Den Helder, Dijk en Waard, Drechterland, Enkhuizen, Heiloo, Hollands Kroon, Hoorn, Koggenland, Medemblik, Opmeer, Schagen, Stede Broec, Texel.

Zaanstreek-Waterland

Edam-Volendam, Landsmeer, Oostzaan, Purmerend, Waterland, Wormerland, Zaanstad.

Kennemerland

Beverwijk, Bloemendaal, Haarlem, Haarlemmermeer, Heemskerk, Heemstede, Uitgeest, Velsen, Zandvoort.

Amsterdam-Amstelland

Aalsmeer, Amstelveen, Amsterdam, Diemen, Ouder-Amstel, Uithoorn.

>>>

Gooi en Vechtstreek

Blaricum, Gooise Meren, Hilversum, Huizen, Laren, Wijdmeren.

Haaglanden

Delft, 's-Gravenhage, Leidschendam-Voorburg, Pijnacker-Nootdorp, Rijswijk, Midden-Delfland, Wassenaar, Westland, Zoetermeer.

Hollands Midden

Alphen aan den Rijn, Bodegraven-Reeuwijk, Gouda, Hillegom, Kaag en Braassem, Katwijk, Krimpenerwaard, Leiden, Leiderdorp, Lisse, Nieuwkoop, Noordwijk, Oegstgeest, Teylingen, Voorschoten, Waddinxveen, Zoeterwoude, Zuidplas.

Rotterdam-Rijnmond

Albrandswaard, Barendrecht, Brielle, Capelle aan den IJssel, Goeree-Overflakkee, Hellevoetsluis, Krimpen aan den IJssel, Lansingerland, Maassluis, Nissewaard, Ridderkerk, Rotterdam, Schiedam, Vlaardingen, Westvoorne.

Zuid-Holland-Zuid

Alblasserdam, Dordrecht, Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Hendrik-Ido-Ambacht, Hoeksche Waard, Molenlanden, Papendrecht, Sliedrecht, Zwijndrecht.

Zeeland

Borsele, Goes, Hulst, Kapelle, Middelburg, Noord-Beveland, Reimerswaal, Schouwen-Duiveland, Sluis, Terneuzen, Tholen, Veere, Vlissingen.

Midden- en West-Brabant

Alphen-Chaam, Altena, Baarle-Nassau, Bergen op Zoom, Breda, Dongen, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Gilze en Rijen, Goirle, Halderberge, Hilvarenbeek, Loon op Zand, Moerdijk, Oisterwijk, Oosterhout, Roosendaal, Rucphen, Steenbergen, Tilburg, Waalwijk, Woensdrecht, Zundert.

Brabant-Noord

Bernheze, Boekel, Boxtel, 's-Hertogenbosch, Heusden, Land van Cuijk, Maas-horst, Meierijstad, Oss, Sint-Michielsgestel, Vught.

Brabant-Zuidoost

Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Laarbeek, Nuenen, Gerwen en Nederwetten, Oirschot, Reusel-De Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven, Waalre.

Limburg-Noord

Beesel, Bergen, Echt-Susteren, Gennep, Horst aan de Maas, Leudal, Maasgouw, Mook en Middelaar, Nederweert, Peel en Maas, Roerdalen, Roermond, Venlo, Venray, Weert.

Limburg-Zuid

Beek, Beekdaelen, Brunssum, Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittern, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Maastricht, Meerssen, Simpelveld, Sittard-Geleen, Stein, Vaals, Valkenburg aan de Geul, Voerendaal.

Bijlage 7: Gemeentewet

De in dit kader belangrijkste passages uit de Gemeentewet van 14 februari 1992 zijn hieronder opgenomen. De volledige tekst van deze wet is hier te vinden: [Gemeentewet](#). Onderstaande teksten zijn zoals zij gelden op 31-07-2022.

Artikel 172

1. De burgemeester is belast met de handhaving van de openbare orde.
2. De burgemeester is bevoegd overtredingen van wettelijke voorschriften die betrekking hebben op de openbare orde, te beletten of te beëindigen. Hij bedient zich daarbij van de onder zijn gezag staande politie.
3. De burgemeester is bevoegd bij verstoring van de openbare orde of bij ernstige vrees voor het ontstaan daarvan, de bevelen te geven die noodzakelijk te achten zijn voor de handhaving van de openbare orde.
4. De commissaris van de Koning geeft, indien een ordeverstoring van meer dan plaatselijke betekenis dan wel ernstige vrees voor het ontstaan van zodanige ordeverstoring zulks noodzakelijk maakt, de burgemeesters in de provincie zoveel mogelijk na overleg met hen, de nodige aanwijzingen met betrekking tot het door hen ter handhaving van de openbare orde te voeren beleid. De aanwijzingen worden zo enigszins mogelijk schriftelijk gegeven.

Artikel 174

1. De burgemeester is belast met het toezicht op de openbare samenkomsten en vermakelijkheden alsmede op de voor het publiek openstaande gebouwen en daarbij behorende erven.
2. De burgemeester is bevoegd bij de uitoefening van het toezicht, bedoeld in het eerste lid, de bevelen te geven die met het oog op de bescherming van veiligheid en gezondheid nodig zijn.
3. De burgemeester is belast met de uitvoering van verordeningen voor zover deze betrekking hebben op het in het eerste lid bedoelde toezicht.

Artikel 174a

1. De burgemeester kan besluiten een woning, een niet voor het publiek toegankelijk lokaal of een bij die woning of dat lokaal behorend erf te sluiten, indien door gedragingen in de woning of het lokaal of op het erf de openbare orde rond de woning, het lokaal of het erf wordt verstoord.
2. De in het eerste lid genoemde bevoegdheid komt de burgemeester eveneens toe in geval van ernstige vrees voor verstoring van de openbare orde op de grond dat de rechthebbende op de woning, het lokaal of het erf eerder een woning, een niet voor het publiek toegankelijk lokaal of een bij die woning of dat lokaal behorend erf op een zodanige wijze heeft gebruikt of doen gebruiken dat die woning, dat lokaal of dat erf op grond van het eerste lid is gesloten, en er aanwijzingen zijn dat betrokkene de woning, het lokaal of het erf ten aanzien waarvan hij rechthebbende is eveneens op een zodanige wijze zal gebruiken of doen gebruiken.

Artikel 175

1. In geval van oproerige beweging, van andere ernstige wanordelijkheden of van rampen, dan wel van ernstige vrees voor het ontstaan daarvan, is de burgemeester bevoegd alle bevelen te geven die hij ter handhaving van de openbare orde of ter beperking van gevaar nodig acht. Daarbij kan van andere dan bij de Grondwet gestelde voorschriften worden afgeweken.
2. De burgemeester laat tot maatregelen van geweld niet overgaan dan na het doen van de nodige waarschuwing.

Artikel 176

1. Wanneer een omstandigheid als bedoeld in artikel 175, eerste lid, zich voordoet, kan de burgemeester algemeen verbindende voorschriften geven die ter handhaving van de openbare orde of ter beperking van gevaar nodig zijn. Daarbij kan van andere dan bij de Grondwet gestelde voorschriften worden afgeweken. Hij maakt deze voorschriften bekend op een door hem te bepalen wijze.
2. De burgemeester brengt de voorschriften zo spoedig mogelijk ter

>>>

kennis van de raad, van de commissaris van de Koning en van het hoofd van het arrondissementsparket.

3. De voorschriften vervallen, indien zij niet door de raad in zijn eerstvolgende vergadering die blijkt de presentielijst door meer dan de helft van het aantal zitting hebbende leden is bezocht, worden bekrachtigd.
4. Indien de raad de voorschriften niet bekrachtigt, kan de burgemeester binnen vierentwintig uren administratief beroep instellen bij de commissaris van de Koning. Deze beslist binnen twee dagen. Gedurende de beroepstermijn en de behandeling van het administratief beroep blijven de voorschriften van kracht.
5. Hoofdstuk 6 en afdeling 7.3 van de Algemene wet bestuursrecht zijn niet van toepassing op het administratief beroep, bedoeld in het vierde lid.
6. De commissaris kan de werking van de voorschriften opschorten zolang zij niet bekrachtigd zijn. Het opschorten stuit onmiddellijk de werking van de voorschriften.
7. Zodra een omstandigheid als bedoeld in artikel 175, eerste lid, zich niet langer voordoet, trekt de burgemeester de voorschriften in. Het tweede lid is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 176a

1. De burgemeester is bevoegd door hem aangewezen groepen van personen op een door hem aangegeven plaats tijdelijk te doen ophouden. De ophouding kan mede omvatten, indien nodig, het overbrengen naar die plaats.
2. De burgemeester oefent de bevoegdheid, bedoeld in het eerste lid, slechts uit:
 - a. jegens personen die door hem daartoe aangewezen specifieke onderdelen van een bevel als bedoeld in artikel 175 of van een algemeen verbindend voorschrift als bedoeld in artikel 176, groepsgewijs niet naleven, en
 - b. indien het ophouden noodzakelijk is ter voorkoming van voortzetting

of herhaling van de niet-naleving en de naleving redelijkerwijs niet op andere geschikte wijze kan worden verzekerd.

3. Artikel 154a, derde tot en met veertiende lid, is van overeenkomstige toepassing.

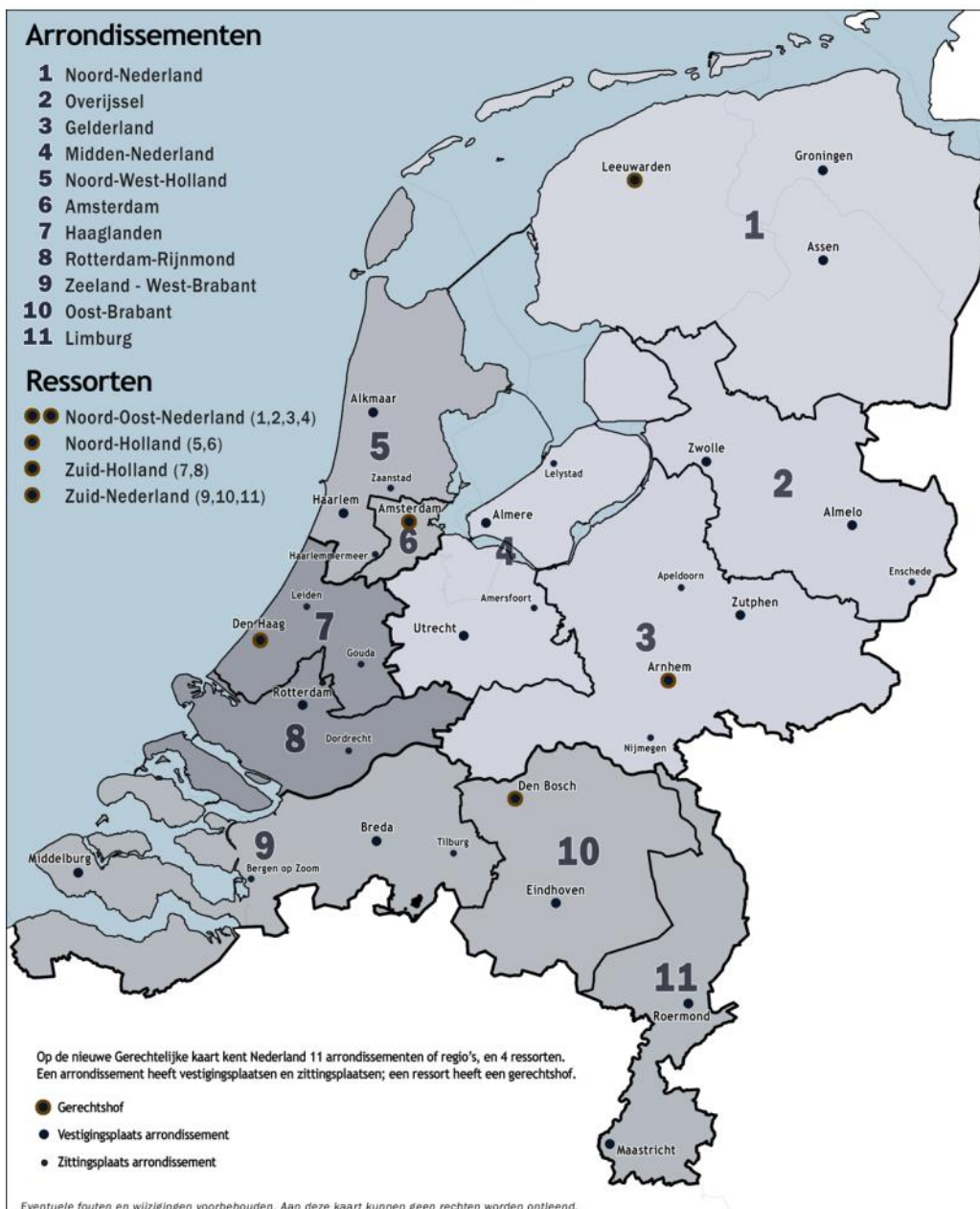
Artikel 177

1. De burgemeester kan een in de gemeente dienstdoende ambtenaar van politie machtigen in zijn naam besluiten te nemen of andere handelingen te verrichten.
2. Geen machtiging wordt verleend tot het nemen van besluiten ingevolge de artikelen 151b, 154a, 172, 172a, 172b, 174, tweede lid, 174a, 175, 176 en 176a.

Bijlage 8: De Arrondissementen

Justitie en het Openbaar Ministerie zijn georganiseerd in arrondissementen. In de afbeelding hiernaast is de verdeling weergegeven.

JUSTITIE 11 arrondissementen, 4 ressorten 2018

Jan-Willem van Aalst — www.imergis.nl

Bijlage 9: Defensie en de Veiligheidsregio's

Ten behoeve van de nationale operaties heeft Defensie Nederland ingedeeld in drie gebieden van verantwoordelijkheid. De in dat gebied gelegerde Brigade van de Koninklijke Landmacht is de thuisbasis van de Regionaal Militair Adviseurs.

De Regionaal Militair Operationeel Adviseur (RMOA) is de eerste contactpersoon van Defensie in de Veiligheidsregio. Hij is de militaire adviseur voor de civiele diensten en voor het civiele bestuur. Op de volgende pagina's kunt u gedetailleerde informatie vinden over iedere veiligheidsregio en de contactgegevens van de RMOA's, per gebied.

Noord Nederland - 43 Gemechaniseerde brigade

West-Midden Nederland - 11 Luchtmobiele brigade

Zuid Nederland - 13 Lichte brigade

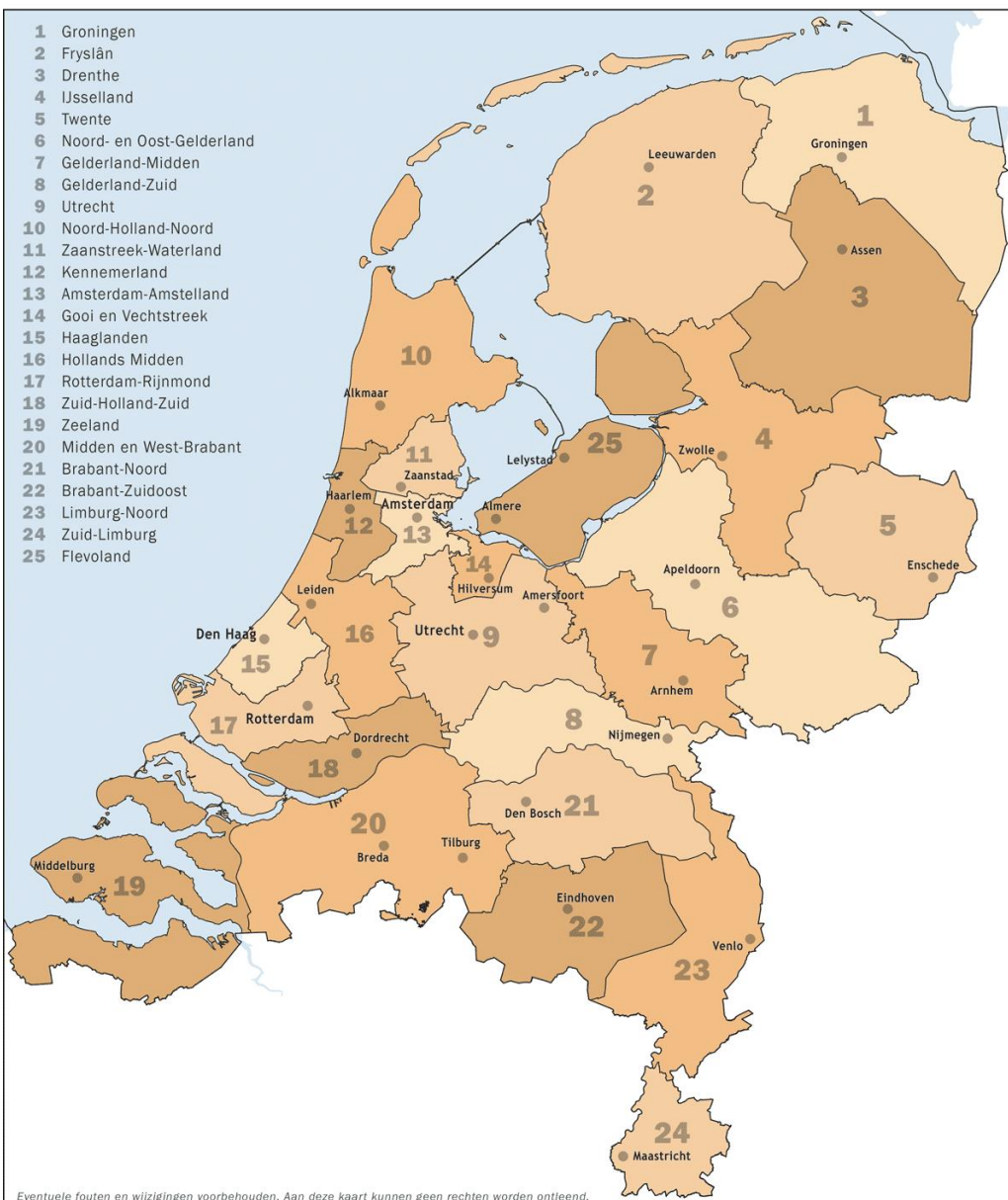
DEFENSIE 3 regio's met Regionaal Militair Commandant 2022

Jan-Willem van Aalst — www.imergis.nl (aanvullingen door redactie)

FYSIEKE VEILIGHEID 25 veiligheidsregio's

2022

Jan-Willem van Aalst — www.imergis.nl

Op de kaart hiernaast ziet u een overzicht van de 25 Veiligheidsregio's. Tik op de naam van de regio voor de website van de regio en op de Adviseur erachter voor de contactgegevens van de RMOA van de betreffende regio.

1:	Groningen	Adviseur
2:	Fryslân	Adviseur
3:	Drenthe	Adviseur
4:	IJsselland	Adviseur
5:	Twente	Adviseur
6:	Noord- en Oost-Gelderland	Adviseur
7:	Gelderland-Midden	Adviseur
8:	Gelderland-Zuid	Adviseur
9:	Utrecht	Adviseur
10:	Noord-Holland Noord	Adviseur
11:	Zaanstreek-Waterland	Adviseur
12:	Kennemerland	Adviseur
13:	Amsterdam-Amstelland	Adviseur
14:	Gooi en Vechtstreek	Adviseur
15:	Haaglanden	Adviseur
16:	Hollands Midden	Adviseur
17:	Rotterdam-Rijnmond	Adviseur
18:	Zuid-Holland Zuid	Adviseur
19:	Zeeland	Adviseur
20:	Midden- en West-Brabant	Adviseur
21:	Brabant-Noord	Adviseur
22:	Brabant-Zuidoost	Adviseur
23:	Limburg-Noord	Adviseur
24:	Zuid-Limburg	Adviseur
25:	Flevoland	Adviseur

>>>

43 Gemechaniseerde Brigade te Havelte

De hieronder staande tabel geeft de veiligheidsregio's aan die in het gebied van verantwoordelijkheid van 43 Gemechaniseerde Brigade te Havelte liggen. Deze indeling is sinds 1-7-2016 van kracht.

Veiligheidsregio:	e-mail:	Telefoon:
1: Groningen	vr.groningen@mindef.nl	06-13087471
2: Fryslan	vr.fryslan@mindef.nl	06-52571328
3: Drenthe	vr.drenthe@mindef.nl	06-20244437
4: IJsselland	vr.ijsselland@mindef.nl	06-13401232
5: Twente	vr.twente@mindef.nl	06-57622146
9: Utrecht	vr.utrecht@mindef.nl	06-13264683
14: Gooi en Vechtstreek	vr.gooi.en.vechtstreek@mindef.nl	06-51661143
25: Flevoland	vr.flevoland@mindef.nl	06-53169416
Officier van Dienst van de brigade		06-53214257

>>>

11 Luchtmobiele Brigade '7 December' te Schaarsbergen

De hieronder staande tabel geeft de veiligheidsregio's aan die in het gebied van verantwoordelijkheid van 11 Luchtmobiele Brigade '7 December' te Schaarsbergen liggen. Deze indeling is sinds 1-7-2016 van kracht.

Veiligheidsregio:	e-mail:	Telefoon:
6: Noord- en Oost-Gelderland	vr.noord.en.oost.gelderland@mindef.nl	06-23096604
7: Gelderland-Midden	vr.gelderland.midden@mindef.nl	06-22053221
8: Gelderland-Zuid	vr.gelderland.zuid@mindef.nl	06-20241113
10: Noord-Holland-Noord	vr.noordholland.noord@mindef.nl	06-13474043
11: Zaanstreek-Waterland	vr.zaanstreekwaterland@mindef.nl	06-13265086
12: Kennemerland	vr.kennemerland@mindef.nl	06-53397798
13: Amsterdam-Amstelland	vr.amsterdamamstelland@mindef.nl	06-53248919
15: Haaglanden	vr.haaglanden@mindef.nl	06-53384252
16: Hollands Midden	vr.hollands.midden@mindef.nl	06-22026968
Officier van Dienst NatOps van de brigade	natops.11lmb@mindef.nl	088-9502008

>>>

13 Lichte Brigade te Oirschot

De hieronder staande tabel geeft de veiligheidsregio's aan die in het gebied van verantwoordelijkheid van 13 Lichte Brigade te Oirschot liggen. Deze indeling is sinds 1-7-2016 van kracht.

Veiligheidsregio:	e-mail:	Telefoon:
17: Rotterdam-Rijnmond	vr.rotterdamrijnmond@mindef.nl	06-30316340
18: Zuid-Holland-Zuid	vr.zuidholland.zuid@mindef.nl	06-30314956
19: Zeeland	vr.zeeland@mindef.nl	06-53158473
20: Midden- en West-Brabant	vr.midden.en.westbrabant@mindef.nl	06-23305901
21: Brabant-Noord	vr.brabantnoord@mindef.nl	06-51604535
22: Brabant-Zuidoost	vr.brabantzuidoost@mindef.nl	06-51528154
23: Limburg-Noord	vr.limburgnoord@mindef.nl	06-51498098
24: Zuid-Limburg	vr.zuidlimburg@mindef.nl	06-51641864
Officier van Dienst NatOps van de brigade	opcen.13ltbrig@mindef.nl	06-82473129

Bijlage 10: De Waterschappen

Nederland kent 21 waterschappen. Dit is het resultaat van een groot aantal fusies van de ooit 1.200 waterschappen en polderdistricten naar de 21 die nu resteren.

In de afgelopen jaren fuseerden “Reest en Wieden” en Groot Salland tot Drents Overijsselse Delta, “Peel en Maasvallei” en “Roer en Overmaas” tot Limburg en werd Blija Buitendijks (in Friesland en kleinste waterschap) opgeheven.

WATERBEHEER 21 Waterschappen

2020

Jan-Willem van Aalst — www.imergis.nl

Bijlage 11: GRIP (Gecoördineerde Regionale IncidentbestrijdingsProcedure)

De regionale crisisorganisatie is beschreven tegen de achtergrond van artikel 14 van de wet Veiligheidsregio's (Wvr). Middels het Referentiekader GRIP kan, afhankelijk van de behoefte aan multidisciplinaire sturing op een incident, worden opgeschaald naar vier verschillende regionale sturingsniveaus. Daarnaast is er een bovenregionaal sturingsniveau: GRIP5. Binnen deze sturingsniveaus worden de monodisciplinaire leiding- en coördinatiestructuren van de vier kolommen, Brandweer, GHOR, Gemeente (bevolkingszorg) en Politie, aan elkaar gekoppeld en daar waar nodig aangevuld met liaisons/adviseurs van andere crisispartners. Organieke verschijningsvormen zijn het Commando Plaats Incident, Regionaal Operationeel Team, (Gemeentelijk) Beleidsteam (GBT) en Regionaal Beleidsteam (RBT).

Indien één van de kolommen opschaling conform GRIP noodzakelijk acht, vindt die opschaling ook daadwerkelijk plaats. Uitgangspunt is de behoefte aan afstemming op operationeel en bestuurlijk niveau bij (on)voorspelbare grootschalige of bijzondere incidenten, ongeacht de feitelijke opschaling van capaciteit binnen de afzonderlijke kolommen, sectoren en beleidsterreinen. De opschaling verloopt niet per definitie lineair: opschaling naar GRIP 2 of hoger volgt niet noodzakelijkerwijs op het inrichten van een Commando Plaats Incident (GRIP 1). Er kan immers sprake zijn van incidenten, waarbij geen sprake is van het inrichten van één of meerdere Commando's Plaats Incident, maar wel van afzonderlijke actiecentra c.q. stafsecties voor het inrichten en verrichten van uitvoerend en ondersteunend werk of een incident waarbij meteen duidelijk is dat deze meer coördinatie vereist dan alleen 'on scene'. De monodisciplinaire uitvoering van het besturen, richten, inrichten en verrichten gebeurt onafhankelijk van de GRIP. Zo is bijvoorbeeld de inzet van gemeentelijke processen niet afhankelijk van opschaling naar GRIP 3 of hoger.

De opschaling van GRIP-niveau kan ook zonder de gebruikelijke alarmeringen plaatsvinden. Dat is het geval wanneer er geen ruchtbaarheid gegeven mag worden aan het bijeenkomen van bijvoorbeeld het GBT en het betreffende incident. Er zijn situaties geweest waarbij een gemeente in een GRIP 3 setting

de crisisbeheersing voorbereide voordat een incestgeval wereldkundig werd gemaakt.

GRIP 0

Naast de monodisciplinaire hulpverlening van een enkele dienst, is het eerste niveau van afstemming (GRIP 0) dat tussen hulpverleners op straat (on scene) en begint via het zogenaamde motorkapoverleg. Dit overleg typeert zich door een ad hoc behoefte aan overleg tussen de betrokken disciplines. Heeft één van de disciplines behoefte aan structurele coördinatie dan wordt besloten op te schalen naar een hoger opschalingniveau.

GRIP 1

Bij het eerste opschalingniveau (GRIP 1) wordt de operationele sturing multidisciplinair gebundeld in een Commando Plaats Incident (CoPI). Binnen het CoPI worden onder eenhoofdige leiding on scene de te behalen operationele prestaties op de plaats van een incident gepland en gemonitord en daar waar nodig bijgestuurd. Het inrichten van een CoPI gebeurt daar waar er behoefte is aan een structurele coördinatie ter plaatse. Dit is dus niet noodzakelijkerwijs beperkt tot het brongebied; Binnen het CoPI is sprake van een functionele voorziening voor de intake en inzet (verrichten) van ondersteunend werk op de plaats van het incident. De voorziening is onderdeel van het informatie- en logistieke netwerk; Binnen het CoPI is sprake van zogenaamde Officieren van Dienst (OvD) uit de algemene en functionele operationele keten voor de intake en inzet (verrichten) van uitvoerend werk op de plaats van het incident; Binnen het CoPI is sprake van een Leider CoPI, een 'niet discipline gebonden' actor, voor het inrichten van het uitvoerend en ondersteunend werk op de plaats van het incident. Deze functionaris bevordert het besluitvormingsproces en geeft in beginsel geen bevelen aan de bij de incidentbestrijding betrokken OVD, maar verzoekt hen de gewenste maatregelen te treffen.

>>>

GRIP 2

Bij het tweede opschalingsniveau (GRIP 2) wordt de tactisch-strategische sturing multidisciplinair gebundeld in een Regionaal Operationeel Team (ROT), al of niet in combinatie met operationele sturing door het CoPI. Binnen het ROT worden onder eenhoofdige leiding off scene integraal de te behalen operationele prestaties in het algemeen gepland en gemonitord en daar waar nodig bijgestuurd. Binnen het ROT is sprake van een functionele voorziening voor het inrichten van het ondersteunend werk. De voorziening is onderdeel van het informatie- en logistieke netwerk. Binnen het ROT hebben de Algemeen Commandanten uit de algemene en functionele operationele keten zitting. Zij geven leiding aan het inrichten van uitvoerend en ondersteunend werk binnen de afzonderlijke actiecentra (AC). Het ROT is kaderstellend voor de incidentbestrijding, al dan niet via AC en/of CoPI. Binnen het ROT is sprake van een Operationeel Leider, een 'niet discipline gebonden' actor, die de besluitvormingsprocessen binnen deze coördinatiecel bevordert en de linking pin is tussen het operationele en bestuurlijke netwerk. Deze functionaris geeft in beginsel geen bevelen aan de bij de incidentbestrijding betrokken Algemeen Commandanten, maar verzoekt hen de gewenste maatregelen te treffen;

GRIP 3

Bij het derde opschalingniveau (GRIP 3) wordt de crisisorganisatie geplaatst onder direct bestuurlijk gezag van de burgemeester van de betreffende gemeente. Dat kan het geval zijn wanneer het incident aanleiding geeft tot bestuurlijke betrokkenheid. Het incident beperkt zich echter tot 1 gemeente. De burgemeester laat zich daarbij adviseren door een Gemeentelijk Beleidsteam (GBT). Binnen het GBT worden onder eenhoofdige leiding off scene de te behalen bestuurlijke prestaties gepland en gemonitord en daar waar nodig bijgestuurd.

GRIP 4

Bij het vierde opschalingniveau (GRIP 4) wordt de crisisorganisatie geplaatst onder direct bestuurlijk gezag van de voorzitter van de veiligheidsregio. Dit is

het geval wanneer het bron- / effectgebied meer dan 2 gemeenten bestrijken. Het heeft dan meer dan plaatselijke betekenis. De voorzitter van de veiligheidsregio laat zich daarbij adviseren door een Regionaal Beleidsteam (RBT) en is de voorzitter van het bestuur van de veiligheidsregio als enige het bevoegd gezag (Art 39, WvR). Binnen het RBT worden onder eenhoofdige leiding off scene de te behalen bestuurlijke prestaties gepland en gemonitord en daar waar nodig bijgestuurd.

Binnen het (R)BT is sprake van bestuurders uit de algemene en functionele operationele keten: burgemeester(s) en relevante rijksheren waaronder de Regionaal Militair Commandant (RMC). Binnen het (R)BT is sprake van een (coördinerend) burgemeester, die de besluitvormingsprocessen binnen deze coördinatiecel bevordert. Het (R)BT stelt beleid- en tolerantiegrenzen vast voor de te behalen operationele prestaties in afstemming met de Operationeel Leider. De (coördinerend) burgemeester geeft in beginsel geen bevelen aan de bij de incidentbestrijding betrokken andere bestuurders uit de algemene en functionele keten, maar verzoekt hen de gewenste maatregelen te treffen.

Bovenregionale coördinatie

Tot 2013 was het inrichten van bovenregionale escalatieniveaus (betrokkenheid provincies en rijksoverheid) gebaseerd op nationale planvorming. Naar aanleiding van de analyse van de rampenbestrijding rondom de brand bij Chemiepak in Moerdijk (januari 2011) is besloten 2 escalatieniveaus toe te voegen. Bij de bedoelde brand waren de bron- en effectregio 2 verschillende regio's in 2 verschillende provincies (VR MWB en Noord-Brabant respectievelijk VR ZHZ en Zuid-Holland).

Daarbij manifesteerde zich dat de bronregio een lager GRIP-niveau hanteerde dan de effectregio. Uiteindelijk kwam dat de afstemming niet ten goede en ontbeerde de effectregio de informatie over eventuele gevaarlijke stoffen en giftige rook, die bij de bronregio vandaan moest komen.

>>>

GRIP 5

Wanneer sprake is van een ramp of crisis die zich uitstrekt over meer dan één veiligheidsregio, spreken we voortaan van een GRIP 5. Opschaling naar GRIP 5 gebeurt uitsluitend als daartoe bestuurlijke noodzaak aanwezig is. Voor het afkondigen van een GRIP 5 is een expliciet besluit van de voorzitters van de betrokken veiligheidsregio's vereist. Tijdens een GRIP 5 vindt geen overdracht van het bevoegd gezag plaats naar een 'hoger niveau'. De voorzitters van de betrokken veiligheidsregio's behouden het bevoegd gezag over de diensten die in hun eigen regio bij de rampbestrijding betrokken zijn. Wat wel gebeurt, is dat de veiligheidsregio's gezamenlijk de interregionale incidentbestrijding ter hand nemen, waarbij één veiligheidsregio de bestuurlijke en operationele afhandeling coördineert. Het staat regio's vrij om hierover onderling andere afspraken te maken. Zijn die er niet en er is wel sprake van een duidelijk aanwijsbaar brongebied dan is de regel dat de bronregio de coördinatie op zich neemt. Is er geen duidelijk brongebied dan neemt de regio die gezien de aard van het incident het best is geëquipeerd de coördinatie op zich. Om eenheid in verscheidenheid te krijgen wordt geadviseerd om in de coördinerende regio een coördinerend operationeel leider (COL) aan te wijzen. Op initiatief van de COL wordt onderling contact onderhouden met de operationeel leiders van de andere regio's. Zo nodig bereiden ze bestuurlijke besluitvorming voor. Zo kunnen ook de voorzitters gezamenlijk overleggen over de te volgen strategie.

Nationale coördinatie

Het Nationaal Crisiscentrum (NCC) informeert bij een crisis de betrokken partners, waaronder de veiligheidsregio's, zoveel als mogelijk en nodig over welke rollen het Rijk vervult, welke relevante besluiten zijn genomen, welke adviezen worden verstrekt, etc. Wanneer het Rijk gaat sturen door het toepassen van bevoegdheden communiceert het Rijk hierover via het NCC c.q. het verantwoordelijk Departementaal Coördinatiecentrum (DCC) direct expliciet aan het lokaal en/of regionaal bevoegd gezag en aan de betrokken private partijen die daar gevolgen van ondervinden.

De Ministeriële Commissie Crisisbeheersing (MCCb) is belast met de intersectorale crisisbeheersing en bestaat uit de betrokken ministers en wordt voorgezeten door de minister van VenJ als coördinerend minister of, bij zeer grootschalige crises, door de minister-president. In het MCCb wordt afgestemd tussen de ministers om de integrale crisisbeheersing op dat moment zo goed mogelijk tussen alle betrokken ketens te coördineren. De MCCb neemt geen bevoegdheden over van individuele ministers. De betrokken ministers blijven zodoende het bevoegd gezag binnen hun eigen functionele keten.

Bijlage 12: Regeling MSOB (Militaire Steunverlening in het Openbaar Belang)

De officiële regeling stamt uit 2007. In 2014 is de tekst aangepast om aan te sluiten bij de gewijzigde Politiewet en de Wet Veiligheidsregio's. Voorts is de Regeling additionele uitgaven militaire bijstand en steunverlening vervangen door de Regeling [Financiering Nationale Inzet Krijgsmacht \(FNIK\)](#).

De in dit kader belangrijkste passages uit de Regeling militaire steunverlening in het openbaar belang (MSOB) zijn hieronder opgenomen. De volledige tekst van deze regeling is te downloaden via deze link: [Regeling Militaire Steunverlening in het Openbaar Belang](#).

Onderstaande teksten zijn zoals zij gelden op 31-07-2022.

Artikel 2

Deze regeling is uitsluitend van toepassing op steunverlening in Nederland door onderdelen van Defensie. Deze regeling is derhalve niet van toepassing op steunverlening in Aruba, Curaçao, Sint Maarten, Bonaire, Sint Eustatius en Saba of buiten het Koninkrijk door onderdelen van Defensie.

Artikel 3

1. Aanvragen om steunverlening kunnen uitsluitend worden ingediend door een bestuursorgaan.
2. Steun aan een bestuursorgaan kan worden verleend in het kader van het openbaar belang wanneer het bestuursorgaan zelf niet, niet tijdig of niet afdoende in het gevraagde kan (laten) voorzien. Het bestuursorgaan dient in de aanvraag te motiveren waarom niet op een andere wijze in het gevraagde kan worden voorzien.
3. Het bestuursorgaan motiveert tevens in de aanvraag waarom geen opdracht aan civiele marktpartijen kan worden gegund.
4. Het gestelde in het vorige lid is niet van toepassing indien de aanvraag om steunverlening door een Minister is ingediend.

Artikel 4

1. Een bestuursorgaan richt zijn aanvraag om steunverlening schriftelijk tot het LOCC. Het LOCC beoordeelt de capaciteitsbehoefte en stuurt de aanvraag vervolgens door aan het DOC.
2. Op de aanvraag beslist de Minister.
3. Van de beslissing van de Minister, wordt het aanvragende bestuursorgaan door het DOC via het LOCC schriftelijk op de hoogte gesteld.
4. In spoedeisende gevallen kan, vooruitlopend op de schriftelijke afhandeling, de aanvraag om steunverlening telefonisch worden behandeld.

Noten

In de [Mededingingswet](#) zijn de kaders waarbinnen de overheid diensten mag verlenen gewijzigd. De Wet bepaalt dat de overheid ook marktactiviteiten kan/mag uitvoeren (in tegenstelling tot de oude situatie). Voorwaarde is dan wel dat de daadwerkelijke kosten worden doorberekend (dus niet alleen additionele kosten). Er zijn uitzonderingen waarop dit “non-concurrentiebeding” niet van toepassing is. Belangrijk daarbij zijn de volgende 2 punten:

1. doorberekenen van integrale kosten hoeft niet, als daardoor de openbare taakuitoefening in het geheel geen doorgang meer kan vinden (denk bijvoorbeeld aan maatschappelijke dienstverlening aan een stichting met humanitair of maatschappelijk doel maar zonder grote financiële mogelijkheden);
2. diensten en middelen die door een overheidsorgaan (zoals Defensie) worden geleverd aan een andere overheid/overheidsorgaan (dus ook decentrale overheden zoals veiligheidsregio's of burgemeesters) vallen hoe dan ook niet onder de Mededingingswet.

Bijlage 13: Convenant FNIK (Financiering Nationale Inzet Krijgsmacht)

Het convenant stamt uit 2010 en is op basis van een evaluatie in 2014 begin 2015 herzien. De laatst vastgestelde versie is van oktober 2021.

Onderstaande teksten zijn zoals zij gelden op 31-07-2022.

Artikel 1 Begrippen en afkortingen

In dit convenant wordt verstaan onder:

- Militaire bijstand: Bijstand door het Ministerie van Defensie aan een bestuurlijke autoriteit, die is gebaseerd op de artikelen 57, 58 of 59 van de Politiewet 2012 dan wel op artikel 51 van de Wet Veiligheidsregio's en/of op de artikelen 6 tot en met 9 van de Veiligheidswet BES dan wel de Aanwijzingen inzake de inzet van de krijgsmacht in Aruba, Curaçao en Sint Maarten ;
- Militaire steunverlening: Steunverlening door het Ministerie van Defensie aan een bestuursorgaan in situaties op het openbaar belang betrekking hebbend, niet zijnde militaire bijstand;
- Aanvrager: De Minister die zich tot het Ministerie van Defensie richt met een verzoek om militaire bijstand, dan wel het bestuursorgaan dat zich tot het Ministerie van Defensie richt met een verzoek om militaire steunverlening;
- Bestuursorgaan: Minister, Gouverneur, Commissaris der Koning, burgemeester of dijkgraaf ;
- Additionele uitgaven: meeruitgaven, die door het Ministerie van Defensie worden gepleegd ten behoeve van specifieke inzet van militaire middelen en die niet worden gedaan indien deze inzet niet zal plaatsvinden.

Artikel 2 Doel en reikwijdte van het convenant

1. Dit convenant voorziet in een uitwerking van de wijze waarop de verrekening van additionele uitgaven voor militaire bijstand en steunverlening

wordt geregeld.

2. Dit convenant is van toepassing op alle aanvragen voor militaire bijstand of steunverlening in het Koninkrijk der Nederlanden, waaronder de landen Aruba, Curaçao en St. Maarten en de BES-eilanden.

Artikel 3 Wijze van verrekenen

1. Jaarlijks wordt een bedrag aan het Ministerie van Defensie ter beschikking gesteld waaruit alle additionele uitgaven voor militaire bijstand en steunverlening worden vergoed.
2. De omvang en verdeling van dit bedrag is opgenomen in Bijlage 1.
3. Het jaarlijks beschikbaar gestelde bedrag wordt als vaste afkoopsom beschouwd voor de additionele uitgaven van het Ministerie van Defensie voor militaire bijstand en steunverlening, voor een te evalueren periode als bedoeld in artikel 8.
4. Overschrijding van het beschikbaar gestelde bedrag staat niet in de weg aan de inzet van de krijgsmacht inzake militaire bijstand en steunverlening.
5. Het Ministerie van Defensie draagt zorg voor de jaarlijkse loon- en prijsbijstelling, behalve als deze niet wordt uitgekeerd door het Ministerie van Financiën.

Artikel 4 Informeren en Verantwoording

De verrekening van de additionele uitgaven van inzet betreft een interne defensieaangelegenheid, waarbij in het kader van beoordeling van de toekomstige grootte en verdeling van de afkoopsom wordt bijgehouden welke instantie een aanvraag doet. De aanvrager zal voorafgaand aan de inzet, bij de mededeling van de beslissing van de Minister van Defensie, geïnformeerd worden over dit uitgangspunt en onderhavig convenant waarop de verrekening is gebaseerd. De Minister van Defensie zal via het jaarverslag van het Ministerie van Defensie verantwoording afleggen.

Artikel 5 Uitzonderingsregeling Buitengewone Aanvragen Bijstand en Steunverlening

Wanneer bij een uitzonderlijk grootschalige en/of langdurige inzet van Defensie de additionele uitgaven van betreffende inzet een substantieel bedrag is ten opzichte van het totaal beschikbare bedrag, dan worden in overleg met betrokken partijen afspraken gemaakt over separate verrekening.

Artikel 6 Wijzigingen en aanvullingen

Wijzigingen van, dan wel aanvullingen op dit convenant dienen schriftelijk door partijen overeen te worden gekomen.

Artikel 7 Geschillen

1. Eventuele geschillen tussen partijen betreffende de interpretatie of uitvoering van dit convenant worden in onderling overleg, dan wel op een nader overeen te komen wijze, opgelost.
2. Dit convenant is niet in rechte afdwingbaar.

Artikel 8 Evaluatie

Het Convenant inzake FNIK zal iedere vier jaar door een interdepartementale werkgroep, samengesteld uit vertegenwoordigers van de betrokken partijen worden geëvalueerd betreffende de inhoud, het functioneren, de uitvoering en de omvang van het beschikbaar gestelde bedrag. Het Ministerie van Defensie initieert de evaluatie en draagt zorg voor de verslaglegging van de evaluatie, alsook voor de verzending van het verslag naar de overige partijen.

Artikel 9 Looptijd

1. Dit convenant wordt aangegaan voor onbepaalde duur.
2. Een partij kan onderliggend convenant op elk moment, met inachtneming van een opzegtermijn van een jaar, schriftelijk opzeggen. De overige partijen treden in dat geval in overleg of, en zo ja op welke wijze, het convenant zonder betreffende partij wordt gecontinueerd.

Artikel 10 Inwerkingtreding

Dit convenant treedt met terugwerkende kracht in werking op 1 januari 2021.

Den Haag, 11 oktober 2021

Ministers van Defensie, Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en Justitie en Veiligheid

Bijlage 1 - Omvang en verdeling van Financiering Nationale Inzet Krijgsmacht

Ten behoeve van de Financiering Nationale Inzet Krijgsmacht wordt jaarlijks een bedrag aan het Ministerie van Defensie ter beschikking gesteld waaruit alle additionele uitgaven voor militaire bijstand en steunverlening worden vergoed.

De omvang van het ter beschikking gestelde bedrag bedraagt € 3.080.000 en wordt gefinancierd door:

- het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties door middel van een bijdrage van € 167.531;
- het Ministerie van *Justitie en Veiligheid* [red: er staat *Veiligheid en Justitie*] door middel van een bijdrage van € 1.172.720;
- de Nederlandse gemeenten door middel van een bijdrage uit het Gemeentefonds van € 1.739.749;

Bijlage 14: Aanvraagprocedures

Bijlage	aanvraagprocedure	blz
	Leeswijzer	341
14a	Protocol inzet UAS	342
14b	Aanvraag Militaire bijstand Wet Veiligheidsregio's	344
14c	Aanvraag Militaire Bijstand Politiewet Art 57 OO&V	346
14d	Aanvraag Militaire Bijstand Politiewet Art 57 SHRO	348
14e	Aanvraag Militaire Bijstand Politiewet Art 58 OO&V	350
14f	Aanvraag Militaire Bijstand Politiewet Art 58 SHRO	352
14g	Aanvraag Militaire Steunverlening Openbaar Belang	354
14h	Aanvraag Militaire Steunverlening Openbaar Belang - Interdepartementaal	356
14i	Aanvraag Militaire Bijstand Art 1.2 Aanwijzing Krijgsmacht	358
14j	Aanvraag Militaire Bijstand Art 3 Aanwijzing Krijgsmacht	360
14k	Aanvraag Militaire Bijstand Art 6 tot 9 Wet BES	362
14l	Aanvraag Militaire Bijstand Art 58 Wet BES	364
14m	Aanvraag Militaire Bijstand - verkorte procedure EOD	365
14m	Aanvraag Militaire Bijstand - verkorte procedure EOD - PVO	366
14n	Aanvraag Militaire Bijstand - QRA	367
14o	Aanvraag Militaire Bijstand - CBRN Responseenheid	368
14p	Aanvraag Militaire Bijstand - Duikcapaciteit t.b.v. SHRO	369
14q	Aanvraag Maatschappelijke Dienstverlening	370
14r	Aanvraag Militaire Bijstand - Fire Bucket Operations en DNOM	372
14s	Aanvraag inzet USAR.nl	373
14t	Aanvraag en Voorwaarden Luchttransport	374
14u	Aanvraag Militaire Bijstand - Grondgebonden searchcapaciteit t.b.v. SHRO	375

Bijlage 14: Leeswijzer

Algemene leeswijzer van de aanvraagprocedures

In de procedureschema's worden afkorting gebruikt voor de verschillende soorten aanvraag. OO&V staat voor Openbare Orde en Veiligheid, SHRO voor Strafrechtelijke Handhaving van de Rechtsorde en MSOB voor Militaire Steunverlening in het Openbaar Belang.

De externe processen, vanuit Defensie gezien, zijn ontleend aan de wettelijk vastgelegde procedures of die door andere autoriteiten zijn bepaald. Bij bijstand in het kader van de Politiewet wordt eerst binnen de politie gekeken of daar bijstand kan worden verleend (art 56 PW), en pas na uitputting daarvan wordt bijstand conform art 57 of 58 aangevraagd. De spil in de interne afstemming is de afdeling preparatie van de landelijke eenheid. Multidisciplinaire afstemming verzorgt het LOCC.

De interne processen, bij Defensie, zijn ontleend aan afspraken in convenanten (voor verkorte procedures) en wanneer die er niet zijn, zijn ze ontleend aan de SG A/990 (Aanwijzing van de Secretaris-Generaal nr 990).

Wanneer in de hier opgenomen processchema's gesproken wordt over het doorsturen van de aanvraag Militaire Bijstand, moet worden gelezen dat deze aanvraag direct aan de genoemde directie wordt gezonden, dan wel door tussenkomst van het Defensie Operatie Centrum en/of de piketambtenaar.

Zie voor de contactgegevens [Bijlage 21](#).

Onbemande vliegtuigen

Indien de gevraagde Militaire Bijstand tevens de inzet van een Unmanned Aircraft System (UAS) betreft, gelden nog een paar aanvullende maatregelen:

Er dient tevens advies te worden ingewonnen bij de Militaire Luchtvaart Autoriteit (MLA);

Er dient in de opdracht te worden opgenomen dat de feitelijke inzet niet kan plaatsvinden tot dat een Tijdelijk Gebied met Beperkingen (TGB) is afgekondigd

en een Notice to Airmen (NOTAM) is afgegeven (zie volgende pagina's voor het protocol inzet UAS ter ondersteuning van civiele autoriteiten);

Betreft de Militaire Bijstand tevens de inzet van een UAS, dan dienen in de schriftelijke afdoening enkele aanvullende passages te worden opgenomen. Hiertoe bestaat een afwijkende standaard brief (alleen van toepassing op een inzet op basis van artikel 58 van de PW2012).

Wapens

In de in deze bijlage opgenomen processchema's is op verschillende plaatsen sprake van gewapende of ongewapende inzet van Defensie. Daarbij dient de volgende kanttekening:

De Marechaussee beschikt over andere bewapening dan de overige Krijgsmachtdelen, waaronder niet-automatische versies van bepaalde wapens. Normaliter zal dan geen sprake zijn van het moeten meevoeren van wapens waarmee automatisch vuur kan worden afgegeven. Mocht dat toch het geval zijn, zie dan bijlage 14c van de procedure voor inzet in het kader van Militaire Bijstand op grond van de Politiewet artikel 57. In dit geval moet dus een machtiging tot het meevoeren van wapens worden afgegeven alsmede een geweldsinstructie.

Wanneer voor een gewapende inzet in het kader van de Politiewet artikel 58 geen specifieke geweldsinstructie wordt afgegeven, hanteert Defensie de geweldsinstructie zoals weergegeven in [bijlage 19a](#).

Bijlage 14a: Protocol inzet UAS

Besluitvormingsproces

In dit deel worden de stadia in het besluitvormingsproces voor UAS inzet beschreven. Nadrukkelijk dient te worden vermeld dat de MLA in geval van een UAS inzet een ondersteunende rol en DOPS een coördinerende functie vervult.

Een militaire bijstandsaanvraag of aanvraag voor steunverlening wordt ingediend via het DOC, een onderdeel van DOPS, dat 24/7 bereikbaar is. DOPS beoordeelt de aanvraag vanuit operationeel perspectief en beziet of een UAS inzet operationeel mogelijk is met betrekking tot beschikbare capaciteit. DJZ beoordeelt het bestuurlijk- juridisch kader waarbinnen de UAS inzet wordt aangevraagd. Wanneer de aanvraag voor UAS inzet wordt gedaan in het kader van de *Politiewet 2012 artikel 58 (tekstwijziging door redactie)* voor de handhaving van de openbare orde of de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde, beslist DJZ voor de Minister van Defensie met operationeel advies van de CDS of de militaire bijstand verleend wordt of dat de aanvraag wordt afgewezen. Wordt de aanvraag in het kader van de Wet Veiligheidsregio's of de Regeling Militaire Steunverlening in het Openbaar Belang gedaan, dan beslist de CDS namens de Minister van Defensie of UAS inzet plaatsvindt met bestuurlijkjuridisch advies van DJZ. In beide gevallen vraagt DOPS de MLA advies om zeker te stellen of een UAS inzet luchtverkeerstechnisch in een specifiek gebied mogelijk en verantwoord is.

Overeenstemming tussen DOPS, DJZ en MLA is noodzakelijk voor de besluitvorming en om de randvoorwaarden in kaart te brengen waarbinnen de UAS inzet plaats moet vinden.

Door zorg van DOPS wordt via het coördinerend OPCO een waarschuwingsbevel / opdracht, al dan niet via de hiërarchische lijn (afhankelijk van de opdracht), verstrekt aan een eenheid die belast wordt met de uitvoering van de opdracht. Op basis van de inhoud van de opdracht wordt door de eenheid een luchtruim aanvraag UAS (TGB) gedaan op grond waarvan CLSK/C4ISR (*Command, Control, Communications, Computers, Intelligence, Surveillance*

& Reconnaissance) een concept TGB beschikking opstelt.

Vervolgens dient de MLA in overeenstemming met ILT de TGB af te kondigen, zodat een NOTAM (*Notice to Airmen*) kan worden uitgegeven.

Voor inzet in het kader van nationale operaties wordt altijd gebruik gemaakt van bedienaren die beschikken over de juiste kwalificaties voor nationaal optreden. De DOPS verstrekt opdracht tot het leveren van de gewenste capaciteit aan een of meerdere OPCO's. Hiervoor is in elk geval een gegarandeerde capaciteit beschikbaar, met een notice to move van 48 uur, bij 107 Asbt van het JISTARC. Voorafgaand aan de UAS inzet dient de operator te controleren of de NOTAM is uitgegeven door AOCS NM of LVNL.

De Postholder OPS (JISTARC/107 ASbt) is verantwoordelijk voor alle vliegoperaties met Nederlandse militaire UAS. Gedurende de operatie is de commandant van het UAS team verantwoordelijk voor de veiligheid van personeel en materieel. De commandant van het UAS team kan de UAS inzet altijd afbreken, wanneer de veiligheid niet langer kan worden gegarandeerd.

De bekendmaking van UAS inzet kent, voor de MLA, twee situaties, te weten normaal en geclassificeerd. Hierna worden beide situaties verder uitgewerkt.

>>>

UAS Inzet

De MLA kent twee soorten UAS-inzet, normale en geclassificeerde inzet. Het onderscheid wordt gemaakt op grond van de vertrouwelijkheid van de operatie en eventueel de urgentie. Op grond hiervan wijzigt de procedure met betrekking tot publicatie in de Staatscourant. Door de uitgave van deze procedure moet urgente UAS inzet binnen 48 uur na indiening van een officiële aanvraag mogelijk zijn, ongeacht of deze binnen of buiten kantooruren binnenkomt. Deze termijn komt overeen met de ICMS garantie.

Situatie I: UAS Inzet Normaal

De UAS inzet “normaal” omvat de inzet, die de reguliere procedure doorloopt. Dat betekent dat er voorafgaand aan de UAS inzet een publicatie plaatsvindt in de Staatscourant. Gedacht kan worden aan een planmatige, niet-gevoelige UAS inzet.

Wanneer het besluitvormingsproces is doorlopen, en de UAS inzet is als “normaal” geïdentificeerd, zal de MLA een TGB afkondigen. Deze TGB wordt minimaal één dag voor de daadwerkelijke inzet gepubliceerd in de Staatscourant.

Situatie II: UAS Inzet Geclassificeerd

Onder UAS inzet geclassificeerd, wordt gecompartmenteerde inzet verstaan. De UAS inzet vindt bijvoorbeeld plaats ten behoeve van strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde. Het is dan ongewenst dat hier publiekelijk notie aan gegeven wordt en vraagt daarom een andere procedure dan de normale inzet.

Het verschil met Situatie I is dat publicatie in de Staatscourant achteraf wordt gedaan in plaats van voorafgaand aan de UAS inzet. Dit is van belang om de effectiviteit en doeltreffendheid van de UAS inzet te vergroten door er voorafgaand geen publieke bekendheid aan te geven.

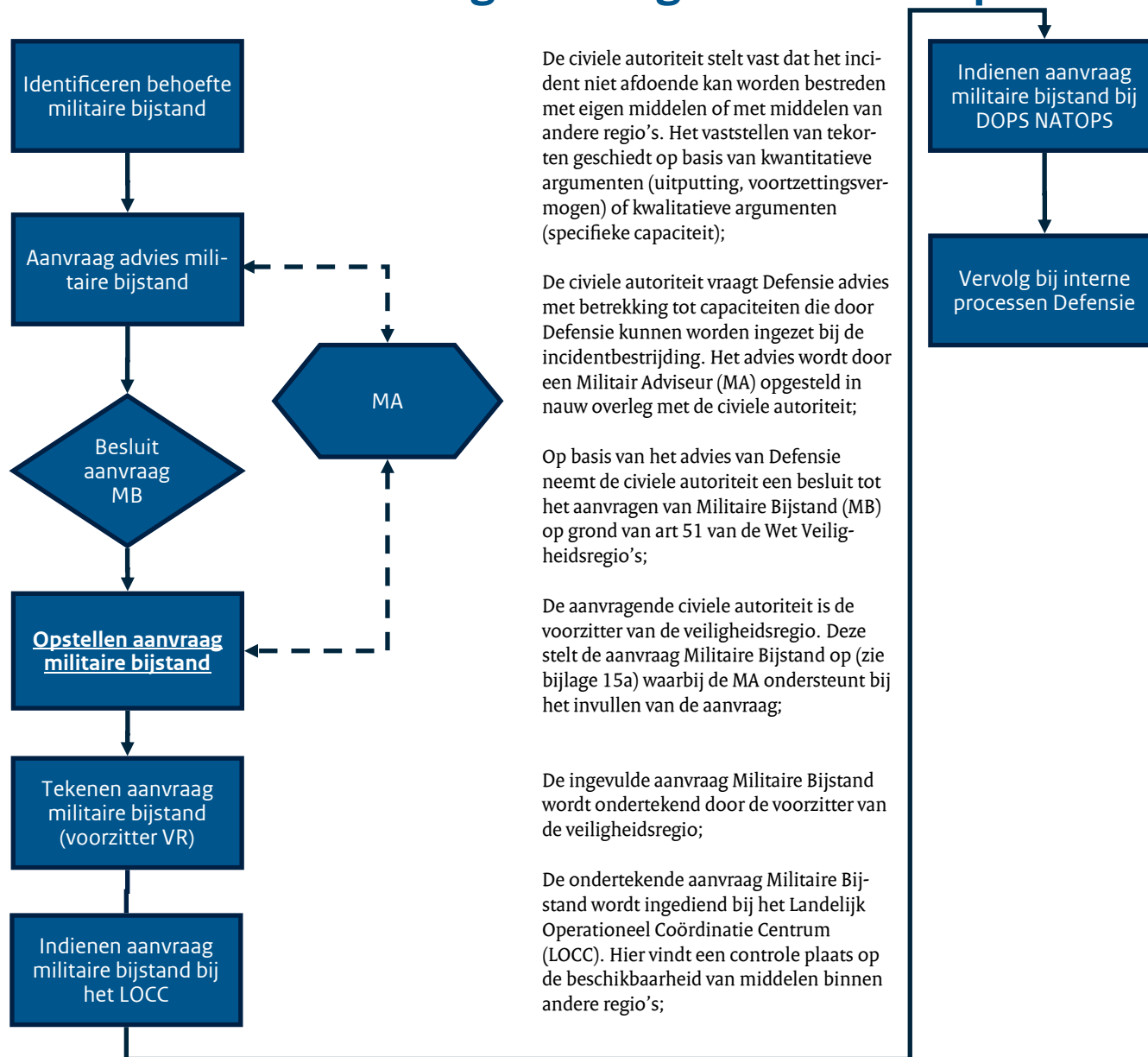
NOTAM

Omdat de veiligheid altijd moet worden gegarandeerd, kan de UAS inzet alleen plaats vinden, nadat door AOCS NM of LVNL een NOTAM (*Notice to Airmen*) is uitgegeven. De NOTAM dient generiek te worden geformuleerd, maar wel de relevante informatie uit de TGB te bevatten. De TGB zal een groter gebied omvatten dan strikt noodzakelijk. Dit samen met de ruime formulering zorgt ervoor, dat slechts de voor de UAS inzet noodzakelijke, publieke aandacht aan de inzet wordt gegeven en deze op een veilige wijze kan worden uitgevoerd.

In het geval van een geclassificeerde inzet kunnen de militairen, die aanwezig zijn bij de operatie of de operatie uitvoeren, als zodanig onherkenbaar optreden na overleg met DJZ. De aanvragende instantie dient dit in de aanvraag te vermelden.

Het kan voorkomen dat er een UAS inzet ongepland plaatsvindt, maar waarbij het wel noodzakelijk is dat de UAS direct wordt ingezet en dus publicatie in de Staatscourant volgt na de inzet, bijvoorbeeld bij een duinbrand. In dit geval geldt eveneens deze gecompartmenteerde situatie.

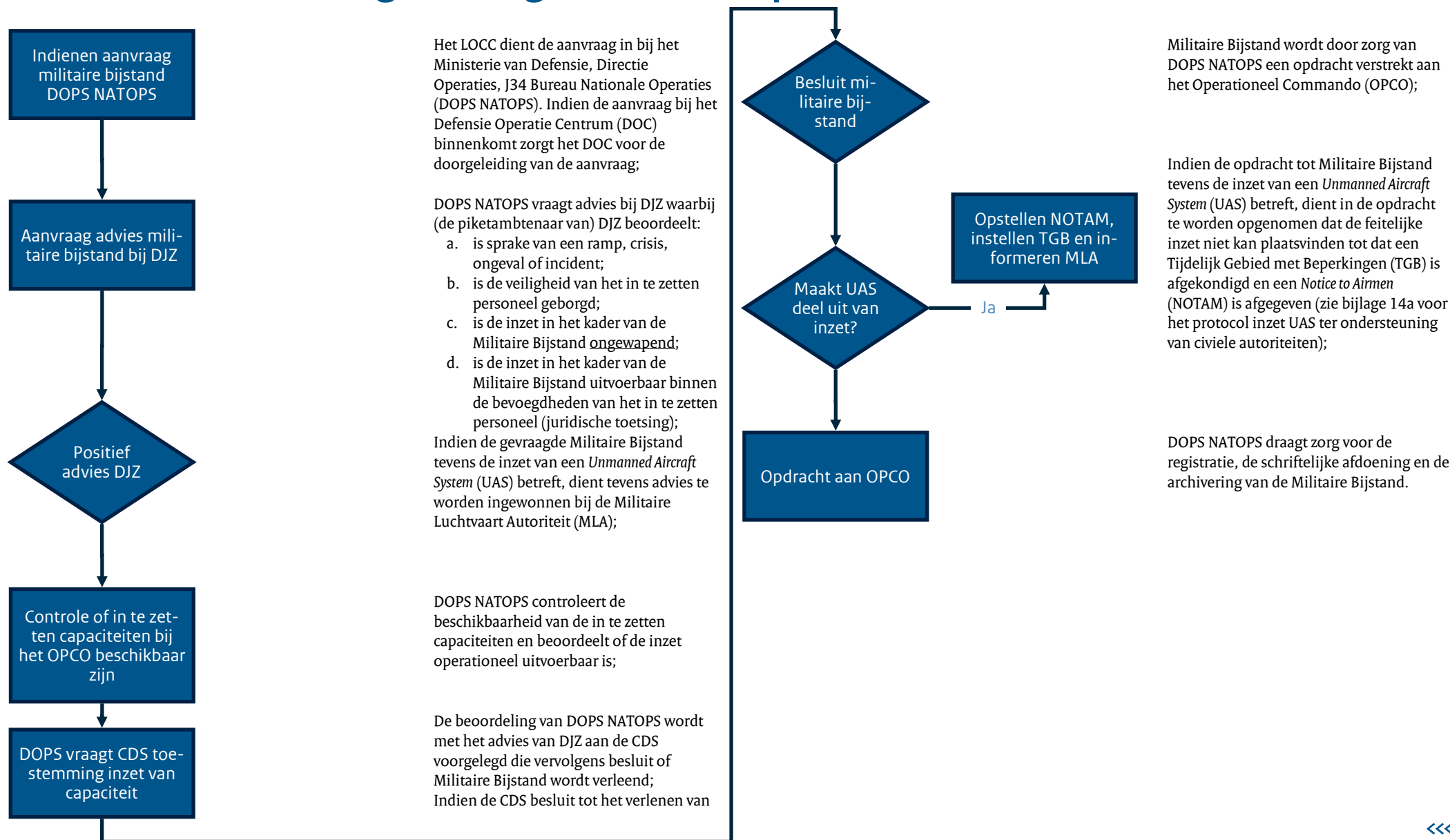
Bijlage 14b: Aanvraag van Militaire Bijstand in het kader van de Wet Veiligheidsregio's - externe processen

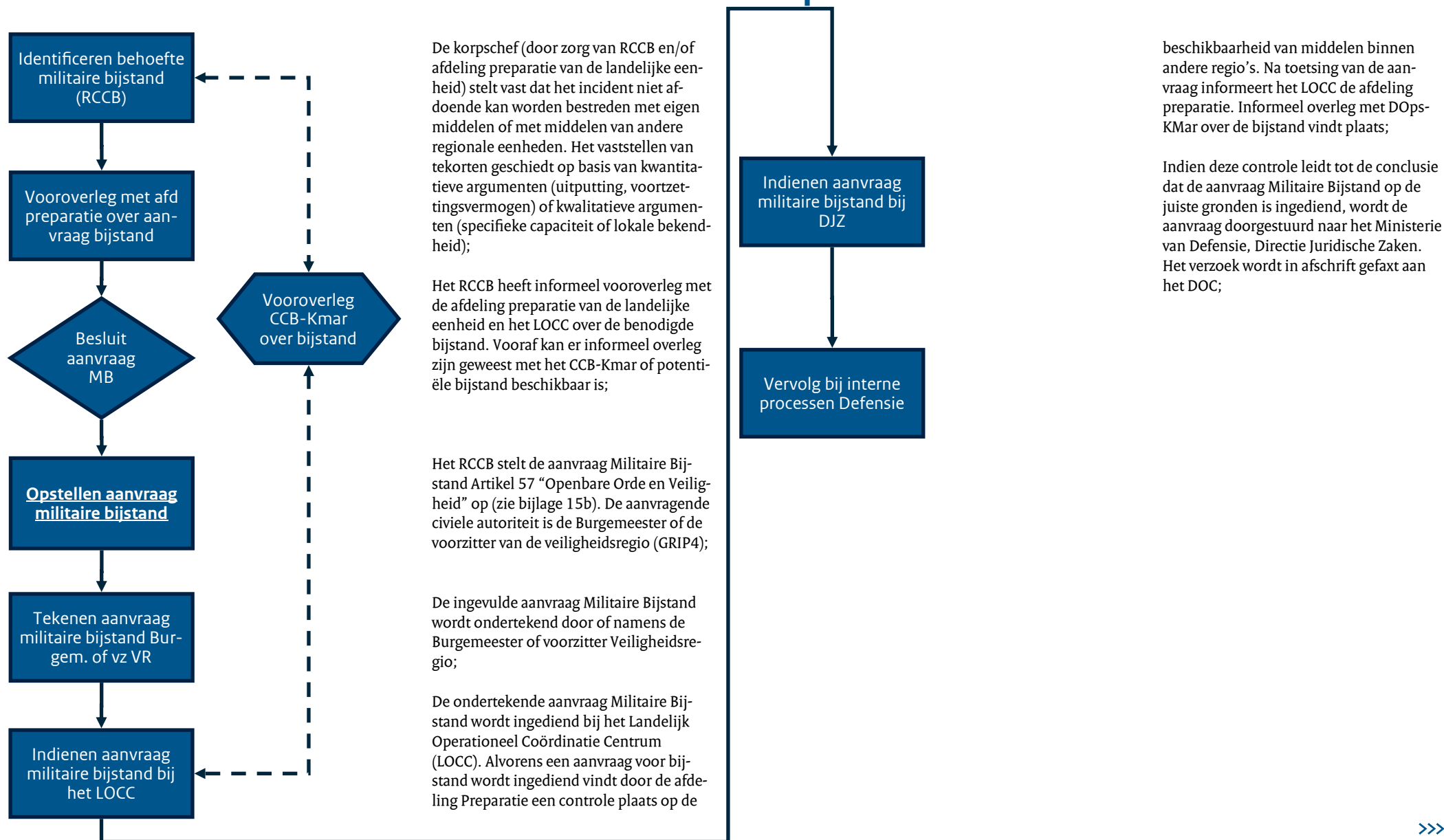
Indien deze controle leidt tot de conclusie dat de aanvraag Militaire Bijstand op de juiste gronden is ingediend, wordt de aanvraag doorgestuurd naar het Ministerie van Defensie, Directie Operaties, J34 Bureau Nationale Operaties;

>>>

Bijlage 14b: Aanvraag van Militaire Bijstand in het kader van de Wet Veiligheidsregio's - interne processen

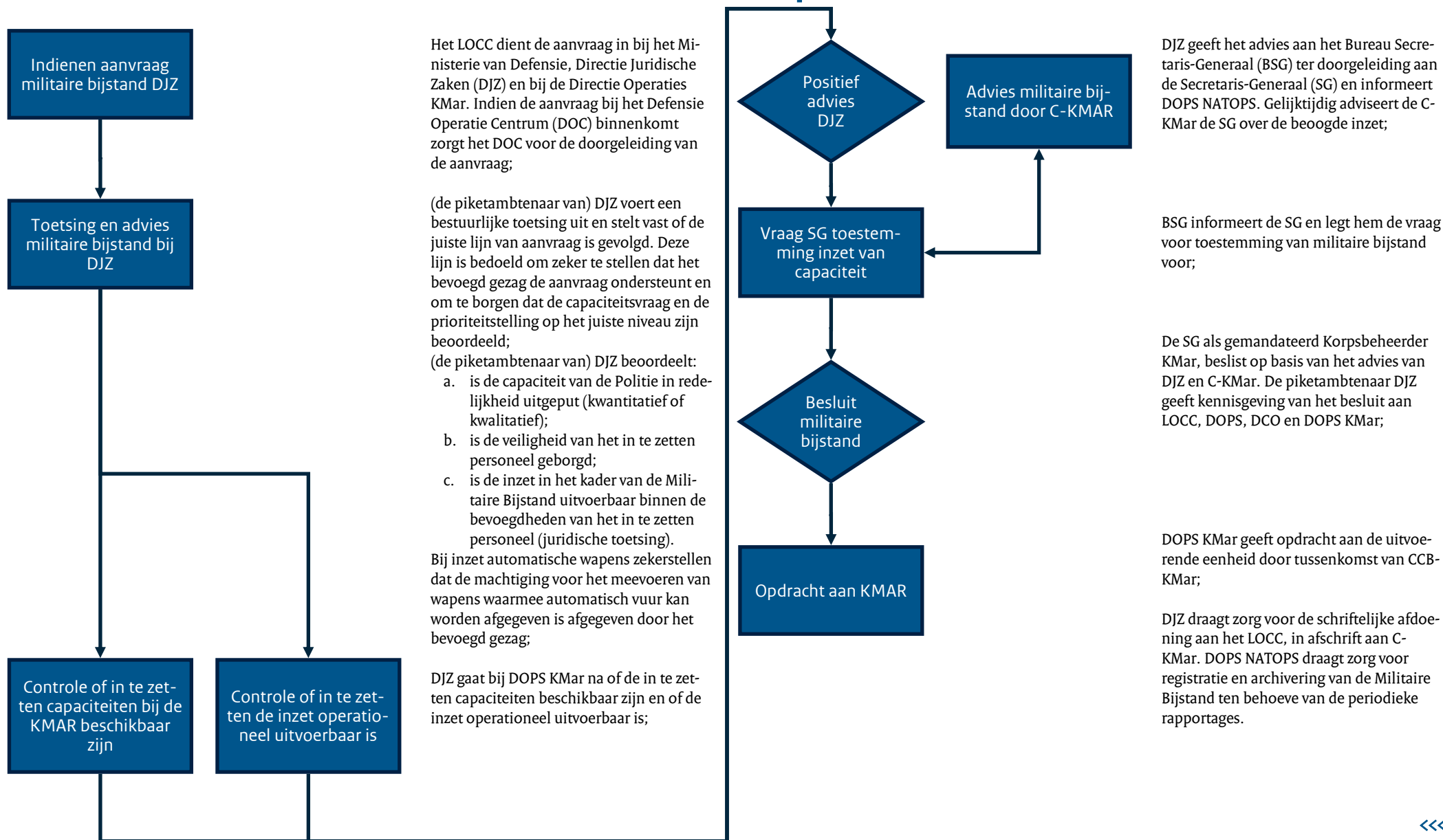

Bijlage 14c: Aanvraag van Militaire Bijstand in het kader van de Politiewet Art 57 OO&V – externe processen

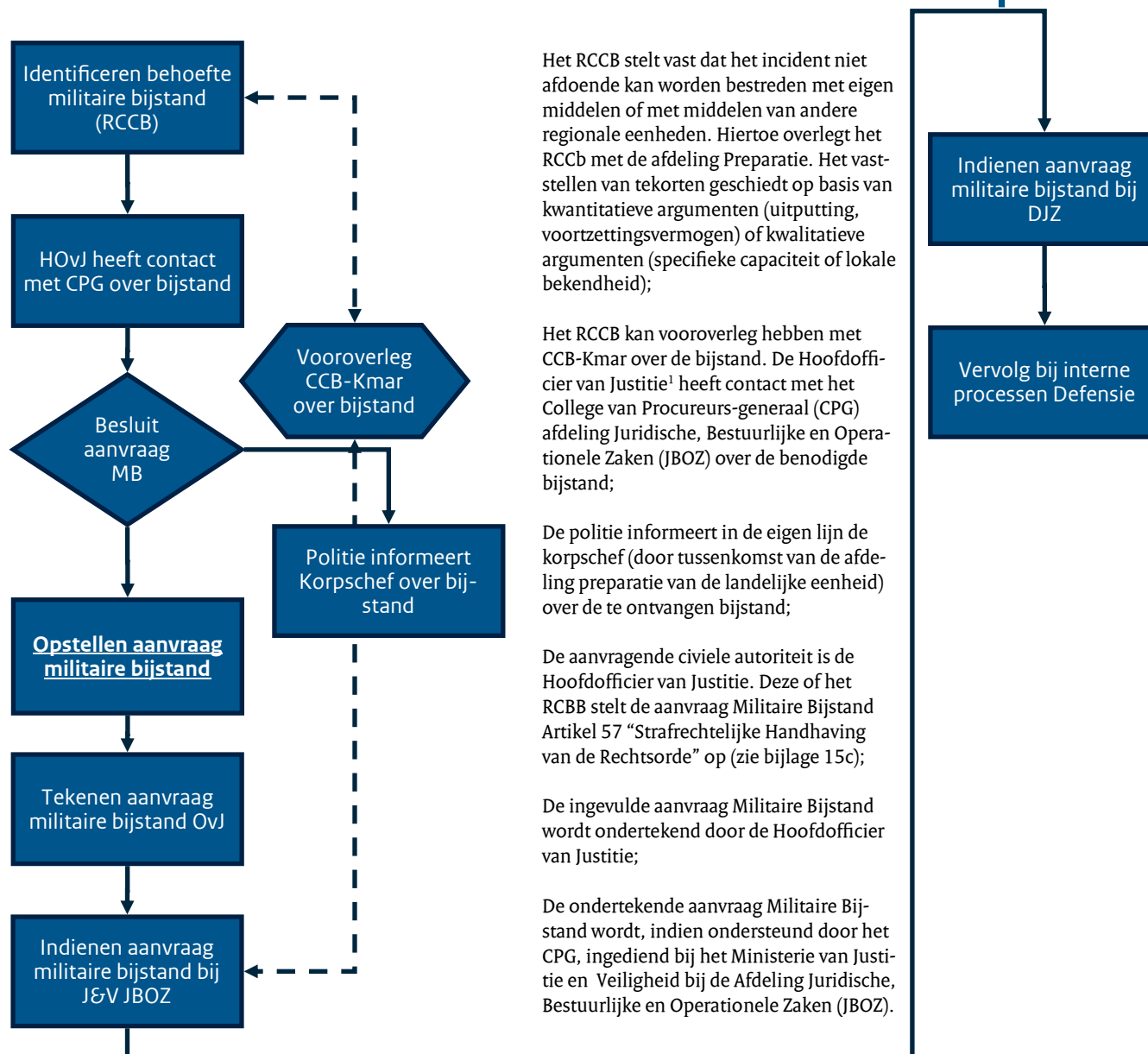

>>>

Bijlage 14c: Aanvraag van Militaire Bijstand in het kader van de Politiewet Art 57 OO&V – interne processen

Bijlage 14d: Aanvraag van Militaire Bijstand in het kader van de Politiewet Art 57 SHRO – externe processen

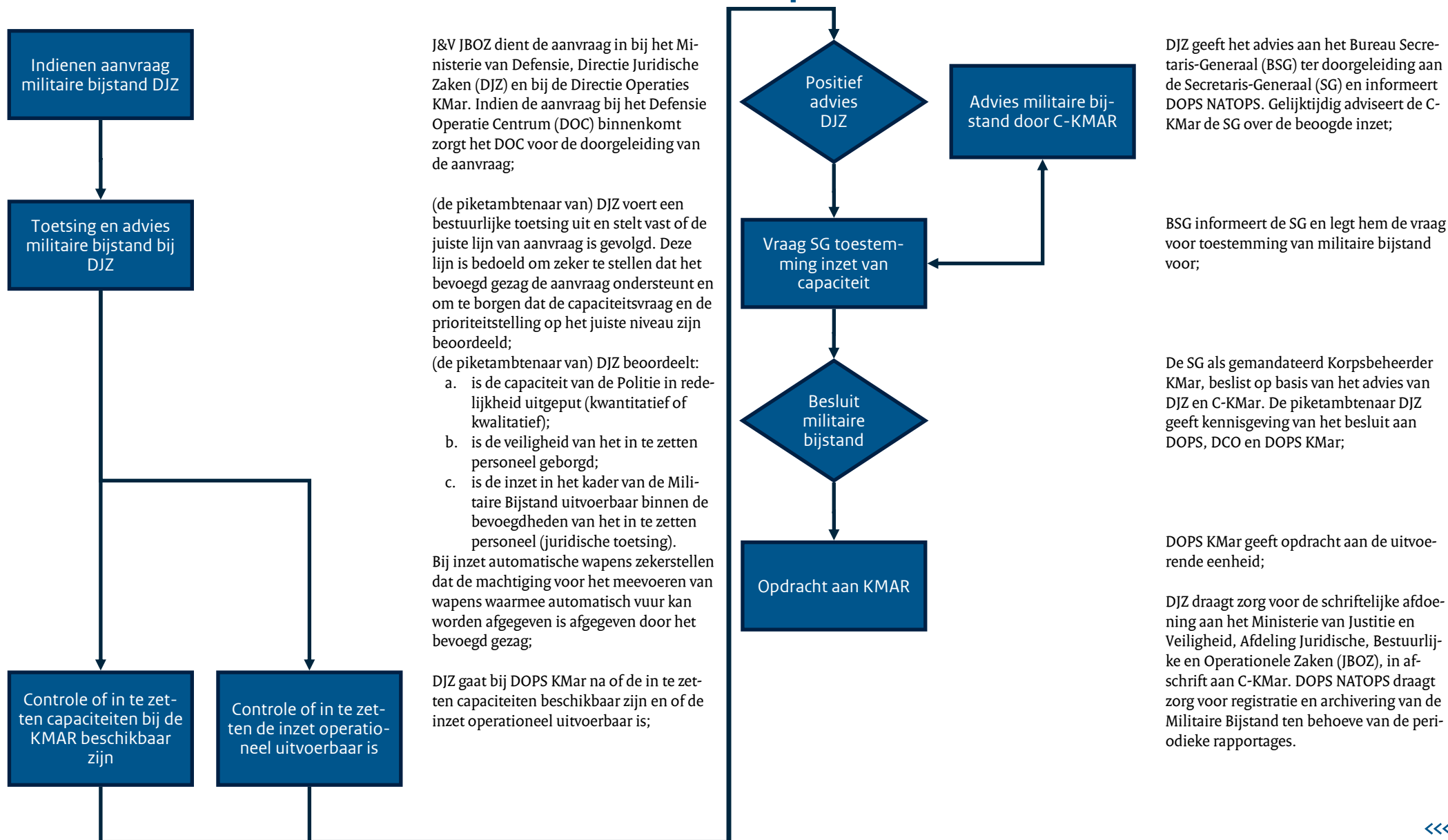
Hier vindt een toetsing plaats op de aanvraag;

Indien deze controle leidt tot de conclusie dat de aanvraag Militaire Bijstand op de juiste gronden is ingediend, wordt de aanvraag doorgestuurd naar het Ministerie van Defensie, Directie Juridische Zaken;

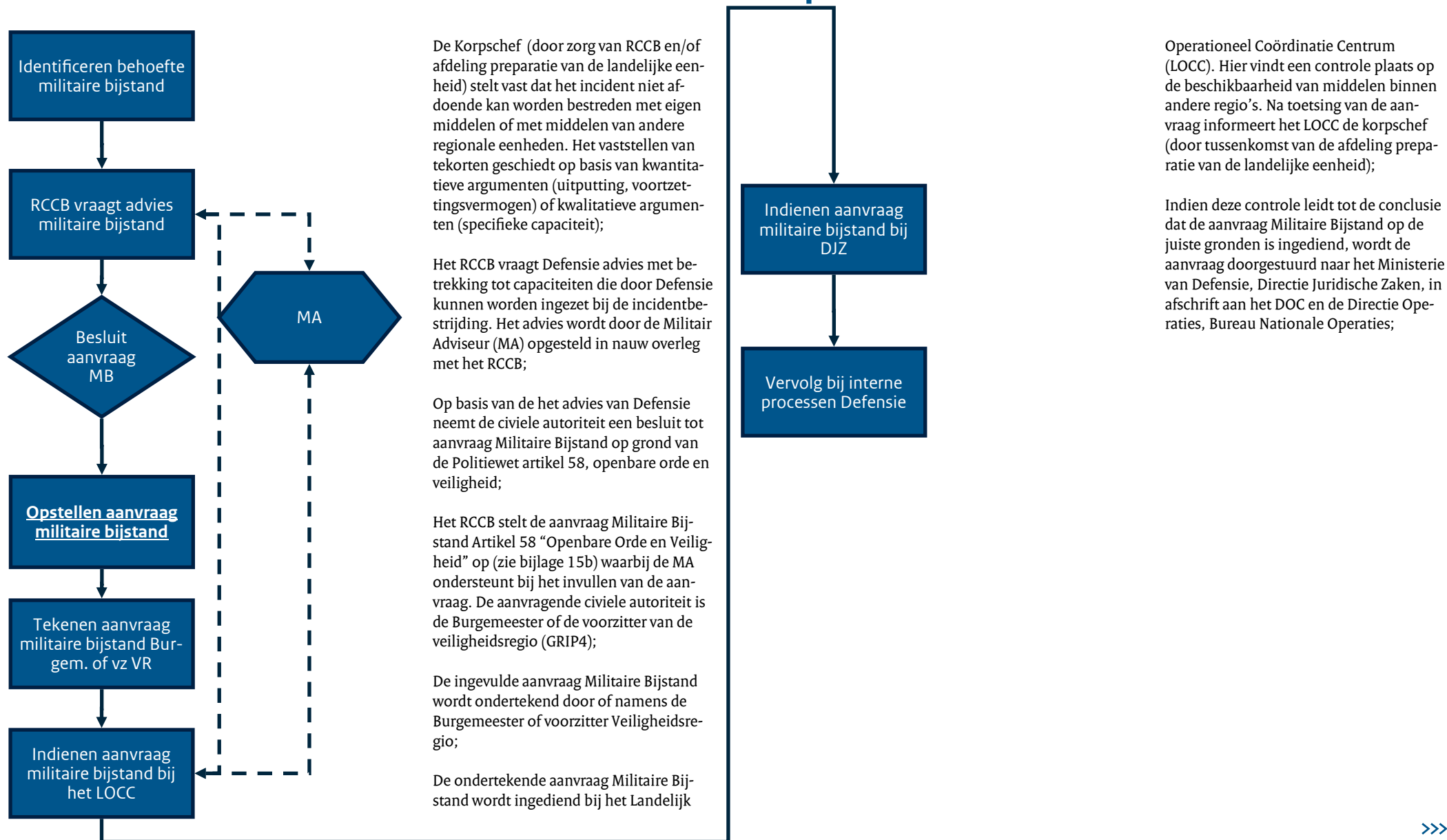
¹ Daar waar in dit stroomschema sprake is van de Hoofdofficier van Justitie, kan daar ook gelezen worden: Zaakofficier (landelijk parket) of Rechercheofficier.

>>>

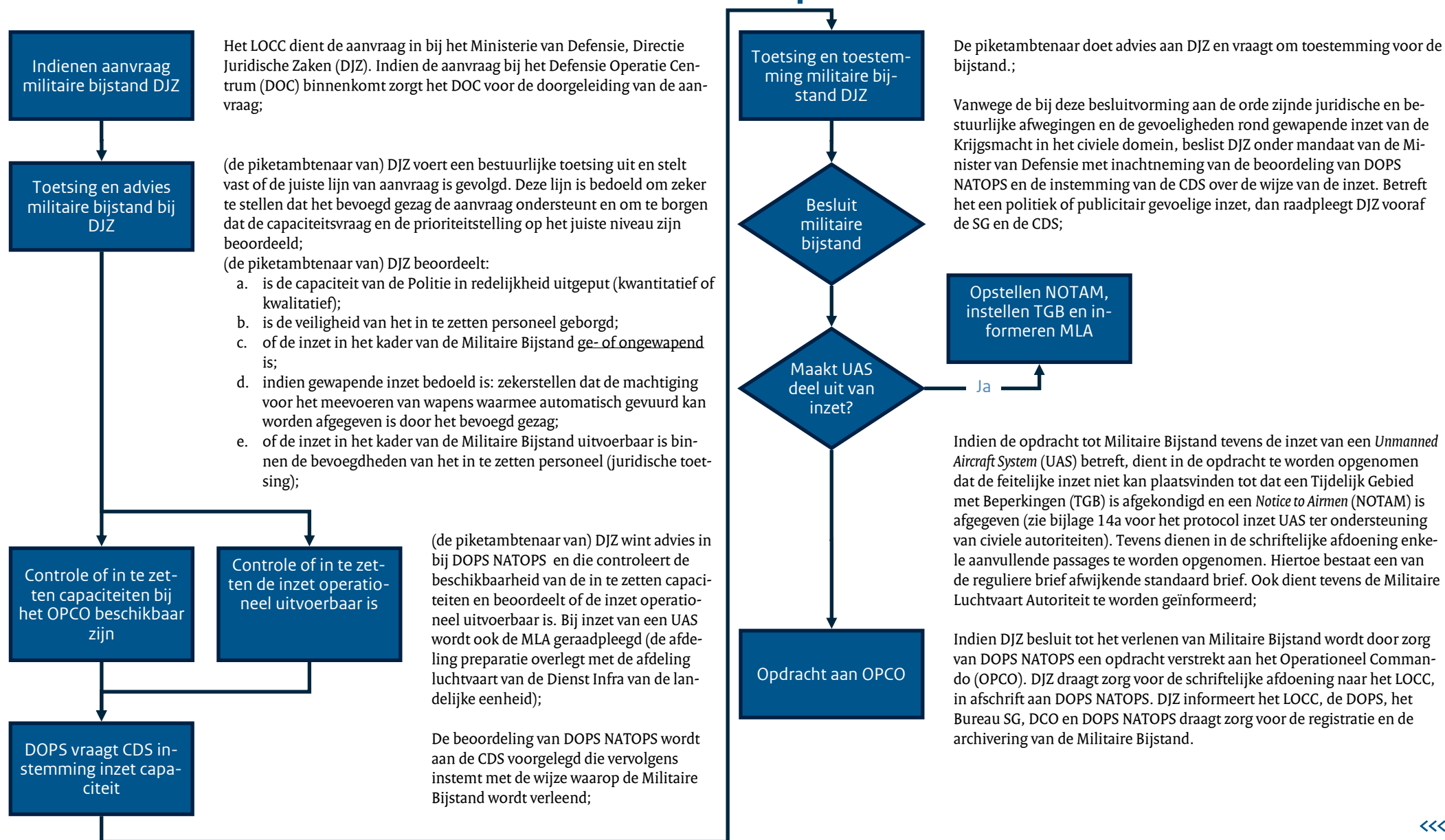
Bijlage 14d: Aanvraag van Militaire Bijstand in het kader van de Politiewet Art 57 SHRO – interne processen

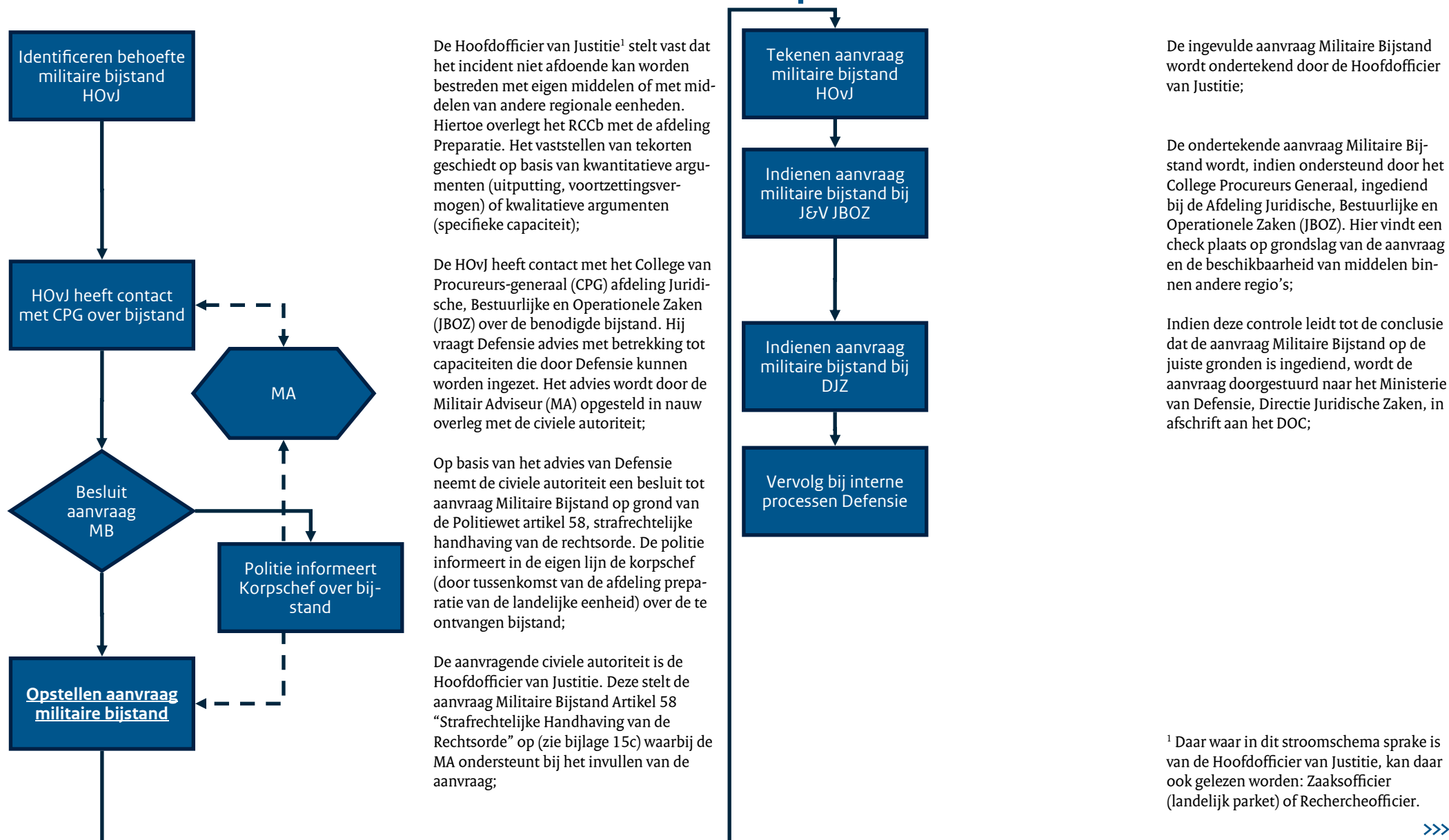
Bijlage 14e: Aanvraag van Militaire Bijstand in het kader van de Politiewet Art 58 OO&V – externe processen

Bijlage 14e: Aanvraag van Militaire Bijstand in het kader van de Politiewet Art 58 OO&V – interne processen

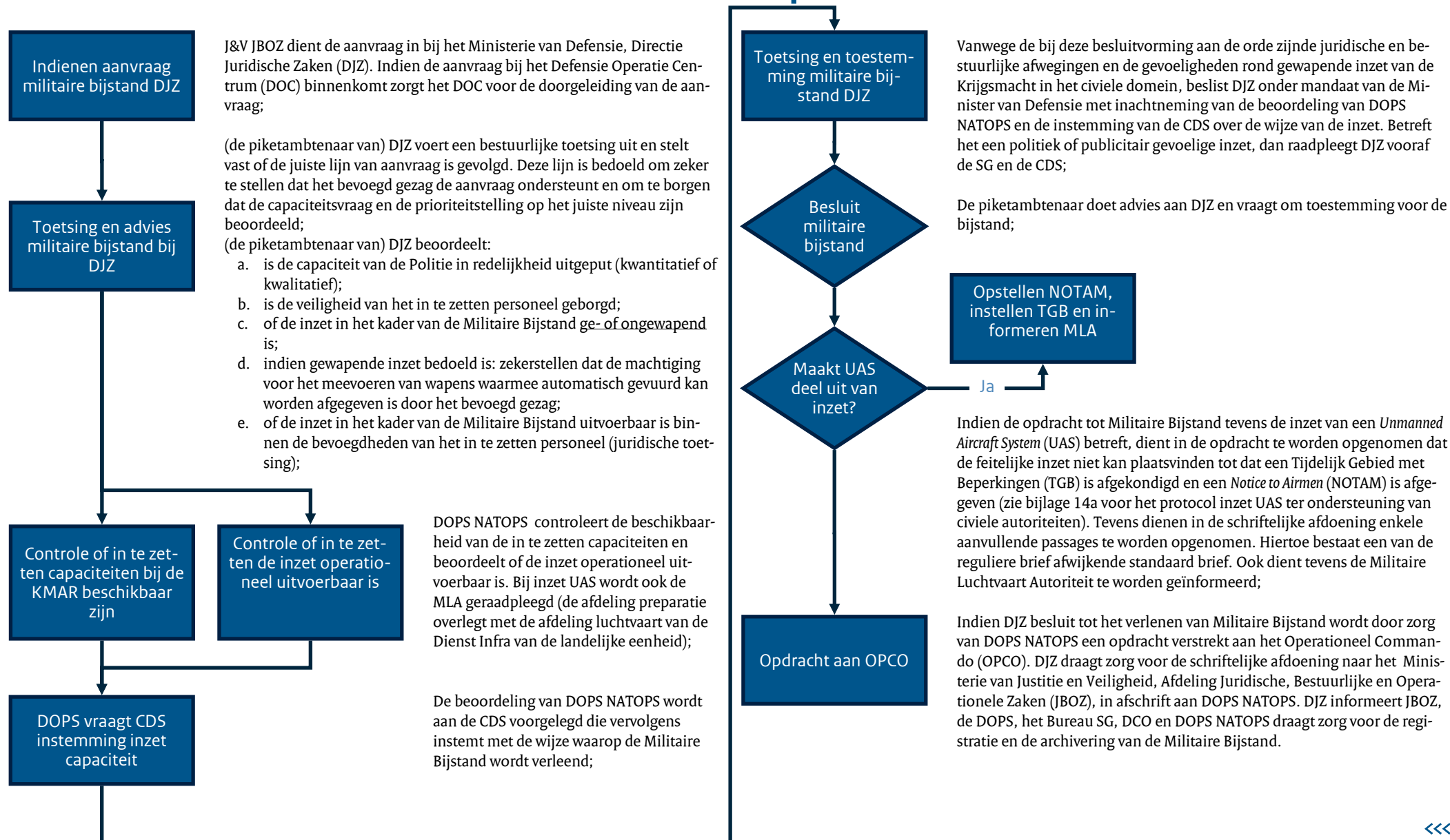
Bijlage 14f: Aanvraag van Militaire Bijstand in het kader van de Politiewet Art 58 SHRO – externe processen

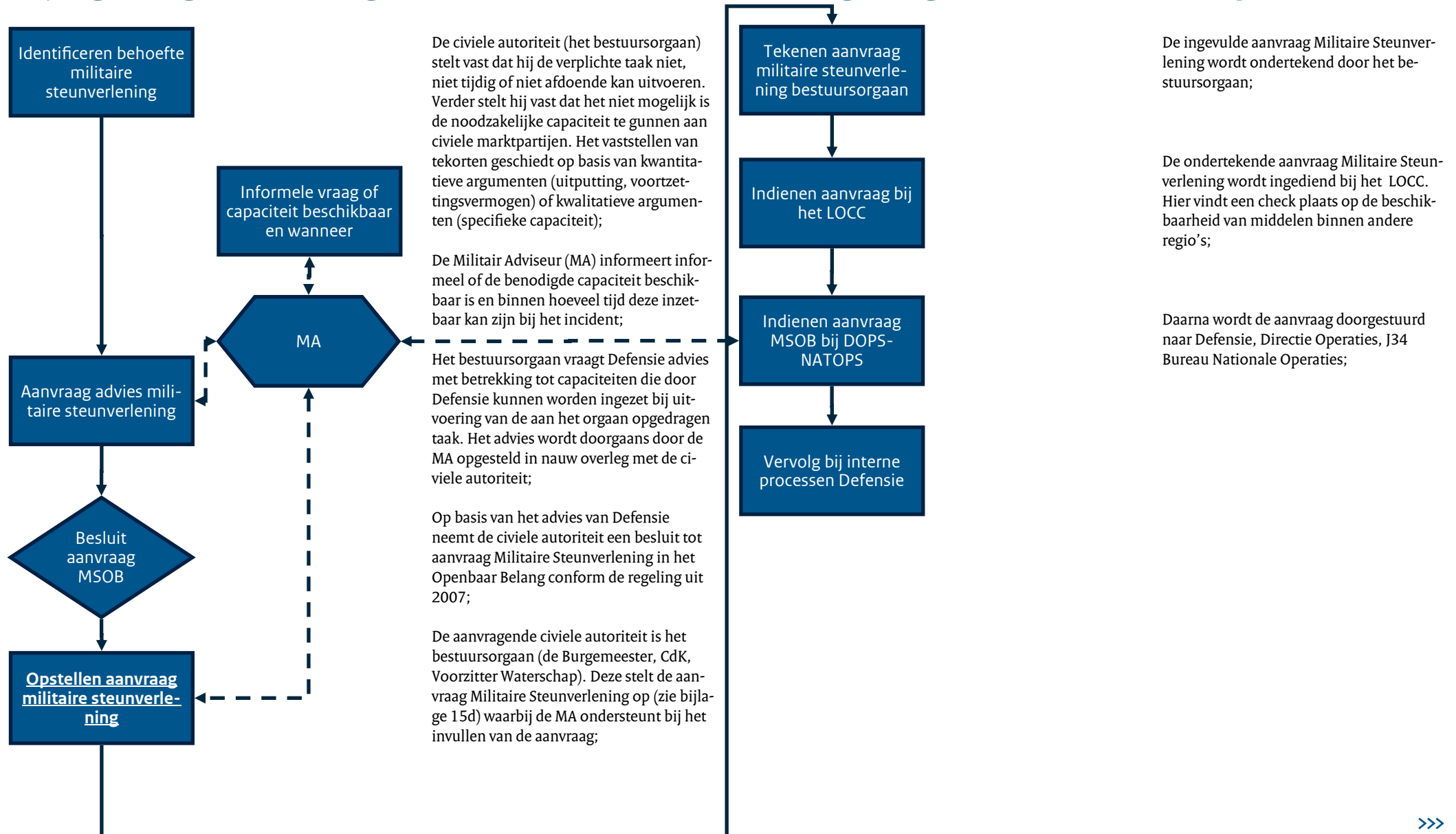
¹ Daar waar in dit stroomschema sprake is van de Hoofdofficier van Justitie, kan daar ook gelezen worden: Zaakofficier (landelijk parket) of Rechercheofficier.

>>>

Bijlage 14f: Aanvraag van Militaire Bijstand in het kader van de Politiewet Art 58 SHRO – interne processen

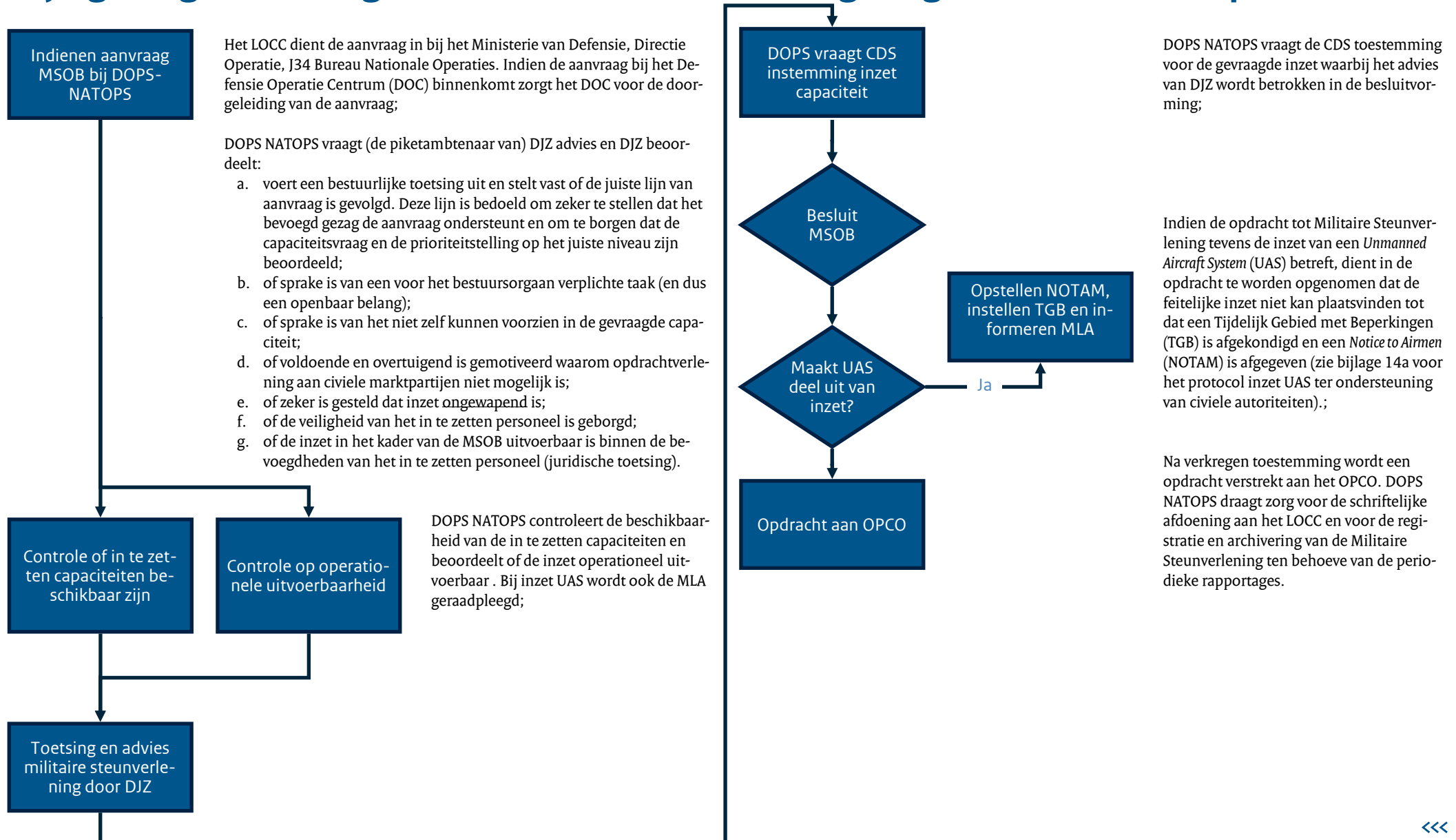

Bijlage 14g: Aanvraag van in het kader van de Regeling MSOB – externe processen

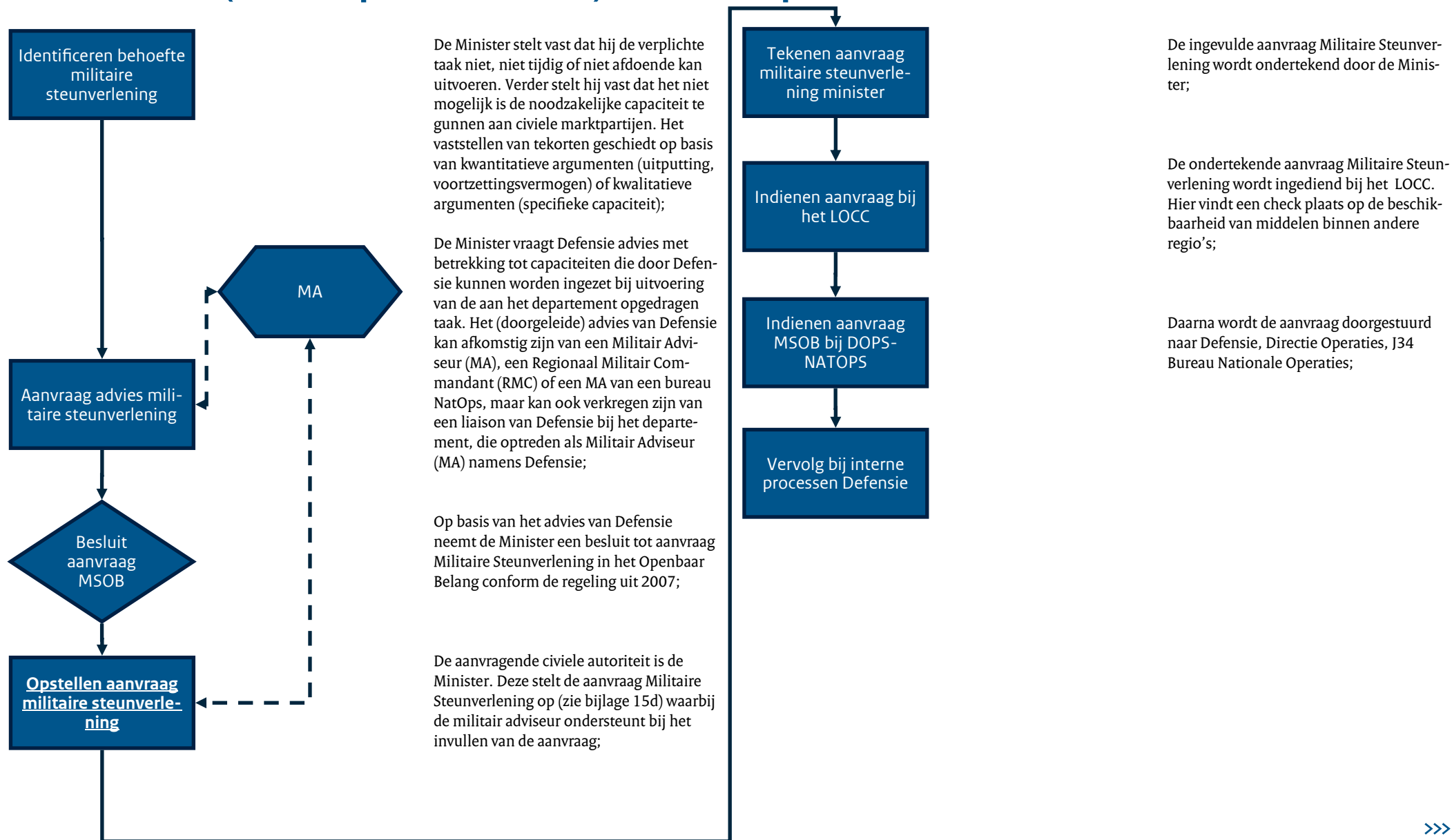

>>>

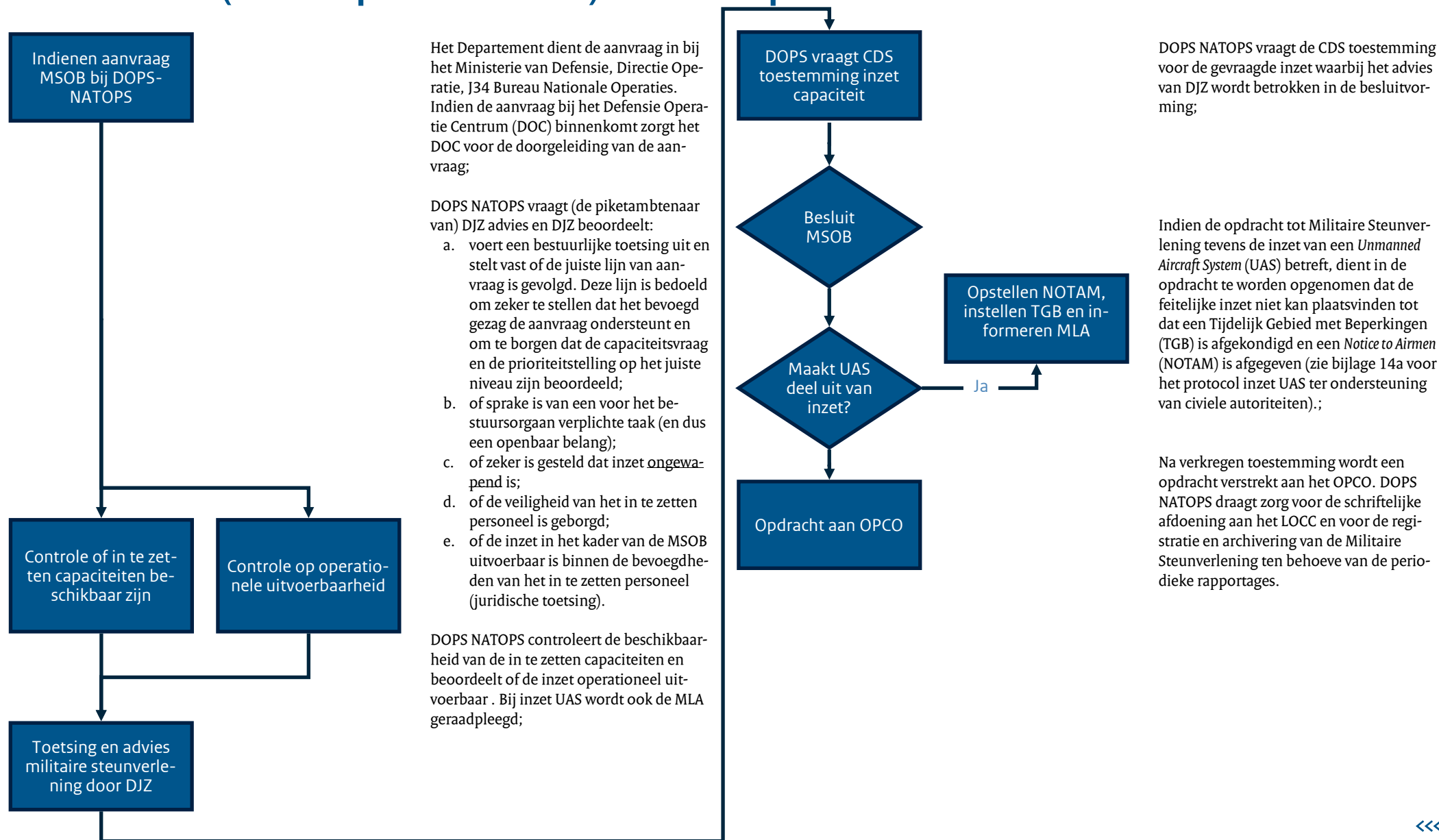
Bijlage 14g: Aanvraag van in het kader van de Regeling MSOB – interne processen

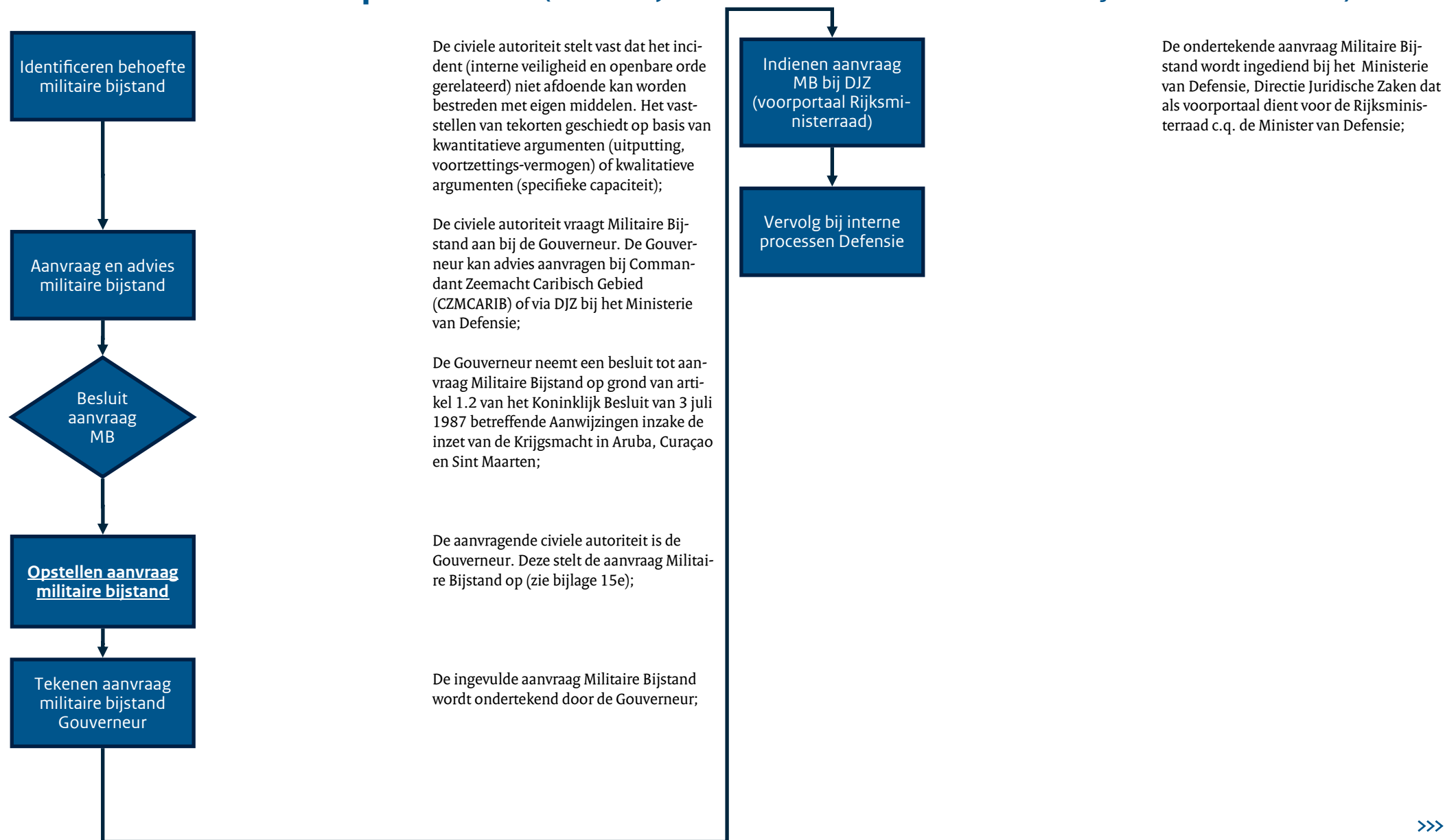
Bijlage 14h: Aanvraag van in het kader van de Regeling MSOB (interdepartementaal) – externe processen

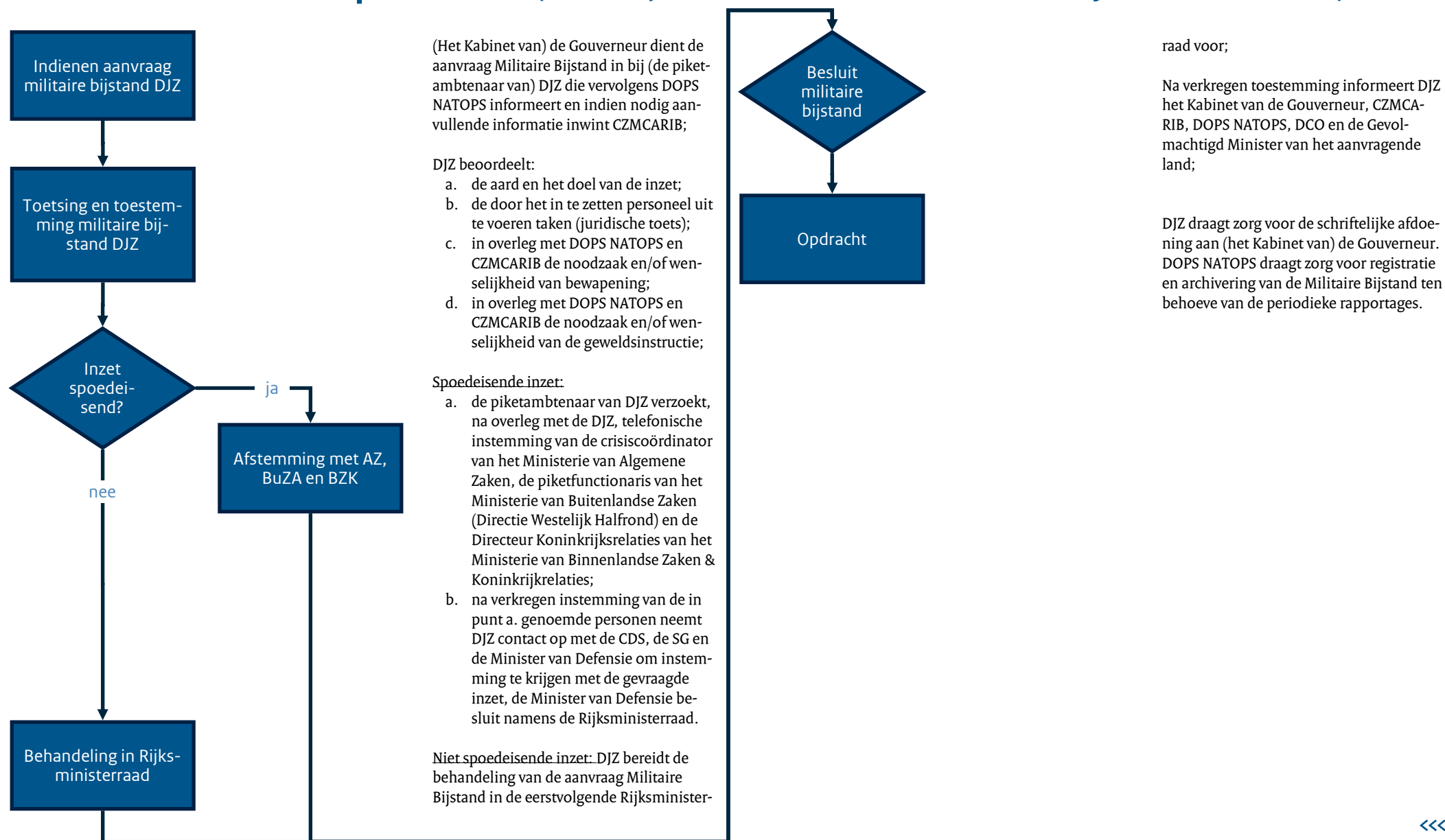
Bijlage 14h: Aanvraag van in het kader van de Regeling MSOB (interdepartementaal) – interne processen

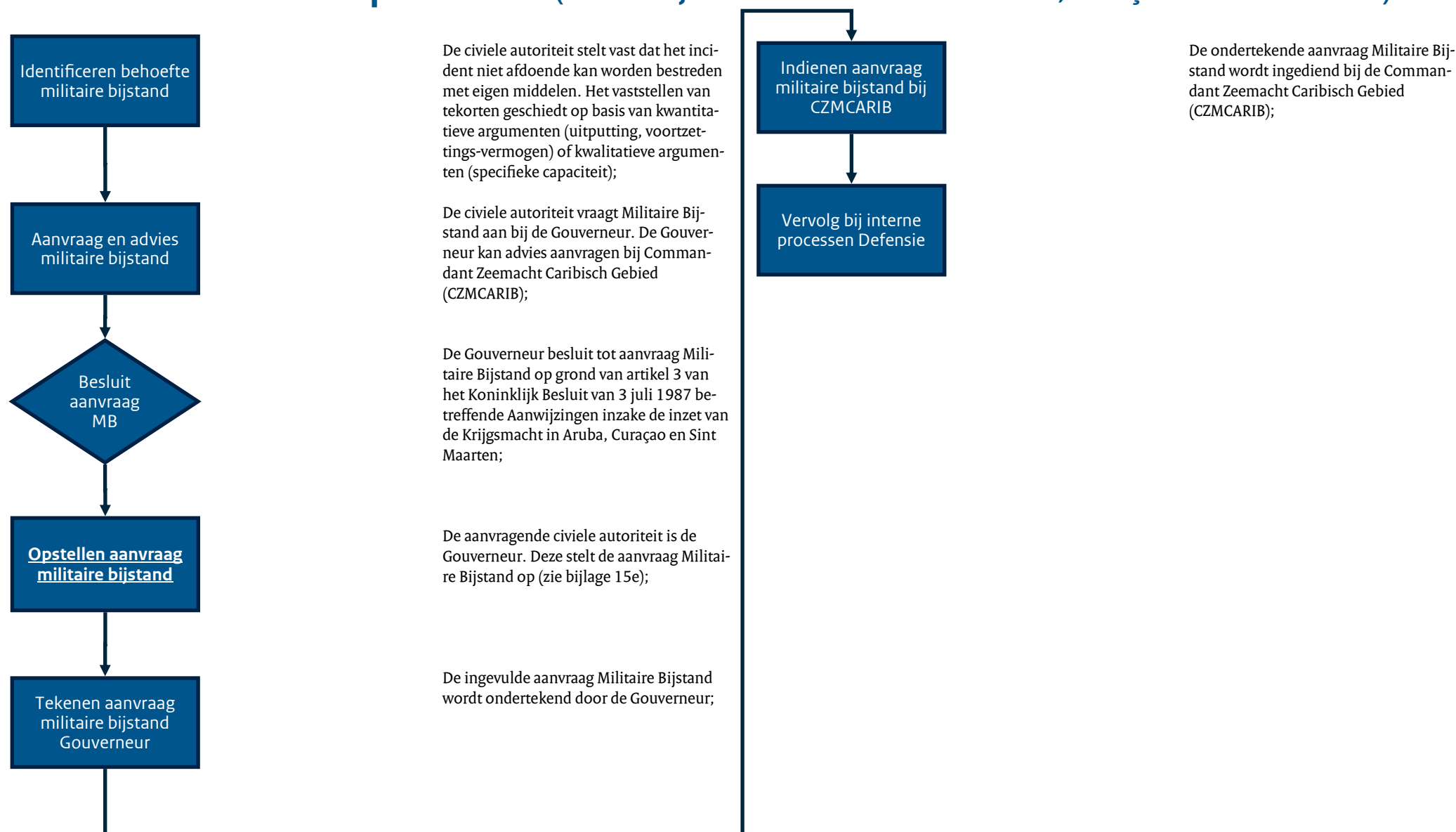
Bijlage 14i: Aanvraag van Militaire Bijstand Art 1.2 Aanwijzing inzet Krijgsmacht externe processen (Harde bijstand ten behoeve van Aruba, Curaçao en Sint Maarten)

Bijlage 14i: Aanvraag van Militaire Bijstand Art 1.2 Aanwijzing inzet Krijgsmacht interne processen (Harde bijstand ten behoeve van Aruba, Curaçao en Sint Maarten)

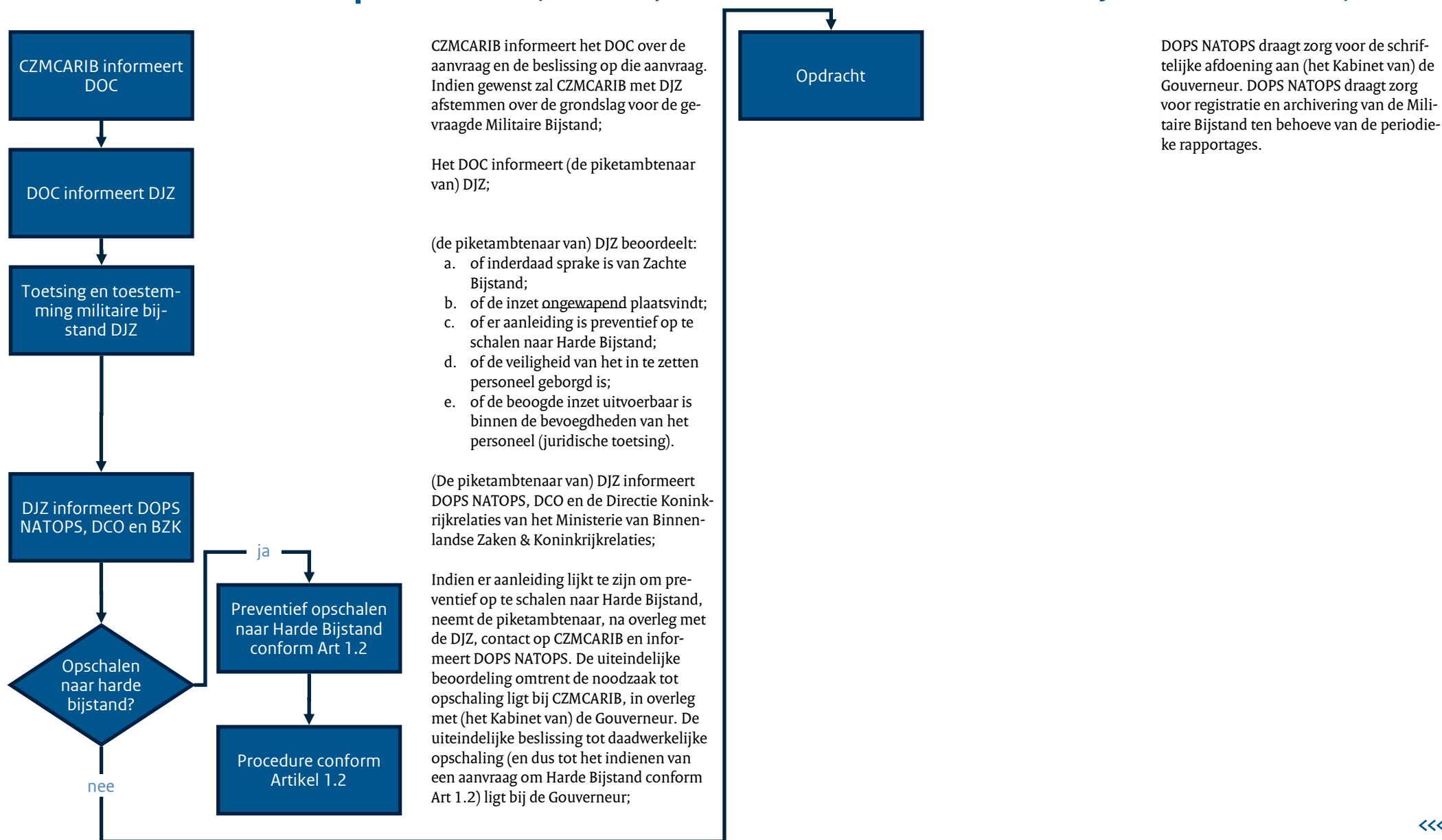

Bijlage 14j: Aanvraag van Militaire Bijstand Art 3 Aanwijzing inzet Krijgsmacht externe processen (Zachte bijstand ten behoeve van Aruba, Curaçao en Sint Maarten)

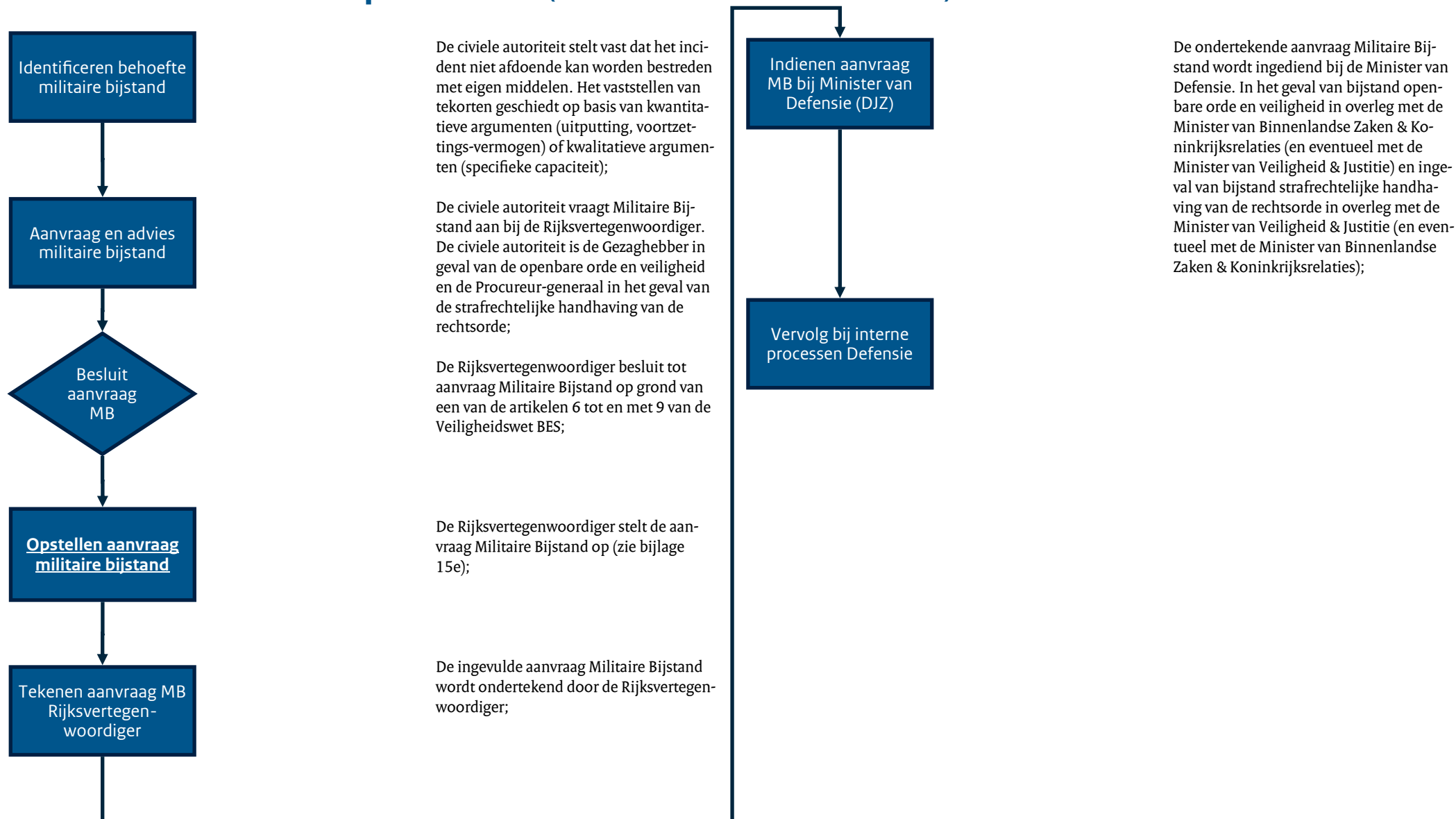

>>>

Bijlage 14j: Aanvraag van Militaire Bijstand Art 3 Aanwijzing inzet Krijgsmacht interne processen (Zachte bijstand ten behoeve van Aruba, Curaçao en Sint Maarten)

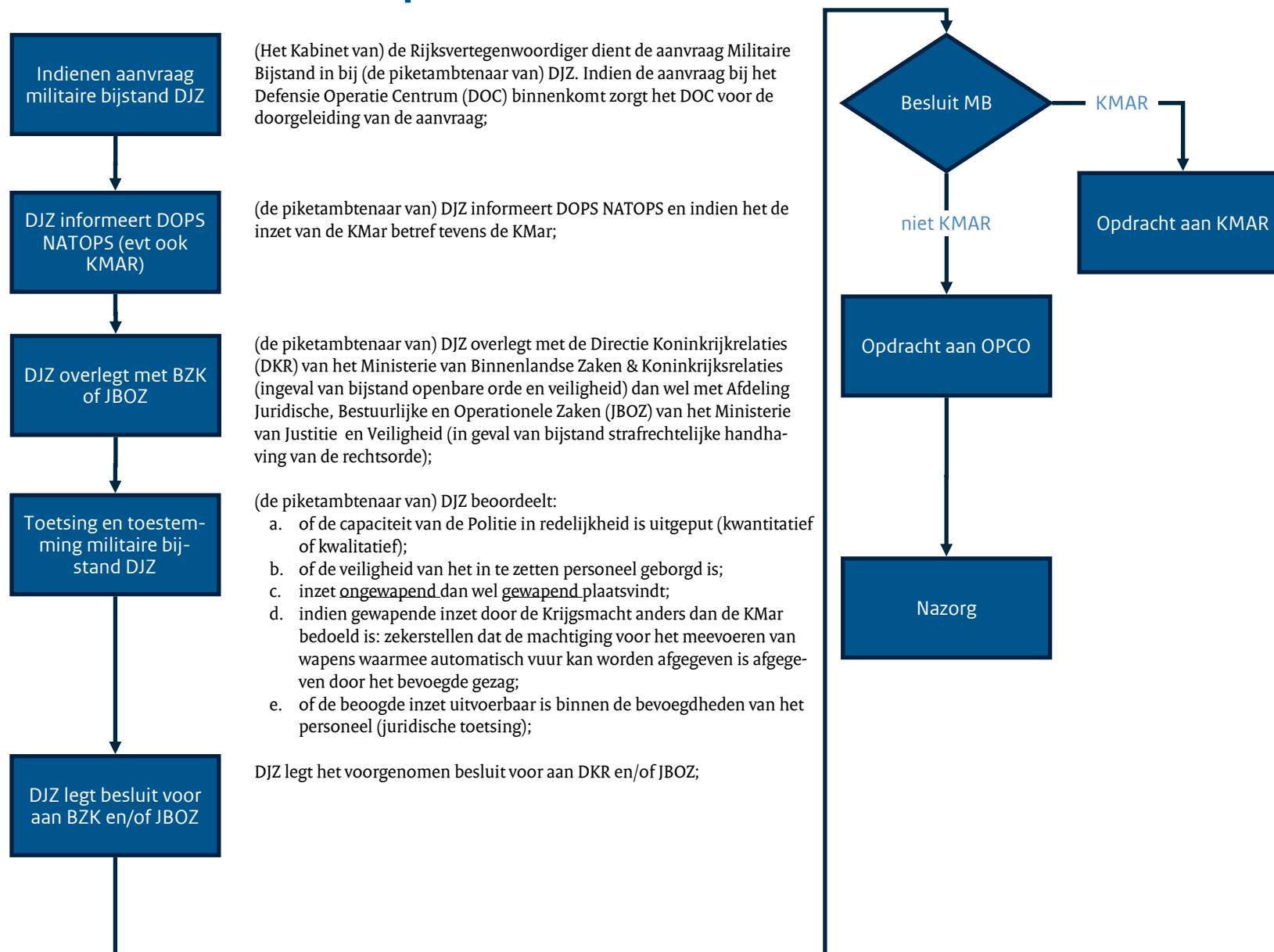

Bijlage 14k: Aanvraag van Militaire Bijstand Art 6-9 Veiligheidswet BES externe processen (Bonaire, Sint Eustatius en Saba)

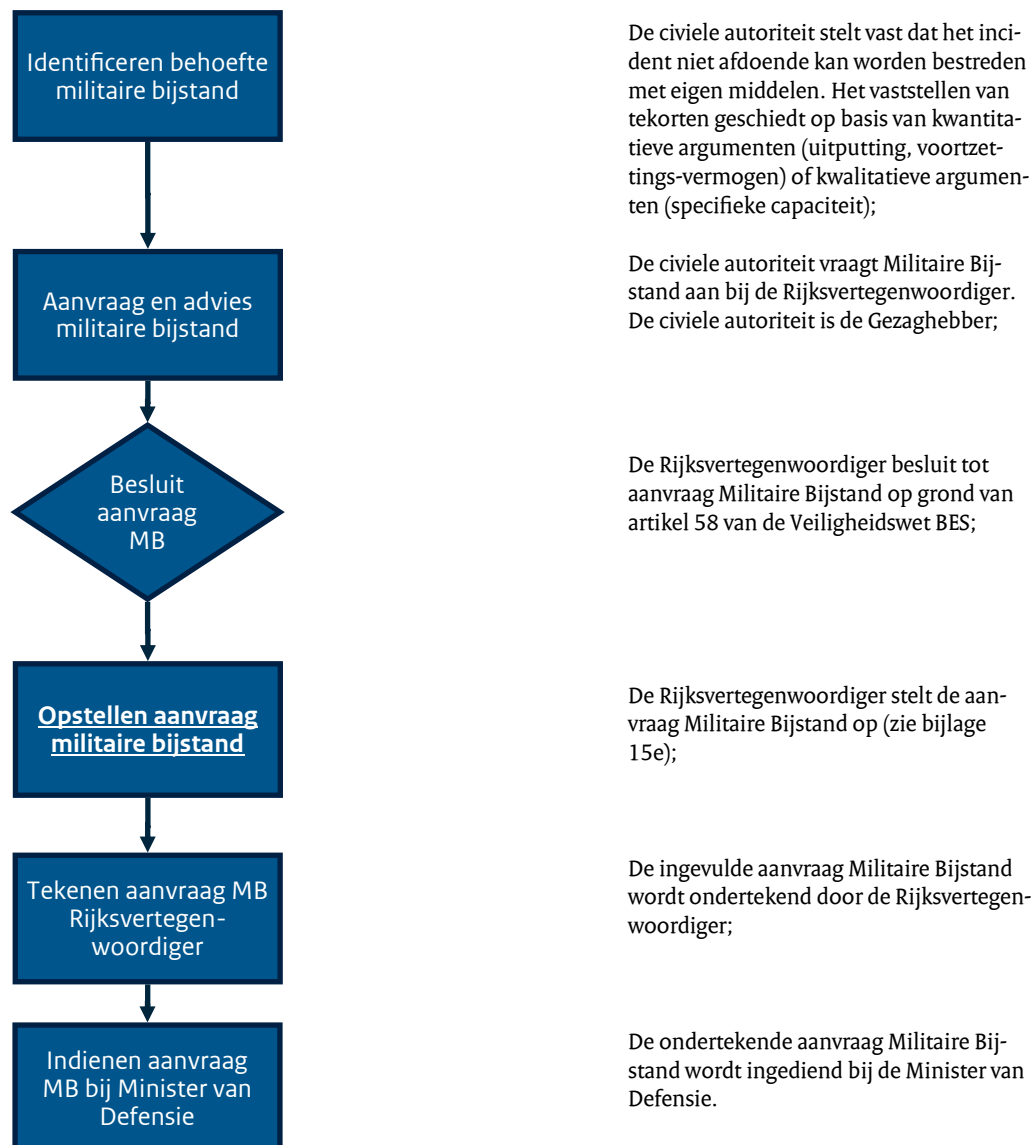

>>>

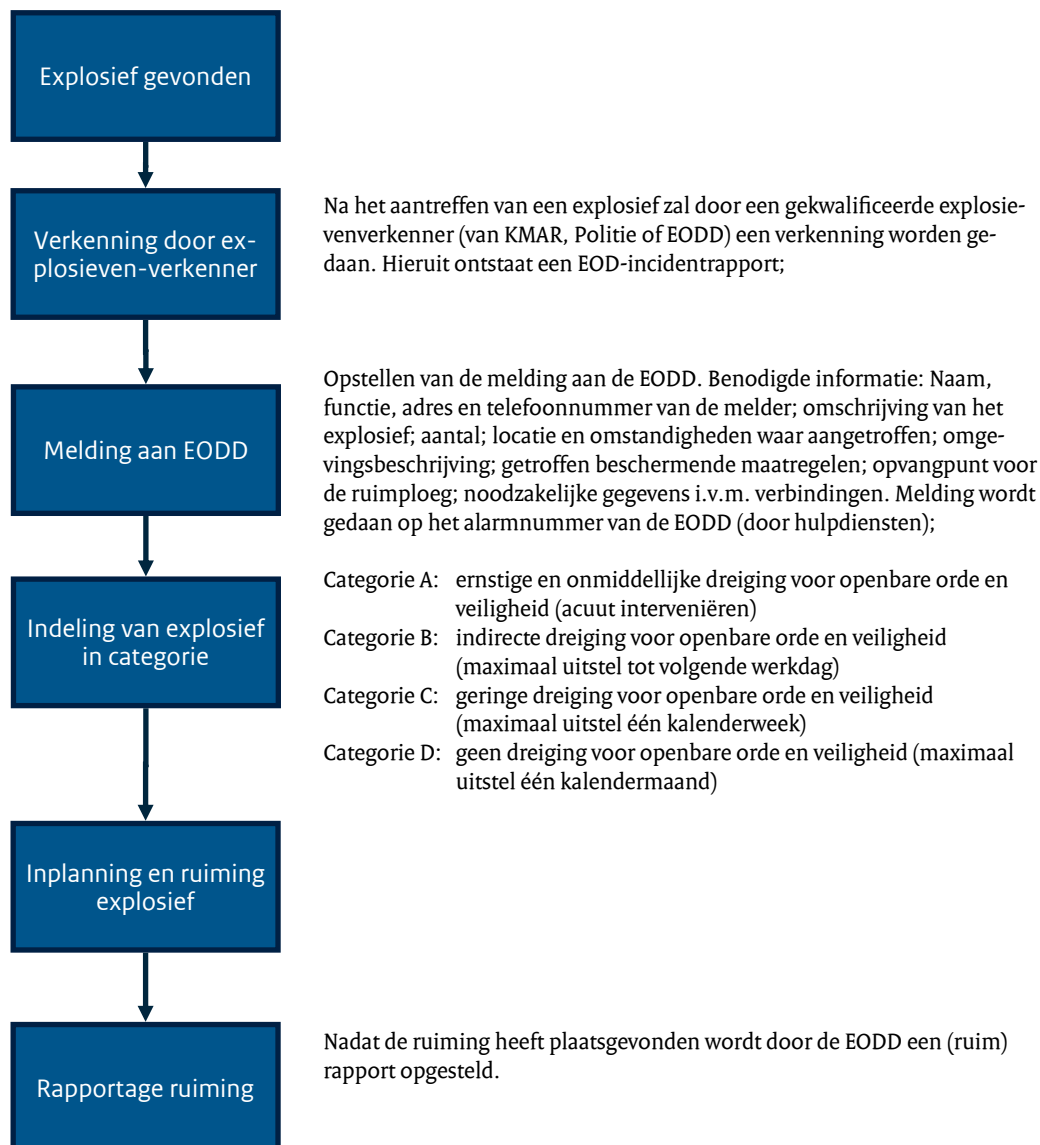
Bijlage 14k: Aanvraag van Militaire Bijstand Art 6-9 Veiligheidswet BES interne processen (Bonaire, Sint Eustatius en Saba)

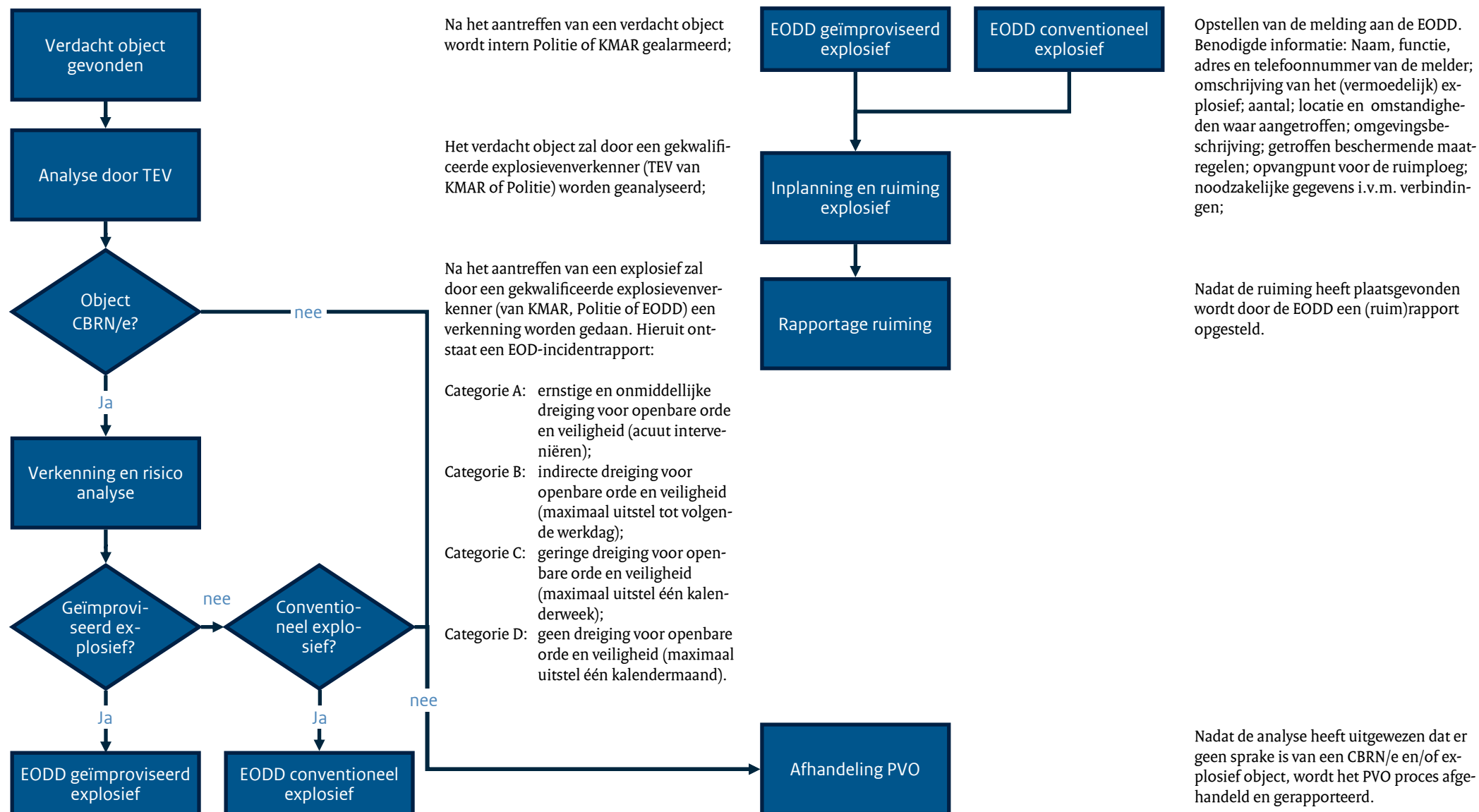
Bijlage 14l: Aanvraag van Militaire Bijstand Art 58 Veiligheidswet BES externe processen (Bonaire, Sint Eustatius en Saba)

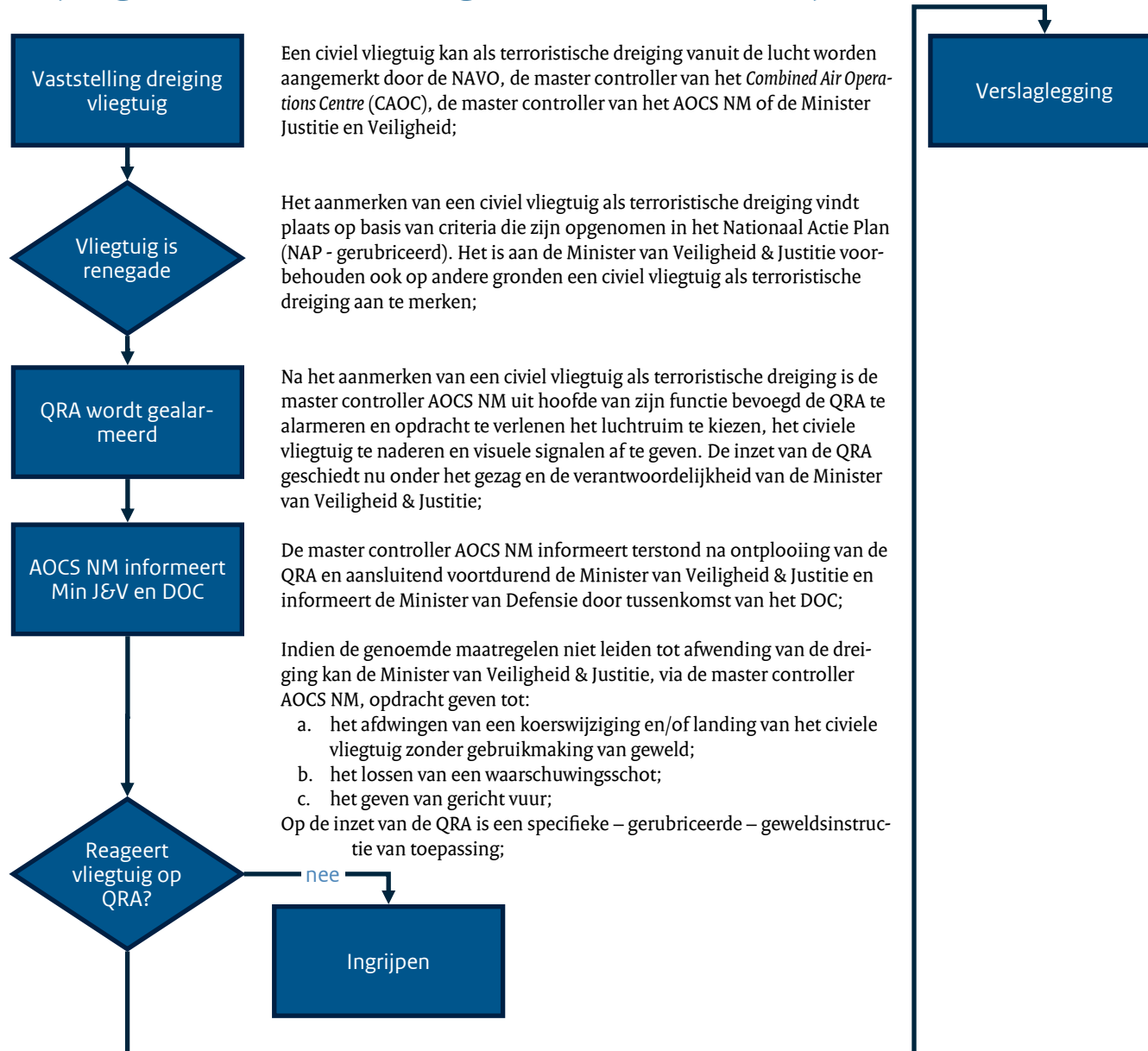
Bijlage 14m: Aanvraag van Militaire Bijstand – EOD – verkorte procedure Niet zijnde “Verdacht object” (land)

Bijlage 14m: Aanvraag van Militaire Bijstand – EOD – verkorte procedure “Verdacht object” (land) – Protocol verdachte objecten (PVO, okt 2014)

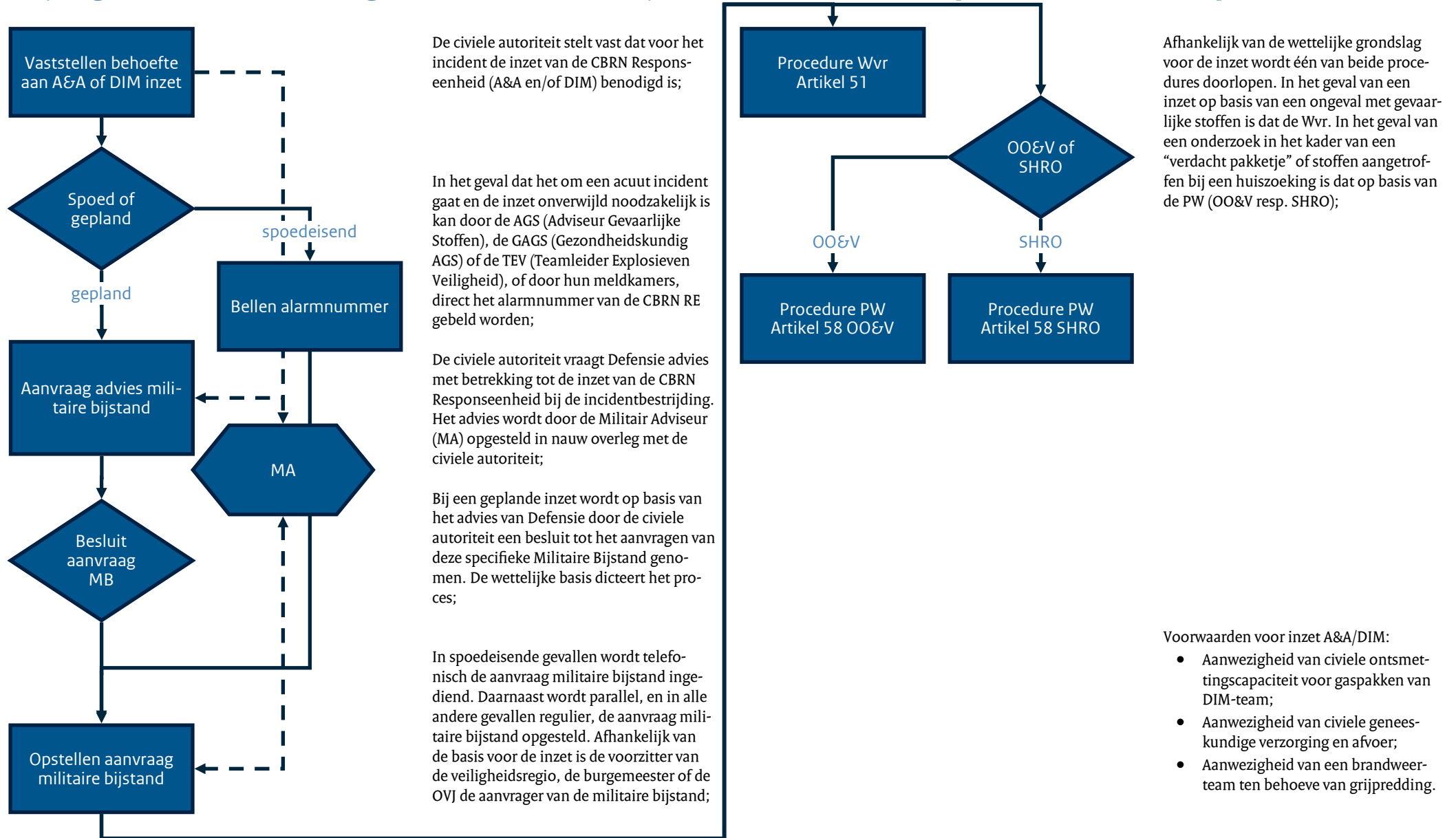

Bijlage 14n: Aanvraag van Militaire Bijstand QRA (Renegade)

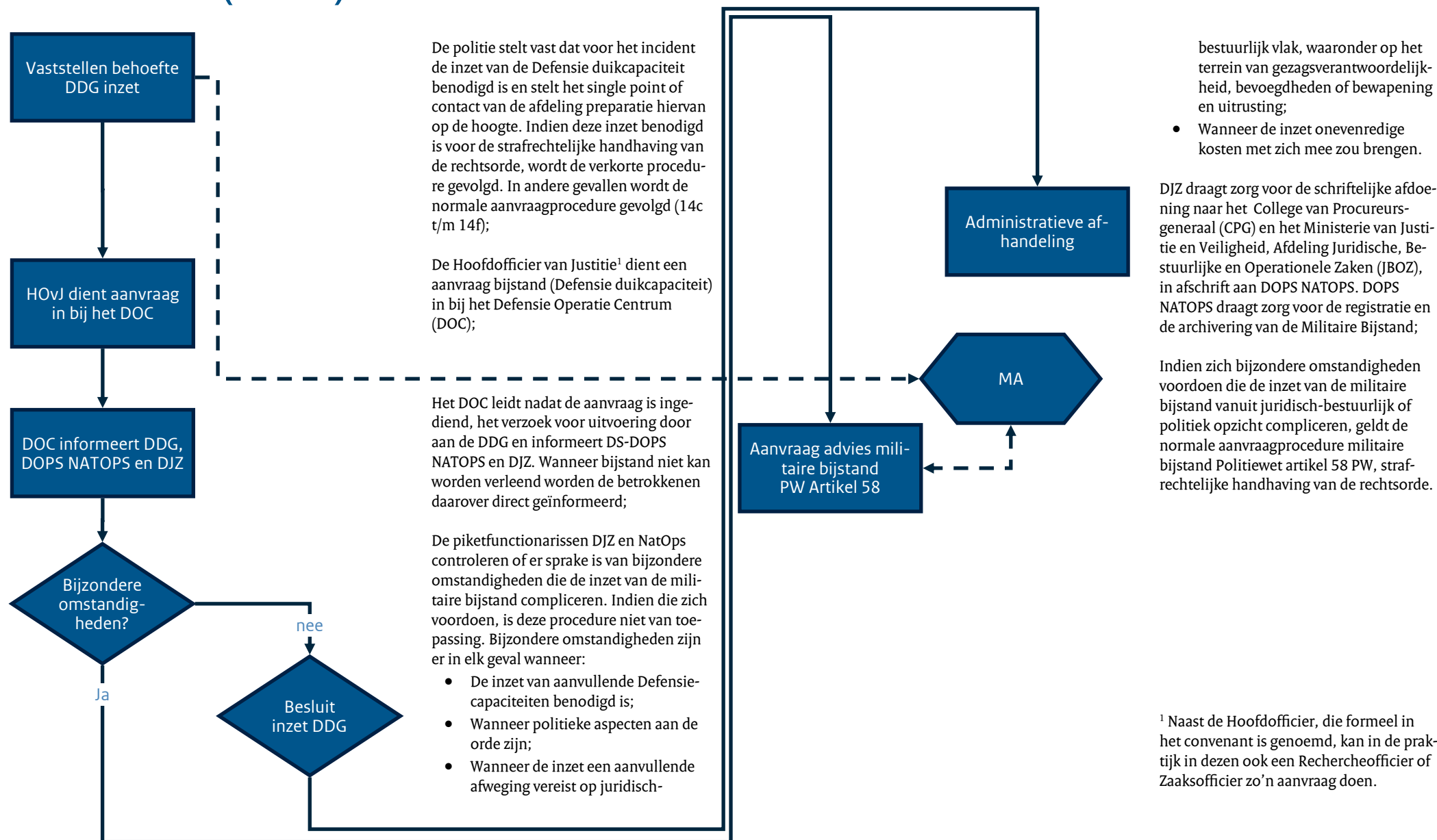

Van elke QRA - inzet wordt zowel door de Minister van Defensie als door de Minister van Veiligheid & Justitie een verslag gemaakt ten behoeve van een gezamenlijke evaluatie. Deze verslagen zijn gerubriceerd.

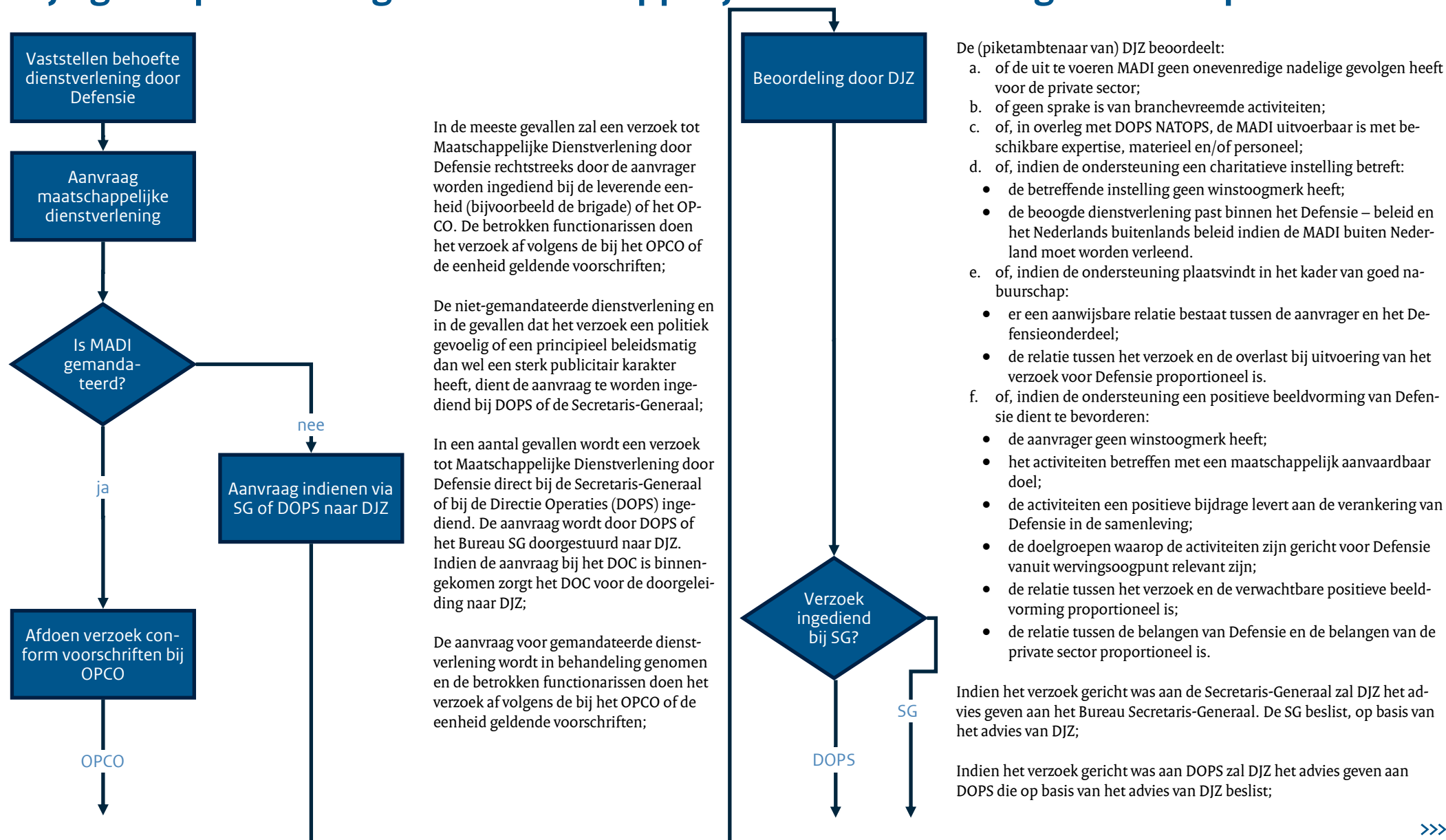
Bijlage 14o: Aanvraag van Militaire Bijstand - CBRN Respons – externe processen

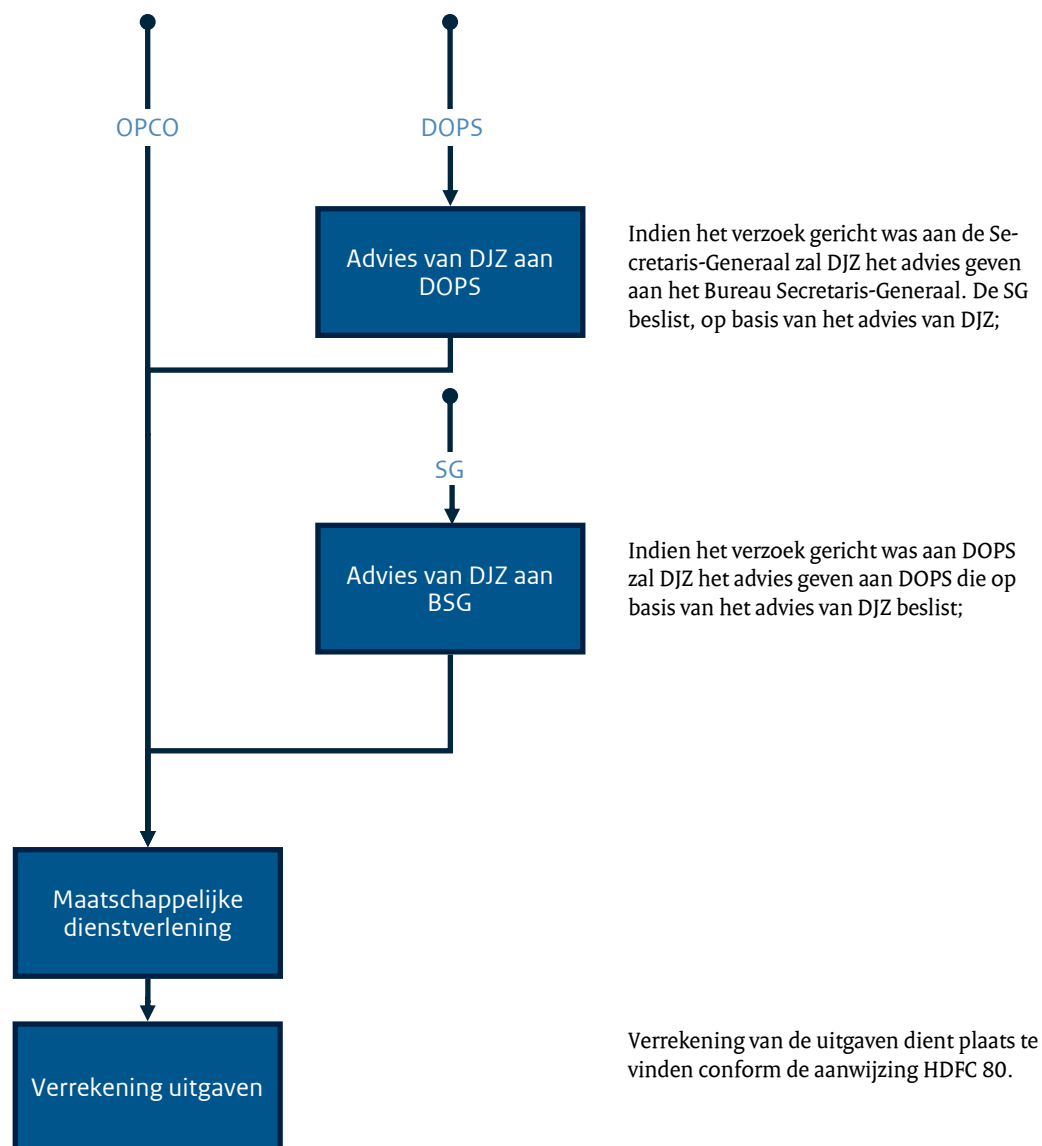
Bijlage 14p: Aanvraag van Militaire Bijstand – Convenant Defensie Duikcapaciteit (SHRO)

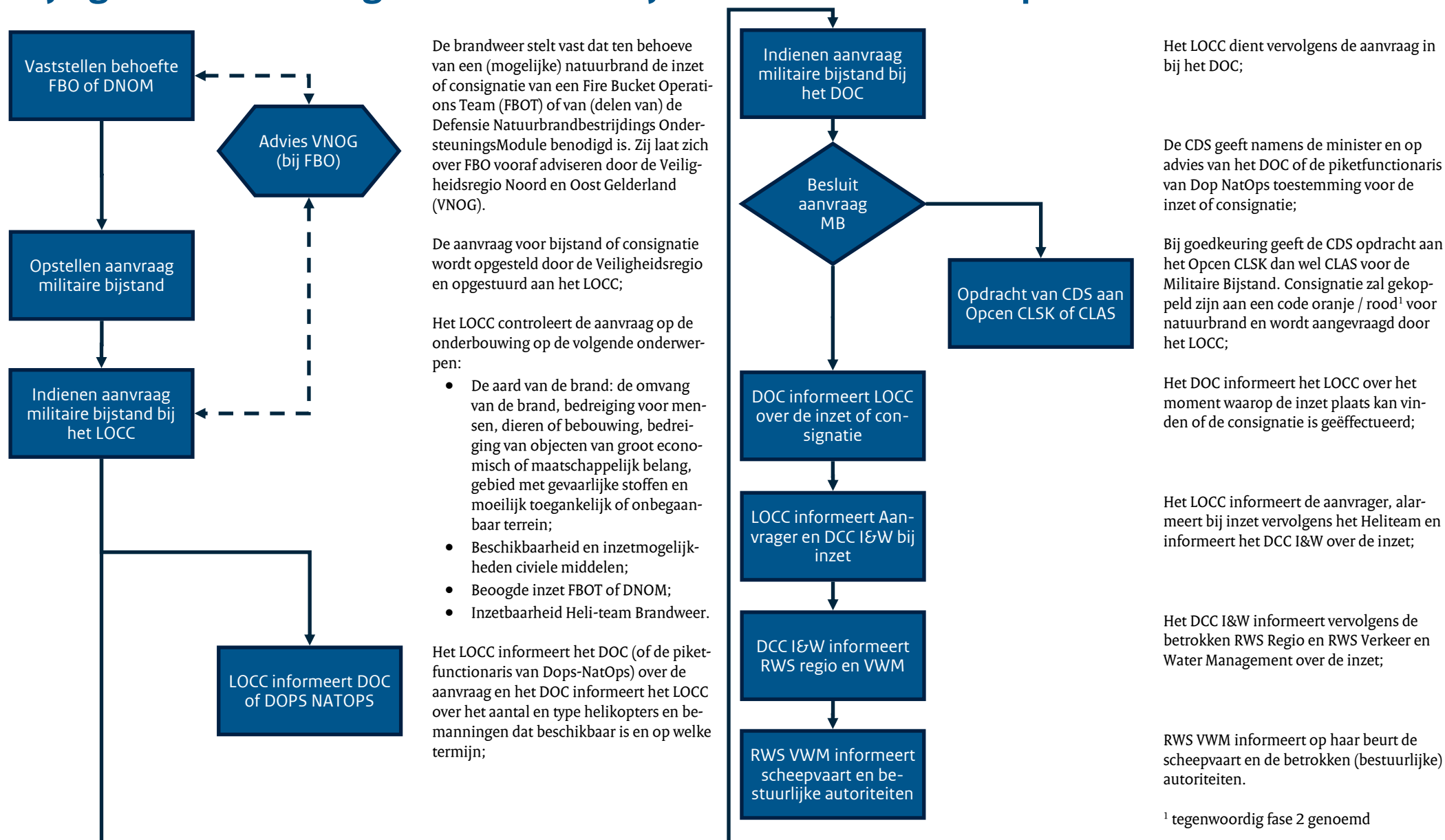
Bijlage 14q: Aanvraag van Maatschappelijke Dienstverlening – interne processen

Bijlage 14q: Aanvraag van Maatschappelijke Dienstverlening – vervolg

Bijlage 14r: Aanvraag van Militaire Bijstand – Fire Bucket Operations en DNOM

¹ tegenwoordig fase 2 genoemd

Bijlage 14s: Aanvraag USAR.NL

Procedure

Ministerie van Buitenlandse Zaken door tussenkomst van het Ministerie van Defensie / DOps daarover zo spoedig mogelijk worden geïnformeerd.

- a) Het LOT USAR stelt het Ministerie van Defensie / Defensie Operatie Centrum (DOC) op de hoogte van de voorbeslissing dat het USAR.NL wordt ingezet en dat luchttransport noodzakelijk is. De melding dient verder de volgende informatie te bevatten:
 - inzet ten behoeve van welke ramp?
 - vertrek USAR.NL (*Port of Departure - Estimated Time of Departure*)?
 - eindbestemming (*Port of Arrival - Estimated Time of Arrival*)?
 - samenstelling materieel en personeel.
- b) Na verificatie opent het DOC een logboek en informeert het hoofd van de afdeling J3, D-DOps, plv-D-DOps, DJZ en DCo;
- c) Het DOC waarschuwt de Officier van Dienst DVVO en geeft opdracht contact op te nemen met het USAR kernteam teneinde de contactpersoon van DVVO bekend te stellen en de opdracht voor luchttransport te verifiëren;
- d) Het DOC informeert de meldkamer KMAR, de Militaire Inlichtingen en Veiligheidsdienst (MIVD) en het CLSK. Het CLSK zal vervolgens de *Planning and Control Cell* CLSK Vlb. Eindhoven een voorwaarschuwing geven;
- e) Na afstemming en coördinatie tussen DVVO en LOT USAR wordt het DOPS/DOC door de contactpersoon van DVVO geïnformeerd over de wijze van uitvoering;
- f) Het DOC informeert het H-OPCEN en na overleg het afdelingshoofd J-3, D-DOps, plv- D-DOps, DJZ en DCo;
- g) Het DOC informeert de meldkamer KMAR, MIVD en CLSK over de wijze van uitvoering. De gezagvoerder van het toestel is te allen tijde verantwoordelijk voor de veiligheid van de vluchtopdracht. Aanwijzingen van de gezagvoerder dienen te worden opgevolgd. Indien hij om zwaarwegende redenen van de opdracht moet afwijken, zal het

Bijlage 14t: Aanvraag en voorwaarden luchttransport

In het geval dat het Ministerie van Buitenlandse Zaken ten behoeve van noodhulp of humanitaire hulpverlening de inzet van luchttransportcapaciteit nodig acht, zal het een aanvraag indienen bij het Ministerie van Defensie. Vluchtaanvragen van andere ministeries, noodhulporganisaties en/of media ingediend bij het Ministerie van Defensie worden verwezen naar het Ministerie van Buitenlandse Zaken.

In het projectplan vermeldt het Ministerie van Defensie het vluchtplan, de geschatte tijdsduur, vliegduur, benodigd militair personeel en materieel. Bovendien geeft het Ministerie van Defensie in het projectplan een schatting van de te maken additionele kosten. Daarop stuurt het Ministerie van Buitenlandse Zaken ter bevestiging een opdrachtbrief. Deze bevat de aard en omvang van de vlucht, de contactgegevens van de contactpersonen van hulporganisaties die verantwoordelijk zijn voor de aanvoer van goederen.

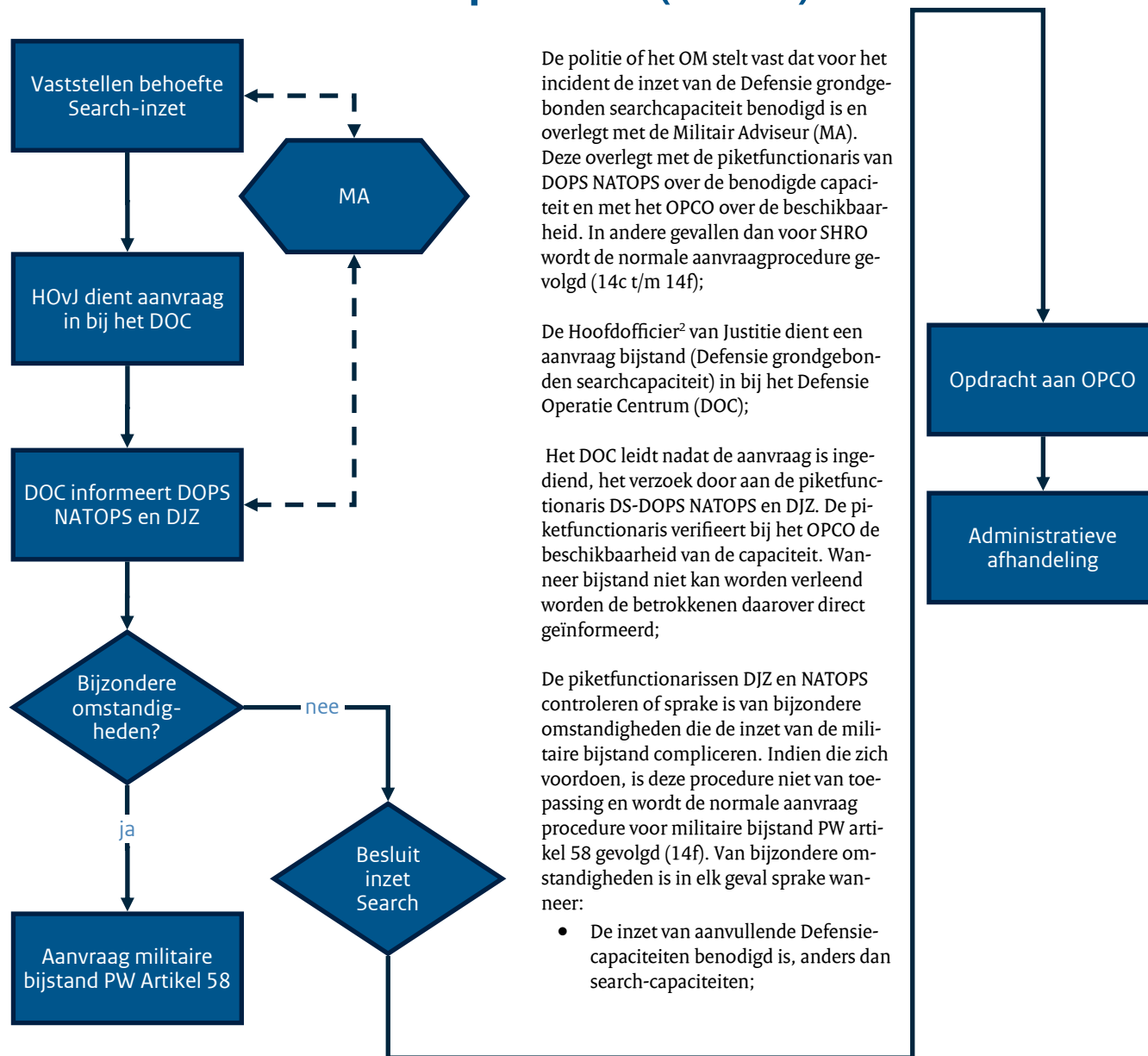
De randvoorwaarden voor luchttransport in het kader van (internationale) noodhulp en humanitaire hulpverlening zijn:

- Het CLSK draagt zorg voor de verkrijging van de diplomatieke overvliegen en landingsverklaringen voor middelen van het CLSK;
- Alle door Defensie door de lucht te vervoeren goederen worden, voorzien van de benodigde documenten, in beginsel gegroepeerd op vliegbasis Eindhoven en vertrekken daar ook vandaan. In overleg kan ook voor een andere luchthaven worden gekozen;
- Goederen behorende tot de categorie gevaarlijke stoffen, moeten ten aanzien van verpakking en documentatie, voldoen aan *Dangerous Goods Regulations* van de *International Air Transport Association* (IATA DGR);
- Het CLSK heeft het recht de aangeboden vracht aan te passen voor wat betreft gewicht, hoeveelheid en verpakking. Indien een dergelijke aanpassing nodig is, zal dit plaatsvinden in overleg met de aanbieder. In het geval de aanwijzingen niet worden opgevolgd, kan het CLSK de vracht

weigeren;

- Door toedoen van het Ministerie van Buitenlandse Zaken dient de aanbieder zorg te dragen voor een adequate opvang van goederen op het vliegveld van de bestemming. Dit geschiedt met behulp van een aan te wijzen contactpersoon van de betrokken noodhulporganisatie. Deze contactpersoon onderhoudt contacten met lokale autoriteiten en is verantwoordelijk voor alle essentiële ondersteunende activiteiten. Bij vertrek en aankomst van het vliegtuig is zijn aanwezigheid vereist. De vliegtuigbemanning is verantwoordelijk voor de lading wanneer deze zich in het vliegtuig bevindt. Bij aankomst tekent de contactpersoon voor de overdracht van de goederen;
- Tussen de betrokken departementen zal afstemming plaatsvinden over de volgorde waarin eventuele passagiers mee kunnen reizen met de luchttransporten. In beginsel krijgen hulpverleners hierbij voorrang boven andere personen.

Bijlage 14u: Aanvraag van Militaire Bijstand – Convenant grondgebonden Searchcapaciteit¹ (SHRO)

- Wanneer politieke aspecten aan de orde zijn;
- Wanneer de inzet een aanvullende afweging vereist op juridisch-bestuurlijk vlak, waaronder op het terrein van gezagsverantwoordelijkheid, bevoegdheden of bewapening en uitrusting;
- Wanneer de inzet onevenredige kosten met zich mee zou brengen.

De piketfunctionaris DOPS NATOPS verstrekt de opdracht aan het OPCO en draagt zorg voor de registratie en de archivering van de Militaire Bijstand.

¹ Onder grondgebonden search-capaciteit wordt hier onder andere verstaan: (M)AST, (M)IST, Military Search (militairen op linie), Military Trackers, opsporingsdieren of combinaties daarvan (zie 17.4.3). Het convenant arrangement Militaire bijstand searchcapaciteit is van kracht sinds 1-9-2015.

² Naast de hoofdofficier, die formeel in het convenant is genoemd, kan in de praktijk in dezen ook een Rechercheofficier zo'n aanvraag doen.

Bijlage 15: Aanvraagformulieren

De NCTV heeft voor de correcte behandeling van de aanvragen Militaire Bijstand en Steunverlening standaardformulieren opgesteld, die op de website van het LOCC zijn te downloaden. Op de navolgende pagina's zijn deze formulieren weergegeven en is een *downloadlink* beschikbaar.

De formulieren zijn opgemaakt in Microsoft Word en kunnen niet goed weergegeven worden in andere tekstverwerkingsprogramma's.

Voor lang niet alle aanvraagprocedures zijn aanvraagformulieren beschikbaar. Wanneer nieuwe aanvraagformulieren beschikbaar komen zullen zij in de volgende versie van de Catalogus op gelijke wijze worden weergegeven.

Voortzettingsvermogen en zelfvoorzienendheid

De bijstand of steunverlening die geleverd wordt, zeker daar waar het gaat om gegarandeerde en andere incidentele capaciteiten, zijn in beginsel niet zelfvoorzienend en continuerend. In de aanvraag dient nadrukkelijk te worden gespecificeerd voor welke duur de gevraagde inzet geldt en of de inzet langer dan een normale werkdag per etmaal gevraagd wordt.

Dit heeft consequenties voor het aantal opvolgende eenheden dat ingezet moet worden (voortzettingsvermogen). De arbeidstijdenwet (ATW) is gewoon van toepassing. Wanneer een inzet klokrond is, betekent dit dat 2 of 3 opvolgende ploegen moeten worden ingezet (afhankelijk van de aard van de inzet en de omstandigheden).

De *batches* van de (gegarandeerde) detachementen militairen zijn in beginsel

inzetbaar voor 8 uren per etmaal en zijn voor die duur zelfvoorzienend (self-supporting). Andere eenheden die ingezet moeten worden vallen qua verzorging terug op de dienst aan wie zij worden toegevoegd (b.v. brandweer, politie, waterschap). Indien verzorging daar niet mogelijk is, moet dat in de aanvraag expliciet worden aangegeven zodat dit in de opdracht aan de eenheid geregeld kan worden.

Aanvraagformulieren

[15a: Aanvraagformulier Militaire Bijstand Wet Veiligheidsregio](#)

[15b: Aanvraagformulier Militaire Bijstand Handhaving Openbare Orde](#)

[15c: Aanvraagformulier Militaire Bijstand Strafr. Handhaving Rechtsorde](#)

[15d: Aanvraagformulier Militaire Steunverlening in het Openbaar Belang](#)

[15e: Aanvraagformulier Militaire Bijstand Caribisch gebied](#)

>>>

Bijlage 15a: Aanvraagformulier Militaire Bijstand Wet Veiligheidsregio

Ministerie van Justitie en Veiligheid

Aanvraagformulier voor bijstand
art 51 Wet Veiligheidsregio's

Wissen formulervelden

Alleen volledig ingevulde en door het bevoegd gezag ondertekende aanvragen worden in behandeling genomen!

1 In te vullen door aanvrager

 Download Formulier

1.3	Reden van de aanvraag (Brand, ramp of crisis of ernstige vrees voor het ontstaan daarvan)	
1.4	Te verwachten taak / opdracht	
1.5	Omschrijving eigen inzet (personeel en materieel eigen regio)	

Pagina 1 van 4

LOCC V12042021

>>>

Bijlage 15b: Aanvraagformulier Militaire Bijstand Handhaving Openbare Orde

Artikel 57 Politiewet

Bijstand Kmar aan Politie

Ministerie van Justitie en Veiligheid

Aanvraagformulier voor 'OOH-Bijstand-Politiewet 2012' van de Koninklijke Marechaussee aan de Politie

Wissen formulierelden

Aleen volledig ingevulde en door het bevoegd gezag ondertekende aanvragen worden in behandeling genomen!

1 In te vullen door aanvrager

1.3 Reden van de aanvraag

Form input area for 1.3 Reden van de aanvraag

1.4 Te verwachten taak / opdracht

Form input area for 1.4 Te verwachten taak / opdracht

Pagina 1 van 4

LOCC V12042021

Artikel 58 Politiewet

Bijstand Defensie aan Politie

Ministerie van Justitie en Veiligheid

Aanvraagformulier voor 'OOH-Bijstand-Politiewet 2012' van andere krijgsmachtdelen aan de Politie

Wissen formulierelden

Aleen volledig ingevulde en door het bevoegd gezag ondertekende aanvragen worden in behandeling genomen!

1 In te vullen door aanvrager

1.3 Reden van de aanvraag

Form input area for 1.3 Reden van de aanvraag

1.4 Te verwachten taak / opdracht

Form input area for 1.4 Te verwachten taak / opdracht

Pagina 1 van 4

LOCC V12042021

>>>

Bijlage 15c: Aanvraagformulier Militaire Bijstand Strafr. Handhaving Rechtsorde

Ministerie van Justitie en Veiligheid

[Wissen formulervelden](#)

**Aanvraagformulier
bijstandsverlening Politiewet 2012
voor strafrechtelijke handhaving
van de rechtsorde, dan wel taken
ten dienste van justitie.**

Alleen volledig ingevulde en door het bevoegd gezag ondertekende aanvragen worden in behandeling genomen!

1 In te vullen door aanvrager

 Download Formulier

1.3	Naam arrondissement		
1.4	Grondslag van de aanvraag	Artikel(en)	Op basis van welke Politiewet artikelen wordt de bijstand aangevraagd?
1.5	Naam en functie bevoegd gezag (Hoofd- / rechercheofficier van justitie)		
1.6	Zaaksnaam + Reden van de aanvraag		
1.7	Te verwachten taak / opdracht		
1.8	Omschrijving eigen inzet (eigen personeel en materieel)		

Pagina 1 van 4

LOCC V12042021

>>>

Bijlage 15d: Aanvraagformulier Militaire Steunverlening in het Openbaar Belang

Ministerie van Justitie en Veiligheid

**Aanvraagformulier voor
militaire steunverlening in het
openbaar belang (MSOB)**

Wissen formulervelden

Alleen volledig ingevulde en door het bevoegd gezag ondertekende aanvragen worden in behandeling genomen!

1 In te vullen door aanvrager

 Download Formulier

1.3 Reden van de aanvraag

Aanvrager kan zelf niet (tijdig) of afdoende in noodzakelijke steun (laten) voorzien omdat:

Aanvraag kan niet aan civiele marktpartij worden gegund omdat:

Of

Verklaring van geen bezwaar van betreffende branchevereniging toevoegen
(is niet van toepassing indien aanvraag van minister komt)

1.4 Te verwachten taak / opdracht

Pagina 1 van 4

LOCC V12042021

Bijlage 15e: Aanvraagformulier Militaire Bijstand Caribisch gebied

Bijlage 1 Formulier aanvraag bijstand

AANVRAAG BIJSTAND DTKV DE RIJKSVERTEGENWOORDIGER (In te vullen door aanvrager)	
Datum aanvraag	Tijd aanvraag
Bijstandsvragend openbaar lichaam	
Noodzakelijke bijstand (incl. aantallen) (wat is er nodig?)	
<invullen> <Welk middel/expertise is specifiek nodig?> <Hoeveel is benodigd?>	
Reden van de aanvraag (motivering) (waarom is het nodig?)	
<invullen> <Waarom is het middel/expertise nodig?>	
Te verwachten taak / opdracht van de bijstand (wat moet het doen?)	
<invullen> <Welke taak moet de bijstand doen?> <Welk doel heeft het aanvragen van bijstand?>	
Mate van zelfvoorzienendheid (wanneer Nederland ook rekening houdt met gereedschap van de bijstand?)	
<invullen> <Moet Nederland ook rekening houden met gereedschap van de bijstand?> <Invullen>	
Datum, tijd van inzet en locatie waar de bijstand nodig is	
Van (datum / tijdstip)	Tot (datum / tijdstip)
Inzetlocatie (indien onbekend, locatie waar men zich moet melden)	
Overige bijzonderheden (bijvoorbeeld: specifieke expertise, speciale voorzieningen aan materieel)	
<invullen>	
Naam aanvrager	<naam bevoegd gezag>
Functie	<titel bevoegd gezag>
Datum	<datum van ondertekening>
Handtekening Gezaghebber	<ondertekening>

Volledig ingevuld formulier mailen naar:
rijksvertegenwoordiger@rijksdienstcn.com met in CC: NCC@NCTV.MINIENV.NL
Na het versturen van de mail telefonische bevestiging richting bureau Rijksvertegenwoordiger

NB: Aan de linkerzijde van het scherm opent zich een navigatiebalk waar u het Word-document kunt openen en opslaan.

<<<

Bijlage 16: Wet BES

De in dit kader belangrijkste passages uit de Wet BES zijn hieronder opgenomen. De volledige tekst van deze wet is hier te vinden: [Wet BES](#). Onderstaande teksten zijn zoals zij gelden op 31-07-2022.

Artikel 6

1. Behoeft de gezaghebber bij de handhaving van de openbare orde bijstand van een onderdeel van de krijgsmacht, dan richt hij een verzoek daartoe aan de Rijksvertegenwoordiger. De Rijksvertegenwoordiger richt zich met het verzoek tot Onze Minister van Defensie.
2. Onze Minister van Defensie verleent, na overleg met Onze Minister en, indien het mede betrekking heeft op de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde dan wel de taken ten dienste van de justitie, met Onze Minister van Justitie, bijstand door de Koninklijke marechaussee, tenzij dringende reden zich daartegen verzetten.
3. In bijzondere gevallen verleent Onze Minister van Defensie, na overleg met Onze Minister en, indien het mede betrekking heeft op de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde dan wel de taken ten dienste van de justitie, met Onze Minister van Justitie, bijstand door andere onderdelen van de krijgsmacht.
4. De gezaghebber bepaalt, in overeenstemming met Onze Minister van Defensie, de wijze waarop de bijstand wordt verleend.

Artikel 7

1. Behoeft de procureur-generaal voor de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde dan wel voor het verrichten van taken ten dienste van de justitie bijstand van een onderdeel van de krijgsmacht, dan richt hij door tussenkomst van de Rijksvertegenwoordiger een verzoek daartoe aan Onze Minister van Defensie.
2. Onze Minister van Defensie verleent, na overleg met Onze Minister van Justitie en, indien het mede betrekking heeft op de handhaving van de

openbare orde, met Onze Minister, bijstand door de Koninklijke marechaussee, tenzij dringende reden zich daartegen verzetten.

3. In bijzondere gevallen verleent Onze Minister van Defensie, na overleg met Onze Minister van Justitie en, indien het mede betrekking heeft op de handhaving van de openbare orde, met Onze Minister, bijstand door andere onderdelen van de krijgsmacht.
4. De procureur-generaal bepaalt, in overeenstemming met Onze Minister van Defensie, op welke wijze bijstand wordt verleend.
5. Behoeft de procureur-generaal bijstand door een bijstandseenheid als bedoeld in artikel 59, eerste lid, van de Politiewet 2012, dan richt hij door tussenkomst van de Rijksvertegenwoordiger een verzoek daartoe aan Onze Minister van Justitie. Artikel 59, derde, vierde en vijfde lid, van de Politiewet 2012 is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 8

1. Voor zover de Koninklijke marechaussee optreedt ter handhaving van de openbare orde staat zij onder gezag van de gezaghebber. Voor zover de Koninklijke marechaussee optreedt ter strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde dan wel taken verricht ten dienste van de justitie, staat zij onder gezag van de procureur-generaal, tenzij in enige wet anders is bepaald. Het hoofd van het onderdeel van de Koninklijke marechaussee neemt deel aan het overleg, bedoeld in artikel 19 van de rijkswet.
2. Het eerste lid is van overeenkomstige toepassing op de militair van enige ander onderdeel van de krijgsmacht, indien hij bijstand verleent aan de politie.

Artikel 9

1. In bijzondere gevallen kan door het politiekorps bijstand worden verleend aan de Koninklijke marechaussee met inachtneming van het tweede en derde lid.

>>>

2. Behoeft de Koninklijke marechaussee bijstand van het politiekorps voor de handhaving van de openbare orde, dan richt Onze Minister van Defensie op aanvraag van de gezaghebber een verzoek daartoe door tussenkomst van de Rijksvertegenwoordiger aan Onze Minister. Onze Minister treft de nodige voorzieningen en stelt Onze Ministers van Defensie en van Justitie hiervan in kennis.
3. Behoeft de Koninklijke marechaussee bijstand van het politiekorps voor de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde dan wel voor het verrichten van taken ten dienste van de justitie, dan richt Onze Minister van Defensie op aanvraag van de hoofdofficier van justitie een verzoek daartoe aan de procureur-generaal. De procureur-generaal brengt de aanvraag ter kennis van Onze Minister, die de nodige voorzieningen treft en Onze Ministers van Defensie en van Justitie daarvan in kennis stelt.

Artikel 58

1. Behoeft de gezaghebber in geval van een brand, ramp of crisis of van ernstige vrees voor het ontstaan daarvan bijstand, anders dan voor de handhaving van de openbare orde, dan richt hij een verzoek daartoe aan de Rijksvertegenwoordiger.
2. De Rijksvertegenwoordiger richt zich met een verzoek om bijstand tot de gezaghebbers van de andere openbare lichamen of tot Onze betrokken Minister dan wel, indien bijstand van een onderdeel van de krijgsmacht gewenst is, tot Onze Minister van Defensie, die de nodige voorzieningen treffen, tenzij dringende redenen zich daartegen verzetten.

Bijlage 17: Aanwijzing inzet Krijgsmacht voor Aruba, Curaçao en Sint Maarten

De in dit kader belangrijkste passages uit de Aanwijzing Inzet Krijgsmacht zijn hieronder opgenomen. De volledige tekst van deze wet is hier te vinden: [Aanwijzing Inzet Krijgsmacht](#). Onderstaande teksten zijn zoals zij gelden op 31-07-2022.

Artikel 1

De Gouverneur van Aruba, de Gouverneur van Curaçao, onderscheidenlijk de Gouverneur van Sint Maarten kan over de krijgsmacht beschikken ter handhaving van de onafhankelijkheid en verdediging van Aruba, van Curaçao, onderscheidenlijk van Sint Maarten.

De Gouverneur van Aruba, de Gouverneur van Curaçao, onderscheidenlijk de Gouverneur van Sint Maarten kan aan de regering van Aruba, van Curaçao, onderscheidenlijk van Sint Maarten de krijgsmacht ten behoeve van militaire bijstand ter handhaving van de inwendige veiligheid en de openbare orde ter beschikking stellen.

Artikel 2

De gouverneurs oefenen de in artikel 1 omschreven bevoegdheid niet uit dan met instemming van de Raad van ministers van het Koninkrijk.

In door de Raad van ministers van het Koninkrijk aan te wijzen gevallen en met inachtneming van door de Raad te stellen regelen treedt de minister van Defensie in de plaats van de Raad van ministers van het Koninkrijk.

Artikel 3

In afwijking van het gestelde in artikel 2 zijn de gouverneurs in geval van rampen, ongevallen en storingen in het verkeer of de verbindingen, welke geen samenhang vertonen met andere storingen van de inwendige veiligheid of de openbare orde, bevoegd delen van de krijgsmacht ter beschikking te stellen van de regering van Aruba, van Curaçao, onderscheidenlijk van Sint Maarten.

Bijlage 18: Vreemdelingenwet

De in dit kader belangrijkste passages uit de Vreemdelingenwet zijn hieronder opgenomen. De volledige tekst van deze wet: [Vreemdelingenwet](#). Onderstaande teksten zijn zoals zij gelden op 31-07-2022.

Afdeling 1. Toezicht op de naleving, Paragraaf 1. Aanwijzing

Artikel 46

1. Met het toezicht op de naleving en de uitvoering van de Schengengrenscodes en de wettelijke voorschriften met betrekking tot de grensbewaking zijn belast:
 - a. de ambtenaren van de Koninklijke marechaussee;
2. Bij algemene maatregel van bestuur worden regels gesteld omtrent:
 - a. de in het belang van de grensbewaking te treffen voorzieningen;
 - b. de verplichtingen waaraan personen zijn onderworpen met het oog op de controle in het belang van de grensbewaking.
3. De bij of krachtens het eerste lid aangewezen ambtenaren belast met de grensbewaking zijn de in artikel 2, onder 13, van de Schengengrenscodes bedoelde grenswachters.

Artikel 47

1. Met het toezicht op de naleving van de wettelijke voorschriften met betrekking tot vreemdelingen zijn belast:
 - b. de ambtenaren van de Koninklijke marechaussee;
3. De ambtenaren van de Koninklijke marechaussee oefenen het toezicht op vreemdelingen uit onder leiding van de Commandant der Koninklijke marechaussee.

Artikel 48

1. De korpschef en de Commandant der Koninklijke marechaussee geven Onze Minister door hem gevraagde inlichtingen over de uitvoering van deze wet en van de Schengengrenscodes.

2. Onze Minister kan aan de korpschef en aan de Commandant der Koninklijke marechaussee aanwijzingen geven over de uitvoering van deze wet en van de Schengengrenscodes. Onze Minister kan individuele aanwijzingen geven aan de ambtenaren, bedoeld in de artikelen 47, eerste lid, en 47a.
3. Onze Minister kan aanwijzingen geven over de inrichting van de werkprocessen en bedrijfsvoering aan:
 - b. de Commandant der Koninklijke marechaussee, door tussenkomst van de Minister van Defensie.
4. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld over het eerste, tweede en derde lid.

Bijlage 19: Geweldinstructie, deel A: gewapende Bijstand cfm Art 58 PW (IK 2-8)

Instructiekaart voor de uitoefening van geweld door militairen bij de bewaking en de beveiliging van civiele objecten in het kader van verlening van bijstand op grond van artikel 58 Politiewet 2012.

Dit is de basis instructiekaart (IK 2-8) die bij de opleiding en het bijstandsoptreden van eenheden wordt gebruikt. Voor elke gewapende inzet zal een geweldsinstructie worden vastgesteld. Wanneer geen andere specifieke instructie wordt opgesteld (bijvoorbeeld die voor Caribisch Nederland), wordt de meest actuele versie van deze geweldsinstructie gebruikt. Deze kan dus afwijken van de hieronder opgenomen tekst.

1. Inleiding

Deze instructiekaart is slechts van toepassing bij de bewaking en de beveiliging van civiele objecten in het kader van bijstandsverlening op grond van artikel 58 Politiewet 2012.

Op grond van artikel 9 lid 2 Politiewet 2012 is de Ambtsinstructie voor de politie, de KMar en de buitengewoon opsporingsambtenaar van toepassing op de militair die militaire bijstand verleent op grond van artikel 58 Politiewet 2012.

Op grond van artikel 14 lid 4 Politiewet 2012 staat de militair die bijstand verleent aan de politie onder gezag van de burgemeester indien wordt opgetreden ter handhaving van de openbare orde dan wel, indien de militair die optreedt in het kader van de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde of taken verricht ten dienste van de justitie, onder gezag van de officier van Justitie.

2. Algemene regels

- a. Gebruik nooit meer geweld dan strikt noodzakelijk is. Beperk zoveel

- mogelijk de risico's die zijn verbonden aan het gebruik van geweld;
- b. Stop het gebruik van geweld zodra het doel daarvan is bereikt;
- c. Kies bij het gebruik van geweld het middel dat het minst belastend is;
- d. Indien de omstandigheden dit toelaten, dient u een mondelinge waarschuwing te geven voordat u geweld gebruikt;
- e. Indien u onder leiding van een ter plaatse aanwezige militaire meerdere optreedt, mag u uitsluitend geweld gebruiken na zijn/haar, vooraf gegeven of directe opdracht hiertoe.

3. Zelfverdediging

Het is toegestaan gepast geweld te gebruiken ter noodzakelijke verdediging van uzelf, anderen, dan wel het civiele object waarvan u een bewakingstaak verricht.

4. Overig geweld

Het is toegestaan noodzakelijk en gepast geweld te gebruiken indien:

- a. een persoon zich niet houdt aan instructies die u hem of haar in de uitvoering van uw taak hebt gegeven;
- b. uw (militaire) commandant ter plaatse daartoe opdracht geeft.

5. Geweldmiddelen

U mag naast het gebruik van fysiek geweld - zoals duwen of schoppen - uitsluitend gebruik maken van de volgende geweldmiddelen:

- a. diensthond (uitsluitend door hondengeleider);
- b. vuurwapen als slag- of stootwapen;
- c. vuurwapen.

6. Gebruik vuurwapen

- a. Onder het gebruik van een vuurwapen wordt verstaan het richten, het

>>>

- gericht houden en het daadwerkelijk gebruik van een vuurwapen;
- b. Het persoonlijk vuurwapen mag niet worden gedragen met de vuurregelaar op de stand 3-schots automatisch of automatisch;
 - c. Indien de omstandigheden dit toelaten, dient voor gebruik van een vuurwapen de volgende mondelinge waarschuwing te worden gegeven: “HALT OF IK SCHIET”;
 - d. Wanneer de mondelinge waarschuwing geen uitwerking heeft, geeft u, indien de omstandigheden dit toelaten, een waarschuwingsschot;
 - e. Wanneer de omstandigheden een mondelinge waarschuwing niet toelaten kan de waarschuwing zo nodig worden vervangen door een waarschuwingsschot;
 - f. Bij het geven van een waarschuwingsschot moet mogelijk gevaar voor personen en zaken zoveel mogelijk worden vermeden;
 - g. Wanneer het waarschuwingsschot geen uitwerking heeft, kan gericht worden gevraagd;
 - h. Vuur alleen gericht op een persoon indien:
 - 1. die persoon u of anderen direct bedreigt met een voor gebruik gereed vuurwapen of ander levensbedreigend geweld;
 - 2. die persoon een misdrijf pleegt tegen het object, waarbij tevens direct of indirect een ernstige bedreiging ontstaat voor u of anderen;
 - i. Het afgeven van 3-schots automatisch of automatisch vuur is uitsluitend toegestaan tegen personen en vervoermiddelen waarin of waarop zich personen bevinden in een situatie waarin sprake is van ogenblikkelijke en wederrechtelijke aanranding van eigen of andermans lijf. Tracht zwaar lichamelijk letsel zoveel als mogelijk te vermijden;
 - j. Los een gericht schot zo mogelijk op de benen of anders zodanig dat letsel tot een minimum blijft beperkt;
 - k. Los niet meer schoten dan noodzakelijk is in de gegeven situatie;
 - l. Voorkom dat derden worden geraakt of anderszins risico lopen.

7. Openbare orde handhaving

Indien de uitvoering van uw bewaking- en beveiligingstaak in gevaar komt als gevolg van verstoringen van de openbare orde geldt het navolgende. Het optreden tegen openbare orde verstoringen (zoals bijv. een demonstratie) bij het door u te bewaken en te beveiligen object is primair een verantwoordelijkheid van de politie. U treedt in principe dan ook niet op tegen personen die de openbare orde verstoren. Indien een verstoring van de openbare orde plaatsvindt met betrekking tot het betreffende object en geen politie aanwezig is, meldt u dit bij uw commandant die de politie zal waarschuwen. Indien de politie niet op tijd ter plaatse kan zijn en u in het kader van uw taakuitoefening gedwongen wordt tot optreden, richt u zich op het voorkomen van verdere escalatie.

8. Rapportage

Rapporteer ieder gebruik van geweld, waaronder het geven van waarschuwingen, zo snel mogelijk aan uw meerdere. Deze melding wordt door de meerdere vastgelegd conform het door de Minister van Justitie en Veiligheid vastgestelde model.

9. Dienstvoorschrift

Deze instructiekaart is een dienstvoorschrift in de zin van artikel 135 Wetboek van Militair Strafrecht.

(Vastgesteld door de Commandant der Strijdkrachten, 17 december 2013)

>>>

Bijlage 19: Geweldinstructie, deel B: inzet bewaking militaire objecten (IK 2-27)

Instructiekaart voor de uitoefening van geweld door militairen in het kader van het “Besluit geweldgebruik defensiepersoneel in de uitoefening van de bewakings- en beveiligingstaak” en bewaking en beveiliging van (al dan niet tijdelijke) objecten in de zin van de Rijkswet geweldgebruik bewakers militaire objecten.

Deze instructiekaart (IK 2-27) bevat een beknopte weergave van bepalingen in de Rijkswet geweldgebruik bewakers militaire objecten en in het Besluit geweldgebruik defensiepersoneel in de uitoefening van de bewakings- en beveiligingstaak. Voornoemde **Rijkswet** en voornoemd **Besluit** prevaleren boven deze IK.

Deze instructiekaart is slechts van toepassing bij de bewaking en beveiliging van door of namens de Minister van Defensie aangewezen objecten. Zie voor deze objecten het Rijksbesluit houdende aanwijzing van te bewaken en te beveiligen objecten. Desalniettemin wordt er per inzet een geweldsinstructie bepaald. Wanneer de IK 2-27 van kracht is, is dat altijd de actuele versie. Deze kan dus afwijken van de hieronder opgenomen tekst.

1. Gewelddiddelen

U mag naast het gebruik van fysiek geweld – zoals duwen of schoppen - uitsluitend gebruik maken van de volgende gewelddiddelen:

1. vuurwapen;
2. vuurwapen als slag- of stootwapen;
3. wapenstok;
4. diensthond (uitsluitend door een hondengeleider)
5. waterwerper (uitsluitend na uitdrukkelijke last van de meerdere);
6. handboeien.

2. Algemene regels

1. Gebruik nooit meer geweld dan strikt noodzakelijk is. Beperk zoveel

- mogelijk de risico's die zijn verbonden aan het gebruik van geweld;
2. Stop het gebruik van geweld zodra het doel daarvan is bereikt;
3. Kies bij het gebruik van geweld het middel dat het minst belastend is;
4. Tenzij de omstandigheden dit niet toelaten, dient u een mondelinge waarschuwing te geven voordat u geweld gebruikt;
5. Indien u onder leiding van een meerdere optreedt, mag u uitsluitend geweld gebruiken na zijn opdracht daartoe.

3. Gebruik vuurwapens

Onder gebruik van een vuurwapen wordt verstaan: het richten, het gericht houden en het daadwerkelijk gebruik van een vuurwapen.

Waarschuwing

1. Tenzij de omstandigheden dit niet toelaten, dient voor gebruik van een vuurwapen de volgende mondelinge waarschuwing te worden gegeven: "HALT OF IK SCHIET".
2. Wanneer de mondelinge waarschuwing geen uitwerking heeft en de omstandigheden dit toelaten, geeft u een waarschuwingsschot. Tracht daarbij mogelijk gevaar voor personen en zaken te voorkomen.

Gericht vuren

1. Wanneer het waarschuwingsschot geen uitwerking heeft, kan gericht worden gevuurd;
2. Vuur alleen gericht op een persoon indien:
 - Die persoon u of anderen direct bedreigt met een voor gebruik gereed vuurwapen of ander levensbedreigend geweld;
 - Die persoon een misdrijf pleegt tegen het object waarbij tevens sprake is van aantasting van een vitaal belang van de krijgsmacht.
3. Tracht zwaar lichamelijk letsel zo veel als mogelijk te voorkomen;
4. Los een gericht schot zo mogelijk op de benen of anders zodanig dat letsel tot een minimum beperkt blijft;

>>>

5. Los niet meer schoten dan noodzakelijk is in de gegeven situatie.

6. Voorkom dat derden worden geraakt of anderszins risico lopen.

Voorbeelden:

- U mag gericht vuren op een persoon die schiet op u of op een ander of zijn wapen richt op u of op een ander;
- U mag gericht vuren op een persoon die zich gereed maakt een explosief of brandbom te gooien naar een wapen- of munitieopslagplaats die onder uw bescherming staat;
- U mag gericht vuren op een persoon die opzettelijk met een voertuig inrijdt op een helikopter die onder uw bescherming staat.

4. Gebruik handboeien

Voorkom dat een op heterdaad aangehouden persoon zich tracht te onttrekken aan zijn aanhouding of een gevaar vormt voor uw of andermans leven of veiligheid. Indien het niet anders kan, maakt u daartoe gebruik van de handboeien.

5. Rapportage

Indien u (dan wel uw meerdere, als u onder leiding van die meerdere optrad) - met inbegrip van het richten van een vuurwapen of het geven van een waarschuwingsschot - heeft gebruikt, dient u dit na beëindiging ervan onverwijld in een rapport te melden.

Het rapport vermeldt in ieder geval de redenen voor en de gevolgen van het geweldgebruik. De meerdere doet het rapport onverwijld toekomen aan de commandant. De commandant brengt het rapport, zo nodig vergezeld van zijn kanttekeningen, onverwijld ter kennis van een brigadecommandant van de Koninklijke Marechaussee.

6. Dienstvoorschrift

1. Deze instructiekaart is een dienstvoorschrift in de zin van artikel 135

Wetboek van Militair Strafrecht.

2. Deze instructiekaart is geldig vanaf de datum van de ondertekening door de Commandant der Strijdkrachten.

(Vastgesteld door de Commandant der Strijdkrachten bij nota nr BS2014022226, d.d. 14 augustus 2014)

Bijlage 20: Foto- en afbeeldingverantwoording

Het merendeel van de foto's in deze catalogus zijn afkomstig van het Ministerie van Defensie, de Mediacentrale Defensie (MCD, waarin o.a. de voormalige Audio Visuele Dienst Defensie (AVDD) is opgegaan) en haar eenheden en andere overheden (Mediatheek Rijksoverheid - MRO). Waar de herkomst daarvan afwijkt, staan ze hieronder opgenomen. De foto's zijn op de bladzijde genummerd van linksboven naar rechtsboven tot rechtsonder.

Blz	positie	beschrijving foto of afbeelding en herkomst, fotograaf	Blz	positie	beschrijving foto of afbeelding en herkomst, fotograaf	Blz	positie	beschrijving foto of afbeelding en herkomst, fotograaf
1 en 2	titel	MRO, MCD Louis Meulstee			Reeken	228	titel	https://beeldbank.rws.nl , Rijkswaterstaat / Joop van Houdt
3	rechts	MRO, MCD, Gerben van Es	138	1	MCD	230	kaart	Koninklijke Marine, Dienst der Hydrografie
13	titel	MCD, Zadrach Salampessy	141	titel	MRO, Financiën, Kelle Schouten	234	rechts	MCD, Eva Klijn
15	titel	beeldbank Rijkswaterstaat, Dienst Limburg Rijkswaterstaat	142	titel	MRO, MCD, Hille Hillinga	235	titel	MCD, Gerben van Es
17	titel	MCD, Eva Klijn	143	1	MRO, Financiën, Kelle Schouten	239	titel	MRO, MCD, Bart Nijs
20	titel	MCD, Dave de Vaal	143	2	MRO, BZK, Robert Huiberts	241	titel	MCD, Maartje Roos
21	titel	MRO, MCD Hille Hillinga	143	3	MRO, VWS, Sanne Schuts	244	titel	MCD, Eva Klijn
knop MA		MRO, MCD Eva Klijn	143	4	MRO, J&V, Robert Huiberts	246	titel	MCD, still van video
44	titel	MRO, MCD Herman Zonderland	143	5	MRO, BuZa	248	titel	MCD, Frank van Biemen
46	grafiek	NCTV	144	kaartje	Ministerie van EZK	250	titel	MCD, Rob van Eerden
47	titel	MCD, Phil Nijhuis	147	1	D.G. Reijnen	252	titel	MCD
49	titel	MapleCroit, 2014 political risk map	147	2,3,4,5	https://beeldbank.rws.nl , Rijkswaterstaat	254	titel	Schermafdruck van LCMS, www.lcms1.nl
50	titel	BuZa, Aad Meijer	150	1,2,3	Rijkswaterstaat	260	titel	Sem van Rijssel
51	titel		155	2	Algemeen Dagblad, Ondergelopen straten in Nunspeet	262	titel	MCD
52	titel	MRO, Serge Ligtenberg	151	3	beeldbank Rijkswaterstaat	266	titel	MCD
53	titel	Defensie, Zadrach Salampessy	156	1,2	www.wetten.nl ; afbeeldingen uit bijlagen bij Wet op de Waterkering	268	titel	MRO, MCD, Rob Gieling
54	titel	MRO, Belastingdienst, Joep van Rheenen				271	titel	schermafdruk
55	titel	Rijksoverheid, Richard van Elferen	163	titel	MCD, Eva Klijn	275	titel	MCD, Dave de Vaal
56	titel	schermafdruk Rabo Bankieren-app	164	titel	MCD, Evert-Jan Daniels	278	titel	MRO, MCD Andre te Boekhorst
57	kaart	Nederland boven en onder huidige NAP-niveau. Bron: AHN	167	titel	Ministerie van Defensie, Brochure rangen	280	titel	MCD
58	titel	MCD, Phil Nijhuis	168	titel	Ministerie van Defensie, Brochure rangen	285		
59	links	MRO, AZ, Eric Maas	169	titel	Ministerie van Defensie, Brochure rangen	290	titel	MCD, Sjoerd Hilckman
62	titel	MRO, MCD Bart Nijs	170	titel	Ministerie van Defensie, Brochure rangen	292	titel	MCD, Evert-Jan Daniels
63	titel	MRO, MCD Bart Nijs	171	titel	AZ, Martijn Beekman	294	titel	MCD, Gerben van Es
77	titel	MCD, Bart Nijs	174	titel	www.mindef.nl	298	titel	MCD, Bart de Nijs
79	titel	Ministerie van Defensie, E.R. Brouwers	176	titel	www.mindef.nl , Maartje Roos	300	titel	MCD,
80	rechts		179	titel	MCD, Eric Vorstenbosch	302	titel	MCD, Hille Hillinga
84	titel	Ministerie van Defensie, D.G. Reijnen	182	titel	MCD, Martijn Beekman	303	titel	MCD, Jasper Verolme
85	titel	Financiën, Richard van Elferen	187	titel	MCD, Gerben van Es	304	titel	MRO, MCD Jasper Verolme
87	rechts	www.brandweer.nl	191	titel	MCD, Phil Nijhuis	305	titel	Veiligheidsregio Noord-Oost Gelderland
99	titel	Ministerie van Defensie, D.G. Reijnen	194	titel	vrienden van 43Mechbrig, Oefening 'Vliegvuur'	307	titel	MCD, Rob van Eerden
100	titel	MRC, MCD, Maartje Roos	197	titel	MCD	309	titel	D.G. Reijnen
111	titel	Ministerie van Defensie, D.G. Reijnen	201	titel	MCD	321	rechts	Jan-Willem van Aalst — www.imergis.nl
112	titel	MCD	206	titel	MRO, MCD, Sjoerd Hilckmann	325	rechts	Jan-Willem van Aalst — www.imergis.nl
115	rechts	www.politie.nl	207	rechts		330	rechts	Jan-Willem van Aalst — www.imergis.nl
127	titel	MRO, Raad voor de Rechtspraak, Bas Kijzers	208	titel	MCD, Eva Klijn	331	rechts	Jan-Willem van Aalst — www.imergis.nl
128	titel	MCD, John van Helvert	211	titel	MCD, Phil Nijhuis	332	links	Jan-Willem van Aalst — www.imergis.nl
131	titel	MRO, AZ, Vincent van den Hoogen	214	titel	MRO, AZ, Vincent van den Hoogen	336	rechts	Jan-Willem van Aalst — www.imergis.nl
132			219	rechts	MRO, MCD, Robert Koelewijn			
137	titel	https://beeldbank.rws.nl , Rijkswaterstaat / Harry van	226	titel	MCD, Jarno Kraayvanger			

Bijlage 21: Adresoverzicht

Ministerie van Justitie en Veiligheid

Turfmarkt 147,
2511 DP Den Haag

internet: www.minvenj.nl
telefoon: (070) 370 7911

NCTV

Turfmarkt 147,
2511 DP Den Haag

internet: www.nctv.nl
e-mail: info@nctv.minvenj.nl
telefoon: (070) 751 5050

LOCC

Landelijke Eenheid Politie
Hoofdstraat 54
3972 LB Driebergen-Rijsenberg

internet: locc
e-mail: locc@nctv.minvenj.nl
telefoon algemeen: (088) 622 8000
telefoon operationeel: (088) 662 8048 (24/7)

Ministerie van Defensie

Plein-Kalvermarkt complex
Kalvermarkt 32
2511 CB Den Haag

Internet: www.defensie.nl
e-mail: dops.natops@mindef.nl
telefoon: (070) 318 8188

Defensie Operatie Centrum (DOC)
telefoon: (070) 318 8550 (24/7)
noodnet: 17398
e-mail: doc@mindef.nl

DOPS NATOPS (Piket Bijstandskoördinatie)
telefoon: (088) 950 2004*
e-mail: dops.natops@mindef.nl

Single National Point Of Contact HNS
telefoon: (070) 318 8608 / 318 6793*
e-mail: hns.snpoc@mindef.nl

* Buiten kantooruren doorgeleid naar DOC